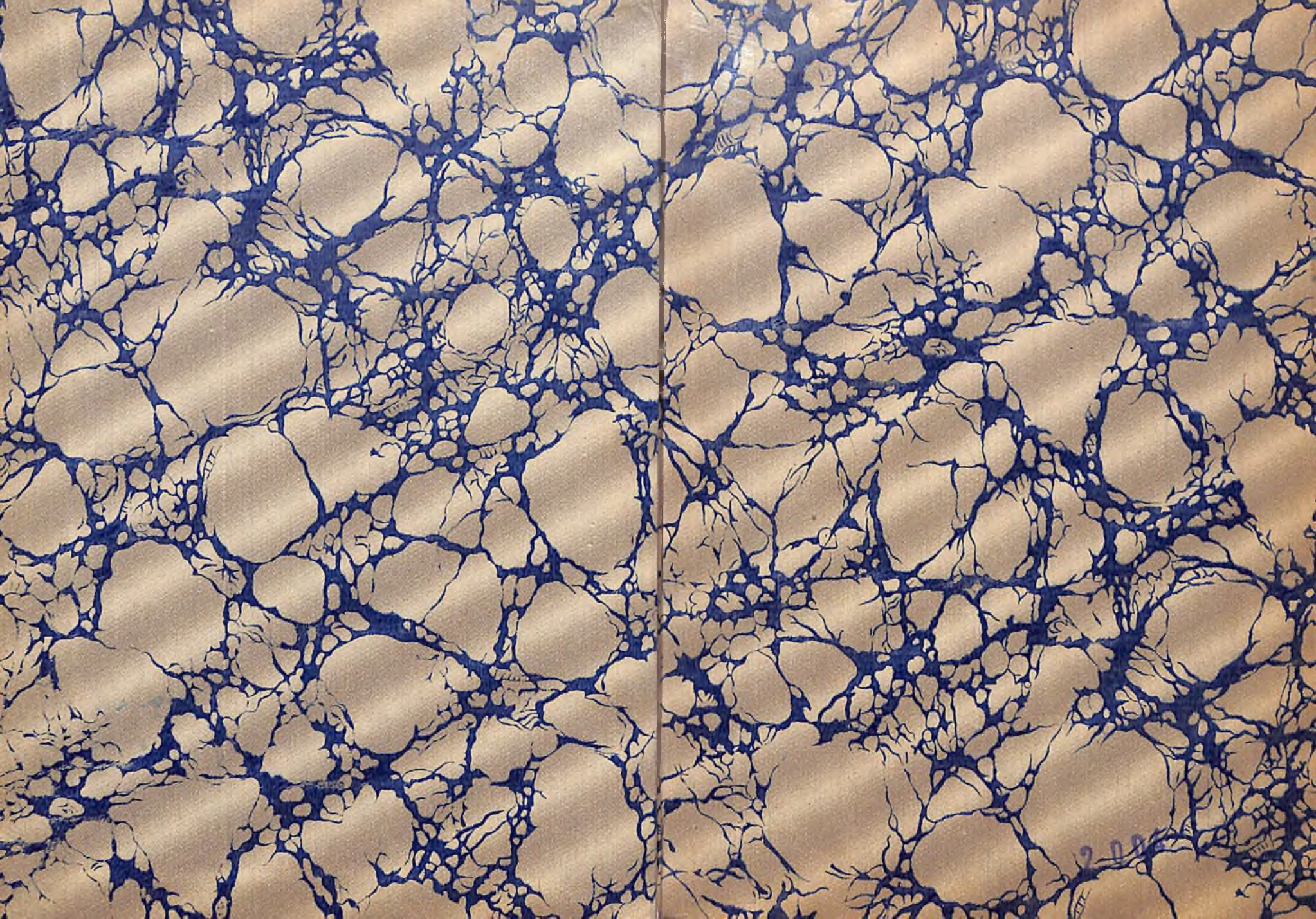
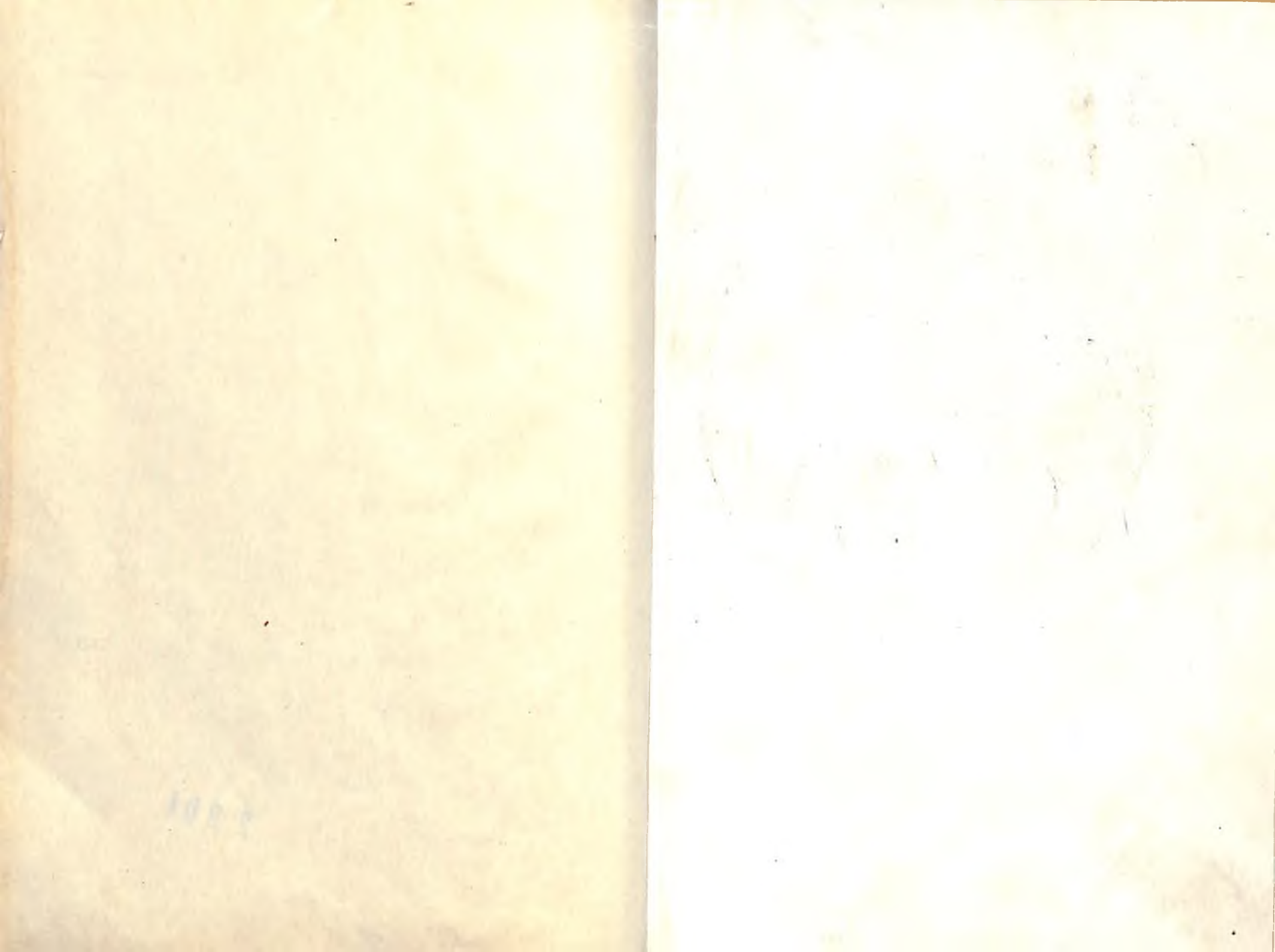






2004



Թ Ա Խ Ս Ի Ս



Պանա Էն չօգ հասար Էթմիշ օլան

ՄԻՒՀԹԷՐԷՄ ՓԷՏԷՐԵՄ

ՍԱՐԳԻՍ Կ. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆԱ

Քեւնալ ը ղիկնէքսարի իլի

Պու. Կիթապը թախիս Էտիջօրում





ԳԱՐԻՈՒՆԱ ՊԻՐ ԳԱԶ ՍԷՕԶ

Զօգ եաշայան պիլեզ, չօգ կեզեն պիլիր սերլեր: Նե գասար եաշաւըղըր քանեւ պիլեւեւ, ռիվայեքի կօրե պիր Սք. Յակոբսա տիւնեայա կերելիլ վե օլ Սք. Յակոբոս պիր տանա կօրիւպ սօրեւոյա ժորասարլ օրեւսը, քազաք չօգնա կեզսիլեւեւ պիլեւիլ շէյլերի նազլ երեւեք մազեւեւեւ իւլ, շու շարք իլե քի սեյր եյլեւիլերիւլի պաշգասըրն կօզիւնե շէյիլ պենիւլ կօզիւնե կօրիւնեւիլիլ իզրե, պիլեւիլերիւլի սեւոնալ եւիպ օգոշարազ անըսըղըր իզրե քարիք եւեւեւիլ, վի իսքիլլահաք հեւ պեշաղաք իսքիզրազ երեւեւեւ իւլե քենիլ լիսանըր իսքիւնալ եւեւեւիլ, շայե գոշուրըր օրաք իւկ սօքըրաւ ալիլ եյլեւիլեր, չիւնիլ գապահաք պենիւլ շէյիլ, կօզիւնիւլ, գոշաղըրն վե լիսանըրն շըր:

Աւ լեւազեւիւլ պո լիքապ լիսիքասըլե սօքըրալ ալըպ պերապեր կեզսիւլեւ քի, շու շարք իլե քի ռեքազաք եւեւեւ օրեւնաք ճիւլեւե սեւ վե եւեւիլերիւլիլ ելեւ սըզլ պիր տօրապսա գալիսըլ եալիւս եօշա սերիւ պիր չուգոշաւ աքըպ, պերապերիւլեւեւ քերահ պիր գաշա, գաշոշուազ պիր պաշ, կիւլեւ պիր եիւզ, եւեւիլ պիր քապիւս, կեւիլ պիր քիլ, սերապ պիր լեւաշերեք ալըպ կերպիւլեր. երաք կեւն, քազ, կիւլեւ, շիլիւ պիր սիւնա տա պերապեր օրաշա տանա մազպոշա կեւեր: Գաւալեք վե քեւասոնալ եօշա աղըր կօրիւլերե քապի օրեւնաք մեւաքա ելեւ պրազըրնալը շըր: Գոշիլերիլ, չիլիլ պաւազըր, եօրեւնազ չեւե վե հեր եւ օրաշա եւեւնա պիր լեւե տալիլ լիւլաղիւսք ը գաւաշիլեւեւ քի: Պազեւ սըզըլըպ

12381

121-62



(45076-64)
31888-64

կօրֆէկէնսիֆնէ գալլաննազ իջինն սէյնէ Թիւրքնէ լուդէքէր
սախի չանքանըն պիր ֆէօշխինէ գօնուրնալը սըր, վէ վիէֆ լա-
զըմ օլնայըննա գուլլանըննալը սըր:

Պու էօլ իյէ իւմիսինիզ օսքլարընըզը վափօր, շըմէննըֆէր,
արապա, հաւննալ զաննէքիննէն վէ ազյէ հեւ վազըք սարֆըն-
սան ազասէ էսէրէֆ կէշք ու կիւզար էքսիրուէֆ սիր: Փարասը վէ
վազըքը պօլ օլանլար մուքլագա ֆէնսիլերի կիքուէֆ իսքերլերուէ
պալասէ զիֆր էքսիյիւնիզ շէյլէրսէն մասա պու ֆիքաս պաւըքա-
սըյրա եինէ պիզի պէրասպէր կէօքիւրնէլէրինի քաւսիյէ էսէրիզ:
Էմին օլունըլար ֆի օլ էննէպի մէնլէֆէքլէրսէ ֆէնսիլերէ հեւ
քէրնէննէ, հեւ զըլաղուզ հեւ ռէֆիզ օլունուզ, շէօյլէ ֆի օլ պէօ-
ճիւֆ շէնրլէրսէ վէ մէնլէֆէքլէրսէ կէօքիւպսէյր էսէնէֆլէրի շէյ-
լէրի գօլայնա պուլունըլար վէ իսքէսիֆլէրի մաշիւմաքլարը քէզիյէ
ալըրլար: Պէօյլէննէ պիր չօզ զաննէք, մասրաֆ վէ վազք զայա-
քընսան գուրքունընշ օլունըլար:

Ա. Ս. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ



ԱՆՅԵԱՅԱԹ ԽԱԹՈՐԵԼԵՐԻ

Ի ՍՓԱՆՊՕԼՏԱՆ ՀԱՐԱՔԷԹ

1912 սէնտեմբերի 30-ին ալընըն կիւղէլ պիր կիւնիւնտէ
էվրօփայա կիթմէք իւղրէ Իսթանպուլտան հարաքէթ էյլէ-
տիմ: Պու իլք եօլճուլուղում օլմատըղը կիպի իւմիտ էտէ-
րիմ սօն եօլճուլուղում տախի տէյիլ իտի իսէ տէ՝ Իթալիա
վէ Իսվիէրայը իլք տէֆա կէօրէճէք օլտուղումտան տէ-
րունիմաէ խուսուսի պիր մէրազ վէ մէսէրրէթ հիսս էթ-
մէքտէ իտիմ: Խայալըմ դարչըսընտա պէօյիւք շէնրլէր,
դատիմ սէրայլար, մէֆրէթ քիլիսէլէր, դանալլար, գուլէլէր,
խապալալար, փափալար, գրալլար, անթիգա թասվիրլէր,
ապիտէլէր տիգիլիպ տուրմագտա, Աթինալար, Բօմալար,
Վէնէտիքլէր, Չէդարլար, Բաֆայէլէր, Գալվինլէր պիր
պիրինէ դարըմագտա իտիլէր: Իսվիէրա տաղլարընը, Ի-
թալիա վատիլէրինի, օրմանլարը վէ կիւղէլ կէօլլէրի տիւ-
չիւնտիքճէ վափօրուսուղումն հարաքէթինէ սապըմ կէլմէյօր
իտի: Այնի ղէմանտա կէօղլէրիմի գալաըրըպ բըթթըմ իւ-
ղէրինտէ դարմագարըչ տօլաչան վէ քէօիրիւ իւղէրինտէն
ազըպ կիտէն ազիմ գալապալըղը կէօրտիւքճէ, Պօսֆօր գը-
յըլարընտան Իսթանպուլ թէփէլէրինէ նազար էյլէտիքճէ,
Աֆրիգա վէ Բումէլիտէն, Արնաւիտալուզ վէ Մաքէտօնիա-
տան կէլէն սէտալարը տէրխաթը էյլէտիքճէ դանն էտէրսին

կիպի պողապլար ֆէթհ օլունմաղ տէյու թանըմըշ վէ օն-
լարա սահիպ օլան հիւքիւմէթ քիմսէտէն փէրվա էտինմէզ
խէ, պու 6 սաաթ պոյունտա պողապլա պիւթիւն տիւնեա-
նըն կէօզ տիքմիշ, օլմասը աճայիւ պի տիր: Աճայիւ պի
տիր քի Րուսիանըն պիր դաշ տէհրլիք սիյասէթի պու կէ-
չիտ իւզէրինէ մաթուֆ գալմըշ, ինկիլթէրրա թէքմիլ տիպ-
լօմաթլըղընը պուրայա աէօքմիւշ վէ Նափօլէօն պունուն
էթրաֆընտա տօլաշմըշ վէ էնճամ փէրվանէ կիպի եանըպ
պիթմիշ տիր: Էվրօփա վէ Ասիայը պիր պիրինտէն այըրան
պու դանալ, պու իքի նըսֆը քիւրբէլէրին արասընտաքի
պէօյիւք ճատտէ, տիւնեանըն թիճարէթ, սէրվէթ վէ սի-
յասիյաթընըն ճէվէլան էյլէտիյի պու շահ տամար, էլպէթթէ
քիւրբէ ի արղըն էն մուհիմմ նօղթասը աստ էտիլմիշ վէ
տիւնեա պագի գալտըգճա՝ տէհրլէր սօնրա երինէ տիպ-
լօմաթլարըն, իմփէրաթօրլարըն պէնլէրինի մէշղու էտէճէք
տիր: Մաղիտէ Ասիատան Էվրօփայա աղըպ կիտէն օր-
տուլար սէյլէրի պուրատան կէչիտ պուլմուշ, քէզա Էվրօ-
փատան Ասիայա հիւճմ էտէն ճիհանկիլլէր պու քէօփրիւտէն
կէչմիշլէր: Էլհասըլ մէտէնիյէթ վէ պարպարըղըն մէճրա ի
ուսումիսի պուրասը օլմուշ տըր: Տարիյօս պուրատան եու-
նանիսթան իւզէրինէ հիւճմ էյլէմիշ, Քսէրքսէս պու պօ-
ղաղըն իւզէրինտէ գայըզլարտան քէօփրիւ կափտըրըպ
միլիօնլարճա ասքէրինի կէչիւմէք իսթէմիշ, իւք կափըլան
քէօփրիւ բիւզիկար վէ ֆուրթունայա տայանամայըպ տա-
ղըմըշ վէ Քսէրքսէս գօնթուրաթմըլարը ճիւզի թաղիր իչիւն
պիրազ պաշլարընը քէսմիշ, իքինճի տէֆասընտա էյիտինի
կափմըշլար: Պիղիմ հիւքիւմէթ աէ կօլ վէ քէօփրիւ միւթէ-
սահալէրինի պէօյլէ պիրազ թաղիր էթմէ՝ քէօփրիւէր պիր
սէնէտէ երգըլմազ, կօլլար պիթմէզտէն տաղըլմազ իտի:
Պաթիհ Սուլթան պուրատան տուպլար իւէ կէչիպ Րումէլիյի
դապթ էյլէմիշ վէ էնճամ իսթանպօլու ֆէթհ էյլէմիշ: Էլ-
հասըլ թարիխճէ չօգ զէնկին, մէվզիճէ էն մուհիմմ օլան պու
մահալըն տաղլարընա պագտըղընտա Սահարա ի քէպիր կիպի
գուրու վէ ֆաղիր կէօրիւնիւյօր իտի:

չու կիւղէլ շէհրին ուփուղլարընտա սիյահ պուլուլլար միւ-
շահէտէ էյլէմէքտէ իտիմ : Իթալիա իլէ հալ ք հարպտա օլ-
տուղումուղ կիպի՝ կէնճ Թիւ ք հիւքիւմէթինին կէօյա
վահտէթ ի միլլիյէ սէվտասըյլէ իճրա ի շիտտէթ վէ սալտը-
րըչլարը ճիւմէ անասըրը շիւպհէ վէ էնտիշէյէ իլգա վէ հէր
թարաֆտա թէշլիքէլի սըզըլթը սէտալարընտա պատի օլմուշ
իտի : Արնաւլուլուղ հալ ի իսկանտա , Մաշէտօնիա դար-
մագարըչ պիր հալտէ , օրտու ի Օսմանիտէ տաիսի իիսթիւաֆ
ալամէթլէրի միւշահէտէ օլունմագտա իտի : Լաքին ճիւմէ
էնտիշէլէր իլէ պէրապէր շու սիյասի տէրտլէրի տէ վաթան-
տա պրազըպ կէշթ ու կիւղար էթմէք մագսէտինտէ օլ-
տուղումտան պունլարը ֆիքրիմաէն աթըպ ահէոթէ ահէսթէ
կէօղլէրիմաէն նիհան օլան իսթանպօլ թէփէլէրինի , գուպ-
պէլէրի , մինարէլէրի , սէրալարը , եալըլարը թէքրար կէօր-
մէք իւմիտիյլէ սէյր էտէրէք զարպա տօղրու հօլ ալմաղա
պաչլատըգ :

Վափօրըմըգ , Թիւրքիատան թարտ օլունան իթա-
լիանլար , պիր թաղըմ թիւճճարլար , վաթան վէ օճագլա-
րընը , տօսթ վէ ագրապալարընը թէրք էտիպ Ամէրիգայա
հիճրէթ էթմէքտէ օլան էրմէնիլէր գալապալըղը իլէ աօլու
իտի : Եօլճուլարտան պիր թաղըմը մուսիգա չալրպ օյնա-
մագտա , պիր թաղըմը կէօյէրթէտէ օթուրուպ պահարըն
լաթիֆ րիւզկեսարընը թէնէֆֆիւս էյլէմէքտէ , պիչարէ մու-
հաճիլլէր իսէ չօճուղ , դատըն վէ պէպէքլէրի սիփէր էյլէ-
մէք իչին պիրէր քիրլի քէօշէյէ թէփիլիպ տէրին տէրին
տիւչիւնմէքտէ իտիլէր : Էրթէսի սապահ Չանագդալէ պօ-
ղաղընտ կիրմիշ օլուպ իքի թարաֆ տաղլարը , տէրէլէրի ,
իսթիւքհամլարը վէ թօփլարը սէյր էտէրէք կիթմէքտէ իտիք :
Պօղաղըն հէր իքի թարաֆը ատէթա պիր մէյտանը մու-
հարէպէ շէքլինի ալմըշ , հէր թարաֆտա ասքէրլէր վէ չա-
տըրլար կէօրիւնմէքտէ իտի : Սաաթլարճա պու տար պօ-
ղաղ իչինտէն կէշէր իքէն տիւչիւնիւցօր իտիմ քի պիր դաշ
միլ պօյունտա օլան ճիպրալթար , Ատէն , Փօրթ Արթիւր

Եվ վէլա վափօրումով սաաթտա 13 միլ կիտէր իքէն
պիրտէնպիրէ 3 միլ հօլ ալմաղոմ պաշլատը, սէպէպինի
սօրսուղումսա անլատըմ քի պու պողաղտա պաղը թօրփիլ
գօնուլմուշ թօրփիլէրտէն իքիսի իփի գըրըպ սավուշմուշ-
լար վէ նէրէտէ օլտուղու պիլինմէյօր իմիշ վէ վափօրումով
չարփըրըպ փաթլամագ թէնլիքէսի վար իմիշ : Տօղրուսու
պու լաղըրտըլարտան ասլա խօշանմատըմ, չարփըրըպ հա-
վայա սըլրամագ, փարչալանմագ, տիւշմէք շէօյլէ տուրսուն,
Լօրտ Պայրըն կիպի եիւղմէք պիլսէմ տէ եիւղիւպ պօ-
ղաղը կէչէպիլսէմ ումուր էտինմէղ իտիմ : Տէրհալ թէնլի-
քէտէն սագընմագ իչլին աշաղը օտամա կիրիպ գափույու սը-
ղընա գափատըմ վէ չու գաղայը սէլամէթ կէչիւրտիմ : Պիր գաշ
սաաթ սօնրա Այտա տաղընը տա սէյր էյլէյէրէք պողաղտան
չըգտըգ վէ Ագ տէնիղին մաի տաղալարը արասընտա եիւ-
ղէրէք դարպա տօղրու իլէրիլէտիք :

Ա Ք Ի Ն Ա

Էրթէսի սապահ էրքէն Եունանիսթանըն փիրէ լիմանընա
վասըլ օլմուշ իտիք : Կէրիտէն դարայը կէօրտիւյիւմտէ հիսս
էթտիյիմ մէյեուսիյէթի թարիֆ էտէմէմ, դարչըմտա գուրու
պօղ տաղլար, հայաթսըղ պէհապան պիր մէմլէքէթ տու-
րույօր իտի : Ղանն էտէրսինքի Անատօլույա կէլմիշ իտիմ :
Փալէսթին չէօյլէրինին սիւտ վէ պալ աղան տիյար օլտուղունա
ինանա պիլիր իսէն, պուրասընըն տա օլ գատիմ մէտէնիյէթ
սանաաթ մէրքէղի, ֆէյլիսօֆիար, գահրէմանյար մէմլէքէթի
օլտուղունա, ասըլարնա տիւնհանրն էն մէշհուր գըթատը
օլուպ տիւնհա իլմ վէ մարիֆէթ իչլին պուրայա կէլտիյինէ
ինան : Օրատա ինսան սաքին օլապիլիր իտիյինէ պիլէ
ինանատըմ կէլմէտի : Վափօրումով լիմանա կիրտի, իշ
պաշալալար, մունթաղամ պիր լիման էթրաֆընտա կիւղէլ
կէնիշ պիր բըխտըմ եափըլմըշ, կէնիշ տօղրու ճատտէլէր
իչինտէլէքթրիք գաթարլարը պօշուշմապտա, պիր հայաթ
վէ հարէքէթ միւշահատէ օլունմաղտա իտի : Գարայա չըգ-
տըմ տօղրուսու միւթէհայիր օլտուլմ, չու քիւլիւճէք մէմ-
լէքէթին քիւլիւճէք իսքէլէսի նէ գատար մունթաղամ վէ

մամուր իսի : Հիւքիւմէթի պէսլէյէմէյէճէք դատար ֆազիր
պիր միլլէթ նասըլ օլուպտա պու դատար չէյլէր եափապի-
լիյօր . օնէ՞ ինթիզամ , օնէ՞ սիւքիւնէթ , նէ՞ գանուն , նէ՞
նիզամ իսի , նէ գայըդճը հիւճմլէրի , նէ համալ պարպարըղը ,
նէ ահ վար , նէ էնին : Տէրհալ էլէքթրիք դաթարլարընա
աթլալըպ Աթինայա սօղըու չիթապ էյլէտիմ :

Հէր հանլը պիր էվրօփա մէմլէքէթինէ չէրէֆ վէրիր պիր
չէհրէ , Աթինայա վասըլ օլմուշ իսիմ , 30—40 արչըն էնինտէ
սօղըու մունթալամ ճատտէլէր , հէր թարաֆ չիմէնթօ իլէ
տէօչէնմիշ , իքի թարաֆ աղաճլար պէօյիւմիշ , հէր սօդադտա
էլէքթրիք թրամվալար դօշուչմագտա , թէմիդ փաք պիր
չէհր , պինալարը պէյադ թաշտան եափըմըշ , էքսէրիսի պէյադ
մէրմէր օլտուղուստան ճէնուպուն կիւնէշի աքս էալու ին-
սանըն կէօղլէրինի դամաշտըրմագտա , արապալար 75 քէօ-
չէլի թաշարա չարիըլարագ իչինտէ օթուրանլարըն պէլլէ-
րինի գըրաճագ վէ պաշլարընը փաթլատաճագ եէրտէ
չիմէնթօ իւղէրինտէն գայըպ կիթմէքտէ , էլհասըլ 20ինճի
ասրա եաղըշըր պիր չէհր սէյր էյլէմէքաէ իսիմ : Պիւթիւն
մէմլէքէթ պիղիմ պիր քիւչիւք վիլայէթիմիդ դատար տէյիլ
իքէն պէօյլէ պիր փաթիթաթա մալիք օլմալարը տէրունիմտէ
պիր հասէտ ուչանտըրտը , ֆադաթ տաղլարըն վէ օլալարըն
պիլիմ էլիմիդտէ պիր դաշ ասր դալմըշ օլտուղլարընը ու-
նութմալըպ էլան պրագտըղընը իւղրէ չըպագ գալմալարը
պիր թէսէլլի իսի : Հագիդաթէն եաղընտա պիր իսթանպօլ
դաղէթասընըն եաղտըղը կիպի 500 սէնէ սօնրա թիւրք ա-
յաղը օրատան կէչմիշ իսիյինի անտըրաճագ գատար էսէրլէր
պրագըլմըշ տըր : Պրագքի 1810տա եէնիչէրիլէրին չատըրը
էթրաֆընտա թօփլանմըշ 100 գատաք խարապա էվլէր վէ
պիր ալուճ պիւարէ էսիրլէր եէրինէ պու կիւն մունթալամ
խանէլէր վէ սէրալար իչինտէ 200 պին դատար էհալի ,
տարէլիինունլար , միւղէխանէլէր , քիթիւպխանէլէր , թէաթ-
րօլարը պուլունսուն , տաղլար թաշար կինէ պիղիմ այագ
իւղէրիմիշէ չահիտ տիրլէր վէ պէլքիտէ թապիաթ եէչիլ

խալըլարը իլէ պիր տահա ու գայալարտաքի իղլէրի էօրթէ-
մէյէճէք տիր : Աթինանըն թարիխինի մէյդ էյլէմէք իչլւն
Քրիստոստան 2000 սէնէ էօթէյէ կիթմէլի իզ : Հօմէրօս անը
շիրլէրինտէ զիքը էյլէր , Քրիստոստան 1000 սէնէ էվլէլ պի-
զիմ հալա խոյալ էտէմէտիյիմիզ ճիւմհիւրէթ օրատա թէ-
էսսիւս էթմիշ , 2600 սէնէ էվլէլ պիզտէ շիմտի պիլէ օլմայան
Օլիմիիկա օյուռլարը պաշլամըշ , 2400 սէնէ էվլէլ էսա-
րէթին լաղվընա չալլընպ հիշ տէյիլ փարա իլէ աղատ էթմէք
ուսուլուռնը իճատ էթմիշ . հիշ պիր մէմէքէթ տիւնհայա
քիթապէթ , Ֆինուռնը զարիֆէ վէ սանաաթճա պու դա-
տար խրղմէթ էթմէմիշ , երնէ տէ պու չէհրին պաշընտան
կէչէն հիշ պիրինին պաշընտան կէչմէմիշ տիր : Պիր զէման
չէմալըն պարպարլարը կէլիպ անը իսթիւա վէ խարապ էյ-
լէյիպ կիթմիշէր , Տարիյուս թա Աճէմիսթանտան զալղըպ
Աթինայա կիթմիշ իտէ տէ պիր դաշ սաաթլըդ էօթէտէ Մա-
րաթօնտա աղ պիր գահրէմանլար թարաֆընտան հիւղ պինլէր
իլէ սայըլան օրատուարր մաղլուպ վէ պէրպատ օլմուշ :
Քսէրքսէս պուռնա զաղապլանըպ իքի միլիօն առքէր իլէ Չա-
նագդալէյի կէչէրէք Աթինա իւղէրինէ հիւրիւմիւշ վէ ու
գահրէման Սպարթալըլարըն Թէրմօիլի կէչիտինտէ օլան չէ-
ճի մուգալէմէթինէ րաղմէն կէչիպ Աթինայը աթէչէ վէրմիշ
վէ թէքմիլ խարապ էյլէմիշ , ու վաղթ թէքմիլ էհալի գարը
չօճուգ չօլուգ կէմիլէրէ տօլուպ նէ գատար միւմքին իտէ
գուրթուլմուչլար վէ սօնրա տէնիղ մուհարէպէսինտէ ֆի-
թիւհաթ գաղանըպ հիւնէ ու խարապայը պինա վէ իմար էյ-
լէմիշէր : Պու վաղթտա փէրիքլէս իմիէրաթօր խտարէ
պաշընա կէչիպ Աղրօիլօլիտի , վէ անըն չիմտիյէ գատար
տիւնհայը հայրէթտէ պրազան պինալարընը մապէտլէրինի
ինչա էյլէմիշ , Եոռնանիսթանը իւմրան վէ չէրէֆինին
սէմթիւրրասընա էրիշտիրմիշ . ու զէմանտա Սօգրաթլար ,
Սօֆօղլէսլէր , Ֆիտիապլար մէյտանա կէլմիշ տիր : Լաքին
Քաստան 400 սէնէ էվլէլ Սփարթալըլար անը զապթ էալպ
սիյասի հիւրրիյէթինի մահլ էթմիշ իտէտէ հիւնէ քիթապէթ

վէ սահմանաթտա կէրի դալմամըչ, օ վազթտա էֆլաթօն վէ Տիմօսթէն կիպի զաթլար հէթիշտիրմիշ: 60 սէնէ սօնրա Մաքէտօնիալը Ֆիլիփի հանի Իսքէնտէր ի աղիմին փէտէրի անը թէսիսիր էյլէմիշ պիր դէման տա պոռնլար վուրուպ գըր-սըգտան սօնրա, Քս. տան 146 սէնէ էվլէլ Բօմալըլար զապլընա կէչմիշ, հինէ տիւնհայա խօճալըդ վաղիֆէսինի իֆա էյլէմիշ վէ հէր թարաֆտան թալէպէլէր կէլիպ այադ-լարը ալթընտա թալիմ վէ փէրվէրտէ օլուրլար իմիշ: Բօմա իմիէրաթօրլարընտան Հասրիան վէ Գօսթաթիմին կիպի զաթ-լար օլտուգճա տախիլի իտարէլէրինէ միւտախէլէ էթմէյիպ իմարընա սայ էյլէմիշլէր: 4ինճի ասրտա չիմալտան Կօլլար վէ սօնրատան Կօթլար կիպի պարպարլար կէլիպ անը պիր էյի տահա հաղմըլար վէ պէշինճի ասրտա պէլլիտիզ պիր հալա կէլմիշ իսէտէ Յուստինիանօս իմիէրաթօր չէնըն տի-վարլարընը հափսըրըպ իմար էթմէյէ Հալըշմըլ սըր:

Յն իւլէինճիւ ասրտա Նափօլի տուգալըդը իսթիլասընա տիւշմիշ վէ 1427տէ Սուլթան Մուրատ անը զապլթ էյլէմիշ իսէ տէ՝ պիրադ սօնրա Սալիպիլուհ կէլիպ անը Թիւրքլէրտէն կէրի ալմըշ: 1445տէ Ֆաթիհ Սուլթան Մուհամմէտին աս-քէրլէրի թէքրարէն անը ֆէթհ էյլէմիշլէր: վէ օրայա իս-լամ էհալիսի իսքհան էթտիրիլմիշ: 1464 տէ Վէնէտիքլիլէր հիւճօ էտիպ անը մուհասէրէ էյլէմիշլէր իսէտէ մուվաֆֆադ օլամամըլար վէ չէքիլիպ կէրի կիթալիքտէն 200 սէնէ սօնրա թէքրար մուհասէրէ էտիպ Ադրօփօլիստէ թէհասուհ էթմիշ օլան Թիւրք օրտուսուհու թօփա թութմուլար վէ զապլթ էյլէմիշլէր: Չօդ կէչմէղտէն Աթինա էինէ Թիւրքլէրին էլինէ կէչմիշ վէ պու տէֆա տա պադի դալան հէքէլլէրի վէ օյմա իչէրլինի թէքմիլ խարապ էյլէմիշլէր: Էն սօնրա 400 սէնէ Թիւրքլէրին էլինտէ դալսըգտան սօնրա Նուհանլար իսհան էտիպ Թիւրք ասաքիրլինի Ադրօփօլիստէ մուհասէրէ էյլէմիշ-լէր վէ սուլու քէսէրէք զապլթ էտէպիլիմիշլէր իսէ տէ՝ սօնրա-տան իմտաա հէթիշիպ սայքի քիմսէ դալմայանա դասար Նուհանլար գըլըճտան կէչիրիմիշլէր, պու իրթիլալ 1829ա

Նանհալը փօլիթէքնիք տաիրէսինի, Տօդ. Արէթէաս վէ Ա-
նակնօսթաքիս պիրէր խասթախանէ կափառըրպ հէտիյէ էյ-
լէմիւլէր, Րիչարէս իւմի իւահի տաիրէսինի, Սինկրօս
Օփէրս տաիրէսինի, պիր հապսխանէ, պիր տար էլ աճէդէ,
պիր ֆադիր տիւլմիւլ խանէտան դատընլար իչիւն մէսքէն,
վէ պիր տէ դատընլար իչիւն խաֆիֆ իչլէնէճէք ֆապրիգա
տախի ինչա էթտիրիպ իհտա էյլէմիւլ. թէաթրօ պինասընը,
իւչտէ պիր դրալըն քիսէսինտէն օլմադ իւղրէ պիր ուֆադ
չիրքէթ ինչա էյլէմիւլ: Գրալիչա դատընլար հապսխանէ-
սինի, փրէնսէս Սօֆիա չօճուգլար խասթախանէսինի վէ
Հաճի Կօսթա պիր պէօյիւք էյթամխանէ ինչա էյլէմիւլ տիր-
լէր: Պէօյլէ մէմլէքէթ իհեա օլմադ տա նէ օլուր. պէօյլէ
էվլատլարը օլան վալիտէ միւլթթէխիր օլմադ մը. օ ալիւ
իֆլահ օլմադ տա նէ օլուր: Պիղիմ մէմլէքէթիմիղին տէ
իֆթիխար էտէճէք չօդ շէյլէրի վար: Պիղիմ պէօյիւքլէր պիր
գաչ սէնէվալիլիք տէֆթէրտարլըդ հաղըրլըդ կա շէօյլէ պիր
մէմուրիյէթտէ պուլուհտուհու իհեա օլուրլար: Կիւզէլ կիւ-
զէլ դօնադլար կափառըրլար կիւզէլ աչճըլար թութարլար,
ալա պէսլէմէլէր կազալարլար, վաթանըն խէլասը իչիւն
նէլէր կափարլար, էօյլէ խասթախանէ, փօսթախանէ, փօլի-
թէքնիք, քիւթիւպխանէ ֆիլան կիպի մէմլէքէթէ գալապա-
լըդա հալէս էթմէդլէր. չայէտ հիւքիւմէթ պէօյլէ պիր
ազլսըզլըդա նիյէթ էթսէ էհալիտէն փարա թօփլայըպ պէօյլէ
պիր շէյ կափմադ իսթէրսէ, պէօյիւքլէրիմիղ ուղուհ պօյու
դահմէթ վէրմէդլէր. ալթ դաթ տիվարը կա կափըլըր կա
կափըլմադ փարա պիրթէր: Ամմա էօթէտէ կիւզէլ ափար-
թըմանլար կափըլըր, մէմլէքէթ իհեա օլուր. պիղ տէ այըդ
տուրալըմ, Նուհանլարըն Զափիայա կափառըլարը կիպի
պէօյլէ կիւզէլ կիւզէլ ճէնադէ ալայլարը կափալըմ վէ պու
չէնիլքլէր արամըդտան ինչալլահ հէր կիւն էքսիք օլմասըն.
հիչ տէյիլ հաֆթատա պիր:

Աթինայը կէզիյօր իտիք նէրէլէրէ սափառը, պիր փօլիս
չաղըրըպ, Աթինայը կէզմէք իսթէտիյիմիղի վէ պիղի պիր

գատար տէվամ էթմիշ վէ 10,000 նուֆուղ գաւառի գատար թէլէֆ օլտուգսան սօնրա հիւրրիւյէթլէրինի էլտէ էյլէմիշլէր վէ 1834 տէ րէսմէն Նուհան զըրաւլըղը իւան օլունմուշ տըր :

Իշթէ Աթինանըն 3—4000 սէնէլիք սէրհիւզէթի պունտան իպարէթ տիր : Հիւ պիր մէմէքէթ ղէմանըն պու գատար ղալիմ տարպէլէրինէ հէտէֆ օլմամըշ , պու գատար պի աման աչաղար ալթընտա էղլիմէմիշ, երնէ տէ հիւ պիր մէմ-լէքէթ թէքրարէն քէսպ ի հայաթ էտիպ կաշամաղա մու-վաֆֆադ օլմամըշ տըր : Գաչլարճա տէֆա առէթա քէօ-քիւնտէն պիշիլմիշ երնէ ֆիլիսլէնիպ տալլար վէրմիշ , վէ իշթէ սօն իւլ րուպ ասրտան պէրու ֆիլիսլէնիպ տալլար սալ-տըրան եէնի Աթինայը սէյր էյլէմէքտէ իտիմ : Կէօրտիւլմ հայաթ իմարէլէրի անըն պէօյիւյէճէյինի իսպաթ էտիյօր իտիլէր :

Օլ կիւնիւ Աթինատա պիր ղալապալըղ , պիր հարաքէթ վար իտի : Ասքէրլէր , ղապիթլէր պիր քիլիսէյին խարիճին-տէ տիղլիմէքտէ , էհալի րէսմի էլալիսէլէր վէ րէսմի արա-պալար իլէ դօշուպ կիթմէքտէ իտիլէր : Նէ՞ օլույօր տէյու սիւալ էյլէտիյիմտէ , «Բումանիատա Զափիա իսմինտէ պիր Բում վէֆաթ էթմիշ ծնուն ճէնաղէսինի կէթիրմիշլէր , րէս-մէն Նուհանիսթան հիւքիւմէթի վէ էհալիսի ծնա միննէթ-տարլըղարընը իպրաղ իչիւն պու չէրէֆի վէրմէքտէ տիրլէր» տէյու ճէվապ վէրտիլէր : Անլատըմ քի օլ կիւզէլ մամուլաթ վէ սէնայի սէրհիսի տարիէսինի պու ղաթ կափաըրըպ հէտիյէ էյլէմիշ : Պունտան մատա Մըսրտա Ալթրօֆ իսմինտէ պիր թիւճ-ճար միլլի միւղէխանէ տարիլէրինի էհալիյէ հէտիյէ էյլէտիյի կիպի պիր տէ զըրհը կափաըրըպ վէրմիշ : Ասրըմըղըն էն կիւզէլ պինալարընտան պիրի օլան ֆիւթիւպխանէ ի միլլիյէյի Օտէստատա Վալիանի պիրատէրլէր կափաըրմըշ : Էվրօփատա եէնի էպիիլէլէր իչինտէ էն նէֆիս վէ կիւզէլի օլան տար իւլֆիւնուն պինասընը , Վիէննատա Պարօն Սէնա իսմինտէ պիր Նուհան կափաըրմըշ : Արսաքիս զըղար գօլէճինի , Վար-վաքիս օղլանլար մէքթէպինի , Մէցէրիօն իսմինտէ պիր

արապաճըյա թէսլիմ էյլէմէսինի ըէճա էյլէտիք, փօլիս արապաճըյա թէնսլիհաթ վէրիս կէօթիւրէճէյի հէրլէրի զիքր էյլէտի վէ թէքրար օրայա թէսլիմ էյլէմէսինի էմր էթտի, վէ վէրէճէյիմիղ : իւղի իւճրէթի սալսի խապէր վէրտի : Իւք տէֆա Գրալըն սէրայը էօնիւնտէն կիտիս օլ ինկիլիզվարի պինսյը սէյր էտէրէք կէնիշ պաղէսինի կէղտիք : Պու սէրայ զայէթ ճէսիմ ամմա փէք թէմքինլի տիւզ պիր պինա տըր : Եոճնան մէզազընտա էպնիյէլէր արասընտա ատէթա պիր ֆապրիգա կիպի կէօրիւնիւյօր, ֆազաթ Գրալ պիր միլեօն լիւրա սարֆ էթտիրիս կափաըրմըշ, տահա Եոճնանիսթանըն խէլասը իչիւն չօգ չէյլէր կափաճադ իմիշ : Անտէն Սթա-տիյօն տէնիլէն մահալի հանի Օլիմիլիա օյոււնլարընըն իճրա օլուստուղու օլ պէօյիւք Ամֆիթէաթըրա կիթտիք : Պուրաս-սը 670 այադ ուղուճ 120 այադ էնլի օլուս օրթատա պէյզի պիր մէյտան վէ էթրաֆտա չէփ չէվրէ սէյրիճիլէր օթուրմադ իչիւն մէրտիվէնլէր վար տըր : Գատէմէյլէրին ատէտի 80 օլուս 50-60 պին սէյրիճի օթուրապիլիւր, վէ պու ճիւմէսի պէյադ գար կիպի մէրմէրտէն կափըլմըշ տըր : Տիւնկատա հիւ պիր օյոււն մահալի պու վիւսաթա վէ կիւղէլլիյէ մալիք տէյիլ տիր : Քիւչիւճէք Եոճնանիսթան անըն իչիւն միւլթէխիւր օլսպիլիւր :

Պիւա չիւպհէ հէման Ագրօփիօլիսէ, օլ տիւնկանըն էն մէշ-հուր թէփէսինէ գօշտուդ : Պու տաղըն իւշ թարաֆը ամու-տիյէ կաղըն հօգուշ օլուս նիմճէղիւրէ կիպի անճադ պիր թա-րաֆընտան չըզըլմադ դապիլ տիր : Տաղըն կախօտ պու գօճա դայա փարչասընըն էթրաֆընը տէօնէրքէն էվլէլա Պադօ-սուն, հանի շարապ իւհաընըն թէաթրօ մահալինէ կէլտիք, ամփիթէաթր իւղէրինտէ օթլար պիթմիշ, շարապ ագաճադ հէրլէր զուրուսուշ, քէնտիսի տէ պաշը թադ պէլի պիւքիւլ-միւշ օլարադ օթուրույօր խտի, թաշ կէօղլէրինտէն վէ չիւմիշ կիւղլէրինտէն շարապը չօգճա դուլլանմըշ խտիյի մալիւմ ի-տի : Անտէն հէնի ուսուլտա կափըլմըշ կիւղէլ աղաճը չօսէ-լէրի կէզէրքէն պիր չօգ հէրտէ մէֆրէթ ամուտլար վէ խա-

րապալարա րասթ կէլտիք քի ծնւարը էօյրէնմէք իշխն
թէքրար պիր դաչ պին սէնէ էօթէյէ կիթմէլի իտիք : Ադրօ-
փօլիսէ չըգաճադ թարաֆա հէթիլիպ 140 մէրավիէն թըրմա-
նարադ օլ դատիմ դալայա , իլահլար փատիլահլար մէսքէ-
նինէ մապէտլէր մէրքէզլինէ , պիր նէվ աղիզլէր աղիզլինէ
վասըլ օլտուդ . դափու մահալինսէ փրօիլիլա տէնիլէն մա-
պէտ վար սըր քի էօնիւնտէ 3 սըրա 6չար մէֆրէթ ամուտ-
լար պիր պիրինտէն 7 այադ արալըդ իլէ դօնուլմուշ սըր ,
օրթա իքի ամուտուն արաուր 13 այադ սըր վէ իւզէրլինտէ



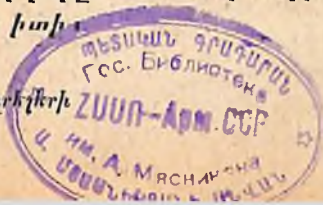
ՓԱՐԹԵՆՕՆ

պիր փարչա թաչ վար սըր . իքի հանլար 32չէր այադ իլէրի
կէլէրէք եինէ ամուտար իլէ տուրտուրուլմուշ վէ թէքմիլ
մապէտին թափանը թաչտան հափըլմըշ սըր . պիզ կիթաի-
յիմիզտէ հիւքիւմէթ պու խարապալարը թամիր էյլէմէքտէ
իտի : Պիրազ իլէրիտէ Մինէրվանըն , խարապա մապէտինի
կէօրիւպ օրթայա աօղբու իլէրիլէտիք վէ փարթէնօն տէնի-

չէն ու աճայիպ մասկտէ վասըլ ուտուգ : Պինկերճէ տէֆա հազդընտա օգուլուպ սուրէթինի սէյր էյլէտիյիմ շու ֆէննի ի միմարինին պէօյիւք էսէրինի դաթէն թա տէնիդտէն կէօրիւպ թանըմըլ իտիմ, լաքին օ փարմագ դատար կէօրիւլէն ա- մուտլար վէ օյունճագ կիպի տուրան պինա շիմաթ թէք- միլ ազամէթ վէ սէնաաթը իլէ կէօղիւմիւղիւն դարչսընտա տուրուլօր իտի : Բիսաֆֆէթէն պէյազ մէրմէրտէն հափըմըլ օլան պու մասկտ զէմանըն թէէսիրի իլէ դըրմըղյա մաիլ պիր բէնիլ ալմըլ օլուպ պօյու 100 արչըն, էնի 40 վէ հիւքսէքլիյի 30 արչըն տըր : Իքի հան թարաֆլարըն- տա 17էր վէ թէփէլէրտէ 2էր սըրա ամուտլար դօ- նուլմուշ օլուպ՝ քիսաֆֆէսի եունան ֆէննի ի միմարիսի ուսու- լունճա պաշըղլար վէ քիւրսիւլէր իլէ թէզեին էտիլմիշ վէ պիր փարչա հիւքսէք տիւղ պէյազ մէրմէրտէն հափըմըլ տիւնհատա էն կիւղէլ վէ սէնաաթըլ պինալարտան պիրի տիր : Վէնէտիքլիլէրին մուհասէրէսինտէ թիւրք ասքէրլէրի փար- թէնօնտա սիփէր ալմըլար վէ ճէպիւանէ տախի պուրատա մահֆուղ իմիշ, տիւղմէն կիւլլէլէրինտէն պիրի պուրայա տիւլէրէք ճէպիւանէ փաթլամըլ վէ պինանըն թափանընը վէ շարգ թարաֆընը ուչուրմուշ, օ փաթլայընտա 300 թիւրք աս- քէրի տախի թէլէֆ օլմուշ տըր : Պագի դալան պիր չօգ օյմա- լար վէ դըյմէթլի սանէմլէրի ինկիլիղլէր կէօթիւրիւպ լօնտրա միւղէխանէսինէ դօյմուլար, վադաա չալմամըլար, անճագ Աթինա թիւրքիա էլինտէ իքէն լօրտ էլճին օրատա ինկիլիղ սէֆիրի իմիշ վէ հիւքիւմէթին բիդասըլլէ ալըպ կէօթիւրմիւշ : Պու տաիրէ լօնտրա միւղէխանէսինտէ էլփին տաիրէսի տէյու մարուֆ տըր : Պու պինա փէրիղլէս զէմանընտա Աթինա ի- լահէսի զիքրինէ հափըմըլ տըր վէ ճիւմլէ դըյմէթլի էսէր- լէր, ալթուն, կիւմիւշ դապլար պուրատա հըֆղ օլունուր իմիշ : Սէնէտէ պիր տփաէ վուգու պուլան Օլիմփիք օյուն- լարընտան սճրա միւքհաֆաթը դադանան ալթուն դատէհի պուրատան ալըր իմիշ : Պիր աղ էօթէտէ Հէրքիւլէսին մասկ- տինի սէյր էյլէտիք քի, 6 ատէտ մէրմէր դատըն սանէմլէրի իւղէրինէ տուրտուրուլմուշ տըր :

Եթրաֆըմըդա պագտըզըմըդտա նէ աճայըպ չէյէր կէօ-
րիւյօր իտիք , հէր թարաֆտա սանէմէր թօիրաղըն իյինտէն
չըզըպ մէրմէր կէօզէրիյլէ շու 20նճի ասըն մախուգա-
թընա պագմագտա իտիլէր : Պաղըլարը դօլու գըրըմըչ .
պաշալարը պուրնու տիւշմիւշ , կէօզէրի քէօր օլմուշ ,
գալչալարը դօփմուշ օլարագ , հէր թարաֆտան պիղէ պագմագ-
տա դանն էտէրսին շու աճայիպ չափալար վէ գըյաֆէթլէր
իլէ տօլաշմագտա օլսն սէյաահ գատընլարա վէ չիք միւսիւ-
լէրէ ասըլարըն մէշագգաթ վէ էլէմէրինի թարիֆ էթմէք
իտթէյօրլար իտի : Չանն էտէրսին մէրմէր տուտաղլարը իլէ
«Տուրտուղունուղ . կէր դայէթ միւհթէրէմ տիր նիչին պի
փէրվա կէզիյօրտունուղ» տէմէքտէ իտիլէր :

Թարիխին պիլտիրտիյինէ կէօրէ Ադրօփօլիս , վաղթըյա
Ֆիտիաս վէ սաիր մէշհուր օյմաճըլարըն էն ալա վէ էն սանա-
աթլը էսէրլէրի իլէ տօլու իտի : Պունլարտան չօղու ասը-
լարճա եաղմա էտիլմիւշ , թիւրքլէրին իտթիլասը դէմանընտա
գըրըլըպ խարապ էտիլմիւշ , պաղի գալանը իսէ չիմտիքի Աթի-
նանըն պինալարընը , վէ քիրէճ եափմագ իչին գուլանըմըչ :
Պիր չօղուտա օլ դէման էվրօլիս միւղէխանէլէրինէ աչըրըմըչ ,
Եինէ տէ պաղիյէ գըրընթըլար օլ մէշհուր սէնաաթ վէ թէրագ-
գիյէ չահիտ իտիլէր : Օթլար երղընը արասընտան պունլարա
Եէր կէր թէսատիւֆ էյլէտիքճէ դանն էյլէտիմ քի րուշլար
ալէմինտէ կէզիյօրըզ վէ օլ գատիմ գահրէմանլար վէ ֆէյ-
լէսօֆլար շու դայէթ էյի պիլտիքլէրի վէ հագըրնտա միւհթ-
թէլիւր օլտուղլարը մապէտլէր արասընտա տօլաշմագտա վէ
հալը հաղըրը սէյր էտիպ ֆիղան էյլէմէքտէ իտիլէր :
Հէր ասըմտա օլ մէշհուր զաթլարա , էֆլաթօն , Արիսթօթէլ ,
Սօգրաթ . Քսէնօֆօն , Հէրօթօտօն , Ֆիտիասլարա րասթ կէ-
լէճէյիմի մէմուլ էյլէմէքտէ իտիմ , հիւ պիրիսի կէլիպ կէօ-
րինմէտի , խուսուսա արղու էյլէտիմ քի օլ վաղրթ էլինտէ
Փէնէր օլարագ կէզիպ պիր միւսթագիմ ինսան արայան իիթի-
յար Տիօճէն քեաշքի կէլսէ տէ շու տիւնեայը պիր տահա տօ-
լաշտա իտի : Գօրդարըմ հէման ֆէնէրի սէօյլանալիւրիւպ սա-
վուշուր կիտէր իտի :



Ադրօփօլիս թէփէսինտէն տուրուպ տա էթրաֆը սէյր էյլէմէք ատէթա պիր բույա կէօրմէք տիր : Ճէնուպըն պէր-
րադ պէյադ հաւասընտա , քէսքին պէյադ կիւնէշի ալթըն-
տա , պէյադ ղէմին իւղէրինտէ պէյադ մէրմէրտէն եափըմը
պիր շէնր սէյր էթմէք տիր : Աթինանըն թէփէլէրինի , պի-
նալարընը , սողրու մաստար իլէ չէքիլմիշ ճաստէլէրինի ,
սըրա սըրա աղաճլար տիղիլի պուլվարարընը , կիւղէլ շէքլ-
տէ վէ ֆէնն ի միմարի իւղրէ եափըմը սարայլարընը . միւ-
ղէլսանէլէրինի , քիլիսէլէրինի , թէաթրօ վէ փօսթա պի-
նալարընը , ատէթա պիր խարիթա կիպի այաղլարըն ալ-
թընտա , կէօրիւպ սէյր էյլէրսին . տիկէր թարափտան Ադ
տէնիլլին մաի սուլարը ուֆուդա սողրու հայըլարադ շու
փանօրամայը իթմամ էյլէր :

Փարթէնօնը քէնտի շահանի մէվզիինտէ օթուրուպ
կիւղէլ Աթինայը պէքլէմէք իւղրէ թէրք էաիպ դաւատան
տըշարը չըդարդ : Գարշտա օլ միւքէմմէլ վէ պու դատար
դաղալարտան սօնրա սաղլամ դալմը օլան Թհէսլյուս հէյ-
քէլինի , սաղտա Մարս թէփէսինի սէյր էյլէտիք քի դատիմ
Արիափալօս պուրասը խաի : Պուրատա մէշհուր խաթիպլէր
տուրուպ էհալիյէ նութղար էյլէրլէր , պուրատա ֆէլսէֆի ,
աղլի , սիյասի խիթապլար իրատ օլունուր , պուրատա մահ-
քէմէլէր իճրա ի հիւքմ էտէրլէր խաի : Պուրատա Տէմօթէն
քէնտի պէլաղաթը իլէ եունանիլէրին վաթանիլէրվէրլիք
հիսսիյաթընը թահրիք էյլէմիշ խաի : Պուրատան 19 ասր
էվվէլ Թարսուսլու Պօղոս տուրուպ Աթինալըլարա եէնի պիր
տին հագդընտա խապէր վէրմիշ խաի : Եանըմտա իքի Խնկիլիզ
վար խաի քի թէսատիւֆէն պէրապէր տօլաչլօր խաիք ,
պէրապէր գօշուպ ֆաւլօս բէսուլուն տուրատուղու եէրէ
տուրտուգ վէ իւչիւմիւղ տէ ֆաւլօսուն թամմ նէլէր սէօլէ-
տիլինի տէր խաթըր էթմէյէ չալըշտըդ . նիհայէթ իւչիւմիւղ
պիրէր փարչա տիւչիւնիւպ իւալէ էտէ էտէ էփէյլտինի պու-
լուպ չըդարտըդ . «Էյ Աթինալըլար , սիղի հէր վէճհէ ղի-
յատէսիլէ էհլ ի իպատէթ կէօրիւյօրում , ղիրա տօլաչլուպ

սիւղին մասդուտլարընըղա նաղար էտէր իքէն իւզէրինտէ նա-
ւնալիւմ իւահա տէյոււ հաղըմըչ պիր մէզպահ պուլտոււմ :
սիւղէ օնու վաղ էտիյօրոււմ տէմիչ իտի : Պէն տիւչիւնտիւմ
քի փաւլօս թէքրար կէլիպ տէ պուրատա վաղ էթմէք իս-
թէրսէ մութլագա հինէ պու թէմէլ ի քէլամ իլէ սէօղլէրինէ
պաչլայաճագ տըր վէ պէլըրի տէ օ դէմանքի դատար հէնի
պիր մատտէ հագղընտա սէօյլէմիչ օլաճագ տըր :

Պուրատա , Արիափաիօստա օլ դէման Աթինանըն էն
մէշուր ատէմլէրի թէճէմմիւ էյլէմիչ վէ քիմ պիլիւր էհա-
լիյէ նէլէր սէօյլէմիչ իտիլէր : Օրատա Սօգրաթըն մահպուս
օլտուղու թաչ մաղարայը տա կէօսթէրաիլէր : Սօգրաթ օլ
դէման հագդ վէ հագիդաթտան պահս էթտիյի իչիւն դէհիր
իչիրիլիպ սէսի քէստիրիլմիչ իտի , չիմտի օլսա եա սիյասէ-
թէն սուս օլուր եա տա տիւլան ր հարպա կիտէր օրատա
պիրաղ սէսինի քէսէր իտի :

Պու իքի ինկիլիլ կէնճլէր իլէ րէֆագաթ էտէլի խու-
սուսա փաւլօս րէսուլոււն սէօղլէրինի տէր խաթըր էթմէք
իչիւն պիրլիքտէ էմէյիմիդ սէպդաթ էտէլի արթըդ եօլ ար-
դատաչլարը կիպի օլտուդ , վէ Ագրօփօլիսին հէր թարաֆընա
սալարըրպ հէր կէօրտիւչիւմիւղ նօղթատան թարիփի եա
տինի մալիւմաթըմըղը օրթայա տէօքմէյէ չալըչլըօր ի-
տիք , մաէթթէէսիւֆ չօդ տէֆա իւչիւմիդաէն փէք աղ
սէրմայէ էլտէ էտէպիլիյօր իտի . վագթ էօյլէ օլմուչ
օլուպ Աթինանըն կիւնէչի հէմ եօղարըտան աթէչ օդ-
լարը կիպի պէյնիմիդէ սափլանմագտա , հէմ էթրաֆ պէ-
յաղ տիւնհատան աքս էտիպ պիղի դաւուրմագտա իտի :
Աճլըդ սուսուղլուդ հօրղոււլուդ արթըդ պիղտէ Եոււան թա-
րիսինի տէյիլ «Հայր մեւ»ի պիլէ խաթըրմըղա կէթիքէճէք
հալ պրագմամըչ օլտուղու կիպի , Աթինատա պիր լօգանթայա
հէթիւմէյէ տէ ճէսարէթիմիդ եօդ իտի : Էթրաֆա պագտըմ
հաղընտա թէքտէն էվ կիպի պիր մահալ կէօղլումէ իլիշտի ,
քէնաիմի տէրհալ օրայա աթարմ վէ դափուտան իչէրի կի-
րիպ դարչըտաքի տօլապա սալտըրտըմ , տօլապտա կաղէօդ ,

էքմէք վէ փէյնիր վար խտի : Հէման պիր շիշէ կաղէօղ պօ-
շաւարպ իշախմ վէ էքմէյէ եանաշտում, Խնկիլիզլէրի տէ պու-
յուր էթտիմ, պէօյլէ սըրաւարտա արգատաշլարա իքրամ էթ-
մէյի չօդ սէվէրիմ, ճուար իսէ սահիպի օլմայան հէրէ կիրմէք
վէ իզիմսիզ հէմէք ճաիզ օլմասըզընտան պաշս էտիյօրլար
խտի : Պու կիպի մէսէլէլէրի թէտիզ էթմէյէ վազթըմ օլմա-
տըզընտան էքմէք վէ փէյնիր փարչալարընը եութմաղա տէ-
վամ էթտիմ : Տօսթլարըմ տայանամայարագ էնճամ իշէրի
կէլիպ պանա կարտում էթմէյէ գարար վերտիլէր վէ իւշիւ-
միւզ պիր մասա պաշընտ դայրէթ իւէ հէյիպ իշմէքտէ իքէն
տիւէր պիր դափու ալըլպ իշէրիյէ օրթա պօյլու, օրթա
սիննի, էթլիճէ, կաղըչդզը պիր գատըն կէլտի, վէ կէօյա
աճաիպ պիր շէյ կէօրմիւշ կիպի էլլէրինի պիր պիրինէ վու-
րուպ մաքինա կիպի աղըզնտան լազըրտը տէօքմէյէ պաշլատը :
Նէլէր սէօյլէտիյինի պիւմէմ, անճագ ճէվապէն «Գարնըն աճ»
տէյիպ հէմէյէ տէվամ էյլէտիմ : Երնէ պիր չօդ շէյլէր սէօյ-
լէտի, հինէ «Գարնըն աճ» տէտիմ վէ միտէմի կէօսթիքտիմ,
ղալիպա պու տէֆա նէ սէօյլէտիյիմի անլատը վէ տէրճալ նա-
պէտիտ օլտու, թապիի գատընըն կիթմէսինին սէպէպինի
թախմին էթմէյէ պաշլատըգ : Խնկիլիզլէր սօփա կէթիբէճէք
տէյու թախմին էթտիլէր, պէն իսէ սաղլամ պիր իփ հէթի-
րէճէյի իթիգատընտա խտիմ : չօդ պէքլէմէզտէն գարը էլինտէ
թաղէ էքմէք, դէյթուն, եումուրթա վէ սարտէլա թութա-
րագ կէրի կէլտի վէ սիմասընտան թէաճճիւպ էսէրլէրի մահվ
օլմուշ, հէրինէ լաթիֆ պիր թէպէստիւմ դաիմ օլմուշ խտի :
Աթթըգ մասանըն էթրաֆընա էյիճէ հէրլէյիպ գօրգուսուզճա
հէմէքտէ վէ կիւլիւպ սէօյլէմէքտէ խտիք, պիզ կիւլտիւքճէ
գատըն տախի կիւլմէքտէ վէ աղըմիւզ տօլու օլտուգճա
քէնտիսի սէօյլէմէքտէ խտի : Պիր դաշ ֆրանք սօֆրամըզա
սօղուգ էթ տախի իլավէ էյլէտի : Թէպէստիւմէր վէ Ատիյօ-
լար իւէ օրատան միւֆարագաթ էյլէտիք : Կէօրիւնիւր քի
պիզիմ «գարնըմ աճ» քէլիմէսի հէր լիսանտա կէլէր պիր
սէօղ տիր :

Գտարնըմբղ աօյուպ րահաթլանտըգտան սօնրա սօդրու միւղէխանէյէ դօշտուդ : Կիւղէլ պիր թէփէ իւղէրինտէ , դատիւմ ֆէննի ի միմարի իւղրէ եափըլմըչ , էթրաֆլարը դայէթ միւքէմմէլ պաղչէ չիչէքլէր վէ հօլլար իլէ թէգիկն էալմիլ իքի պինա տըր քի , պինանըն պիրի դատիւմ սէնայի էսէրլէրլինի տիկէրի իսէ Եռնան թարիխինէ աիտ թիղքեարլարը հաւի իտիլէր : Պիւթիւն տիւնեանըն միւղէխանէլէրլինի թէգիկն էաէն Եռնանիտթան , քէնտի պու կիւն էն դէնկիկն օլաճագ իքին վաղըա դայպ էյլէմիլ վէ չու սօն Յ րուպ տարտան պէրու նէ ճէմ էտէպիլմիլ իսէ օ դատար պուլունտուրմըչ տըր , Եինէ տէ հէր հանկը պիր միլլէթի միւֆթէխիր էտէճէք դատար էսէրլէրի հալի իտի : Պիր օտատա սատէ մէչհուր ֆէյլէսֆլարըն վէ ալիմլէրին սանէմլէրի տիղիլի իտի , պունլար իլէ կէօրիւլմէյի փէք չօդ արղու էտէր իտիւմ . լաքին պիր դաչընը սօրտուս էօլմիլ իտիքլէրլինի խապէր ալտըմ : Ախէրինտէ իլահլարըն հէյքէլլէրի դօնուլմըչ , խուսուսա Մէտոսանըն ուղուն սաչը պաչը փէք մէչհուր տըր : Ախէր պիր օտատա հիւղնէ աիտ հէյքէլլէր վար իտի , վալիտէ էվլատընա սարըլմագտա . փէտէր օղլունը դուճագլամագտա , դատըն սէվկիւլիւսիւ մէղարը իւղէրինէ տիւչմիլ , պէօյիւք թաչ մէղարլարըն իւղէրինտէքի դապարթմա սուրէթլէր , արսլանլար , աթլար , ճէյրանլար , կէյիկլէր , դատընլար , դահրէմանլար , մուհարէպէ մէնգարէլլէրի քեաֆֆէտի մէրմէր իւղէրինտէ օյուլմուչ իտիլէր : Սլահ թաչտան հաւիլմըչ պիր արապ սանէմի կէօրաիւս էն կիւղէլլէրինտէն իտի : Ձինիքէլիլէրլին էսէրլէրի , Անասօլուտան կէթրիլլէն դատիւմ օյմա վէ թուճ իչլէրի , էսքի մուհալար , ալթուն պուլնուղլը պուղալար , ալթուն թապլար , դիյնէթլէր , ալթուն դուչաղլար պիհիսապ դատիւմ թօփրագ դապլար , ինսան պօյունտա տէսթիլէր , էն նաղիք ուֆագ չըրալար , վէ կէօղ հաչը դապլարը իլէ օտալար սօլմուչ իտի : Էլհասըլ պու դատար աղ դէմանտա եիւղլէրճէ տէֆա հաղմա օլմուչ պիր մէմլէքէթին շէօյլէ պիր միւղէխանէ թէտարիք է-

տէսլիլմէսի հայրէթիմի մուճիպ ուտու : Պուրատա Եունան , Բօմա , Մըսըր , Ֆինիքէ , Վէնէտիք էսէրլէրի , էսքի սիքքէ-լէր , դատիմ միւրլէր , լէվնալար , ամուտ պաշլըղլարը մէվճուտ իտիլէր :

Օլ պիր տաիրէտէ իսէ էնլի միւտէվլէր մէրտէվէնլէր-տէն հօգարը չըգըպ՝ դատիմ Եունան էլպիսէլէրինի , Եու-նան դահրէմանլարընը , ինգիլապտա խըզմէթ էթմիշ մէշնուր վաթանիէրվէրլէրին սուրէթլէրինի , գըյմէթլի Եունան էլ իչլէրինի վէ էսքի աղաճ իւզլէրինտէ մօզէիք մասալարը սէյր էյլէտիմ : Սուլթան Սէլիմ վէ Սուլթան Սիւլէյման թա-րաֆընտան Եունանլարա վէրիլմիշ ալթուն հազըլը ֆէրման-լար օրատա գօնուլմուշ իտիլէր , էլնասըլլ դատիմ վէ Էնի Եունան թարիխինի սէյր էտիյօր իտիմ : Պու ստար արտաըն-տա պիր ալթուն դապըլը , ալթուն սափըլ դամա կէօրտիւմ քի իւզլէրինտէ էրմէնիճէ հազըլար իլէ չու սէօղլէր վար իտի :

էն հօգարըսընտա , ողորմութեամբ քո , աւսակես գըյնա-ւիս իմ եւ կորոյ ամենայն նեղիչս անձին խնոց . զի ես ծառայ քո եմ , օրթատա պիր տաիրէ իչինտէ , յաւեսան ի քեզ Տէր յա-ւաշայ ցնաւցեցի , պիր ազ աշաղըսընտա միւսէլլէս իչինտէ իւշ թարաֆտա , Հսյր , ուղի , Սիւ-Հոգի , էն աշաղըտա տուր զօ-րութիւն ծառայ քո կեցո զորդի աղախնոյ քո եւ արս արիւն յարութեան . Տեսցեն ասելիք իմ եւ ամաշեցին զի Տէր զուն օգ-նեցիր ինձ եւ ըխիթարեցիր զիս : հազըլմըշ իտի : Պու դամա դատիմ էրմէնի փատիշահլարընտան Եունան փատիշահընա հէտիյէ ուունմըշ կէօրիւնիյօր ֆաղաթ թամմ թարիխինի էյրէնէմէտիմ :

Օլ կիւնիւ ազշամա դատար արապա վէ էլէքթրիք թը-րամվայը իլէ շէհրի տօլաշտըգ : Սօգաղլար դատիմ իւանլարըն , փատիշահլարըն վէ ֆէյլէսօֆլարըն իտի իլէ միւսէմմա տըր , հէր Էէրտէ Մինէրվա , Աքիլլէս , Փէրիքլէս , Տէմօսթէն կիպի իսմլէրէ բասթ կէլիրսին , Եունանիսթան էլան դատիմ թարի-խի իլէ միւֆթէխիր տիր վէ հափաշ հափաշ պունլարա Էնի իսմլէր տախի դամմ էտէճէք տիր : Զաննըմա կէօրէ , պունտան

սօնրա իւրք ետալըւածապ սօգաղըն խամի վէնիցէլօս օլաճադ տըր: Տար էլ ֆինոուն էօնիւնտէ կլատըսթօնուն պիր հէյքէլի բէքդ օլունմուշ տըր: Պէն օլսամ օ դաթա հէր քէօշէտէ պիր հէյքէլ բէքդ էյլէր խալմ, զիրա 1815 տէն պէրու ինկիլթէրանըն մալի օլան 10 ատէտ ատալարը 1865տէ Եունանլարա հէտիյէ էթտիրէն պու զաթ օլմուշ տըր: Պայրընըն նամընա տալի պիր հէյքէլ բէքդ օլունմըշ տըր: Հիշ պիր քիմսէ տիւն-կատա ախէր պիր միլլէթին հիւրրիւյէթի ուղրունա պու դատար ֆէտաքեարըդ էթմէմիշ տիր: Պայրըն՝ Եունանլարըն թիւրք հիւքմիւնտէն գուրթուլմաղա չապալատըղը վաղթուա քէնաի սէրվէթինի սարֆ էտիպ պիր դաշ պին կէօնիւլիւ հաղըրլամըշ վէ օնլարը թալիմ էյլէմիշ, պիր ֆիւօ հաղըրլամադ իշիւն քիտէսինտէն 5000 լիրա վէրմիշ, վէ Լօնտրատա Եունանլարա փարա պուլմալարը իշիւն եարտըմ էյլէմիշ տիր: Թօլլատըղը կէօնիւլիւլէր, ինկիլիզ, Ֆրանսըզ, Ալման իթալիան, հէր միլլէթտէն օլտոդունտան քէնտինէ չօդ դաշմէթ վէրմիշլէր: Էնճամ պիր փարասը գալմայանա գատար պունլարա վէ ախէր ճիհէթլէրէ սարֆ էյլէմիշ վէ սօն կիւնլէրինտէ ֆադիր վէ փարասըզ օլարադ վէֆաթ էթմիշ: Լաքին նամը Եունան թարիխինտէ իլէլէպէտ պադի օլաճադ աըր:

Աթինա չիմտի տալի ֆինոուն ը զարիֆէ վէ թալիմ ու թէրպիյէ մէրքէզի օլմագտան կէրի գալմայօր: Բէնտի տարէլֆինոունլարընտան մատա Ամէրիգալըլար, Ալմանլար, ինկիլիլլէրին տալի պիրէր միւլէսսէսէլէրի վար վէ հէր թարաֆտան կէլիպ սէնայի ի գատիմէյի տօղրուտան օրատա մէշք էյլէմէքտէ վէ պիզլաթ կէզիպ կէօրմէքտէ տիրլէր: Եունանիսթանըն հէր թարաֆընտա էճնէպի գումիւնեալար հաֆրիյաթ իճրա էտիպ փէք չօդ էսէրլէր քէշֆ էյլէմէքտէ տիրլէր:

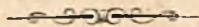
Թէաթրօ պինասընը տա սէյր էյլէտիմ: Աթինատա պիր դաշ պէօյիւք թէաթրօլար վար տօղրուսը կէօլլէրիմէի նանմայօր խալմ, էօյլէ պիր պինայը Աթինայա չօդ կէօրալիմ:

Փախթանիսթը պիղիւմ իղմիրտէն չօգ ուժադ օլուպ պիւթիւն մէմէնքէթի պիղիւմ էն ուժադ պիր վելայէթտէն տահա քիւլիւք օլան շու տիյարըն, սէրվէթ վէ զըրաաթ մէնպաւարընտան պու դատար մահրսւմ իքէն պու դատար միւէսսէսէլէր հափաըրտըղընը կէօրաիւքճէ հասէտ իլէ տօլմամադ էտէմէյօր իտիւմ: Պիր մէյուս օլտուղուս ճիհէթ վար իսէ օ տա էհալիյի մէմուլ էթտիյիմ դատար իրի վէ սաղլամ պուլամատըմ, վէ մէմուլ էթտիյիմ Նուհան կիւղէլլիյիսի տէ կէօրմէտիւմ, պէլքի վիրուտըմա ինթիզար էտիպ տէ կէօղիւմէ կէօրիւնէճէք եէրտէ պուլուսմատըլար, եինէ տէ ֆադիրլիք, հիճրէթ վէ պիրադ տա սէֆահէթ էհալի իւղէրինէ տամդասընը պատմըլ կէօրիւնիյօր իտի. Հէր նէ տէ օլտա թէրադգը վէ իւմրան հօլուըն անլամըչլար վէ Նուհանիսթանըն միւսթադպէլի իչիւն էնտիչէ էտէճէք պիր սէպէպ հօդ տըր:

Ազաւմ իւղէրի փիւլէյէ ավտէթ էյլէտիւմ վէ դուրուպ էթմէք իւղըն օլան շէմսին զիյալարընտա շէհրլն հօդարը ճատտէլէրինէ չըգըպ հէր թարաֆը սէյր էյլէտիւմ: Հէր թարաֆտա թէմիղլիք, հայաթ, իւմրան վէ ինթիզամտան պաշդա պիր շէյ կէօրմէտիւմ: Փօլիսէ փօսթախանէյի սուալ էյլէտիւմ պէրապէրիմճէ կէլիպ մէքթուպըմը փօսթայա թէսլիւմ էյլէտի վէ իսթէտիյիւմ հէր պիր մուալէնէթի իֆա էյլէյիպ իհթիրամէլէ այրըլըպ կիթտի:

Վադթ կէչմիշ իտի. վափօրըմըդ հարէքէթ էտէճէք օլտուղուստան դայըգճըմըն նօմէրօսընը խապէր վէրտիյիմտէ կէլիպ պէնի վափօրա կէօթիւրտիւ: Վափօրուս մէրտիվէնի պաշընտա տուրուպ տէնիղի սէյր էյլէմէքտէ իքէն՝ Աթիւմպօթ իլէ պիր ատէմ կէլիպ հօդարը չըգտը, պօղ հաքէթ կիյինմիշ, 50-55 սիննլէրինտէ, կէօղլիւքլիւ, սատէ պիր տտէմ իտի: Նանըմա կէլտիյինտէ սէլամ վէրիպ իչէրի կէչտի: Ապըդ կէօրիւշտիւյիւմ պիր քիւմսէ օլմատըղընտան հանըմտա տուրան պիրինէ «Պու ատէմ քիւմ իտի» տէյու սուալ էյլէտիւմ: «Իփփօրդօս» ճէվապընը վէրտի. պու ճէվապտան պիր շէյ անլամայըպ ախէր պիրինէ սօրտոււմ: Յրանսըղճա, «Պաշ

վէքիւ տիր Մ . Վէնէցեկոս արրո տէտի : Պէնի թէչեի էթմէյէ
կէլմիչ տէյու զանն էտիպ իչէրի զօչմաղա վէ շու պիղիմ
կիրիտին սէվտասընտան վաղ կէչսին տէյու նասիհաթ
վէրմէյէ հազըրլանըր իքէն , անլաւըմ քի վափօրը-
մըղտա հէնի Տանիմարդա գրալընըն ճիւլիւսինի Եռնան
գրալընա խապէր վէրմէք իչիւն կէլմիչ օլան մուրախսաւ-
լար վար իմիչ , ծնլարը թէչեի իչիւն կէլմիչ , պիր աղ օ-
թուրսուղտան քօնրա ալտէթ էյլէտի : Թէչրիֆլէրինտէն
մէմնուն օլտոււմ , լաքին կէօզլիւյիւնիւ ալթընտան էթրաֆա
պազսըղճա զանն էտէրսին հէր քէսին իչէրիսինի օդումաղա
չալըլըյօր իտի վէ մութլաղա օլ սատէ էլպիտէ , քէսքին կէօզ-
լէր ալթընտա պէօյիւք պիր զէքեա մէվճուտ խոխի անլա-
շըլըյօր իտի :



ՓԱԹՐԱՍ ԱԷ ԳՕՐԾՈՒ



Աթինայը թէրք էտիպ Եռնանիսթանըն ճէնուպի գրյը-
սընտան զարպա սօդրու միւթէվէճճիհ օլարադ էրթէսի կիւ-
նիւ Եռնանիսթանըն իքինճի պէօյիւք վէ մուհիմմ չէհրինէ
Փաթրասա վասըլ օլտուդ :

Պուրասը տախի ագալի Քաստան 7 ասր էվվէլտէն պէ-
րու մէվճուտ օլուպ , թարիխտէ հէմ տիւնեանըն թիճարէ-
թինտէ պէօյիւք մէվզի թութմուշ օլան պիր հէր տիր : Շէհր
Կիւքսէք պիր տաղըն տէնիդէ սօդրու Էնէն պէօյրիւնտէ
Կափըլմըշ օլուպ դայէթ կիւղէլ ճատտէլէր վէ էպինյէլէրի
չամիլ տիր : Բիվայէթէ կէօրէ Անդրէաս առաքեալ պուրտաա
սալպ օլտնուպ աէֆն էտիլմիչ օլտուղոնտան նամընա պէօյիւք
պիր քիլիսէ Կափըլմըշ վէ չէհրին մուհաֆըղ աղիդի հալինտէ

Թանըմըն ալըր : Տէնիզ գըյըսընտա րըխթըմա կաղըն պիր մէյտանտա կիւլէլ ճատտէլէր վէ գահվէլէր վար տըր : Աղ- չամ ոլուպ մահիթապ րչըղընտա հէր քէն օրատա օթուրուպ չալընան չալղըլարը տինլէմէքտէ վէ իսթիրահաթ էթմէքտէ իտիլէր : Պու գալապալըդ արասընտա էրմէնիճէ սէօյլէյրէք կէզմէքտէ օլան պիր թաղըմ պիչարէլէր տիզգաթըմը ճէլպ էյլէտի , անլէրէ կաղչաչըպ օրայա նէ^օ իչին կէլտիքլէրինի սուալ էյլէտիմ վէ անլատըմ քի իսթանպուլտան Ամէրիգայա կիթմէք իւղրէ պիլէթ ալմըլար վէ վափօր քէնտիլէրի պու- րայա կէթիրիպ չըգարմըլ , կէօյա օ գուճիանիանըն պաչ- գա վափօրու կէլիպ քէնտիլէրի կէօթիւրէճէք տէյու պէքլէ- յօրլար իմիչ : Պոսնլար 10-15 կիւնաչն պէրու օրտա պէքլէյիպ ճէպլէրինտէքի պիրազ փարայը տա կէլիպ պիթիրմիլլէր վէ չօդ սէֆալէթ իչինտէ իտիլէր : Զալլայր միլլէթ , նէրտէ օլ- սա մաղսուր , նէրէյէ կիթսէլէր ճէվր ու ճէֆատան պաչգա պիր հիտսէլէրի հօդ ալըր : Նէ գատարլար կէօյա ուճուղ պի- լէթ ալտըդ տէյու սէվլինիյօրլար վէ հօլտարտա փէրուչան օլույօրլար : Պու կիպիլէրտէն փէք չօղտնա փրէտէ , Նա- փօլիտէ , Մարսիլիատա բասթ կէլմիլլիմ , այլար իլէ սիւրիւ- նիւպ աճ վէ սէֆիլ գալմադտա տըրլար : Պարի էրմէնի մու- հաճիրլէրի չու մէրքէղլէրտէ օլան սիմսարլարտան , ալտա- տըճը խըրսըղլարտան մուհաֆաղա էտիպ սալիմէն հօլլամադ իչին պիր չարէ պուլո՞ւնմայաճադ մը : Մալինի , միւլքիւնիւ սաթըպ Ամէրիգայա կիտէճէք գատար փարա թէտարիք է- տէնլէր հօլտա պիր եէրտէ , ալէլիսուսուս էրմէնի սիմսարլար վէ հօթէլճիլէր վասըթասը իլէ ալը դօնուլուպ , կանլարընտա օլանտան սօյուլտուդտան սօնրա օրթայա աթըրլըյօրլար :

Փաթրատ չէհրինին էթրաֆը տաղլար թէքմիլ ղէյթուն աղաճլարը իլէ գափլը իտիլէր : Պիր Եունանլընըն սէօղիւնէ կէօրէ պուրատա Սօգրաթ , վէՏէմօսթէն ղէմանընտան գալմա ղէյթուն աղաճլարը վար իմիչ : Հէր նէ տէ օլսա Եունանիւ- թան իչին ղէյթուն կաղը պէօյիւք պիր թիճարէթ մէնպալը օլմուչ ալըր : Պիլիմ տաղլարըմըդտա տախի միլիօնլարճա

դէյթունն աղաճւարը վար իսէ տէ հապանի հալտէ գալմըշ վէ հիւ պիր ֆախտէսի հօգ սըր. պիր կիւն ճնլարը աշլըպաճադ դատար մարիֆէթ քէսպ էսէր իսէք պիրդ տէ չօդ պէօյիւք սէր-վէթ թէէմին էյլէրիդ: Շիմտիլիք օսունն իւլին դուլանըյօրուդ:

Պուրաւարտա պիր պաշդա մահսուլ տահա վար. պիր նէվ պէօյիւրթլէն իւզիւմիւ, 1830 տա Եունանիւթանն եէնի թէէքիլինտէ պու մահսուլտան 1900 թոնէլաթօ օլմուշ, 1900 տէ 160 պին թոնէլաթօյա, չիմտի իսէ 180 պինն պալիդ օլմուշ վէ պու սէպէպտէն մէմլէքէթէ սէնէվի 2 միլիօն լիրա կլիրիյօր իմիշ:

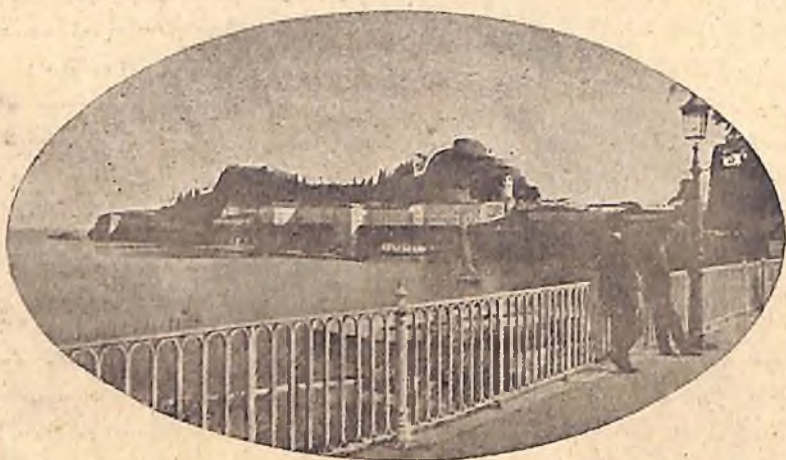
Աթինատան պուրապա կէլմէք իւլին տահա դըսա հօլ Գօրօնթօս դանալը թարիդի տիր քի հօլու 200 միլ դատար դըսալույօր: Պու դանալ 1894 տէ փրանսըղլար թարաֆընտան հափըլմըշ 31½ միլ պօյունտա վէ 100 այադ էնինտէ տիր: Վադթըլա Չէղար Հատրիան վէ Նէրօն իմիէրաթօրլար պու դանալը աշմաղա թէէպպիւս էյլէմիւլէր վէ հաթթա օլ թէէպպիւսլէրին էսէրլէրի մէվճուտ իմիշ: Պադաթ իթմամ էտէմէմիւլէր:

Օլ կէճէ վաթրաստան չըզըպ էրթէսի կիւնիւ Գօրֆու ատապընա վասըլ օլտուդ վէ զըյըտա պաղէլէր վէ օրմանլար արասընտա Ալաման իմիէրաթօրունն վէ Եունան Գրալընըն սէրալարընն սէյր էտէրէք լիմանա կիրալիք: Պուրասը հալվասը դայէթ խօշ վէ միւլայիմ, միւնպիթ պիր ատա սըր վէ տիւնիսնըն հէր թարաֆընտան խաթթալարը պուրապա կէթիրտիքլէրի կիպի սիյասի ֆիրարիլէր տէ պիղիմ մէմլէքէթանն չօդ տէֆա օրապա իլթիճա էտիյօրլար: Ատատա 4 միլիօն դէյթունն աղաճւարը վար իմիշ:

Շէհր կիւղէլ պիր քէօրֆէզ իւղէրինտէ հափըլմըշ էթրաֆը հիւքսէք տաղլար իլէ մուհաթ վէ Վէնէտիքիլէրին հափաղը պիր դալա շէհրին թամմ իւղէրինտէ տիր. ախէր պիր դալա տահա կէօրտիւմ քի հէր թարաֆտան Ադ սէնիւլին մաի սուլարը իլէ մուհաթ օլտալ պիր թարաֆտա իքի պէօյիւք խէնտէք իլէ դարատան այըլմըշ վէ խէնտէքլէր

սու իլէ տօլուպ դանալ հալինէ կէլմիշ տիր : Պու քէօփրիւ-
լէրաէն կէչիպ դալայա կիրաւիմ փէք չօգ տօլաշտըմ . աս-
քէրի պիր գըչա վէ պահրիյէ մէքթէպ հալինաէ իսթիմալ
օլունուք իմիշ :

Գօրֆու ասասը պիր չօգ անէլէր ինկիլիզլէրին մալի
իքէն Կլատսթօնուն հիմնէթիլլէ Եունանլաքա հէտիյէ օլուն-
մուշ վէ դաթէն իմար օլունմուշ պիր ասա տըր : Շիմաի 120



Գ Օ Ր Ֆ Ո Ւ

պին սէքէնէսի , դայէթ միւնպիթ վէ մահսուտար արաղիսի
դալալարը , լիմանլարը ճիհէթիլլէ չօգ էհէմմիյէթ քէսպ
էթմիշ տիր : Քիւլլիյէթլի շարապ վէ փէյնիր Լէթիշտիրիպ
Ինկիլթէրա վէ Պրանսայա իրաւ Էյլէմէփաէ տիրլէր : Օլ
կիւնիւ աղչամա դաստըր կէղիպ շահանի անրայլարը վէ պաղ-
չէլէրինի սէյր Էյլէտիք . չէհրին օրթատընտաքի կէնիշ ա-
ղաճըղլարտա վէ միլլէթլ պաղչէլէրինաէ իսթիրահաթ էտիպ
շու քիւչիւք ամմա դատիւմ վէ մուհիւմ տիյարա Էլվէտա Էյլէ-
յէրէք չէմալա տօղրու հարէքէթ Էյլէտիք :

Վափօրուն կէօյէրթէսինտէ տուրուպ ուլ թարաֆըմըդ
տա շու կիւզէլ աստանըն Լէչիլ տաղ վէ վատիլէրինէ , մամուր

քէօյլէրինի սէյր էյլէր ի քէն սաղ թարաֆըմտաքի դարայա տիգգաթըմ ճէլլա օլտուռ : Օ թարաֆտա պիր սըրա դուրուռ, պօղ, գըղըլ տաղլար կէօրիւնմէքտէ իտիւ թապիւ պուրայը տախի Նունանիսթան դարասը զանն էտիպ նիչիւն մէմէքէթի պէօյլէ էօլիւ պրադմըլար տէյուռ սէօյլէնիւ ի քէն, հանըմտա տուրան պիր արգատաշըմ «Օրտսը Նունան տէյիլ պիգիմ թօփրաղըմըդ տըր, Օսմանըլ արապիսի տիր», տէտի : Պիրտէն պիրէ խարի-թայը խայալ էյլէտիմ քի Նունանիսթանը կէչմիշ վէ Ատրի-աթիք տէնիլինտէ Նանհա գըլըսընը սէյր էտիյօր իտիք : էյ-վա՜ էվրօիանըն օրթասընտա մէմէքէթիմիլ կինէ այնի հալտէ պուրունմադտա իտի : Հէման պիր թարաֆըմըդ Գօրֆու, օլ պիր թարաֆըմըդ Նանհա, արատա պիր պօղաղ գատար մէ-սաֆէ, ամմա նէ աղիմ ֆարգ վար իտի : Սանթա Գարանթա տէնիլէն Նանհանըն դափուսընա, իսկէլէսինէ կէլտիք, 5-10 թանէ երգըլմըշ նիմ խարապա վէ գուլիպէյիմսի մէսքէնլէրտէն իպարէթ պիր քէօյ վար իտի, նէ ըլլէթըմ, նէ պիր հաղըլըզըլ պինա, նէ աղաճ, նէ պաղչէ կէօրտիւք : Գարշըմըդա 5-10 թանէ վիէրուշան վիէթմիւրտէ գայըգճըլար կէլտի • 2-3 թանէ հօլճու, պիր գաչ սէիլէթ չըգարըլտը : Նանհա վիլայէթի իս-քէլէսինտէ իշիմիդ գալմամըշ իտիւ Պիր սաաթ սօնրա դարպա տօղրու Ատրիաթիք տաղլարըլ իւգէրինտէ թաղա տէօնէրէք Իթալիայա տօղրու հօլ ալֆաղա պաշլատըգ, էրթէսի սապա՜ նէքէն Պրինտիգիյէ վասըլ օլմուշ իտիք :



ՊՐԻՆՅԻՋԻ

Պուրասը իթալիանըն ճէնուպի շարդ ուճոռնտա պիր իս-
քէլէ տիր քի Ասիա վէ Մըսըր իլէ էվրօփանըն փաթաթաթ-
լարը արասընտա էն դըսա թարիդ օլտուղոռնտան փօթա-
լար պու թարիդ իլէ նազլ օլոռնույօրլար , պուրայա եէթիշ-
մէք իլէ աիւնկա թարիխինտէ էն պէօյուք րօլ օյնամըշ օլան
իթալիայա կէլմիշ օլտում :

Շիմտի մէվճուտ օլան նիշէ տէվլէթլէրին իսմի պիլէ
հօդ իքէն , տիւնհանըն թիճարէթ , սանաաթ վէ սիյասիյա-
թընը էլլէրինտէ թութմուշ օլան , Աթլանթիք դըյըլարընտան
Հինտ օդիանօսընտա դատար հիւքմ էտիպ , կիահ էն մէշհուր
ֆաթիհլէրի տիւնկայա սալտըրմըշ , կեահ Վանտալլար , Հան-
նիպալլար վէ Նափօլէօնլարըն այադլարը ալթընտա թէփէ-
լէնմիշ օլան , իրիսթիյանըղը մահվ էթմէք իչիւն աթէշլէր
սաշմըշ վէ դանլար տէօքմիւշ օլուպ , էնճամ անըն էն
դուվվէթլի մէրքէղի օլմուշ վէ անը մուհաֆաղա էթմէք
իչիւն դուվլար իճրա էյլէմիշ օլան , Չէզարլար վէ փա-
փալար տիյարընը սէյր էտիյօր իտիմ : Պու տիյարը սէյր էյ-
լէմէք տիւնկայը պիր դաշ պին սէնէ էվլէլտէն պէրու կէօր-
մէք տէմէք իտիյինի վէ պուրատաքի պինլէրճէ թարիխի ա-
սարը տէրխաթր էյլէտիյիմտէ , դարայա չըգմաղա սապըրմ
կէլմէյօր իտի :

Վափօրըմըղ դըյըյա պաղլանտը , լաքին հօլճուլարըն
մուլայէնէ օլաճաղը սէպէպտէն քիմսէնին դարայա չըգմաղ-
նա միւսաատէ օլմատըղընը խապէր վէրտիլէր : () անտէ
տէրխաթըր էյլէտիմ քի , մէմլէքէթիմիղլին պիր դըթասընտ
թէարրուղ էյլէմիշ օլան պիր տիւշմէն թօփրաղընտա պուլու-
նույօրըղ , սօղրուսու նէ մուամէլէ էտէճէքլէրի հադղընտա
պիրաղ տա էնտիշէ էյլէտիմ : Վափօրումուղ թիւրքիատան
թարտ օլոռնան իթալիանլար իլէ տօլու իտի , պիղ պուռ-
լարը մէմլէքէթիմիղլտէն թարտ էտէր իքէն՝ այնի վա-

փօրտա օնլարըն մէմլէքէթինէ կիթմէք թօհաֆ կէօրլանիւ-
յօր խաի: Գու սիւրկիւնլէր... ալէտտէվամ չալղը չալարագ,
օյնայարագ, չարապ իչէրէք վէ վիւճուտլէրինտէն տիւրլիւ
գօգուլար սաչարագ կէլտիլէր: Գունլարըն մասրաֆը իթա-
ւիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան թէսվիյէ օլունուպ թա
մահալլէրինէ գատար կիթմէք իչիւն վէրիւնէնէ խաի.
պու սէպէպտէն մէմուրլար կէլտի վէ լաղըմ օլան մուամէ-
լաթա պաչլանըլտը: Շէհրտէն կէլէն գօմիսէր՝ հօլճուլարը
պիրէր պիրէր մուայէնէ էտիպ զայտ էյլէտիքտէն սօնրա,
սըրա պանա կէլտի վէ իսթմանպօլտան կէլտիյիմի հէմ Օս-
մանլը օլտուղումու անլատըդտա վափօրուն գօմիսէրի իլէ
իթալիանճա պիր միւքհալէմէ տիր պաչլատը: Միւքհալէմէ
տէվամ էթտիքճէ պաչլարընըն վէ գօլլարընըն հարաքէ-
թինտէն վէ արա սըրա երեղիւմէ պագմալարընտան քէնտի
քէնտիւմէ պիր տէհչէթ, էհէմմիյէթ վէ աղամէթ փէյտա էթ-
մէքտէ խաիմ: Թէքրարէն Օսմանլը օլուպ օլմատըղըմը
վէ նի՞չիւն կէլտիյիմի սօրտուլար: Ճէվապէն, Օսմանլը օլ-
տուղումու վէ իթալիայա տիւխուլ էտիպ անը իչղալ էտէ-
ճէյիմի վէ ալթ ուճունտան պաչլայըպ թա հօգարը պաչա
գատար մէմլէքէթտէ սէյր ու սէֆէր իլէ պաշտըղըմ թօփ-
լաղը վէ եաթտըղըմ եաթաղը դապթ վէ թէսխիր էտէճէյի-
մի, ամմա չըզըպ կիտէր իքէն երնէ քէնտիլէրէ պախչ վէ
հիպա էտէճէյիմի պէյան էյլէտիմ վէ իւլթիմաթօմըն ճէվա-
պընա մունթաղըր օլտում: Գիր արա պէնի էսիր ալմագ
թէսաւվուր էյլէտիլէր իսէ տէ, փէք տէհչէթլի պիր տիւչմէն
օլմայըպ անճագ էքմէք տիւչմէնի օլտուղումու հիսապա ա-
լարագ, զաթէն փէք աղըր երեքլէնմիլ օլան իթալիա խագի-
նէսինէ պիր մասրաֆ տահա աչմամաղա դարար վէրտիլէր:
Վաղթ ստուհչ էրքէն օլուպ միտէմին պօչլուղու եիւ-
ղիւմտէն նիւմայան օլտուղունտան, դալիպա էթրաֆըմտաքի
տիւչմէնլէր իւղէրինէ տէհչէթ ոաչմադտա խաիմ: Լնճամ ի-
թալիայը հէփ լօղանթա վէ հօթէլլէրի, չմէնտըֆէր վէ թրամ-
վայլարը, պողչէ վէ միւղէլսանէլէրի, նէհր վէ կէօլլէրի իլէ

էմբրիօ ալթընա վաղ էտիպ խաղինէի հիւքիւմէթի գուր-
թարմըչ օլտուլար : Իլք հիւճիւմտէ պիր էքմէք վէ պիր դա-
տէն սիւսպիւ դահլէյի դապթ վէ թէնքիլ իլէ շմէնաիֆէրէ
աթլատում վէ սաաթտա 60 քիլօմէթրօ սիւրաթլէ մէմլէքէ-
թի շարդտան դարպա ֆէթհ էթմէյէ պաշլատում : Էթրաֆ-
տաքի պիհիտապ դէյթուհիւուդ , պատէմլիք վէ տամալըզարը ,
պլնլէրճէ չիֆթլիքլէրի , միւթէատաիտ քէօյ վէ դասապալարը
սէյր էյլէտիքճէ , չէն վէ մամուր պիր մէմլէքէթէ կէլմիշ ի-
տիյիմի անլայօր իտիմ : Պիր արշըն դէր օլտնմամըչ թօի-
րադ , պիր թանէ խարապա էլ կա տիվար կօդ իտի :
Հէր թարաֆտա հայաթ վէ հարաքէթ ալամէթլէրի հիւմա-
յան օլուպ , հէր կէր դարըչ դարըչ թադսիմ օլտնմուչ վէ
իմար օլտնմուչ իտի : Պու միշվալ իւզրէ պիր չօդ դասա-
պալար կէչիպ Գաղէթթա տէնիլէն չէհրէ կէլտիք : Պուրասա
մէշհուր շահանի սէրայը վէ էթրաֆընտաքի կէնիշ պաղչէյի
կէօրտիւք քի 17ճի ասրտան պէրու Նափօլի հիւքմտար-
լարընա մէսքէն օլմուչ , չիմտի տախի իթալիա փատիչահը-
նա սայֆիյէ հալինաէ խըզմէթ էտիյօր իմիշ : Պուրասա էս-
քի Բօմալըլար ուսուլուհտա կափըլմըչ քէմէրլէր իւզէրինտէ
ուզոն պիր սու կօլը սէյր էյլէտիք , պիր ադ էօթէտէ սօլ-
տա կարիպալտինին մէզարընը վէ էթրաֆտա պաղը դալա-
լարը կէօսթէրտիլէր քի , Օսմանլը էսիրլէրի պուրատա մահ-
պուս իմիշլէր : Անատէն սօնրա դարչըմըզտա , ճէնուպտա Վէ-
սուվ տաղընը սէյր էտէրէք էթրաֆընը տօլաշըպ ադշամ
իւզէրի Նափօլիյէ վասըլ օլտուդ :



Ն Ա Փ Օ Ն Ի

Նափօլի 600,000 սէքէնէսի իլէ Իթալիանըն՝ էհալիսի էն չօդ վէ էն կիւղէլ շէհրլէրինտէն պիրի օլտուղը կիպի, Ագ տէնիղին էն մուհիմմ իսքէլէլէրինտէն, վէ պիլա շիւպհէ տիւնիւանըն էն կիւղէլ շէհրլէրինտէն պիրիսի տիր: Պուրասը Բրիտտոստան 450 սէնէ էվվէլ Եոլնանիսթանտան հիճրէթ էտէն Եոլնանլար թարաֆընտան ինչա էտիլիպ, Նէ-ափօլիս (Լէնի շէհր) թէսմիյէ օլտնմուշ վէ մուախսէրէն Բօմա հիւքիւմէթի իտարէսինէ կէշտիքտէն ոսնրա իմփէրա-թօրլարտան չօղու պուրատա սաքին օլուրլար վէ օ վադթ-լարատէք Բուճմա լիսանը թէքէլլիւմ օլտնուր իմիշ: Վէր-փիլ քէնտի շիրլէրինին չօղունու պուրատա Կադմըշ: Պէշինճի ասրտա շիմալտան կէլէն պարպարլար պուրայը զապթ էյլէ-միշ իսէ տէ, չօդ կէշմէղտէն օ Պիզանթ իմփէրաթօրլուղունա իլապէ օլտնմուշ: Ալթընճը ասրտա Պիզանթ հիւքմիւնտէն տախի դուրթուլուպ այրը պիր Տուգալըգ հալինտէ 1130ա զատար տէվամ էյլէմիշ: Պու վադթտա Նօրմանլար անը Ֆէթհ էտիպ Փափայա Նօրման փատիշահլըղընը թաստիգ էթտիրմիշլէր: 14Ինճիւ ասրտա Իսփանիանըն Ալֆօնս պի-րինճի փատիշահլը անը զապթ էյլէլիպ 17Ինճի ասրա զատար օնա հիւքմ էյլէմիշ: Անտէն սօնրա էվվէլա Հապսպուրկլար, սօնրա 1743տէ Պուրպօնլար էլինէ կէշմիշ, Փադաթ պու գէ-մանտան սօնրա անտէ պիր ասր միւթէմատտիյէն իսեանլար վէ տախիլի մուհարէպէլէր տէվամ էթտիքտէն սօնրա, 1860 տա Կարիպալտինին Ֆիթուհաթը իլէ Իթալիա հիւքիւմէթի իթթիհատընա տախիլ օլմուշ, վէ օ վադթտան պէրու ասա-միշ վէ րէֆահ իլէ թէրադգը էտիպ շիմտիքի հալինէ վասըլ օլմուշ տըր:

Նաիրօլիյի սէյր էյլէմէք զայէթ կիւղէլ պիր թասվիր սէյր էյլէմէք կիպի տիր : Շէհր նիւ տարիէ պիր քէօրֆէզին իւղէրինտէ հափրլմը ռուս , պինալար պու զըյըտան պաշ- լայարադ տէրէճէ տէրէճէ ամֆիթէաթր կիպի թա հօգարը էլմօ դալատը տէնիլէն մահալէ տօղրու եիւքսէլիւլէր : Պի- նալար պէյադ վէ զայէթ հիւան ի թապիաթա մուվաֆըդ հափրլմը ռուս օն պինլէրճէ պաղդօնլար , փէնճէրէլէր , չա- թըլար իւսթ իւսթէ տիղիլէրէք հօգարը գալալարտա պու թասվիրի իքմալ էտէրլէր : Էօնտէ մաի Ադ տէնիլին լէթա-



Ն Ա Փ Օ Ն Ի

Ֆէթի , դարչըտա ուֆուդա տօղրու պու մաի սաթհ իւղէրինէ գօնուլմուշ մօղէիք կիպի ատալարըն հէլալէթի , արգատա ադգընը սէմայա տօղրու աչմը մէֆրէթ վէսուվ տաղընըն հաշմէթի , վէ անըն լաւա իլէ գափլը օլան էթէքլէրինի ի- հաթա էտէն հէչիլ խալը կիպի պաղլէլէր , վէ արալարընտա պէյադ ինճուլար կիպի հայըլմը քէօքլէր վէ խանէլէրին նէղաքէթի , կէօղլէրի էօյլէ մէսհուր էյլէր քի պաղարգճա

տօյմայրս պաղաճաղըն կէլիր : Պու մէնղարէյէ սապահըն ալ-
թուն փէրթէվլէրի անը թէղեին էթտիյի վազթ' սէյր էյլէ ,
պաշգա չէքլլէր կէօղ էօնիւնտէ հիւզմէյէ պաչար , վէ տէ-
նիզտէ , ուֆուգտա վէ Վէսուվուն զիրվէլէրինտէ խաֆիֆ
պիր տիւմէն անը դաթ էյլէր : Պիր տէ տէնիզ թարաֆընտան
տուրուպ ճէնուպըն պէրրադ հաւասըյա կէճէլէյին գարշըյա
պաղընըզ , աչաղըտան հօղարըյա գատար էլէքթիրիք գիյա-
լարը էլմաս կէրտանլըղլար կիպի նիմ տաիրէ տիզիլէր իլէ ,
վէ հէր իքի թարաֆտա գամիանա տէնիլէն հաղլըղլար
պու միւճէվէէր շէրիտէր իլէ միւզէյէն օլարադ , կէօղլէրին
էօնիւնէ հիւսն վէ գէնկինիք իզհար էտէրլէր : Այնի գէման-
տա գայըղլար իչինտէ մանտօլին վէ կիթար իլէ տէնիզին
իւզէրինտէ տօլաչմադտա օլան պէօլիւք պէօլիւք օղլանլար
վէ դըղլարըն մուղիդա վէ թէրէննիւմ սէտալարը , պիր
թազըմըն իսէ չըպլադ օլարադ սուլարըն իւզէրինտէ տօլա-
շըպ հօղարըտան աթըլան պիր պաղըր փարայը հէման տէ-
նիզին տիպինէ տալըպ չըդարմալարը , չու կիւզէլլիյէ պաշգա
պիր միւթէնէվլիյէթ պախշ էյլէր :

«Նաիրօլիյի կէօր սօնրա էօլ» տէմիչլէր իսէ տէ , պէօլէճէ
կէօրիւպ , անը սէյր էտիպ տէ էօլմէք հիչ խաթընտան պիլէ
կէչմէզ : Ամմա չէհրէ կիրտիքտէն սօնրա իչ պաշգալաչըր . օլ
գէման հաչամադ իչին չասլալամադ պիր ազ կիւճ օլուր :
Էթրաֆընա պաղսըղընտա աիլէնճիլէր , արապաճըլար ,
քարթ սաթանլար , թէրճիւմանլար , հալըն այադ չօճուղլար ,
փիս դօզուլու համմալլար , սէյրճիլէր , թօփալլար , քէօր-
լէր իլէ մուհաթ օլտուղունու կէօրտիւքտէ օլ չաիրանէ
հիսսիյաթըն քեաֆֆէսի մահվ օլուր : Պիրի քէսիք գօլունու ,
օլ պիրի գալչատան գօլմուշ այաղընը հուղըրունա սիւրէր :
Տիկէրլէրի դարթ տէսթէսինի պուրնունա տայար , տիկէրլէ-
րի հէր լիսանտան գարըշըզ պիր մախուլթա իլէ սէնի կէզ-
աիրմէյի թէքլիֆ էյլէր , նէ հափաճաղընը շաշըըպ կէլտի-
յինէ փէչիման օլուրսուն : Պիր թէրճիւման վէ պիր արապա
Փաղարլաշըպ 3 արգատաչլէ չէհրի տօլաչարադ ալտէթ էտիպ

խթէտիքէրի փարայը զիյառէսիյէ վէրտիք : Պիր շամա-
թա պիր կիւրիւթիւ տիր պաշտառը , Արապաճը պաղըրըր ,
թէրճիւման պաղըրըր , սէյրճիւէր պաղըրըր , տիւէնճիւէր պա-
ղըրըր , փօլիսէր սէյր էյլէր տուրուր : Պէն իսէ պու դալա-
պալըղըն օրթասընտա դայէթ պէլիդ վէ ֆասի՝ Թիւրքճէ
լիսանլէ Իթալիանլար , Նափօլի էնալիսի վէ հիւքիւմէթի
հաղղընտա սէյան ը էֆքիար էյլէմէքտէ իքէն , վէֆասըղ
արգաստաշարմ կէրիտէն տուրուպ դա՝ դա՝ կիւլմէքտէն
պաշպա պիր շէյ կափմատըլար : Պէօյլէ կիւղէլ պիր չէնրին ,
պէօյլէ մուրտար պիր էնալի իլէ թէլվիտ էտիւմէսինտէն
տուլայը ֆիքրիմի ալանէն իլան էյլէտիւմ , լաքին ֆաիտէ
հօգ : Հէր տէտիքէրինի իճրա էտիպ , պիր աղ սէլամէթէ
չէքիլտիք վէ էթրաֆը սօլաշմադա պաշլատըղ : Հէր նէ
սաթիւն ալմադա չըղըշտըղ իսէ մութլադա ալտանտըղ : Օ
արա դըրըյա հաղըն պիր տիւքեան էօնիւնտէ պիր պէօյիւ-
ճէք դադան իւղէրինէ կանտան կանա պիր օտուն դօնուլ-
մուշ , օտունուն իւղէրինտէ իսէ դալըն իփ քէլէպլէրի կիպի
քէլէպլէր ասըլը իտի : Պիղ տիղգաթ իլէ պաղմադտա իքէն
արգաստաշարտան պիրի սըրըր քէշֆ էյլէյիպ , «Մաֆաթիս»
տէյու նիտա էյլէտի . . . էվլէթ Իթալիատա իտիք , պիլա
շիւպիէ օլ մէշուր մադարօնիա հուղուրունտա պուլուճույօր
իտիք , լաքին օնտան եմէք դէվգինտէն քէնտիմիղի մանրում
էթմէքլիյէ դարաբ վէրտիք . զիրա պէօյլէ մէթրօ իլէ մա-
քարօնիա հուլթմադ ուսուլուճա հիշ պիրիմիդ վաղըֆ տէյիլ
իտիք : Օլ քէլէպին պիր ուճուճտան հաղալայըպ հուլթմադա
պաշլարսըն , վէ վէրտիլին փարա նիտպէթինտէ հուլթուղ-
տան սօնրա թէլին , տահա սօղրուսը իփին , ուճու քէսիլիւր
ֆաղլա իշթիհան վար իսէ եինէ փարա վէրիպ եինէ իփին
ուճուճու հաղալարսըն . քիաֆֆէմիղ «փաւս» տէյիպ սա-
վուշտուղ : Պուրասը տէնիդ դըրսը ճիհէթի օլտուղուճտան
էն զիյատէ հաշերաթ թաղըմընըն պուլուճտուղու մահալլէր
իմիշ :

Շէհրին տէրուինի սօլաշըպ աղշամա սօղրու վիլլա

տէնիւնն միլլէթ պաղչէսինի վէ էթրաֆընտաքի պուլար-
լարա կիթտիմ : Տէնիզէ նազըր 80—100 ալագ հիքսէքլիք-
տէ դայէթ կիւզէլ պիր պաղչէ , չիչէքլիքէր , հէր հէր մէրմէր
սանէմէր , չիմէնիլիքէր արասընտա կէօլիէլի հօլլար վէ
օյուն մահալլէրի , իքի թարաֆտա տէնիզէ նազըր աղաճը
հօլլար վէ արալարընտա չէչմէլէր վէ շատրէվանլար հափըմը
խաի : Պուրատա ումում էհալիյի կէզմէքտէ կէօրլարսիւն : Հիչ
պիր հէրտէ սէրվէթ իլէ զարուրէթ , տարաթ իլէ սէֆալէթ ,
նէզաֆէթ իլէ քիրլիլիք , մէտէնիյէթ իլէ քէօրլիւք , պէօլէ
հան հանա տուրտուղունու կէօրէմէզսին : Փրէնս , ամէլէ ,
մարքիզ , օճագճը , մարքէնիսթ , պանքէր , դատըն , չօճուգ ,
իսթիյար , կէնճ կէզլինմէքտէ վէ էօմրիւն զէվղինի չոզար-
մագտա տըրլար : Օթօմօպիլլէր , արապալար , ավլըլար ,
հայանլար , էն սօն մօտա Տեզօրքէ կլիյինմիշ դատընլար իլէ
հաղըլ էլպիսէլի մագարօնիա տիւլմէնլէրի պուրատա տօլա-
լըյօրլար : Եա մէրքէպլէ'ր . . . նազիք էլտիվէնլի միւսիւլէր
իլէ դարնալալ պաչըլ մատամլար մա ֆամիլիա պիր արապա-
յա օթուրմուշ վէ արապայա քէտիտէն պէօլիւճէք պիր մէր-
քէպ դօւմուշ օլարագ , աշաղը հօզարը կէզմէքտէ խտիլէր :
Մէրքէպլէրին պէօլէ պիր վաղիֆէ իֆա էտէպիլիր խտիյի
խաթըրմատն պիլէ կէչմէզ խտի . հէմ նէ թէրպիյէլի վէ սէ-
րի իւլ հարէքէ մէրքէպլէր : Պիւաշիւպիչէ իթալիա մէրքէպլէ-
րի պիղիմ մէրքէպլէրտէն չօզ մէտէնի տիրէր : Պիր մէր-
քէպ ալըրսամ Նափօլիյէ կէօնտէրիր վէ թալիմ էթտիրիլիմ :
Պաղչէնին օրթասընտա Գաֆէ Նափօլի տէնիւնն մահալտէ
մուղիդա չալընըյօր խտի , պիր աղ էօթէտէ 3 ատէտ պինալար
վար արբ քի , պունլարտան պիրի Ադուարիյում , հանի տէ-
նիզլին հայլանաթ վէ նէպաթաթ պաղչէսի տիր : Պու մա-
հալտէ կէզմէք տէնիզլին իչինտէ կէզլիպ էթրաֆընտաքի
հայլանաթը հէր պիր ճինսի , իլէ պալըզլարը , դապուղու ,
դօլլու հայլանաթը , ելըանլարը վէ տէնիզտէ պիթէն հէր
նէվ իրի վէ ուֆագ նէպաթաթը , անլէր հաշար , պէօլիւր ,
պիրիպիրլէրինի դօլալար , հէր , տօղար , էօլիւր իքէն սէյր

էյլէմէք տիր : Տէնիդ սուլունա ճամտան տիւարլար եափըլմըլ օլուպ , պու ճամլարտան իշէրիյի իսթէտիյին կիպի սէյր էյլէրսին : Էօյլէ մախլուզաթ կէօրտիւմ քի , հայլան մը , նէպաթ մը խալիյնի թէֆրիզ էտէմէտիմ . հայլան տէսէմ աղաճ կիպի օլտուղու հէրաէ պիթիյօր վէ երլըրլէմէյօր . նէպաթ տէսէմ դօլունու ուզատըպ ալ թութույօր վէ իրատէթ ալամէթլէրի կէօսթէրիյօր : Նախօլիյէ կիտէն մութլազա պու տէնիդ ալէմինի սէյր էյլէմէլի տիր : Կէօրմէտիյիմիդ տէրեալար ալթընտա նատըլ պիր հայաթ վէ նէ մախլուզաթ մէվճուտ օլտուղունու օլ զէման անլայապիլիր :

Պուրատան պիրազ պէրիտէ Վիթթօրիա Կալէրի տէնիլէն պիր մահալ կէօրմէյէ չայան տըր : Պուրատը խաչ չէքլինտէ պիր չարչըր եախօտ պէտէսթան օլուպ , 3 դաթ պլինալար կլուղէլ մէրմէրտէն եափըլմըլ վէ չարչընըն իւղէրի ճամ իլէ էօրթիւլմիւլ տիր : Պուրատան պիր թանէ տէ Միլանտա վար տըր : Փատիչահլարա մախտուս սէրայը տախի կէդտիմ , տէնիդէ նաղըր պէօյիւք պիր պաղչէսի վար : Սարայ 1600տէ եափըլմըլ օլուպ , էօնիւնտէ Նախօլի փատիչահլարընտան 8 տանէսինին մէրմէր սանէմի վար : Ղայէթ պէօյիւք պէյադ , մէրմէր նէրտիւպանտան սալօնա չըղըլըյօր , բէսմի սալօն , թախթ օտասը , եէմէք օտասը , վէ պիր չօդ մէֆրուլ օտալար , մութլազա պիղիմ էվտէն էյի , վէ էթրաֆտաքի սանէմէր , էսքի բէսմէր պիղիմ մէֆրուչաթտան փահալը օլտուղունը քէշֆ էյլէտիմ :

Նախօլիտէ կէօրմէյէ չայան չօդ չէյլէր վար տըր : Սան Գարլօ թէաթրօսու տիւնեատա էն պէօյիւքլէրտէն տիր : Պուրատա իթալիա իթթիհատընը կէօսթէրէն պիր սանէմ վար : Պէլէտիյէ պլինատը վէ էօնիւնտէ Վիդթօր էմմանուէլին աթ իւղէրինտէ ճէսիմ հէյքէլի , Գասթէլ Նուսօլ տէնիլէն էսքի սարայլար քի միւղէխանէյէ թահվիլ էտիլմիլ , Ալֆօնս պիրինճինին բէքդ էյլէտիյի ֆիւթիւհաթ քէմէրի վէ պիր չօդ էսքի քիլիսէլէր կէդմէյի տէյեր :

Պուրատան էն պիրինճիսի Սր . Ժանուարիօս քիլի-

սէսի տիր քի, 13իւնճիւ ասորտա հափըմըջ օլուպ, տէրու-
նինատէ 42 ամուտ վէ 7 մէզպահ վար տըր: Խորան զայէթ
միւզէյյէն օլուպ գարչըսընտա նէշիլ թաշտան պէօյիւք մու-
զատտէն սու հափուզու չօգ գըյմէթլի պիր անթիգա տըր:
Չարլզ Մարթէլին հէյքէլի տախի պուրատա տըր: Սաղտա
պու աղիղէ մախսուս պիր մասուռն վար քի, սալթ պուրասը
300,000 լիրա իլէ հափըմըջ տըր: Օրթա մէզպահըն ալ-
թընտա Սր. Ժանուարիօսըն մէզարը, վէ պիր չիչէ իչինտէ
գանը մահֆուզ տըր: Պու աղիղ Բրիտոռոստան 305 սէնէ
սօնրա չէհիտ օլմուջ օլուպ՝ Գօնսթանթին զէմանընտա ճէ-
նէտի պուրայա կէթիրիլիր իքէն՝ գանը իլք տէֆա օլարագ
էրիմիլ, ճնտան պէրու սէնէտէ իւլ տէֆա Մայիստէ, Սեպ-
տեմբերտէ վէ Գեկտեմբերտէ պու գան նինէ էրիր սու կիպի
օլուր իմիլ: Օլ կիւնէրտէ պիւթիւն էհալի օրայա ճէմ օ-
լուր, վէ բուհպանլար չիչէյի չըզարըպ էհալիյէ պու միւնճի-
զէնին վուգուլնի կէօսթէրիլէր իմիլ: Պիլա չիւպհէ այնի
զէմանտա քիլիտէ իչիւն փարա տախի թօփլանըր իմիլ: Պու
միւնճիղէ պիր հաֆթա տէվամ էյլէր, վէ իլք կիւնիւնտէ
47 տաղիղէտէ, իքինճիտէ տահա էքսիք պիր միւստէթտէ,
էնճամ սօն կիւնտէ հէման պիր իքի տագիղէտէ գան էրիր
իմիլ: Կէօրիւնիւր քի, իլք կիւնէրտէ էհալի չօգ օլսու-
ղունտան, փարա թօփլամագ իշի վագթ ալաճաղընը Սր.
Ժանուարիօս պիլէրէք գանընը կէճ էրիտիյօր, սօն կիւն-
տէ անճագ 10-15 քիշի գալտըղընտան պիր տագիղէտէ է-
րիտիպ պիթիյօր: Պէօյլէ տիւշիւնճէլի վէ սայղըլը աւրպլար՝
հէր մէմլէքէթէ նասիպ տէյիլ տիր: Պէն օ գանը վէ էրի-
տիյնի կէօրմէտիմ՝ վէ էյէր Նափօլի էհալիտի հագգընտա
պէօյիւք թէվէճհիւհիւմ օլմասա, վէ օրտաքի զայէթ չիչ-
ման վէ ագըլը փափաղ տախի չէհատէթ էթմիլ օլմասա
իտի՝ աղ գալտը ինանմայաճագ իտիմ: Եինէ տէ օլ կիւզէլ
մէյտանլարըն էլէքթրիգ վիյալարը ալթընտա, պու էհալի-
նին 80 — 100 տանէսինին էլան պիր կէօղիւ պաղըն գօճա
գարընըն էթրաֆընա թօփլանըպ սաաթլարճա պէքլէմէքտէ,

վէ պիրէր պիրէր խամէրինի դարընըն դուլաղընա սէօլէյիպ պախթլարընը սէօլէթմէքտէ օլտուղլարընը կէօրտիւքտէ ինանմայա հիւ պիր կիւճլիւք չէքմէտիմ :

Էյլրօփանըն մէրքէղինտէ , պու կիւղէլ չէհրտէ , պու էհալի , հաղըն վադըթլարա դատար ինսանիյէթի ութանտըրաճագ ախէր պիր մատիարալըղա տախի ինանըլար իմիւ : Բուհպանլար սէնէտէ պիր տէֆա մուստան հալըմըչ պիր Աստուածածին պաչընը չըգարըպ , էհալի հուղուրունտա պէօլիւք ալայ վէ ղիյնէթլէր իլէ սաչընը քէտէրլէր վէ էրթէսի սէնէյէ գատար օ սաչ եինէ քէնտիլիյինտէն ուղար իմիւ : Պու ալայտա հէր սընըֆ էհալի հաղըր օլուպ , կէրէք ալին էանասընտա վէ կէրէք օ քէտիլմիւ սաչըն թէվլղիի իլէ քիլիտէյէ աղիմ պիր վարիտաթ հասըլ օլուր իմիւ : Նէ չարէ քի՝ 1860տա փափա հիւքիւմէթի լաղվ օլուպ Վիդթօր էմմանուէլ , Կարիպալտի , Գալուր կիպի ղէվաթըն հիւմէթիյէ՝ Իթալիա հիւքիւմէթի թէչքիլ օլունալըտան պէրու , պու վարիտաթ մէնպաը տախի հասագ օլմուչ : Նալընըղ պու տէյիլ , ինսան օ թարիխտէն էվվէլքի Իթալիանըն հալինի օլուտուղունտա , ալիլէտիյինտէ վէ չիտիքի հալինի սէյր էյլէտիյինտէ՝ պու ղէվաթըն նամընա միլիօնլար սարֆ էտիլիպ բէքղ օլունան սանէմլէրի աղ կէօրիւյօր : Օ տար , քիրլի վէ տօլաչըղ սօգաղլար եէրինէ կէնիւ , աօղրու վէ թէմիղ սօգաղլար , ֆաղիւր , փէրիչան , 100տէ 90ը օգուճագ պիլմէղ , իթիդատաթ ը պաթըլէ իլէ քէօրլէնմիւ ճահիլ պիր էհալի եէրինէ պէօլիւք դըսմը թէմէտտիւն էթմիւ , օգուր հաղար , թէմիղ , չալըչդան , միւթէրագղը պիր էհալի , մանասթըր տէփօսը օլան պիր մէմլէքէթ եէրինէ ֆապրիգա , չիֆթլիք վէ թիճարէթխանէլէր իլէ մէմու պիր ալայր կէօրիւրսին : Աճայը՝ պ՝մը տըր քի , հէր պիր չէհրտէ , հէր պէլլի մէվղիտէ պուղարըն նամընա վէ թիղքեարընա բէքղ օլունան սանէմլէր վէ գայուար վար տըր : Տէյմէ՞ղ մի քի , Բօմանըն օրթատընտա , 21/2 միլիօն լիրա սարֆ էտիպ Վիդթօր էմմանուէլ նամընա եիւքսէք պիր ղիքրիյէթ պլինա :

սը վէ ալթուն դապը ճէսիմ պիր հէյքէլ րէքդ էտիւմիշ տիր :

Նէ չարէ քի , պէնիմ Նափօլիյէ կէլէճէյիմի պէքլէմէդ-տէն աճէլէ էտիպ էօլմիւլէր : Նէ օլուր պէքլէսէլէր տէ կէօրիւլսէ իտիք , պիր չիֆթ սէօղլւմ վար իտի , հախօտ պարի պէն աճէլէ էթմիշ էվլէլճէ կիթմիշ օլտա իտիմ , մոլթ-լադա իգնա էտէր իտիմ քի , չու Նափօլի էհալիսինի ադաճըգ թէպտիլ ի հովա իչիւն ճէնուպ ի Ամէրիգանըն Աթէշ տիյա-րընա հօլլատընլար , փափաղարը վէ մադարօնիլէրի , թէր-ճիւմանլարը , հօթէլճիլէրի , փօլիսլէրի տէ պէրապէր վէ պին դաթ տահա տուա դադանընլար :

Պուրատա Ամէրիգայա կիթմէք իչիւն հօլա չըդմըշ օլան պիչարէ էրմէնի վէ սաիր մուհաճիլրէր նէլէր չէքիյօրլար : Նէ դատարլարը ոօյուլմուշ , փարասըգ գալմըշ , նէ գա-տարլարը փէրիչան օլմուշ տըր : Հօթէլին քիրասընը փա-զարլաչըպ կիթտիմ վէ չանթամը դօյուպ կէրլէտիքտէն սօն-րա , օ փազարլըպտա ըչըգ մէսէլէսի օլմատըղընը , հարմ ֆրանք տա կէճէ օտատա ըչըգ հադմադ իչիւն վէրմէքլիյիմ լաղըմ իտիյինի սէօլլէտիլէր վէ ալտըլար , չայէտ էօլլէճէ փազարլըգ էթմիշ օլտամ իտի , ըչըգ հադաճաղըմը , էօլսիւրէ-ճէյիմի , հիւրիւլէճէյիմի վէ տահա պաչգա նէլէր հափաճա-տա սէօլլէմիշ օլտամ իտի , հինէ պիր պէհանէ պուլուրլար իտի : Պու հայտուտլարտան պիրի տէ՞յիլ մի իտի քի , իս-թիպտատ զէմանընտա պիր գըղ թիւրքիտան պին պիր պէ-լա իլէ չըդըպ թէէհիւլ էթմէք իւզրէ Ամէրիգայա կիտէր իքէն , վափօր պէքլէմէք իւզրէ , պուրատա պիր հօթէլաէ պիր գաչ կիւն հաթմադ մէճպուրիյէթինաէ պուլունտու-ղունտան , կէճէ տըչարը տիւլարտան փէնճէրէսի էօնիւնէ չըդմըշ իտի : Պէրէքէթ վէրսին քի , գըղ ճէսուր պուլունտուպ հէման քիրլի սու դապընը պաչընա կէչիրէրէք , քէօփէք պրաղըր կիպի անը Յճիւ գաթտան աչաղը պրաղմըշ իտի : Պէն տախի օտամլին փէնճէրէսինտէն պէօյլէ չըգան օլուր տէյու պէքլէտիմ , նասըլ իսէ կէլէն օլմատը : Նիյէթիմ քիր-

լի սու իլէ դարչըամադ տէյիլ, պաշգա տիւրլիւ իլթիֆաթ էթմէք խաի: Կէօրլւնիւր քի պու միւսաֆիրփէրվէրլիյի եալընըդ գըզլարա հասը էյլէմիշ տիրլէր: Չօդ նէճիպ աստէմլէր տիր պու Նափօլի դահրէմանլարը, սաղ օլսոռնլար, պէնի տէ իքրամսըդ պրադմատըլար, էշեամտան պիրնի սաղլամը խաիլէր, կիտէր իքէն կէօրմէյէրէք Րօմայա աղիմէթ էթաիմ: Օրատան եաղաւմ վէ փօսթա փարասը կէօնտէրտիւմ, ճնլար տա իւսթէ կիթտի. փօլիս միւսիւրլւնէ եաղաւմ հիշ սէսի չըդմատը: Իւմիւտ Վէսուվ սաղընա գալտը:

Նափօլիւնին ապ էհէմմիյէթի միւղախանէլէրինտէ տիր: Վաղաա դատիւմ Եոռնան, Րօմա վէ Մըսըր սանսաթլարընըն պիր չօդ էսէրլէրի պուրատա մահփուդ խտէ տէ, պու խուսուսլարտա տիւնեատա սահա պաշգա գէնկին միւղէխանէլէր վար տըր, ամմա Հէքքիւլանըմ, ֓օմիլէի, Սթապիի վէ Գիւմի խարապալարընտան չըդան չօդ վէ ղի գըյմէթ ասարը սայքի եալընըդ Նափօլիտէ կէօրէպիլիւսին: Խայալ էսինիդ քի պիր անտէ, պիր կիւնտէ Վէսուվ տաղընտան աղըպ կէլէն լալա աղընթըսը վէ եօդարըտան եաղան քիւլ, քիւքիւրտ թօղու պու չէրլէրի օլտուղու իւղրէ, ինսանլարը, չարչուսը սանսաթը, էվլէրի, սէրայլարը, մէֆրուչաթ վէ թէգիւնսաթլարը իլէ տէֆն էյլէյիպ, 1800 սէնէ մուհաֆաղա էյլէտիքտէն սօնրա ինսանլարա իատէ էյլէմիշ տիր, վէ պու սայէտէ Քրիստոսըն էյամընտա պու տիւնեատա սօլաշմըշ, թէնէֆփիւս էյլէմիշ, կիւլիւպ սէօյլէյիպ թէրէննիւմ էյլէմիշ օլան ինսանլարըն աստէթլէրինէ, ալլէ էօմրիւնէ աշինա օլուպ՝ պիղզաթ էլլէրի իլէ թուլտուղլարը էշհայա, եէմէք փիշիրտիքլէրի դապլարա, էվլէրինի թէգիւն էյլէտիքլէրի մէֆրուչաթա, գատընլարըն թուալէթ ալինէլէրինէ ինսանլարըն անըն իլէ գալլա էյլէտիքլէրի սիւհալարա, չալտըզլարը չալըրլարա, անտէն սու իշտիքլէրի տէսթիլէրէ վէ գատէհլէրէ, եաղը եաղտըզլարը տիվիթ գալէմ վէ թիրշէլէրէ, պանքէրին հիսապ տէֆթէրինէ, պագղալըն թէրաղըսընա, լօդանթաճընըն թէնճէրէսինէ, օթուրսուղլարը քիւրսիյէ,

հէմէք փիշիրտիքլէրի օճաղարա , աթլարընըն տիզկիննէ ,
գուլանտըղարը մահմուզա , տիվարլարընտաքի նադչարա ,
օյմաճըլարընըն սանէմինէ , ըէսսամլարընըն հիւնէրլէրինէ
սէյր էյլէյէպիլիյօր խտիք :



Փ Օ Մ Փ Է Ի

Էրթէսի սապահ չըմէնտըֆէրէ բաքիպէն վէսուվ տա-
ղընըն էթրաֆընը տօլաչարադ Լաւա թօփրաղարը իւզէ-
րինտէն կիթմէքտէ խտիք : Էթրաֆըմըղ՝ պաղլար , պաղչէ-
լէր , հաղլըգ քէօչքլէր , քէօյլէր վէ դասապալար իլէ սօլու
խտիլէր : Թօրրէ-տէլ-կրէքօ վէ Թօըրէ-Անուհիաթմա իսմին-
տէ իքի շէհրլէրտէն կէչտիք քի , պու շէհրլէր վէ էթրաֆը
հինէ վէսուվ տաղընըն աթէչ սէյլլէրի , քիւլ ֆուրթու-
նալարը վէ դէլզէլէլէրինտէն 1631տէ , 1737տէ , 1794տէ
վէ 1861տէ խարապ օլմուչ , լաքին հէր տէֆասընտա հինէ
ինսանլար էսքի հէրլէրտէ շէհրլէրի հափըպ , պաղլար վէ
պաղչէլէր հէթիշտիրմիչլէր : Յիզ պաղը հայլսնաթըն ադ-
լընա շաչարըզ : 100 տէֆա հուվալարընը տաղըթսադ հինէ
այնի մահալտէ հուվա հափարլար : Մութլադա շու դօճա
վէսուվ տախի ինսանլարա պաղըպ պէօյլէճէ հէմ թէաճ-
ճիւպ էտիյօր հէմ տէ կիւլիւյօր : Գաչ տէֆա աթէչլէր
փիւսկիւրիւպ , սիլքինէրէք , էօքսիւրիւպ ադսըրարադ , իւ-
դէրինէ դօնմուչ օլան շու ինսան նամ մախլուդաթը վէ
անլէրին հուվալարընըն վէրտիյի դահմէթի տէֆ էթմէյէ
չալըչմըչ , հինէ կէլիւպ օրայա մուսալլաթ օլմուչլար : Պիւա

իլէ դափնայրդ նապէտիտ էյլէմիշ, վէ թա 1748 թարիխինէ
դատար պիւսպիւթիւն մէճհուկ հալտէ գալմըշ աըր: Պու
միւտտէթտէ րասթ կէլէ պաղը էսէրլէր պուլունմուշ իսէ տէ,
օնաւան սօնրա անճադ պաղը անթիդալար պուլմադ իչիւն
էէր էէր դաղըլըր իմիշ, 1860տան սօնրա պիւթիւն շէհր հաֆր
օլունուկ, իւզէրինտէքի 15 ալադ դալընըղընտա էօրթիւսիւ
գալտըրըլարադ շէհր թէմամէն մէյտանա չըղարըլմըշ, վէ
պու կիւն Օդոստոս Չէղարըն զէմանընտա օլտուղու կիպի
ճատտէլէրի, էվլէրի, հալուլարը, հալլու տէօշէմէլէրի,



Փ Օ Մ Փ Է Ի

օտա տիվարըլարընտաքի գուշ, հայվան, չիւէք թափիլըլէրի,
օտա թապանըլարընտա խալը կէրինէ ուֆադ թաչարտան
իչլէնմիշ մօգայիֆ սուրէթլէրի, սալօնըլարտաքի աօսնիպլէրի,
պագօսըլարը, վէնուպարը, չարապ իչէրէք վէ աշդ ու սէվտա
էտէրէք, կէօղիւմիւզ էօնիւնտէ շէմսին զիյալարը ալթընտա
տուրմադտա տըրլար: Շէհրի իհաթա էտէն սուր վէ 4 թա-
րաֆտա 4 դափուլարը թէմամէն տուրույօրլար: Փօմիլէի
արթըդ տէֆն օլունմուշ պիր շէհր տէյիլ տիր: Պանա էօյլէ
կէլտի քի՝ էհալլի միւսթաճէլ պիր իչլէրի դուհուր էտիպ,
քեաֆֆէսի պիրտէն շէհրի պրաղըպ սալունմուշար վէ

չիւսպէն վէստով փէք միւսաափիրփէրվէր տէյիլ տիր , ֆազաթ միւսաափիրվէր տէ փէք հիւզսիւզ սոյունտան տըրլար : Վաթան մուհապպէթի , արաղի կիւղէլլիյի վէ թօփրաղըն մահսուլտարլըղը պիշարէ էհալլիյէ հէր թէհլիքէյի ունութտուրույօր : Տիւշիւնիւր խաիմ քի՝ հիչ տէյիլ խէ պիղ կըմէնիւլէրին պու աաէմլէրէ սէօյլէյէճէք հիչ պիր լիտանըմըղ հօղ տըր : Գաչլարճա տէֆա էվլէրիմիղ հաղըլաը , հուրտումուղ հուվալարըմըղ տաղըլաը , աթէշ վէ գըլըճաան կէչաիք , եինէ աջի մահալլէրի շէնլէթմէյէ չապալայօրըղ , եինէ խանէմիղի աթէշին վէ պօյնոււմուղու պըչաղըն ալթընա գօյօրուղ , ինտան թապիաթը հէր եէրտէ աջի տիր :

Շու մէնդարէլէրի սէյր էաիպ պու միւլահազալարա տալմըշ օլարապ կիտէր իքէն դօնտօղթօրուն՝ «Փօմիէի» տէյու պաղըրտըղընը իշիթտիմ վէ հէման չըմէնտըֆէրտէն տըշարը աթլայըպ , 200 ատըմ էօթէտէ կէօրիւլէն , գատիմ պիր շէհր աթվարընա վէ ճէսիմ պիր գափույա տօրու իլէրիլէտիմ :

Պէն խայալ էտէր խաիմ քի , փօմիէի տէնիլէն հէր՝ պիղիմ պիլտիյիմիղ խարապալարտան պիրի կիպի օլուպ , պիր թաղըմ թօփրաղ եղղընթըլարը , թաշ փարչալարը , աթվար վէ քէմէր . պաղիյէլէրինտէն իպարէթ տիր : Ճաղաթ հաղիգաթը հալը էօյլէ պուլմատըմ , Շէհրին ճէսիմ գափուսունտան իլէրի կիրէր կիրմէղ , քէնտիմի աաէթա պիր շէհրին սօղաղընտա պուլտում : Ուղուն , տօղրու վէ տար պիր սօգադ , իքի հանտա տար հայա հօլլարը , հէփ գարաթաշ իլէ տէօշէնմիշ , իքի թարաֆտա աիւքքեանլար վէ էվլէր 1800 սէնէ էվլէլ օլտուղու կիպի տուրույօրլար խաի :

Պուրասը Գրիստոստան տէհրլէր էվլէլ մէվճուտ պիր շէհր օլուպ թարիխի Միլատտան 290 սէնէ էվլէլ Ռօմա հիւքիւմէթի էլինէ կէչմիշ , թարիխի Իսանըն 63 ինտէ պէօյիւք պիր զէլլէլէտէն խարապ օլմուշ խէ տէ , թէքրարէն ինչա օլունմուշ , իթմամ օլունուր օլունմաղ 79 թարիխինտէ վէստով տաղը փաթլայարադ թէքմիլ շէհրի քիւլ վէ լալա

չէրի իստիզ պրագմըշլար, զիրա հէր ատըմտա անլէրին իզլէրինի վէ էսէրլէրինի սէյր էտիյօր իտիմ: Սօղաղըն օր-
թասընտաքի գարա թաշ տէօշմէլէր իւզլէրինաէ անլէրին
արապալարընըն աշընտըրարագ աշմըշ օլտուդլարը օլուդ-
լար, վէ հայա հօլլարընտա օ էհալինին այագլարընըն ա-
շընտըրմըշ իտիյի թաշլարը կէօրիւյօր իտիմ: Լաքին սօ-
ղաղլար նէ գատար թէմիւզ, սիւփրիւմիւշ վէ անլէրտէ
պիր թօղ հա կիւպրէ էսէրի պիլէ հօգ իտի: Էմին իմ քի-
Քրիստոս Բեթլէհէմտէ տօղտուղունտա պու սօղաղլար
պէօյլէ թէմիւզիք կէօրմէտիլէր, օլ վաղթտա տա մութ-
լագա պիր պէլէտիյէ վար իտի, վէ հէր քէս թօղլար, չիր-
քհապլար իչինտէ եիւզէր, վէ պէլէտիյէյէ, թանդիֆաթիյէ,
րուխսաթիյէ վէ ճէգա ի նազտիյէլէր վէրիւլէր իտի:

Խայր, փօմիէիտէ կէզմէք վէ պիր ատէմ պուլուպ,
իքի սէօղ սէօյլէմէք իչին սօղագ սօղագ կէզմէյէ, հէր
րասթ կէլտիյին ատէմի թաժիզ էտիպ հիչ պիրինտէն տօղ-
րու ճէվապ ալամայարագ տօլաշմաղա հաճէթ հօգ, շէհրին
խարիթասը վար, սօղաղլարըն իսմէրի հաղըլմըշ, վէ հէր
ղափունուն նօմէրօսու գօնուլմուշ տըր: Շայէս իքի քէլի-
մէտէն իպարէթ պիր թէլէկրաֆ վէրլճէք իսէն 28 քէլիմէ
ատրէս հաղմաղա հաճէթ հօգ: «Տէրիսաատէթտէ, Շահ-
ղատէ պաշընտա, ճամի ի շէրիֆ գուրպինտէ, էյրի չէշմէ
իթթիսալինտէ, պաղգալ Եօրիկ աղանըն վասիթասըյլէ սա-
պըգ Չանկըրը նուֆուզ մէմուրու Խուրչիտ էֆէնալիյէ»
տէյու հաղմաղա հաճէթ հօգ, հախօտ պիր տօսթունա է-
վինի թարիֆ էթմէք իսթէր իսէն, «Իսթանպօլ թարա-
ֆընտա, Կէտիք փաշայը վէ հօղարը համամը սիւսլ էյլէ,
սօնրա սօլ թարաֆտաքի իքինճի ճատտէտէն աշաղը էնիպ
սօլտա Գիւնճիւ սօղաղա սափ, անտէն աշաղը էնիպ Րում
քիլիսէսինի սօր, ճուռն էօնիւնտէն սաղա տէօն, քէօշտէ
պաղգալա սօր» կիպի էնի փէշինէ ույմաղ սէօլլէր իլէ
տօսթունու ճէֆայա սալտըրմաղսըն: Մահալլէնին իսմինի
վէ էվինին նօմէրօսունու սէօյլէր գուրթուլուրսըն: Իսթան-

պօլ, Իզմիր, Պրուսա կիսլի պէօյիւք չէ՛րէրիմիզին պէլէ-
տիյէ բէիսլէրինի կէօրիւր իսէմ, պու աճայիպ իխթիրաը
օնլարա տա խապէր վէրէճէյիմ, եախօտ փօմիէի խարա-
պալարընը կէզմէլէրինի թաւսիյէ էտէճէյիմ: Պու ուսուլ
թաթպիդ օլունսա իչլէրճէ չօգ սուհուլէթ օլաճաղընտան
մատա, պէլքի թէլէկրափլարըմըդ տա մահալինէ պիր դաչ
հաֆթա էվլէլ վասըլ օլաճաղընը անլատաճաղըմ:

Թապիի պու խարիթա վէ նօմէրօլար վասըթասըյլա
փօմիէիտէ պիր չօգ դատիմ տօսթլարըմըն խանէլէրինի պու-
լուպ զիյարէթ էթմէյէ մուվաֆֆադ օլտում. մէսէլա, Մար-
դըս Լիւքրէթիյու, Մ. Յօն, Մ. Փանսա, փօիէտիյուս
Սէլսինըս: Գափուլարը աչըդ, հալլու վէ օտալարը զայէթ
թէմիզ սիլինմիչ, տէօչէմէլէրտէ ճօղէիզ թասվիրլէր վէ տի-
վարլարտա դայէթ կիւղէլ բէսմէր վար իտի: Իսքէնտէր ի
աղիմըն մուհարէպէսինի կէօսթէրէն ճօղէիզ թասվիր, Նա-
վօլիյէ Յօնըն խանէսինտէն կէօթիւրիւլմիւլ վէ պուլտուղլարը
տիկէր պիր չօգ դըյմէթլի էսէրլէր տախի կէօթիւրիւլմիւլ տիր:
Չալիմ ինսանլար էվ սահիպլէրի էվտէ օլմատըղընտան սեր-
պէսթճէ սոյմուչլար: Թապիի պիդ տախի կէօրիւլէմէտիք:
1800 սէնէ էվլէլ աճէլէթէն էվտէն չըղըպ կիթմիչլէր վէ պիր
տահա ալտէթ էյլէմէմիչլէր, մահալլէ պէքճիսինի պուլուպ
տա նէրէյէ թաչընտըղլարընը սօրուպ անլայամատըմ:

Ատլիյէ տաիրէսինէ (ֆօրըմ) կիթտիմ: Օրթասա կէնիչ
մէրմէր տէօչէլի թէմիզ պիր մէյտան, իքի թարաֆտա եու-
նան ուսուլու աուուլար վէ իւղէրլէրինտէ իչլէնմիչ պաչըդ-
լար վար սըր: Գարչըտա հաքիմլէրին օթուսուղու եիւքսէք
մէվդի վէ մէրմէր քիւրսիւլէր մէվճուտ տուրույօր, ամմա
նէ միւստաի վար, նէ միւստաի ալէյհ, նէ հաքիմ վար, նէ
ուլուղլայան աղալար, նէ սամիյուն վար, նէ սիւրիւ սիւրիւ
տօլաչան ալօղաթլար, նէ՛ սիւքիւթ, նէ՛ սէլամէթ, քեաչ-
քի պիդիմ մահքէմէլէրիմիզ տախի պէօյլէ օլսա տէյու հաս-
րէթ չէքտիմ, հանի պէօյլէ խարապա տէյիլ, էհալի պիրի
պիրի իլէ ուլուչսա տա պուրայա իչ դալմասա տէյու արդու

մամուր մէմլէքէթի պիր դաչ պին սէնէտէն պէրու Լազըպ
դավուրան, խարապ էտէն Վէսուլուն աղզընա, Եթէ նէհ-
րինին մէնպարնա թըրմանըպ չըգմըշար սըր: Շու ֆարգ ի-
լէ քի, էվլէլլէրի պարկիր, դաթըր իլէ Լախօտ Եայա օլա-
րագ չըգարլար իքէն չիմտի շմէնաըֆէր դաթարլարը իլէ
րահաթ րահաթ Լոգարը չըգմագտա սըրլար: Էվլէլա կիւն-
լէր սարֆ էտիպ պին պիր մէշագգաթ իլէ կիսիլի իքէն,
չիմտի պիր դաչ սաաթ զարֆընտա Լոգարըլը սէյր էտիպ
կէլէպիլիբսին:

Պու տաղ Աղ տէնիդէ նազըր 4000 այագ Լիւքսէքլիյինտէ
օլուպ ֆարգըր ղէմանլարտա փաթլայարագ պիր թարաֆը 200
այագ Լիւքսէլմիշ Լա չէօքմիւշ տիր: Շէքլի իսէ թէփէսի քէ-
սիլմիշ վէ չուգուրլանմը: պիր մախսուլթա պէնդէր տիր: Կէօ-
րինիւր քի, թարիխի Միլատըն 63իւնէ դատար ուղուն
միւստէթ րահաթ դալմըլ օլտուղունտան էթրաֆը իմար օլուն-
մուշ իսէ աէ, տէհչէթլի ղէլղէլէ իլէ փաթլայըպ խայընա
խարապիյէթ իճրա էթմիշ տիր: Պունլար իմար օլունուր օլուն-
մաղ, 79տա օլ հիյպէթլու փաթլայըլ վուգու պուլուպ փօմ-
փէի, Հէրքիւլանըմ վէ սաիր չէհրլէրի մահվ վէ տէֆն էյ-
լէմիշ վէ անլէր 1800 սէնէ մէտֆուր դալմըշար սըր: Գու-
րուն ը վիւսթատա 10 տէֆա տահա փաթլամըլ օլտուղու կիպի
15ինճի ասրտան չիմտիյէ գտտար 50 տէֆա տահա Եթէլլէր
Լավլար փիւսիլիւրիւպ խայըլ խառարաթ վէրմիշ տիր:
1872 փաթլայըլընտա Լարըմ միլ էնինտէ վէ 20 այագ տէ-
րիլիյինտէ պիր Լավա նէհրի թէլլէքիլ օլունմուշ, վէ ճտան
պէրու Լավա վէ քիւքիւրթ ագընթըսը տէվամ էյլէր իմիշ:
Էնճամ պիղիմ պիլտիլիմիղ 1906 Ապրիլ 4տէ ղայէթ տէհ-
չէթլի սէտալար իլէ փաթլայարագ, պիր թարաֆտան ֆըր-
Լայան միլիօնլարճա թաշ փարչալարը տիկէր թարաֆտան
Լավա ագընթըսը Անունցիլաթա չէհրինէ գատար կէլմիշ,
պու հալ 5 կիւն տէվամ էյլէլիպ Ապրիլ 9ընճը կիւնիւ քիւլ
վէ քիւքիւրթ թօղլարը թա Նափօլի սօգաղլարընը գափլա-
մըլ վէ ճտան պէրու սիւքիւթ սուրմագտա սըր: Կէօրիւ-

էթտիմ : Պուրայա հազըն պիր զընտան կէօրտիւմ քի մահ-
պուսլար օ Նոյեմբեր կէճէսի աթէշ վէ քիւլ պուրայա հիւճիւմ
էյլէտիյինտէ զինճիր իլէ պաղլը օլտուզլարընտան դաշամա-
մըչլար : Նէ տէշէթլի հալ , աճէպա օ քիւլ դասըրդասը պօ-
ղազլարընը տօլտուրուր իքէն , վէ աթէշ նէհրի իւզէրլէրինէ
հիւճիւմ էտէր իքէն զէնճիրլէրի զըրմաղա նէ՝ դատար չա-
պալատըլար : Պուրայա հազըն կլատիէթօրլարըն զըչլասը
տէնիլէն մահալի կէօթէրտիլէր , օրատա տախի տէմիր զին-
ճիրլէր վէ ալէթլէր պուլուճնմուշ : Պաշգա միլլէթլէրտէն
դապթ էտիպ կէթիրտիքլէրի էտիրլէրի պուրատա սաղլար-
լար վէ սօնրա պէօյիւք պիր իզտիհամ հուզուրուճնտա պիր
պիրինի էօլտիւրտիւպ քէյֆ էտէրլէր իմիշ :

Վ Է Ս Ո Ւ Վ

Ինսան թապիաթը աճայըպ տըր , հէր շէյի կէօրմէք իս-
թէր : Մամուրիյէթ վէ խարապիյէթի այնի մէրապ իլէ սէյր
էյլէր : Էյիյի վէ քէօթիւյիւ թէֆթիշ էյլէր , տիւնհայը ի-
մար վէ պինա էտէն գուվլէթլէրէ օլտուզու կիպի տնը խա-
րապ վէ պէրպատ էտէն գուվլէթլէրէ տէ հայրան օլուր :
Պէշէրիյէթին վէլի ի նիմէթլէրինի հատ էյլէտիյի կիպի ճէլ-
լատլարընը տա տիլինտէն տիւշիւրմէդ : Վօշինկթօնլարը ,
էտիսընլարը , փասթէօրլարը , Պիզմարզլարը , Վիզթօր էմ-
մանուէլլէրի կէօրմէյէ հասըլ հասրէթ չէքէր իտէ , Նէրօն-
լարը , Ապտիւլ Համիտլէրի կէօրմէյէ տէ այնի տէրէճէ իշթի-
յադ էյլէր : Էմին իմ քի պու կիւն ճէննէթին վէ ճէնէննէմին
գափուլարը կիտիլէճէք պիր հէրտէ օլտա , վէ իչէրի կիր-
մէյէ տիւլիսուլիյէ ալսալար , ճէննէթի կէօրմէյէ կիտէն գա-
տար վէ տահա զիյատէ ճէնէննէմի սէյր էթմէյէ կիտէնլէր
պուլուճնուր : Իշթէ պու սէպէպաէն տիր քի , ինսանլար շու

նիւր քի շու Նախօլի էհալիսինի կէօրտիւքճէ, 20—25 սէ-
նէտէ պիր սապրը տիւքէնիպ զազապա կէլիյօր: Շու էմնա-
տէ սիւքիւնէթինտէն իսթիֆատէ էտիպ հօդարը չըգմաղա դա-
րար վէրտիմ: Ելէքթրիք վաղօնլարը իչինտէ հօդարը հօ-
դարը թըրմանըր իքէն կէօրիւլէն մէնդարէ ինսանա Հավիյէ-
նին պաճասը իւղէրինտէ օլտուղունու ունութտուրույօր խի:
Եվվէլա հարըմ սաաթ դատար պաղլար, պաղչէլէր, քէօք-
լէր, պաղչէ Եվլէրի արասընտան կէլիյօրսըն, անտէն 1858ին
լավա կէօրիւ իչինտէն կէչիպ շարդա տօղրու տէօնէրէք դա-
յէթ խօշ քէսթմանէ օրմանլարընտան հօլ տէվամ էտիյօր
վէ Սան Սալվաթօր քիլիսէսի իլէ պէօյլք րասատիսանէնին
պուլունտուղու հէրէ հէթիլիյօր: Պու պինալար նասըլիսէ,
1875 վէ 1906 փաթլայըչլարընտա զիյան չէքմէմիչլէր վէ
օրալարտա կիւղէլ հօթէլլէր ինչա օլունմուչ: Անտէն կէնիշ
լավա թարլալարընտան կէչիպ թէվէյէ չմէնտըֆէրին նիհա-
յէթինէ հէթիլտիք: Պու լավա կէօրիւնիւն ալտըղը աճայիպ
չէքլլէրի սէյր էյլէտիքճէ ծնլարըն սըճադ վէ սէյեալ հալին-
տէ օլտուղլարընը խայալ էտէպիլիյօր խիմ՝ շէր թարաֆ-
տա տալղալար, ուֆադ տաղլար, ուֆադ կիրտապլար վէ
տէրէլէր թէչէքքիւլ էթմիշ, քէօքլէր վէ աղաճ պէտէնլէրի
չէքլինի ալմըշ, պիւքիւլմիւշ, գըվըրըմըշ վէ օ հալտէ սիմ
սիեահ տօնուպ թաշ քէսիլմիշ դալմըշ տըր: Պու ուֆադ
նուսմունէյէ պաղըպ տիւնեանըն պիւթին դասուղունուն
պէօլէճէ սէյեալ հալինտէ գըվըրըպ պիւքիւլիւպ գաթըլա-
շարադ տաղլարը, տէրէլէրի, տէրեա չուգսըրլարընը թէչ-
քիլ էյլէտիյնի խայալ էտիյօր խիմ:

Շըմէնտըֆէրին վասըլ օլտուղու նօթթատան ասըլ պէր-
քեանա կիթմէք իչիւն պիր ինճէ հօլտան պիր սաաթ դա-
տար հիւրիւյերէք թըրմանմադ լաղըմ տըր: Պու չըգըշ է-
փէյի դահմէթլի տիր: Շէր պիր ասըմ հօդարը չըգարքէն պիր
այադ հումչադ քիւլ իւղէրինտէ կէրի աչաղը էնէրսին: Պա-
ղը դատընլարը սէտեա տէնիլէն պիր քիւրսիւ իչինէ օթուր-
մուշ օլտուղլարը հալտէ 4 քիլի կէօթիւրէրէք չըգարըյօրլար:

զաթէն ճէհէննէմ դափուսունա կիթմէք իշին էն էյի ուսուլ պէոյլէ 4 ատէմ իլէ կիթմէք տիր: Շու ֆարդ իլէ քի, պսւ ատէմէրին այաղը դայար խէ պաշգա պիր թարաֆտան երնէ օրայա եօլճու օլաճաղլարընա չիւպհէ եօգ տըր:

Էնճամ եօգարը պէրքեանըն քէնարընա վասըլ օլտուգ: Պուրասը 500 այադ գութրունտա, 200 այադ տէրինլիյինտէ պիր չուգուր օլուպ, օրթասընտա 100 այադ էնինտէ պիր կէօպէյի վար տըր, չուգուրուն հէր թարաֆը վէ օրթասը քեամիլէն քիւքիւրտ իլէ դապը տըր: Պուրատաքի քիւքիւրտ ճէվհէրլէրինն վէրտիյի բէնկլէր դայէթ կիւղէլ վէ փարլադ տըր, եէշիլ, սարը, մաի, թուրունճու, գըրմըղը, հէփ բէնկլէր կիւնէշին զիյասընտա աքս էտիպ, օրթա գուպպէնին էթրաֆը գօյու եէշիլ չիմէնլիք կիպի պիր հէյէթ ալըյօր: Պու չիմէնլիք՝ գօյու եէշիլտէն պաշլայըպ կիւղէլ թուրունճույա թէհալվիլ էտիյօր, վէ արալարտա պուլունան հարըղլարըն էթրաֆը կիւղէլ չէքլէրտէ քիւքիւրտ ճէվհէրլէրի իլէ թէգինն օլունմուշ տըր: Օրատա աթէշ ֆիլան կէօրմէտիմ, լաքին պինլէրճէ հարըղլարտան արալըղլարտան չըղան քիւքիւրտլիւ դաղլարա մէնտիլ դափամայարադ պուրնումու թէսլիմ էտէմէտիմ:

Պու մէվգի հագիգաթէն էօմրիւմտէ աուրաուղում էն հէյպէթլու վէ էն ճալիպ պիր մէվգի խտի: Պանա էօյլէ կէլտի քի եիւղլէրճէ միլ Ադ տէնիպէ, պիր թարաֆտան ճէնուպի իթալիանըն պէօյիւք պիր գըսմընա, հէհրլէրէ, վատիլէրէ, Նափօլիյէ վէ պիր չօգ չէհր վէ դատապալարա հաքիմ օլան չու իմիէրաթօրուն ալթուն թաճը քէնարընտա աուրույօր խտիք: Այնի գէմանտա պիլիյօր խտիմ քի, չու գօճա տիւնեամըղըն աղղընտա աուրուպ պօղաղընա սէյր էտիյօր խտիմ: պուրատա տիւնեա բահաթսըղ օլտուգտա, եա միտէ ֆէսաաընա օղլատըղտա իէէրի-րիսինտէ պուլունան դայալարը, թաշլարը, մատէնլէրի էրիսիշ սէյյալ հալինտէ եա իրի փարչալար հալինտէ

փիւսկիւրիւս պարզաբար աթար իքէն, վէ պօղաղրնաւան
ղաղար, քիւքիւրաւէր, քիւլէր ֆըրլատըր իքէն չըգարտը-
ղը սէսլէր, վիւճիւտիւնիւն տիթրէմէսի վէ իրաէ էյ-
լէտիյի մէնդարէ փէք ճալիւյի տիգդաթ օլմալը աըր :
Ինսան էօմրիւնաէ պիր տէֆա կէօրմէյի տէյէր : Պաղաթ պու
տէֆալըգ պու սէյրանտան քէնտիմի մահրոււմ էթմէյէ գա-
րար վէրիւ օրաաան մուֆարագաթ էյլէտիւմ : Օրատաքի պիր
իթալիան նաղլ էտիյօր իտի քի, պիր տէֆա փաթլայըլտա
օն պիւնլէրճէ օղգա աղըրլըղընտա թալարը տիւման վէ
պուլսարը 50 միլ գատար ևօգարըյա ֆըրլաթմըլ, քիւ-
քիւրա թօղլարը իսէ Ագ տէնիգտէ 752 միլ ուղաղտա պու-
լունան կէմիլէրէ գատար ևէթիւմիլ : Շու րագամլարտան
խոգօնթօ էթմէյէ Իթալիանը րագի էտէմէտիւմ . պա թէճ-
րիպէ խալաթընա տա պէքլէյէմէյիւ, Նափօլիյէ ալտէթ
էյլէտիւմ :



Ա Յ Ա Ն Ա Ր

Նափօլիյի թէրք էթմէղտէն, գարչըտա Ագ տէնիգտէքի
ատալար կէօրմէյի տէյէր : Պու ատալարա հէր կիւն միւթէ-
ատալտ վափօրլար կիտիւ կէլիյօրլար : Պուլար վաղթըյա
աթէչֆիւն տաղլար մագամընտա տէնիլին տիպլինտէն ևիւք-
սէլիւ պալ կէօսթէրմիլ օլան ուֆագ ատալար տըրլար քի
սօնրատան դալիպէ գարչըտա Նափօլիտէ կէչիւ տէօնէն ահ-
վալի սէյր էթտիւքճէ փէչիւման օլմուլ օլուպ ևալալ ևալալ
կէրի տէնիլին տիպլինէ էնմէքտէ իմիլլէր : Պու ատալարը զի-

յարէթէ կիթտիյիմտէ պիր խայլը էյլէշտիմ քի, սուլուն ալ-
թընա էնմէլէրինի սէյր էտէյիմ, սոնրա հիսապ էթտիք քի
պու էնիյէ ատանըն սույա պաթմասը 30 պին սէնէ սիւ-
րէճէք վէ պէքլէսէմ մէմլէքէթէ տէօնմէյէ կէճ դաւաճաղըմ .
սաւսուլտում կէլտիմ :

Պու ատալար պաշլըճա իսքիա, փրօսիա, փօղտուօլա
վէ Դափրի նամ ատալար օլուպէն պէօյիւյիւ իսքիա տըր :
Պունըն 19 միլ չէվրէսի վէ 30 պին էհալիսի վար տըր, օլ պիր-
լէրի տահա ուֆադ տըրլար : Փօղտուօլա ատասը փաւլօս
րէսուլուն ուղրատըղը ատա իմիշ, օրատա պիր հաֆիթա վազ
էյլէմիշ : Շիմտի կէլիպ տէ օ վազ էթտիյի տինին նէ սուրէթլէ
թաթպըդ էտիլտիյինի կէօրսէ, էմին իմ քի քէնտի քէնտիսինի
տէնիղէ աթար : Պունլարտան Դափրի ատասընը կէզտիմ .
չէվրէսի պիր սաաթլըդ վէ պիւթիւն էհալիսի 6400 նուֆուս
տըր : Հալ պու քի, պուրաշա սէնէվի 40—50 պին սէյեհա-
լար կէզմէյէ կէլիյօրլար, վէ ատա էհալիսի պունլարըն եիւ-
ղլւնտէն կէլինիյօր : Պաշլըճա իշլէրի հօթէլճիլիք, գըլա-
ղուղլուդ, մէրքէպճիլիք, քարթճըլըդ, արապաճըլըդ, չարապ
սաթմադ վէ տիլէնճիլիք տիր : կէլէն սէյեհալար հէր պիրի
պիր լիրա սարֆ էթսէ ատէմ պաշընա 7 լիրա իսապէթ էյ-
լէր : Խոսուսա ատատա փանայիր վէ սլայրամ կիւնլէրի էք-
սիք օլմայօր վէ օ կիւնլէրտէ տահա չօդ էհալի կէլիյօր :
Պու ատա Սդոստոս վէ Թիպէրիոս իմիէրաթօրլարըն սէվկիւլիւ
մահալի օլտուղունտան, անլէր պուրատա 12 քէօշք եաթ-
տըրմըշար վէ օրատա սաքին օլուրլար իմիշ :

Դըլըտան պիշ տիլլի էլէքթիրիք թրամվայ իլէ հօգարը
թէփէտէքի Դափրի դասապատընա չըզտըդ : Շէհր՝ կիւղէլ
աղաճը հօլլար, միւքէմմէլ հօթէլլէր, փարլադ տիւքեան-
լար իլէ 3000 սէքէնէլի պիր եէր տիր, կիւղէլ միլլէթ
պաղչէսի վէ էյլէնճէ եէրլէրի վար տըր : Պու թէփէտէն
տուրուպ պադտըղընտա, իքի թարաֆ Ադ տէնիպին մաի
սաթհընը, դարչըտա Նափօլի քէօրֆէզինի, Վէսուլ սաղընը,
Ափէնին տիղիսինի, վէ էօնիւնտէքի միւնպիթ վատիյի կէօ-

րէպիլիրսին : Էն թէ փէտէ Թիպէրիոս դալասը տէնիլէն իս-
րապա վարաըր : Պուրատան հարըմ սաաթ իմթիտատ էտէն
աղաճը էյրի կիւղէլ պիր հօլտան դըյըյա՝ Անա Գափրի տէ-
նիլէն ուֆագ պիր դասապայա էնիլիյօր : Տու հօլուն սօնուն-
տա Պարպարօսա դալասը տէնիլէն պիր խարապա կէօթէր-
տիլէր : Պու իսմ պիզիմ իչիւն փէք մարուֆ օլտուղընտան
սօրուպ անլատըմ քի , 1544 սէնէսինտէ Պարպարօսսա նամ
տէնիզ դուրսանը պուրայը խարապ էթտիյի իչիւն օ իսմի
վէրմիյիլէր : Պու դաթ ասլէն Նունանի իսէ տէ , սօնրատան
Թիւրքիլէր իլէ պիրլէշէրէք պու գըյըլարը վուրուպ խարապ
էյլէմիշ վէ չիմաի հիւքիւմէթ ի Օսմանիյէ՝ Ալմանիատան սա-
թուն ալարղը իքի գըրչլընրն պիրինի պունուն իսմիլէ հանի
խսյրհէսին Պարպարօսա թէսմիյէ էյլէմիշ տիր : Պուրատան սէյ-
հաշլար մէրքէպլէրէ պինիպ 2000 այագ հիւքսէք Սօլարա
տաղընտ չըգըյօրլար : Մէրքէպէ պինմէք Էվրօփալըլար ի-
չիւն պիր քէյֆ օլույօր , պէն պու քէյֆտէն սարֆը նազար
էյլէտիմ : Լաքին պու ասայա կիթմէքտէն ասլ մազսէտ
Մալի մաղարա տէնիլէն մահալի կէօրմէք տիր : Սէնէլէրտէն



ԳԱՓՐԻ ԱՏԱՍԵՆՏԱ ՄԱԻ ՄԱՂԱՐԱ

պէրու սուրէթինի սէյր էյլէտիյիմ , հագղընտա օգուտուղում
պու տէնիզ մաղարասընը կէօրմէք իւղրէ պիր դայըղա պի-

նիպ, ուչրոմու, վէ դայալը սահիլ սըրա կարըմ սաաթ կիթ-
տիքաէն սոնրա, գըյըտա 11½ արչըն հիւքսէքլիյինտէ պիր
տէլիքաէն ուֆադ պիր դայըգ իլէ կէչիպ մաղարա
տէրունինէ կիրտիք: Պուրասը 85 արչըն ուզուն, 50 արչըն
էնի, 60 արչըն հիւքսէք պիր մաղարա օլուպ, տապանը
տէնիդ վէ իւզէրի դայա սըր: Կէօրիւնիւր քի, դապլ էթ թա-
րիւս զէմանլարտա պուրատա պէօյլէք պիր գօվուչ հա մաղա-
րա թէչըրլ օլունմուչ, լաքին սոնրատուն ատա սույա սօղրու
պաթտըգճա պու մաղարա տախի գըսմէն տէնիդ ուլթընա կիր-
միւ վէ դափուսու անճադ պիր մէթրօ տըչարըտա դալմըչ:
Պունու իսպաթ էտէն ալամէթ իսէ թիպէրիյոս զէմանընտան
գալմա նէրտիւպանլար տըր քի պունլարըն Տարչընը սու ալ-
թընտա տըր: Իմտի 1900 սէնէտէատա 8 արչըն դատար սու-
յա էնմիչ, հանի 40 սէնէտէ պիր փարմադ էնիյօր վէ 1200 սէնէ
սոնրա դափու էօրթիւլէճէք տիր: Պու մաղարայը կէօր-
մէք իսթէյէն տօսթլարըմըղա թալսիյէ էտէրիդ քի, աճէլէ
էթսինլէր վէ դափու դափանմաղտան կիտիպ կէօրսիւնլէր:

Պու հէր ալթը կէօլ կէօրմէյի տէյեր պիր մէնդարէ
տիր: Զիյա սույուն իչինտէն կէչիպ կէլալիյինտէն
էն թաթլը վէ էն փարլադ պիր մաի բէնիլ իրաէ էտի-
յօր: Սուլար ճամ կիպի չէֆֆաֆ վէ թէմիդ օլուպ, էն
պէրրադ հալանըն մաիսի պիլէ պունա բէգապէթ էտէմէդ:
Սույուն տէրունինէ հէր նէ քի աթըլսա անիտէ դայէթ փար-
լադ պիր կիւմիւլ հալտըղ իլէ դափիւնըյօր վէ թաչլար մաիյէ
մաիլ կիւմիւլ փարչալարընա թէհալվիւլ էտիյօր: Իթալիան
չօճուղլարը սօյունուպ սույա աթըլըյօրլար վէ օ անտէ էն
հալմէթլու պէհատըրըն հա ճէնիկալէրին կիյինտիյի զըրստան
տահա փարլադ վէ կիւզէլ պիր զըրս լապիւս օլմուչ կիպի
կէօրիւնիւյօրլար:

Օլ պէօյլէք Միմարըն, — Խալիզին էլլէրինին էսէրի օ-
լան չու գուպպէնին ալթընտա սուրուպ թապիաթըն չու
աճայըպ վէ կիւզէլ նումունէսինի սէյր էթմէքտէն ինսան
սօյմայօր: Լաքին նէ չարէ քի, սուրատուզուն հէր բուպ

սաաթ իշխան դայրդճը հարըմ ֆրանք իսթէր վէ չըպլանըպ սուլա տալան շու իթալիա ապտալլարը հիշ թատ վէրմէդլէր , հէր պաթըպ չըգմատա փարա իսթէրլէր , փրանկար կիթ-տիքճէ նասըլ իսէ մէնդարէ էսքի լէղղէթինի դայիպ էյլէտի-յինտէն , թէղճէ չըգմաղը միւնասիպ կէօրտիւմ վէ սուլուղու Նափօլիտէ ալտըմ :

Նափօլի հէվալիսինտէ , քէօրֆէղին էթրաֆընտա կէօրէ-ճէք չօգ կիւղէլ դասապալար , գատիմ էսէրլէր , կէօլլէր վէ թէնէղղիւհ եէրլէրի վար , օլ մէշհուր Քիօլիեֆ մաղսարսը տա պու ճիւլարտա իմիշ : Պու մաղարատա պիր նէվ զէհրլի դաղ վար իմիշ քի , կօլճուլար պիւմէյէրէք պու մաղարայա կի-տէր հաթարլար վէ էօլիւրլէր իմիշ : Պունու թէճրիպէ իշխան օրայա պիր քէօփէք կիրտիրլըրլէր վէ քէօփէք անիտէ էօլիւր իմիշ : Պիր չօգ ինսանլար վար քի ծնլարը պու մա-ղարայա կիրտիրիպ աղաճըղ թէճրիպէ էթմէք իսթէր խտիմ լաքին հանըմդա տէյիլ խտիլէր :



Բ Օ Մ Ա

Էնճամ րիւյալարըմ հաղիգաթա թէհաՎվիւլ էթմէքտէ խտիլէր : Պիր չօգ սէնէլէրաէն պէրու մէրադ իլէ հաղգընտա օդուր , քեաղըտ իւղէրինտէ սուրէթլէրինի սէյր էտիպ խայալըմտա թէրսիմ էյլէր վէ պիր կիւհ սուրլարընք կէչիպ տէրունինտէ տօլաշաճաղըմը վէ պու էպէտի շէհրին պինլէրճէ էսէրլարընը պիղղաթ կէօրէճէյիմի իւմիտ վէ քէն-տի քէնտիմէ վատ էյլէր խտիմ : Պիր դաշ սաաթ կիւղէլ վատիլէրտէն կէչիպ էնճամ Բօմայա վասըլ օլմուշ խտիք : Պիլիյօր խտիմ քի հէր պիր նօղթասը տէհրլէր իլէ մէրպութ վէ թարիթին էն մուհիմմ սահիֆէլէրինի իրաէ էտէն , կիւհ-

լէր տէյիլ , այլար վէ սէնէլէր իլէ կէղիպ մէշք էյլէրսէն պիթ-
մէղ տիւքէնմէղ առարը հալի ուան պիր չէհրէ կիրիյօր ի-
տիւմ : Երինէ տէ զանն էտէրսին թանըտըղըմ պիր մահաւա
գատիւմ տօսթլար արասընա կէլտիւմ : Բօմա պէնիւմ ի-
չիւն էճնէպի պիր մահաւ տէյիլ իտի : Շէհրէ հազըն կէլ-
տիքտէ իլք կէօղիւմէ իլիշէն չէյ , Տիյարպէքիրտէ , Անա-
վարդատա , Մէրսինէ հազըն Փօմիիօիօլիտտէ վէ Անթալիա
թարաֆլարընտա կէօրաիւլիւմ սու հօլլարը կիպի թաշ քէ-
մէրլէր իւղէրինէ հալըլմըշ զայէթ ուլտուն ճէսիւմ սու հօլու
իտի : Էլպէթ տիւնհանըն ուճլարընա կիտիպ օրաւարտա
հօլլար , չօսէլէր , քէօիրիւլէր , սու հօլլարը հափան պու դալմ
պիղզաթ վաթիթաթլարընտա նէլէր հափմայաճադ իտի :
Անատօլուտաքի ըրմագլար իւղէրինտէքի ճիւմլէ քէօիրիւլէր
պոնլարըն էսէրլէրի տիրլէր : Պիլմէմ պու պիր իքի պին
սէնէլիք տօսթլարըմըղ օլմասա իտի պիղիւմ նէհրլէրի նասըլ
կէչէճէք իտիք : Շաթ , Ֆիրաթ , Գըղըլ ըրմագ , Ասի , Սէյհան ,
Ճիհան քէօիրիւլէրի իչիւն պոնլարա միննէթտար իգ վէ
սաղ օլտունլար էօյլէ մաղպութ հափմըչլար քի տէհրլէրճէ
սէյլլէրէ թուղեանլարա տայանտըղլարը կիպի պիղէ տաթի
տայանտըլար : դաշ թանէսինի սէօքէլիւմ տէյու ալար իլէ
օղրաշարդ սէօքէմէտիք :

Էլվլէթ Բօմայա կիրիյօր իտիք , պիր ղէման փութփէ-
րէսթիլին , սօնրատա Քրիսթիյանըղըն մէրքէղի օլան , պիր
ղէման փատիւհաշլարը փրէնտլէրի սիւրիւպ էսիր կէթիրէն ,
սօնրա տա ճիւմլէ իմիէրաթ օրլարըն պաշլարընա թաճ գօյ-
մագ , ղէնկինլէրէ աֆվլըդ վէրմէք , վէ կիւնահքիարլարա
էպէտի խէլաս սաթմագ իչիւն այաղլարընա ճէղպ էտէն , Ա-
սիա վէ Էվրօիայը տիթրէթմիշ , միլլէթլէրի տէվլէթլէրի ա-
յաղլարը ալթընա ալմըշ վէ էնճամ ճէննէթին վէ ճէհէննէ-
մին անաթարլարընը տա վէքեալէթ ի տէվրիյէ իլէ զապթ
էյլէյիպ եէտ ի իղթիտարընտա թութան մուգատտէս չէհրէ
կիրիյօր իտիք : Սթասիյօնա 'կէլտիք , էթրաֆա պաղտըմ
սօղրուսու մէյուս օլտում : Օ թանըտըղըմ ահպապըմ օլան

Րօմա տէյիլ խտի , հա՛նի օ ամուսնաւար , գուսպէլէր , մէֆրէթ տիւարլար , սանէմէր , Միշէլ Անճէլօյար : Կէօրտիւյիւմ մի- լիօնլարճա էլէքթրիք զիյալարը իլէ միւզէյէն , սօղրու , կէ- նիշ ճատտէլէրի , աղաճըլ պուլվարլարը , եիւքսէք մոնթա- զամ պինալարը , սօդադլարտա պաղչէ՝ մէյտանլարընտա չատրէվանլարը օլսն պիր դայէթ եէնի կիւզէլ շէնրէ կէլմիշ խտիք : Վազթ ագչամ խտի պիր ազ տօլաշտըմ իւզերի պէ- յազ փարլադ չինիտէն դափըլ քէմէր իլէ էօրթիւմիւշ վէ կիւնտիւզ կիպի միւնէվիլէր սօդադլարը կէզէրէք փափազա եա սսքէրէ չարփըլըպ պուրնուսու գըրմադտան օտամա եէ- թիշաիմ :

Րօմայը կէզիպ թարիֆ էթմէյէ չըգըշմադտան անըն թարիխի հազգընտա մուսթասարէն պիլմէմիդ լազըմ սըր : Պու շէնր Քրիստոստան 753 սէնէ էվիլէլ Րօմուլօս թարաֆընտան պինա օլունմուշ տըր : Պիր թազըմ ֆիրարիլէր կէլիպ պու վատիտէ թիպէր ըրմազընըն գըլըսընտա իսքեան էյլէմիշէր : Իքի ասր սօնրա էհալի գըլամ էտիպ ճիւմհիւրիյէթ թէշքիլ էյլէմիշէր վէ թա Քրիստոստան 30 սէնէ էվիլէլէ գատար տախիլի ֆըրդալար վէ խարիճի տիւշմէնլէրէ դարըլ չապալամադտա օլմուշ , եինէ տէ պու զէմանտա , Սիլիւա , Ղարթաճինէ , Սիւրիա , Եունանիսթան , Մաքէսօնիա վէ Ա- սիա ի սօղրայա դատար ֆէթհ էյլէյիպ թէվէսսիւ էյլէմիշ , էնճամ սու ի խտարէ սէպէպինտէն , ճիւմհիւրիւյէթ լազվ օ- լուպ Օգոստօս Չէզար իմփէրաթօր նապպ օլունմուշ : Պու վազթտա ֆինուռն ը զարիֆէ , ուլում վէ քիթապէթ թէրադ- գըլ էյլէմիշ վէ Իքիմճի ասր Րօմանըն էն փարլադ զէմանը օլմուշ տըր : Օլ զէման էհալիսի պիր միլիօնա պալիզ օլարադ տիւնեանըն փաթթաթըլ մէվգիլինի իհրազ էյլէմիշ : Րօմայը իհեա էտէն պու իմփէրաթօր , եանի Օգոստօս Չէզար օլմուշ տըր : Փանթէօն կիպի մէշհուր պինալար , թէաթիւար , եօլ- լար , հէյքէլլէր պունուռն զէմանընտա եափըլմըլ վէ թա Մը- սըրտան , Թրիլիատան , մէրմէրլէր կէթիթտիրիպ էպնիյէյէ սարֆ էյլէր իմիշ : 64 տէ Ներօն իմփէրաթօր Րօմայը եազըպ ալէվինէ սէյր էյլէմիշ , փատիշահ քէյֆէնիպ էյլէնմիշ վէ միլ-

էթ տէ պախթիյար օլմուշ : Պուշտան սօնրա Հասրիան վէ Մարդ Օրէլիյուս շէնրի պինա էտիպ տաշա մուշթաղամ հալա կէթիւրմիշէր : 306 տա պէօյիւք Գօսթանթին իրիսթի-յանլըղը դապուլ էտիպ թէատուրէ խիթամ վէրմիշ վէ շէնրի իմար էյլէմիշ իսէտէ , 360 տա Պիզանթիոն փաթիթաթ օլուպ , Բօմա դարպի իմիէրաթօրլուղուն փաթիթաթը հալինտէ գալմըշ : Պու էոնատէ պիր դաշ տէֆա շէմալ պարպարարը հիւճմ էտիպ շէնրի խարապ էթմիշէր : Գուրուն ը վիւսթա-տա Բօմա Յիւնճիւ Լէօ փափանըն նուֆուզու ալթընտա եի-նէ ճիւմիւրիյէթ օլմուշ վէ խարիճի տիւշմէնիւր իլէ ուղրաշըր իքէն ձրէնքլէրին գրալը եէթիշիպ Բօմայը խէլաս էյլէմիշ վէ Բօմայը փափայա իհտա էյլէմիշ վէ քէնտինտէն սօնրա օղու Շարլըման տախի փափանըն պու հուզուգոնու թանըմըշ , շէօյլէ քի Մուգատտէա Քիլիսէ հիւքիւմէթի թէէսիա օլունմուշ : Շարլըմանըն վէֆաթընտան սօնրա 2 ասր տախիլի մուշա-րէպէլէր տէվամ էթմիշ : Էնճամ 7 ինճի Հէնրի , փափայը տէֆ էտիպ հիւքիւմէթի էլէ ալմըշ իսէ տէ 16 ընճը ասրտա եինէ փափա հիւքիւմէթի թէէսիա օլունմուշ : Պուշտան սօնրա Նափօլէօնուն ֆիթուհաթլարը սայէսինտէ Բօմա թէքրարէն ճիւմուրիյէթ օլուպ 1810 տա ձրանսա իմիէրաթօրլուղունա իլհագ օլունմուշ իսէ տէ , 1814 տէ Նափօլիօնուն մաղլուպի-մէթի իլէ փափա թէքրարէն էպէտի շէնրէ հիւքմ էթմէյէ պաշլամըշ տըր : Էն սօնրա 1870 տէ Վիզթօր Էմմանուէլին օրտուլարը Բօմայա կիրիպ անը իթալիանըն փաթիթաթը էյ-լէտիլէր . վէ փափա հաղըթթլէրինի վաթիդանտա իգամէթէ մէմուր էտիպ հէր պիր ճիսմանի նուֆուսու էլինտէն ալաւ-լար վէ իթալիանըն հէր պիր գըսմլարը իթթիշտա էտիպ պիր պէօյիւք հիւքիւմէթ թէէսիա էյլէտիլէր :

Բրիտթիյանլըգ Բօմատա իւք ասըն օրթասընտա պաշ-լատը իսէ տէ 300 սէնէ տէհէթլի թէատուրէրտէն սօնրա 313 տէ Գօսթանթին ի աղիմ իմիէրաթօր հէփ տինլէր սէր-պէսթ իտիյինի իլան էյլէտի վէ 400 տէ Բօմա հիւքիւմէթի րէսմէն Բրիտթիյանլըղը դապուլ էյլէտի : Մապէսլէր եղղը-

լըս քիւիսէլէր ինչա էտիլտի վէ ֆինուռն ը դարիֆէ թէրագգը
էտիս սանէմէլէր , մօզէիքլէր , բէսմէլէր , վէ մէշհուր պինա-
ւար հափըլտը : Պիւթիւն տիւնհա խաղինէլէրինի օրայա կէ-
թիւմէյէ պաշաաըլար : Պէօյլէճէ օ վազթտա Բօմատա 7
պէօյիւք վէ 26 ատէթա քիւիսէլէր հափըլտը : Պու 7
քիւիսէլէրին խմէլէրի . Սք. Պէսրու, Սք. Պոթու, Սք. Մարխան,
Սք. Յովհաննէս, Սք. Լօրէնզօ, Սք. Խաչ, վէ Սք. Սէսրաքիյան,
տըր :

Բօմա թարիխինտէ պէօյիւք վազաալարտան պիրի 4ինճի
ասրտա զուհուր էտէն սըթմա աֆէթի տիր քի , սայքի օ
հէվալիտէքի էհալլիյի քեամիլէն մահվ էյլէմիշ տիր : Տիկէր
պիր վազաա իսէ Տինճի ասրտա Սրապլարըն հիւճմիւ տիր
քի 60 սէնէ պիր չօդ թախրիպաթ իճրա էյլէտիքտէն սօնրա
էնճամ մաղլուս օլուս չէքիւմիշլէր :

Էյէր Բօմայա պուռնտան 40—50 սէնէ էվիլէլ կիթմիշ օլ-
սա խտիմ վէ էյէր հիքեայէմի սէօյլէյիս պիթիւրէնէ դատար
սաղ դալըրսա խտիմ, Բօմանըն պու կիւնքի հալինի քէնտիլէրէ
նաղլ էյլէր վէ ճիւմէտինի հայրէթտէ պրագըր խտիմ : Սնլէ-
րէ չէօյլէ անլատըր խտիմ : Պու մէմէքէթ պիր կիւն կէլէճէք .
հէր չէյտէ հէր չէյ քիւիսէ օլմայարագ խտարէ օլաճագ վէ եի-
նէ հէր քէս էօլմէյէճէք , փատիչան հալինտէ բուհանի օլմա-
յան պիր ատէմ օթուրաճագ վէ էհալի ճնուռն աղըրնտան չը-
գան էմրլէրի տինլէյէճէք , քէնտիլէրի ատէմլէր սէչիս հիւ-
քիւմէթէ գօյաճագլար , Փափա օ դրալը վէ հիւքիւմէթի
աֆարօղլայաճագ եինէ տէ չիւտիւքինտէն էյի պիր ալյար օ-
լաճագ : Հիւքիւմէթ քիւիսէնին արաղիլէրինի մալլէրինի ա-
լըս դապթ էտէրէք ումուր ը նաֆիյէյէ վէ պաչգա հէրլէրէ
սարֆ էտէճէք : Խթէտիքիլէրի կիպի մէքթէպլէր աչաճագ
վէ փափագ օլմայանլար տախի օղուչուս հաղմագ պիլէճէք ,
ալիմ օլաճագ , ատի ինսանլար արաղի վէ էմլաք սահիպի
օլաճագ , ինսան հէր նէ մէղհէպտէն օլուր իսէ օլսուռն ինսան
սայըլաճագ , հաթթա պիր եհհուտի պիլէ թամմ պիր Գաթօ-
լիք գատար իմթիյաղա մալիք օլաճագ , սօղաղլարտա պուր-

նունու թուրմայարագ կէշէպիւնէճէքսին վէ փասփօրթ պիւլէ սօրան օլմայաճագ : Սէնսիւր օլմայարագ կաղապիւնէճէքսին , փափա եանըլըր տէյէն օլաճագ , եինէ տէ պաշընա սէմասան թաշ տիւլմէյէճէք , հաթթա օտայըն փէնճէրէսինտէն սօգաղա տիւլստէն փափաղ պաշընա տիւլմէտէն եէրէ եէթիշէճէպիւնէճէքսին : Պու հիքեայէլէրի իշիթտիքճէ աճայիպ զարայիպ տիւլէյօրուոմ զանն էտէճէքլէր վէ պէլքի աէ չըլաըրմըլ տէյու պէնի դէնճիրէ դօյաճաղլար իտի :

Էվլէթ սու կիւնքի Րօմա մէշրութի վէ մէտէնի պիր հիւքիւմէթին փաթթաթը տըր վէ պոլնուն իչին Վիդթօր Էմմանուէլ , Կարիպալտի վէ Գալուրլարա միննէթտար տըր :

Րօմայը թօփտան կէօրմէք վէ չէհրի պիր խարիթատա կէօրիւր կիպի սէյր էյլէմէք իչին իրթէսի սապահ Փինչիօ թէփէսի տէնիլէն եիւքսէք մահալէ կիթտիմ : Պուրասը պիր միլլէթ պաղչէսի տիր քի , չէհրին չէմալընտա օլուպ 4—500 այագ եիւքսէքստէ , վէ պինլէրճէ տէճիւմ աբաղլյի շամիլ տիր : Պու պաղչէյի 1809տան 1814է դատար Նափօլիօն Րօմայա հիւքմ էթտիյի դէման կափաըրմըլ տըր : Տէրուսինտէ միլիօնլար իլէ եիւքսէք աղաճլար , կիւղէլ եօլլար , հափուղլար , շատրէվանլար վէ իթալիանըն մէշհուր զաթլարընըն սանէմլէրի վար տըր : Պու պաղչէսին օրթասընտա Հատրիյան իմիէրաթօրուն Անթօնիօսըն մէղարը իւղէրինէ բէքղ էթտիյի եիւքսէք թաշ , վէ պիր թարաֆտա Կալիլիօնուն սանէմի վար տըր : Պու զաթը 1630 տա աղիղ թէֆթիշ մահքէմէսի տիւնեա տէօնիյօր տէտիյի իչին հապս էյլէմիշ վէ կէօղլէրինի օյմուշ իտի , չիմտի իսէ նամընա հէյքէլլէր բէքղ օլունույօր :

Պաղչէսին ճէնուպ թարաֆը չէհրէ նաղըր օլուպ թէրասա տէնիլէն մահալտէ աղաճլարըն կէօլկէսէնտէ պիր զանէփա իւղէրինէ օթուրուպ դարչըմտա Րօմայա սէյր էտիյօր իտիմ : Իշթէ պէնիմ թանըտըղըմ Րօմա պու իտի : Նէտի թէփէլէրի պիրէր պիրէր սայապիլիյօր իտիմ , թա դարչըմտա օլ աճայիպլէր աճայիպի Սբ . Պետրոս քիլիսէսի

խայաւաթ վէ ըռւյալարըմ մը տըր տէյու տիւշիւնմէքտէ խախմ:
Խայալ տէյիլ խախ, Բոմայը վէ 2000 սէնէ Կօթէլէրի սէյր
էտիյօր խախմ: Արթըդ սապր էտէմէյիւլ իքի թարաֆը
աղաճլար իլէ իւղէրինէ քէմէր չաթըլմըշ երլանդաւի հօւ-
լարտան աշաղը փօփօլօ մէյտանը տէնիլէն կէնիշ պիր փիւ-
ցայա էնտիմ:

Պուրասը տաիրէ չէքլինտէ կէնիշ պիր մէյտան տըր քի,
օրթասընտա Օգոստոն իմիէրաթօրուն չէլիօլիստէն կէ-
թիրտիյի 120 այաղ հիւքսէքլիյինտէ տիքիլի թաշ վէ իքի
թարաֆընտա նիւմ տաիրէլէրին մէրքէղինտէ զայէթ կիւղէլ
շատրէվանդար վար տըր վէ պու մէրմէր վէ թուճ սանէմլէրտէն
հէմ արսլանլարըն աղղընտան սուլար ֆըշղըրըյօր խախ: Պու
մէյտանա պիր չօդ սօդաղլար կէլիւլ զաւուշույօրլար խախ:

Թապիլի պիր էլէքթրիք վալիօնու իչինէ աթլայըպ,
գօնտօգթօրա «Սան փիքրօ» տէյէպիլտիմ: Պիլալիյիմ իթալ-
կանճանըն քեաֆֆէսի պու խախ ամիա պէնի Սը. Պետրոս
քիլիսէսի էօնիւնէ ելթիշտիրտի:

ՍԲ. ՊԵՏՐՈՍ ՔԻԼԻՍԷՍԻ

Պու աճայլպլէր աճայլպլինի կէղիպ անլամագ հէ դատար
կիւճ իսէ անը թարիֆ էթմէյէ չըղըլմագ պլին դաթ զիյատէ
կիւճ տիր: Յէննի միմարինին էն հիւքսէք խըլդաթընը
կէօրմէք վէ պէօյիւք ֆիքըլէրին շու էսէրինի դապղ էլլէմէք
իչիւն դայէթ պէօյիւք պաշ, վէ ֆէննի կէօրէն պիր ֆիքըր
խսթէր: Ազամէթ, հաշմէթ, հիւսն, դէրաֆէթ, սերվէթ, մա-
րիֆէթ պուրատա պիր արայա կէթիրիլմիշ վէ կէօղ էօ-
նիւնտէ տուրույօր: Կէրիտէն տուրուպ դարչըտա քիլիսէնին
էօնիւնտէ դարընճա կիպի տօլաշմագտա օլան ինսանլարը
կէօրտիւքճէ, շու մէֆրէթ պէտէնին, պու ինսանլարըն էլլէ-
րի վէ ուֆաղ վարմաղլարը էսէրի խախինէ ինանմայօր ի-

տուրույօր խոր: Իւզէրինին գուպպէսի Այա Սօֆիա եւ
 Լօնտրանըն Ար. Պօղոս քիլիսէսինին գուպպէսի միսիլու
 չէօքմիւշ, հասարւանմը Վէ պօյնսուղ պաշ կիպի տէ-
 յիւ, միւրթէֆի, միւթէնասըպ, կիւզէլ, շիրին, միւ-
 թէաղղէմ Վէ հաշմէթլու խոր: Եանընտա Վաթիդա-
 նըն, օլ պիթմէղ տիւքէնմէղ պինասը Վէ պաղչէսի,
 սաղտա սէրվի աղաճլարը իւէ դապլը Մարիօ թէփէ-
 սի, սօլտա չէհրին գըլըսընտա Եանիքիւլիւմ օրմանլա-
 րը, պիր թարաֆտա Դօլսիյոլմ տէնիլէն օլ մարուֆ
 տիւնհանըն էն պէօյիւք ամֆիթէաթըրը, օլ պիր թարաֆտա
 Փանթէօնուն գուպպէսի, օրթալարա սօղրու Վիդթօր Էմ-
 մանուէլին հէնուղ ինչա օլունմուշ ապիտէսի, էօթէտէ
 Մարդօս Օրէլիյօսուն աիքիլի թաշը, Փալաթին Վէ Դուի-
 րինալ նամ շահանի սէրալար, հաղընտա Ար. Անճէօս
 գուլէսի, չէհրին օրթասընտան 3 տէֆա պիւքիւլէրէք կէչէն



Փ Օ Փ Օ Լ Օ Մ Է Յ Տ Ա Ն Ը

Թիպէր նէհրի Վէ իւզէրինտէքի քէօփրիւլէր, չէհրին էնիլ,
 սօղրու աղաճլը ճատտէլէրի, ճիւմլէսի կէօղիւմիւն էօնիւն-
 տէ տուրմադտա, պէն իսէ ույդուտան ույանան պիր ատէմ
 կիպի հալա պուշլար հաղիդաթ մը հօղսա հէր տաիմքի

տիմ : Էօնիւնտֆրի մէրմէր տէօշէլի մէյտան , ու պլինայա իմ-
փէրաթօրա լայըդ օլան պիր հուղուր պախշ էտիօր խտի :
400 պին ինսանըն տուրապիլէճէյի շու մէյտանըն իքի թա-
րաֆընտա 4էր սըրա 364 թանէ մէֆրէթ ամուտար , նիմ տա-
իրէլէր շէքլինտէ ինթիրամլէ տիղիլմիշ , էն օրթատա Գալի-
կիւլա իմփէրաթօր զէմանընտա կէթիրիլմիշ օլան եիւքսէք
տիքիլի թաշ հաշմէթլէ տուրմագտա վէ իքի եանլարտա նիմ
տաիրէլէրին մէրքէզլինտէ մէրմէր օյմալարտան կալըլմըշ
շատրէվանլարտան պէրրագ սուլար կէօնա կէօն շէքլէր իլէ
հաւայա ֆըշգըրըպ պէօյիւք հաւուղլարա տէօքիւլմէքտէ ի-
տիլէր : Մէյտանըն էօնիւ 5—600 արշըն , կանտաքի ամուտ-
լար տիղիլէրինին արառը իքի արապա կէչէճէք դատար
խտիլէր : Պու մէյտանտա Նէրօն պինլէրճէ իրիսթիյանլարըն
գաթլինի սէյր էյլէտիյի կիպի պուրատա օն պինլէրճէ
իրիսթիյանլար թօլլանըպ Փափա հաղրէթլէրինին պէրէքէթ
տուասընը գապուլ էյլէմիշ տիրլէր : Հէր սէնէ Սք . Յարու-
թիւն պայրամը կիւնիւ , Փափա՝ գարշտա քիլիսէնին օրթա
գափուսու իւղէրինտէ պիր մինպէրաէն տուրուպ գարշտաքի
միւմինլէր իգտինհամընա վէ պիւթիւն տիւնհայա շու
սէօղլէր իլէ պէրէքէթ օգուր իմիշ :

«Գուլվէք վի հիւսնէրհինէ իրիսնս վի իսնս կըսիյիլիզ
ւուգասսէս Պէսրու վի Պօղոս Բեսուլլար պիգիւ իշիւն Բապսա
սուա էքսինէր , աւինն : Միւսարեֆ վի եպէսի պափիւ Մարիս-
ւըն , պաշ մէյեֆ Միֆայէյին , միւսարեֆ վիպֆիլի կիսին Յով-
հաննէսին , Սք . Պէսրու վի Պօղոս Բեսուլլարըն վի միւսիւն ա-
գիլիլէրին ֆազիլէք վի տուարը իշիւն միւսիլիյի Դասիր սիլի
մէրհանէք էքսին , կիւնահլարընըպ ափի օղանսուն վի Բիւսոս
սիլի կպէսի հալարընա ալըն : Աւինն :

Հէման մէյտանըն օրթատընտ տօղրու իլէրիլէյիպ՝ սաղ-
տա վաթիդան պինասընը վէ էթրաֆտաքի աղամէթ վէ
հաշմէթի սէյր էյլէյէքէք , տուրտուղում մահալ տէհլըլէրճէ
տիւննանըն էն մուհիմմ պիր հօղթատը , սիյասի հէմ տինի
պիր մէրքէզի օլաուղոււնու միւլահալա էյլէտիքճէ՝ մէսուր

վէ մէջթուռն պիր հալտէ տուրուր իքէն, էյվա՛հ, էթրաֆ-
տան պիր հիւճիւմ տիր կէլաի: Պիր ալայ իթալիան հաչե-
րաթը 72 ճիհէթաէն մէրքէղէ, իւղէրիմէ հիւճիւմ էթմէքտէ
իսիլէր: Իթալիանճա, Ինկիլիզճէ, Պրանսըզճա, Ալամանճա
հէր լիտանտա պիր թաղըմ սէօղլէր չամաթալար տըր պաչլատը:
Եինէ օլ աֆէթ, Եինէ օլ պէլա ի միւսլէմ: Բարթճըլար, թէր-
ճիւմանդար, թէսպլիհճիլէր, թօփլուճուլար, տիլէնճիլէր, սէր-
խօշ կէօղլէրինի իւղէրիմէ տիքմիշ աղըղլարընտան վէ իւսթ
պաչլարընտան փիս դօղուլար սաչարադ պէնի ապլօզա էյլէ-
տիլէր: Պիր անտէ օլ շաիրանէ հիսսիյաթ, օլ թէմքին վէ
իհթիրամըն քեաֆիէսի մահվ օլուպ տտէթա թիւրքիս քէօյ-
լէրի դըյըսընտա քէօփէքլէր էլինէ տիւչէն հօճուլար կիպի
պիր հալ քէսպ էյլէտիւմ: Գաչտըմ ամմա գուրթուլամատըմ,
զիւրա էօթէտէ գուլվէ ի իմտատիլէրի էլինէ տիւչտիւմ:
արթըգ չարէ հօգ իտի, պիր տէսթէ քարթ ալըպ՝ պան-
տէրա կիպի էլլէրիմտէ թութմայընճա վէ պիր տէ թէրճիւ-
ման Լապալայըպ հալլէր ի էքրէմ կիպի էօնիւմէ դաթմայըն-
ճա գուրթուլամատըմ:

Պու իքի մուհաֆըղլար սայէսինտէ դարչըտա Սը. Պետրոս
քիլիսէսինին էնլի մէրտիվէնլէրի էօնիւնէ Եթիլտիւմ: Պու
քիլիսէ էվէլճէ Նէրօնըն պաղչէսի տէնիլէն մահալտէ, Բրիստոս-
տան 316 սէնէ սօնրա Գօսթանթին ի ալիւմ թարաֆընտան
Կափլըմըշ օլուպ՝ պինլէրճէ գաթլ օլուռնա իրիսթիյան-
լարըն ճէսէտի պուրատա տէֆն օլուռնուղու կիպի՝ Սը.
Պետրոսուն մէղարը տալիս պուրատա իմիշ, Իլք քիլիսէ իտի:
սըրա ամուտլար իւղէրինտէ Կափլըմըշտատէ պիր պինա իմիշ,
Լաքին կիտէրէք իւղէրինէ իլալէլէր օլմուշ: 800 թարիխինտէ
Շարլըման պուրատա մուգատտէս Բօմա իմիլէրաթօրլուղու
համընա թաճ կիյինմիշ վէ օնտան սօնրա հէփ իմիլէրաթօրլար
պուրատա թաճ կիյէրլէր իմիշ: 850 թարիխինտէ Արապլարըն
վէ սօնրա չէմալ պարպարլարընըն հիւճմէրի քիլիսէյի խա-
րապ հալտէ պրադմըշ իսէ տէ՝ 1500 տէ 2իւնճի Յուլիոս անը
պիր Բում խաչը շէքլինտէ (իքի հան գօլլարը դաոսա)

հափառըրըս իւղէրինէ պիր ճէսիմ գուպսէ վազ էթմէյի թէրթիս էտէրէք՝ պու իշի Ռաֆայէլէ վէ սաիր իքի մէշհուր միմարլարա թէվտի էյլէմիշ : 1520տէ Ռաֆայէլին վէֆաթը վէ օլպիրլէրին իսթիյարըղը պինաննն թէրադգըսընա մանի օլմուշ , էնճամ 1547 տէ Միշէլ Անճէլօ իշի էլէ ալըս իլէրի կէօթիւրմիւշ իսէ տէ գուպսէյի թէմամ էյլէմէղսէն վէֆաթ էյլէմիշ : Քիլիսաննն ինչասը 176 սէնէ սիւրիւս 10 միլիօն լիրա մասրաֆ օլմուշ վէ էլան թամիրի վէ մէսարիֆի սէնէվի 6300 լիրա իմիշ :

Քիլիսէնին ճէպէնի 150 արշըն , եիւքսէքլիյի 60 արշըն օլուս էօնիւնտէ Եռնան ուսուը 8 ատէս մէֆրէթ մէրմէր ամուտլար վէ պաշըղլար վար տըր : Եօդարըսա Քրիստոսուն վէ 12 րէսուլլարըն սանէմլէրի դօնուլմուշ օլուս հէր պիրի 6 այագ եիւքսէքլիյինտէ տիր : Սը . Պհարոսըն 5 դափուսու օլուս օրթատաքի դափուսու թուճտան հափըմըշ վէ իւղէրինտէ գապարթմա օլարագ Պհարոսըն չէհիա օլմասը , փալլօսուն թասվիրի վէ սաիր թասվիրլէր հէքք օլունմուշ տըր : Պու դափու սէնէտէ պիր տէֆա աշըրըր վէ փափա հաղրէթլէրի օրատան չըղըս պիւթիւն տիւնհայա պէրէքէթ տուասը օդուր իմիշ : Էն սաղտաքի դափու իսէ թաշ իլէ էօրթիւլմիշ օլուս , 25 սէնէտէ պիր տէֆա աշըրըր իմիշ : Ճէպէնին սօլ թարաֆընտա Շարըմանըն աթ իւղէրինտէ սանէմի՝ սաղտա իսէ պէօյիւք Դօսթանթինին սանէմի վար տըր :

Սաղտաքի դափունուն դալըն փէրտէսինի դալտըրըս իշէրի կիրտիմ , օլ տադիդէտէ հիսս էթտիյիմ հալի թարիֆ էտէմէմ : Պիլիյօր իտիմ քի տիւնհանըն էն պէօյիւք պինասը տէրունինէ կիրիյօր իտիմ , պիլիյօր իտիմ քի տտէթա հիյպէթլու տէնիլէճէք տէրէճէտէ պիր աղամէթ վէ վիւսաթ հուգուրունտա տուրույօր իտիմ , լաքին իլէրի կիրտիյիմտէ օ հիսսիյաթ դալլ օլուս քէնտիմի դայէթ հաղըղլըր վէ չիրին տէյէճէք տէրէճէ ուֆագ պիր պինա տէրունինտէ պուլտըմ : Հէր չէյ էօյլէ պիր թէնասուս վէ էնտամ իլէ հափըմըշ վէ պիր պիրինէ էօյլէ պիր ույատուրումուշ տըր քի ,

անտէ մէֆրէթ տէյէճէք պիր շէյ կէօրէմէզսին . ամուտար
մէֆրէթ , լաքին քիլիսէ տէ մէֆրէթ , սանէմլէր պէօյիւք ,
ամմա մէսաֆէ տէ պէօյիւք . գուպպէյի կէօթիւրէն տէօրթ
այադլարըն հէր պիրի 24 արշըն թէրպիի տիր , ամմա ատէթա
տէօրթ քէօշէլի ուֆադ այադլար կիպի կէօրիւնիւյօրլար մու-
դայէսէ էտէճէք հիւ պիր շէյ գալմամըտը վէ կէօզլէրիմ պէնի
ալտատըյօր իտիլէր : Անճադ պիր վասըթա վար խի . օ տա ին-
սանլար Գափու էօնիւնտէ տուրուպ դարշըտա կէզէն ինսան-
լարը ուֆադ չօճուդլար կիպի կէօրտիւլիւմտէ ազ չօդ
պիր թասաւլվուր թէշքիլ էտէպիլտիմ , լաքին հէ միւմքին :
Գափու հանընտան հիւրիւմէյէ պաշլատըմ , պիլիյօր խիմ
քի պիր պինա տէրունիւնտէ հիւրիւյօրոււմ , եինէ տէ ատըմ
աթմադ իլէ պիթմէյօր խի : 160 ատըմ սայտըմ , հալա
գուպպէնին իւք քէնարընա կէթիշմէմիշ խիմ : Պու քիլիսէնին
պօյու 250 ատըմ տըր . Լօնտրատաքի Սը . Պօզոս քիլիսէսի
210 ատըմ . Միլանտաքի մէշհուր գաթէտրալ 180 ատըմ ,
Այա Սօֆիյա 145 ատըմ . Սթանպօլտաքի Մայր Եկեղեցի Ա-
յա Սօֆիյանըն հարըսը դատար կէլմէզ , պույուրընըզ խայալ
էտէպիլիւր իսէնիզ էտինիզ : Գօլայճա տիւշիւնտիւմ քի Էէվմի
մախսուստա պուրայա 20—30 պին քիմսէ կիրիպ րահաթ
րահաթ պատարագ սէյր էյլէյէպիլիւրլէր , լաքին հանըմտա-
քի թէրճիւման «Պուրայա պիր տէֆա 10 պին հէֆէրլիք պիր
օրտու կիրմիշ , գօմանտան իսէ սօնրատան կէլիպ քիլիսէնին
իչինտէ ասքէրլէրինի արայըպ պուլամատըղընտան հալա կէլ-
մէմիշ օլմալըլար տէյու կէրի կիթմիշ» տէտիյինտէ պօզաղընա
պիր օդգալըդ մադարնա թօփու թըդայատըմ կէլտի : Ան պու
թէրճիւմանլար : Պէնիմքի թուրուճի դըվըընդ սադգալը ,
պայդուշ կէօզլիւ , էօրիւմճէք այադլը , սիվրի պուրուշոււ պիր
հէրիֆ խի : Սէյլէյէճէքլէրինի էզպէր օլմուշ . հէման սէյ-
լէյիպ պիթիւրսին տէյու մաքինա կիպի էօթէր վէ հիւ պիր
շէյ անլայամադսըն , սէնի տօլաշտըըպ ախէր պիրինին վա-
րառընը տախի ալմադ վէ դաֆասընը իւթիւլէմէք իչիւն ա-
ճէլէ էյլէր : Սէյլէտիյի իսէ հէր լիստնտան դարընդ պիր
չօրպա տըր :

Ձանն օլունմասըն քի տիւնհանըն վէ ումում Խրիսթի-
յանըղըն շէրէֆի օլան շու մուազղամ պինայը ֆէնն ի մի-
մարիսինի վէ թարիսի էսէրլէրինի թարիֆէ չըզշաճաղըմ:
Պունա նէ մալիւմաթըմ, նէ տէ գալէմիւմ միւստիտ տիր,
լաքին իլէրիտէ կէօրտիւյիւմ շէյլէրի կէօղիւմէ կէօրիւնտիւ-
յիւ իւզըրէ կազմաղա նիյէթ էտիյօրում: Էմին իւմ քի պէնիւմ
կէօրտիւքլէրիւմին 100տէ պիրինի կէօրմէյէրէք պինլէրճէ
քիմնէ օրայը կէզտիյի կիպի պէնիւմ կէօրտիւյիւմիւն կիւզ-
լէրճէ միսլինի կէօրէն ճն պինլէրճէ քիմնէլէր տախի օրայը
զիյարէթ էթմիշ տիրլէր:



Ս Բ. Պ Ե Յ Ի Ո Ս Փ Ի Լ Ի Ս Է Ս Ի

Գափու թարաֆընտա իւք կէօղիւմէ իլիշէն շէյ պէօյիւք
տէյիրմի դըրմըղը պիր թաշ իտի: Պու թաշ զատիւմ քիլի-
սէնին խորանը էօնիւնտէ իմիշ վէ իմֆէրաթօրլար պունոււն
իւզէրլինտէ թաճ կիյէրլէր իմիշ: Օրթատան կիւրիւր իքէն
իքի կանտա 4էր մէֆրէթ ամուտլար քիլիսէյի էվլէլա 3
զըսմա թաղսիւմ էտիյօրլար: Իւք իքի ամուտլարըն էօնիւն-

տիր : Պուրատա անճադ փափա հաղրէթլէրի օթուրուպ պա-
տարադ էտէպիլիր իմիշ : Պունուն ալթընտա թամմ օրթա-
տա Աբ . Պետրոսուն մէզարը վար տըր . Պու մէզար երու-
սադէմաէ Բրիստոսուն մէզարընտան չօդ զիյատէ միւղէյլէն ,
վէ իւղէրինտէքի քիլիսէ վէ գուպպէ օնտան չօդ զիյատէ
միւղէլլէֆ աիր :

Մէզար 8 արչըն գութրունտա տէյիրմի պիր չուգուր
օլուպ՝ Եօդարտան փարմաղլըդ իլէ մուհաթ տըր : Շարդ
թարաֆտան իքի թարաֆ մէրտիվէն իլէ աչաղը էնիլիր ,
աչաղըտա մէզարըն դափուսու թուճտան օլուպ ալթուն
եալարդ իլէ դապլը տըր : Պսւ դափունուն իքի թարաֆըն-
տա Պետրոս վէ Պօղոս առաքեալլարըն սանէմլէրի վէ 4
կիւղէլ գըյմէթլի ամուտլար վար տըր : Գափունըն էօնիւնտէ
իսէ Դնճի Պիոս փափանըն տիդ իւղէրինտէ տուա էտէր
վաղիյէթաէ հէյքէլի տուրույօր : Մէզարըն էթրաֆընտա 89
ալթուն զանտիլլէր վաւ , պունլար քիմ պիլիր դաչ աու-
տան պէրու եանըյօր վէ աուլարճա եանաճադ տըր : Իլէրիտէ
տիվարտա Բրիստոսուն մօղայիք թասվիրի վար տըր : Պօղոս
վէ Պետրոս առաքեալլարըն ճէսէտի պուրատա իմիշ , ֆաղաթ
պաչլարը Եօդ իմիշ : Պունա չօդ ճանըմ սըղըտըղընը վէ
մէյուս օլտուղումու թէրճէման կէօրտիւյիւնտէ , պաչլարը-
նըն եաղընտա Լաթէրան քիլիսէսինտէ օլտուղունու խապէր
վէրտի վէ եիւրէյիմ րահաթ օլտու : Տիւլիւնիւնիւղ պիր տէ-
ֆա , պաչսըդ Պետրոս վէ Պօղոս առաքեալ . . . նէ դատար
միւնասիպէթսիդ պիր չէյ : Արթըդ պաչլարընը քէնտիլէրի՝
մի օրալա պրագըպ կէլմիշլէր , Եօդա Լաթէրան քիլիսէսի՝
մի կէլիպ կէօթիւրմիւշ , պուրատընը անլայամաաւմ :

Աբ . Պետրոսուն էն աճաիպ զըսմը գուպպէսի տիր :
Պու գուպպէ պէօյիւքլիւյիւ դատար կիւղէլ , կէնիլիյի դա-
տար եիւքսէք վէ դայէթ միւթէնաաւպ եափըլմըշ տըր :
Միշէլ Անճէլօ կիպի պիր քանիյէնին ֆիքրինին մահաուլու
տըր : Գուպպէնին պիր թարաֆընտան օլ պիր թարաֆը 80
ատըմ տըր . չէվրէսի 250 արչըն , դէմինտէն եիւքսէքլիյի

տախի 250 արչըն տըր : Խայալ էտինիդ քի հէր գաթը 6 արչըն
օլան 40 գաթ երւքսէքիյինտէ պիր պինայա միւսամլի տիր :
Գուպպէնին քիլէսէնին տամընտան հօգարը դըսմը կանի ասլ
120 արչըն օլուպ , 16 փէնճէրէսի վար , օլ սէպէպտէն
գուպպէ պու ճէսիմ պինա , տիւնեանըն հէր հանկը պէօյլւք
պինալարընտան գիյատէ ըչըզլը վէ փարլագ տըր :
Գուպպէնին իւղէրինտէ պիր քիւրրէ վար տըր քի տէրունինէ
16 ատէմ կիրէպիլիր . ճնուն իւղէրինտէ 16 այագ պօյունտա
պիր խաչ վար , երնէ տէ ատի պիր քիւրրէ վէ ատի պիր
խաչ գատար կէօրիւնիւրլէր : Այագլարըն պիրինտէքի մէր-
տիվէնլէրաէն հօգարը գուպպէյէ չըզըպ պու քիւրրէնին
իչինէ կիրէպիլիրսին : Րօմայը սէյր էյլէմէք իսթէյէն քիմսէ հէր
հալտէ պուրայա չըզմալը վէ էպէտի չէհրէ սէյր էյլէմէլի
տիր :

Պիզ աչաղըտա իքէն իչէրիտէն պաղըպ հօգարըտա
գուպպէ էթրաֆընտա կէզէն ինսանլարը ատէթա պէօ-
ճէքլէր կիպի , տահա տօղրունու գուզլալար կիպի
կէօրիւյօր իտիք : Գուպպէնին թամմ օրթասընտա ալթուն
հալաղըզլը գէմին իւղէրինէ ուֆադ մաի թաչարտան մօզաիք
իչլէնմիչ՝ փէտէր Ալլահըն րէսմի վար : Պու թասվիրէ պագ-
տըղըմտա չօդ ճանըմ սըզըլտը , չիւնքի էփէյի իսթիյար
րէսմ էտիլմիչ իտի : Պաչղա եէրտէ տախի կէօրալւմ , տա-
խմա պաչը թաղ , սագդալը պէյագ ուղուն վէ պէլի պիւ-
քիւլմիւչ պիր իսթիյար հալինտէ րէսմ էտիլիյօր : Մութ-
լաղա պու մուամէլէ ճէնապը ը Ալլահըն տա խօչունա կիթ-
մէյօր , վէ քիմ պիլիր պունու րէսմ էտէն ուսթատար վէ
եախօտ րէսմ էթարիէն փափալար օլ պիր տիւնեատա նէ
գատար հիճապ էթմիչլէր տիր , պէլքի տէ էյի պիր սօ-
փա եէմիչ տիրլէր : Գուպպէնին իչ թարաֆընտա էթրաֆտա
16 փէնճէրէլէր արասընտա Գրիստոսուն , Աբ . Մարիամըն
վէ 12 րէսուլլարըն թասվիրի երնէ մօզաիք օլարագ գօ-
նուլմուչ տըր : Էաքին օլ գատար ուֆադ թաչարտան հա-
փըլմըզ վէ հագիք տիրլէր քի՝ ինճէ գալէմ րէսմլէրի կիպի

կէօրինիւյօրլար : Գուպպէնին աշաղլար իւղէրինէ կէլէն 4 քէօչէսինտէ կինէ սէտէֆքեարի օլարադ 4 առաքեալլարն սուրէթի վար տըր : Պուռլարտան պիրի Մարկոս րէսուլ օլուպ եանընտա պիր տէ արալան սուրէթի վար : Պու րէսուլ արալանա փէք մէրաղլը կէօրինիւյօր քի նէրէ կիթմէ արալանը պէրապէր թաշլօր : Տիկէրի Մատթէոս րէսուլ տըր , պաշք թաղ , տախմա էլինտէ պիր թիւյ գալէմ , եօգարը տօղրու պադար վէ պիր սէօղ ունութմուշ կիպի աիւշիւնիւր : Օլ պիրի կանընտա պիր դարթալ , աիկէրինին կանընտա պիր չօճուգ : Շու դարթալը վէ չօճուգլու րէսուլլարն քիմ օլ տուղուշու քէստիրէմէտիմ : Պուռլար հագիդաթ ք հալտէ պիր դաչ առէմ պէօյիւքլիւյիւնտէ րէսմէր իքէն՝ տաթմա Առաքեալլար դատար կէօրինիւյօրլար , Մատթէոսն էլինտէքի գալէմ 2½ արշըն իմիշ , պիլտիլին թիւյ գալէմ գատար կէօրինիւյօր : Գուպպէնին ալթ դըլըսընտա չէփչէվրէ կինէ ալթուշի դէմին իւղէրինէ ուֆադ մաթ թաշլարտան մօղաիք օլարադ չու այէթ եաղըլմը տըր :

«Ահն Պեսրոս սըն, ֆիլիսիմի պու զայա իւզիւինէ պիւնա Էսհէնյիւ :

Տիւնեա թարիխինէ պու դատար թէէսիր էթմիշ օլան պաշգա պիր իպարէ հա պաշգա պիր այէթ իաթթըմա կէլմէյօր : 1800 սէնէտէն պէրու պու այէթ սէպէպիւնտէն աիւնեա տա նէ պէօյիւք վաղըալար օլմուշ , նէ աղիմ թէպէտաիւլաթ մէյտանա կէլմիշ տիր : Պուրատա պու զայա իւղէրինտէ թէէսիւ օլունմուշ օլան չու մուաղղամ քիլիւնին էթրաֆընտա տուրուպ չու եաղըլարը օգուտուգճա իաշալ էյլէտիմ քի՝ 1900 սէնէ սօնրա պիլէ պու այէթին՝ պիր դաչ հիւղ միլիօն ինտանլարն պաթթընա , պու տիւնեալարը վէ էպէտիլիքլէրի իւղէրինէ նէ պէօյիւք նուֆուղու վար տըր : Պու այէթ իմիէրաթօրլարա վէ փատիշահլարա պօյուն էյտիրմիշ , պէն ի պէչէրտէն պիրինի իւահի նուֆուղա էրիշտիրմիշ . ինտանլարտան պիրինի կանըլմաղլըդ տէրէճէսինէ սուուտ էթտիրիպ , ալէմի անըն աշաղլարը ալթընա :

տիզ չեօքտիւրմիւշ, ճէննէթ վէ ճէննէնէմին անախթարաւ-
րընը հէտինէ թէսլիմ էթմիշ, Ազիզ թէֆթիշ մահքէմէլէրի
թէէսիտ էտիպ նիչէլէրի աթէչլէրէ հազմը, զինձիրլէրտէ վէ
զընտանլարտա չիւրիւթմիւշ, կիւնահքեարլարա խէլաս իւ-
միւսիւ վէրմիշ, վիճտանլարընն սէսինէ իթաաթ էտէնլէրի
աֆօրօզլամը, տիւնհանըն սէրվէթ վէ էմլաքընը քիլիսէյէ
րապթ էթմիշ, հիւքիւմէթլէրի տիւշիւրիւսլ դաւաըրմը, օր-
տուլարը սէվգ էտիպ սէյլ կիւլի դանլար աէօքմիւշ: Էնճամ
չու ատըրմըդտա պիլէ իսեան վէ իթթիլալլարա սէպէսլ օ-
լարագ, նիչէ օճագլար սէօյիւնաիւրմիւշ, չահանի աիլէլէրի
զըլըճտան կէչիրտիպ նիչէ չահլարը ֆիւրար էթտիրմիշ,
գօճա միլլէթլէրի էլան չու նուֆուգա դարչը օդրաշմադա
թէչվիգ էյլէմիշ վէ միլլէթլէրին թէրազզը եա թէտէնիտինէ
թէէսիր էտիպ անլէրին հայաթ վէ մէմաթընը թային էթմիշ
տիր:

Շու միւթէլաալար իլէ տալըպ տիւշիւնիւր իքէն հինէ
օլ հանըմտաքի թէրճիւման էզպէրինէ պաչլայըպ՝ դուպպէ-
նին 4 այագլարընտան պիրինի կէօսթէրէրէք, պու այագըն
իչինտէքի հիւճրէտէ իրիսթիյանլըզըն էն գըյմէթլի էսէրէլրի-
նին մէվճուտ օլտուզուշուտ սէօյլէտի, պուշլարտան պիրի
Քրիստոսուշն պէօյրիւնիւ տէլէն մըզրազըն պաչը իմիշ: Պու-
նու Բօտօս պէհաաըրլարընտան փիէր Տօպիւսօն Սուլթան
Պայագլիտտէն ալըպ, Տինձի Էննօսան Փափայա վէրմիշ իմիշ:
Սուլթան Պայագլիտ նէրտէն ալմըշ իտիյինի սէօյլէմէտի: Օլ
պիր այագըն իչինտէ Սը. Անարաօսըն պաչը վար իմիշ: Իւ-
չիւնձիւ այագլաաքի հիւճրէտէ Քրիստոսուշն մըլիւնաաըզը
խաչըն պիր փարչաաը վար իմիշ քի Սը. Հեղինէ Երուսա-
ղէմտէն կէթիրմիշ: Տէօրաիւնձիւտէ իտէ Սը. Վէրօնիդանըն
մէնաիլի վար իմիշ քի, Էֆէնտիրմիզ խաչը կէօթիւրէրէք
Դօզգոթայա կիտէր իքէն պու մէնաիլ իլէ հիւզլիւնիւն թէ-
րինի սիւրիյինտէ սուրէթի պու մէնաիլ իւզէրինէ բէսմ օ-
լուշմուշ: Պուշլար սէնէտէ պիր տէֆա Սը. Յարութին
Ղաաիկի կիւնիւ չըգարըլըպ էհալիյէ կէօսթէրիլիւր իմիշ:

Լաքին նէ աճայիպ մախլուգաթ տըր չու թէրճիւման-
 ւար : պիր տէֆա հադաւանտըն վէ պաչընը սալլամադա պաչ-
 լաաընմը արթըդ գուրթուլուչ կօգ տըր : Հէր նէ չէյէ քի
 պիր աղ մէրապըն ճէլպ օլունտուղունու անլար իսէ արթըդ
 թէքմիլ տաւնեայը ճոուն իլէ տօլտուրուր : Միչէլ Անճէլօ ,
 Բաֆայէլ , Պէրնինի , պիր թաղըմ փափալարըն իսմի մաքի-
 նա կիպի աղլընտան տէօքիւլիր : Էյէր Սր յարա մուգատ-
 տէս էսէրլէրէ էհէմմիլէթ վէրտիյնի անլար իսէ արթըդ
 պին թանէսինի պիր փարայա սայար , հէլէ հէր պիր հօգ-
 թատա Սր . Պեարոսըն , հա գայն վալիտէսինին , հա թէյգէսի-
 նին պիր միւնասիպէթինի , Միչէլ Անճէլօնուն հա չայիրտի-
 նին հա գօմչուսընըն պիր փլանընը օրթայա դօր վէ օլ
 չէվդ ու չէթարէթի արասընտա ինանմաղճա պիր սուալ հա
 պիր իթիրապտա պուլունուր իսէն մէյուս վէ փէրուչան օ-
 լուպ եիւղիւնտէն տիւչէն եիւղ պին փարչա օլուր : Վադաա
 պու թէրճիւմանլար հէր պիր պինանըն , մահալըն , թասվի-
 բին , սանէսին , անթիգանըն թարիխինի պիլիլլէր , Լաքին
 փափաղան կիպի սէօլլէրլէր վէ պաչընը գուրթուղունու գայալ
 էյլէրսին : Պիր տէ արատա քէստիրի իսէն , թէքրար
 պաչտան պաչլայրպ խըղլանմադա մէճպուր օլուրլար : Պիւ-
 թիւն էօմրլէրինի պու աճայիպաթը կէօսթէրմէք վէ մուգա-
 պիլինտէ հէր քէսին աղղը աչըդ օլարադ հայրէթ վէ թէա-
 ճիւպիւնիւ սէյր էյլէմէք իլէ կէչիրմիչ օլուպ պու հալ քէն-
 տիլէրէ թապի օլույօր : Շայէա քէնտիլէրճէ դայէթ գրյմէթ-
 լի վէ մուհիւմ օլան էսէրլէրի սէյր էյլէր իքէն հա իսթիդ-
 բապ կէօսթէրմէդ , հա տա սօղուդ սօղուդ սուալլար սօ-
 բար իսէն պաչընա սօփա իլէ վուրմադտան ֆէնա հափմըչ
 օլուրսուն :

Պու միւնասիպէթլէ Ամէրիգալը օլ մէհուր մու-
 հիրրի Մարդ Թուէյնին պաղը հիքեայալէրի իսթրըմա կէ-
 վիօր : Միւմաիլէյհ վէ բէֆիդի օլան սօղթօր իթալիատա
 կէղէր իքէն թէրճիւմանլարըն պու դաիֆ հօթթասընը հիսս
 էտիպ անլէրին սընըրընա տօգունաճադ հարէքէթլէրտէ պու-
 լունուրլար վէ սուալլար սօրարադ անլէրի դըղըստըրըր վէ
 քէյֆինի չըգարըպ էյլէնիրլէր իմիչ :

Հէփիսինտէն զիյառէ շու մէնաիլի կէօրմէք իսթէր իտիմ , զիրա շու գատիւմ բէսսամ ուսթատարա պաղը սէօղլէրիմ վար իտի : Էյէր քէնտիլէրի տախի կէօրմիւշ օլսալար Բրիտտօսը տախմա պէօյլէ սարը զըվլըրճըգ սաչլը , արըգ հիւղլիւ , չուգուր մաի կէօղլիւ բէսմ էթտիքլէրինտէն տօլայը հիւճապ էտէճէքլէր իտի :

Պուշլարտան մատա Սոզոմօնուեն հէյքէլլինտէն կէթիրիլմիշ 12 ամուտլար , Բրիտտօսուեն խաչա մըխլանսըղը էնքսէրլէր , պաշընա գօյտուղլարը տիքէն թաճըն պիր գըսմը տախի պուրատա իմիշ : Պուշուեն թէմամը Փարիզտէ Նօթր Տամտա օլտուղունու իչիթմիշ իտիմ : Պուշլարը տինլէտիմ . թապիի ճիւմլէսինի տախի թաստըգ էյլէտիմ : Սօնրա Պետրոս իլէ Փալլօսուեն մահպուս օլտուղլարը մահպլի տախի կէօրտիւմ : Պուրատա սաքէրլէրէ վաղ էտիպ իմանա կէթիրտիլէր իտի . օլ վաղթ օրատա սու գայնաթմըշ վէ ասքէրլէրի վաֆթիղ էյլէմիշ իտիլէր : Շիմաի օ սու ագմայօր իտի : Պուշտան մատա պիղիմ թէրճիւման հապսխանէնին տիվարընտա պիր չուգուր կէօսթէրտի քի , Պետրօսըն հիւղիւ պուրայա չարփրլըպ չուգուրլաթմըշ , պուշա աղ գայա ինանմայաճաղ իտիմ , Լաքին թէրճիւման գոււվլէթլի պիր պուրհան իլէ պէնի իգնա էյլէտի : «Պետրոս գայա տէմէք տէյի՞լ մի , էլպլէթ օնուեն իչիւն սէրթ պիր գայա կիպի թէէսիր էթտի» , տէտի : Պուշտա պիրաղ չիւպհէ էտէր կիպի օլտոււմ իսէ տէ պաշղա պիր իսպաթ տահա զիքր էյլէտի : Պետրօսը մէլէքլէր կէլիպ մահպէստէն սալը վէրտիքլէրինտէ կիտէր իքէն Էօլտա Բրիտտոս րատթ կէլիպ կէրի տէօնմէսինի էմր էթմիշ վէ օ տուրտուղլարը մահպտա աչաղլարնն հէրի չուգուրլաշմըշ : Պու չուգուրտա Սր . Սէպասթիան քիլիսէսինտէ իմիշ : Կէճէ վաղթը օլ միւլաղաթը քիւմ կէօրմիշ կիպի Ֆիքրիմէ պաղը սուսլլար կէլտի իսէ տէ թէրճիւման սօլուգ ալմայարադ հիքեսյէսինէ տէվամ էթմէքտէ օլտուղունտան շու չէվգ ու հէրարէթինի իիւլալ էթմէմէք իչիւն սիւքիւթ էյլէյիպ գալուգ սալլամաղա տէվամ էյլէտիմ :

Միւմախլէյ՝ չէօյլէ նազլ էտիյօր : «Չօղ արդու էյլէտիք քի շու թէրճիւման տէնիլէն վըղըրթըլար օլմայարադ իթաւիայը կէղէլիմ, լաքին պու միւմքին օլմատըղընտան, պարի ծնւարտան հէմ մալիւմաթ ալմադ հէմ տէ էյլէնմէքլիյէ դարար էթտիք : Օլ սօղուդ վէ պուտաւաճա սուալլարը տախմա տօղթօր սօրար իտի, չիւնքի հէմ կիւլմէղ հէմ տէ դանն էտէրսին քի իւնայիլիք սիմասընա հաղըշըր իտի : Էն ճալիպ ի տիգդաթ վէ պըյմէթլի պիր էսէրին հուզուընտա տուրուպ թէրճիւման չէվդ վէ մէսէրբէթ իլէ նազլ էյլէր իքէն, տօղթօր ուսուլճա կէօղլիւյիւնիւ կէօղլէրինէ եէրլէշտիրիք վէ էօյլէ պիր սուալ սօրար իտի քի, էն թէմքինիլիպ պիլէ տաէթա ճիննէթ կէթիրմիշ կիպի չապաւամազա պաշլար իտի :

Հէլէ իթալիատա թէրճիւմանլար պիր Ամէրիգալը հազաւարլար իտէ մէսրուր օլուրլար, չիւնքի պուրասը Գօլօմօպուռն վաթանը օլուպ ճիս ախտ էսէրլէր վար արր : Ամէրիգալըլար պուշլարը կէօրաիւշտէ աղըղլարընը աշըպ մէրադ վէ հայրէթ իպրադ էյլէբլէր : Թէրճիւման իտէ պէօյլաք պիր ֆիւթուհաթ հափմըշ կիպի քէյֆ հիսս էյլէր : Պիզլիմ թէրճիւման տաէթա պիր հոյ թուլմուշ կիպի սըշրայըպ օյնապարադ, «Կէլինի՛ղ... էֆէնտիլէր... կէլինի՛ղ... սիգէ Գօլօմօպուռն էլինին հաղըսընը կէօթթէրէյիմ... ԲրիւթօֆօրԳօլօմօպուռն... էլի իլէ... պիզլաթ... հաղար... հաղըսը...» տէմէյէ պաշլատը :

Հաղիգաթէն պիզլի պիր տաիրէյէ կէօթիւրտիւ վէ պիր տուալ աշարըրպ քեհաղըսը օրթայա չըդարթարարաթ թէրճիւման կէօղլէրի փարլայըպ էլինի քեհաղըտա վուրարադ, պօղուգ լիսան իլէ, «Իշթէ էֆէնտիլէր, սիգէ սէօյլէտիյիմ կիպի, պազընըղ... էլինին հաղըսը... Բրիւթօֆօր Գօլօմօպուռն... քէնտիսի հաղար...» տէյու պաղըմադտա վէ տաէթա օյնամադտա իտի Պիզլի տէ, դաշթ թ սօղուգ վէ ֆարգսըղ պիր թարգտա թահրիրաթա պաղմաղա պաշլատըպ, Պու սիւքիւնէթ էսնասընտա, տօղթօր հաշլաճա կէօղլիւյիւնիւ կէօղլինէ թաղըպ, պիր դաշ տաղիգէ

ալըդ ալըդ քեաղըտա պաղտըդտան սօնրա՝Ա՛... նէ տէյօրտըն
Ֆրրկիսըն... պոռնու հազան հէրիֆին իսմի նէ տիր, տէյօր
խախն, տէյու սօրտու:

«Բրիսթօֆօր Գօլօմպօ... օ պէօյիւք Բրիսթօֆօր Գօ-
լօմպօ» ճէվապ վէրտի թէրճիւման:

Տօղթօր պիր ալ տաճա տուրուպ թէֆթիչ էյլէտիքտէն
սօնրա, «Պոռնու քէնտիսի» մի հաղմը: հօգսա նասըլ
օլմուչ, մրրըլտանտը:

«Բէնտիտի... քէնտի էլիլէ... Բրիսթօֆօր Գօլօմպօ...
թամմ էլինին հաղըսը» պաղրըտը մէյուս թէրճիւման:

Տօղթօր անիտէ քեաղըտը հէրէ աթըպ. «Պիդիմ Ամէ-
րիդատա 12 հաչընտա չօճուգլար պիլէ պոռնտան էյի հաղար-
լար» տէյու ճէվապ վէրտի:

«Լաքին պու պէօյիւք Բրիսթօ...»

Տօղթօր սէօղիւնիւ դամ էտիպ, «Բիմ օլուրսա օլուռն,
ուզուռն էտիյօրսուռն... պէն էօմրիւմտէ պէօյլէ քէօթիւ հա-
ղը կէօրմէտիմ... պիդ դարիպիդ տէյու պիդիմ իլէ էյլէ-
նիյօ՛րմուսուռն... էօյլէ զանն էթտիլին կիպի պուտալա տէ-
յիլիդ, պիդի քիմէ՞ պէնդէտիյօրսուռն, առամ աղըլը կիւզէլ
պիր էլ հաղըսը վար իսէ չըգար, հօգ իսէ պօչընա սարֆ
էտէճէք վապթըմըդ հօգ, չէքիլ կիտէլիմ» տէյու պաղըրտը:

Շիմտիլէ գատար Սր. Պհարոս քիլիսասընըն օրթա գըս-
մընտան իլէրիլէյիպ գուպպէյի, օրթատաքի մէզպապ վէ Բէ-
սուլըն մէզարընը սէյր էյլէմիչ խաիք: Իւզէրլէրինտէ գուպ-
պէնին տուրտուզու 4 այաղլար խուսուտի սուրէթտէ տիգ-
գաթըմը ճէլպ էյլէտի: Բիլիսէնին ճէսամէթի վէ գուպպէնին
կիւքսէքիլիլի սէպէպինտէն առէթա 4 քէօչէ ամուսլար կի-
պի կէօրիւնիյօր իսէլէրտէ, առմլատըղըմտա հէր թարաֆընը
20չէր առըմ պուլտուռմ: Տէմէք օլույօր քի հէր պիր այա-
ղըն դէմինտէ թութուռուռ մէսաֆէ 20 տէֆա 20, հանի
400 միւրէպպաա արչըն տըր, 4 այաղըն վիւսաթը իսէ 1600
միւրէպպաա արչըն հանի պիր տէօնիւմ արսա տըր:

Թէքմիլ քիլիսէնին դէմինի 32,000 միւրէպպաա արչըն,
հանի 2 տէօնիւմ տիր: Միլանտաքի Գաթէտըալ 29 պին

միւր. արշըն կանի 16 տէօնիւմ, Լօնտրատաքի Սր. Պօղոս քիլիսէսի 16,000 միւրէսկաւա արշըն կանի 10 տէօնիւմ, Իսթանպօլտաքի Այա Սօֆիա 14,000 միւր. արշըն, կանի 8 տէօնիւմ պիր արսա տըր :

Պու քիլիսէսին տախիլինտէ իքի թարաֆտա պիր չօք խորանլար, վէ պիր չօք մատուղար օլուպ պունլարը պիրէր պիրէր կէղէրէք թարիֆ էթմէք զայր ի գապիլ տիր : Գափուտան պաշլապարադ սօլ թարաֆտաքի մատուռտա, Միշէլ Անճէլօնուն մէշհուր իշլէրինտէն պիրի, կանի դուճաղընտա Գրիստոսուն էօլիւ ճէսէտի օլարադ Աստուածածինին մէրմէր հէյքէլի վար տըր : Պու մատուռտան կիրիլի իքի մատուղար տահա վար քի պիրինտէ մօղայիք Գրիստոսուն խաչանմասը րէսմի վէ օլ պիրինտէ Գրիստոսուն տալանմըշ իտիլի պիր ամուս վար տըր : Թէրճիւմանըն պու սէօզլինէ ասլա թէաճճիւպ էթմէլիպ, մութլադա պու քիլիսէյի կէյէրքէն Խօրուլմուշ վէ օլ սէպէպաէն ամուտա տալանմըշ օլմալը տէյու պէյան ը Էֆէկար էյլէտիլիմտէ, օ վազըթ պու քիլիսէնին կափըլմամըշ իտիլինի խապէր վէրտի : Պուրատա 10ընճի Լէօն փափանըն վէ Շուէտ փատիշահընըն տախի սահմէլէրի վար տըր :

Իքինճի մատուռ Սր. Սէպասթիյանըն տըր քի վիճուտինէ օղլար սափլանարադ չէհիտ էտիլմիշ : Թափանտա կիւղէլ մօղաիքլէր վէ էթրաֆտա փափալարըն օյմա թասվիրի վար :

Իւշլինճիւտէ թէսլիս ի շէրիֆի իմա էտէն պիր թասվիր վէ դայէթ կիւղէլ մօղաիք իշլէր վէ պազը փափալարըն հէյքէլի վար : Հէր պիրինին քիմ օլտուղլարընը վէ հանիլը դատիմ սութատլարըն իշի օլտուղլունու թէրճիւման սէօյլէտի. Գօրթօնա, Պէրնինի, Գարաւալիկիօ, Մուցիանօ կիպի հատասըղ իսմէր զիքը էյլէտի լաքին էդպէր օլամատըմ :

Օլ պիր Մատուռտա 13 իւնճիւ Կրէհօար փափանըն սիյահ սուլմադի թաշտան սանէմի վար, պուրայը տախի Միշէլ Անճէլօ կափմըշ օլուպ կէրէք խորան կէրէք էթրաֆը դայէթ ա-

ղըր մասրաֆլար իլէ հափըմըշ վէ գըյմէթլի էսէրլէր իլէ սո-
լու աըր :

Պու թարաֆտա միւթէատախտ տաիրէլէրտէ պաշ մէլէք
Միքաէլին սուրէթինի , Պետրոսըն դայըղընը , պիր չօդ
Սուրըլարըն վէ փափալարըն հէյքէլլէրինի , հէր պիրի եիւզ-
լէրճէ պինլէրճէ լիրալար իլէ մէյտանա կէլմէյէն էսէր-
լէրի կէօրէրէք թէփէյէ պաշ խորանա վասըլ օլտուզ : Պու-
րատա 4 պէօյիւք թուճ սանէմլէր իւզէրինտէ պէօյիւք
թուճտան պիր քիւրսիւ վար աըր : Պետրոս Առաքեալըն օ-
թուրտուղու ասլ քիւրսիւ պու թուճտան քիւրսիւնիւն իչ
գըսմընտա իմիշ : Օլ տէօրթ սանէմլէր Սբ . Ամարոս , Սբ .
Օգոստինոս , Սբ . Աթանասիօս վէ Սբ . Որիսոսթօմօսուն իմիշ-
լէր : Քիւրսիւնիւն իւզէրինտէ մէլէքլէր վէ սէրաֆիմլէր , էն
իւսթտէ իսէ Րուհ իւլ Գուտս կէօյէրճին շէքլինտէ տուրուջօր :
Քիւրսիւնիւն իքի թարաֆընտա 3 խնճիւ Պօղոս վէ Տ խնճի
Ուրպան փափալարըն մէզարլարը վէ իւզէրինտէ հազիզար-
վէ ազլ իմա էտէն հէյքէլլէր վար աըր : Պուրատը տախի
Միշէլ Անճէլօնըն փլանը իւզրէ հափըմըշ վէ քիլիսէտէ էն
կիւզէլ էսէր պու իմիշ :

Քիլիսէնին սօլ թարաֆը տախի այնի շէքլտէ հափըմըշ
օլուպ պիր չօդ մատուղար , խորանլար , թասսլիլըլէր վէ մօ-
ղաիքլէր իլէ մէմլու վէ միւզէյէն տիր : Պունլարտան
պաշըճալարը , Սիմօն վէ Նէհուտանըն մէզպահլարը , Սբ .
Ֆրանսիսին Սբ . Թովմասըն սուրէթլէրի , Անանիա վէ Սա-
փիրանըն ճէզա կէօրմէլէրի , Բաֆաէլին թէպտիլ ի սուրէթ
էսէրինին գօփիատը , Սթուարթ ալլէսինին թիգքեար ա-
պէտէսի , Քրիստոսուն վաֆթիլ օլունմասը , Սբ . Պետրոսըն
Գօրնէլիօսու վաֆթիլ էյլէմէսի վէ դայրիհում սուրէթլէր
վէ մօղաիքլէր խիլէր :

Պու սօլ թարաֆտաքի տաիրէլէրտէն պիրինտէ տիր քի
1870 տէ պէօյիւք պիր բուհանի մէճլիս ազտ էտիլիպ փա-
փա հազրէթլէրինին ախլազի վէ տինի թալիմաթ խուսու-
սընտա հանըմապըղը թալիմի դապուլ էտիլմիշ տիր : Գա-

միուշա հաղըն պիր տաիրէյէ կիրաւիմ քի օրատա երինէ Սր . Պետրոսըն վէ Պողոսուն պէյաղ մէրմէրաւն օյմա թասվիրլէրի վար խաի վէ Պետրոսըն աչաղը երինէ էօրմէքաւն աչընմըլ խաի : Պուրանըն դուպպէսի խօրանը , բէնկհարէնիլ աճուուարը , դա՜յէթ հիւղէլ տիր վէ քիլիսէնին զըյմէթլի խաղինէլէրի պուստա հըֆղ օլունմուշ տըր :

Պու դատար ազիմ պիր սէրվէթ , պու դատար պէօյիւք պիր մասրաֆ իլէ մէյտանա կէլմիշ շու պինատան պէշէրի՜յէթ նէ խթիֆատէ էտիյօր տէյու տիւչիւնաւիմ : Հէփի կէօրտիւյիւմ անճաղ տիւնեանըն հէր թարաֆընտան կէլէն հօլճուլար իչիւն պիր սէյր մահալի օլմադտան խաղալթ խաի : Շու հան մատուալարըն պիրինաէ իտէ՝ 5—10 իխթիյարլար վէ դօճա գարըլար թէսպիհ չէքմէքտէ պիր դաչ բուհպան իսէ ալին իճրա էթմէքտէ խաիլէր :

Եալընըղ պու դատար տէյիլ : Պիր տէ քիլիսէնին ալթընտա մաղարա կիպի եէրլէր վար տըր քի օրատա պիր չօղ մատուուլար մօղաիք վէ բէսմ իչլէրի , պիր թաղըմ իմփիէրաթօրլարըն մէղարը վար իմիշ : Պուրայը կէօրմէք սայքի միւմքիւնսիւղ օլտուղունտան սարֆը նազար էյլէտիմ :

Պիւա չիւպէ օլ մէֆրէթ աչաղլարտան պիրինին իւղէրինտէքի օլ մէրտիվէնիլէրտէն հօղարը դուպպէյէ տախի չըդտըմ վէ էն թէփէտէքի քիւրրէնին իչինէ կիրաւիմ : Իչէրիտէ 12 քիչի վար խաիք , երինէ տէ ֆաղլա եէր վար խաի , լաքին Յուլիա այընտա պուրայա կիրմէք իչիւն ինտան Սէթրաք, Միսաք, Արէթնադօլըն տէրիտինի կիյինմիշ օլմալը տըր . ատէթա ֆուրուն կիպի խաի : Միլիօնլարճա քիմսէլէր խամլէրինի օրայա հաղմըլ խաիլէր , պէն տէ հաղտըմ : Էյֆէլ դուլէսինէ չըդան տա մութլադ իսմինի հաղար : Գուպպէնին իւղէրինտէ տուրուպ էթրաֆա պաղմաղ էօմրաէ պիր տէֆա ըասթ կէլէն պիր իմթիյաղ տըր : Կէօղիւն էօնիւնտէ Սր . Սնճէլօ դուլէսինի , Թիւպէր նէհրինի , Հօրաչիօսուն պիր պալթա իլէ պիր օրատույա դարչը մուհաֆաղա էթտիյի քէօրիւյիւ , վասի եէչիլ դումիանիայը , գատիմ սու հօլլարընը

գըրըզ քէմէրլէրի, փանթէօնու, Ալպան վէ Ափէնին տաղլարընը, Սապին թէփէլէրինի վէ Ադ տէնիզին մափ սաթհընը կէօրիւրսիւն: Պու փանօրամանըն միսլի պիւթիւն էվրօփատա հօգ տըր: Այաղըմըզ ալթընտա վազթըյա 4 միլիօն էհալիսի օլան պիր շէհրին պադայէսի, Չէզարլարը, Հատրիանլարը կէօրմիւշ օլան ամուտլար, տիվարլար, ինչ-քէլլէր վէ ֆիւթիւհաթ քէմէրլէրի եաթըյօր խոփ: Իմփէրաթօրլարըն ֆիւթիւհաթ իլէ ալտէթ էթտիքլէրի վէ տիւնհանըն չար քէօշէսինտէն փրէնսլէր վէ հիւքմտարլարտան իւպարէթ էսիլլէրի կէթիրիպ զուրուր իլէ կէչտիքլէրի Ափփիան ճատտէսինի սէյր էտիյօր խոփք: Օլ հաշմէթլու ալայը արապալար տիզիսինի, օլ տէմիր զըրհլը պէհատըրլարը խալալ էտէպիլլիյօր խոփք: Լաքին հէփիսինտէն զիյատէ հէման եանըմըդտա կէօղիւմիւզ ալթընտա օլ տիւնհանըն էն մուհիմմ պինասընը վաթիգանը վէ անըն կէնիշ պաղչէսինի կէօրիւյօր խոփք:

Վ Ա Պ Ի Գ Ա Ն

Վաղթըյլէ Նէրօնուն պաղչէսի օլան պու մահալ Սր. Պևտրոս քիլիսասընըն իթթիսալընտա օլուպ պուրատա իլք տէֆա 352 թարիխինտէ Լիպէրիյօս փափա թարաֆընտան պիր պլնա հափըլմըշ տըր: 800 թարիխինտէ Շարլըման Րօմայա թաճ դօնմաղա կէլտիյինտէ պուրատա սաքին օլմուշ: 1377 տէ 11 ինճի կրէկօար փափա Ալիկինտաքի սիւրկիւն, Լիւքտէն ալտէթ էյլէտիյինտէ ըէսմէն պուրայը փափալըն մադարըն էյլէմիշ խոփ: Պէշինճի Ալէքսանտըր Վաթիգանտան Սր. Անճէլ գալասընա գատար եէր ալթը եօլունու

եափառըմըն տըր : Մուռխսէրէն կէլէն փափալար , Պրամանթ , Բաֆայէլ , Պէրնինի , Տօմ Յօնթանա կլիլի մէշհուր ըէսսամ վէ միմարլարըն սանաաթընտան իսթիֆատէ էտէրէք էնճամ վլաթիգանը օլունեանըն էն պէօյլւք վէ էն մութանթան պինասը հալինէ վազ էյլէմիլէր տիր : Շէօյլէքի չիմտի 8 պէօյլւք վէ 200 տէ ուֆադ մէրտիվէնլէրի , 20 աչըդ էյվանլարը , 7000 սալալարը վէ ճէման 11,000 օտալարը շամիլ օլան պիր պինա տըր :

18 ասր էվլէլ Նէրօն կիպի պիր զալիմին վահչէթլէրի-նէ՝ սօնրատան Ալլահըն դէմին իւղէրինտէ վէքիլի վէ Բրիստոսոուն թէէսիս էյլէտիյի քիլիսէնին ըէիսի օլան փափանըն աղիղ թէֆթիչ իճրաաթլարընա շահիտ օլմուշ օլան շու մահալ , չիմտի պիր դըսմը փափալարա մէսքէն օլմադ պէօյլւք դըսմը իսէ ինսանի սանաաթ վէ տէհանըն էն կիւղէլ էսէրլէրինի իպրազ էթմէք իւղրէ թախսիս օլունմուշ տըր : Պուրայա տիւնեանըն հէր թարաֆընտան կէլէն սէյեհալար , դատընլար վէ էշլ ի մէրադ էֆէնտիլէր սիւրիւ սիւրիւ կիրիպ կէզէրէք սէյր էտէրլէր վէ օլ դատիմ հիյպէթ , նուֆուզ վէ աղամէթտէն անճադ պու դափու էօնիւնտէ դըրմըդր աճէլ աճայիպ էլպիսէ կիլինմիշ պիր դաշ փափա ասքէրլէրինտէն պաշդա պիր շէյ կէօրէմէզսին :

Վլաթիգանըն ասըլ դափուսու էվլէլճէ թարիֆ էթտիյի-միղ նիւմ սաիրէնին սաղ թարաֆընտա քիլիսէյէ հազըն պէօյլւք պիր թուճ դափու տըր : Իչէրի կիրտիյինտէ Պէրնինի թարաֆընտան եափըլան պէօյլւք շահանի մէրտիվէնէ եէթիչիրսին , հէման մէրտիվէնին հանընտա Գօսթանթին ի Աղիմին աթ իւղէրէնտէ հէյքէլի վար տըր :

Վլաթիգանը կէզտիյիմ հալա խաթըրմա տիւշէր իսէ պաշըմ տէօնիւյօր : Օ նէ պիհիսապ գօրրիտօրլար , նէ իչինտէն չըզըլմազ կալէրիլէր , նէ սալըսըզ օտալար , նէ պիթմէզ թիւքէնմէզ անթիգա էլ իչի թաալիլըր վէ մէրմէր սանէմլէր իտի : Պունլարը հաղմադ թարիֆ էթմէք տէյիլ սատէճէ կէզիպ կէօրիւպ կէլմէք իչիւն կիւնլէր , հաֆթալար

լաղըմ տըր : Պուրայը սէյր էթմէք՝ տիւնեայը , ասըլարը սէյր էթմէք տէմէք տիր : Իչէրիտէ կէզտիյին հէրտէ , սիւրիւ սիւրիւ ինսանլար , իխթիյար , կէնճ , դարը , զըզլար , քեաֆ֊
ֆէսի թօհաֆ դըյաֆէթլէր կիյինմիշ օլարադ հէր թարաֆա
հիւրիւմէքտէ , վէ հէր ճինս լիսանլար սէօյլէմէքտէ տիրլէր :
Պիր թարաֆտա պիր թասվիր եա սանէմ էօնիւնտէ պիր
քիւմէ ինսանլար տուրմուշ՝ թէրճիւման էօնլէրինտէ տիքիւմիշ
օլարադ , Բուսճա , Ինկիլիզճէ , Ալամանճա , Մաճարճա ,
չէչիտ չէչիտ լիսանլարտա սէօյլէյիպ թարիֆ էթմէքտէ ,
զանն էտէրսին պիր պաշ վէքիլ մէպուսանտա նութղ էսիյօր
իտի : Նիչէլէրի իսէ հօրուլմուշ օլուպ , դանէփալարտան
պիրի իւզէրինէ օթուրմուշ էլլէրինտէքի քիթապտան մէշգ
էյլէմէքտէ իտիլէր :

Պուրատա իւք կիրտիյիմիզ տաիրէ 1473 տէ Մէքսթօս
Փափանըն ինչա էթտիյի մատուռ իտի : Պու քիլիսէնին թա֊
վանը վէ տիվարլարը Միշէլ Անճէլօնուհն էլի իշի րէսմլէր իլէ
միւզէյյէն տիր : Թաւանտաքի րէսմլէր իւյզաք , աշկուհն
սիւշմեսի , քուֆան , Հաւսանըն ճիզասը , Տալոռս վէ Դօյիաք ,
տըրլար : Սօլ թարաֆ տիվար իւզէրինտէ Մօվսէսին
էօմրիւնիւն վադաալարընը կէօսթէրէն րէսմլէր վար տըր :
Սաղ թարաֆ տիվարտա իսէ Քրիստոսուհն էօմրիւնտէն ա֊
լընմըշ րէսմլէր վար տըր : Մէսէլա խիլգաթ րէսմինտէ
Ալլահ իքի գօլլարը իլէ նուրու գուլմէթտէն այըըրյօր .
անտէն կիւնէչի վէ այը խալգ էտիյօր . անտէն սուլարը
գտրատան այըըրյօր . նէսլաթաթա էմր էտիյօր վէ պէօյ֊
լէ տէրէճէլէր իլէ չըզըլմըշ դայէթ պէօյիւք գըթատա
թասվիրլէր տիր քի տէնրլէր կէչմիշ հալա չիմտի պօ֊
յանմըշ կիպի տիրլէր :

Լաքին պուրատա աալ կէօրէճէք շէյ՝ Միշէլ Անճէլօնուհն
էն մէշնուր էսէրի , հանի մաշէր կիւնիւ թասվիրի տիր : Պու
թասվիր քիլիսէնին պիր թէփէսինի հէման գափալմըշ օլուպ
պօյու 67 , էնի 33 այադ տըր : Պու թասվիրտէ էն հօգարը֊
տա Ալլահ , Սատուաճաճին վէ Քրիստոս պուլուհնմագտա վէ

ազիզներ պաշ պապալար վէ փէյղամպերէր իլէ իհաթէ օւ
լունմուշ տըրլար : Պաշ մէլէք պօրու իլէ էօլիւկերի չաղըրը-
յօր , սաղտա խէլաս օլմուշլար , սօլտա կիւնահքեարլար
վար տըր : Ազիզներ տաիմա փափա գըյաֆէթինտէ կիյինմիշ
տիրլէր : Եանսա մէլէքլէր խաչը կէօթիւրիւյօրլար , աչաղը-
տա կիւնահքեարլար հօգարը չըգմաղա չաղըյօրլար իսէ տէ
մէլէքլէր պրադմայօրլար : Պու սուրէթտէ պիր տէ դա-
յըգ վար տըր քի ազիզներ ըրմաղըն էօթէ թարաֆընա կէ-
չիրմէք իչին հօւլլանըլաճաղ տըր դանն էտէրիմ , Պու դա-
լտալաղըն արասընտա Սբ : Մարկօսա րասթ կէլտիմ վէ դօ-
ւայճա թանըյա պիլտիմ , չինքի եինէ արսլանըն հօւլարընտան
թութմուշ կէլմիշ խաի : փափա օրթատա պիր եէրտէ Ալլա-
հա փէք եազըն պիր մէվգիտէ տուրույօր , այաղը ալթընտա
իսէ տիւնեա վար խաի : Պու րէսմ հազգընտա չօդ սէնէլէր-
տէն պէրու օղունմուշ վէ իչիթմիշ խաիմ : Գարչսընտա
տուրուպ աղըղլարը աչրգ օլարադ հայրան օլմագտա օլան
գալապալըղա գարըչտըմ վէ հայրան օլմաղա պաշատըմ : Թա-
պիր չօդ էսքի օլտուղունտան էյիէյի պօղուլմուշ խաի . վէ
ասլ սանաաթը կէօրմէքտէն աճիղ խաիմ : Պու տաիրէնին
եանընտա ախէր պիր սալա տահա վար տըր քի եինէ տի-
վարլար վէ թաւան դայէթ կիւզէլ էսքի րէսմլէր իլէ միւ-
զէյյէն տիր . ալ էլ խուսուս փաւլօստուն թէպէտաիւլիւ
հետրոսուն խաչլանմասը րէսմլէրի քի Միշէլ Անճէլօնուն իշ-
լէրի իմիշլէր : Սալթ պու իքի մահալտա կէօրտիւքլէրիմի վէ
թէրճիւմանըն սէօյլէտիքլէրինի եաղմաղա չըգըչսամ պիր
գաչ քիթապ եաղմաղ լաղըմ կէլիր : Մէրտիվէնլէրտէն հօգա-
րը իքինճի գաթա չըգտըգ : Վաթիզանա պէօյիւք զըյմէթ վէրէն
պին պիր էսէրլէր իչինտէ օտա վար տըր քի թաւանլարը վէ
տէօրթ տիվարլարը Բաֆայէլին էլ իչի իլէ միւզէյյէն տըր :
Պու օտալարտաքի սուրէթլէրտէն պաղըլարընը զիքր էտիպ
կէլմէքտէն պաչդա չարէմ հօգ տըր : Եօդսա անլէրտէքի
սանաաթը , րէնկլէրին պու կիւն եափըլմըչ կիպի թաղէլիյի-
նի , սուրէթլէրտէքի ատէթա եաչայօր կիպի հալինի թարիֆ
էտէճէյիմի մէմուլ էթմէյինիղ :

Մէսէլա, Շարլմանըն փափանըն հուղուրընտա պէրաէթի, Գիւնճիւ Լէօնուն Արապլարա ֆիւթունաթը, Շարլմանըն թաճ կիյմէսի, Քրիստոսուն ճէլալ իլէ կէլմէսի, Աթինա ֆէյլէսօֆլարը, Սօղօմօնուն չէրիաթը, Ինսանըն աիւչմէսի, Պետրոսուն մահպէստէն գուրթուլմասը, Աքրահամըն ահտը, Իսհակըն գուրպան օլունմասը, Յակոբուն մէրտիվէն րույասը, Եանմագտա օլան պէօյիւրթլէն, Գօսթանթինին ֆիթունաթը, Գօսթանթինին վաֆթիզի, Գօսթանթինին Րօմայը փափայա թադտիմ էթմէսի, Հապրէթ ի ատէմին խիլզաթը, տիւլմէսի, գօվուլմասը, Թուֆան, Նոհուն գուրպանը, Իսհագ վէ Բէփէգա, Յակոբուն վաղաալարը Մոլվէսին հիփայէսի, Եօնուս, Տալուտ, Սօղօմօնուն հիքեայէսի, Քրիստոսուն թէվէլլիտիւ, Շարգտան կէլէն ալիմլէր, Քրիստոսուն վաֆթիզի, Րապպըն ագչամ թաամը, պունլարըն ճիւմլէսի տիւննանըն էն մէշհուր էսէրլէրի տիր քի պիր թանէսինի սաթուն ալմագ իչիւն հիւզ պինլէրճէ լիւալար սայմագ լազըմ կէլիր:

Պուրատան նէ ճիհէթէ վէ նասըլ կիթտիյիմի պիլմէմ, ահճագ կալլէրի տէտիլքլէրի դայէթ կիւզէլ օտալար իչինտէօն պինլէրճէ սուրէթլէրի սէյր էտէրէք տօլաշմագտա իտիմ: Պիր տաիրէտէ կէզէր իքէն սուրէթլէր ֆէվզ էլ ատէ տիգդաթըմը ճէլպ էյլէտի, փարլագ կիւզէլ, րէնկլէր դայէթ զէնկին վէ մէնզարէլէր ատէթա ճիսմէր, կիպի իտիլէր: Ալէլ խուսուս Քրիսթիյանլարըն չէհիտ էտիլմէսի մէնզարէլէրի դայէթ կիւզէլ րէսմ էտիլմիշ իտի: Պիրինի պալթա իլէ էօլտիւրիւյօրլար, օլ պիրինի հէզէնտէն ասըյօրլար, պիրինտէ գատըն գօճանըն հէնուզ քէսիլմիշ գանլարը ագմագտա օլան պաշընը գուճագլամըշ, պիր թարաֆ տիվարտա իսէ վիէննանըն թիւրքլէրտէն խէլատ էտիլմէսի իչիւն օլան մուհարէպէ րէսմի, վէ պունա միւմասըլ չօզ կիւզէլ էսէրլէր վար իտի: Թէրճիւման պունլարըն փէք օ գատար պըյմէթլի օլմատըղընը յընհաւան իչի եանի նիսպէթէն եազըն զէման էսէրլէրի օլտուղունու սէյլէյօր իտի: Ոլ էսքի ուսթատարըն ազ չօզ սիյահյանմըշ վէ պօղուլմուշ իչլէրի էլպէթ տահա չօզ փահալը իմիշ: Պէն սաթուն ալմագ իսթէր

խէմ մութլտդա շու սօնրաքիլէրաէն ալըր իտիմ չիւնչի տահա վարլագ իտիլէր : Հաթթա պու կալէրիլէրտէ հէր կիւն կէլիպ պիր սուրէթին դարչըսընտա օթուրուպ ագչամա գատար ֆըրչա էլինտէ պիր մուշամմա իւղէրինէ դօփիա է- էտէն փէք չօդ բէսսամլարա բասթ կէլիրսին , չօղունա պա- դար իտիմ քի բէսսամըն հափաղըր տիւլարտաքինտէն չօդ կիւղէլ տիր : Պիր թանէսինէ միւշթէրի օլտոււմ 20 ֆրանք իսթէտի , տիւլարտաքի աւըր նէ տէյեր տէյու սուալ էյլէտիմ իսէ , բէսսամ ֆըրչա էլինտէ տօղրուլուպ հիւղիւմէ պադա- րագ «Պիլմէմ պէլքի պիր միլիօն» տէյու ճէվապ վէրտի : Պիր թանէ ուֆաճըղ շու Բաֆայէլին իշլէրինտէն ալըպ էվէ կէ- կէթիրմէք վէ կէմէք օտառընա ասմագ տիւշիւնտիւմ , Օն պին լիրա կիպի ուֆաճըգ ֆիյէթ իսթէտիքլէրինտէ Բաֆա- յէլ կէօղիւմտէն չըգտը վէ օլ ախը ու իթայը վաղթ ը ախէրէ թէէիիր էյլէտիմ :

Էվվէթ Բաֆայէլին Մատօննասընը տա կէօրտիւմ . (Աւ . Աստուածածին թասլիրի) Վադաա կիւղէլ , նադիք , տիրի կիպի , ֆագաթ պիր արչըն թէրպիի պիր թաս լիրին նասըլ օլուպ տա պինլէրճէ լիրա գըյմէթ էտէր իտիլինի անլայա- մաւըմ : Արթըգ կէօղլէրիւմ , պէյնիւմ , այաղլարըմ հօրուլ- մուշ վէ թագաթտան տիւշմիւշ իտիմ : Գըլաղուղուն հիւքսէք փէրտէ վէ մագամ իլէ էղպէրլէրինի տինլէմէքտէն պիզար օլարագ արթըգ հէր մաիրէտէ դանէփա իւղէրինէ օթուրուպ տինլէմէյէ մէճպուր օլույօր իտիմ :

Տու տաիրէյի պիթիրմէգտէն Վաթիգանտաքի խալըլար հագըրնտա պիր դաշ սէօղ սէօյլէմէլի իմ : Պունլար Բաֆա- յէլին չըգտըր բէսմէր իւղէրինէ 1515 տէ Պրիւքսէլտէ իշ- լէնմիշ վէ Սիսթին մատուռու տիւլարլարը իչիւն հափըմըշ իմիշ : Հէր պիրի թէրպիի 10—12 արչըն պէօյիւքլիւյիւնտէ քի պու խալըլարըն ինճէ իշլէրինի , գէրաֆէթինի , քիթապ ը շէրիֆտէն ալընմըշ օլան բէսմէրլինի թարիֆէ իգթիտարըմ հօգ տըր : Նէ՝ աճայիպ իշլէր , իփէք վէ ալթուն թէլ իլէ հափըմըշ պու խալըլար ատէթա օլ մէշհուր բէսսամը ֆըր-

չասը իլէ իշլէմիշ կիպի էն ուֆագ թէֆէրրուաթը պիլէ կէօս-
թէրմէքտէ խաիլէր: Պու խալըլարտաքի թասվիրլէրտէն
պաղըլարընը կանըմա դայտ էյլէտիմ: Սը. Պետրոսըն
անախթալարը ալմասը, Պալըգ թութմագ միւճիւղէսի,
Փավլօսուն Աթինատա վաղ էթմէսի, Յիսուս վէ Մագ-
թաղինէլի Մարիամ, Զօպանլարըն խպատէթի, Սէմայա
ուրուճ, Ալիմլէրին խպատէթի, Գըյամ, Պէնտէկօստէ
կիւնիւ, Ստեփաննոսուն թաչանմասը, Քրիստոսուն խա-
չըն ալթընտա տիւշմէսի, վէ դայրիհում խաիլէր: Պու
խալըլարտան 6—7 փարչասը լօնտրատա Բէնիսինկթօն
միւղախանէսինտէ տիր. վէ Էվրօփանըն պաշգա կէրլէրին-
տէ, Փարիզտէ, Պէրլինտէ թագլիտլէրի վար տըր: Պուն-
լարտան պիր թանէ սաթուն ալմագ իսթէյէն տօսթլարըմ
պուլուրսունլար պիր ֆիյաթընը սուալ էյլէսինլէր. պէնիմ
հիսապըմա քիւրա քիլիմի տահա էլվէրիշլի կէլիյօր: Վաղթ
էօյլէն օլմուշ խաի. պիր միւտտէթ փափա հաղըթլէրինին



Վ Ա Ք Ր Փ Ա Ն Պ Ա Ղ Զ Է Ս Ի

պաղչէսինի սէյր էտիպ կէզտիյի մահալլէրի օլ չատրէվանլարը,
հալուղլարը, օրմանլարը, չիչէքլէրի վէ աղաճլարըն ճէննէթ
վարի կիւղէլլիյինի կէօրտիւքճէ փափա օլասըմ կէլտի. նէ՞
չարէ քի միւթէէհիւլ օլաուղում խաթըրմա տիւշտիւ վէ

քէնտիմի տինլէտիմ քի տահա պէօյիւք պիր հասրէթ պէնի մուազզապ էտիյօր . գտրնըմ աճ խտի : Հէման օլ հտչմէթլու մէրտիվլէնլէրտէն էնիպ տըշարը Սբ . Պետրոս մէյտանընա գօշտում վէ եազընտա պիր թաամ էտիպ րահաթլանտըմ : Պիրազ սօնրա քլիխանըն արդա թարաֆընա տօղրու կիտիպ սաղա տէօնէրէք պէօյիւք պիր մէրտիվլէնտէն տահա եօգարը չըգտըմ : Պու տէֆա մէրմէր հէյքէլլէր վէ օյմալար տաիրէսինէ կիրմիշ խտիմ : Իլք կիրտիյիմիդ տէյիրմի կիւղէլ պիր օտանըն օրթասընտա գատիմ իմիէրաթօրլարըն համամլարընտան պուլունմուշ զըրմըզը սումաղի թաշտան օյմա գատէհ շէքլինտէ պիր պանեօ վար խտի : Պու տաիրէտէքի զիգըմէթ էսէրլէրի թատաստ վէ թարիֆ էթմէշ չալըշմագտան իսէ սիւքիւթ էթմէք տահա էվլա տըր : Գատիմ եունան Միթօլսօնիսթինտէ զիքր օլունան իլահլարըն հիսապսըզ միւսճէսսէմլէրի , էն սէնաաթլը վէ էն նաղիքլէրի պուրատա մէվճուտ տըրլար : Ափօլլօլար , Վինըսլար , Ագիլլէսլէր , Ճիւփիթըրլար , Պագուսլար , Գարեաթիտիսլէր , Բօմա , Ատօնիսլէր , Մինէրվալար , պիր չօգ գատիմ իմիէրաթօրլարըն սանէմլէրի , պիւսթլէրի , մէշհուր եունան ֆէյլէսօֆլարը , պուրատա տիղլիմիշ տիրլէր : Հայվանաթ տաիրէսի տէնիլէն սալալարտաքի օյմալարըն կիւղէլլիյինի նէ գալէմ նէ լիսան թարիֆ էտէպիլլի : Պիր արսլան պիր աթ փարէլէյօր , մէրմէրտէն օյուլմուշ կէյիքլէր , Հէրքիւլէսին Տէօմիտէսի վէ աթլարընը էօտիւրմէսի , քէյի , տօմուղ վէ պիր չօգ հայվանաթ էն ինճէ սաչլարընա գատար մէրմէրտէն ետիլըմը տըր : Պունլարըն արասընտա էն մէշհուրու Ափօլլօ Պէլվէտէր տէնիլէն սանէմ իմիշ քի 16 ընճը ասրտա պուլունմուշ , վէ վազթըլլա Աթինատա Աթինա մուհաֆըզը հալինտէ ետիլըմը օլան Ափօլլօնուն սանէմի իմիշ ,

Ախէր պիր մէշհուր անթիգա տախի , Լաօգուն թէսմիյէ էյլէտիքլէրի մէրմէր միւսճէսսէմ տիր քի , պիր փէտէր վէ իքի օղուլլարը պիր փարչա թաշտան օյուլմուշ տըր : Պու հէյքէլ 1506տա պուլունմուշ վէ փէտէրին գօլլարը սօնրատան

Պէնսիլանի վասըթասը իլէ թամիր օլունմուշ տըր վէ տիւն-
հատա էն գըյմէթլի պիր էսէր սալըլըյօր : Պիւմէմ հանկը
տարիէտէ պէյազ մէրմէրտէն օյուլմուշ պիր արապա վէ էօ-
նիւնտէ գօշուլմուշ պիր չիֆթ աթ կէօրտիւմ : Աճայիպ տիր
քի օյմաճըլըգ ֆէննի ասըմըզտա պունտան եիւզլէրճէ սէնէ
էվլէլէլքի քէմալիյէթինտէ պիլէ տէյիլ տիր : Արապա վէ
աթլար թապիի պէօյիւքլիւքտէ օլուպ աթլար իքի էօն
այազլարընը դալտըրմըշ , պօյունլարընը եիւքսէլտիպ քէ-
մէրլէթմիշ , իքի արգա այազլարը իւզէրինտէ գօշմազ վա-
ղիյէթինտէ իտիլէր : Այազլարըն դարիֆլիյի , վիւճուտէ-
րինն հէր պիր գըսմընըն թէմամիյէթի , էն ուֆադ տամար-
լարընա , սաչլարընըն գըլընա , կէօզլէրինն պագըշընա գա-
տար ատէթա պէրհայաթ կիպի իտիլէր : Օլ ինճէ տիզկին-
լէր վէ կէմլէր թամմ գայըշտան հաիըմըշ կիպի դարիֆ
իտիլէր : Աճայիպ տէյիլ տիր քի պիւթիւն մէյլ վէ ճէհաիինի ,
սանաաթ վէ թիճարէթէ , իշ վէ մէնաֆիէ հասը էթմիշ օլան
շու գէմանըմըզտա , ինտանլար պու կիպի պիր շէյէ էօմրլէ-
րինի սարֆ էթմէյօրլար : Տիւնեա , էլէքթրիգ , պուխար ,
տէմիր քէօմիւր իլէ օդրաշըպ , սիւահլար , մաքլնալար , թէ-
լէֆօնլար , մաթպաալար իճատ էթմէք տէրտինտէ , սէրվէթ
վէ թիճարէթ մէնպալարը արգասընտա տըրլար :

Վաթիգանտան գուրթուլմագ իչիւն օրատան տըշարը
շըգմագտան պաչդա չարէ հօգ տըր : Նասըլ հօրուտում ,
արթըգ այադտա տուրուր հալիմ դալմամըշ իտի : Միլլէր
իլէ , սաաթլար իլէ հէր տօլաշտըմ : Գըլաղուզարտան նէ
հիքհայէլէր , նէ րիվայէթլէր , նէ թարիլալէր իչիթտիմ :
Թէրճիւման պիր գօլու գուլաղը գըրըգ սանէմ կէօսթէրտի ,
վէ ֆարգսըգ տուրտուղումու կէօրիւնճէ էլինի հէյքէլէ վու-
րարագ , «Պու նէ տէյէր զանն էտէրսին» տէյու սուալ էթ-
տի : «Պէնիմ իչիւն պիր լիրա տէյմէղ , ամմա խաթըրն
իչիւն 10 լիրայա» ալըրըմ , տէյու ճէվապ վէրտիմ : Պու
թաշ իչիւն 10,000 լիրա վէրտիլէր , փափա հագըթլէրի
եիւզիւնիւ պիլէ տէօնմէտի , տէյու պաղըրտը : Հէր պիր հէյ-

քէլին սլաշընտա, հէր պիր տաիրէտէ սէօյլէյէճէք ուղուն պիր հիքեայէսի վար խտի. վէ սէօյլէտիքլէրինին եիւզտէ պիրինի պիւլէ ֆիքրիմէ ալամատըմ: Գըլաղուղ իշթահա կէլիս աղղը քէօփիւրէրէք, սըչրայարադ էլիյլէ զօլուլա սէօյլէտիքճէ եինէ Մարգ Թուէյնին հիքեայէլէրի խաթրըմա կէլիյօր խտի: Միւմաիւէյհ շէօյլէ նաղլ էտիյօր:

«Վաթիդանտա պիղի հայրէթտէ պրագմագ իչիւն գըլաղուղ էլինտէն կէլէնի ետիտը, լաքին նաֆիլէ, պաճաղարը սէօքիւլէնէ դատար օրայա պուրայա զօչտու, էն նատիտէ, էն աճայիպ էսէրլէրի կէօսթէրիպ շէվդ վէ հէրարէթ իլէ նաղլ էյլէտի: Պիղ իսէ սօղուգ սօղուգ տուրուպ, ֆարգսըղ պիր թարդտա պագարագ ահմագճա սուսլլար սօրմաղա տէվամ էյլէտիք: Փէնտինճէ էն աճայիպինի էն սօնրայա սաղլամըշ օլուպ պու տէֆա արթըգ ֆիւթուհաթըր դադանաճաղընա էմին խտի: Պիղի տիւնեատա էն կիւղէլ հըֆղ օլունմուշ պիր Մըսըր մումիասը եանընա կէօթիւրիւպ:

«Իշթ էֆէնտիլէր, մումիա, մումիա...» տէյու պաղըրըպ օյնամաղա պայատը:

Տօղթօր մահուտ կէօղլիւլիւ եինէ ուսուլճա ճէպլինտէն չէքիպ պուրնուենա թադտը, վէ սօղուգ պիր թարդտա, «Նէ տէյօր իտին Ֆըրկիսըն, պու էֆէնտինին իսմի նէ՞ տիր», տէյու սօրտու:

«Իսմի՞ մի... իսմի եօգ... մումիա... Մըսըր մումիասը:»

«Էվվէթ, էվվէթ... անլատըմ... պուրատա՞ մը տօղմուշ...»

«Խայր... էֆէնտիմ, Մըսըր մումիասը...»

«Թէմամ, թէմամ... Ֆրանսըղ տըր դալիպա... տէյիլ մի...»

«Խայր պէ ճանըմ, նէ Ֆրանսըղ, նէ Բօմալը, Մըսըրտա տօղմուշ:»

«Մըսըրտա՞ մը տօղմուշ... Մըսըր... հիչ էօմրիւմտէ պէօյլէ պիր մահալ իշիթմէտիմ... դալիպա ուղագ պիր մէմլէքէթ օլմալը... մումիա... մումիա... նէ դատար րա-

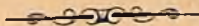
հաթ... սիւքիւթ... նէ՛ աղըր պաշլը տուրույօր... աճէ-
պա... էօլմի՛ւշ միւ... »

«Ալլահ՛... Ալլահ՛... էօլէլի 3000 սէնէ օլմուշ... »

Օ անտէ տօգթօր փիւր զաղապ գըլաղուղա տէօնիւպ ,
«նէ՞ տէմէք խթէյօրսուն , պու նէ՛ մուամէլէ , Կօղսա պիղ
ղարիպլէրիղ վէ կէօրիւպ էօյրէնմէք խթէյօրուղ տէյու
պիղի Զինլիէր եէրինէ՛ մի դօյօրսուն , պիղիմ իլէ էյլէնի-
յօ՞րմըսըն : Գարչըմըղա պէօլէ միւսթամէլ վէ էսքիմիշ էօ-
լիւլէրի կէթրիւպ դօյօրսըն , պանա պաղ , էյէր ատամ ա-
ղըւը թաղէ պիր էօլիւ վար խէ չըգար կէօրէլիմ , Կօղսա
Սր . Գէորդ հադդը իչիւն պէյնինի փաթլատըրըմ » տէյու
պաղըրար :

Վաթիգանտա պիր տէ քիւթիւպխանէ վար տըր , պէլքի
տիւնեատա էն դէնկին վէ էսքի քիւթիւպխանէ պու տըր : Պու-
րասը 15ինճի ասրտա պէչինճի Նիդօլա փափո թարաֆըն-
տան պաշլանմըշ օլուպ , 200 պին դատար քիթապլարը վէ
էլ Կաղըսը էսքի թիրչէլէրի հալի տիր : 500 սէնէտէն պէրու
ճիւմլէ փափալար էն նատիտէ քիթապլարը թօլլայըպ պու
քիւթիւպխանէյէ իլավէ էյլէմիշ տիրլէր : Պուրասաքի գըյ-
մէթ վէ սէրլէթի անլաթմադ իչիւն չու դատարընը տէյէյիմ
քի պիր թէք քիթապ , Կանի Բիթապը Շէրիֆին Իպրանիճէ
ասլնամէսի իչիւն 30,000 լիրա վէրմիշլէր , փափա դապուլ
էթմէմիշ :

Օ ադչամ օտամա կէլիպ օն սաաթ Կայա Կօլ Եիւ-
րիւմիւշ պիրի կիպի Կաթում , վէ սապահլայըն կէօղիւմիւ
աչաղմ քի Բօմանըն օլ փարլադ կիւնէչի չօդտան ուֆուդ-
տան Կիւքսէլմիշ խտի : Իլք խաթրըմա տիւշէն շէյ Գօլօսիյըմ
խտի վէ օրայա չիթապան օլտում :



վահլի հայվանլարը իւզէրէրինէ սալտըրըլար իտի: Արս-
լանլար պոռնլարը փարա փարչա էտէր իքէն էթրաֆտա
լոճալարտա վէ մէվգիլէրտէ օթուրան Բօմալըլար սէյր է-
տիսլ քէյֆ էտէրլէր իտի: Պու մէյտանըն ալթընտա վահլի
հայվանլարա մախսուս հէրլէր վար տըր քի, օրատա պէս-
լէնիլլէր վէ խուսուսի պիր գափուտան իչէրի սալտըրը-



ԳՕԼՕՍԻՅԵՄ

Ըրըլար իտի: Պիր ախէր գափուտան իսէ չէնիտլէրին պագի
ղալան ճէսէտլէրի — էյեր գալըր իսէ — տըչարը ալընըր իտի:

Էթրաֆտա սէյրճիլէրին օթուրաճաղը մահալ պէյզի չէ-
փիլտէ օլուսլ, չէվրէսի 540 մէթրօ, իրթիֆաը 50 մէթրօ
ալըր: Պինա քհամիլէն մէֆրէթ պէյազ թաչլարտան հա-
փըլմըչ վէ լոճալար 4 գաթտան իպարէթ տիրլէր: Հէր պիր
լոճանըն իքի թարաֆընտա պիրէր ամուտ վէ իւզէրլէ-
րինտէ պիր քէմէր վար տըր: Հէր գաթտա 80 լոճա վար
ալըր, պու օճալարըն արգասընտա վասի պիր արալըգ հա-

Պուրասը տիւնեատա էն պէօյլւք Ամիֆիթէաթր օլուպ
Րօմանըն գատիմ թէաթրօ վէ էյլէնձէ մահալի իտի : Շու
ֆարգ իլէ քի պուրատա կէօրիւլէն մէնղարէլէր սանաաթ ,
պէլաղաթ վէ մարիֆէթ տէյիլ , դան , զըթալ վէ պարպար-
լըզ , իշիտիլէն սէտալար մուզիդա վէ օիէրա տէյիլ- ֆիդան
վէ ա՛ն ու էնին իտիլէր : Օ վազթ էհալի պուշլար իլէ
ղէվգեսալ օլուրլար իտի : Պու մէֆրէթ պինանըն Նադդընտա
օլ գատար օդումուշ , օլ գատար սուրէթլէրինի սէյր էյլէ-
միշ իտիմ քի , զանն էտէրսին հէր կիւն կէօրիւլ պիլ-
տիյիմ պիր մահալա կէլմիշ կիպի օլտոււմ վէ ուզագտան
կէօրիւր կէօրմէզ Գօլօսիյըմ տէյու նիտա էյլէտիմ : Էնճամ
օլ մուաղղամ գափուտան կէչիպ Արէնա օրթասընտա տուր-
տոււմ :

Գօլօսիյըմ թարիխի Միլատըն 72սինտէ եափըլմաղա
պաշլամըշ , Եէհուտիլէր Մըսըրա էսիր կէօթիւրիւլիւլ օլ
մէֆրէթ էհրէմլէրի եափմագ իչիւն չալըշտըրըլտըզլարը կի-
պի , եինէ օլ պիչարէ գաւմ , Եէրուսաղէմ Թիթօս թարա-
ֆընտան մուհասէրէ էսիլիպ դապթ օլունսուզտան սօնրա :
էսիր էսիլիպ Րօմայա կէթիւրիւմիշ վէ Գօլօսիյըմը եափմագ
իչիւն չալըշտըրըլմըշ : Տուրասը զալիմ Նէրօնու՛ն ալթու՛ն
սէրայընըն մահալը իմիշ : Թէմէլի դուլմ իլէ գուրսուլուպ ,
պինասը կէօզ եաշը իլէ գարըշտըշտըրըլմըշ , վէ ա՛ն ու ֆի-
ղանլար մէվասը օլմուշ տըր :

Օրթասընտա Արէնա տէնիլէն տիւղ տէօչէնմիշ մահալ ,
պօյու 280 էնի 180 այագ պիր մէյտան տըր : Ինսանլարը ,
էսիրէրի վէ Խրիսթիյանլարը պուրայա պրագըրլար , վէ

«Գօրօգիւյրս սիւշերսն Բօւնս սիւշեմեք,

«Բօւնս սիւշեր» խն, անըն իյե սիւնես սիւշեմեք:»

Թարիխ ի Միլատուն 80ինոտէ պինա իթմամ օլունտուգտա իմվերաթօր Թիթօս անըն բէսմի քիւչատը իչիւն 100 կիւն պուրատա սէյրլէր իճրա էթտիրմիչ: Պու սէյրանլարտա 9000 վահչի հայվանաթ վէ 3000 ինսան փարէլէնմիչ: Պու րատա իճրա օլունան վահչէթլէրի խայալ էթմէք, անլամագ իչիւն Գօ-վատիս նամ էսէրի օգուամագ լաղըմ տըր: Տիւն-կանըն հէր թարաֆունտան կէթիլիլմիչ օլան էսիրլէր, Կլատիյաթօրլար հալինտէ պուրատա հըֆղ էտիլիւր, վէ պիրիպիրլէրինի էօլտիւրմէք հախօտ արսլանլար վէ դափ-լանլար իլէ դավրաչմագ իւղրէ օրթայա պրագըլըր իտի, վէ շայէտ պիր Կլատիյաթօր մէրհամէթ էտիպ դարչըսընտաքի-նի էօլտիւրմէղ իսէ էթրաֆտան էլլէր չըրփարագ «էօլ-տիւր, էօլտիւր» տէյու նիտա էտէրլէր իտի: Թըպղը չիմ-տիքի թէաթրօլարտա կիւղէլ պիր թէրէննիւմ էտէն ար-թիսթի վէ հա աղթէօրիւ «թէքրար, թէքրար» տէյու թէչ-վիդ էտիպ աղըչլատըղըմըղ կիպի: Պիր Կլատիյաթօր տա պըչաղընը խամընըն ճիյէրինէ էյիճէ սալտըրաղընտա, հախօտ պօղաղընա չէօքիւպ էյի պօղտուղընտա էօյլէ ալ-դըչլարլար իտի: Օրատա մէքթէպտէ իքէն օղուտուղընմուղ Սփարթագօսուն, օլ Նունան էսիրինին հիքիայէսի խաթըր-մա կէլտի: Պիր չօղ ինսանլարը պէօյլէճէ քէնտինէ ճանվէր կիպի փարէլէթտիքտէն սօնրա պիր կիւն տէ պիրատէրինի իչէրի պրագմըչլար իտի վէ իւղէրինէ չէօքիւպ պըչաղը եիւ-րէյինէ սալտըրաճաղը վաղըթ էյիլիպ պիրատէրի օլտուղու-նու թանըմըչ, վէ կէրի չէքիւպիլնտէ, էթրաֆտան «էօլտիւր, էօլտիւր» տէյու էհալի նիտա էյլէմիչ իտի: Պու էհալի ախլագի ֆէստսըն նէ տէրէճէլէրինէ կէլմիչ ի-տի քի Կլատիյաթօրլար արասընտա չօղ տէֆա դատընլար տախի չըպլագ պիր հալտէ պրագըլըպ պէօյլէճէ պիրպիրլէ-րինէ փարէլէթտիլիլի իտի: Պու էսիրլէր հալընըղ ինսան-լար իլէ տէյիլ վահչի հայվանլար իլէ տէ պէօյլէճէ դավրաչմագ

խօստ կէղէճէք գօրրիտօր վար տըր քի, հէր լօճանըն դափուսու
օրայա աչըլըր վէ սըշարը թարաֆա սօղդու տա պէօյլէճէ
քէմէրլէր վէ ամուսլար վար տըր: Շէօյլէ քի թէաթրօտա
օթուրան պիրի պու գօրրիտօրլարտան կէչիպ պիր պիրինի
ղիյարէթ էտէր, եախօտ խարիճէ սէյր էտէպիլիր խաի: Պու
զաթլարըն հէր պիրի ֆարզը ուսուլտա ֆէնն ի միմարի
իւղրէ եափըլմըշ տըր: Եանլարտա իմիէրաթօրա վէ քէնտի
տաիրէսինէ, Սինաթօս աղալարընա մախսուս լօճալար օ-
լուպ պուշլարա եանտաքի իքի դափուտան կիրիլիր խաի:
Պիրիննի դաթտա այան վէ հիւքիւմէթ ասէմլէրի, իքիննի-
տէ էհալի վէ միւթէպէրան, իւչիւննիւտէ ասքէրիյէ թաղըմը
օթուրուրլար խաի վէ դատընլարըն հէրի տաիմա այըր օլուր
խաի: Պուրատա 100,000 էհալի իչիւն օթուրաճագ հէր վար
տըր:

Գօլօղլիյում 217 տէ վէ 442 տէ ղէլգէլէտէն խասարտի-
տէ օլմուշ իսէ տէ, իմիէրաթօրլար թարաֆընտան թամիր
էտիլմիշ: 1084 տէ Նօրման պարպարլարը Բօմայա հիւճմ է-
տիպ շէհրի դըլըճտան վէ աթէշտէն կէչիրտիքլէրինտէ պու-
րայը տախի էփիէլիճէ խարապ էյլէմիշլէր: Էնճամ Բօմա
օնլարըն էլինտէն խէլաս օլտուգտան սօնրա, 3 ասր դատար
Բօմատա եափըլան ճիւմլէ քիլիսէլէրին թաշլարը պուրա-
տան կէօթիւրիւլմիւշ խաի իսէ տէ 14 իւննիւ Պէնէտիպթօս
փափա եասագ էթմիշ վէ հալը հաղըրտա պիր թարաֆըն
իքի դաթլարը սայքի մահվ օլմուշ օլուպ օլ պիր թարաֆը
թէմամէն տուրույօր: Պինանըն տըշընտա պիր չօդ տէլիքլէր
կէօրիւնիւյօր քի օրատան սէօքիւլիւպ կէօթիւրիւլէն տէմիր
չէնպէրլէրին հէրի տիր: 18 ասրտան պէրու ղէմանըն չիւ-
րիւտիւննիւ թէէսիրաթընա, մուխրիպ պարպարլըղա, մու-
հարէպէ, իհմալլըդ վէ գաստէն թախրիպաթա կէօքս վէր-
միշ օլան տիւննանըն պու էն մուաղգամ էսէրի, պու կիւն
եկինէ հաշմէթ իլէ տուրտուգճա ղանն էտէրսին Բօմալըա-
րըն սէօղիւնիւ թաստըդ էտիյօր:

«Գօյօսիյըն տարտուգմա Բուս տարանապ,

վէ Էօլտիւրիւս Էօլտիւրիւս մէջ մէջապուրկէթինտէ իտիւրի : Պաղէն մըղրադ , իւէ պաղէն պըզադ իւէ պաղէն աթ իւզէ-
րինտէ կեան արապա իւզէրինտէ տէօյիւշտիւրիւրէր իտի :
Լաքին տահա տէհչէթլիտի սօնրատան Գրիսթիյանլարը պու-
րայա կէթիւրիւ պաղէն փէտէր , վալիտէ վէ չօճուզլարը
արսլանլարըն էօնիւնէ աթարլար վէ պուշլար թէրէնիւմ
վէ տուա էտէր իքէն վէ հայվանլար իւզէրէրինտէ աթըլըպ
անլէրի փարէ փարէ դօփարարադ դանլարո ադար իքէն՝ պու
իմիէրաթօրլար , այան , ապղատկիւան վէ դատընլարտան
իպարէթ օլան դալապալըդ սէյր էտիպ քէյֆ իւէ ալըըշ-
լարլար իտի : Նիչէլէրի պուրատա թալլար իւէ վէ օղլար
իւէ թէլէֆ էտիլիւր իտի :

Նազլ օլունույօր քի Գրիստոսուն սէվկիւլիւ չայիրաի
Յուվաննէսին չայիրաի Սը . Իգնաթիյօս պուրատա չէհիտ է-
տիւմիւշ : Միւմաիւլէյն Սըէնայա կիրտիրիւտիլինտէ էհալիյէ
պագըպ չու սէօղլէրի նիտա էյլէմիւշ : «Ե՛յ Րօմալըլար , պէն
պուրայա պիր դապահաթ իչիւն տէյիլ , անճադ Ալլահն ճէ-
լալինէ նաիլ օլմագըլըղմ իչիւն կէթիւրիւտիւմ , պէն պիր
պուրդտայ տանէսի իմ քի արսլանլարըն տիչի իւէ իւյիւտիւ-
լիւս Բապալըն սօֆրասը իչիւն էքմէք օլմաղա հաղըրլանա-
լըմ :» Պու սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա արսլանլար չէօ-
ղիւլիւս սալը վէրիւմիւշ վէ էն իրի քէմիքլէրինտէն մատա
թէքմիլ վիճուտինի հէմիւշէր :

Խայալ էտէպիլիյօր իտիւմ քի պու տուրտուղտմ մէյ-
տան նէ դատար պիսուզ դանլար իւէ սըվարըլմը , չու տի-
վարլար նէ դատար ֆէրեատա հանգօ վէրմիւշ իտի : Անճադ
օլ վաղթ էթրաֆտա օթուրան սօն մօտա թուալէթ հափմը
դատընլարըն , վէ նազիք էլպիսէ կիլիւմիւշ չիք միւսիւլէ-
րին անվալը րուհիյէլէրինի պիր տիւրլիւ թատալվուր էտէ-
մէտիւմ : Խայալ էտէպիլիյօր իտիւմ քի էլլէրինտէ օլ
ադչամքի օլունլար վէ էյլէնճէլէրին լիւթասը վէ իլանը
վար իտի : Թապիի չէօյլէ հաղըլմը օլաճադ իտի :

1. Սփարթատան իքի կէնճ միւթէխասսըս Կլատիյա-

թօրլարըն պիր պիրինի սիւանսըդ պօղմադ մէնդարէսի :

2. Պրիթանհատան իքի հապանինին պալթա իւէ դալ-
դասը :

3. Մէչհուր Մարսէլօսըն էլինտէ պիր թէք մըղրադ
օլարադ իքի դապլան իւէ տէօյիւշմէսի :

4. 15 արսլան իւէ 12 պարպար էսիւրլէրին դալդասը :

5. Պիր իխթիյար Գրիսթիյան վալիտէնին 3 դըզ վէ
պիր օղլու իւէ 3 փէլէնկիւն էօնիւնէ աթըլմասը :

6. 50 ատէտ Գրիսթիյանլարըն էյիճէ հաղլանըպ ու-
ղունճա գինճիւրլէր իւէ պաղըր օլտուզլարը հալտէ հաղը-
մասը մէնդարէսի , պուշլարըն իչինտէ պիր չօդ ուֆադ պէ-
պէքլէր վէ կէնճ դըղլար տա պուլունաճադ , կիւզէլ 10—15
հալընտա չօճուզլար տա վար , չէօյլէքի չօճուզլարըն պա-
ղըրմալարը վէ օղլանլար իւէ գըղլար սըչրալըպ չապալար
իքէն վալիտէլէրինին ֆիդանլարը մէնդարէյի դայէթ ճա-
լիւս վէ էյլէնճէլի գըլաճաղը մութլադ տըր :

7. Պաղը իխթիյարլարըն պաղըր իչինտէ դալրուլմասը ,
օդ վէ գըլըճ իւէ էօլտիւրմէք իճրաաթլարը օլաճադ :

Պու ադչամ պուշլար վէ էմսալի Լուպիյաթլար իւէ
միւսթէրէմ էհալիյէ դայէթ խօշ վէ կիւլիւնճլիւ էյլէնճէլէր
կէօսթէրէճէլիմիլ իլան օլունուր :

Լօճալար 1 լիրա , պիրինճի մէվլի 20 , իքինճի մէվլի
10 , Կալէրի 5 դըշ :

17—18 ասըր էվլէլ պուրասը Րօմանըն Կրանտ Օփէ-
րասը իտի . Րօմա տիւնհանըն Սուլթանը իտի : Պուրատա պիր
լօճատա օթուրան տիւնհանըն էն միւմթադ էհալիսինտէն ի-
տի : Աճէպա նէ տիւրլիւ գօնուշաուլար վէ էրթէսի կիւնիւ
թէաթրօտա պուլունմամըլ օլան տօսթլարընա նէլէր նազլ
էյլէտիլէր : «Շու իքինճի մէնդարէյէ չըգան Կլատիյաթօր գը-
լըճըն նէ դատար կիւզէլ գուլանըյօր իտի : Պիր չէվիրմէ
հարէքէթի իւէ օլ պիրինին դաֆասընը իքիյէ թագսիւմ էյլէ-
տի վէ պիր փարչասը պիր օմուղունա , տիլէրի օլ պիրինէ
տիւլտիւլ : Հէլէ չու դալիւնըն չօճուզլարը հէմէսի մէնդա-

րէսի փէք թաթըը խտի :» «Ճ ինձի մէնդարէտէքի փալթա օյունու պէնիմ էն ղիյատէ խօշումա կիթաի , պիր աթըշտա պիր դօլունու տիւլարէպիլլիօր խտի :» Կլատիյաթօրլարըն պիրինին վալիտէսի օրտա իմիլ , ճնուն տա աղլայըս սըղլամասը չօգ ճալիպ օլտու :» Մութլազա լօճալարտա վէ էրթէսի կիւնիւ խանէլէրտէ պու միւքեալէմէլէր ճէրեան էտէր խտի : Իմիէրաթօր Իմիէրաթօրիչա , եիւքսէք սընըֆ ասլղատէկեան վէ գատընլար օրատա օթուրուպ 100 պին սէյիրճիլէր իլէ շու մէնդարէյի ալղըշլարլար խտի :

Շիմտի օլ հաչմէթ , օլ դալապալըդ , օլ թանթանա դալլ օլմուշ , օրատա պիր սիւքիւնէթ դալիմ տիր : Տիւլարլարտա եօսունլար վէ օթլար պիթմիլ , դրալիչալար վէ գատընլարըն եէրինի քէփէնէքլէր դապթ էյլէմիլ , իմիէրաթօրլարըն լօճալարընտա քէրթէնքէլէլէր օյնամազտա , արսլանլարըն եէրինտէ պէօճէքլէր սիւրիւնմէքտէ տիր : Եինէ տէ Բօմանըն հաչմէթ ու ազամէթինի վէ թէտէննիտինի պիր արատա կէօրմէք իսթէր իսէն Գօլօսիյուժու սէյր էյլէ . պուրատա 1800 սէնէլիք Բօմայը վէ միլիօնլարընը հէմ 20ինճի ասըն Բօմանըն սէյր էյլէրսին :

Զէման հա'սըլ թէպաիլ օլույօր : Բօմա օլ ղէման փութփէրէսթ վէ պարպար խտի : Պու իճրաաթլարը Գրիսթիյանլըդ տէնիլէն հանըլ պիր տինի տիւնեատան գալտըրմադ իչլէն եափարլար խտի : Եանըլ պիր թալիմէ ոսփմըլ օլան պիր էհալլիյի սաղընտըրմադ վէ եօլա կէթիրմէք իչլէն հայվանաթա եէտիրիլէր , հախօտ օգ , ղըլըճ իլէ պիրազ էօլտիւրիւրլէր խտի : Պիրազ սօնրա իրիսթիյանլըդ գսւլվէթ պուլտու , Վալիտէ քիլիսէ Բօմայա հաթթա աիւնեայա հիւքմ էյլէտի : Փաղաթ հաղիղի տինտէն վէ մուգատտէս քիլիսէտէն ինհիւրաֆ էտէնլէրէ պէօյլէ մուամէլէ էթմէտի : Սնլէրի օլ խօշ վէ թաթըը աղիղ թէֆթիլ մահքէմէսինէ ճէլպ էյլէտի : Օլ քիլիսէնին էվլատարը իսլահը մէզնէպ տէնիլէն խաթայա տիւլէնլէրին ճանընը թէնինի գուրթարմադ վէ անլէրէ ճիւմլէյէ րահիմ վէ չէֆիդ օլան ինլասքեարը կէօսթիւրմէք

իչիւն պաշխարհնա աթէշ քէսիլմիշ տէմիր թաս կէչիրիրէր ,
հախօտ անլէրի իգնա վէ իլզամ էթմէք իչիւն փարմազ-
լարընը պիւքիւս չըգարըրլար , հա այադլարընըն թօփուզ-
լարընը իքի աղաճ արասընտա պուրղուլայըս սըզըշտըրըր-
լար իտի : Ճէհէննէմէ կիթմէսինլէր տէյու սօղուգ կիւնլէր-
տէ աթէշտէ ազաճըգ գալուրուրլար , հախօտ փէք տէ հա-
վա սըճադ օլուրսա սէրինլէթմէք իչիւն պիր փարչա տէրի-
լէրինի եիւզէրլէր իտի : Քիլիսէնին թալիմ էթտիյի հագիգի
վէ ոռղղափառ տին պէօյլէ հօլլար իլէ թէլլին օլունուր իսէ
հէմ ինսանըն աղլընը գանտըրըր , հէմ իմանընը գուվվէթ-
լէնտիրիր , հէմ տէ խօշ վէ ճալիս օլուր իտի : Էվվէլքի
մուամէլէլէր փութիէրէսթիք , պարպարլըդ մէյվէսի իտի-
լէր . սօնրաքիլէր Քրիսթիյանլըղըն , նուրուս վէ քիլիսէնին
մէյվէլէրի իտիլէր : Նազըդ քի չու աղիդ թէֆթիշ մահքէ-
մէսի արթըդ հօգ իմիշ :

Հապիգաթէն գէման հէ չօգ թէպէտտիւլաթ իճրա է-
տիյօր : Պուրատա օլ պիսուշ գանլարըն տէօքիւլտիւլի մա-
հալտէ տուրուս 1800 սէնէ էվվէլի վէ պիր տէ չու ասը ը
հաղըրըմըղը , միւնէվլէր , միւթէմէտտին իրիսթիլանլըդ վէ
ատալէթին տիւնհայը իսթիլա էթտիյի գէմանըմըղը տիւ-
չիւնտիւլմ : Պէօյլէ արսլանլար , գափլանլար պարպարլըղը ,
հախօտ կլատիյաթօրլարը պիրպիրի իլէ տէօյիւշտիւրմէք կի-
պի վահէթ գալմատը : Օլսա օլսա էհալի , չօլուգ չօճուգ
սըզըլմասըն տէյու 4000 թանէսինի պիր քիլիսէտէ հադար-
լար , հախօտ էվլէր թաղէլէնտին տէյու թէքմիլ չէհրի պիր
աղ աթէշտէն կէչիրիրէր , հախօտ սիւհա Քիլիւն կէօրիւս
դօրգմատընլար տէյու , պաշխարընը պալթա իլէ հարարլար :
Շիմտի Բօմա պարպարլարընըն էթտիյի կիպի ինտան էօ-
լիւր իքէն տէյր էթմէղլէր , ամմա լաշէլէր էթրաֆլարընտա
եիւզէր իքէն պալօ հափըս լազըլէր : Օ հէ ճանվէր-
լիք , օ հէ զալիմլիք իտի , գաշ պին էսիրլէր գաշ պին չէ-
հիտլէր պու մէյտանտա թէլէֆ օլտուլար : Պիգիմ պու
վաղթլարըմըղտա հէ էստրէթ վար , հէ աղիդ թէֆթիշ մահ-

Թիրտիւէր : Պիր դաչը իլէ միւնադաա էթտիմ , վէ էօֆքէլէ-
նիւլ պաչգա հէրէ կիթտիմ : Հէր նէրէ կիթսէմ , աչնի մուա-
մէլէյի եսպիտըլար : Էնճամ տիւհիւնտիւմ քի թէքմիլ իթա-
ւիա չըլտըրմըլ օլամադ , հանըլըդդ պէնտէ օլմալը վէ
հադիդաթէն տէ էօյլէ իմիլ : Ինկիլիզճէ «Գօլտ» սօղուգ
տէմէք տիր , Ալամանճա տա «Գալթ» սօղուգ տէմէք :
Իմտի հիսապ էթտիմ քի իթալիանճատա «Գալտօ» լուղէթի
սօղուգ տէմէք օլմալը տըր : Մէյէր գալսօ իթալիանճատա
սըճադ տէմէք իմիլ : Պէօյլէ պիր հանըլըդդ նէրէտէն խաթ-
րընտան հէլէր : Չաթէն իթալիանճայը սէօյլէմէք իչիւն
պիլտիյիմ էվրօփա լուղէթլէրինինն ո հարֆընը Չյա թէպտիլ
էտիպ սօնուկա պիր օ եախօտ քօ դօյուպ սէօյլէյօր իտիմ ,
100տէ 80ի թութույօր իտի , պու տէֆա հիսապ հանըլը
չըդտը :

Պու քէմէրին տուրտուղու հէրաէն պիր հօլ կէլէր քի ,
վապթըլյա «Մուգատտէս ճատտէ» թապիր օլունուր իտի վէ
իմիէրաթօրլար ֆիւթիւհաթ իլէ ալտէթ էթտիքլէրինտէ :
Կաղմալարը վէ էսիրլէրի իլէ պու ճատտէտէն կէլէրլէր ի-
տի : Պիր աղ էօթէսինտէ նէրօնուն համամլարը տէյու պիր
թաղըմ խարապէլէր կէօսթէրտիլէր վէ տահա հօդարըտա
Թիթօսուն ֆիւթուհաթ քէմէրինի սէյր էյլէտիք : Պու քէ-
մէր Թարիխ ի Իսանըն 81ինտէ Թիթօսուն Երուսաղէմի
Փէթհ էյլէմէսինին թիդքիարը իչիւն հափըլմըլ օլուպ քէ-
մէրին իւղէրինտէքի դապարթմա թասվիրլէր օլ ֆիւթիւ-
հաթլարը կէօսթէրէն մէնդարէլէր տիրլէր :

Պուրատան կէլիպ սաղա տօղրու դատիմ վինըս իւհնէ-
սինին փութիւնէսի հէրինի կէօսթէրտիլէր քի , Աթինատան
կէլմէ պէյադ մէրմէրլէր վէ ալթուն դապլը թուճլարտան
Կափըլմըլ իմիլ : Թապանը սատէ մօղալք օլուպ՝ պինատա
200 թանէ (Porphyry) վէ րէնկիարէնկ թաչլարտան ա-
մուտլար վէ պունլարըն արասընտա կիւմիւլ հէլքէլլէր վար
իմիլ : Շիմտի պիր խարապտտան իպարէթ տիր :

Պիւա չիւպհէ Բօմատա էն ճալիպ ի մէրադ մահալ Պօ-

քէմէսի, չօդ չօդ Բրիսթոլյան օլտուղլարը իշիւն պիր դաչ
հիւղ պին ասէմ պիրադ էօլտիւրիւլիւպ թէաֆֆիւն էթմէ-
սինլէր տէյու պիր չուգուրա տօլտուրուլուր, հախօս չօ-
ղալըյօրլար տէյու 20 պինի քէսիլիպ սէյր էտիլիր: Նէ պախ-
թիյար իղ քի պիղ Բօմանըն օ կիւնլէրինի կէօրմէտիք:

Բօմա իմիէրաթօրլուղոնոն էն աղիւմ պադիյէսի օլան
պու պինայը թէրք էտիպ պիր ադ էօթէաէ Գօնսքանքինին
Փիւքունսք ֆեմէրի ալթընտա տուրտում:

Պու քէմէր Գօսթանթին իմիէրաթօրըն ֆիւթիւհաթ-
լարը դիքրինէ հափըմըլ օլուպ, քէրէսթէսի պաչդա տաշա
էսքի էպնիյէտէն ալընմըլ տըր: Շէօյլէ քի իւղէրինտէքի
դապարթմա թաալիրլէրտէն պիր չօղու Գօսթանթինին ֆիւ-
թիւհաթլարընը կէօսթէրի իսէ տէ խայլը տա Թրաճանըն
ֆիւթիւհաթ քէմէրինտէն կէթիրիւմիշ թաչլար վէ իւղէրին-
տէ թաալիրլէր վար տըր: Պու քէմէր իւչ ատէտ օլուպ,
8 պէօյիւք ամուտլար իւղէրինտէ տուրուր վէ սայքի հիշ
խարապ օլմամըլ տըր: Օլ դէման ֆաթիհ օլան իմիէրա-
թօրլար դէնայիւմ վէ սէրվէթ հիւքլիւ արապալար, վէ էսիր-
լէր սիւրիւսիւ իլէ կէլիպ պուրատան կէչէրլէր վէ Ափիյան
ճատտէսինէ կիտէրլէր իտի: Շիւտի իսէ օլ քիպը ու աղա-
մէթինի թէրք էթմիշ օլարադ, մէլիլ մէլիլ էթրաֆտաքի խա-
րապալարա սէյր էտիյօր իտի: Նաղըդ քի եինէ օլ քարթ-
ճըլար, արապաճըլար, թէրճէմանլար արը կիպի էթրա-
ֆըմը ոարըպ չու մէվղիին մանատարըղընը վէ թէմքինինի
պօղարադ ալթ իւսթ էթտիլէր, օրայը տա թէրքէ մէճպուր
օլտում:

Լաքին չու իթալիանճա պէնի նէ դատար փէրի-
չան էյլէտի. Հէր նէրէյէ կիթսէմ սօղուղ պիր չէյ իսթէրիւմ,
սըճադ կէթիրիլէր, սըճադ իսթէրիւմ սօղուղ կէլիլ: Մուլթ-
լադա եա չըլտըրմըլ տըրլար, եա դաստէն դարիպ օլտուղում
իշիւն պէնիւմ իլէ էյլէնիյօրլար դաշն էթտիւմ: Նաղընտա
պիր րհսքօրանքա կիտիպ սըճադ սիւտ իսթէտիւմ, սօղուղ
սիւտ կէթիրտիլէր, սօղուղ սու իսթէտիւմ սըճադ սու կէ-

ըրժ տէնիլէն հէր տիր քի պուրատան պագտըղընտա կէօ-
րիւլիւյօր վէ պիր թագըմ ամուտար, քէմէլլէր վէ խարա-
պալարտան իպարէթ տիր: Պուհլարըն արասընտա տօլաշ-
մագտա օլան սէյհահլար գալապալըղընը սէյր էթմէք ու-
նուտուլմայաճագ պիր մէնդարէ տիր: Տէրհալ տօլաշըպ պիր
չօդ մէրտիվէնլէրտէն աշաղը էնտիմ վէ գափուտա պիր
Ֆիրանք թէտիյէ էտէրէք խարապալարա վասըլ օլտում: Ու-
նութմամալը տըր քի պու խարապալար, միւղէխանլէր վէ
էսքի մահալլէր իթալիա իչիւն աղիմ սէրվէթ մէնպաը աըր-
լար: Հէր նէրէսինէ կիտէյիմ կէօրէյիմ տէրսէն լափուտա
պիր դաչ Ֆիրանք թէտիյէ էթմէք լաղըմ տըր: Խայալ էտի-
նիդ քի տիւնհանըն հէր թարաֆընտան պուրայա կէլէն սէյ-
հահլար նէ գատար փարալար պրագմագտա տըրլար: Պիր
ուֆագ ամուտ փարչասը. պիր տիվար, պիր սուրէթ, հէր
շէյ տիգգաթ իլէ հըֆղ օլուհմուշ վէ պիր իքի պին սէնէլիք
խարապալար սէրվէթ մէնպաը օլմուշ տըր: Գուհլարը կէօ-
րիւնճէ հինէ պիղիմ մէմլէքէթ ֆիքրիմէ կէլիր իտի: Նէ
գատիմ խարապալար, նէ թարիսճէ մուհիմմ մէվգիլէր,
հիւզ իւթիւ պրագըլմըշ վէ կիւն կիւնէ չիւրիւյիւպ նապէ-
տիտ օլմագտա տըրլար: Պու կիւն էվրօփա միւղէխանլէ-
րինի թէգիին էտէն վէ խայալ օլուհմագ սէրվէթ թէշքիլ
էտէն սանէմլէր, հէյքէլլէր վէ գատիմ էսէրլէր, պիղիմ
մէմլէքէթտէն, Անատօլու, Սիւրիա վէ Պաղատա թարա-
ֆընտան կէօթիւրիւլմիւշ տիրլէր: Պուրատա իսէ Գօնիատա
Մէլճուգ փատիշահլարընըն թախթը, ալթընտաքի իքի
ատէտ թաշտան օյմա արուանլարը իլէ աահա պիր դաչ սէ-
նէ էվլէյ տուրուր իքէն՝ հըֆղ էտիլմէյիպ եղըլմըշ վէ պիր
թօփրագ եղընընա թէհալվիւլ էյլէմիշ տիր: Լիթալիա,
Գարաման, Մէրսին, Շար, Անավարդա, Էֆէսուս կիպի նիչէ
մահալլէրտէքի Ամֆիթէաթըրլար, էպնիյէլէր, սու հօլլարը,
վէ անթիգալար հինէ պու Րօմալըլարըն էսէրլէրի տիրլէր,
վէ Րօմայա լիրալար աղընթըսը կէթիւրէնլէրտէն կէրի դալ-
մագլար. նէ չարէ քի պիղիմ մէմլէքէթտէ խարապէյի մու-

հաճաղա էթմէյի պիլմէյիդ, թաղէ խարապա իսթէրլէրսէ հէր կիւն ֆապրիդատան չըգարըր Եթիշտիրիրիդ: Պու սէ-պէպտէն էսքի խարապալարը սէվմէյիդ վէ թաղէսինի գուլ-լանըրըդ:

Պորըմ վաղթըյէ Բոմա գուվլէթինինին թախթը վէ մէրքէզի խտի: Ինկիլիդէր պարպար իքէն, Ալամանլար վահշիլէր սիւրիւսիւ իքէն, Փարիդ էհալիսի գուլիպէլէրտէ սաքին օլուպ պիր պիրինի թէլէֆ էտէր իքէն՝ պուրատա գանուռն վէ հազդ թէէսսիւս էթմիշ խտի: Պուրասը իմ վէ մարիֆէթ, հիւրրիյէթ վէ նիզամ, պէլաղաթ վէ շէճաթըն պէշիյի օլմուշ տըր:

Պուրասը հիւքիւմէթին մէրքէզի օլուպ, Ատլիյէ վէ սաիր տէվաիր պուրատա օլատուղու կիսի խաթիպլէր քէնտի խիթապէթլէրինի, շարլէր քէնտի չիլլէրինի պուրատան էհալիյէ իլհադ էտէրլէր խտի: Չիլէրօլար պուրատա էհալինին հուդուգունու միւտաֆաա էյլէտի: Չէզարլար, Պրութօսլա-րըն մագամը պուրասը խտի:

Պու խարապալար արատընտա կէօրէճէք չօդ շէյլէր վար: Սաղաա, Աէփթիմըս Աէվէրիըս իմիէրաթօրուն ֆիւ-թիւհաթ քէմէրի վար վէ օնուն էօնիւնտէ պիր հիւքսէք մահալ վար տըր քի Չէզարըն ճէսէտինի Անթօնիյըս էհալիյէ պու-րատան կէօսթէրմիշ վէ Չիլէրօյը գաթլ էյլէտիքտէն սօնրա պուրատա էյլէրինի վէ պաշընը ասմըլար: Պունտան մատա Վէսթանըն, Հէրքիւլէսին վէ պաշգա իլահլարըն մասլէտլէ-րի, Չէզարըն տէֆն օլունտուղու մահալ, ֆիւնունը դարի-ֆէ իլիւն օլան Ագատէմիա, Գօսթանթինին քիլիսէսի վէ սաիր մահալլէր պուրատա տըր: Պորըմ իլք տարլարտա պիր դաշ տէֆա խարապ օլուպ ինչա օլունտուղտան վէ Նէրօնուն եան-ղընընտա Կանտըրտան սօնրա էնճամ ասրլարճա թէրք օ-լունմուշ վէ մէզպէլէ հալինէ կէլմիշ, չիմտի իսէ տիգգաթլէ գազըլըարագ թէմիդլէնիպ հէր պիր գըսմ հըֆդ օլունմագտա տըր:

Պուրալարը կէլէր իքէն Ավսթրալիատան կէլմիշ պիր

Խնկիլիդ իլէ արգատաշ օլտոււմ : Միւսմաիլէյն էօմրիւնիւ Սւլսթրալիատա կէշիրմիշ օլուպ Խնկիլթէրրայա կիթմէղտէն պուրալարը կէղմէյէ գարար էթմիշ վէրիմիշ : Օլ կիւնիւ էօյլէն սօնու շէհրաէն տըշարը կիթմէք իւղըէ բէֆադաթ էյլէտիք : Էլէքթրիք թրամվայ իլէ կիտէր իքէն հանըմըղտա պիր իթալիան օթուրուպ Խնկիլիդէն սէօյլէտիյիմիզի կէօրէրէք պիղիւմ իլէ գօնուշմաղա պաշլատը : Տօղըուսու հէր իքիմիզ տէ մէմնուն օլտուգ : Պէօյլէճէ Թիպէր նէհրի իւղէրինտէքի պիր քէօփրիւտէն կէշիպ շէհրին սուրունա տօղրու կիտէր իքէն , հանընտաքի գութուտան պիր թաղըմ թօփոււ վէ մէտալիօն կիպի շէյլէր չըդարըպ պիղէ կէօսթէրտի վէ սաթմադ իսթէտիյինի պէյան էտէրէք պիղի գանսըրմաղա չալըշտը : Պիր թանէսինէ 10 Ֆրանք իսթէտի ալմադ իսթէմէտիք , էնճամ 9ա 8է վէրէճէյինի պէյան իլէ չօզ դիյան էյլէտիյինի ֆադաթ զարուրէթտէ օլտուղունու պահս էտիպ իւղէրիմիզէ աթմաղա պաշլատը . երինէ իմթինա էյլէտիք , էնճամ 5 Ֆրանքա էնինճէ տայանամայըպ պիրէր թանէ ալտըդ վէ փարայը վէրտիք : Պիրազտան քիլիսէնին գափուսու էօնիւնտէ պաղտըդ քի աշի շէյլէրի պիրէր Ֆրանքա սաթըյօրլար իտի : Վադաա թօփուստա ալտանտըդ ամմա եօլտա պիղէ էիէյի հիքեայէլէր սէօյլէտի անտէն գազանտըդ :

Եօլտա Բօմանըն Փաւլօս գափուսունու կէչէրէք տըշարըսա իւք կէօրտիւլիւմիւղ շէյ , իւղէրի պէյաղ մէրմէր իլէ էօրթիւլմիւշ , 4 թարաֆը պէօյիւք պիր էհրէմ իտի քի Գալիոս Սէսթրոսուն մէղարը իմիշ վէ Մըսըրտաքիլէրին ուֆադ պիր մօտէլի տիր : Պիր միլ գատար իլէրիտէ ֆաւլօս վէ Պետրոս բէսուլլար շէհիա օլմաղա կիտէր իքէն սօն տէֆա պիրպիրլէրինտէն այրըլտըղլարը նօղթայը կէօսթէրտիլէր : Օրատա Փաւլօս Պետրոսա խիթապէն , «Սանա սէլամէթ օլտուն , է՛յ քիլիսէնին թէմէլի վէ Ալլահըն սիւրիւսիւնիւն չօպանը» տէմիշ , Պետրոս տախի ճէվապէն «Ալլահ պէրապէրինճէ օլտուն է՛յ պէշարէթին վաիղի վէ միւս

մինչեւրին գըլաղուղը» սէօյլէմիւ վէ մուֆարագաթ էյլէմիւյէր : Պու միւքեալէմէյի քիմ տինլէմիւ անլաթմատըլար , չիւնքի թօլլուռուռն փարասընը վէրմիւ իտիք : Պօղոսը պուրատան պիր միլ գատար էօթէյէ կէօթիւրիւպ պաշընը քէսմիւյէր : Պու մահալ Պօղոսըն չէնիտլիյի նամընա եափըլմըջ օլան օլ պէօյիւք քիլիսէյէ կիրմէզտէն սօլտա պիրաղ էօթէտէ օլուպ , իւղէրինտէ չիմտի թրէ Յօնթանա (իւչ փուռար) տէնիլէն պիր մանասթըր վար տըր : Պօղոս պաղլը օլարագ կէօթիւրիւլիւր իքէն փլաթիլլա իսմինտէ պիր գատըն հօլ իւղէրինտէ պէքլէյիպ քէնալինի պէրէքէթլէմէսինի Պօղոստան րիճա էյլէմիւ : Պօղոս իմանընը կէօրիւպ եիւղիւնիւն էօրթիւսինիւ մէրդումէտէն իսթէմիւ քի ճէլլատ պաշընը քէսէր իքէն կէօղիւնիւ պաղլապըն վէ վատ էյլէմիւ քի ախրէթտէ օ էօրթիւլիւ իատէ էտէճէք տիր : Պուռու նաղլ էտէն վափաղըն տէտլիյինէ կէօրէ հէման գաթլ օլուռուռգտան սօնրա Պօղոս Փլօթիլլայա կէօրիւնիւպ էօրթիւլիւ կէրի վէրմիւ : Պու րիվայէթի կէօսթէրէն պէր թասլիր Սր . Պեսրոս քիլիսէսինին տէմիր գափուռու իւղէրինտէ գապարթմա ըէսմ օլուռմուշ տըր : Պիր տէ իչէրի խորանտա վար տըր : Պու քիլիսէտէ Պօղոսուն տայանտըղը պիր ամուտու վէ օթուրտուղու թաշը տախի կէօսթէրտիլէր : Օրատա 3 չէշմէ վար տըր քի Պօղոսուն պաշը քէսիւտիքտէն սօնրա 3 տէֆա սըչրայըպ հէր սօղունտուղու եէրտէ պիր չէշմէ չըգմըջ : Պուռու իսպաթ իչիւն կէօսթէրտիլէր քի պիրինճի չէշմէնին սույու ըլըգ , իքինճի պիրաղ սօլուգ , իւչիւնճիւսիւ տահա սօղուգ իտի : Հէր չէշմէնին իւղէրինտէ պիրէր մէզպահ վէ փալլօսուն պաշընըն ըէսմլէրի վար տըր :

Պու հիքեայէլէրի մէրաղ իլէ տինլէյիպ ինանսըղ , օլսա օլսա շու սուլարըն թէճրիպէսինտէ պիրաղ իմանսըղըգ էսէրի կէօսթէրէճէք իտիք վէ «Պօղոս էօլմիւլէմիւ» տէյու սուալ էթմէք չօգ ֆիքրիմտէն կէչտի իտէ տէ , պիգի եաղըն մանասթըրա կէօթիւրիւպ պիր օտատա ալը գօրլար գօրղուսու իլէ Սր . Պօղոս քիլիսասընա ալտէթ էյլէտիք :

ՍՔ. ՊՕՂՈՍ ՔԻԼԻՍԷՍԻ

Պիւթիւնն սէյեաճաթըմտա հիշ պիր հէրտէ պուրատա օլ-
սուղոււմ դատար հայրէթ վէ խթիղրապ իլէ տօլաշմամը
խախտ: Պու քիլիսէտէն իչէրի կիրալիմտէ ատէթա չաշըր-
մադ տէրէճէսինէ կէլտիմ. Սք. Պեարոս, վաթիդան, փան-
թէօն վէ միւզախանէլէր մուճիպ ի հայրէթ խալէր, լաքին
օրալարտա պիր շէյ կէօրէճէյիմի մէմուլ էտէրէք կիթմիշ
խախտ վէ հիշ տէյիլ պու տէրէճէ դաֆիլ օլմատըմ: Ֆադաթ
պուրատա Բօմատա սըշարըտա, վաղթըյլա սըթմա խա-
թալըղընտան պիւսպիւթիւն խալի դալմըշ, պէյապան պիր
մահալտէքի պիր քիլիսէտէ պու տէրէճէ հաշմէթ, աղամէթ,
սէրվէթ, հիւնէր վէ սանատաթ, պու դատար խալալ օլուն-
մադ պիր տէպտէպէ կէօրէճէյիմ խաթըրմտան պիլէ կէչմէդ
խախտ: Հաթթա րէֆիդիմ սէպէպ օլմատա պուրայը կէլիպ
կէզմէք պիլէ ֆիքրիմտէն կէչմէյօր խախտ: Սիդէ սուալ էտէ-
յիմ, ճիւմլէնիդ Լօնարատա պիր Սք. Պօղոս քիլիսէսի վար
խալիյնի, փարիզտէ Նօթրուամը, Բօմատա Սք. Պեարոսու,
պիլիքսինիդ. լաքին Բօմատա պունլարտան հիչէ ճիհէթլէ
տահա կիւղէլ տահա ճէլիլ տէյէպիլէճէյիմ տէրէճէտէ պիր
պինա վար խալիյնտէն խապէրինիդ վա՞ր մը: Էմին իմ քի
պէնիմ օլսուղոււմ կիպի չօղլար չիմտի թէաճճիւպ իլէ մէմ-
լու օլաճաղլար սըր:

Շարդ թարաֆտաքի 12 մէֆրէթ Եունան մէրմէրինտէն Լա-
փըլմըշ ամուսլար արասընտան կէչիպ իչէրի կիրալիք. շէմալ
թարաֆտա 7 դափուսու վար սըր քի քեաֆֆէսի մօզալիք իլէ
դափլը սըրլար իչէրիտէ իքի թարաֆտա իքիլէր սըրա 20շէր
ամուսլար տիղիսի վար սըր: Շէօյլէ քի ճէման պու 80 ամուս-

Վարիւղերինէ 5 այրը այրը երկքսէք կէնիչ քէմէրլէր իւղերինսէ քիլիսէնին թաւանը հափըմըչ սըր: Պու ամուսլարըն հէր պիրի 2 ատէմին գուճագլայամայաճաղը դալընլըգտա , 12—15 մէթրօ ուղունլուգտա պիր փարչա , տիւղ , փարլագ , պէյագ մէրմէրլէր տիրլէր: Պունլարտան մատա պէօյիւք խորան էօնիւնսէ իքի ատէտ ամուսլար վար սըր քի 3 ատէմ գուճագլայաճագ դալընլըգտա պիր փարչա սիմ սիյահ մէրմէրտէն հափըմըչ սըրլար: Նօգարըտա հէր թարաֆտա գօնուլմուչ օլան պիր չօդ փէնճէրէլէրտէն կէլէն նուր ալ էլ խուսուս էօյլէ սօնու ըլըղը շու օչէրիտէքի հիւսն վէ թէգհինաթը 10 գաթ տահա արթըրըյօր: Պու վատի թաւան իւ



ՍԲ. ՊՕՂՈՍ ՔԻԼԻՍԷՍԻ

ղերինսէ խորան էթրաֆլարընտա , օրթատաքի գուպլէյիմսի քէմէրլէրսէ վէ հան տիւարլարտա պիր թէք նօգթա Կօգ սըր քի ալթուն գապլը էն մէշնուր մօզաիք թատվիրլէր իլէ տօլու օլմաւըն: Պինանըն վիւսաթը , ամուսլարըն սաֆ պէսթէ հաչմէթի , հէր թարաֆտան սէրփիլմէքսէ օլան չէմսին զիյալարընտա փարլայան ալթուն հալտըղլարըն ճէլալը , վէ

մուղատառէս էշխասը վէ թարիխի կէօսթէրէն սուրէթլէրին հիւնէրի, ինսանը տիղ իւղէրինէ կէլմէյէ մէճպուր էտիյօր : Պիլա չիւպհէ իւահի հուզուրը աղ չօդ հիսս վէ խայալ էթմէք իսթէյէն՝ չու դայէթ մանատար մահալտէ թա 16 ասր էվլէլ թէէսիս օլունմուշ վէ նիլէ գազալարա հանկըն վէ խարապիյէթլէրէ տիւչար օլմուշ օլուպ էնճամ հիւնէ իհես օլունմուշ, չու մապէտէ կէլմէլի տիրլէր :

Ասլ մէղպահ օրթատա տըր քի սարը սումագի թաչընսան 4 ամուտլար իւղէրինտէ տուրույօր : Պու ամուտլար Մըսըր խըտիվի թարաֆընսան հօլլանմը տըր : Պու ամուտլարըն ալթընտաքի հէչիլ մաի սումագի քիւրսիւլէր իսէ (malachite) Բուսիա իմիէրաթօրու թարաֆընսան հօլլանմը տըր : Օլ մէղպահըն իւղէրինտէ ալթուն գապլը ուֆագ պիր գուպպէ հալըլմը օլուպ, պու Գուպպէնին իւղէրինտէ ալթուն գապլը պիր մէլէք տուրույօր : Պու մէղպահըն օրթասընտա փափանըն քիւրսիւսիւ օլուպ տէօրթ քէօչէսինտէ 4 գահվէ րէնկի սումագի (porphyry) ամուտլար վար տըր : Պիր թարաֆտա գատիմ քիլիսէտէն գալմա պէյաղ փարլագ մէրմէրտէն պէօյիւք չամտան վար տըր :

Փալլօսուն վէ Պեսրոսուն ճէսէտլէրինին հարասը պու մէղպահըն ալթընտա տէֆն օլունմը տըր : Թէմամը գաթէն Սը . հետրոս քիլիսասընտա խտի . պաչարը տա կաթէրանտա տըր :

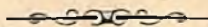
Թալանտաքի հալտըղ գապլը օյմա իչլէրինի, փէնճէրէ արալարընտաքի մօղայիքլէրի թարիֆ տէյիլ խայալ պիլէ էտէմէմ : Ամուտ պաչլարընըն իւղէրինտէքի արալըգ չէփ չէվրէ Սը . Պեսրոսուն պաչլայարագ 13իւնճիւ կէօ փափայա գատար, 74 փափալարըն մօղայիք թաւիլրլէրի իլէ թէգին օլունմուշ տըր : Հէր թարաֆ ալթուն, հէր նօղթա սանաաթ վէ սէրվէթ իլէ մէմու տըր : Պիր թարաֆ տիվարտա Բրիստոս հիւքսէքտէ թախթ իւղէրինտէ օթուրույօր, պիրաղ աչաղըտա Պեսրոս վէ Պօղօս րէսուլար, պիր թարաֆտա օրթատա Բրիստոս վէ քիլիսէնին 24 իսթիյարլարը էթրաֆընտա Վա-

հի քիթապընտա զիքը օլունան 4 ճանաւարւար անա սէճտէ էթմէքտէ, ախէր պիր թասվիրտէ՝ Բրիստոսուն սաղընտա Պետրոս վէ Անտրաոս, սօլունտա իսէ Պօղոս վէ Ղուկաս տուրույօրլար, պաշդա պիր եէրտէ 12 րէսուլլար տիղիլմիչէր իտի: Պիր թարաֆտա Սբ. Մարիամ սէմայա ուրուճ էյլէմիչ պաշընա թաճ դօնուլույօր, պունտան պաշդա էյի չօպան վէ գօյունլար, Եսայի, Երէմիա, Եղէկիել, Տանիել վէ ախէր թասվիրլէր քեաֆֆէսի ալթուն զէմին իւղէրինէ զիղըյմէթ թաչար իլէ իչլէնմիչ տիր: Պիւթիւն պինանըն տախիլինտէքի մասուպար վէ մէղպահլար էն զիղըյմէթ րէնկեարէնկ թաչար իլէ տօլու տըր: Պսւ եէչիլ, զիւմրիւթի, վէ զըրմըզը թաչարը իրի քիւրսիւլէր, աէօչէմէլէր վէ ամուտլար հալինտէ կէօրիւրսին:

Պունլարը սէյր էյլէտիքճէ տիւլինիւյօր իտիմ քի Պօղոս տինեայա կէլէճէք կիւնիւ պիլմէմիչ տիր, ազլը օլսա չիմտի կէլմէլի իտի: Զաւլալը՝ ՚լ վաղըթ զաիֆ կէօլէրի իլէ չատըր էօրիւս պին պիր զահմէթլէր չէքէրէք հէմ կէչինմէլի հէմ տէ Բրիստոս տէնիլէն իտմի ճիսմի պէլլիսիղ պիր քիմսէյի չու՝ փութփէրէսթ զալիմ տինեայա անլաթմաղա չալըճալը իտի: Օլ զէմանըն Բօմասը պաշընը քէսմէք իլէ մուպապէլէ էյլէտի, սօնրաքի Բօմա ճէսէտինին պիր փարչասը դալմոչ տէյու զանն էյլէտիյի մահալի ալթուն վէ միւճէվէր իլէ դափլամաղա չալըյօր: Նէ՞ օլուր, չիմտիքի չու ամուտլարըն պիր տանէսի, չու տիվարտաքի ալթունուն պինլէրտէ պիրի, չու մէղպահլըն իւղէրինտէքի ալթուն մէլէքլէրին պիր դանատը, Կախօտ չու թաւանա օլան մասրաֆըն օն պինլէրտէ պիրի փալլօսուն էլինտէ օլսա իտի, պիւթիւն էօմրիւնտէ էքմէք դայղուսունտան գուրթուլուր իտի: Լաքին պիլմէմ պու սէրվէթէ մալիք սլսա Կինէ վաղ էաէր մի իտի: Պէօյլէ թաչանմաղա, գօվուլմաղա, դաչմաղա, տէօյիւլմէյէ պէօյլէ րազի օլո՛ւր մը իտի: Նաօըլ իսէ Բրիստոսուն չիմտիքի չայիրտլէրի իլք Բէսուլլարտան վէ վէքիլլէրի Սբ. Պետրոստան վէ փափալար Պօղոս

տան չօդ րահաթ տըրլար : Ասիլլէր վէ վէքիլլէր արասընտա-
քի ֆարդա պաղընըդ , ճնլար խըզմէթ էտէրլէրտի , պունլար
խըզմէթ օլունուրլար , ճնլար հէր քէօյէ հէր դասապայա
կիտիպ էհալլիէ սէօյլէրլէր վէ դապուլ օլունսունլար տէյու
չալըլըրլար իտի , վէքիլլէր հէրլէրինտէ րահաթ օթուրուր-
լար վէ էհալլի տիւնեանըն հէր թարաֆընտան կէլիպ սիւ-
րիւնէ սիւրիւնէ հուզուրլարընա գապուլ օլունուր . ճնլար
ֆաղիր վէ չըպլադ իտիլէր , վէքիլլէրի նէֆաիս վէ միւճէվ-
հէրաթ իչինտէ դարդ օլմուչ տըրլար : Պաւ հիսապտա վէքիլ
օլմադ ասիլ օլմադտան նէ գատար էյի տիր :

Գաիու էճնիւնէ չըդսըդ , էթրաֆըմըդ սաթըճըլար իլէ
իհաթէ օլունմուչ իտի : Պիղէ էվլէլճէ պրօչ սաթման էօթէտէ
տուրմուչ կիւլիւյօր ամմա եանըմըդա կէլմէյօր իտի : Արա-
պաճըլար ալայը իսէ քիաֆիէսի «գաքազուկ . . . գաքազուկ . . .»
տէյու պաղըրմադտա իտիլէր . անլատըդ քի օլ հէր ալթը մէ-
ղարլարը պուրայա հաղըն իմիչ , պիր արապայա աթլայըպ
օլ մաղարալարա սօղորու հօլա րէվան օլտուդ :



ԲՕՄԱ ՄԱՂԱՐԱԼԱՐԷ

Պու մաղարալար իլք ասրլարտա իրիսթիյանլարըն թէ-
ատտիտէն գաչըդ կիզլէնտիքլէրի հէրլէր տիր : Եանըմըդտա
պիր փաթիպ վէ էլիմիդտէ ըչըդ օլարադ աչաղը էնտիք , վէ
հէր ալթընտա տար , դարանլըդ , բութուպէթլի հօլլարտան
հիւրիւմէյէ պաչլատուդ : Պու հօլլար գայատա օյուլմուչ օ-
լուպ՝ հանլարտա էօրիւլէրի գօյմադ իչիւն հէր հէր ուֆադ
գօվուչլար աչըլմըչ իտիլէր : Պու մէղարլարըն իւզէրինտէ
իտիլէր , տուալար վէ իրիսթիյան իւմիտլէրինի իմա էտէն
իպարէլէր գաղըլմըչ իտի : Օ վաղթըն իրիսթիյանլարը

կիւնտիւղէրի պուրաւարտա կիղլէնիպ կիճէլէյին պիր նա-
ֆադա պուլմադ իշին սիւրիւնէրէք տըշարը չըգարլար ի-
միշ : Սը . Սէպասթիյան պուրատա հաշար իմիշ վէ պիր կիւն
հէմէք արամադ իշին տըշարը չըգտըղընտա քէնսինի կէօ-
րիւպ օդ իլէ էօլտիւրմիււլէր : 0 ղէմանըն փափալարընըն
տա մագամը պուրատա իմիշ : 235տէն 252 թարիխինէ գա-
տար փափալարըն հիշ պիրի տինհա եիւղիւնէ չըգամաղլար
իմիշ , վէ պու վաղըթտա 4 փափա տէյիշիլմիշ : 0 վաղթըն
փափալըղը հալէս էտէճէք պիր չէյ տէյիլ իմիշ : Շիմտիքի
Վաթիդան քիւրսիւսիւ իլէ օրանըն արասընտա կէրէք իշ-
թիհաճա , կէրէք սըհէթճէ , կէրէք ուղուն հաշամադճա է-
փէյի ֆարդ օլմալը քի 17 տէնէտէ 5 փափա տէյիշիլմիշ : Պի-
րինի իշէրիտէ պուլուպ քիւրսիւսիւնտէ էօլտիւրմիււլէր ,
պիր ախէր փափա տըշարը չըգտըղընտա հաղալայըպ վուր-
մոււլար : Վաթիդան սէրայընտա վէ պաղլէսինտէ հաշասա-
լար պէլքի տահա ուղուն վաղթ Սը : Պետրոսա վէքիւլէթ
էտէրլէր իտի : Բօմա ալթընտա 160 թանէ մագարալար վար ի-
միշ վէ քեաֆֆէսի տար տօլաչըդ հօլլար իլէ պիր պիրինէ
րասլթ օլունմուշ . պունլարըն ուղունուղուն ուճ ուճա կէլսէ
200 տասաթլըդ հօլ օլուր . մէղարլարըն ասէտի 6 միլիօն ի-
միշ : Պիդ քեաֆֆէսինի տօլաչմատըդ , վագասա նիյէթիմիդ
վար իտի . լաքին վաղթմըդ միւսաատէ էթմէտի : Անճագ
Սէպասթիյան քիլիսէսի ալթընտաքինի կէղտիք վէ օրատա
հէր հէր ուֆագ մաճուլար կէօրտիւք քի օրատա պատա-
րագ վէ իսլատէթ օլուր իմիշ : Սը . Գալիքթաո , Սը . Անըն
Սը . Պրիճէր վէ տահա չօդ մէշուր աղիղլէր պուրատա
տէֆն օլունմուշ տըրլար : Պուրատա հաշարլար վէ կիւնլէր ի-
լէ տուա էտէրլէր իմիշ : Պիր փափաղ նաղլ էյլէտի քի ,
Սը . Յիլիպ պուրատա տուա էտէր իքէն օլ տէրէճէ իլանի
մուհապլէթ իլէ տօլմուշ քի եիւրէյի չիշիպ կէօքսիւնիւ
փաթլաթմըշ : Էյէր սէօյլէյէն փափաղ օլմատա իտի պէլքի
չիւպհէ էտէր վէ Յիլիպ օ աղչամա նէ հէմէք հէմիշ իտի տէ-
յու սօրար իտիմ : Պաչգա պիր աղիդ տահա նաղլ էյլէտի ,

ՓԱՆՓԷՕՆ

Բօմատա դատիմ փութփէրէսթ ղէմանընսան պաղլայէ
օլարագ էն էսքի վէ էն ղիյատէ սաղլամ գալմըչ օլան էսէր
պու հէյքէլ տիր : Պու պինա Թ . Մ . 27 աէ Ագրիսպաս Թա-
րաֆընտան հափըլմըչ , վէ ճիւմլէ իւհլարա վագֆ օլուն-
մուչ , սօնրա տա Բրիսթիյան քիլիսէսինէ թէհաւվիլլ էթտի-
յինաէ Սր . Աստուածածինէ վէ չէհիալէրէ Թախսիս էալլմիչ
տիր :

Հէյքէլ միւտէվլէր չէքլտէ օլուպ էնի վէ հիւքսէքլլիյի
60 արչըն գատար վէ տիվարլարըն գալընլըղը 8 արչըն տըր :
Գուպլէսի ղայէթ կէսիչ վէ հիւքսէք օլուպ օրթասընտա 8
արչըն գութրուհտա պիր Թէք փէհէրէ վար տըր : Գուպ-
պէ , 7 արչըն չէվրէսի 16 արչըն հիւքսէքլլիյի օլան , 16 ա-
մուալար իւղէրինաէ տուրույօր քի պու ամուալարտան հէր
պիրի պիր փարչա կրանիթ Թաշտան հափըլմըչ տըր : Տիվար
ղալըն օլուպղուհտան մէղպաշլար էթրաֆտա տիվարըն իչինաէ
հափըլմըչ վէ 7 Թանէ տիրլէր : Պուսլար օրթատա Ժիւփի-
թէր օլարագ Փարղը իւհլարա Թախսիս օլունմուչ ի-
ալլէր : Շիմտի իսէ պիրէր խորան հափըլմըչ վէ հէր պիրի
պիր աղիզլն նամընա Թախսիս օլունմուչ տըր : Պուրատա
կէօրիւլէճէք չէյլէր արաշընտա Օղոստոսուն վէ Ագրիփանըն
մէրմէր սանէմլէրի վար տըր : Բաֆայէլին մէղպար տախի
պուրատա տըր : Շիմտի իսէ փարիզտէքի Փանթէօն կիպի
մէմլէքէթին պէօյիւք ատէմլէրի պուրատա տէֆն օլունմադ-
տա տըր : Վիլլթօր էմմանուէլ վէ Ումպէրթօ Գրալլար տա-
խի պուրատա տէֆն օլունմուչ տըրլար : Պու մահալ խաթ-
րըմա Փարիզտէքի Փանթէօնու կէթիրտի , օլ կիւղէլ մէշ-
հուր պինա , Վիլլթօր * Հիւլիօ վէ Գալնիօ կիպի ղէվաթըն ճէ-

Անյութ ճօղէֆ խմբինտէ, պոռնա տա Սբ. Մարիամ կէօրիւնմիւշ վէ էօլաիւքտէն 100 սէնէ սօնրա պու աղիղին ճէսէտինի պուլմուշար քի երիւրէյի վէ տիլի հալա սաղլամ խմիշ: Յորանսըղ ասքէրլէրի Ռօմայա կէլիպ 7 ինճի Պիյօս փափայը էսիր կէօթիւրաիւքլէրինտէ, պու երիւրէքտէն դան տամլամըշ: Պու հագիգաթլարը փափաղ ֆորանսըղճա սէօյլէտի պէն տէ արգասաշըմա ինկիլիգճէյէ թէրճէմէ էյլէտիւմ. հէր իքիսինտէն տէ պիր փարա ալմատըմ. հէմ ալտըղըմ կիպի վէրտիւմ. պլէքի պիրաղ տա իսգօնթօ իլէ, էյէր գարիյունը քիրամ արղու էտէրլէր իսէ տահա իսգօնթօյա նաղըր իմ:

Ել հասըլ շու քէօսթէպէք եուվալարը կիպի մուղալլամ վէ միւտհիշ տէլիքլէր իչինտէն սօլաշըր իքէն պիրաղ կէճ տօղմուշ իտիյիմէ չիւքր էթտիւմ: Օ վագթլար իրիսթիյան օլմագ իլէ շիմտիքի արասընտա էփէյի ֆարգ վար սըր: Հէլէ էվլօփա, Սմէրիդա իրիսթիյանլըղը եօգ մը, ինսանը հալէսէ կէթիւրիւր: Կիւղէլ գատիֆէ գանէփալար իւղէրինէ կէօմիւլիւպ օթուրուր, դօլթուղլարա տայանըրսըն. եաղըն ասէմ պաշընա պիր եէլիփաղէ վէրիւրլէր, գըշըն կիւղէլ սօսլա եանար, կեահտա պիր սէչիւմիւշ մէշհուր մուղանիլէր օրկանօ իլէ թէրէննիւմ էյլէրլէր վէ պիւթիւն խըղմէթ թամմ պիր սաաթտան դիյատէ սիւրմէղ, եինէ տէ չօդ քիմսէլէր տէ 20—30 տիգիգէ կէճ կէլիւրլէր: Պիւա չիւպհէ իլք Ռօմա իրիսթիյանլարը ախրէթտէն պուշըպ հասէտ էթմէյէ հագդլարը վար սըր: Ֆագաթ պիղ թիւրքիա իրիսթիյանլարը հասէտ օլունմագ դօրդուլմուղ եօգ: Հէմ քիթապըն տէտիւյինէ կէօրէ պիղլէր շու մագարա սաքինէլէրի իլէ օրատա էյիճէ կէօրիւշիւպ տէրտէշէպիլէճէյիւղ: Էյէր եանմըշ պօղաղլանմըշ, պաշը պալթալանմըշ, ճէսէտլէրի խէնտէքլէրէ տօլտուրուլմուշ չէշիտինտէն օլանլար հէփ պիր արայա դօնուլաճագ իսէ, էսքի Ռօմալլարըն եանընտա շու ալթուն մէրմէր գապը քիլիսալարտա պատարագ կէօրիւպ կէչէն եէնի Ռօմալլարը տէյիլ, պիր չօգ էրմէնիլէրի կէօրէճէյիւղ:



սէտինի դօյմադ իշխան դուռնանքը յօր վէ դափու իւղէրինտէ
«Միմնեքսար վարսանըն պեօյիւք եփխսարսըն» տէյու հաղը-
մըչ տըր : Էվրօփանըն հէր նէրէլէրինէ կիթտիմ իսէ , միլ-
լէթլէր պէօյլէճէ արալարընտան պիր գաչ էվրաալարընա
միննէթտարլըղլարընը կէօսթէրմէք իշխան մութան-
թան պինալար վազֆ էյլէմիշ տիրլէր : Ինկիլիղէր նէլսօ-
նա , Ալամանլար Պիզմարգա , Ամէրիգալըլար Ուօշինկ-
թընա նէ հալիալար աղ տըր : Իթալիանլար վիզթօր Էմ-
մանուէլէ , Կարիպալտիյէ վէ Գափուրա տէյիլ Փանթէօնու ,
պիւթիւն Րօմայը վազֆ էթսէլէր պիր շէյ հափմըչ օլմաղլար ,
հիւնքի պուղար մէմլէքէթի քիլիտէ հիւքիւմէթինտէն գուր-
թարըպմիւթթէհիա վէ մէշրութի պիր հիւքիւմէթ իտարէ-
սինէ կէթիրմիշ տիրլէր :

Պուռնլարը կէօրաիւքճէ ինսանիյէթ նամընա հիսս էթ-
տիյիմ սիրուր դատար հասէս հիսս էտիյօր իտիմ : Գիւաչի
պիզաէ տէ պիր վիզթօր Էմմանուէլ պուլոնսա տա քէն-
տինէ հաչմէթլու սէրայլար վազֆ էյլէսէք : Իթալիանլար
պուռնու իլէ տէ իքթիֆա էթմէյիպ 1885տէն պէրու չէհ-
րին օրթասընտա վիզթօր Էմմանուէլ նամընա պիր թիզ-
քիար (Memorial) պինա էյլէմէքտէ տիրլէր : Պու թիզքիար ա-
պիտէսի նիմ տաիրէ օլուպ , 228 աչադ հիւքսէքլիյինէ դատար
մէրտիվէնլէր իլէ չըղըլըյօր : Տաիրէնին գութրու 160 աչադ օ-
լուպ տաիրէնին օրթասընտա վիզթօր Էմմանուէլին աթ իւ-
ղէրինտէ ալթուն դապըլ տէմիր շէյքէլի վար տըր :
Աթըն պօյու 12 արչըն , հիւքսէքլիյի 12 արչըն օլուպ , 3 ա-
չաղը իւղէրինտէ տուրույօր վէ էօն աչաղընը իլէրի տօղրու աթ-
մըչ օլարադ դօյմադ վաղիյէթինտէ տիր : շէյքէլին տուրաուղու
թապան իւղէրինտէ «Վարսանըն վիէսերի» սէօզլէրինի օղու-
տոււմ : Պու նիմ տաիրէնին իքի ուճունտա թաչտան արս-
լանլար սանէմի վէ ալթընտա կիւղէլ պէօյիւք հալուղլար
վար տըր վէ արսլանլարըն աղղընտան սուլար հափուդա
տէօքիւլիւյօր : Թէքմիլ պինա իթալիա ֆիւնտեն ը դարիֆէ-
սինին սօն մարիֆէթլէրի իլէ թէզէին օլունմուշ վէ 2 մի-
լիօն լիրայա մալ օլմուշ տըր :



ԲՕՄԱՅԱ ՎԻՊԹՕՐ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԻՆ ԱՊԻՏԵՍԻ

Բոմանըն հայկանաթ պաղէտինի տէ կէղարմ: Պօրկէղի տէնիլէն մահալաէ, պինլէրձէ տէճնիւմ պաղէլէր արաւընտա կափըլմըշ, կիւզէլ աղաճըլ հօլլարտա տօլաշըպ կէզէր իքէն հէր ճինա հայկանաթը քէնտիլէրէ մախսուս տաիրէլէրինտէ սէյր էյլէրսին: Կէյիքլէր, ճէյրանլար իչին տաղլար վէ դայալար, մայմունլար իչին աղաճըլլար վէ օյուն կէրլէրի, արսլանլար, դապլանլար իչին մէֆրէթ դայա գօվուչարը, այըլար իչին մադարալար, էօրաէք վէ սու հայկանաթը իչին կէօլլէր վէ նէհրլէր, գուչար իչին կէնիշ հալատար դաֆէսլէր կափըլմըշ, հէր պիրինի քէնտի թապլի էօմրիւնտէ սէյր էյլէրսին: Պիր Չիմիանղի իլէ պիր դափլանը աշնի տաիրէյէ դօյմուշ խիլլէր: Չիմիանղի թամմ իրի պիր ինսան կիպի իքի էլլէրի իլէ դափլանը գուճաղլաշըպ, գուլըրուղունու գուլաղընը չէքէրէք վէ կեահտա պիր սիւրիւյէրէք էյլէնիյօր խի: Իքի էլլէրինի կան կանա գօյուպ օրթաւընը չուգուրլատարադ թաա կափաղընը վէ սու իշտիլինի կէօրաիւմ: Ինսանա պու դատար պէնղէյէն հայկան կէօրմէմիշ խիւմ, Փաղաթ հայկանա պու դատար պէնղէյէն

ինսան չօգ կէօրմիւշ խախտ : Պուշկարըն արասընտա պիր չիֆիթ դէպրա (հապանի մէրքէպ), կէրկէտան , թափիր , տէվէ գուշարը վէ սու աղըրլարը վար խախտ : Նիւլէր աղ- շամա գաաար կէլէն սէյիրճիլէրին վէրտիյի եէմէքլէրի խօր- թումլարը իլէ ալըպ աղըրլարընըն իչինէ աթըյօրլար վէ հիշ պիրինի բէտտ էթմէյօր խախտ : Էհալի կէօրսիւն , էօյրէն- սին , այնի դէմանտա քէյֆ էտիպ րահաթ էթսին տէյու պու կիւզէլ պաղէլէրի , պու չիմէնլիք չիլէքլէրի վէ սու պաշա- րընը հափմըլլար վէ հէր հէրտէ օթուրմադ իչինն գանափէ- լէր գօյմուշլար խախտ :

Յիլա չիւպհէ օլ Գափուշին մանասթըրընը տախի կէզ- տիք : Մասուռտաքի սուրէթլէրի վէ օնլարըն արասընտա , Կիտօնուէն մէշնուր «Սկնր Միշէլ վէ Սմէհրնա» սընը Գօրթօնա- նըն Սր. Պօղոս թափիրինի սէյր էտիպ ալթ գաթա էնաիք , պէօյլէ տէշէթլի պիր մէնպարէ Երուսաղէմէ հաղըն Մար- սապա նամ Բուս մանասթըրընտա տախի սէյր էյլէմիշ ի- տախ : Թէքմիլ էթրաֆըմըզ պինլէրճէ էօլիւ քէմիլքլէրի իլէ իհաթէ օլուշմուշ խախտ : Շու ֆարդ իլէ քի պուրասաաքի էօլիւլէր փէք թէրպիլէլի օլուպ տահա մուշթաղամ պիր հալտէ տիգիլմիշ խախտ : Խայալ էտինիդ , պինլէրճէ պաշլար չու գարանըդ մահալտէ կիւլէրէք չուգուր քէմիք կէօլլէրի ի- լէ իւզէրինէ պաղար իտէ ինսան նէ հիսս էյլէր : Գաֆալարը տիւզիւպ գուլէլէր վէ էհրէմէր հափըպ պաճադ վէ գօլ քէմիքլէրինտէն աժուտլար վէ քէմէրլէր թէշքիլ էյլէմիշլէր , էլ հասըլ վիճուտին հէփ քէմիլքլէրինի ալըպ այրը այրը տիւզէրէք կէօնալէօն հէստէտի շէքլլէր հափմըշ- լար խախտ : Եանըմտաքի րահիպէ «Պուշկարը քիմ հափ- տը» տէյու սօրատում :

«Պիշ հափաղդ» տէյու ճէվապ վէրտի : «Գիմին քէմիլքլէ- րի» տէյու սօրատըղուժտա , «Պիլիմ պիրատէրլէրին» ճէ- վապընը վէրտի : «Էլվէթ պուշլար 4000 պիրատէրլէրին քէմիլքլէրի տիրլէր վէ պուշլարըն թօլլանմաթ իչինն պիր գաշ հիւդ սէնէ կէչտի» տէտի , վէ պիրլէր պիրլէր էլինէ

ալըս, «իշթէ չու պիրատէր Անսէլմոնըն, չու Ումպէրթօնուըն»
տէյու կէօսթէրմէյէ վէ անլէրի թարիֆ էթմէյէ պաշ-
լատը: Զաւալլըլարըն պաշը պիր եէրէ, այաղլարը պիր թա-
րաֆա վէ հէր փարչալարը այրը այրը տաիրէլէրէ գօնուլմըչ
իտի: Խաթըրմա կէլտի քի օ անտէ կէօլմ իւլ գըյամ օլտա,
չունլար պիր դալգըս տիղիլմէյէ պաշլատար հէ փաթըր-
թըլը պիր վազթ օլաճագ իտի: Պիրի կանլըչ պիր պաճագ
թագըս պիրի գըսսա պիրի ուղուըն օլտուղուըն կէօրիւնճէ նի-
զա չըգարաճագ, օլ պիրի աճէլէսինտէն կանլըչ պիր պաշ
կէչիրիսլ գօմչուսուընա պաշըմը սէն ալմըչըն տէյու հիւճմ
էտէճէչ, օլ պիրինին գօլլարը կա Վէնէսի միւնսպիլէթսիղ
կէլէճէչ, էլ հատըլ պէն պու միւլահաղատա իքէն՝ բահիսլ
քէմիքլէրի ալըս հիքեպէլէր սէօյլէմէքտէ իտի: Էնճամ
պիր թանէսինի թութուսլ, «Պու պիր փրէնս իտի վէ էճ-
տատընը թա Բօմանըն օլ հաշմէթլու կիւնլէրինէ գատար
իղլէյէ պիրի իտի, նասըլ իսէ քէնտի տէրէճէսինտէն օլմա-
յան պիր տիլէնին գըղընը սէվմիշ իտի, վէ հէր իքիսի սէ
չօգ թէատտի Վէքտիլէր, էնճամ գըղը ուղագ պիր մահալէ
սիւրիւսլ դայսլ էյլէմիլլէր, պու կէնճ իսէ տիւնեանըն հէր
թարաֆընը արայըս սէվկիւլիւսիւնիւ պուլամաղըղնտան
կէլիսլ՝ միւնքէսիր դալպինի պու մէղպահա թագտիմ իլէ
էօմրիւնիւ Ալլահա վագֆ էյլէտի: Պիրաղտան փէտէրի վա-
լիտէսի վէֆաթ էթտի, գըղ ալվաէթ էթտի վէ պու կէնճի
արամաղա պաշլատը: Էնճամ չօգ արատըղտան սօնրա պի-
ղիմ պու էլպիտէմիղլի կիլինմիշ օլտուղու հալաէ կինէ սօ-
ղագտա բասթ կէլիսլ թանըսը, պու կէնճ տալի ճուս թա-
նըսը, ֆագաթ իշ իշտէն կէչմիշ իտի, պիչարէ օլտուղու
կէրտէ տիւչտիւ վէ պիր տահա սէօյլէմէտի: Էնճամ վէֆաթ
էյլէտի, իշթէ չու տա ճուսն պաճագ քէմիլի տիր տէտի:
Պէօյլէ սէօյլէյիսլ էլինէ պիր տէ ուղուըն քէմիք ալտը վէ
ֆարղըր բէմիլէրին իչինտէ էլինին փարմաղլարընըն քէմիք-
լէրինի կէօսթէրմէյէ պաշլատը: Օլ մահուտ սուսլ կինէ
խաթըրմա կէլտի, աղ դալար «հօլիլ՝չ լի» տէյու սօրաճագ

խորմ, աէրհալ աէյիչարիւիւլ գաչ յնէ էլվէլ տէյու ոօրտում
«150 աէնէ» աէյու ճէվսալ :վէրտի :

Էռմբուլումէ պու հէշիտ պիր բուման տինէմիւ տէյիւ ի-
տրմ: Պէօյլէ հիքեայէտինի վերտիյի աշըդըն քէմիքլէրինի
թութուպ դափաաընը, կէօզ չուդաւլաւընը, պաճադընը
կէօթէրէրէք հիքեայէ էթմէ'ք, աաէթա քէնտիմի թէշրի
օտաաընաա դանն էտիյօր իտրմ: օրաաա աախի ինաանըն
պիր փարչաաընը էրիմիլէ ալլապ, չու ազալէթ հէօրիւտիւր,
չու աոապէ հիսս էթտիրիր, չու կիււտիւրիւր հիպի թէլ թէլ
կէօթէրիր իտիք:

Բանկային պու. նաղդիյէթի պաշտա պիր վաղլա խաթմ-
րումա կէթիրաի : Մէքթէպաէ ի.քէն ֆէնն ի ճէրրաճի մուալ-
լիմիմիզ պիր կիւն օրթայա զայէթ իրի , պօյնու զալլն , պա-
շր թրաշ օլմուշ , գուլաղլարը մէյտանտա պիր Մարօնի փա-
փաղը կէթիրիպ տուրտուրաու , պիզ իսէ թէպապէթէ ախ-
մուհիմմ պիր թէճրիպէ դիքր էտէճէյինի անլայըպ աիդ-
գաթ իլէ տինլէմէյէ պաշլտաըպ , վէ չու հիքիայէյի տէօյլէ-
աի : «Էֆէնտիլէր , պու կէօրաիւլլանիզ մուգաաուէս զաթ
վաղթըլլէ պիր սըղըր չօպանը խտի , պիր կիւն պու կէօր-
աիւլլանիզ գուլաղլընըն արդաղնտա պիր թէճիլքէյի չը-
պան գուհուր էթաի վէ պանա միւրաճաաթ էթաիլինտէ ա-
մէլիյաթ լաղըմ խաիլինի վէ Նալինին վէխիմ խաիլինի ան-
լաթաըմ : Էնճամ բաղի օլուպ թէպլիմ օլտու վէ աճա էլլէ-
աի քի , պու իլլէթաէն գուրթալուր իսէ քէնտինի Ալլահա
վաղֆ էլլէոին : Ամէլիյաթը իճրա էլլէաիք : չիֆա պուլտու
վէ տիւնեայը թէրք էաիպ փալաղ օլտու , տէաի վէ պու-
րաաա տօղթօր կէօղլէրինի վէ իքի գօլլարընը բէմայա դալ-
արըրպ զայէթ աղըր վէ թէմքինլի պիր տէաա իլէ ալի
պիօյիէն գեւիլինն դայպ երօխյինի սեւալաք պուշտա, աննա
գեւիլն հիլպիրշէյ դայպ երվեհի , տէաի :

Պու. քէմիքլէրին տրասընտա պիր թագըմ տա գուրու-
տուլմուշ րահիպէր վար իսիւ։ Խաչալ էտինիդ էթլէրի չէ-
քիւմիշ, ազալէթլէրի գուրուլմուշ, Կէօդէրի իյինէ տիւլմիւշ

սուտադարը չէք իլմիշ, տիշլէրի մէյտանա չըգմըշ փափաղար,
դանն էտէրսին կիւլմէքտէն պայըլըյօր խտիլէր: Տօղրուսու
չու էօլիլէր տիյարընտան սաւլուչմաղ չարէսինի տիւչինիւյօր
խտիմ, բահիպ խեքէնտինին տախի պիլր կիւն պուրայը վի-
ճուտինին փարչալարը իլէ թէղէին էտէճէյինի սէօյլէյիպ
իֆթիխար էտիյօր խտի: Օրատան միւֆարաղաթ էյլէտիմ
լաքին օլ փափաղ դուրուլարընըն կիւլմէքտէ օլան սիմասը
կիւնլէր իլէ խաթըրմտան չըգմաաը:

ԼՍԹԵՐԱՆՅԱ ՍԲ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ
ՔԻԼԻՍԷՍԻ

Բօմասա մաւթլաղ կէօրէճէք եէրլէրտէն պիլրի տէ պու-
տըր: Պու քիլիսէ Գօսթանթին իմիլէրաթօր թարաֆընտան
եաթիլմըշ օլան իլք իրիսթիյան քիլիսիսի օլաուդուտան
տիւնեատա ճիւմէ քիլիսէլէրին վալիտէսի տիր: Պու պի-
նայը թարիֆ էթմէք Սը. Պեսարսըր թարիֆ էթմէք դատար
կիւճ տիր: Քիլիսէնին դաւիուլարընտան օրթատաքի թուճ
դափու անթիլգա օլուպ՝ խորանըն դարչըսընտաքի սիյահ
մէֆրէթ պիլր չիֆթ ամուլար վէ աու մէղպահ, պիւնանըն
վիւսաթը վէ ֆէնն ի միմարիսի, ֆէվգ էլատէ տիգդաթա
չայան տըր: Գարչըտա խորան իւղէրինտէ մօզաիք օլարադ
Բրիսաուսու, վալիտէսինին, վէ բէսուլարըն թաալիլէրի
վար տըր: Թաւանըն ալթուն եալտըղլարը, տէօչէմէնին
կիւղէլլիյի, թարիֆի նա դապիլ տիր: Պու քիլիսէ փափա-
լարա մախսուս տատ օլունույօր վէ մէս օլունուր օլուն-
մաղ պուրայը թէսլիմ ալըրլար իմիշ: Օրթա մէղպահըն
ալթընտա Պօղոս վէ Պեսարսուն պաչը տէֆն օլունմուշ

ղոհնաա կէթիրիւ պուրայա գօմուէ : Քիլիսէնին տէրունին տէ կէզէր իքէն զըստա շիշման պիր րահիւ իշարէթ էտիւ պէնի պիր գափու էօնիւնէ կէթիւրաիւ վէ պէլինտէն ա- նախթարը չըգարը պիր գափու աշտը վէ պիր գաշ մէր- տիւլէն էնիւ պիր օտայա վասըլ օլտուգ : Իէէրիտէ Սը. Հէզինէնին թասվիրի վէ պաշգա կիւզէլ թասվիրէր վար իտի : Բահիւ իթալիանճա լիտանընտա պիր չօգ չէյլէր սէօյլէտի : պիր տէ ուֆագ Սը. Հէզինէ թասվիրինի էօփիւ պահա վէրաի : էլինտէ պիր թագըմ փարալար իւէ օյնայը պ կէօսթէրիյօր իտի : Հէման էլինէ պիր գաշ փարա վէրիւ չըգմադ տէրտինէ տիւշաիւմ, ֆագաթ րահիւ ճէպլինտէն պիր ազ Ֆրանսըզ պաղըր փարալարը չըգարը պ, իթալիան փարասը իւէ տէյիշտիրմէքլիյիմի անլաթաը : Շու աճայիւ մանպտէ իքիմիզ հալընըզ իտիք, պիլմէմ դօրգտաւմ մը հօգտա աճէլէմտէն մի փարայը պօղաճագ նէրտէ պիր ազ տահա իթալիա փարասը վէրիւ պափույա տայտտըմ : Նա- սըլ իտէ պու րահիւլին պիլէքլէրի իւէ պօյնու խօշումա կէլ- մէտի : Պու քիլիսէտէ Քիլիստոսուն խաչանմաքնա աիտ է- սէրէր մահփուզ իմի :



Ս Ս Ն Թ Ս Մ Մ Ր Ք Ս Մ Ա Ճ Ի Օ Ր Ս

Սը. Մարիամ իտմինէ թախաի օլունմուէ 80 քիլիսէնին էն պէօյլէյի պու տըր : 352 թարիխինտէ Օգօտոս ալընտա Սը. Մարիամ Լիպէրիյօս փափայա կէօրիւնմիւզ վէ էրթէտի կիւնիւ նէրէյէ գար հագմըզ իտիյի կէօրիւնիւր իտէ օրատա պիր քիլիսէ հափմաքնը էմր էթմիւզ վէ պէօյլէճէ հափըլմըզ տըր : Քիլիսէ 40 ամուտար իւզէրինէ տուրույօր քի, պուն- լարտան պաղըսը դըրմըզը վէ սիյահ սումագի մէրմէրլէր

տըր : Պու խոսեցաւ իսրար էթմէմ , հէր քէսին շէհատէ-
թի պու մէրքէզաէ տիր : Պէտէնլէրինին հարըսը Ար . Պողոս
քիլիսէսինտէ ուտուղունու ինանարգտան սօնրա պունա ի-
նանմագտա կիւճիւք դալմադ : Լաքին պու քիլիսէտէ էն
տիգդաթա շայան շէյ քիլիսէնին օրթա դըսմընտա հանլար-
տաքի իքի սըրա ամուտլարըն էօնիւնտէ րէսուլլարըն պէօ-
յիւք վէ դայէթ սանաաթ իլէ հափըմը միւճէստէմ մէրմէր
հէյքէլլէրի տիր : Խորան թարաֆընտան պաշլայարուդ իլք
ամուտըն էօնիւնտէ սաղտա Պեարոս , սօլտա Պողոս Առաք-
եալլար վար տըր : Պետրոսուն էլինտէ իքի պէօյիւք ա-
նախթարլար , Պողոսուն էլինտէ իսէ պիր դըլըճ վար իտի :
Անդրէաս պիր աղաճա տայանմըլ ույուղլայօր կիպի պիր
վաղիյէթաէ , Նադօպօս չօպան կիպի էլինտէ պիր առա ,
Թոփմաս պիր էլինտէ փէրկէլ օ պիր էլինին փարմաղընը
ուղաթմադտա , Յովհաննէս էլինտէ քիթապ վէ դալէմ , Փի-
լիպպոս էլինտէ խաչ թութարադ աժտէրճանըն պաշընա
պասրօր , Նադօպօս էլինտէ ոփա վէ քիթապ , Մատթէոս
էլինտէ քիթապ , սաղալը տաղընրդ , պաշը թաղ , եինէ պիր
լուղէթ ունուլթմուշ կիպի հօդարը պաղըյօր , Պարթօղէմիոս
էլինտէ պըչապ , Սիմէոն օդույօր վէ դայէթ ալիմ կէրիւնմէ-
յէ չալըչըյօր , Թադէոս էլինտէ մըզրապ տուրույօր իտիլէր :
Պունլարըն ճիւմլէսի դայէթ մահիր օյճաճըլար թարաֆընտան
հափըմըլ պիր պուշուդ ստէմ իրիլիյինտէ սանէմլէր աիրլէր :
Տօղրուսու պաղըսընտա սօլա , գըլըճ , պըչապ օլմասը նէյի
իմա էտիյօր իտի , անլայամաւըմ : Պու քիլիսէտէ Գօսթան-
թինին սանէմի վէ Մարթին փափանըն մէդարը վէ տահա
չօղ թարիլի էտէրլէր վէ անթիզալար վար տըր քի , թա-
րիֆտէն սարֆը նաղար էթմէլի իդ : Պու քիլիսէնին հա-
նընտա Լաթէրոն միւղէխանէսի վար տըր . լաքին ճնուն
սէօղիւնիւ աչմագտան իսէ սիւքիւթ էթմէք տահա խայըրլը
տըր :

Պուրայա հաղըն Ար . Խաչ քիլիսէսինէ դօշուպ կիթաիմ .
Երուսաղէմաէն Ար . Հէղինէ Գրիստոսուն խաչընը պուլտու-

տիր : Թաւմանտա վէ կանչարտա Յինձի ասորտա կափըմըն մօզախք թասալիլէր վար տըր : Մէզպահտա Սր . Մարիամըն թասալիլի վար քի՝ զէմինի մաի վէ իւզէրի զայէթ զըյմէթլի թաչլար իլէ կափըմըն տըր : Պու թասալիլի Ղուկաս Առաքեալ կափմըն : Ղուկաս բէսասմըդտա վէ մօզախք իլէմէքտէ պու գատար մահիր իքէն , պիր տէֆա պիլէ քիթապընտա զիքր էթմէմէսի Ղուկասըն սօն տէրէճէ վադարընը խոզաթ էտէր : Գրիստոստէն պէշիյի պուրատա մահփուզ օլտուղու կիպի Սր . Մատթէոստէն վէ սաիր աղիղէրին ճէսէտի պուրատա տէֆն օլտունմուշ իմֆ : Մութլադա պու պէշիյի Բապպըն վալիտէսի սօնրատան կափալըմըն օլմայը , չիւնքի էվիէլա պու մագսէտէ պիր եէմլիք գուլլանլյօր խի :

Եթրաֆտաքի հէյքէլթրաշ իշլէրի , Պօղոստէն վէ պետրոստէն հէյքէլլէրինի , փափալարըն սանէմլէրինի , վէ մէզպահչլարըն թէզնինաթընը , զայէթ զըյմէթլի թաչլարտան կափըմըն օյմալարը թարիֆ էթմէքտէն իսէ Բօմայա կիտէն տօսթլարըմըգա մութլադա պուրայը կէզիպ կէօրմէլէրինի թաւսիյէ էտէրիզ :

Բօմա խաթըրէլէրինի պիթիբմէք իչիւն կալընըզ չարէ արթըգ կազմամագ տըր : Բօմայը կէզմէք իչիւն ալար , կազմագ իչիւն ճիլտլէր տօլտուրմագ լաղըմ տըր : Պօրկէզի , Լաթէրան , Նասիօնալ միւզէխանէլէրինի , Գափիթօլու , մէշհսւր թէաթրօ վէ հիւքիւմէթ պիւնալարընը , ճոտտէ վէ մէյտանլարընը կէզտիւմ : Էօմրիւմտէ քիֆայէթ էտէճէք գատար քիլիսէ կէօրտիւմ , օրտուլար թէշքիլ էտէճէք գատար սուրլար վէ փափալար սէյր էթտիւմ . արթըգ չէմալա տօղրու կիթմէք իսթէտիւմ . պիր կիւն եինէ կէօրմէք իւմիտի իլէ Բօմայա վէտա էալյօյըմ : Լաքին պուրատան ալաղըմ թէէսիրլէրի զիքր էթմէգտէն կէչէմէմ :

Բօմատա կէօրտիւլլամ մէնդարէլէրի տէրխաթր էտիպ՝ էհալլինին հալինի վէ տիւնեանըն չար ճիհէթինէ կայըմըն օլան Իթալիան մուհաճիլլէրինին սէֆալէթ վէ փէրուշանի-

սինի կէօղիւմ էօնիւնէ կէթիւրտիքտէ՝ չու նէթիճէյէ կէ-
լիյօրլմ քի պու մէմէքէթ 1500 սէնէտէն պէրու թէքմիլ
սանաաթ , սէրվէթ վէ իսթիտատընը պիր թաղոմ մալման-
թան քիլիսէլէր ինչա էթմէյէ սարֆ էթմիչ տիր : Գու կիւն
սալթ Բօմասա 400 քիլիսէլէր վար տըր քի՝ անլէրին
հէր պիրլաի տիւնիւնըն պաչա առէթա քիլիսէլէրին-
տէն 400 տանէսինի սաթուն ալմաշա քեաֆի տիր :
Եինէ տէ պուրատաքի տիլէնճիլէր պաչա մէմէքէթին պիր
չէհրինի տօլտուրաճագ դատար տըրլար : Ամէրիդա Փապրի-
դալարընտա , դարանլըդ նէմ օտալարտա , մատէնլէր վէ
թաչ օճաղլարընտա , Փաղիլիք , քիր վէ ճինայէթլէր իլին-
տէ հիւզէն էնալի իսէ՝ պիր հէնի մէմէքէթ թէքիլ էտէճէք
դատար տըրլար : Պիր տէֆա չու պինալարտան իչէրի կի-
րինիլ , մալի , հէչիլ , պէյալ , դըրմըլը , վարլալ օթաղիլէ-
րի պիր վարչա ագ , սիյաճ , դըրմըլը , մէրմէր ամուտարը ,
քիլիսէնին թապանը , թալանը վէ տիվարլարընտաքի դի-
ղըյմէթ իչլէրի վէ սանաաթլարը սէյր էտինիլ , տօլապլա-
րընտա մաճֆուդ օլան օն պինլէրճէ օգգա կիւմիւլ վէ ալթուն-
լարը կէօրիւպ պիր տէ տըչարը չըգտըղընդաա սիդի ինթիա
էտէն սիւֆէլալը կէօրիւնիւլ : Պէօյիւք մատրաֆլար իլէ պիր
օրտու վէ պահրիյէ գուվլէթի սաղլամաղա մէճպուր օլան
հիւքիւմէթի վէ աղըր վէրիլիլէր իլէ հիւքլէնմիլ ամէլէ վէ
զիւրրար տիւչիւնիւնիլ , նիչէ աճ , փէրուչան , սէրսէրիլէրի
տէրխաթր էտինիլ , է՛յ պուտալալար , քիլիսէլէրինիլի սօյու-
նուդ աա դարնընըլը տօյուրընըլ , քիրլէրինիլի տէֆ էտի-
նիլ , տէմէքաէն քէնտինիլի ալամաղսընըլ :

Նէ՝ օլա Բօմա պու 1500 սէնէլիք ֆուրսաթընը վէ
սէրվէթ մէնպալարընը , սանաաթ վէ էմէքլէրինի չու տի-
վարլար իչինտէ , գուպալէր ալթընտա հապս էտէճէք , է-
հալիսինի տէհրլէրճէ պիր կէօթէրիչէ չալըչաղաճագ հէր-
տէ , Փապրիդալարա , սար իւլ ֆիւնուլարա , չիֆթլիքլէրէ ,
դրաաթ , մատէնիյաթ վէ սանաաթ սարֆ էթմիչ օլա ի-
տի , էհալիսի տիւն մէյտանա կէլմիլ օլան Ամէրիդայա էլ

գալ պին ըռնական իշտիզ կիւճսիւզ օթուրուպ պէսլէնիրլէր
խախ Ծիմտի փարլամէնթօ պոռնլարըն սայըսընը թահտիտ էտի-
յօր պիր քիլիտէ ֆապրիդասընը 60-80 րահիպ չէվիրիր ի-
քէն՝ շիմտի հիւքիւմէթ 5-6 թանէսի իլէ իտարէ էտիյօր Արա-
զի վէ էմլաք վադըֆ հալինտէ օլտուզու դէման կէրէյի կի-
պի իմար օլունմազ վէ խարապ օլուր իքէն՝ հիւքիւմէթ
անլէրի էհալիյէ թէվլի էտիպ իմար էթտիրիյօր : Մալիյէ
իֆլատա եէթիչմիլ իքէն շիմտի քէնտի քէնտինի դուրթա-
րաճագ հալէ կէլմիլ տիր : Պոռնուն նէթիճէսի օլարագ շիմտի
օտայըն փէնճէրէսինտէն դայըպ աչաղը տիւչէրսէն պիր ըռն-
ական պաչընա տիւչմէդտէն եէրէ եէթիչէպիլիրտին : Օզույուպ
եադմագ սալթ ըռնականլարա մախսուս օլմաաըդընը վէ
օնլարըն օզութտուզոռնտան պաչգա չէյլէր օզույարագ ին-
սան եինէ հաչայտպիլիր իտիյինի էհալի անլամըլ տըր :
Պու կիւն էհալի անլամըլ տըր քի ինսան րահիպ օլմադ-
տան տա ալիմ օլապիլիր , փափաղլարըն կէօլկէսի ալթընտա
օլմայարագ տա չօճուղլար թալիմ օլուր վէ եինէ տին վէ
ախլագ սահիպի օլապիլիրլէր : Ինսան չալըչարագ ղէնկին
օլապիլիր , փափա եա րահիպ օլմայարագ պիլէ պէօյիւք ա-
տէմ օլապիլիր : Արդասընտա դալըն պիր դափօթ , պէլինտէ
քէնտիր , աչաղընտա սանտալ օլմայարագ , մանասթըրլար-
տա եէյիպ , կէզիպ , ույոււյուպ , չարապ իչմէյէրէք պիլէ ին-
սանիյէթ վէ իթալիայա ֆաիտէլի օլապիլիր : Մարգօնի
օլուպ՝ տիւնեայա պէօյիւք իսթիրաաթ վէրէպիլիր վէ
հաթթա Ալլահա մագպուլ օլմագ իլիւն պէքեար դալըպ իշ
իլլէմէմէյէ հաճէթ եօզ տըր , թէէհիւլ էտիպ չօճուք սահիպի
օլարագ տա ֆադիլէթ իլլէյէպիլիր : Փափաղ եա փրէնս օլ-
մայարագ արաղիյէ սահիպ օլուպ իսթէտիյի կիպի ղէր էտէ-
պիլիր , մաքրնալար կէթիրթտիրիր , հաթթա կիւզէլ քէօզք-
լէր եափտըրարագ օթուրապիլիր : Պու կիւնքի իթալիա 40
սէնէ էվլէլին իթալիաաը տէյիլ տիր : Պիրուար , Սէքթօու-
լար եէրինէ , վիզթօր էմմանուէլլէր , Գալուրլար իթալիաաը
տըր : Իտէալլարը ֆրանսըղլար վէ թիմասլարը Նափօլէօն-

աշմաղա, սօնրաւոսն ինոանի քիսվէ կլցմիշ օլան Վանտաւ-
լարա պօյոռն էյմէյէ մէճպուր օլմաղ խաի: Բօմա ասրլարճա
ղայէթ մութանթան վէ միւհթէշամ պիր միւղէխանէ օլմուշ
տըր, աջնի զէմանտա սէֆալէթ, ճէհալէթ վէ ձինայէթ սէր-
կի ի ումումիսի օլմուշ տըր:

Տահասը վար. օլ Վալիտէ քիլիսէ էշալինին էլինտէն
պիւթիւն մարիֆէթլէրինի վէ տիւնեանըն հէր թարաֆըն-
տան էլէ կէշիրտիքլէրի սէրվէթ, անթիզա վէ զիգրյմէթ
խաղլնէլէրինի, էմէք վէ վաղթլարընը ալըպ չու Դաթէտ-
րալար իշինտէ հապս էթտիքտէն սօնրա, մէմլէքէթին էն
կիւղէլ էմլաք, արաղի վէ չիֆթլիքլէրինի տախի էլլէրին-
տէն ալըպ քիլիսէլէրէ բապթ էյլէմիշ վէ պունա պէտէլ է-
հալիյէ պիր գուրու էքմէք, պօլ պօլ տուա վէ օն պինլէրճէ
չիճման, մէսուա բուհպանլար օրաուուա պախշ էյլէմիշ խաի:
Օն պինլէրճէ տէօնիւմ մահսուլտար վէ էն կիւղէլ արաղի-
լէր, էն մէշուր էմլաք քիլիսէնին էմլաքը օլուպ միլիօն-
լար իլէ վարիտաթ թէէմին էտէր իշէն՝ քիլիսէլէր պիր
փարա վէրկի վէրմէզ խաի: Պաղը քէօյլէր վէ էօլքէլէր
քեաթիլէն, սու հօլլարը, տէյրմէնլէրի, ֆապրիղալարը իլէ
քիլիսէնին մալը խֆիլէր: Պէօյլէճէ վէրկիտէն մուաֆ վէ
հէր սուհուլէթէ մալիք օլան պիր գումփանիտայա գարշը է-
հալի նասըլ բէգտալէթ էաէպլիլի խաի: Նէթիճէսի մէմլէ-
քէթին 500—1000 սէնէ կէրի գալմասը օլաճագ խաի, վէ
էօյլէ օլմուշ տըր:

Պէրէքէթ վէրսին քի, սօն բուպ ասրտան պէրու Ի-
թալիա հիւքիւմէթինին կէօղլա աշըմըշ վէ լոսթրըմըզա կէ-
լէն էն սօղբու վէ էն գըստա վաթիթայա միւրաճաաթ էյ-
լէմիշ, հանի քիլիսէյի սօյմաղա պաշլամըշ տըր: Արաղի-
լէրին չօղանա գապթ էաիպ էհալիյէ սաթմագտա վէ քիլի-
սէլէրի քէնտի խթէալիյի հօլտա խաարէ էթմէքտէ տիր:
Պու պիրաղ գուլաղգմըզա աճայիպ կէլլօր խտէ տէ, իթա-
լիանըն կէլմիշ հալինի սէյր էտէր խտէք՝ ճիւմէմիղ տէ
հագդ վէրիլիզ: 5—10 պին էհալիսի օլան պիր չէհրտէ պիր

լարըն թէչէպպիւսաթը տըր : Եազըզ քի իթալիա շու խըր-
սըզլըզա վէ եազմաճըլըզա պիր տէնր էվվէլ պաշլամամըշ
խոխ : Իւմիտ էտէրիմ քի Րօմայա իքինճի տէֆա կիթալիյիմ-
տէ , իթալիայը պու մէսլէքատէ թէրազզը էթմիշ կէօրէճէյիմ
վէ Կայոէրէ ախտ օլանը Կայսէրէ , Ալլահա ախտ օլանը
Ալլահա վէրիպ պիթիրէճէքլէր տիր :

Պիլմէմ քի պիլլիմ մէմլէքէթին տէ՞ մի պաշնտա
պէօյլէ պիր տէրա վար տըր : Նէրէտէ պիր խարապա , նէ-
րէտէ պիր ինմալ օլունմուշ պինա , արուա եա արաղի կէօ-
րիւրսէմ , վազըֆ տըր սէօղլանիւ իշխալիրիմ : Պիլիրիմ քի նիլէ
չէնրէր մէարէսէլէր իլէ տօլու տըր վէ սօղաղլարտա իշսիզ
կիւճսիւզ՝ ասքէրլիք վէ վէրկիլէրտէն մուաֆ խօճալար
սիւրիւսիւնտէն կէչիլմէզ : Բիաշքի վազըֆլարը իմար էտէն
վէ խօճալարըն սայըսընը թահախա էտէն պիր հիւքիւմէթ
էլիմիզէ կէչսէ :

Պու զատար սէօյլէմիշ իքէն , պիրաղ տա շու րէսմէր
վէ հէյքէլլէր հազըզնտա պիր շէյ տէյէյիմ : Անէլէրտէն
պէրու Միշէլ Անճէլօլարըն , Րաֆայէլլէրին , Տա Վինչիլէրին ,
Թինթիրէթթօլարըն իսմլէրինի էզպէր օլմուշ իախիմ : Անլէրին
թէլէֆֆիւզ օլունտուզոնու իշիթալիյիմտէ ինթիրամ իլէ
տօլար վէ կէօրմէյէ հասրէթ չէքէր իախիմ : Պունլար ֆիւ-
նունը զարիֆէնին էն պէօյիւք խալիզլէրի վէ տահիյէլէրի
տիրէր : Էնճամ էլլէրինին էսէրինի սէյր էյլէտիմ , վազաա
թամմ օ սանաաթը կէօրէճէք զատար մալլումաթ վէ իս-
թիտատըմ հօգ իտի իսէ տէ , եինէ տէ հէր քէս իլէ
պէրապէր տիզ իւզէրինէ կէլիպ հայրան օլտում : Անլէր-
տէքի հայաթը , րէնկլէրին թաղէլլիյինի , վէ էն ուֆազ
թէֆէրուաթըն պիլէ րէսմ էտիլմիշ իախիլինի կէօրիւյօր իախիմ :
Պէն տախի օլ ուսթատլարա արզը ինթիրամ վէ ուպու-
տիյէթ էյլէտիմ : Պազաթ օլ նատիտէ սանաաթ վէ հիւնէր ,
օլ պէօյիւք ֆիւքրէր նէյէ՞ սարֆ օլունմուշ : Ար . Մարի-
ամլար , պիր ալայ ֆափալար , վէ պիր թազըմ աղիզլէր
րէսմ էթմէքտէն պաշգա սայքի պիր շէյ եափմամըշար :

Օլ դատար փափալար օլ դատար աղիղէր ըէսմի կէօրտիւմ
քի թէքմիլ ճէննէթի պոռնլար իլէ աօլտուրապիլիւր իտիմ :
Րօմանըն ապրլարձա միրուր էսէն թարիխինէ , պին սէնէ
էվլէլտէն պին դէնէ սօնրալարա դատար տիւնեանըն հալինէ
թէէսիր էսէն նիլէ պէօյիւք վաղաալարա սաիր սոյքի պիր
չէյ ըէսմ էթմէմիլ տիրլէր : Աճէպա պոռ պէօյիւք ուսթատ-
լարըն էլինսէն չըզան պիր թաղըմ մէնդարէ ըէսմէլէրի , Ձէ-
ղարըն , Նէրօնուն , Գօսթանթինին էսմիւնսէն ալընան վա-
ղաալար , Խոսչակիրլէրէ վէ Րօմանըն դատիմ մուհարէպէլէ-
րինէ աիտ մէնդարէլէր նէ դատար աճայիլ վէ դըյմէթտար
օլաճագ իտի : Խայալ էտինիլ քի՝ Րաֆայէլին ֆըրչառը իլէ
Գօլօսիլումաա իքի Կլատիյաթօրլար պիրպիրլէրինի թէլէֆ
էթմէյէ օղրաչլըր իքէն՝ 100 պին քիմսէնին սէյր էթմէսի
մէնդարէսի ըէսմ օլտըսուն , աճէպա նէ դատար ճանլը վէ
հաղիղի պիր սուրէթ սէյր էսէճէք իտիք : Էվլէթ վաղաա
Րաֆայէլին պիր չօդ իչլէրի արասընտա Թեպսիլ ի սուրիք
վէ Մահլէր Կիւնիւ ըէսմէլէրի իլ էլ էպէա ֆիքրիմսէն
չըզմայաճագ աըրլար : Լաքին օլ դըյմէթտար սուրէթէ պի-
լէ պաղըպ աղիղէրի եինէ փափաղ քիսլէթի իլէ Ալլահա էն
կաղըն մէվլիլէրի դապթ էթմիլ օլարագ թէքլիֆօրիդէ տուր-
մագտա եախօտ Րապըլըն վալիսէսինին Ուլուհիլէթին չախ-
լարը արասընտա լա ապալի օթուրուպ դօնուչտուղունու
կէօրտիլիւմտէ սանաաթա օլան օլ իհթիրամ վէ ուլվիլէթ թա-
սավվուրում պիր անտէ մահվ օլուպ պիթիյօր իտի : Կէօղիւնիւ
նէ թարաֆա տէօնսէրսէն , նէրէյէ պազսան , մութլաղա պիր
թաղըմ պէլի քէնտիրլի , արգասը ճիւպպէլի , պաչը թաղ րա-
հիպլէր թասվիրինէ , եա Մատօննայա թէսաաիւֆ էյլէրսին :
Քրիստոսուն ըէսմի վար , եօդ տէյլ լաքին սաիմա վալի-
սէսինին դուճաղընտա պիր պէպէք հալինսէ տիր : Կիսօտա
պիր մուհարէպէ , մէնդարէ , եա պիր թարիխի վաղաա ըէս-
մի կէօրտիւմ վէ հայրան օլսւպ սէվլինմէյէ դալմագտան , եա-
նըմտան թէրճէման , «Օ՝ , պոռնուն էնէմմիլէթի եօդ , Կրնհասնս
սըրը» տէյիպ թէքմիլ սասատէթիմի եէր իլէ եէքսան էյլէր ի-

տի : « Բընկասնս քիմ տիր » տէյու սօրտում , անլատում քի յը-
նկասնս հէնի հազըն վազթըն իշի տէմէք իմիշ :

Եյվահ քի թէգմիլ տիւնհայա վէ Իթալիայա հիւքմ է-
տէն փափալըգ ֆինուէն ը դարիֆէյէ տախի հիւքմ էտիպ , օլ
տահիյէլէրի տէ էմրի թահթընա ալմըշ վէ իսթէտիյի կիպի
գուլլանըր իմիշ : Բէսսամ՝ Ալլահըն թախթընը վէ էթրա-
ֆընտա մէլէքլէրի ըէսմ էյլէրաէ , մէլէքլէրաէն հօգարը պիր
հէրէ օ վազթըն փափասընը դօյմադա մէճպուր իտի : Օյմա-
ճը դալէմի էլինէ ալտըղընտա ֆիքրինին խալգ էյլէտիյինի
տէյիլ՝ փափանըն արդու էթտիյինի հէքք էթմէյէ մէճպուր
իտի : Պու սէպէպտէն տիր քի ճիւմէ Ազիզար , Բէսուլար ,
հաթթա մէլէքլէր պիլէ փափազ հիյէթինտէ կէօրիւնիւյօր-
լար : Եինէ տէ տիւնհա անլէրէ թէշէքքիւր էթմէլի տիր
քի ասըլարտան պէրու պու գըյմէթլի խազինէլէրի ճէմ էյ-
լէմիշ տիրլէր : Իթալիա հիւքիւմէթի իսէ տահա գիյատէ
մէմիուէն օլմալը աըր . չիւնքի շիմտի պու մահալլէրի կէօր-
մէք իչիւն կէլէն սէյահլարտան , հէր կէօրէճէք , կէղէճէք ,
մահալին գափուընտա պիր իքի ֆրանք տուխուլիյէ ա-
լըպ սինէվի միլիօնլարճա լիրա իրաա թէլէմին էյլէմիշ տիրլէր :

Պիր տէֆա սէնէտէ 12 այ Իթալիայա ազըն ազըն կիթ-
մէքտէ օլան սէյահլարը խայալ էտինիդ : Պուշարըն հօթէլ-
լէրէ , լօգանթալարա , տիւքճեան վէ մադադալարա , արապա
վէ չըմէնաըֆէրլէրէ պրադտըղը փարալարը հիտապ էտինիդ .
սօնրա պու միլիօնլարըն հէր միւղէխանէյէ , հէր սուրէթ
մահալինէ վէ հէր դատիմ էսէր օլան դափուլա կիրմէք ի-
չիւն վէրտիքլէրի ֆրանքլարը տիւչիւնիւնիւղ , պուշտան
մատա հէր տաիրէտէ կէղէր իքէն դափալը պիր օտայա
կիրմէք իչիւն , ալթ դաթա էնմէյէ , տամա չըդմադա , քի-
լիսէնին ալթուէն կիւմիւշ իչլէրինի կէօրմէյէ , դարանլըպ պիր
օտատա էսքի պիր թատլլրէ պադմադա , վէրիլէն ֆրանք-
լարը խայալ էտինիդ . . . Իթալիա հիւքիւմէթինին փափա-
տան վէ քիլիսէտէն սըրգաթ վէ դատը էթտիյի հաղմատան
նէ ազլիմ սէրվէթ փէյտա էյլէմիշ խիլլինի սնլարսընը :

Նաչապըն խաչագողորդ, իթալիայը իհեա էյլէմիշ տիր : վէ
էյէր պիր թարաֆտան շու էշեատան պիրէր իքիշէր տէ
ռաթմաղա պաշարլարսա, էմին իմ քի իթալիա էն ղէնկին
սէօվլէթլէր սըրասընա կիրէճէք տիր : Նէ օլա՛, Ապա իւլ
Համրտին Նըլտըղ սէրայընա սօղանմայըպ պէօյլէ պիր միւ-
ղէխանէ հալինաէ իսթիմալ էթսէլէր իտի : Մէմլէքէթիմիղ
իշիւն պէօյիւք պիր իրատ մէնպաը օլուր վէ տիւնեատան
կէլէն փարալար իլէ պիր չօդ մէքթէպլէր վէ խայրաթխա-
նէլէր իտարէ էտէր իտիք :

Բօմատա տիգղաթա շայան ախէր պիր խուսուս տախի
Սը. Պետրոստուն թութուղու մէվզի վէ անա վէրիլէն է-
հէմմիլէթ տիր : Նէ Ինճիլլէրտէ, Նէ Սը. Պետրոստուն մէք-
թուպլարընտա Բօմատաքի էօմրիւ հաղղընտա պիր սէօղ
կա նաղիլիլէթ դիքր օլունմամըշ իքէն՝ Բօմայը վէ Բօմա
Քրիսթիյանըղընը քեամիլէն ղապթ էթմիշ օլմասը փէք ա-
ճայիպ կէօրիւնիւյօր : Բօմատաքի 400 քիլիտէնին բուպու
Սը. Մարխամ վէ Սը. Պետրոսա թախսիս օլունմուշ աըր :
Պաղիլէրի իտէ Սը. Լուխ, Սը. Օղոստոս, Սը. Գալիքս-
թօս, Սը. Գաթէրին, Սը. Աթանասիոս վէ ղայրիհում աըր-
լար : Քրիստոսըն իսմինէ թախսիս օլունմուշ պիր քիլիսէ
կա մահալ կէօրաիւյիւմ խաթրմա կէլմէյօր : Պունլարա
ղարը ճիւրմէթսիղ օլմագ իսթէմէմ, լաքին էլվէլտէն պէ-
րու աըլշաղղըմ սըրա իլէ կէօրմէտիլիւմ իշիւն աիգղաթըմ
ճէլպ օլաու : Օլ ճիւմլէ կէօրաիւյիւմ Քրիսթիան քիլիսէլէ-
րինին վալիտէսի վէ իլքի օլան Լաթէրանտա կէօրաիւյիւմ
սուրէթաէ, Քրիստոս, Պետրոս, Լէոն փաիա, Սը. Սէլվէս-
թէր, Գօսթանթին վէ Շարլման կէօսթէրիմիշ տիր : Քրիս-
տոս՝ Պետրոս անաթիթարլարը վէ Գօսթանթինէ պիր պայ-
րադ թէսլիմ էտիյօր : Պետրոս իտէ Փափայա Pallium վէ
Շարլմանա պիր պայրադ վէրիյօր վէ ալթընտա պիր կաղը
վար քի շէօյլէ օղունույօր. «Է՛յ միլադաիֆ Պետրոս, Լէոն
Փափայա հայար պախշ կըլէ վի Փասիշանա փիւրառաք վի»,
Քրիստոսա պիր շէյ տէյէն կօդ : կէօրիւնիւյօր քի Բօմատա

Քրիստոսուն չօգ էհէմիյէթի հօգ տըր : Պետրոստան աօղրուտան թալէպ օլունույօր : Էյէր պանս սօրարսանըզ Բօմատա պու զաթլարըն էհէմիյէթի շու սըրա իլէ կիտիյօր :

1. Սբ. Աստուածածին , հախօտ Բապպըն վալիտէսի :

2. Սբ. Պետրոս :

3. Փէտէր Ալլահ :

4. Պիւր թաղըմ Փափալար , Ազիզլէր վէ Մարտիրոսլար :

5. Քրիստոս , Ֆազաթ չօգ քէրրէ գուճագտա պէպէք հալինտէ :

Արթըզ տուրմալըյըմ , չարէ հօգ տըր : Դօրդարըմ շու միւպարէք չէհրին միւսաֆիրփէրվէրլիյինի սու ի խթիմալ էտէրիմ : Էլվէտա՛ , է՛յ կիւզէլ վէ էպէտի չէհր , պէնի աֆվ էյլէ : Թէքրար կէօրիւշէլիմ :



ՓԼՕՐԷՆՍ

Բօմաստան Ֆլօրէնսէ տօղրու հօլճուլուղումուղ հաղիղի
 պիր թաթիլ վէ քէյֆ իտիք: Թէքրար օլ կիւղէլ վատիլէր-
 տէն, աղաճըղլար պաղչէլէր արասընտան, նէհրլէր եանընտան
 վէ կէօլլէրէ սէյր էտէրէք կիթմէքտէ իտի: Շէմալա տօղ-
 րու կիթաիքճէ արաղի տահա զէնկինլէչմէքտէ, մէնզարէ
 տահա կիւղէլլէչմէքտէ իտի: Թրէյնին պիր քէօչէսինէ տա-
 յանըսլ րահաթ րահաթ տըչարըյա սէյր էթմէքտէ իքէն՝
 դարչըմտա պիր դապիթ օթուրուսլ դօնուչմաղա պաչլատը:
 Պիւթիւն հօլտա սէօյլէտի, նէ պէն պիր շէյ անլատըմ, նէ
 քէնտի սէօյլէմէքտէն ֆէրաղաթ էյլէտի: Իթալիա հօլճու-
 լուղու կիւղէլ աիր, ֆագաթ պիր դաչ ույզունսուղ ճիհէթ-
 լէրի վար: Պիրինճի, չօճուղսուղ վալօնա պինմէք միւմթին
 տէյիլ աիր: Նէ թարաֆընա կիթսէն չօճուղ իլէ տօլու տըր:
 Նէ՛ դայրէթլի դառընլար: Բուհպանսըղ տա սայքի հիչ պիր
 վալօնա: պինմէտիմ: Արթըգ դօնուչմալարը հիչ պիթմէղ
 ալիւքէնմէղ, վէ հէր իթալիանճա լուղէթ պիր հուֆդա
 թախթա վարչասը կիպի պաչընտա ոէսլէնիյօր, չիւնքի հէր
 իչիթալյին, չկնքաթօ... օթօ... արիսթօ... կիպի սէսլէր
 տիր: Վալօնլարըն հէր թարաֆընտա նօն ափիսթաթօ, լուղէ-
 թի հաղըլմըչ քի «թիւքիւրմէյինիղ» տէմէք աիր, ֆագաթ
 տինլէյէն հօգ, քեաֆֆէսի պէրպատ պիր թիւթիւն իչիպ
 հէր թարաֆա թիւքիւրմէքտէ տիրլէր: Պէն իթալիա վա-
 ալիւհան օլուրսամ պու էհալիյէ թիւթիւնիւ հառաղ էտէրիմ: Օլ
 պիր վալօնտա ֆէսլի իքի մահպուս կէօթիւրիւյօրլար իտի
 վէ էլլէրի այաղլարը զինճիր իլէ պաղլը իտի: Դարալ թարա-

պուլուսուս իմիչլէր վէ ճասուս տէյու թութուլմուչար : Դոնուլմադ իչին զապիթլէրտէն բուստաթ իսթէտիմ , միւսսատէ էթմէտիլէր : Քիմ պիլիբ պէլքի վաթաննա խըզմէթ էթմէք իչին չալըլըր իքէն թութուլմուչ տըր վէ պիր ալտան հայաթընը տա իւսթէ վէրէճէքլէր տիր :

Օլ հիւնիւ էօյլէն սօնու Ֆլօրէնսէ վասըլ օլուպ , եւեքսէք պինալար արասընտան վէ տար սօգաղլարտան կէչէրէք պեր հօթէլէ միւսաֆիր օլտուգ :

Ֆլօրէնս՝ Արնօ ըրմաղընըն իքի գըյըսընտա ետփըլմըչ հիւդէլ պիր չէնր օլուպ Ափէնին տաղլարը իլէ մուհաթ տըր : Բօմա գատիմ իթալիանըն մէրքէզի օլտուղու կիպի՝ Ֆլօրէնս տէ գուրուսն ը վիւսթատան պէրրու ազլի մէրքէզի օլմուչ տըր : Իթալիան ֆինուը , լիսանը , քիթապէթի , պուրատա սէմթ իւր բասընա վասըլ օլմուչ տըր : Պուրատաքի սէնայի ի նէֆիսէ էսէրլէրինին չօղլուղու , թարիսի պիր չօղթիգընարլարըն պուլուսմասը , հէվալէնին հիւդէլիլինէ միւնղամ օլտարադ Ֆլօրէնսի էվրօփանըն էն ճալիպ չէնրլէրինտէն պիրի սըրասընա գօյմուչ տըր :

Պու չէնր՝ չէմալտան Բօմայա կիտէն եօլուն իւդէրինտէ օլմասը հասէպիլիլէ հէնմիլյէթինի առլա զայպ էթմէմիլ վէ ուղուն վապթ թօսգանիանըն փաթթաթը հալինտէ սիյասի պէօյիւք վագաալար կէչիրմիլ տիր : Թա 12ինճի աորտան պէրու հեան զալիպ հեան մաղլուպ օլարադ սիյասի պիր մէրքէզ հալինտէ գալմըչ տըր : Պիր դէման էվրօփանըն թիճարէթ վէ մէտէնիլյէթ մէրքէզի օլուպ՝ 14 իւնճիւ աարտա ճիւմնուրիլյէթ օլմուչ վէ Մէտիսիս նամ դէնիլին խանէտանլարըն հիւքմիւ ալթընա տիւլմիւչ : Պուսլար իսթիպտատ իլէ իքի աարտան զիյատէ հիւքմ էյլէմիլլէր իտէ տէ Ֆլօրէնսին հէր ճիհէթլէ թէրադըսընա աաթի խըտմէթ էյլէմիլլէր : Ենճամ Նափօլիօնուն օրտուլարը անը ֆէթհ էյլէմիլ , 1860 տա իտէ միւթթէհիւ իթալիանըն փաթթաթը օլմուչ տըր : 1870տէ վիդթօր էմմանուէլին օրտուլարը ֆիթմուհաթլէ Բօմայա հիւրաթտէն սօնու , պու չէրէֆ տաթի էլլինտէն ալընմըչ տըր , զիրա փաթթաթը Բօմա օլմուչ տըր :

Պօրթէնս , Տանթէ վէ անըն չայիրարի Պօղաչիօ , Մաքիա-
վէլի վէ Կալիլէօ կիպի դէվաթըն վաթանը օլմադ իլէ տախի
միւֆթէխիր տիր : Կալիլէօնուն ճէսէտի պու շէհրին խարի-
ճինտէ պիր քէօշէտէ պիր ասր գատար իհմալ վէ թէրք օլուն-
տուգտան սօնրա պուլունուպ պուրայա կէթիրիլմիշ : Միւ-
մալիլէյին «Տիւնեա տէօնիւյօր» տէյու օլան քէշֆի , քիլիսէ-
նին թալիմինէ մուխալիֆ կէլմիշ վէ քիլիսէ ծուռ հերհիլիս
տէյու աֆարօղլամը , հաթթա տիւնեա ծուռ թալիմինի
գապուլ էտիպ իսմինի թէճլիլ էյլէտիքաէն սօնրա , հալա օ-
րատա մէթրուք հալտէ իմիշ : Էնճամ պիր ճէմիլէթ ի իմիլէ
թարաֆընտան քիլիսէյէ նաղլ օլունմուշ տըր : Տանթէ-
նին մէգարը տախի պու քիլիսէտէ տիր : Փաղաթ անլատըմ
քի ճէսէտի պուրատա տէյիլ իմիշ , շէնտինի սիւրէկին է-
տիպ չօդ թէատտի էտէն պու շէհր էլինտէն կէլտէ չօդ ֆէ-
տաքեարըղլար իլէ անը կէթիրէճէքէր , լաքին ալամայօր-
լար իմիշ : Եալընըղ պունլար տէյիլ , իթալիանըն տահա
տօղրուսու տիւնեանըն էն մէշուր բէսսամլարը , էօմըլէ-
րինի պուրատա կէչիրմիլէր , վէ ասլ իլէրինի պուրատա
հալմըլլար տըր : Բաֆայէլ , Միշէլ Անճէլօ , Լէօնարտօ ,
Տա Վինչի , Անտրէա Տէլ Սարթօ , Պօրթէնստէ թալիմ օլուպ
պուրատա եաչամըլ տըրլար : Աճայիպ տէյիլ տիր քի Պօ-
րթէնս միւգախանէսի էվրօփատա էն դէնկինլէրինտէն վէ էն
մուհիմլէրինտէն տիր :

Էրթէսի ստպան եինէ օլ պիթմէղ տիւքէնմէղ Կալէրի-
լէրէ գօշուպ տօղաչմաղա պաշտտըղ : Իլք տէֆա Վէքիօ տէ-
նիլէն միւգախանէյէ կիրիպ հալլուտա սաղ թարաֆտա Միշէլ
Անճէլօնուն օլ մէշուր էսէրինի , Հաղրէթ ի Տալուտուն շէյ-
քէլինի սէյր էտիպ եօղարը չրգտըղ : Պուրտա պիր թաղըմ
մուհարէպէ թասվիրլէրի , Քրիստոսուն միւհիլէլէրի , վաֆ-
թիղ էտիճի Յովհաննէսին պաշը քէսիլմէսի , վէ սաիր պին-
լէրճէ էլ իլէրի վար իտի քի , էն մէշուր ռաթատլարըն
էսէրլէրի իտիլէր : Տիվարտա պիր թաղըմ էսքի խալլար գօ-
նուլմուշ իտի քի պունլարը ֆըրչա իլէ հալմըլմըլ թասվիրլէր

հէր պիր էմլաքը վէ սէրվէթի իլէ պիր գաչ տէֆա սա-
թուն ալմաղա քեաֆի տիր : Աճայիպ պիր մէմլէքէթ տիր
պու իթալիա : Եէյէճէյի էքմէյի օլմայըպ տա դատիմ ալիլէ-
րինստէն գալմա սէրայլարտա սաքին օլան միրաս եէտի
զէնկին էվլաալարընա պէնդէր : Պէն օլսամ պու գատար
Փօլ Վէրօնէդ, Տա Վինչի, Անճէլօ վէ Բաֆայէլլէրի պիր ա-
րայա ճէմ էտիպ ինսանը օսանսըրաճագ վէ ֆարգսըդ գը-
լաճագ տէրէճէտէ դալապալըդ կափմադտան իսէ՝ անլէրին
պիր աղընը սաթար վէ էհալի իլին խայրը միւլէսսէսէլէրէ
սարֆ էյլէր իտիմ, կէրիտէ գալանը եինէ պիդ սէյրճիլէրի
թագաթտէն տիւլիւրէճէք գատար չօգ վէ զանի օլուր
իտի :

Պիր տէֆա Տուօմօ տէնիլէն ուլու քիլիսէյէ կիրիպ կէ-
զինիդ, 500 սէնէտէն պէրրու էհալինին քիսէսինի դուրութ-



մադտա օլմուշ հալա թէ-
մամ օլմամըշ : Վադաա կիւ-
ղէլ տիր, պլինանըն հէր գօ-
րու, այրը այրը պէյադ,
գրրմըղը, սիյահ բէնկիա-
րէնկ իլէմէ թաչարտան
կափըլմըշ փէնճէրէլէրին հէր
իքի թարաֆընտա ուֆագ
բէնկիարէնկ ամուտար գօ-
նուլմուշ, չան գուլէսի էվ-
րօփատա էն մէշհուրը սայը-
լաճագ տէրէճէտէ սանասթ
իլէ իշլէնմիշ տիր, վադտա
ինսան իթիրամլէ տիդ չէօ-
քիւպ հայրան օլմադտան
պաչգա պիր շէյ կափամա-
յօր : Ֆադաա շու պլինէրճէ
բէսմէլէրտէն պիր թանէսի օն
պլինէրճէ լիրա գըյմէթինտէ
տիր : Պոնէլար էյի, լաքին

ՊԼՈՐԷՆՍԵՔ ՏՈՒՕՄՕ
ՈՒԼՈՒ ՔԻԼԻՍԷ.

զանն էյլէտիմ . պիլմէմ պէս խալլլարստան պիւ թանէսի նէ
զատար գըյմէթ էտէր իտի :

Պիլա շիւպհէ փիքքի վէ Ուֆֆիծի նամ միւղէխանէլէրէ
տէ կիթտիք , Միլլէր , սաաթլար իլէ օլ էսէրլէր արասըն-
տան հիւրիւտիւք , օլ տէրէճէ քի արթըդ կէօղլէրիմ հիւ
պիր չէ , թաղտիր էտէմէդ հալա կէլաիլէր : Պաւատա կէօր-
տիւքլէրիմ արասընտա թինթէրօրթօնուն , Տա Վինչինին ,
Անճէլօնուն , Պօթիւէլլինին իշլէրի հէր թաբատա կէօրիւ-
լիւյօր իտի :

Պու թապիրլէր արաընտա Ասկւ վէ Հալանըն խաղ
օրունասը , Անճէլօնըն Խաչկոյրիւն բէսմի , շարգսն ալիսի-
րին կիրլեսի , Ասուածածին վի միւրիւր , Սք . Մարխանըն
կիօֆի քանլանասը , Գանասասա սիւյիւն վէ սաիր փէք չօդ
սուրէթլէր վար իտի : Պիր մասա կէօրալւմ իւղէրինէ ու-
ֆադ բէնկարէնի գըյմէթլի թաշլար իլէ պիր Փէաութ բէս-
մի հափըմըլ իտի : Տիւնհատա հիւ պիր բէսմ պունտան
տահա քհամիլ օլամադ , վէ հիւ պիր գալէմ պէօլլէ բէնկլէրի
թէարիճէն բէսմ էտիպ կէօսթէրէմէդ իտի : Եինէ տէ օ ֆիւ-
ութ պինլէրճէ , ռն պինլէրճէ թաշլարտան հափըմըլ իտի :
Պու թաշլարըն պիրլէշտիյի նօղթալարը թէֆրիդ էտէմէ-
տիմ . պու մասայա պիր քիմսէ 15 սէնէ չալլըմըլ վէ ֆիյէ-
թի . . . ֆիյէթինի նէ սիդ սօրուն , նէ տէ պէն սէյլէյէյիմ :

Այ էլ խուսուս Ուֆֆիծի միւղէխանէսի տիւնհատա էն
նատիտէ վէ էն չօդ էսէրլէրի հալի տիր : 126 . մէրաիվէն-
տէն հօգարը գաթա չըդարմ : Կալէրիլէրին փէնճէրէլէրի էօյ-
լէ թէրթիպ օլունմուլ վէ գիյա էօյլէ պիր թարգտա աքս
էտիյօր քի ինսան քէնտի քէնտինի հաշայան մախլուդ-
լար օրթաքընտա հիսս էտիյօր : Ֆիւ օ վէնէտիք , վէ Բէն-
սին էն մէշհուր բէսսամլարընըն էսէրլէրի իլէ տօլ-
տուրուլմուլ տըր : Պունտան մատա Մէտիսիս խանէտանը-
նա ալա օլան միւճէվհէրաթ վէ գըյմէթլի թաշլար տալի
պու տալիբէտէ հըֆի օլունմուլ տըր : Հիւ շիւպհէմ հօդ տըր
քի պու պիր թէք միւղէխանէ , թէքմիլ Ֆիւրէնս չէհրինի

պիր տէ տըշարը չըզըսլ շու գափուռնուն էօնիւնտէ փարէ փարչա էլպիսէ իլէ տօլաշան սէֆիլլէրէ պաղընըզ, հալըն ալադ չօճուզլարա փէրուշանիյէթ վէ ախլաղսըզլըղըն ճիսմ ի միւ- ճէսսէմի օլան դատընլարա պաղընըզ: 5 թանէ Թինթէրօթ- թօ, 2 Բաֆաէլ էքսիք օլսա շու էհալինին տէրտի կէօրիւ- լիւր իտի:

Պու պէօյիւք դաթէարալ 200 սէնէ Ֆլօրէնսին ճէպ- պարը օլան Մէտիսիսլէր թարաֆընտան հափըլմըշ վէ մադ- սէտլէրի Երգւսաղէմտէն Գրիստոսուն մէզարընը կէթիւրիպ պուրայա գօյմադ իմիշ: Պու մադսէտ իչիւն Երուսաղէմէ կի- տէն խաչակիրլէր մուվաֆիադ օլուպ մէզարը գաչըրամա- մըշլար, սօնրա Մէսէսիսլէր պուրայը ախլէ մէզարլըղը կիպի իսթիմալ էյլէմիշլէր: Պու մէհուր բէսմլէրտէ էօյլէլէր վար տըր քի ինսան Միշէլ Անճէլօլար, Բաֆայէլլէր իչիւն հիճապ էյլէր, նէրէյէ պաղսան սուրէթին իչինէ պիր Մէտի- սիս սիվիշմիշ օլուպ, պէօյիւք իչլէր կէօրմէքտէ, Գրիստոս վէ Սր. Մարիամ տա քէնտլլէրէ պուլութլարտան պուքէթ- լէր աթմադտա, հախօտ սէմատա օթուրմուշլար, Աստուա- ծածին վէ մէլէքլէր իլէ դօնուշմադտա տըրլար: Նէրէտէ պիր մուզատտէն չախս հա մահալ վար իսէ օրատաա Մէտի- սիս մէվճուտ տըր: Էլպլէթ պուշլարը ճէպրէն հախաըլմըշ տըրլար: Նաաըլ իսէ պու Մէտիսիս թիւրպէսի կէօզլումիւն էօնիւնտէն կիթմէյօր: Տէօշէմէսի պիր շահանի սէրայա քհաֆի տիր: Գուպպէսի տիվարլարը թաշտան, թախթա- տան, սըվատան հա մէրմէրտէն տէյիլ, դըրմըզ, հէշիլ, մալի, սումադի թաշլարտան, մէրճանտան վէ փարլադ պէ- յադ հա սիյահ ճամ կիպի թաշլարտան գապլանմըշ տըր: Վադ կէչինիդ շու թիւրպէտէն, օլ գալիմ միւսթէպիտլէրի տէրևա ի նիսհանա աթընըզ, ֆապըրիպալար, տէմիրխանէլէր, տէսթիլհաշլար հափտըրընըզ, մուհաճիր էվլատընըզտան պինլէրինի վաթանա չաղըրընըզ:

Զաւլալը էհալի պու կիւն նէ իլէ հաշայօր: Օլ ուֆադ մաի, դըրմըզ, հէշիլ, պէյադ, թաշլարը պիրպիրի հանընա

գօյուպ թօփլու թէգեհնաթ եափարագ պիր իքի ֆրանդա սաթմագ իլէ կէշինիյօր : Նէ՛ էմէք , նէ՛ սանաաթ , նէ կիւղէլիք , լաքին օնլարը եափմագ իշխն սարֆ էտիլէն կէօղ նուրուհու , չիւրիւյէն էօմրիւ խայալ էտինիդ : Հիւքիւմէթ էհալինին պու իշ սէպէպինտէն թէլէֆի օլմագտա իտիյինի Նիսապա ալըպ թէգաուու ուսուլու թէէսիս էթմիշ , պու իշտէ օլանլարա 60 սիննինտէն սօնրա պիր մաաշ վէրէճէք իմիշ : Նէ՛ ալա պիր ուսուլ , ֆադաթ 60ը եաշմագ չարթը իլէ : Պիլմէմ չիմտիյէ դատար պու մաաշը ալան օլմո՞ւշ մը , իշիթտիյիմէ կէօրէ պիր թանէսի 60 սիննինէ կէթիլիպ մաաշընը ալմագա կիթմիշ , ֆադաթ քիլիսէ գայաընտան թասնիհ ի սինն էտիպ պիր սէնէ եանլըչըդ պուլմուշլար կէրի կիթմիշ վէ կէլէճէք սէնէյէ պէքլէմէյիպ վէֆաթ էթմիշ : Պուշլար օ խարտալ թօխումուհտան ուֆագ թաշ վէ ճամփարչալարնր ալըպ եան եանա գօյարագ պիր կիւլ գօնճէսի րէսմի եափրյօրլար , եափրագըր , սափը , տիքէնի , տամարլարը , րէնիլէրի օլ դատար կիւղէլ վէ թէքմիլ պիր քի դանն էտէրսին էօյլէ խալգ օլումմուշ արը : Պու թաշլարտան քէփէնէքլէր , պինալար , պաղչէլէր , գուշլար , զըղար թատվիրի եափրպ կէօքս թօփլուսու , գօլ տիւյմէսի , կէրտանլըդ , կէօմլէք տիւյմէլէրի վէ սաիր թէգեհնաթ չէքլինէ գօյուպ սաթմրյօրլար :

Ֆլօրէնստէ եալընըդ տէյիլ իտիմ : Բօմատա թէսատա աիւֆ էթտիլիմ Այաթրալիալը ինկիլիդ իլէ պէրապէր կէզիյօր իտիք վէ աշնի հօթէլսէ իտիք : Օլ կիւնիւ օլ դատար եօրուլմուշ իտիք քի աղչաթ թաաթ էթմէք իւղրէ սօֆրատա օթուրուր իքէն կէօղէրիմիդ դափանըյօր իտի : Զիրա պէլքի 12 սաաթլըդ եօլ եիւրիւմիւշ իտիք : Իշարէթ իլէ եէմէք իսթէյիպ եէտիք վէ եաթմագ իւղրէ օտալարըմըդ չէքիլտիք : Օտալարըմըդ եան եանա սօղադ իւղէրի իքլինճի դաթտա օլուպ դարչտա պիր դաղինօտա 5—10 իթալիանլար օթուրմուշ իլիպ քէյֆ էթմէքտէ վէ թէրէնիւմ էթմէքտէ իտիլէր : Տահա սօղրուսու հայրըմագտա իտիլէր : Պէքլէտիմ քի չու պարպար լիսանտա պաղըրմալար , գօնուշմալար վէ կեահտա

գահդահալար քէսիւսին տէ պիր ուշգու ուշուշալըմ, լա-
քին նաֆիլէ, եարը կէճէ օլտու հալա տէվամ էտիյօրլար
իտի: Ձաւալը ինկիլիզ տախի աջնի հալտէ օտասընտա
տօլաշըր իմիշ: Էնճամ պաշընը փէնճէրէտէն ուղատըպ դա-
յէթ նադիք վէ միւլթէֆիթ պիր ինկիլիզէ իլէ «Էֆէնտիլ'էր
քէրէմ էտինիզ, ուշուճագ իսթէրիզ լուծֆէն սէս էթմէ-
յինիզ» կիպի էլֆադ սարֆ էյլէտի: Պէն տախի պաշըմը ու-
ղատըպ, «Մր. Սմիթ», ծնլար ինկիլիզէ անլամաղլար, միւ-
սաատէ էտինիզ տէ պէն ծնլարա իթալիանճա սէօյլէյէյիմ»
տէտիյիմտէ պիչարէ մէֆիոռն օլուպ, «Սման սիդի իթալի-
անճա պիլմէզ դանն էտիյօր իտիմ, պարի չու աատէմէրէ
սէօյլէ» տէյու րէճա էթմէյէ պաշլատը: Պէն տէ խաթրընը
գըրմայըպ շէօյլէ սէօյլէտիմ, «Է'յ պանա պադ... վան
օղլու, Անտալամէնթօ Սաղրաւիլիօ... մէշէ օտուշարը...
Տօրմիթօ... Նօնօլապէթօ... եթմէզ մի տահա... դաֆա
պու, պալ դապաղը տէյիլ... տաղահատէք սիդի մի տին-
լէյէճէյիլ»... Պու ֆառի՜ իթալիանճա պիլէ ֆաիտէ էթ-
մէտի: Սըղըր կիպի պաղըրմադա տէվամ էթտիլէր: Գա-
դաթ ինկիլիզ սէօղլէրիմի իթալիանճա դանն էտիպ մէմ-
նուռիյէթ սուռտու: Արթըզ չարէմիզ դալմայըպ իքիմիզ
պիրտէն կէճէլիք իլէ վէ սօֆայա ֆըրլատըզ հօթէլին էլէքթի-
րիք չանլարընա պառմադա պաշլատըզ: Աշաղըտան կանկը-
նա դօշար կիպի, հօթէլճի կարսօն, խատէմէ ևօգարը դօշ-
տուլար վէ տէրտիմիզի անլամագ իչիւն պիր չօդ սուալլար
սօրուօր իտիլէր: Պիզ իտէ աղղըմըղը աշըպ պաղըրմադ-
տա վէ փէնճէրէտէն էօթէյի կէօսթէրմէքտէ իտիք: Այնի
դէմանտա, միօրէնս Էհալիսի, հօթէլճիսի վէ ումում ի-
թալիանլար հաղղընտա պէլիզ թիւրքճէ իլէ պէյանը էֆ-
քեար էյլէմէքտէ իտիմ: Էնճամ տէրտիմիզի անլայարագ
էլպիտէ վէ չանթալարըմըզ իլէ պիդի էն ևօգարը գաթա
կէօթիւրիւպ ևաթըրտըլար: Արթըզ իթալիատա կապինօ գար-
շըսընտա օլան հօթէլտէ ևաթմամադա նիյէթ էթտիմ: Ֆիօ-
րէնսի եթէր գատար կէզտիմ: Բաֆայէլին Մասօննաշընը

տա կէօրտիւմ. հանի Րապպըն վալիաէսի, գուճաղընտա մա-
սոււմ Յիսուս: Պու թասվիր ոլ գատար դօփիա ոլունմուշ
աըր քի, Սբ. Աստուածածինի վէ պէպէյի պաշգա տիւր-
լիւ խոյալ էտէմէղւին: Վազաա կիւղէլ, լաքին նիսիւն
տիւնհասա էն մէշուր էսէրլէր արասընա կէշտիյինի անլա-
յամատըմ: Բուպէնսին, Վուգասսես քաւիղես րէամինի, քեպ-
սիլ ի սուրէք, Յուսնաս փասիշահլարընր, Մարիա Թհրիցայը, Մե-
սիաիսլէրի, Պուրպօնլարը, հէփիսինի սէյր. էյլէտիմ: Պիրազ
տա Արնօ ըրմաղը գըյըլլարընտա սուլաշըպ չէհրին էթրա-
ֆընտա եէնի Ֆլօրէնսի, աղաճլը կէնիշ պուլվարլարընը,
միլլէթ պաղէլէրինի, օյուն էյլէնճէ կէրլէրինի տէ սէյր էյ-
լէտիմ: Արթըգ պուրայը թէրք էտիպ փիզայը տա կէօրմէք
իսթէրիմ:

Փ Ի Զ Ա

Փիզա չէհրի իթալիանըն չէմալը դարպ դըյըսընտա,
Արնօ նէհրինին Ադ տէնիդէ տէօքիւտիւլիւ կէրտէ, նէհրին
իքի գըյըսընտա եափըլմըզ գատիմ չէհրէրտէն պիրի տիր:
Նէհրին կէթիրտիյի չէօքիւնթիւլէր սէպէպինտէն չէհր
չիմտի գըյըտան 2 ստաթ գատար իլէրիտէ գալմը աըր:
Սուլիպիյուն սէֆէրինտէ պու չէհրին պէօյիւք հիսսէսի ոլ-
մուշ տըր: Բէզա Սարտենիատա, Սիլիլիատա վէ Թունուզ-
տա Արապլար իլէ չօգ մուհարէպէտէ պուլունմուշ: 11ինճի
ասրտա պէօյիւք պիր տէնիդ գուլվլէթի հալինէ կէլմիշ վէ
պիր զէման Թիւրքլէր վէ ձէնօվալլար իլէ մուհարէպէ էյ-
լէմիշ, էնճոմ ձէնօվա հիւքմիւ ալթընա տիւլիւպ պիր տա-
հա քէնտի հիւրրիւյէթինի էլտէ էտէմէմիշ տիր:

Փիղա խմի թէլէֆիլւղ օլունտուղու վազըթ իլք խաթ-
րըմըղա կէլէն շէյ օլ էյրի չան դուլէսի տիր: Շէհրէ կէ-
թիւր կէթիւմէղ տողրու օլ մէյտանա կիտիւ շու տիւն-
հանըն էն աճայիւ պինասընը սէյր էյլէտիմ: Պու դուլէ 180
այագ էիւքսէքլիյինտէ օլուկ՝ աչաղըսը վէ թէփէսի սիր
գալընլըգտա վէ ասի չան դուլէսի դութրուտա, 8 դաթ



Փ Ի Զ Ա Յ Ա Է Յ Ի Լ Մ Ի Շ Զ Ա Ն Գ Ո Ւ Լ Է Մ Ի

Իւսթ Իւսթէ Կափըլմըլ տըր: Հէր գաթտա էն տըլարըտա
չէփ չէվրէ 22 ամուտ, անտէն սօնրա պիր կէլէճէք Կէր,
անտէն ասըլ դուլէնին տիվարը վէ օրթասընտա Կօզարը

լըգաճապ մէրտիւլէնէր վար տըր : Շէօյլէ պիր գուլէյի տօղ-
րու տուրտուրապիլմէք պիլէ ազլըմա սըղմայան պիր մէսէլէ
իքէն՝ պու գուլէնին 15 ալադ պիր հանա տօղրու հաթմը
օլմասը միւճիդէ կիպի պիր շէյ տիր : Նանի գուլէ աշաղը-
տար հօդարը 14 ալադ ամուստէն սափմը տըր : Գուլէ
700 սէնէլիք իսէ տէ , նէ թարիխ , նէ բիւայէթ անըն գաս-
տէն մի պէօյլէ հափըմը , հօդսա սօնրատան մը էյիլմիշ
իտիյինէ տարի պիր շէյ սէօյլէմէյօր : Սապըդ տօղրու տուր-
տուղունա տարի տէ պիր գայտ հօդ տըր : Թէքմիլ գուլէ
մէրմէրտէն հափըմը օլուպ էթրաֆընտաքի ամուսլարըն
ճիւմէսի սումադի թաշտան տըր : Գարանլըդ մէրտիւլէնէ-
րինտէն հօդարը չըգորմ , վէ հէր տարմտա էնկին թարաֆ-
տա՞ մը հօդսա հիւքսէք թարաֆտա մը օլտուղումու պիլ-
միյօր իտիմ : Գատէմէլէրտէն էնկին թարաֆտաքիլէր սը
ուճունտան , հիւքսէք թարաֆտաքիլէր իշէրի ուճունտան ,
արայա կէլէնէր իսէ օրթասընտան աշընմը իտիլէր : Նօ-
դարըտա մէնդարէ դայէթ խօշ վէ ճալիպ իտի , լաքին ինսան
րահաթըզըզ հիսս էտիյօր : էյիլմիշ թարաֆտան պօյնունու
ուզատըպ թա իշէրիտէ գուլէնին թապանընը կէօրմէյէ չա-
լըշըր իսէն՝ վիճուտին տիքէն տիքէն օլույօր վէ մութլադա
գուլէ իլէ պէրապէր տիւշիւյօրսուն կիպի գանն էտիյօրսուն .
տահա թօհաֆը էյիլմէյէ վէ օ թարաֆա չէօքմէյէ տէ գօր-
գույօրսուն , կէօյա քի տիւշմէյէճէք իսէ պիլէ սէնին ա-
ղըրըղընտան տիւշէճէք : Թօհաֆ տըր քի պէօյլէ ահմադ պիր
թառափլիւրու ինսան քէնտի քէնտինտէն ամամայօր : Կալի-
լէօ պու գուլէյի իլէ տէֆա ինճիդապ դաիտէսինի միւթալաա
էթմէք իշին իսթիմալ էյլէմիշ տիր :

Պու մէյաւնտաքի քիլիսէ 800 սէնէլիք օլուպ էվրօ-
փատա էն կիւղէլլէրինտէն տիր : Պու քիլիսէ փալէրմօտաքի
տէնիդ մուհարէպէսինտէ , Սրապլար իւղէրինէ դալէ-
պէնին զիքրինէ հափըմը վէ պիր չօդ մուհարէպէլէրտէ
ալընմը օլան 68 տաէտ անթիդա ամուսլար իլէ թէղին
օլունմաշ տըր : Պու քիլիսէնին դափուլարը թուճտան օ-

լուսւյ, տէրունինտէ Անտրէտ Տէլ Սարթօնուն վէ պաշգա մէշհուր րէսսամլարըն էսէրլէրի վար տըր, անլէր Սք. Մա-
րիաւըն, Պէտրոս վէ Յովհաննէսին, Աբրահամըն գուրպանընըն,
Սք. Մարկարիթին վէ Գաթերիին սուրէթլէրի տիրլէր: Վաթ-
թիդ մահալի օլան գըռմընտա օրթատա թուճտան պիր լամ-
պա ասըլմըշ տըր քի 15ինճի ասրաան դալմըշ տըր: Կալիլէօ
պու լամպանըն սալլանմասընտան Փանտալօն հիսապընը պուլ-
մուշ տըր: Տիւնհանըն թէրադգըսընա վէ մաքինաճըլըդ սէ-
նաաթընա պու դատար խըղմէթ էյլէմիշ օլադ շու լամպա
պադտըդճա ատի պիր լամպալըգտան չըղըպ դայէթ մուհիմմ
պիր հալ քէսպ էյլէտի: Զանն էտէրսին ճիւմլէ փանտալօն-
լարըն պաշ պապասը հալինատ տուրույօր խոխ:

Պու քիլիսէնին հանգօսը փէք թօհաֆ տըր, պիր սէս
50-60 տէֆա հանգօ վէրիյօր: Գըլադուդ պիր պիրինտէն
Փարզը իքի փէրտէ իլէ սէս չըգարտը վէ պու փէրտէլէր
օլ դատար չօղալըպ դաթլանտըլար քի դայէթ կիւղէլ պիր
մուղլիդա հալալը տօլտուրատու: Պիր տէֆա հա, տէյու սէս
չըգարտը վէ հանգօ ճէվապ վէրիպ հա... հա... հա...
հա... հա'' հահահա'' տէյէրէք ատէթա կիւլիւպ պալը-
լըյօր կիպի օլտու: Պիլմէմ պուրատա նասըլ քիլիսէ խըղ-
մէթի կէօրիւլէպիլիր:

Հէման պու մէյտանտա Գաւնիօ Սանքօ տէնիլէն պիր
պինա տահա վար տըր քի, վադթըյլէ մէղարիսթան իմիշ:
Գատիմ ինսանլարըն տին հագըրնտա նէ թօհաֆ թասաւ-
վուրլարը վար խոխ: Անլէր դալպի հարամադ միւթալաա-
լարտան թէմիղլէյէճէք, հա ֆէնա ամէլլէրտէն իճթինապ
էտէճէք հէրտէ, խարիճի այն ու ատէթլէր իճրա էտէրէք հա
մուգատտէս սայտըղլարը ճանսըղ նէմնէլէրէ տօղունարագ
ֆաղիլէթ հափմըշ օլմադ մէմուլ էտէրլէր խոխ: Պու սէպէպ-
տէն Երուսաղէմտէն դանթարլար իլէ կէմիլէր տօլուսու
թօփրագ կէթիլիպ պուրայա դօյմուչլար վէ ճէնաղլէլէրինի
օ թօփրագա տէֆն էտէրէք ճանընը խէլաս էթմէյէ ինա-
նըրլար իմիշ: Պուրատա տէֆն օլունմադ հաթթա քիլիսէտէ

պատահաբար էթտիրմէքտէն հա Աստուածածինէ դանտիլ
հաղմադտան զկյատէ պիր ֆազիլէթ իմիւ : Շիմտի պիլէ
պիղիմ արամըդտա էօյլէլէր հօ՞գ մը տըր քի , մուգաստէս
չէհրէ կիտիպ օրատա էօլմէք վէ տէֆն օլունմադ իլէ տօղ-
րու ճէննէթէ կիթմէյէ չալըչըրլար :

Փիղա 3000 սէնէ էվլէլ մէվճուտ իմիւ վէ օլ հէվալինին
պաչըճա չէհրի իմիւ : Պիր ուֆադ տէսթի կէսթէրտիլէր
քի օրատա պիր մէղարտան պուլունմըլ , պու տէսթի օլ դէ-
ման սէվկիւկիւսինտէն այրըլմըլ պիր ֆամիլեանըն կէօղ
հաչընը տօլտուրմադ իլիւն գուլլանըլըր իմիւ , զանն էտէր-
սին քի չու քիւլիւք դապ , էհրէմէր տահա թաղէ իքէն ,
Աբրահամ պապա պիր պէպէք իքէն , Թրօա տիւնհասաւ հօդ
վէ Շամ ուֆադ պիր քէօյ իքէն ճիյէրփարէսի իլիւն ֆի-
ղան էտէր պիր վալիտէնին հիքհայէլէրինի սէօյլէյօր իտի :



Ճ Ե Ն Օ Վ Ա

Ճէնօվայա հօլճուլուղումուղ տէնիդ զըյըսընտան օլուպ
դայէթ խօշ վէ օլտուդճա սերին իտի : Սօլտա Ադ տէնիդի ,
սաղտա պաղչէլէր իլէ մուհաթ Ափէնին էթէքլէրինի վէ
վատիլէրի սէյր էտէրէք 6 սաաթտա չէհրէ հէթիչտիք :
Պուրասը պիղիմ իլիւն առէթա պիր թաթիլ վէ իսթիրա-
հաթ հէրի օլտու . զիրա Բօմա վէ Ֆիօրէնս կիպի էօյլէ
սաաթլարճա կէօրիւլէճէք կալէրիլէրի հօդ տըր : Շէհրին ի-
չինտէ պիր թէփէնին պաչընտա պիր պաղչէ վար , էհալի
աղչամ իւղէրի պուրայա կէղմէյէ չըղըյօրլար ֆաղաթ զանն
էտէրսին քի պաչղա պիր էհալի տիր : Պունլար տահա պէ-

յազ պէնզլի, տահա ուղղուն վէ քնտամը, մտի կէօզլիւ, կիւզէլ կիյնմիշ խալէր: Կէղէնէրին իւշ րուպը զատընլար իտի, ֆազաթ էյեր պէօլէ էլպիսէլի օլմասալար վէ դահատլարը տա օլսա մէլէքլէր տէյէճէք խալմ, մէլէքլէր դահատտան պաշգա պիր չէյ կիյնմէյօրլար: Պոռնլար սաաթլարճա պուրատա սօլաչըս օրթատա չալընան մուզիզայը տինլէրլէր վէ ածնատուրմա եէյիպ չուրուպ իչէրէք մազթ կէչիրիյօրլար: Մուզիզանըն նաղմէսի շատրէվանլարըն վէ էլէքթրիք զիյալարընըն կիւղէլլիյի չու չիչէքլէր, ազաճլար արասընտա կէղէն էհալիյի 10 դաթ տահա կիւղէլ կէօսթէրիյօր լար խալ:

Ճէնօվա թա դատիմտէն պերու Ազ տէնիզլին էն մուհիմմ իսքէլէլէրինտէն պիրի օլմուշ սըր: Թիւրքճէտէ ճիւնիվիզլէր տէնիլէն մահալ պու սըր շի գուրուսը վիւսթատա գուվվէթի պիր ճիմհուրիյէթ օլուպ կէմիլէրի ազ տէնիզլին հէր թարաֆընա կիտէր խալ: Իսթանպօլ, Գըպըք, Թունուս, վէ Սիւրիա իլէ կէնիշ թիճարէթլէրի վար խալ: Շարդտա պաղը մահալլէր տալիս դապթ էյլէմիշ օլտուզլարընտան պիր զէման տիւնեանըն թիճարէթ վէ սիյասէթինէ հիւքմ էյլէմիշլէր վէ Վէնէտիք հիւքիւմէթինի թէհաթա էյլէմիշլէր խալ: 10ընճը ասրտա Արապլար հիւքմ էտիպ ճէնօվայը եաղմա էթմիշլէր, ֆազաթ էրթէսի ասրտա փիզա ճիւմհուրիյէթի իլէ իթթիֆադ էտիպ Սարտէնիատա վէ Պալէարիք ասալարընտա Արապլարը մուհատէրէ էյլէմիշլէր: Արապլար 40 սէնէ տաշանմըլար խտէ տէ էնճամ մաղլուպ օլուպ էլլէրինտէքի արազի ճինիվիզլէր իլէ փիզալըլար արասընտա թազաթմ օլունմուշ սըր: 13իւնճիւ ասրտա Վէնէտիք իլէ օլան մուհարէպէտէ մաղլուպ օլմուշ խտէ տէ, պիր ազտան հիւրրիյէթինի էլտէ էյլէմիշ. ֆազաթ Շարդտաքի միւսթէմլէքեաթընը պիրէր պիրէր Թիւրքլէր դապթ էթմիշլէր տիր: 1684տէ 14իւնճիւ Լուի զէմանընտա Ֆրանսըզ ածնանմասը Ճէնօվայը թօլա թուլթուպ դապթ էյլէմիշ, ֆազաթ պիր դաշ այ սօնրա թախլիյէ էտիլմիշ: 1805տէ

Նախօրէն անը դառլթ էտիպ միրանսայա իլնագ էյլէմիշ, 1815տէ Նախօրէնուն տիւնմէսիլէ շիմտիքի իթալիա հիւ-
քիւմէթի օլան Սարտէնիա հիւքիւմէթինէ իլնագ օլունմուշ
տըր :

Շէհրին մէվգիի, լիմանըն կիւղէլ պիր քէօրֆէդ օլ-
մասը վէ լիմանտա տէնիղէ սօղորու ուղանմը տիլլէրին
պոլլունմասը ճէնօլայա պէօյիւք էնէմմիլէթ վէ հիւսն վէ-
րիյօր : Գատիմ աղամէթ վէ հալմէթինտէն պիր թագըմ էսքի
սէրայլար դալմը տըր քի, պունլար տար վէ էյրի ևօլլար
իւղէրինտէ հաիլըմը, զայէթ պէօյիւք գալըն տիվարը,
հիւքսէք, սաղլամ էսքի պինալար տըրլար : Պունլարտան
հէր պիրի 6 այ մուհասէրէյէ տայանաճագ տէրէճէտէ գուվ-
վէթլի վէ կէնիշ դալալար կիպի տիրլէր : Պու խանէլէրին
տէրունինտէ օլ գատիմ սսլգատէ ֆամիլիալար սաքին օ-
լուրլար իմիշ : Պու սէրայլարտան պիր դալընը կէդտիք,
էնլի թաշ մէրտիվէնլէրտէն կէնիշ օտալարա կիրտիք վէ
տիվարլարընտա գատիմ Շունան Սիթօլօճիսինտէն ալընմը
սուրէթլէրի սէյր էյլէտիք : Հէր թարաֆ՝ Վէնիւսլէր, Քիւ-
փիտլէր, Ժիւփիթէրլէր իլէ տօլու խտի : Տէօշմէլէրտէ ու-
ֆագ մէրմէր թալլար իլէ հաիլըմը կէճոնակէճոն րէսմէր վէ
սալօնլարտա խտէ օլ սարայըն գատիմ սահիպի օլան պէհա-
տըրըն պալըդ վէ դըրհը օլարագ թասիլիլլէրի, Բուպէնդ,
Կիսօ, Թիշխան, փօլ Վէրօնէդ կիպի մէշհուր րէսսամլարըն
էլ իլլէրի ասըմը տըր : Պու խանէլէրին սահիպլէրի հաղըդ
քէօշքլէրինէ կիթմիշ խտիքլէրինտէն պօշ խտի, ևօդ խտէ
պէլքի պիլի հէմէյէ տալէթ էտէրլէր խտի, պիլիմ մէմլէ-
քէթտէ օլտուղու կիպի : Շու խտիդ մաղարա կիպի էվլէրի
կէղիպ տիվարտաքի դըրհլարը, պալըդլարը վէ իւղէրլէրին-
տէ սսրլարըն թօղու չէօքմիւշ օլան պայրագլարը կէօր-
տիւքճէ րուհլար ալէմինտէ կէղիյօր կիպի հիսս էտիյօր ի-
տիք : Պէրէքէթ վէրսին հալընըդ տէյիլ խտիք, տալմա
պիր դըլագուդ պիլի օտատան օտայա կէղտիրիպ, հէր օ-
տատա հէր թասվիլէ պիր հիքեայէ սէօլէմէքտէ, Խաջա-

կիրէր զէմանընը , պու ալիէնին էճաաաւընըն չէճաաթլարընը , Արապլարըն մուհարէպէլէրինի , պիր պիրինէ դարըշարըպ տուրույօր իտի ,

Պուրասը Գօլօմպօսուն վաթանը ղաաուղու իչինն հէր եէրաէ անըն զիքրինէ պիր չէյ կէօրիւյօր իտիք : Պիլա չիւպհէ Գօլօմպօսուն մէրմէրաէն միւճէսսէմ թասվիրինի տէ սէյր էյլէտիք վէ թէրճիւման իշթահ իլէ նաղլ էյլէտիքճէ Մարդ Թուէյնին եինէ աթիտէքի Նիքհայէսինի տէրիսաթր էյլէտիմ :

«Գըլաղուղ կէնի կէնի չէյլէր վէ աճայիպ էսէրլէր կէօսթէրտիքճէ պիղիմ ալըդ ալըդ պաղըշըմըդ վէ պուտալա սուալլարըմըդ քէնտինի ատէթա ճիննէթ հայինէ կէթիրմիշ իտի : Արթըդ մէյուս օլմադ իւղըէ իքէն՝ պիր սօն ճէհա տահա էթմէյէ դարար վէրտի վէ պիղի Գօլօմպօսուն նիմ հէյքէլի վէ Պիւքիւ հանընա կէօթիւրաիւ : Պու տէֆա Ֆիւթուհաթընտան էմին օլարադ եինէ էսքի չէվղի իւղէրինէ կէլիպ էյրի պիւյրիւ Խնկիլիզճէ իլէ ,

«Իշթէ էֆէնտիլէր , պույուրուհուղ պաղընըդ... սիղէ նէ կիւղէլ պիր չէյ կէօսթէրիյօրում... Գօլօմպօսուն սանէմի... Բրիսթօֆօր Գօլօմպօս... կիւղէլ... ալա... միւքէմմէլ...» տէտի վէ կէրի չէքիլիպ մուաղղամ պիր վաղիյէթ փէյաա էյլէտի : Պիղ իսէ հէյքէլէ պաղըպ հայրան օլմաղաա իտիք , զիրա հադիգաթէն կիւղէլ իտի , Փաղաթ ասլա պէլլի էթմէտիք : Տօյթօր հալընըդ պու մաղսէտ իչինն թաշըտըղը մահուտ կէօլլիւլիւ հալաչճա չէքիպ պուընուհա թաղսը վէ աղըր աղըր ,

«Նէ՞ տէյօր... իտին... Յըրիլսըն , պու էֆէնտինին իսմի նէ՞ տիր տէյօրիտին ,» տէյու սօրաու :

«Բրիսթօֆօր Գօլօմպօ , պէօյիւք Բրիսթօֆօր Գօլօմպօ...»

«Բրիսթօֆօր Գօլօմպօ՞... պէօյիւք Բրիսթօֆօր Գօլօմպօ... փէք էյի... նէ՞ օլմուշ , նէ՞ հալիմըշ...»

«Տեւ ողորուհա... Ամէրիգայը պուլտու , Ամէրիգայը քէշֆ էյլէտի :»

«Նէ՛, Ամէրիգայը՞ մը պուլտու... ամա հափտըն հա,
քիմէ՞ հոսթաուրույօրսուն... պիղ հէնուղ Ամէրիգատան
կէլյօրուղ, պէյլէ պիր շէյ իշիթմէտիք... Գրիսթօֆօր Գօ-
լօմպօ... հէ կիւղէլ պիր իտմ... էօլմիւ՛ն միւ։»



ԷՕԼՄԻՒՇ ՄԻ...

«Եա՛ Բապպի սանա սըղընտըգ... էօլէլի 400 սէնէ
օլմուշ...»

«Նէտէ՞ն էօլմիւլ։»

«Նէ՞ պիլէյիմ պէն ճանըմ... հէտէ՞ն էօլմիւլ։»

«Չիւէք խասթալըղընտա՞ն մը էօլմիւլ։»

«Պիլմէմ... — պէլատընը վէրսին... պիլմէմ...»

«Գըղամըղտա՞ն մը աճէպա։»

«Բի՞մ պիլիր... էլպէթ պիր շէյտէն էօլմիւլ։»

«Փէտէրի վալիտէսի հաշայօ՞ր մը։»

«Եւ՛ աղիզ Մարիամ , սէն Լէթիշ... նէ՛ միւմքին է-
ֆէնտիմ , նէ՛ միւմքին . . »

«Պու առէմ իւք տէֆա՛ մը օշարագ պւնուն իւղէրինէ
պինմիշ տիր :»

Արթըզ թէրճիւմանըն տայանըր հալի դալմամըշ խի ,
ատէթա ինթիհար էտէճէք տէրէճէտէ չարփընըպ տուրույօր
խի , պիզ տախի քեաֆի սայըպ օրատան սալուշտուգ :

Շու սօն պիր դաշ հաֆթատան պերու քիլիսէյէ կիթ-
տիլիմ դատար էօմրիւմտէ՛ կիթմէմիշ խոխմ : Պուրալարտա
էհալինին պիւթիւն մէրաղը քիլիսէ՛ օլմուշ տըր : Հէլէ ճէ-
նօվատա հէր 500 ատըմատ պիր քիլիսէյէ րասթ կէլիրսին
վէ դուլաղընտան չան սէտասը քէսիւմէզ : Սօգաղլար՝ դա-
պադ պաշը , չիշման , դալըն պօյունլու , պէլի քէնտիրլի ,
էլի թէշտիհլի , այաղը թաոմալը րուհպանլար իլէ տօլու
աըրլար : Պունլար տիւնկայը թէրք էտիպ պու էօմրաէ՛ ճէ-
սէտլէրինի մահրում էթմէյէ ահա էթմիշլէր , ֆադաթ փէք
տէ դարընլարը աճ կէօրիւնմէյօրլար խի , տահա զիյատէ
մէմէքէթէ՛ դըթըդ կէթիրէն էքմէք տիւշմէնլէրի կէօրիւ-
նիւյօրլար խի : Պու քիլիսէլէրտէն էն մէշհուրու Սան
Հօրէնդօ տըր : Պու դայէթ կէնիշ վէ փէք չօդ ամուտլար
իլէ թէշկին օլունմուշ էսքի պիր պինա տըր քի թարիֆ
էթմէքտէն սարֆը նազար էտէճէյիզ : Էն մուհիւմ՝ դըմը
իչինտէքի Սը . Յովհաննէս մուսուր տըր վէ վաֆթիդ էտի-
ճի Յովհաննէսին ճէսէտի պուրատա իմիշ : Տօղրուսու պունա
թէաճճիւպ էյլէսիւմ , չիւնքի պիր վաղըթ Գայսէրիյէտէ՛ Սը .
Կարապետ վանքընտա կէզէր իքէն Վաֆթիդ էտիճինին պիր
էլինին օրատա օլտուղունու սէյլէտիլէր խի : Օլ պիր էլի
տէ Էանըլմաղ իսէմ Աղթամարտա օլմալը տըր : Պու-
րատա պիր զինճիր տախի կէօթթէրտիլէր քի Յովհաննէս
Մկրտիչին պաղլանաղըր զինճիր իմիշ : Եանըլմաղսամ
Յովհաննէսին ճէսէտի Իթալիատա պաշգա պիր քիլի-
սէտէ տէ օլտուղունու սէյլէտիլէր խի : Պուրայա
տախի Սը . Կարապետաէ օլտուղու կիպի դատընլար

կիրմէք հասագ իմիշ : Յովհաննէս Մկրտիչ Հրովթիանըն թաղէպի իւղէրինէ պաշը քէսիւտիյի սէպէպտէն՝ էլան զարըլարա ստաւէթի վար իմիշ վէ ու սէպէպտէն պու հասաղը դօյօրլար իմիշ : Պէն Յովհաննէս մկրտիչին կէրինտէ ուսամ դայտէրի գարըլարընը գապուլ էթմէմ , չիւնքի շէրօվթիանըն վաթանտաշը սայըլըրլար վէ ադրասպալարը ուսպիւլիւրէր : Յազաթ ճէնօվա դատընլարընը մա էլ մէմնուսիյէ իշէրի ալըրըմ , անլէր խօշ կէլտիլէր , սէֆա կէլտիլէր :

Պիղէ պիրտէ Աստուածածին թասվիրի կէօսթէրաիլէր քի Ղուկաս առաքեալըն էլինին իշի իմիշ : Սուրէթ փէշ հաղլը վէ էյի կէօրիւնմէյօր խաի : Ղուկասըն հիշ պիր սէֆա պէօյլէ պիր սէնաաթը վար խաիյինի զիքը էթմէմէսի մահա աղըր պաշըլըղընա աէլալէթ էյլէր :

Լաշին պու մուդատտէս էսէրլէր մէսէլէսի ինտանը չաշըրըրէյօր : Գրիւստօրն տիքէն թաճընըն դաշ կէրտէ ուսուղունը սէօյլէտիլէր , Սէնթ Շափէլաէ , Նօթր տամտա , իթաւիւտա : Խաչըն փարչալարընը թօփլատան պիր դաշ թանէ հաիլըր , էնքսէրլէրէ կէլինտիքտէ պիր չուվալ տօլտուրապիլիր խաիմ :

Ճէնօվա չիմտի դատիֆէ , իփէշ վէ կիւմիւշ իշէրի հաիմադաա մէշհուր արը : Պիր փարչա կիւմիւշիւ ալըպ իսթէտիքլէրի կիպի զարիֆ կիւղէլ շէքլլէրէ վաղ իաէյօրլար , ինտան կէօրտիւյիւնտէ հայրան ուլւյօր : Կիւմիւշտէն նազիք չիշէքլէր հաիլըպ հաիլաղլարընա , ինճէ տամարլարընա վէ հաիլաղլարըն քէնարընտաքի խաթթլարա դատար չըդարըյօրլար : Իւղիւմ սաղըմլարը , քէփէնէշ , ուֆադ գըթատա պինալար վէ քիլիսէլէրի , ամուսլարը , քէմէրլէրի , գոպէլէրի էն ուֆադ թէֆէրրուաթլարը իլէ հաիլըպ չըդարըյօրլար : Պուրատաքի կիւմիւշ իւղէրինտէքի սէնաաթը վէ կիւղէլիյի կէօրտիւյիւմտէ պիւթիւն ճէնօվա չարչուսընը սաթուն ալիմադ տիւչիւնտիւմ իսէ աէ , կէլէճէք աէֆաչա թէէլիիր էյլէտիւմ :

Պուրատա էն սօն կէօրտիւյիւմ կէր՝ պիր մէդարիսթան

ճէլէ էտիցօր խտիմ: Լնճամ օլ սուրէթ պուլուլար արա-
սընտան չըգար կիպի կէօրիւնտիւ Միլսն վէ Գաթքսրալը՝,
տէյուհէտա էյլէտիմ: Շէհրէ կէթիչիպ հօթէլէ չանթայը դօյմագ-
լըղըմ իլէ քիլիսէ մէյտանընա կիթմէքլիյիմ պիր օլտու:

Նէ՝ աճայիպ պիր պինա, նէ՝ պէօյիւք, կէհիչ վէ թէմքինլի,
ատէթա մէրմէրտէն, պիր դալա, պիր տաղ կիպի չէօքմիւչ,
կինէ տէ օլ դատար շիրին, լաթիֆ վէ սանաաթլը աըր քի
դանն էտէրսին քեաղըտտան հափըլմըչ վէ իւֆիւրսէն ուչա-
ճադ տըր: Նէ թարաֆտան պագսան նէճիպ, ճէլիլ պիր հիյէթի



ՄԻԼԱՆ ԳԱԹՔՏՐԱԼԷ

վար: Օլ հիւքսէք տիվարլարը իւգէրինտէն սէմավաթա
տօղրու հիւքսէլէն պի հիսապ դարիֆ, գուլէճիքլէթ նէ լա-
թիֆ տիրլէր: Ինսան պուհու կէօրէպիլէճէք պիր մէվգիտէ
օլտուգճա պաչգա հիչ պիր չէյէ կէօղիւնիւ դալաըրամաղ,
պիլա չիւպնէ ինսան պէյնիինին խալդ էյլէտիյի էն շահանի
էսէը պու օլմիսլը տըր:

Իօնտէ 5 դափուսու վար տըր: Մէրքէդտէքի դափուհըն
էթրաֆընտա պիր չօղ գուչլար, հայվանլար, չիչէքլէր վէ կէօ-
նախէօն չէքլէր օյուլմուչ օլտալ, սաաթլարճա պագսան կէ-
նի չէյլէր կէօրիւրսին: Օլ գօճա պինանըն հէր թարաֆընտա,

տըր , քի տինեանըն հիշ պիր կէրինտէ պու պիչիմ մէզա-
րիսթան կէօրմէմիշ խախմ : Ղայէթ կէնիշ պիր սալօն խալա-
էտինիզ քի մէրմէր ամուսլար իլէ մուհաթ վէ լւղէրի էօր-
թիւլմիւշ տիր : Թապանը մէրմէր տէօչէմէ օլուպ հէր թա-
շըն իւղէրինտէ եազըլար վար տըր վէ պու թաշարտան հէր
պիրի պիր մէզար տըր : Իքի հանլարտա պիր թազըմ կիւղէլ
մէրմէրտէն հէյզէլլէր աիգլիի տիր քի օրատա եաթան-
լարըն միւճէստէմ թասվիրի տիր : Պուրասը 60 պին
ճէնաղէ խթիտպ խտէճէք մուհաֆազալը , ղայէթ մու-
թանթան պիր մէզարիսթան տըր վէ պուրատա եաթանլար
էօլիւլէրին էն պախթիյարը տըրլար :



Մ Ի Ա Ա Ն

Ճէնօվատան հարէքէթ էտիպ պիւթիւն կիւն պաղէլէր
վէ կիւղէլ քէօշքլէր իլէ մուհաթ օլարապ տաղլարըն արա-
սընտան կէչիպ կիթմէքտէ խախք : Նէր կէր կիւղէլ վատի-
լէրի , ոու քէնարլարընը , վէ թէփէլէրտէքի սէրին օրման-
լարը կէօրտիւքճէ չու սըճապ վաղօնուն իյինտէն տըշարը
Փըրլայասըմ կէլլյօր խախ : Արթըղ թունէլլէրին սըղլէթին-
տէն պիւթիւն պօղուլույօր խախք : Իթալիա չըմէնտիֆէրլէ-
րի թունէլլէր մէճմուասը տըր : Հէր 5—10 տաղիլէտէ պիր
թանէսի դարչընա չըդար , պազըսըտա 10—15 տաղիլէ սիւր-
մէք չարթըլէ : Աղճամա եազըն Միւլան չէհրինլին պինալա-
րընը վէ արդատա մաի տաղլարը կէօրմէյէ պալլատաղ : Վա-
հանուն փէնճէրէսինտէն սապըսըղլըղ իլէ ուզանըպ պապ-
մադատ խախմ . զիրա օլ մէշնուր Գաթէտրալը կէօրմէյէ ա-

տիվարըն մերմէր թաշլարը աշաղըտան հօգարըյա դատար
զարիֆ փերվաղլար կիպի իշլէնմիշ օլուպ, փէնճէրէ, գափու
էթրաֆլարը արալըզլար վէ քէմէրլէր ատէթա նաղիք չէրչի-
վէլէր կիպի տիրլէր վէ պունլարըն արալարընտա հէր պիր
քէօշէ հա սէմթլէրտէ պիրէր մէրմէր միւճէսսէմլէր զօնուլմուշ
տըր, պունլարըն հէր պիրի Րաֆայէլ, Անճէլօ, Դանօվա կիպի
տահիյէլէրին ֆիքրինին մահսուլը օլուպ հէր պիրինին սի-
մասը էնտամը վէ թէնասիւպիւ ատէթա պէրհայաթ կիպի
տիր : Տիվարլարըն էն հօգարըսընտա, պինանըն չէքլինէ կէօրէ
թէշքիլ օլունան քէմէրլէր իւզէրինտէ մէրմէր զուլէլէր տի-
զլիմիշ տիր քի, ատէթա պէյազ պիր քէթէնին քէնարընտա
կյնէ իւէ իշլէնմիշ նաղլար կիպի կէօրինիւյօրլար : Պու
գուլէճիքլէրտէն հախօտ իյնէ իշլէրինէն 150 ատէտ տի-
զլիմիշ օլուպ եիւքսէքլիքլէրի 30 ար այագ տըր, վէ հէր
պիրինին թէփէսինտէ պիրէր մէրմէր հէյքէլ վար տըր : Պու
մէրմէր միւճէսսէմլէրտէն թէշքիլ պինասա 8000 թանէ մէվ-
ճուս օլուպ՝ 2000 թանէ տահա զօնուլաճաղ իմիշ :

Եօգարը տամա չըգմագ իսթէտիք : Պիզի կէզարիէն զը-
լաղուզուն պիր այագը թօփալ օլտուդունտան մէրտիվէնլէ-
րի կէօսթէրէրէք՝ 282 դատէմէ հօգարը չըզըպ օրատա պէք-
լէմէքլիյիմիզի թէնպիհ էյլէսփ : Թէնպիհ էթմէսէ կինէ տու-
րաճաղ իտիք, զիլա օրատան սէմայա չըգաճաղ մէրտիվէն
հօգ իտի : Օլտա պիլէ արա հաթր կիթմէյէ մէճպուր իտիք :
Մէրտիվէնլէր թէշքիլ մէրմէր, տամըն իւզէրի տախի մէր-
մէր իլէ տէօշէնմիշ իտի : Աշաղըտան պիր օրիան պօրուսու
հա սիվրի պիր հէլէզօն կիպի կէօրինէն չու գուլէճիքլէ-
րին հանընա կիթտիմ : Հէր պիրի՝ 20 թանէ պիրէր այագ
գութրուտա ամուտլար տէմէտի օլուպ պու ինճէ ամուտ-
լարըն արասընտա կինէ պիրէր մէրմէր հէյքէլլէր զօնուլմուշ
իտի : Պու մախրութլարըն թէփէսինտէ աշաղըտան պիրէր օ-
յունճաղ պէպէքլէր դատար կէօրինէն սանէմլէր իտէ ին-
սան պէօյիւքլիւյիւնտէն չօգ պէօյիւք իտիլէր : Էթրաֆ տի-
վարլարտա իսէ մէրմէր իւզէրինտէ գապարթմա օլարագ

կէօնակէօն չիչէքլէր վէ մէյվէլէր ընամէլէր տիպիւմիչ օլուպ
պուշլարըն ասէտի 15000 է պալիշ իմիչ : Պուշլար կէրիտէն
ատէթա չիչէքլէր վէ զօնճէլէր տէմէթլէրի կիպի կէօրիւնիւպ
ինսանը մէսնուր էտիյօրլար : Պու տամըն հէյքէլ ամուտ վէ
չիչէք միւղէսի արալարընտա երւղլէրճէ սէյկահլար տօլաշըպ
ղայպ օլույօր իտիք :

Օրատան աշաղը էնիպ քիլիսէյէ տախիլ օլտուդ : Քիլիսէնին
պօյու 200 էնի 80 երւքսէքլլլի 160 արշըն օլուպ , 52 ասէտ
մէֆրէթ ամուտլար իլէ 6 դըսմա թազսիմ օլունմուշ վէ հէր
ամուտըն չէվրէտի 16 այաղ տըր : Թէքմիլ պինանըն քէրէս-
թէսի պիր մահալտէն քէսիլմիշ պէյաղ մէրմէր տիր քի , օլ
թաշ օճաղընը վաղթըլլէ պիր ատէմ հիպա էթմիշ : Շէօյլէքի
եալընըլ էմէք իչիւն մասրաֆ օլմուշ վէ պու մասրաֆ 30 մի-
լիօն լիրատան զիյատէյէ պալիղ օլմուշ տըր : Պինանըն փլանընը
եափան Մարդօ Գօմփիօնի իամինտէ պիր միւհէնտիտ իմիշ :
Միւմարիէյհ 500 սէնէ էվլէլ ոալթ խարիթասընը եափմաղ
իչիւն 46 սէնէ չալըշմըշ : Գլաղուղտան սուալ էթտիմ , օլ
միւհէնտիտ էօլմիւշ , ամմա պինա տահա իթմամ օլմամիւշ վէ
պէլքի 50 սէնէ սօնրա իթմամ օլաճաղ իմիշ :

Պինանըն իչինտէ կէզէր իքէն իլէրիտէ օլան ինսանլար
ատէթա պէպէքլէր կիպի տօլաշըյօր իտիլէր : Օլ մէֆրէթ
փէնճէրէլէրտէքի ըննկեարէնիլ ուֆաղ ճամլարտան եափրլ-
մըշ թաալիրլէրտէն կէչէն ըշըղլար տէօչէմէնին սուրէթլէրի
վէ հէր թարաֆտաքի հէյքէլլէր վէ խօրանլար իւզէրինէ
տիւշտիւքճէ աճայիպ պիր մէնղարէ իրաէ էտիյօր իտիլէր :
Պիր փէնճէրէտէ 60 թանէ այըը սուրէթլէր սայտըմ քի ,
հէր պիրի Քիթապ ը Շէրիֆտէն ալընմըշ հիքհայէլէրի էն
մէշնուր սանաաթ իլէ կէօսթէրմէքաէ իտիլէր :

Միլան քիլիտէսինտէ կէօրէճէք չէյէրտէն պիրի տէ խա-
զինէսի տիր : Պիր պէօյիւք օտայա կիրտիք , էթրաֆտա ա-
ղաճտան տօլաղլար տիղլիլ իտիլէր : Բահիպ պուշլարը ա-
շըպ կէօսթէրմէյէ պաշլատը , հէր պիրինտէ կիւմիւշտէն
տէօքմէ Աստուածամիլլէր վէ ըուհպանլար վար իտի քի

Թանէսի պիր իքի միլիօն ֆրանգ զըյմէթինտէ իմիւլէր : Էլլէ-
րինտէ Թուրքուլարը քիթապլարըն իւղէրի՝ զայէթ զըյ-
մէթլի էլմաս, ինճու, եագութ : զիւմբուա իլէ դապլը
խալէր : Պու քիթապլարըն դափաղը սատէճէ հիւզ պին-
պինլէրճէ ֆրանգ զըյմէթինտէ խալէր : 7-8 ալադ հիւք-
սէքլիյինտէ շամսունլար վէ խաչլար վար քի՝ թէքմիլ ալ-
թունտան եափըլմըչ վէ իւղէրլէրի միւճէվհէրաթ իլէ իշ-
էննիլ տիր : Պունտան մատա պիր թաղըմ դատէնլէր դապ-
լար վէ վազօլար վար խալ վէ քեաֆէսի ալթուն վէ միւ-
ճէվհէրաթն եափըլմըչ խալէր : 0 նէ՝ սէրվէթ , օ նէ՝ դանի-
մէթ խալ : Չօճուգլուզումտա հիքայէլէրտէ իշիթտիյիմ փա-
տիշա՝ խաղինէլէրինի , տէվէ հիւքլէրի իլէ ալթուն վէ հիւ-
միւլէրի խալալ էտիյօր խալմ : Սալթ պու խաղինէտէ 50
միլիօն ֆրանգլըդ ալթուն հիւմիւլ վէ միւճէվհէրաթ վար
իմիլ , իւղէրլէրինտէքի սանաաթը հիւսապա ալմալարադ : Պիր
դաչ հիւն իշիւն շու օտանըն անախթարընը պանա վէրսէ-
լէր , օրատա հիւմիւլ վախադ դալմադ , առմա օն պինլէրճէ
ֆուզարա էվլէրինտէ թէրէնիւմ սէաալարը իշիտիլիր , վէ
պինլէրճէ եթիմլէր պախթիյար օլուր խալ :

Բահիպ պիղէ Սր . Պօղոսըն իքի փարմաղընը Սր .
Պետրօսըն պիր փարմաղընը վէ օլ պիր բէսուլլարըն քէմիքլէ-
րինտէն պիրէր փարչա կէօսթէրտի : Հաւդանըն քէմիլի սի-
յա՝ խալ : Պիր մէնտիլ տախի կէօսթէրտի քի Քրիստոսըն
սիմասը իւղէրինէ նազչ օլունմուշ խալ : Էն զըյմէթլի շէյ-
լէր , Երուսաղէմտէքի Քրիստոսըն մէղարընտան պիր թաչ ,
զըրմըզը դաֆթանըն փարչասը , Քրիստոսուն տիքէն թա-
ճընըն եարըսը , (թէմամը Նօթր Տամտա տըր) , Լուզանըն
բէսմ էթտիլի Աստուածածին վէ Քրիստոսըն չօճուգ հալինտէ
սուրէթի խալէր : Պունլար սէնէտէ պիր տէֆա չըդարըլըպ՝
Միլան սօղազլարընտա սօլաշտըրըլըր իմիլ : Պունլարըն
ճիւմլէսինի օլ չիւման Բահիպ կէօսթէրտի վէ թէրճիւման
թարիֆ էթտի , թապիի պիդտէ ինանտըդ , չիւնքի նէ փա-
փադ սէօյլէր իքէն չէնէսի թուրքուլտու , նէ տէ պիլ ինան-
տըզըմըդ իշիւն չարփըլարը :

Մէրաիվէնէրստէն էնիպ՝ մէշղպաճըն ալթընա կիրտիք : Պուրատա Սը . Պորբմէն խամինտէ պիր Եպիսկոպոսըն մէշղարը վար տըր : Պու զաթ պիւթիւն էօմրիւնիւ . ինսանլարա խըղմէթ , խաթթալարը զիյարէթ , ֆագիրլէրէ եարտըմ էտէրէք , զափլէրէ ճէսարէթ վէ տէրտլիլէրէ թէսէլլի վէրէրէք կէշիրմիշ : Օլ պէօյիւք թառն կէլիպ չէշրի սիւփիւրաիւյինտէ , չէր քէս դօրդուպ քիմսէ քիմսէյէ պագմաղ վէ եարտըմ էթմէղ իքէն , պիրատէր պիրատէրի , հաթթա վալիտէ էվլատընը թէրք էյլէտիյի պիր զէմանտա , պու զաթ էհալի արատընտա տօլաչըպ խըղմէթ էյլէմիշ : Էհալի տէ քէնտինէ ուպուտիյէթ խտէրլէր իմիշ : Բահիպ եիւղիւնէ խաչ չըղարտըդտան սօնրա պիր դափադ տէօնտէրտի , մէղար պօյունա աչըլտը վէ Սը . Պորբմէն ալթուն իչլէմէլի վէ իւղէրի միւճէվէրաթլը էլպիտէլէր կիլինմիշ եաթրյօր խտի : Վիւճիւտի դուրսումուշ , կէօլլէրի էրիմիշ , տէրիսի քէմիյինէ եափըչմըշ , վէ տուտաղարը չէքիլմիշ օյտուղընտան զանն էտէրսին կիւլիւյօր խտի : Լաթին չօք տէշլէթլի պիր թէպէսսիւմ խտի : Պաչը իւղէրինտէքի թաճ , վէ կէօքսիւ իւղէրինտէքի խաչլար , ալթուն իւղէրինէ էլմաս , եագութ վէ դիւմրիւթ , թաչլարընտան խտիլէր : Զանն էտէրսին պու շաչանըն հանընտա էօլիւմ տուրմուշ օլուպ տիւնեանըն սէրլէթ վէ փարլագլըղընը իսթիճա էտիյօր խտի : Քեաչքի պէօյլէ միւճիթէրէմ պիր զաթը էօլիւմ ուլգուտուշտա բահաթ պրադսալար վէ պիր սէյրան կիպի չէր քէսէ աչըպ կէօսթէրմէսէլէր խտի :

Օ սպչամ մահիթապ ըշըղը վար խտի : Քիլիտէտէն չըղըպ էօնիւնտէքի մէյտանտա չիչէքլիքլէր արատընտա դօնուլմուշ պիր գանէփատա օթուրտում , վէ ինսան ֆիքրինին իճրա էյլէտիյի շու միւճիւղէյի սէյր էտէրէք դարչըյա պագա դալտըմ : Ալէլիսուսուս մահիթապ ըշըղընտա Միլան Գաթէտուալը պիր սուրէթ , պիր խաչալ , պիր բույա տըր , պէօյլէ հագիրդաթ օլամագ : Տիւլիւնտիւմ քի արթըղ պուշտան սօնրա կէլէն տէշրլէր պու միւճիւղէյի պիր աահա իճրա էտէմէյէ-

ճէքէր , արթըդ տէնրէրճէ վազթ վէ միլիօնլարճա լիրա պէօյլէ պիրչէյէ սարֆ օլունմադ , ամմա 500 ուզուն սէնէլէրտէն պէրրու շու մահիթապըն փէրթէվլէրինի աքս էթտիրէն պու խայալ , տահա 1500 սէնէ սոնրա կինէ աքս էթտիրէճէք վէ օ վազթըն ինսանլարընա կինէ պու մահիթապ իլէ հիւսնիւնիւ կէօսթէրէճէք տիր :

Օթուզ միլիօն լիրա վէ 5 տէնր էմէ՛ք . . . պունլար շիմտէն սոնրա պիր Գաթէտրալ տահա մէյտանա կէթիրմէյէճէք . Մըսըրըն պէնալէրինի , փանամա գանալընը , Մանշ թունէլինի , Հըրասոն քէօփրիւլէրինի , մէֆրէթ խասթախանէլէրի , տէմիր խանէլէրի հափաճադ , Պահրը Սիյահը Պահրը Պալթիգէ , Ճափօնիայը Խնկիլթէրրայա բապթ էտէճէք , տէրհալարա էլէքթրիք իլէ հիւքմ էտիպ , էվրօփայը Ամէրիգա վէ Ամէրիգայը Ասիյա իլէ գարըշտըրաճադ , Հօթէնթօթը Իսվիլէրա , Չինի Ամէրիգա էտէճէք , ամմա ինսան ֆիքրինին պու մահսուլընը սէյր էթմէք իլին ինսանլար իլ էլ էպէս Միլանտա Գաթէտրալ մէյտանընա գօշաճազլար :

Շու խայալ իլէ տալտըրմըշ 5 տէնր էվվէլ վէ 15 տէնր սոնրա արասընտա ուշուպ կէզմէքտէ իքէն՝ հէր թարաֆտան դուլադըմա պիր սէտա կէլմէյէ պաչաաը «Պունպարսիսկերօ ճէրա Տարսանկըօ» : էլլէրինտէ դադէթա տէսթէլէրի իլէ չօճուզլար վէ տտէմլէր հէր թարաֆա գօշուշմադտա վէ շէյթանլար կիպի պաղըշմադտա իտիլէր : Հէր թարաֆտա շամաթա , հէր էլտէ դադէթա , հէր ազըզտա այնի սէօդ . . . «Պունպարսիսկերօ Տարսանկըօ» : Օ անտէ ուշուտան ուշանըր կիպի ուշանըպ տէրխաթր էթտիմ քի՛ պէն 1912 սէնէսինտէ հաշայօրուճ , տօնանմալար թօփլար ղէմանընտա իմ , Իսթանպօլտա սիլէմ-չօճուզլարըմ վար վէ Տարտանէլ տէտիյի Չանագդալէ օլմալը , «պօմպարտիմէնթօ» տա էլպէթ թօփա թութմադ տըր : Պազընըդ նէ դատար իթալիանճա պիլիյօրուճ : Լաքին նէ միւշքիլ պիր հալա տիւշալիւճ : Պէնի օլ թաթլը ուշուտան ուշանտըրաղլարընա մը թէէսիւֆ էտէյիմ , Էօդսա մէսէլէ նէ տիր , նէ օլմուշ , անլայամայօրուճ ,

օնա մը անըցայրմ: Հէման գօշուպ պիր զաղէթա ալտըմ, զա-
ղէթանըն իւղէրինէ պագարդճա պիր թաղէմ դալապալըդ
տըր կէօղլում էօնիւնէ չէօքտիւ: Ղաղէթա էլիմտէ օնա պու-
նա միւրաճաթ էտիպ, պիլտիյիմ ճիւմէ: լիւանլար իլէ
սօրաոււմ, երնէ ոլ իթալիանճա չաթըրթըյա պէնղէյէն սէօղ-
լէր, արապընտա պօլ պօլ պօլպարսիսկէնքօ էնճաթ տօլաչա
տօլաչա պիր ֆրանսըդճա սէօյլէյէն պուլուպ անլաարմ քի
իթալիան ֆիլօսը պօղաղտան կիրմիչ ամմա նէթիճէսի նէ
օլմուչ մալիւմ տէյիլ իմիչ, նէ դատար զէվղէքլիք:

Պիթթապի տիւնեանըն էն պէօյիւք թէաթրօսընը տախի



ՄԻԼԱՆՅԱ ՍԳԱԼԱ ՔԷԱԹՐՈՍԷ

Կէզտիմ. Սգալա թէաթրօսու: Լօճալար 7 դաթ իւոթ իւս-
թէ օլուպ՝ հէր սըրատա 50 լօճա, լօճալարըն արգասընտա
գօրրիտօր, վէ հէր լօճա իչիւն պիր տէ այրը էլպիսէ գօյա-
ճագ վէ կիյինէճէք օտա վար իտի: Պինանըն էնի պօյու 230
արչըն օլուպ, 4000 սէյիրճի իոթիւպ էտէճէք եէրլէրի վար
տըր: Սահնէսինտէ (պէնա) 800 օյուճնու օյնայապլտիքտէն
մատա աթլար իլէ սիւվարի պէօլիւքլէրի կէչէպիլիլլէր: Փէր-
տէլէրի էնտիրիպ դալաբըմագ իչիւն պուլսար իլէ իչլէյէն
խոսսուսի մաքինալար վար տըր: Գըլաղուղ չէնատա պիր սէս

չըզարտը, էլ չըրփտը հիշ հանդօ հօգ խօի, աչաղը սէյրճի-
լէրին օթուրտուղու եէրտէ պիր տէֆա էլինի էլինէ վուր-
տու, զանն էտէրսին պիր ազիմ դալապալըդ էլ չըրփըյօր,
ալղըչլայօր կիպի հանդօ տէվամ էթտի: Օրատաքի օյունճու-
լար իքի ասէմէ ալղըչլատըրլար իսէ քեսաֆի տիր, պինէր-
ճէ սէյրճիլէր ալղըչլատը, տէյու իֆթիխար էտէպլիլի: Խա-
յալ էտինիդ քի օրատա պիր դաչ հիւղ ասէմ էլ
չըրփարլար իսէ նէ տէհէթլի պիր սէս չըզաճագ տըր: Օ-
րատա տուրուպ պիր տէֆա էօքսիւրտիւմ, պիր ալայ ին-
սան էօքսիւրիւյօր կիպի պինանըն իչէրիտի էօքսիւրիւք սէ-
սէտասը իլէ տօլտու: Պինանըն գօրրիտօրլարընտա հէր թա-
րաֆտա մէհուր շաիրլէր վէ տրամ հաղանլարըն հէյքէլլէրի
րէկղ օլունմուչ խօի: Եաղ օլտուղոհնտան պուրատա թէաթ-
րօ իճրատընը սէյր էտէմէտիւմ:

Էլպէթ Միլանա կէլիպ տէ տիւնհանըն էն մէհուր թաս-
վիրինի կէօրմէտէն կիթմէք օլմաղ խօի: Պու թասվիր էս-
քի պիր քիլիսէնին հանընտա, պիր մանասթըրըն տիվարըն-
տա րէսմ օլունմուչ օլան Տա Վինչինին Բապպըն ազչաւ
քաաւը, թասվիրի տիր: Քիլիսէնին խամինի էդպէր օլուպ
թրամլայա աթլատըմ վէ Սանթա Մարիա Տէլլա Կրաչիա,
տէյիպ օթուրտում: Գանտօղթօր նէ իսթէտիլիմի անլամըչ
կիպի պաչընը սալլատը, պիր շէյլէր սէօյլէտի վէ օլ պիթմէդ
տիւքէնմէդ սօղաղլարտան կիթմէյէ պաչլատըդ, կիտէ կի-
տէ շէնրին ուճլարընա կէլտիք, լաքին հալա դօնտօղթօր
պիր շէյ սէօյլէմէտի, պիլ աքս կէնիտէն փարա իսթէտի: Ճէ-
վապէն՝ «Սանթա Մարիա Տէլլա Կրաչիա» տէտիւմ, երինէ պիր
շէյլէր սէօյլէտի, էնճամ ևօ ևօ իլէ աչաղը էնտիրտիլէր, ան-
լատըմ քի պէնի չօդ ուղաղլարա կէօթիւրմիւչլէր խօի: Օ-
րատան կէրի հօլուսիու պուլմադ իչին սօղաղլարա տիւչիւպ
Սանթա Մարիա Տէլլա Կրաչիա, տէյու տօլաչա տօլաչա կէլ-
տիւմ, դափուտա ֆրանքը վէրիպ իչէրի կիրտիւմ վէ օլ
վէք ալա պիլտիլիմիդ սուրէթին դարչըսընտա տուր-
տում:

Ուղղուն պիր մասա իւղէրինտէ դատէկէր, դասլար, պիր դաչ փարչա էքմէք վէ մէյվէ դոնուլմուշ, Գրիստոս վէ շայիրտլէրի էթրաֆընա տիղիլմիշ Գրիստոս օրթատա պաշը պիր եանա տօղրու էյիլմիշ վէ էթրաֆընտան նուր սաշըլըյօր կիպի տիքէն տիքէն խաթթլար չըգմըշ, սէվկիւլիւ շայիրտի Յովնաննէս հանընտա Յիսուսա տօղրու էյիլմիշ, Պիր ուճտա դայէթ չիրքին չէհրէլի, սարը գըվըրճըգ սաշը Յուգա, Պետրոս, աղղըն աղղըն հիւղիւնէ պագմագա, օլ պիրլէր իքիէր իւէր դոնուշուր կիպի պիր վագիյէթտէ իտիւլէր: Պու թասվիր տիվարըն սիվասը իւղէրինտէ չըղըմըշ օլուպ ասրլարճա դայպ օլմուշ իսէ տէ, էնճամ մէյտանա չըգմըշ, դէմանըն թէէսիրիյէ պօղուլմուշ քիրլէնմիշ, պագը հէրլէրի պէլլիսիղ օլմուշ, Նափօլէոնուն ասքէրլէրի Միլանը իշղալ էյլէտիքլէրինտէ աթլարընը պուրայա պաղլասըղլարընտան աթլար թէփմէ աթըպ Բէսուլլարըն դօլունու պուրնուլու գըրմըշ, էսքիպօղուգ պիր սուրէթ տիր: Նինէ տէ տիւնհատա շիմ քի Բապպըն աղչամ թաամընը խայալ էթմէք րէճամ էթմէք իսթէրսէ պուշու տիւշիւնիւր, րէսսամլար պուշու դօփիա էյլէր: Պիր դաչ հիւղ սէնէտէն պէրու պէօյլէ օլմուշ վէ օրատա կէօղիւմիւն դարչըսընտա հինէ դօփիա էտլյօրլար իտի: Հէր քէս պագըպ հայրան օլույօր իմիշ կիպի աղըղլարը աչըդ օլարագ հայրէթ սէտալարը չըգարըյօրլար իտի: պէն տէ էօյլէ հափտըմ, ֆագաթ պիր շէյ անլատըմ իսէ հարամ օլսուն: Գօփիալարընա պագտըմ չօգ կիւղէլ, հինէ տէ 5—10 դուրուշա պիր դօփիա ալատլիլիր իքէն ասընը սաթուն ալմագա պիր ուֆագ հիւքիւմէթ խաղինէսի հէթիւմէղ իմիշ, չիւնքի Տա Վինչի հափմըշ տըր: իշթէ օլ մէշուր սուրէթ պու տըր:

Տա Վինչիլինին սանաաթընը անլամամ, ֆագաթ պու սուրէթ պիր դաչ տէհր իս վէ քիր ալթընտա դայպ օլմուշ իքէն էնճամ մէյտանա չըգարըլարգա, իթալիա ասէթա պիր խաղինէ պուլմուշ կիպի անը հըֆղ էթմէսինէ, տիւնհանըն հէր թարաֆընտան ինսանլարըն պինլէր իլէ օրայա

գօշմասընա վէ գալիուտա ֆրանքլարըն սաւ կիպի ադմասը-
նա պագարագ՝ պէն տէ թագտիր էթտիմ: Փարիզտէ պիր
չարչըյա, եա Պէյ Օղլունտա 5-10 ափարթմանա մալիք օլմագ-
տան իսէ պոռնա մալիք օլմայը արդու էթտիմ: Շու չարթ իլէ քի
գալիուտա օթուրուպ ֆրանքլարը թօփլայըմ վէ պիր տահա
իչէրի կիրմէյէյիմ: Օ տէյրծիլէրին աղըղլարը աչըդ օլարագ,
«Ա՛հ, նէ՛ աճայիպ, նէ՛ լաթիֆ, նէ՛ նէճիպ, նէ՛ հաշմէթլու,»
տէյու նիտալարընը տա պիր տիւրլիւ թէֆտիր էտէմէտիմ:
Էյէր Տա Վինչի շու սէնտաթընա հագիդաթ տա գարըչ-
տըրմագ իսթէսէ իտի, շու ղէվաթըն մէմէքէթինէ կէլիպ
հա՛սը կէմէք կէտիքէրինի կէօրմէք զահմէթինէ գաթլա-
նըր վէ Նաղարէթլինին շայիրալէրինին հէմնասըլ թաամ էթ-
տիյինի անյար իտի: Շիմտի պիլէ բէսսամլար Նաղարէթէ
կէլսէլէր, եախօտ պիր ասէմ կէօնտէրոնէլէր պէօյլէ մասսա-
նըն պիր թարաֆընա տիղիլմիշ ինսանլար իլէ թապաղլը,
գաստէհլի, բէսմէր չըղմաղլար իտի: Եախօտ պիղի օրայա
տալէթ էթսէլէր վէ ետիյիմիղի կէօրսէլէր, տահա հագիղի
պիր սուրէթ չէքէպիլիլէր վէ երինի պէրսպէր ասհանս պա-
րը՛սը վէ յօգնա քէլիմէսինի տահա էյի անյարլար իտի: Տիւշիւ-
նէմէյօրլար քի պիղիմ մէմէքէթ էօյլէ չապուդ թէպտիլ օլուր
եէրլէրտէն: տէյիլ տիր, 1900 սէնէ էվլէլ նէ եափար իտիք իսէ
չիմտէ տէ ճուռ եափարըդ: Տա Վինչլինին էսէրինի տիւնեանըն
խաթըր իչիւն մէտհ էտէրիմ, ճուռն գարչըսընտա հայրան
օլան շու գալապալըղա տա հասէտ էտէրիմ. աճմա Բրիստոս
վէ շայիրալէրինին պու պիչիմ օթուրմատըղլարընը տա պի-
լիրիմ, չիւնքի պոռնլար պէնիմ մէմէքէթլիմ տիրլէր, Տա
Վինչլինին տէյիլ:

Պաշգա պիր ֆարդ տահա վար. Բրիստոսն շայիրալէրի
փալէսթինլի Նէհուտի իտիլէր, պոռնլար իսէ իթալիան
տըրլար: Էն սօգրուսու իթալիատա կէօրտիւլիւմ հէվի բէ-
սուլլար՝ իթալիան իտիլէր վէ չօղու պէլի քէնտիրլի, եա
ժէղուլթ, եա Դափուչին բահիպլէր իտիլէր: Մէլէքլէր տէ
Իթալիան, հաթթա Աստուածածինլէր պիլէ իթալիան իտի-

լէր : Մուգատտէսլէր , շէնիալէր , փէյղամպէրլէր ճիւմլէսի
փափաշ , ճայրապէս եւ փրէյիքսիէն խտլէր :

Միլանտաքի միւղէիւանէլէր վէ կալէրիլէր հաղղընտա
սէօյլէմէյէճէյիմ : Արթըշ կէօրմէք պիլէ խթէմէյօրում , լա-
քին կէզտիմ : Շու դատար Տէյէյիմ քի՝ պուրատա տախի
սաաթլարճա երբիւյէրէք պիթմէզ տաիրէլէրտէ էսքի ուս-
թատլարըն իշլէրի , էսքի խալըլար , էսքի սանէմլէր , օյմա
վէ էլ իշլէրի տիղլիմիշ տիր :

Միլան կիւղէլ պիր շէնր տիր : Օլ սօգազլար վէ ճատ-
տէլէրի կէզտիքճէ , ծնարատաքի եէնիլիք , ինթիլամ , թէ-
միլլիք վէ խթիգտմէթի կէօրտիւքճէ էօմրիւն արթար :
Պուրատա տախի կալէրի վիղթօր էմմանուէլ տէնիլէն պիր
չարշը վար տըր : Իւղէրի ճամտան քէմէր իլէ դապլը , եիւք-



ՄԻԼԱՆՅԱ ԿԱԼԷՐԻ ՊԻԳԹՕՐ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ

սէք , կէնիլ պիր պէտէսթան տըր , ամմա պիղլիմ պէտէս-
թանլարա պէնդէմէզ : Թիճարէթ պուրատա թէքիամմիւլ
էթմիշ տիր : Հիւքիւմէթ էհալի իլիւն տիր վէ ծնուն իլիւն
չալըլյօր : Ուֆադ պիր վաղըա , պէօյիւք պիր հաղիգաթ
քէշֆ էյլէր : Պիր սապահ էրքէն թրամիլայա պինիպ տտէթ
իւղրէ Գօնասօգթօրա 2 մէթալիք ուղաթտըմ , պիրինի ալըպ

պիրինի խառն էյլէտի . թէաճճիւպ էյլէտիմ : 0 սապահ ա-
խէր պիր թրամիւայա պինտիմ , եինէ պիր մէթալիք ալաը-
լար , էնճամ սէպէպինի սուալ էտիպ անլատում քի՝ սա-
պահլարը էհալի իշէ կիտէճէյի վաղըթ , 2 սաաթ թրամ-
վայլար 10 փարայա օլուր իմիշ : Ագչամ օլտուդտա պիւ-
թիւն էհալիյի օլ կիւղէլ ճատտէլէրտէ կէզլինմէքտէ , դահ-
վէլէրտէ օթուրուպ տօնտուրմա եէմէքտէ , պիրա , լիմօնա-
թա իւմէքտէ կէօրիւրսիւն : Իշ վէ իսթիրահաթ պէրասլէր
տիր :

Միւսն հարըմ միլիօն սէքէնէսլյէ էյլրօվանըն էն եէնի
շէհրլէրի սըրասընտա տըր : Արթըզ 500 սէնէ չալըլըպ ի-
չինտէ հիշ պիր խըզմէթ կէօրիւլմէյէրէք սէյր մահալի օլան
Գաթէտրալլար հափմայօրլար վէ էմին իմ քի իթալիան
խաչագողլուղու պուրատա տախի ճարի տիր : Էյլրօվա սօ-
դադլարընտա կէզմէք փէք քէյթլի իսէ տէ , փէք տէ դօլայ
վէ թէհլիքէտէն սալիմ աէյիլ տիր : Խոռոռտա սէրխօշու
չօդճա օլան մահալլէրտէ : Ատալէթէ րիայէթ էթմիշ օլմագ
իչիւն Նափօլի հադդընտա սէօյլէտիքլէրիմլին աքսինի Միւսն
հադդընտա սէօյլէմէլի իմ : Շու կիւղէլ չարչընըն քէօշէօլինի
տէօնմէք իւզրէ իքէն՝ կադ իլէ հիւրիւյէն վէլլօսիփէթէ
պլինմիշ պիր ատէմ խըզ իլէ իւղէրիմէ կէլաի . պիր սանիյէ-
տէ սըչրայըպ քէնարտա մասա էթրաֆընտա օթուրան 3
ատէմլին օթմասընա տիւշտիւմ վէ մասայը , շիշէյի , դատէհի ,
ինսանը պիր պիրինէ դարըշտըրտում : Կիւճ պէլա ճանըմը
դուրթարասլիւտիմ : Շու հալիմտէն տօլայը աֆվլըզ տիլէ-
մէյէ չըզըլմագտան , հէր քէս սըչրայըպ պադրըշարադ օլ
խըզ իլէ կիթմէքտէ օլան ատէմի թութուրտուլար , սէր-
խօշ պիր իթալիան իտի , փօլիս օնու կէօթիւրտիւ : 0 միււ-
թէզարըրը օլան ատէմլէր վէ դադլինօճու իսէ պէնտէն
աֆվլըզ տիլէտիլէր : 0 ատէմ իչիւն տէ պիր շէյլէր սէօյլէ-
տիլէր , անլամատում , ֆադաթ փէք տէ լաթիֆ սէօյլէրէ
պէնդէմէյօր իտի : Իթալիանճա նասըլ քիւֆր էտէրլէր պիւ-
մէմ , պիզլիմքիլէրէ պիր չալա պէնդէյօր իտի :

Միլանա կիտէնլէր մութլադա Գօմօ վէ Լէդգօ կէօլլէ-
րինի կէզմէլի տիրլէր : Պունլար Միլանտան 1 1/2 սաաթ մէ-
սաֆէտէ տիրլէր քի կիւնտէ 5-6 տէֆա թրէյն վար արը
վէ էհալի հազ վադթընտա , ալէլ խաւսուս Կիրակիլէրի աի-
լէլէրի իլէ օրալարա կիտիալ՝ կէօլիւն գըյըսընտաքի պիհիսապ
դադինօ , լօդանթալարտա , քէսթանէ վէ չամ օրմանլարընտա
վադըթ կէչլրիյօրլար : Կէօլիւն սուլարը դայէթ պէրլադ վէ
լաթիֆ օլուպ , իթալիանըն չէմալինտէ պու իդլիմլէրտէ հա-
վա տաթի խօշ վէ սէրին աիր : Իլէրիտէ դար իլէ դապը
Սըփ տադլարը չու մէնգարէյէ ալի հայմէթ պախչ էյլէր :
Էթրաֆտա կիւղէլ Էէչլլ թէփէլէր թա սույուն գըյըսընտան
պաչլայարադ հօդարըյա գատար գէնկինլէր վէ միւթէհայի-
դան թադըմընըն սէրայլարը վէ պիր չօդ ուֆադ քէօքլէր
իլէ միւղէյլէն տիր : Կէօլտէ պիր չօդ դայըդլար , սթիմպօթ-
լար վէ վափօրլար իլէ էհալի աօլաչըպ թէրէննիւմ էտէրէք՝
Էէյիպ իչլիյօրլար : Պարաաա Պէլլաճիօ տէնիլէն գատապայա
կիտիպ սաաթլարճա չու էհալլի սէյր էյլէաիմ վէ տիւչիւն-
տիւմ քի Շարգտաքի հայաթըմըդ իլէ պունուն արասընտա
նէ գատար ֆարդ վար արը : Սըլահըն իալդ էթտիյի թա-
պիաթըն կիւղէլլիքլէրինի , Էինէ Սըլահըն իալդ էթտիյի ին-
սանլար քէնտիլէրի իչիւն իտիյինի տէրք էտիպ՝ քէյֆինի
չըդարմագտան կէրի տուրմայօրլար : Հիչ պիրի նէ սիյասի-
յաթ , նէ մուհարէպէ , նէ պըրդըն սէօլլէրի գօնուչմայըպ
սատէ պիր քէյֆ , մուղիդա , չէնլիք վէ մուհապպէթ իչինտէ
հաչայօրլար իտի : Օրատա պիզիմ մէմէքէթաէքի կէօլլէր
խաթրըմա կէլաի , նէ՝ աճայիպ ֆարդ . պիզիմ կէօլլէր ,
սապըդ , սիվրի սինէք , սըթմա , իսսիպլիք , դօրգու , իանս-
թալըդ մէնպաը արըլար : Էթրաֆընտա պիր պինա , պիր
պադլէ , պիր հայաթ պիր քէյֆ կէօրմէգսին : Տէրունինտէ
դայըդլար , սթիմպօթլար Էէրինէ գուրպադըլար , Էըլանլար
կէգէրլէր : Ստափադար կէօլիւնիւն մէվդիլ , չէքլի պունլար-
տան կէրի դալմադ , ամմա էթրաֆ տադլար գուրուսուչ
տըր վէ հիւքիւմէթ կէօլիւ տէ գուրութմադ իչիւն պիրինէ
իմթիյադ վէրէճէք տիր :

Էրթէսի կիւնիւ Միլանտան Թրէյնէ րաքիպ օլուպ չէմալ ր շարգա տօղրու կիտէր իքէն՝ 5—6 միլ եէրէ գատար արդատա գաթէտրալ պիր ֆօթօկրաֆ կիպի կէօրլւնմէքտէ խտի : Իլէրիտէ եէչիլ տաղլարը սէյր էտէրէք՝ չիֆթլիքլէր , օրմանլար , շալէէր վէ պաղչէլէր արաքընտան կիտիյօր խտիք : Իթալիանըն չէմալը տիւնեատա էն կիւզէլ սէյնահաթ էտէ՛ճէք եէրլէրտէն տիր : Պիրազտան հօլուամուզ պիր թաղըմ կէօլլէրին թամմ գըյըսընտան կէչիպ կիտիյօր խտի : Պիր խալլը վապթ Կարտա կէօլլւնիւն քէնարընտա տօլաշարադ կեահ պիր թարաֆընա վէ կեահ տիկէր թարաֆընա կէչտիքճէ , վէ օլ մաի պէրրադ սուլարը կէօրտիւքճէ քէնտիմի հօլճուլուգտա տէյիլ պիր թէնէզզիւհտէ զանն էտիյօր խտիմ : Պու մէվզիլէր պէօյլէք վազըալար վէ մէնզարէլէր սէյր էյլէմիլ տիր : Պիր գէման Հաննիպալըն , Չէղարըն օրտուլարընը կէօրմիւլ , էն սօնրալարը տա Նափօլէօնտուն մէչհուր Սէն Մարքիս վէ Մարհէլիօ մուհարէպէլէրինին մէյտանը օլմուլ ալըր : Թրէյնտէ կէչէր իքէն պաղը իսթիհքեամլար վէ գալալար կէօսթէրտիլէր : Վալօնտա պիր տէրահիպ պուլտում քի անլատըղըմ լիսանտա գօնուշույօր խտի : Սալիպիյուն գէմանընտան պաղը հիքեայլէլէր սէօլլէտի վէ օլ Գափալիէրլէրին սէրայլարընըն օրտա օլտուղունու կէօսթէրտի : Տօղրուսու պու րահիպտէն չօդ մէմնուն օլտում , վէ պիր կիւն օլ պիր տիւնեատա հօղարը պաղըպ տա քէնտինի ճէննէթտէ օթուրտուղունու ետիստ գանատլար թաղմըլ ուշտուղունու կէօրլւր իտէմ , պու խօշ արգատաչըղը խաթրընա կէթիլիլ իմ , պէլքի ֆաիտէսի օլուր :

Վէրօնա չէհրինէ կէլտիք , Սաիճի նէհրի չէհրին իլինտէն տօլաշարադ կէչիյօր : Իթալիանըն չէմալինտէ մուհիմ չէհրլէրտէն տիր , ֆազաթ քիլիսէլէրի , միւղէլէրի կէզմէտիմ , չիւնքի տօղրուսու արթըզ իշթահըմ գալմամըլ խտի :

Վ Է Ն Է Տ Ի Ք

Վէրօնատան թէքրար հօլումա տէվամ էտիպ կիթմէք տէ իքէն պիր դաչ սաաթ սօնրա կէօրաիւմ քի թրէյնիմիդ տէնիդ օրթասընտա սուլուն իւղէրինտէ ուչուպ կիտիյօր, վէ աճայիպի շու քի սուչա պաթմայօր հէմ տէմիր իւղէրինտէ կիպի սէս չըգարըյօր խտի: Տէնիդ իւղէրինտէ չըմէնտիֆէր, տիւնեատա թէքտէն օլան պիր հալ: Փէնճէրէտէն սըչարը պադարմ, հագիգաթէն հէր թարաֆ սու, հէր թարաֆ տէնիդ խտի: Աչաղը էյիլտիմ քի անճագ թրէյնին կէչէճէյի գատար տար պիր հօլ տէնիզին օրթասընտա հափըլըպ իւղէրինէ տէմիր դօնուլմուչ խտի: Շու թէաճճիւպ վէ հայրէթիմի կէօրիւպ արգատաչըմ էլի իլէ իլէրի ուֆուզը կէօթէրտի, ուգադտա տէնիզին օրթասընտա, դուրուպ էթմէք իւղրէ օլան չէմսին ալթուն փէրթէվլէրի իչինտէ, դուլէլէրի, դուպպէլէրի, պինալարը իլէ պիր պէօյլէճէ չէր կէօրիւնմէքտէ խտի: Վէնէտիքէ տէնիզլէրին գրալիչասընա կէլիյօր խտիք: 20 տադիպէ գատար պէօյլէճէ տէրևա իչինտէն ուչուպ կիտէրէք օլ գատիմ վէ աճայիպ չէհրէ վասըլ օլտուգ: Ասրլարճա օրտուարը տիւնեանըն ալգըչլարընա մադհար օլմուչ, սօնանմասը թուլը էյամ տէնիզլէրէ հիւքմ էթմիշ, թիւճճար կէմիլէրի տիւնեանըն ուճլարընա գատար կիտիպ պու գըյըլարա սէրվէթ վէ դանիմէթ հագլ էյլէմիշ, շարգլն վէ դարպլն թիճարէթինի էլինտէ թուլթուպ տիւնեանըն մէրքէլի օլմուչ օլան Վէնէտիքէ օլ միւֆթէխիօր, հաչմէթլու, գատիմ, ճիւմշուրիյէթլն մէրքէլինէ կէլմիշ խտիմ: Ասրլարճա շաիրլէրին խայալընը խաթիպլէրին լիսանընը թէգիին էտիպ Պայրընլարըն վէ Տիգընլարըն գալէմինէ սէլմայէ օլմուչ օլան պու Ասրիաքիգ

կէլինկնի, նրաքը քիւրբէյէ հաքիմ օլուպ պիր փարմաղը-
նըն հարէքէթի իլէ միլլէթէրին պախթէնը թայլին էսէն
պու Սուլթանը, էնճամ կէօղլում իլէ կէօրմէքտէ իախմ:
Պէօյլէճէ կէնճլիք բուչալարըմաան պիրի տահա հապի-
գաթա թահվիլ օլունմուշ իտի:

Սթաախյոնու կէչիպ գանալըն գըյըսընա կէլախմ, էթ-
րաֆա պազարմ, սօղրուսու իլք պազըչտա մէյուս
օլտում, օլ խաչալ էյլէտիլիմ հաճմէթ վէ ազամէթի
կէօրէմէախմ: Օյ մութանթան մէքմէր սէրալլար գէ-
մանըն վէ բուլթուպէթին թէէսիրի իլէ քիրլէնմիշ, օլ
սէրվէթ վէ գանիմէթ կէրինի ֆապիրլիք իսթիլա էյլէմիշ
կիպի կէօրլնախի: Վէնէտիքի, Շարլըմանըն տօնանմատը-
նը մահվ էթտիլի, Պարպարօսսանըն գուվվէ ի պահրիյէսինի
փէրուչան էթտիլի, վէ Ֆաթիհին՝ հիւալը Սթանպօլուն իս-
թիքքամալարը իւղէրինէ բէքղ էթտիլի գէմանտա օլտուգու
կիպի խաչալ էթմիշ իտիմ: Ելպէթ օ վէնէտիք տէյիլ իտի,
ամմա աճայիպ պիր կէր իտի:

Շէհր տէնիզ օրթաալնտա գուրուլմուշ, էվլէր, սէրալ-
լար տէնիզին իլինտէ կափըմըշ, սօղադլար, մէյտանլար
էվլէրին էօնիւ վէ արդասը կինէ տէնիզ գալմըշ, կախօս
սօնրատան պէօյլէք պիր սէյլ կէլիպ շէհրի պատմըշ վէ
անճագ էվլէր տըշարըտա գալմըշ կիպի կէօրլնիւյօր ի-
տի: Պէօյլէք ճատտէյէ կախօս գանալա պազարմ, ուճու
կօգարը սօղրու սիվրիմիշ, արդասը կէմէնի կիպի գույրուդ-
լու, պիր շէյլէր կիւղիւպ տուրույօր իտի: Կէօրիւր կէօրմէղ
թանքարմ օլ մէշուր գօնսօլա իտի: Հէման պիրինէ աթ-
լայըպ հօթէլին գըլաղուղու իլէ կօլա չըդաղդ, պու կօն-
սօլա վէ կօնսօլճու հազըրնտա նէլէր օգուսուշ նէլէր խա-
չալ էթմիշ իտիմ: Գօնսօլա պիլիմիզ պիր փափուճ, գօն-
սօլճու իտէ կալըն աչադ պիր իթալիան իտի: Էվլէթ Տի-
ղընղըն կաղաղը կիպի, իէք քիւրէյի չէքիպ թէրէնիւմէ
պաչաաը, ամմա օ սահիֆէլէրտէքի թաաը պուլամատըմ:
Եիւղլէրճէ կօլգուլար գանալըն իլինտէն սէսսիղճէ գայըպ
կիթմէքտէ իտիք վէ օլ գօճա շէհրաշն տախի պիր սէս

չըզմայօր իտի, զանն էտէրսին ըռնլար, ճիննլէր մէմլէքէթի-
նէ կէլմիշ իտիք: Եօլտա քէօլրիւլէրին ալթընտան կէչէր
լքէն դըլաղուղ խմլէրինի սէօյլէտիքձէ կէօրտիւլլւմ հա-
շատըղըմ պիր մահալէ կէլմիշ կիպի հիսս էտիյօր իտիմ:
Էնձամ պիր հան սօգաղա կիրտիք, երնէ սու պատմըլ պիր
սօգաղ տահա տէօնտիւք, հօթէլէ կիրմէք իւղրէ գարայա
չըզարդ: Պու հան սօգաղարըն էնի անձագ 2—3 արչըն
գատար իտիլէր: Օտամա չըզարմ, ատէթա ճէննէթէ կէլմիշ
կիպի օլտում, սիւքիւթ, բահաթ, սէրին, ասուտէ պիր
չէհր, ուլոյաձագ, բիւյա կէօրէձէք պիր մահալ: Խայալ
էտինիղ պիր չէհր քի, սօգաղարընտա արապա սէսի իշիտիւ-
մէմիշ, աթ այաղը պատմամըլ, տիւլարլարը մէրքէպ թէրէն-
նիւմլէրինէ հանգօ վէրմէմիշ, 20նձի ասըն չէյթանվարի պաղը-
րարագ դօշան օթօմօպիլլէրի, ճիննլէր կիպի էօթէն թրէյնլէրի
վէ ինսանըն պէյնինի թըրմալայան էլէքթրիք թրամվայարը
օրայա կիրմէմիշ: Պու նէ պէրէքէթ, պու նէ նիմէթ, պու նէ
Փարդ: Պիր բօման պիր խայալ իտի: Էվրօփայա այաղ պատա-
ւը պիր տէֆա բահաթ ուլդու ուլոմամըլ, պիր տէֆա սա-
քին կէձէ կէչիրմէմիշ իտիմ: Եօլուն հօրդունլուղու,
չըմէնաղփէրին փէրուչանլըղը պէնի օ հալէ դօյմուշ իտի
քի հաթաղըն իւղէրինէ աթըլըպ ուլգույա տալարմ:

Ույանաղըմտա քէնտիմի պիր գարանլըգ իչինտէ պուլ-
տում, ֆադաթ օտամըն իչինտէ պիր դաչ գատըն սէսլէրի
կէլիյօր իտի: Եաթադտան սըչրայըպ էթրաֆա պաղտըմ,
հէման փէնձէրէնին էօնիւնէ դօշտում քի գատընլար սօգա-
ղըն օլպիր թարաֆընտաքի օտատա դօնուշույօրլար: Սօ-
ղըն գաղըն էնի պիր պուլսուդ մէթրօ օլտուղունտան ծնլարըն
չէնէսի պէնի ուլարմըլ ամմա օտամ թէհլիքէտէն սա-
լիմ իտի: Շէհրի տէնիղ իսթիւա էթմիշ օլտուղունտան,
էլլէրինէ կէչէն մէսաֆէյի պինա հափմաղա սարֆ էյ-
լէմիշ տիրլէր, վէ պունլարըն արասընտա պիրէր կէ-
չիտ պրագմըլար, ասըլ սօգաղար վէ ձատտէլէր իսէ
սու գանալլարընտան իպարէթ իտիլէր: Օլ կրնիւ ալսէր

պիր Եօլճու գատըն տախի պու հօթէլէ կէլմէք իսթէմիշ, ֆազաթ եէնի մօտա շափգասը սօգաղա սըղմատըղընտան շափգայը չըգարըպ եան իւղէրի հուվարլայարադ կիրտիր-միշէր, գատըն քէնտիսի տախի շիշման օլտուղունտան եան իւղէրի հիւրիւյէրէք հօթէլէ կէլմիշ խտի: Պու մալլումա-թըմտան 100 տէ 50 գատար իսգօնթօ էթմէյէ հազըր իմ, օնտան էօթէ փազարլըզա կիրմէմ:

Օլ ագչամ սօգաղա չըգըպ՝ պիր դաշ ուֆադ գանալլա-րըն իւղէրինտէքի քէօփրիւլէրի կէշէրէք, պէօյիւք գանալա կէլաիմ, էթրաֆա պազտըմ վէ մահիթապ ըըղընտա կէօր-տիւյիւմ մէնզարէ շիր վէ բօմանլարտա վասֆ օլունան վէնէտիք խտի: Մէրմէր միւքէլլէֆ սարայլար սույուն իքի գըյըսընտան եօգարը սօղրու հիւքսէլմիշ, եէր եէր թաշ քէօփրիւլէր սուլարըն իւղէրինէ քէօլլէ պրազմադտա, գա-նալըն իքի թարաֆընտա պինալարտա, քէօփրիւլէր իւղէ-րինտէ վէ Կօնսուլարտա փարլամադտա օլան բէնկեարէնի ղիյալար չու սուրէթէ պիր ճէլալ վէրիպ մահիթապըն նու-րու տախի անը իքմալ էյլէմէքտէ խտիւլէր: Խայալ էյլէտի-յիմ վէնէտիքտէ խտիմ:

Օ ագչամ վէնէտիքին էն պէօյիւք եօրթուսու կիւնիւ իմիշ: Բիտամիլէթօր նամ պիր աղիղին եօրթուսու իմիշ քի 300 սէնէ էվլէլ վէնէտիքի պէօյիւք պիր ղօլէրատան խէ-լաս էթմիշ վէ պու սէպէպտէն պիւթիւն վիւնէտիք էհալիսի օ կիւնիւ սույուն իւղէրինտէ խտիւլէր: Շէօյլէքի գանալըն իւղէրինէ կէօղիւն պազտըղը եէրէ գատար, պիր իքի պին Կօնսուլ իլէ տօլմուշ, հէր պիրի իւղէրինտէ 20—30 բէնկլի ֆէնէրլէր գօնուլմուշ վէ հէր Կօնսուլատա 5—10 քիմաէ օթուրմուշ խտիւլէր: Զանն էտէրսին քի բէնկեարէնք չիւէքլէրտէն տէօշէնմիշ պիր սահրատա խտիք, չու ֆարդ իլէ քի պու ղօնճէլէր պիր եէրտէ տուրմայըպ հարաքէթ էտէրէք պիր պիրինէ դարըմադտա վէ հէր թարաֆտա աթըլան բէնկեարէնք մահիթապ վէ ֆիշէնքլէր հալայը նուր-լար իլինէ ղարդ էթմէքտէ խտի: Տէրհալ պիր Կօնսուլա

տէրուհինէ աթլայըպ դալապալըղա դարւշտըմ: Եանըմտա կէզէն հէր Կօնտօլատաքի ալ, Կէշիլ, մօր, մաի ընդդար արասընտա փարլամադտա օլան թաթըր սկմալար խաֆիֆ իփէքլէր իլէ դըսմէն սէթր օլուհմուշ հաղիք պէտէնլէր, միլհարլար իլէ ուֆադ տալդալարտան աքս էտէն զիյա փէր-թէվլէրի, քիւրբէի հալալը տօլտուրմադտա օլան մանտօ-լին, կիթար, ֆլաութ վէ Երքէքլէր իլէ դատընլարըն դա-րըչդ թէրէննիւմ սէտալարը, պիզիմ մէմլէքէթաէ Թիւրք վաթանտալարըմըղըն թարիֆ վէ իւմիտ էթտիքլէրի, հիւ-րիւլէր, փէրիլէր ճէննէթինի խաթրըմա կէթիրտի: Պու Կօն-տօլարտա մասալար դօնուլմուշ, իւզէրինէ թաամլար, իշ-կիլէր, տօնտուրմալար տիզիւմիշ, արալարը չիւէքլէր իլէ թէզիւն էաիւմիշ, հէր քէս Կէշիլ իւմէքաէ, չալըպ թէրէն-նիւմ էթմէքաէ, կիւլիւկ քէյֆ էլլէմէքաէ խտի: Հէր թա-րաֆտա մուզիգա, հէր Կէրաէ հայաթ, հէր հօղթատա սաատէթ վար խտի: Պիր խայալ, պիր բիւյա, պիր ահէնկ, պիր մու-հապպէթ իշինաէ դարդ օլմուշ, հուր վէ հաշմէթ իլէ իհաթէ օլուհմուշ խտիմ: Օլ դատար աշգա կէլտիմ քի պիզիմ մէմլէ-քէթին չարգըլարը խաթրըմա Կէլտի վէ էլիմի դուլաղըմա դօյուկ «Կօզիշ օյուշ Դայսիլինին պասըրմաւը, Էալիււմ ֆէրհաի, պէն տանա Էանէրղըմ ֆէրհաի», չարգըսընը սէօյլէ-մէյէ պաշլատըմ: Պէյթին պիրինի պիթիրմէյէ գալմատը, կէօղիւմիւ աշըպ պադտըմ քի էթրաֆտա քիմաէ գալմաւը, Կօնտօլատընը սիւրէն չէքիլիկ կիթիւմիշ: Պէնիմ Կօնտօլմու-տա հէման քէնտի քէնտինի տէնիզէ աթըպ ճանընը դուր-թարմաղա հաղըրլանըյօր: Սէսիմի քէստիմ վէ Կօնտօլմընըն ճանը գուրթուլտու:

Կօնտօլատան չըզըպ Սր. Մարկոս մէյտանընա դօյտում: Զաթէն տիւնեա օրայա դօյույօր խտի: Պուրասը օլ մէշհուր Սր. Մարկոս քիլիսէսինին էօնիւնտէ օլուկ, պիր թարաֆ-տան վէնէտիքին ճիւմհուրիյէթ բէիսլէրի օլան Տօփլարըն սարայը, Էալսօտ մադարը Եիւքիւմէթ, տիկէր թարաֆտա չահանի սէրայլարլէ մահտուտ 400 արչըն պօյուհտա, 200

արչըն էնինտէ , պէյադ վէ սիյահ մէրմէր իլէ տէօյէնմիշ պիր մէյտան տըր : Իւշ թարաֆտաքի սարայլարըն էօն տիվարլարը ամուսլար իւզէրինէ պինա օլտնմուշ տըր : Պու ամուսլարտան իչէրիտէ , պինանըն ալթընտա էնիլ ճատտէլէր , տահա իչէրիտէ իտէ մաղաղալար վէ տիւքքեանլար վար տըր : Ագչամ օլտուգտա պու մէյտանըն օրթաւընտա մուզլիգա չալընըյօր վէ էհալի պինլէրճէսի էթրաֆ գաղինօլարտա օթուրուսլ՝ դահվէ , շուրուսլ , պիրա իչիյօրլար , տօնտուրմա



ՍՔ. ՄԱՐԿՈՍ ԳԻՂԻՍՏԻ ՎԷ ՄԷՅՏԱՆԸ

Եւյօրլար վէ պէյիւք պիր գալապալըգ իտէ մէյտանտա կէզլիպ սօլաշըյօրլար իտի : Պուրատա Ինէլլթէրբանըն , Ֆրանսանըն , Ամէրիգանըն , Ալմանիտանըն , Բուսիտանըն էն սէչմէ էհալիսի , նազլիք պէյադ հաղ էլպիտէլէրի կլյլնմիշ օլարադ սօլաշմադտա վէ հէր լիսան սէյլէնմէքտէ իտի : Եա էթրաֆտաքի տիւքքեանլա՛ր , դանն էտէրսին վէնէտիք օլ գատիմ սանաաթ վէ թիճարէթինի չիմտի ճամ վէ միւճէվհէրաթ իչլէրինէ հասր էյլէմիշ տիր : Ճափտան նէլէ՛ր հափըլըր իմիշ , նէ՛ կէրտանլըղլար , նէ՛ թէսպիհլէր , նէ՛ նազլիք սիւսլիւ գապլար , տտէթա չիչէքլէր , իւղիւմ սաղըմլարը , հափրաղլար , իյնէ իչլէրի կլիպի սիւսլէր հափըյօրլար : Ալ-

Թուճն վէ կիւմիւշտէն զարիֆ քէփէնէքլէր , Թօփլուլար վէ մօղալիֆ . իշլէրի իշլէնիյօր : Պաղը Թապաղլար կէօրտիւմ , կէօյա իւղէրի իյնէ իշլէրի օյալար իլէ էօրթիւմիւշ վէ ալ - Թընտան Թապաղ կէօրիւնիւյօր իտի : Իշլէմէնին ուճարը իտէ Թապաղըն քէնարլարընտան արթմըշ իտի : Թապաղ վէ օյա քեաֆֆէսի ճամտան իտի : Մէրմէրաշն օյուլմուշ հէյ - քէլլէր վէ կէօնահէօն սուրէթլէր տախի վար իտի : Պիբ գատըն սոսը կէօրտիւմ , երւղիւնտէ ինճէ պիւրիւմճէքտէն պիր նիզապ էօրթիւլիւ վէ նիգասըն ալթընտան կէօղլէրի , սիմասը կէօրիւլիւլօր , քեաֆֆէսի մէրմէրաշն օյուլուպ կա - փըլմըշ իտի : Պաշընըն շափգասը վէ չիլէքլէրի տախի մէր - մէր իտի : Գօճա Վէնէտի'ք , ճիւմհուրիյէթլէրին վալի - տէսի' , տօնանմասը իլէ մաղրուր , օրտուլարը իլէ միւֆթէ - խիր , Տօժլար փաթիթախթը' , տիւնկա թիճարէթինին մէր - քէղի , Օթէլլօլար , Տէղաէմօնիլէր , Շէյլօղլարըն տիյարը , Շէյքսփիրին տէհասընը , Պայրընըն խայալընը , Տիղընղըն դալէմինի իշղալ էտէն օլ աղլիմ փաթիթա'խթ , նէրէլէրէ' էն - միշ , ճամլար , սոնճուղլար սաթըպ դարիպլէրէ սէյրանկեան օլարապ կէչինմէքտէ տիր . . . : Օ աղշամ կարը կէճէտէն պիր դաշ սասաթ սօնրայա դատար կէղիպ օտամա ալտէթ էյլէտիմ :

Երթէսի սասպահ շէհրի կէզմէյէ պաշլատըմ : Վէնէտի'ք' Իթալիա դարասընտան 3 միլ գատար աչըգտա , տէնիզին իչինտէ , 117 գատար ատալար իւղէրինտէ կափըլմըշ արը : Պու ատալար տէնիզին սաթշընտան չօգ հիւքտէք օլ - մատըղընտան , պինալար պէօյիւք գաղըղլար իւղէրինէ կա - փըլըպ արալարընտա 152 գանալ թէշքիլ օլունմուշ վէ պոունլարըն իւղէրինտէ 378 թանէ քէօփրիւ վար արը : Պու - րասը 3իւնճիւ ասրտա կափըլմըշ արը : Օլ դէման Իթալիա - նըն շէմալը շարդ էհալիսի շէմալ պարպարլարընտան գուր - Թուլմապ իչիւն պու ատալարա շէքիլմիշլէր , սօնրա պուն - լարըն ճիւմէսի իթթիհատ էտիպ պիր պահրի ճիւմհուրիյէթ թէշքիլ էյլէմիշլէր : Պէօյլէճէ Թէվէսսիւ էտէրէք Սալիպի -

յուն ղէմանընտա Շարդտան տախի հէրլէր զապթ էյլէյիւ , 1204տէ՝ պէօյիւք Տօփ Անտրիդօ Իսթանպօլու ֆէթհ էյլէմիշ : Վէ պու Տօփլար , հանի ճիւմուր բէխլէրի տէհշէթլի պիր Իսթիպտատ թէէսիս էյլէմիշլէր : Ճէնօվա իլէ մուհարէպէտէ ղալիպ օլուպ , 12ինճի ասրտա Վէնէտիք՝ ազամէթինին սէմթ իւր րասընա հէթիշմիշ վէ պիւթիւն Ազ տէնիղէ , Գըպ-րըսա դատար հիւքմ էսէր իմիշ : 1453տէ Թիւրքլէր Իսթանպօլու զապթ էթտիքտէն սօնրա Շարդտա վէ Ազ տէնիղտէ դուվվէթի թէնդիս օլունմուշ : 1571տէ Սփանիա իլէ պէրապէր օլուպ Լէփանթօտա Թիւրք սօնանմասընա ղայիպ օլմուշ վէ Մօրէայը վէ օլ թարաֆլարը զապթ էյլէմիշ իսէ տէ՝ 1718տէ Շարդտա պուլտունան ճիւմլէ մալալլէր Օսմանլըլար թարաֆընտան զապթ օլունմուշ : Պունտան սօնրա կհաճ Ալսթրիա՝ կհաճ Ֆրանսա հիւքմիւ ալթընա տիւշմիւշ : Էնճամ 1866տա Իթալիա-Ալսթրիա մուհարէպէտինտէն սօնրա Վէնէտիք Իթալիայա իլհազ օլունմուշ տըր : Շիմտի Ատրիաթիքտէ պիր իսքէլէ հալինտէ մուհիմմ թէրսանէսի վար վէ թիճարէթի պաշլըճա էլ իշի սանաաթլար , բէսսամլըզ վէ օյմաճըլըզ տըր վէ հիւզ էլլի պին սէքէնէսի վար տըր :

Պիլա չիւպիէ իւք տէֆա Վէնէտիքին դատիմ ճէլալընըն պագիյէսի օլան Սբ . Մարգօս քիլիսէսինէ կիթտիմ : Էօյլէ գանն էտիյօր իտիմ քի արթըզ պիր տահա քիլիսէ հիւղիւ կէօրմէյէճէյիմ : Լաքին շու մէյտանա կէլիպ դարշըտա Պիղանա ուսուլը միմարիսինտէ հափըրմը մուալղամ վէ միւնթէշէմ պինայը , իւղէրինին դուպպէլէրինի , ճէպէնին թէղհինաթ վէ սէտէֆեհարի իլլէրինի , վէ ճէպհէնին իւղէրինտէ ալթուն գափը 4 աթ սանէմլէրինի , սապահ չէմսի փէրթէվլէրի իլէ փարլաաղըընը կէօրտիւլիմտէ , քէնտիմի պիւսպիւթիւն հէնի պիր մէնդարէ էօնիւնտէ պուլտում : Պու պինա 1,100 հաշընտա օլուպ , ասըլարճա Վէնէտիք հիւքիւմէթինին բէսմի քիլիսէսի օլմուշ տըր : Պինա սալիպ չէքլինտէ հափըրմըզ վէ տախիլէն խարիճէն 500 մուսլարը չամիլ տիր քի քեաֆֆէսի Շարդտան օրայա կէ-

Թիրիլմիշ տիր : Գափուլար տախի թուճտան օլուպ Պիղանս
էսէրլէրինտէն տիր : Իչէրի կիրտիյինտէ հէր թարաֆտա կէօ-
րիւլէն սէտէֆքհարի (մօղէիք) սուրէթլէր , ալթուն վէ
րէնկհարէնկ թաչլարտան թէղեկնաթ , խայալ օլունմազ
պիր սէրվէթ իրաէ էտիյօրլար : Գուպպէնին իչ թարաֆընտա
Քրիստոսըն էլէմլէրինի վէ դըյամընը կէօսլէրէն սուրէթ-
լէր , քէզա գափուլտան կիրտիյինտէ իլք գուպպէնին ալթընտա
Քրիստոսըն , Ար . Մարիամըն վէ Ար . Մարգօսըն թասվիր-
լէրի վէ տահա պիր չօզ մէշնուր սուրէթլէր վար վէ քեաֆ-
ֆէսի սէտէֆքհարի օլուպ Թինթէթթօ կիպի մէշնուր
ուսթատլարըն էսէրի տիր վէ էն ազը պին սէնէլիք տիր-
լէր : Պուճտան մատա , Ար . Մարգօսըն վէ Տօմլարըն ապի-
տէլէրի վէ հիչէ դապարթմա թասվիրլէր վար տըր : Մէղ-
պահըն իւղէրինտէ դօյու կէչիլ իրի պիր թաշ վար քի , 4
ամուտ իւղէրինտէ տուրույօր : Պու մէղպահտա 1,105 թարի-
խինտէ Իսթանպօլտա կաթըմը վէ իւղէրինտէ ալթուն ,
կիւմիւշ , էլմաս , միւճէվնէրաթ վէ մինէ իչէնմիշ էվ-
հալար վար տըր : Ար . Մարգօսըն : ճէսէտի տախի պու մէղպահըն
ալթընտա արը : Պու սէպէպտէն Վէնէտիքին մուհաֆըղ Սուր-
ըր Մարգօս րէսուլ տըր : Վէնէտիքիլէր պու իսմէ չօզ
հիւրմէթ էտէրլէր . շէրին հէր թարաֆընտա Ար . Մարգօսըն
իսմի , կախօտ ճա միւնասիպէթի օլան պիր իսմ գօնուլ-
մուշ տըր : Վէնէտիքիլէրին էն պէօյիւք էմէլի Ար . Մարգօս
իլէ էյի կէչինմէք տիր : Պաչգալարընա օ դատար էնէմմի-
յէթ վէրմէղլէր : Տէյօրլար քի՝ Ար . Մարգօսըն պիր արս-
լանը վար իմիշ , պէրապէր կէզէր , պէրապէր կօլճու-
լուգ էտէր վէ կաթար իմիշ : Պու արսլան իլէ տախի
էյի կէչինիլլէր : Օլ սէպէպտէն , պու , մէյտանտա
կիւքսէք պիր ամուտ իւղէրինտէ փէնէտի ալթընտա
Քրիստալը Շէրիֆ օլարազ գօնուլմուշ տըր , վէ իքի
դանատլը պիր արսլան տըր : Օրատա ասրլարճա տուրմուշ
վէ տահա ասրլարճա տուրուպ Վէնէտիք էհալիսի իւղէրինէ
հազարէթ էտէճէք վէ քէնտիսի օրատա օլտուգճա Վէնէտիք
թէհլիքէտէն էմին օլաճագ տըր :

Ար. Մարգոս Իսքէնտէրիյէտէ վէֆաթ էթմիշ, անը չէ-
հիտ էթտիլէր զանն էտէրիմ: Ճէսէտի օրատա գալմըշ խտի:
Պիր կիւն Վէնէտիքտէ պիր բահիպէ մէլէք բուլատա կէօ-
րինմիւշ վէ Ար. Մարգոսըն ճէսէտինի կէթիրիպ պու քի-
լիսէյէ տէֆն էթմէլէրինի, հօգ խէ Վէնէտիք տիւնհատա
ասլա թէրագգի վէ քէսպի շէրէֆ էթմէյէճէյինի խապէր
վէրմիշ, վէ շայէտ իլէրիտէ Ար. Մարգոս օրատան գալտը-
բըլըր խէ Վէնէտիքին տախի տիւնհատան մահվ օլտճաղընը
պիլաիրմիշ: Բահիպ պու բուլայը խապէր վէրիր վէրմէղ՝
ճէսէտի կէթիրմէյէ դարար վէրիլմիշ վէ 400 սէնէ միւլթէ-
մատիյէն էլիլէր վէ ասքէրլէր իրսալ օլունմուշ խէ տէ,
Արապլարըն էլինտէն ալընամամըշ: Էնճամ պիր դօմանտան
թէպտիլ ի զըյաֆէթ կիտիպ ճէսէտի խըրսըզլամըշ վէ պիր
սանաըղա գօյուպ իւղէրինէ տօմուզ հաղը տօլտուրմուշ:
Շէհրաէն չըգար իքէն՝ Միւսլիւման դարադօլլար սանտըղը
թուլթուլար խէ տէ, տօմուզ հաղընը կէօրիւր կէօրմէզ
պրագմըշլար: Պէօյլէճէ օլ քէմիքլէր կէլիպ պուրատա տէֆն
օլունմուշ տըր: Պու վագաա Բրիտոստան 800 սէնէ սօնրա
վուզու պուլմուշ տըր,

Բիլիսէնին էօնիւնտէ օլ մէշհուր հիւքսէք չան դուլէսի
վար տըր քի 1902 տէ հըգըլմըշ խտի հէնիտէն հաիրլմըշ
տըր: Պէօյլէ տէնիղ օրթասընտա, սուլու պիր զէմինտէ պու
դատար հիւքսէք վէ աշաղըսը հօգարըսը պիր պէօյլէք-
լիւքտէ պիր դուլէյի նասըլ տուրտուրապիլիլէր, պիր հօլ
իլէ անլայամտըմ: Պու գուլէնին հիւքսէքլիյի 80 արշըն
տըր: Պիր էվ գաթընը 6 արշըն հիսապ էթսէք 13 գաթ
պիր էվ հիւքսէքլիյինտէ տիր, հինէ տէ գալընըղը ատի պիր
չան դուլէսի դատար տըր: Նօգարը թէփէսինէ չըգտրմ վէ
տիւնհատա կէօրիւլմէյէճէք պիր փանօբամա սէյր էյլէտիմ:
Տէրեա օրթասընտա սաչըլմըշ հիւղլէրճէ ատալար, արա-
լարընտաքի իփէք շէրիտէր կիպի գանալլար, ատալարըն
իւղէրինտէքի պլինալար վէ հէշիլիքլէր, Գաթէտրալըն գուպ-
պէլէրի, դատիմ սէրալլար, էօմրիւմտէ ասլա ունուտամա-

յաճաղըմ պիր սէյրան տըր: Աշաղըտա մէյտանտաքի կէօյերճին-
լէր օ գատար ալըշղան տըրլար քի կիւղլէրճէսի օրատա կէզէր-
լէր, չայէտ էլինտէ պիր եէյէճէք կէօրիւրլէր իսէ պաշըն վէ
գօլլարըն իւղէրինէ դօնուպ էլինտէն եէմ գափարլար: Պիր
թազըմ ինկիլիզ դըղլարը պաշլարը, գօլլարը, օմուղլարը
իւղէրինտէ կէօյերճինլէր տօլու օլարաղ ֆօթօկրաֆլարընը ալ-
տըրըյօր իտիլէր: Իսթապօլտա Պայաղլիտտէքի կէօյեր-
ճինլէր տախի ալըշղան տըրլար, լաքին դըղլարըն պաշլարը-
նա գօնաճաղ գատար, եա էլինտէն կէլիպ եէմ եէյէճէք դա-
տար ալաֆրանդա տէյիլ տիրլէր:

ՅՕՃԼԱՐ ՍԷՐԱՅԷ

Պու մէյտանա նազըր ախէր պիր կէօրէճէք եէր Տօճ-
լարըն սէրայը եախօտ օլ գատիմ վէնէտիք հիւքիւմէթինին
մազարըը վէ մէրքէզի տիր: Տէրհալ օրայա գօշտում:

Պուրառը քիլիսէ իլէ պէօյիւք դանալ արասընտա մէր-
մէրտէն եաիլըմը պէօյիւք պիր սարայ տըր: Ասըլ գափու-
նուն եանընտա քէօշէտէ, Սօղոմօնուն չէրիաթընը կէօսթէրէն
մէրմէր տպիտէ վար տըր: Պինա հէր թարաֆտան ճէսիմ
ամուտլար իւղէրինտէ եաիլըմը վէ օրթասընտա պէօյիւք
հալլուսը վար տըր: Պէօյիւք մէրաիվէնին եօզարըսընտա
Մէրիի վէ Նէփթիւնուն սանէմլէրի վար տըր: Իչէրիսի գա-
տիմ հիւքիւմէթէ աիա տաիրէլէր տիրլէր քի՝ թաւանլարըն
թէզկերնաթը, տիվարլարտաքի իչէր վէ մէճլիսին իճթիմա
էյլէտիյի կէնիշ օտալար, վէ օթուրտուղլարը եէրլէր օլտու-
ղու կիպի հըֆիղ օլունմուշ տըր: Պու սէրայտա սաաթլար-
ճա տօլաշպ, Թինթօրէթթօնուն, փօլ վէրօնէզլին, Թիշիանըն
էլլէրինին իշի մէշօուր թաավլիրլէրի սէյր էյլէտիք: Տիւնեատա
էն պէօյիւք եաղը թաավլիր եանի Թինթէրօթթօնուն մեկ-
նէր թաավլիրի պուրտտա տըր քի, էնի պօյու 25 մէթրօ
օլուպ, եօզարըտա Գրիտտոս վէ Սը. Մարիամ, էթրաֆտա
պիր չօզ դանաւը չըպլազ մէլէքլէր վէ աշիզլէր վար տըր:
Պու թաավլրտէ Ալլաշը տա կէօրմէք իսթէր իտիմ լաքին եօզ

սատ տիւշխանիւյօր տէյու իկապար էթսէ քեաֆի իտի : 0 ա-
տէմ նապէտիտ օլուր իտի : Պէօյլէճէ վէք չօդ սուչսուղլար
օ աճ ու վաճ քէօփրիւսիւնիւ կէչմիշ վէ պիր տահա իսմի
իշիտիլմէմիշ տիր : Պու տէլիքտէն աթըլան քեաղըտլարը օ
իւշիւր մէճիւսի օդուր վէ իսպաթ , շահիտ ֆիլան արամագ
ղահմէթինէ կիրմէղլէր իտի : Մասքէլի հաքիմլէր , մասքէլի
իճրա մէմուրլարը , իսթինաֆը թէմեիզի օլմայան պիր մահ-
քէմէ , իշթէ օլ դալիմ ասրըն ահվալի պունտան իպարէթ ի-
տի : Պիզիմ իլէ պէրապէր տօլաշան էվրօփալլար , 20 ինճի
ասրըն հիւրը էվլատլարը , պու հիքեայէլէրի աճայիպ դա-
րայիպ կիպի տինլէյօր իտիլէր : Պէն իսէ արալարընտա տու-
րուպ՝ երինէ պու ասրըն էվլատլարընտան օլտուղում հալտէ ,
ատէթա պիզիմ մէմլէքէթէ կէլմիշ կիպի հիսս էտէրէք՝ երլ-
տըղը , դապթիյէ նադարէթինի , մապէյն իսթինթաղլարընը ,
Մարմարայը , Պէշիքթաշ դարաղօլունը , իսթրըմա կէթիր-
տիքճէ պիզիմ հիքեայէլէրի տինլէյօր կիպի օլտում : Ապտիւլ
Համիտ մուլթադա պու իւշիւր մէճիւսինտէ աղալըդ էթմիշ
օլմալը տըր : Պու 10 աղալարըն օթուրտուղու օտատան կէ-
չիպ իւշիւր օտաքընա կէլտիք : էթրաֆընտա օթուրտուգ-
լարը մատա էլան օրատա տըր վէ օլ մասքէլիլէրին վէ ճէլ-
լատլարըն տալա սէս չըդարմայըպ՝ փութ կիպի տուրտուգ-
լարը մահալի տախի սէյր էյլէտիմ : Տիվարլարտաքի սու-
րէթլէր տախի մահալէ ուշդուն իտիլէր : Պաշգա օտալարտա
ղէմին իւղէրինտէ սէլամէթ վաղ էտէն Բրիստոսուն վէ Ա-
զիզլէրին թասվիրլէրի նագչ օլունմուշ , պուրատա իսէ
էօլում , իսքէնճէ , գանլար վէ հարալար իշինտէ էդլիյէթ չէ-
քէն քնտանլար թասվիրի գօնուլմուշ իտի : Աճէպա պու
թասվիրլէրին լիսանը օլսա նէ հիքեայէլէր սէօյլէյէճէքլէր
իտի :

Պու սէրայ իլէ զընտանըն արասընտա պիր գաչ արչըն
պիր սօդագ (Գանալ) վէ օրայա կէչմէք իշիւն հօգարը
գաթտան պիր թաշ քէօփրիւ վար տըր : Բէօփրիւնիւն իւ-
ղէրի թունէլ կիպի էօրթիւլիւ օլուպ օրատան կէչէն տըշա-
րըյը կէօրմէղ , տըշարըտաքի տէ ճուս կէօրմէղ :

խախտի Կէօրիւնիւր քի Րապալըն վալիտէսի վէքեալէթ էտիյօր
խախտի, չիւնքի էն երկուքսէք մէվգիյի իշղալ էտիյօր խախտի : Թապիի
թէքլիֆսիղլիյէ պինասէն օլմալը տըր : Սը . Մարկօս պիթ-
թապի արսլանը իլէ պէրապէր օրատա խախտի : Արսլանըն պօյ-
նունտա եռուար օլմասը կէօսթէրիյօր խախտի քի ճէննէթէ դատար
չէքիպ կէօթիւրմիւշ տիր : Պէօյիւք մէճլիս օտաւընտա ,
Տօժլարըն վէ Թիւրքլէր իլէ օլան մուհարէպէլէր , վէ Չա-
նադգալէ մուհարէպէսինին տախի րէսմի վար տըր :

Օ վազըթտա վէնէտիք հիւքիւմէթի աշղատէկեանըն
էլինտէ խախտի : Պունլար թէճէմմիւ էտիպ 300 աղատան ի-
պարէթ պիր Սինաթօս մէճլիսինի վէ պու 300 քիչի տէ
պիր րէիս , եանի Տօժ վէ 10 աղալար մէճլիսինի , ինթի-
խապ էյլէրլէր խախտի : Պու 10 աղա թէքրար կիղլի րէյ իլէ
խչլէր-հէյէթինի ինթիխապ էյլէրլէր խախտի : Պու իւշ քիչինին
քիմ օլտուղլարընը նէ Սինաթօս աղալարը , նէ օն աղալար
մէճլիսի նէ հիւ քիմսէ պիւմէղլէր խախտի , հաթթա Տօժ քէն-
տիտի պիլէ պիւմէղ խախտի : Պու իւշէր երկուքի մասքէլի վէ
եօգարըտան աշղը դըրմըղը պիր խիլաթ կիլինմիշ օլարագ
կէճէ իճթիմա էտէրլէր վէ սիյասի միւհրիմէրի հիւքմ է-
տէրլէր խախտի : Պունլարըն պիր իշարէթի իւղէրինէ մաղնուն
հէր քիմ իսէ՝ օրատաքի ահ ու վահ քէօիրիւսիւնտէն կէ-
չիթիլպ դընտանա կէօթիւրիւր վէ պիր տահա կիւնէչին
զիյասընը կէօրմէղ խախտի : Հիւքիւմէթին ճիւմլէ մէմուրլարը
ճատուս խախտի վէ հէր պիր ճատուս իշին տախի պաշգա
պիր խաֆիյէ վար խախտի : Շէօյլէ քի օ կիւնլէրտէ հէր քէս
ֆըսըլթը իլէ գօնուչուրլար վէ դօմլու դօմլույա , Կօսթ
տօսթա իթիմատ էթմէղ խախտի , հաթթա պիրատէր պիրա-
տէրտէն պիլէ չիւպհէ էյլէր խախտի : Պէօյիւք մէրալիւնին պա-
շընտա իքի տէլիք կէօսթէրաիլէր քի , օրատա իքի արսլան
վար իմիշ : Նաիօլէօնըն ապքէրլէրի պաշարընը վուրուպ
գօփարմըլար վէ պօղաղլարընը տէլիյի դալմըշ , պիր քիմ-
սէյէ խուսումէթի օլան , պու տէլիքտէն աշղը պիր իմզա-
սըղ քեաղըտ աթըպ , ֆիւան ասէմ հիւքիւմէթէ դարը ֆէ-

Իշթէ ան ու վան քէօիրիւսիւ պու տըր : Պու քէօիրիւ
 իւն իշէրիտէն տախի իքիյէ թագսիմ օլունմուշ օլուպ՝ պիր
 թարաֆընտան կիտէն օլ պիր թարաֆտան կէչէնի կէօր-
 մէզ : Պու քէօիրիւտէն կէչիպ Գարանլըզ տար հօլլարտան ,
 գալէ կիպի տիվարլար արասընտան էնէրէք պիր թագըմ թաշ
 հիւճընէրէ հանի զընտանլարա վասըլ օլտուգ : Ասըլարտան պէ-
 րու չէմսին փէրթէվէրի տիխուլ էթմէմիշ չու բուլթուպէթլու
 զընտանլարտա էլէքթիրիք զիյասը իլէ տօլաշմագտա իքէն



ՊԵՆԵՏԻՐԵ

ԱՆՈՒՎԱՆ ԲԵՐԲԵՐԻՍԻ

միտէրինի , էլէմէրինի , արզուլարընը թէրք էյէտիլէր , վէ
 էօրիւմիւ սէվլիւլիւ պիր տօսթ կիպի պէքլէտիլէր : Շու տի-
 վարլարա տճէպա նէ հիքեպլէր եազըլուլար :

Շու պիլարէրի թօրպայա գօյուղ տէնիդէ աթարգլա-
 րը մահալի տախի կէօսթէրտիլէր : Մասքէլի ճէլլատլար կէ-

տիւշիւնտիւմ քի նէ դատար
 ինսանլար պու էպէտի կի-
 ճէտէ էօմըլէրինի կէչիրտի-
 լէր , քիմլէր պու զընտան-
 լարտա նուրսուզ , հալա-
 սըզ , չըպլագ , երյգանմա-
 յարագ , թարանմայարագ ,
 քէհլէլէր իլէ տօլտուլար ,
 սէնէլէրճէ լիսանընը գուլ-
 լանմայարագ սէօյլէմէյի ու-
 նուլթուլար , կէօլլէրի նուր-
 սուզ դալարագ քէօր օլ-
 տուլար , ինսան սէսի իշիթ-
 մէյերէք , պիր տօսթ սի-
 մասը կէօրմէյերէք պու մէ-
 զարտա ունուտուլտուլար ,
 կէօրիւնմէզ էլլէր իլէ ի-
 չէրի ուղատըլան պիր փարշա
 էքմէյի , պիրաղ սույու իշէ-
 րէք էնճամ տիւնտանըն իւ-

լիպ անլէրի թութարլար վէ պիր քիւչիւք փէնճէրէտէն տէ-
նիդէ աթարլար իմիշ : Օլ վազթտա խաքէնճէ իչիւն իսթի-
մալ էյլէտիքլէրի ալէթլէրի տախի կէօսթէրտիլէր : Օլ Խո-
շէր իսթէտիքլէրի շէյի իգրար էթտիրմէք իչիւն փարմագ-
լարընը սըզըշտըրըպ էզտիքլէրի տէմիրլէրի հախօտ պաշը-
նա կէչիրիպ պուրղուլայարագ պաշընըն թասընը էզտիքլէ-
րի տէմիրլէրի տէ սէյր էյլէտիք : Նէ՝ տէնշէթլի ալէթլէր : Կու-
հօլլար օլ գատար տար վէ հիւճրէլէր օլ գատար ուֆագ
իտիլէր քի իչէրի կիրէն սէյհաշլար պիր սըրա իւզէրլինէ
տիղլիսդ կէչմէյէ մէճպուր օլույօր իտիք : Օլ տէնշէթլի ա-
րալըզլարտա , էլէքթիրիք զիյալարընտա նաղիք էվրօփալը
գատընլար վէ էֆէնտիլէր պիր սէյրան մահալի կիպի տօ-
լաշարագ գըլաղուզուն հիքեայէլէրինի տինլէտիքճէ՝ չիւքը
էտիյօրլար իտի քի Փարիզլին Պասթիյի , Բօմանըն Ազիզ Թէֆ-
թիշ մահքէմէլէրի , վէ Վէնէտիքլին Տօփլարը ասընտա
հաշամամըշ տըրլար : Անճագ պէն պուշլարըն արսսընտա
օլ ասրա մէնսուպ օլմագ շէրէֆլինէ նախ օլույօր իտիմ վէ
օնլար կիպի Փարզսըզ օլարագ թարիխի վաղաալարա տէյլ
հաղիգաթ վէ վուզուլաթա սէյր էտիյօր իտիմ : Նէ գատար
պախթիյար իտիմ , Վիւնքի տահա էյի անլայօր իտիմ :

Օլ կիւնիւ պիր արասպա ալըպ շէհրի կէզտիմ... խայըր
Կօնսուլա տէյէճէք իտիմ : Նէ՝ թօնաֆ պիր մէմլէքէթ , մա-
հալլէ չօճուզլարը գափու էօնինտէ օյնայօրլար , սու իչինտէ
չըպլտգ , փօսթաճը մէքթուպ կէթիրիյօր , Կօնսուլա իլէ , սէպ-
դէճի արապասընը հա մէրքէպլինի սիւրիւպ գափու էօնիւնէ
կէլէճէք հէրտէ՝ Փասուլհասընը , գապաղընը , փաթաթէսի-
նի , գօնսուլա իչինէ գօյուպ սէսսիղճէ կէլիյօր , գափուլար էօ-
նիւնտէ տուրուպ էվին գատընլարը հա խըզմէթճիլէրի իլէ
փաղարլըզ հափըյօր : Կէնճէր այազլարընըն սէսի իչիտիլ-
մէյէրէք նըշանլըլարընըն գափուսու էօնիւնէ կիտիպ՝ հախօտ
փէնճէրէնին ալթընտան կէչիպ բանտէվու վէրէպլիլիյօր , հա-
խօտ գօնսուլարըն մինտէրլէրի իւզէրլինէ օթուրուպ պէօյիւք
վալիտէ տուլմա:տան հան սօգաղլարտա նապէտիտ օլույօր-

լար : Իշ սահիպլէրի տիւքքեհան վէ մաղաղալարընա , պան-
քէրլէր պանղալարընա , տինտարլար քիլիսէյէ , սէրխօլար
մէյլսանէյէ , զօնտօլա իլէ կիտլյօրլար : Գըղլար աիքիչլէրինի
ալըսլ զօմշոլյա զօնտօլա իլէ կիտլյօր վէ տէօնէրքէն դափու-
էօնիւնտէ իքի չիֆթ սէօղիւնիւ սօն պիր պուչուդ սաաթտա
սէօյլէյիպ կօնտօլա աթլայօր վէ տէօնիւսլ 18 ինճի տէֆա ,
ւաճիօ» տէաիքտէն սօնրա «Պիղէ տէ պուչուրոուն խիյանէթ հիլ
կէլմէյօրառունուդ , եէնի էվէ թաշընալդ , Րիալթօ քէօփրիւսիւ-
նիւ կէչին , իւչիւնճիւ գանալտան սօլա տօղրու , 4 իւնճիւ
ուֆադ գանալըն իւղէրինտէքի մէրտիվէնլի էվ տիր : Չօգ
էյի պիր էվ տիր , քիլիսէյէ եադըն , համամա պիր ատըմ ,
կէնճլէր չիրքէթի հէման եանըմըդտա , ւաճիօ» տէյիպ կի-
տլյօրլար :

Նէ բահաթ պիր մէմլէքէթ , ինսան թօփալ օլուպ կի-
տիպ օրտա եաչայասը կէլլյօր : Այաղլարըն չօդ լիւզոււմը
հօդ տըր : Նէ սիւքիւթ , նէ սէրին , նէ թէմիդ : Թամմ պի-
ղիմ էնալինին , պիղիմ պէլէտիյէ մէճլիսինին եէրի : Սօդաղ-
լար սիւփիւրկէ իսթէմէդ , էվլէրտէն չըգան սուլար չամուր
չիրքեալ կափմադ , կիւպրէ արտալարը , պէլէտիյէ չալու-
շու գայդուսու հօդ , սօդադ տէօլէմէք վըղըրթըսը տա օլ-
մադ : Շայէտ պէլէտիյէ բէիսի օլուր իսէմ մութլազա Վէնէ-
տիքտէ օլուրում : Գարըլար չարչըյա կիտիպ ալըշ վէրիչ
էթմէք , 40 փարալըդ պիր չէրիտ , եա 20 փարալըդ պիր
փուլ ալմադ իչիւն կօնտօլա աթլայօրլար : Վալիտէլէր քիւչիւք
չօճուզլարը կօնտօլտա կէզմէյէ կէօթիւրիւյօրլար , աիլէլէր
քիթապլարընը ալըսլ քիլիսէյէ կիտլյօրլար վէ կէճէ եա-
րըսը էնալի թէաթրօտան չըդտըդտա , թըպղը արտալաճը
չաղըրըր կիպի կօնտօլաճու չաղըրըպ կիւլէրէք վէ սէօյլէյէ-
րէք գանալարտա դայսլ օլույօր վէ չու միւքիւսլէմէ կիւլմէք
սէտալարը քէսիլտիքտէն վէ կօնտօլալար եէրլէրինէ պաղ-
լանտըդտան սօնրա՝ չէրի պիր աճայիպ սիւքիւնէթ տահա
իհաթա էաիյօր , ինսան պուրատա եաչամայօր , բիւյա կէօ-
րիւյօր :

Վէնէտիք քիլիսէլէրի արասընտա Սանթա Մարիա քի-

լիսէսի դիքրէ շայան տըր : Պու քիլիսէ 500 սէնէլիք տիր
վէ Գանօվանըն ճէսէտի պուրատա աէֆն օլունմուշ տըր ,
Թիլիանըն , օլ մէշհուր րէսսամըն տախի եիւրէյի պուրատա
մէտֆուն տըր : Պու դաթ 100 հաշընտա թաունտան վէ-
ֆաթ էթմիշ իսէ տէ , քէնտինէ պիր հիւրմէթ ի մախսուսէ
օլմագ իւզրէ ճէնաղէ աւայը հափմաղա միւսաատէ օլուն-
մուշ : Պու քիլիսէտէ Տօվլարտան՝ փէսարօնուն պիր ապիտէ-
սի վար տըր քի 8 ալագ հիւքսէքլիյինտէ տիր վէ 4 թա-
րաֆընտա 4 սիյահ արապլար սանէմի վար տըր : Պունլար
դայէթ սիյահ թաշտան հափըմըշ վէ էլպիսէլէրի պէյաղ
մէրմէրտէն տիր : Ոյմաճը ուսթա էօյլէ հափմըշ տըր քի
էլպիսէնին հըրթըգ հէրլէրինտէն սիյահ թէնի կէօրիւլիւյօր :
Պու քիլիսէնին հանընտաքի պիր պինատա գտտիմ Վէնէ-
տիք հիւքիւմէթինին էվրագը մահֆուգ իմիշ , պիզ պունլա-
րը կէօրմէտիք , միլիօնլարճա էվրագ իմիշ վէ գըլաղուզուն
սէօղիւնէ կէօրէ 300 օտա տօլու իմիշ : Վէնէտիքին պին սէ-
նէլիք կիզլի թարիխի պու էվրագ իւզէրինտէ հաղըմըշ
տըր : Բիմ պիլիր , նէ ժուրնալլար , նէ իֆթիրալար , նէ
կիզլի իսթինթագլար մէվճուտ տըր քի , տիւնեա պիր կլին
օնլարը կէօրէճէք տիր , վէ եըլաըղտան չըգան 400 սան-
տըգ ժուրնալլար իլէ պէրապէր տիւնեայա . քէշֆ օլունա-
ճագ տըր :



ԼՐՏՕ ԱՅԱՍԵ

Վենետիքի թէչքիւ էտէն ատաւարըն հէր պիրի կէզմէյի տէյէր եէրլէր տիր : Պիր էօյլէն սօնու ազիմ պիր դաւապալը գ վափօրա տօլուպ դարչըտա Լիտօ ատապընա կիտիյօրլար իտի : Հէման պիլէթ ալըպ իչէրի կիրաթիմ, հարըմ սաաթ սօնրա ատատա իտիք : Հայրէթ, աղաճլը կէնիչ հօլլար, պաղչէլէր, դալտըրըմլար, օրթատա էլէքթրիկ թրամվայը, վէլօսիէթ, օթօմօպիլ, ատէթա ելինէ պիզիմ պիլտիյիմիզ տիւնհատա իտիմ : Ատանըն օլ պիր պաչընա կիթտիմ, տէնիզ իւզէրինտէ հափըմըչ պէօյիւք պիր պինա տէրունինտէ



ՅԷՆԻՔ ՊԱՆԵՕՍԵ

սէրկի վար իմիչ : Վենետիք սանաաթլարընա ալտ մալլար, միւճէվհէրաթ, ճամտան թէսպիհլէր, գըյմէթլի վէ էն նազէք էլ իչէրի վար իտի : Պունտան մատա խալըլար վէ չօգ հիւնէրլի չէյէր դօնուլմուչ իտի : Էթթէտէ տէնիպին իւզէրինէ կէնիչ պիր թաթիմ գուրուլմուչ, օրթատա չալըը չալընըյօր վէ

աչաղըստ տէնիզտէ երկղէրձէ երքէք վէ դատընլար , օղ-
լանլար վէ զըղլար եըղդանըպ երկղմէքտէ յէ էլէ թութուպ
տալղալար իւղէրինտէ օյնամագտա , սուտան հօգարըտա
գօնուլմուշ իրլէր վէ թէրաղլիէր իւղէրինտէ ճիմնաթիգ
հափմագտա , գօվալաշմագտա վէ զըլըտա գում իչինտէ
տէպէլէնմէքտէ իտիլէր : Պունլարըն արասընտա վալիտէ վէ
փէտէրլէր , հէմշիրէ վէ սիրատէրլէր , նշանլըլար , տօսթ-
լար վէ չօճուղլար տա վտր իտի : Հէր պիրի ֆարգլը րէնք-
տէ պանհօ էլպիտէլէրի կիլինմիշ օլուպ՝ տէնիզ տալղալա-
րը իւղէրինտէ րէնկեարէնք քէփէնէքլէր կիպի ուշուշմագտա
իտիլէր , երկղէրձէ էհալի իտէ թախթըն իւղէրինտէ օթու-
րուպ չալղը տինլէլէրէք , սօղուգ լիմօնաթա , գահվէ , պի-
րա իչմէքտէ , պու մէնղարէլէ սէյր էլլէմէքտէ իտիլէր : Վա-
գաա պիղ Շարգլըլար իչիւն պէօլէ էրքէք վէ դատընլարըն
պիր եէրտէ պանհօ էթմէսի աճայիպ կէօրիւնիւր , պէլքի
օգուչան պիր չօգ տօսթլարըմըղ հաթթա էտէպէ մուղայիր
ատտ էլլէրլէր , լաքին սիղի թէէմլին էտէրիմ՝ քի օլ գատար
գալապալըգ իչինտէ ուֆագ պիր թէրպիլէսիզլիք , ատի պիր
նէգաքէթսիզլիք հա հիւզի պիր թէարրուղ կէօրմէտիմ վէ
օլմագ տա դապիլ տէյիլ իտի : Ինսանըն նէ տէրէճէ թէմէս-
տիւն էտէպիլիր իտիլի իչիւն պունտան էյի միսալ օլամագ
իտի : Էմինիմ՝ քի գատընլարը գաթ պէ գաթ փաշալըլար
իչինտէ սաղլայըպ իչէրիլէրտէ գափատան եէրլէրտէ պունտան
չօղ զիյատէ վահշէթ միւշահատէ օլունուր : Ինսանը իսլահ էտէ-
ձէք օլան թաղիիգ վէ նէհի ուսուլու օլմայըպ , հիւրիլէթ վէ
թալիմ ուսուլու օլտուղունու տիւնհա պա թէճրիպէ անլամըշ
տըր : Պու մէնղարէլի Ամէրիգատա տախի կէօրմիւշ , հէմ Ծ պլին
քիմսէ պիր արատա օլարագ կէօրմիւշ իտիմ : Գատընլար
թէմամէն կիլինմիշ վէ չօրապ վէ սգարփին իլէ ալաղլարը
տախի մէսթուր իտի : Տէյէպլիլիրիմ՝ քի պունլար սօղագտա
վէ սալօնտա կէօրտիւլիմիւղ տէգօլթէ գատընլարտան տահա
զիյատէ մէսթուր իտիլէր : Էն վահշի հալվանաթ պիլէ թա-
լիմ ու թէրպիլէ սայէսլինտէ գուղու կիպի օլուրլար իտէ ,

Արսւանլար , դապլանլար , գուրթլար՝ պիր գըզ , պիր դօյուն պիր ճէյրան իլէ պիր դաֆէստէ տուրապիլիւրլէր վէ պիր պիրլինի օղչայա պիլիւրլէր խէ , ինսան պու դապիլիյէթտէն մահրո՞ւմ մը տըր : Էվրօփատաքի սէրպէսթիյէթի իշիտէն նիչէ Շարգըլլար՝ օնու պիր էտէպսիլլիյէ տէյու թէլագգը էտէրլէր . դատընլարըն հիւղիւնիւ դափայըպ կէզտիրէն միլլէթլէր հիւղիւնիւ աշանլարա նամուսուղ տէմէյէ նէ հագգլարը վար խէ՝ պիղլիմ տէ պունլարա տէմէյէ օ դատար հագգըմըղ օլուր : Շիւպէմ հօգ տըր քի օրատա պուլունան պիր էրքէք եա դատընա թէրպիյէսիլլիք էթտիրմէյէ միւմքինսիզ պիր մէսէլէ տիր : Գանուն պէրթարաֆ օլուրն , ինսան քէնտի քէնտինի մանէն մատտէթէն մահվ էթմէք տէմէյէ տիր :

Վէնէտիքտէ ախէր ատալարը տախի կէզտիրմ : Պագըլարընտա միլլէթ պաղչէլէրլինի , թէաթըօ , օյուն եէրլիլինի սէյր էյլէտիրմ . աղաճլարըն ալթընտա օթուրուպ սէյր էտէրէք թաամ էթտիրմ , անտէն ալտէթ էտիպ օլ Գաթէտրալ մէյտանընա նազըր սէրայլարը տա կէզտիրմ . Գրալ օրատա տէյիլ իտի վէ պիր դահվէսինի իչէմէտիք , ամմա Գարպ , Շարգ վէ Արապ ուսուլլույա թէզիին վէ թէֆրիչ օլունմուչ օտալարտա տօլաշտըմ վէ դանէփալարընտա օթուրուում : Գատիրմ սէրայլարը վէ ճամ ֆապրիգալարընը տա կէզտիրմ վէ Ատրիաթիք Գրալիչատընա էլվէտա էտիյօրըմ : Սէնէլէր կէչիպ դուվվէ ի հաֆըզէմ զաիֆլէնսէ վէ նիչէ խաթըրէլէրիմ նիսսան փէրտէսի ալթընտա սէթր օլունսա , հինէ տէնիլլէր օրթատընտա պիր Ալէտտին սէրայը կէօրմիւլիւմ կիպի Վէնէտիք խաթըրմա կէլէճէք , ամմա բուլատա կէօրմիւլիւմ կիպի տէրխաթր էտէճէյիմ :

Ի ՈՒՅԻ ՔԱՆԻՍԻ

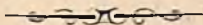


Վէնէտիքաւն հարեքէթլէ շէմալա տօղրու կիթմէքտէ
խտիք: Իթալիանըն սըճադ շէհրլէրինի, ֆուրուն կիալի եա-
նան սօգաղլըրընը, ինսանը թէրլէր իշինէ դարգ էտէն իղլի-
մինի, ուլու քիլիսէլէրինի, մագարօնիլէրինի, հանքէսիճի-
լէրինի, Բաֆայէլլէրինի, Տալլինշիլլէրինի թէրք էտիպ հօղարըյա
Ալփ տաղլարը հալլալարընա տօղրու շիթապ էթմէքտէ ի-
տիք: Միլանտան էօթէ հօլուսուղ Մաճօրա տէնիլէն կէօ-
լին գըյըսընը թագիպ էթտիյինտէն էթրաֆտաքի օրման-
լարը, կէօլին իշինտէքի ուֆադ հէշիլ տտալարը, գըյըլար-
տաքի շիրին կէօսթէրիլլի քէօշքլէրի սէյր էտէրէք վէ
կէօլին իւղէրինտէն էսէն րիւզիկարլարտա սէրինլէնէրէք
իլէրիլէտիք: Պիրազտան օլ մէֆրէթ Ալփ տաղլարը պաշլա-
րը պէյադ թաճ իլէ թէթվիճ օլունմուշ օլարադ շահանի պիր
վազար իլէ դարչըմըզտ տիքիլտի վէ նէհրլէր հանընտան,
տէրին տէրէլէր իշինտէն, ուչրուսլար իւղէրինտէն, ուֆադ
կէօլլէր հանընտան թըրմանարադ հօղարըտա դարլարտան
էրիյիպ պէյադ քէօփիլլէր իլէ պինլէրճէ ալադ ուչրուս-
լարտան տէօքիլլէն ճէնտէլլէրի սէյր էտէրէք էօյլէ պիր
հէրէ կէլտիք քի դարչըմըզտա պինլէրճէ ալադ հիւքսէքլի-
յինտէ մէֆրէթ պիր տաղ տիքիլտի, լլվէ հէր թարաֆտան
էօյլէ տաղլար իլէ մուհաթ օլտուպ քի արթըդ իլէրի կիթ-
մէք միւսքինսիդ խտի: Լաքին զալիմ ինսանլար պու դօճա

պէտէնին իւղէրինտէն աշամաւորդարընտան զարնընը տէլիպ կէչմիլէր խոխ : Սէմիլօն տէնիլէն օլ կէչիտէ , տիւնեանըն էն պէօլիւք թուռէլինէ կէլմիլ խոխք : վէ պուրատան կիրիպ իս-վիլէրատա չըգաճագ խոխք : Շէօլէքի Ալի տաղարընըն իւղէրինտէն տէյիլ ալթընտան կէչէճէք խոխք : Պուրայա դատար պիղի կէթրիէն թրէն պուխար դուվլէթիլէ կէլիյօր խոխ : Լաքին պուրատա թուռէլին իչինտէ կիտէր իքէն թիւթիւն հօլճուլարա զահմէթ վէրմէսին տէյու հաղըրլանմըլ օլան էլէքթրիք թրէնինէ լաքիպ օլտուգ վէ հարըմ սաաթ պուղէմինին պաղըրսագլարը իչինտէն հօլճուլուգէյլէյիպ էօթէյէ կէչտիք : Արթըգ Իսվիլէրատա խոխք : 1898 տէ պաշլայըպ 1906 տա իամամ օլունմուշ օլան պու թունէլ , ինսանի թէչէպպիւսլէրին էն պէօլիւյիւ վէ էն ալալարընտան օլուպ , Սուվէիլ Փանսամա դանալը , Նիլ պէնտի իլէ պէրապէր տուրուր : Իմալը իչիւն 751/2 միլիօն ֆրանք սարֆ էտիլմիշ օլուպ պիր կիտէն պիր տէ կէլէն թրէնլէր իչիւն 2 հօլ վար տըր : Թրէն էվիլէա 100 տէ 7 պիր մէյլ իլէ հօգարը տօղրու թըրմանըպ էնճամ 2500 այագ դատար հօգարը չըգաղտան սօնրա , 100 տէ 2 պիր մէյլ իլէ էնէրէք էօթէ պաշա նէթիչիյօր վէ տաղըն թէվիէսինտէն 8000 այագ աշաղըտան կէչիյօր :

Ձէման նէ աճայիպ տիր : Գատիմ իթալիա միլիօնլարընը րէսմլէրէ , հէյքէլլէրէ , թաշ , ալթուն , կիւմիւշ միւճէսսէմլէրէ , մէֆրէթ ամուալարա , տիվարլարա , պէօլիւք էպնիյէլէրէ , զուպպէլլէրէ սարֆ էյլէմիշ , չիմտիքի իթալիա ճէսիմ սթասիյօնլար , էլէքթրիք մաքինալարը , թունէլլէր , Սէմիլօնլար , Սէն Կօթարլար հափմաղա սայ էտիյօր : Էմին իմքի օլ աղիղլէր պու թէչէպպիւսլէրին տահա էյի օլտուղունու կէօրիւպ՝ քէնտի ալթուն վէ կիւմիւշ ճէսէտլէրինի հիւսն ի րիդա իլէ վէրէճէքլէր քի վաթանտաշլարընըն սաատէթի վէ մէմլէքէթին իմարը իչիւն սարֆ օլունսուն : Սահիպնին րիդասը իլէ ալընան չէյ խըրսըզըդ օլմատըղընը պիր կիւն օլ պիչարէ իթալիալըլար իւմիտ էտէրիմ էօյրէնէճէք տիրլէր :

Էլ վե՛ր Իսվիչերատա խալք : Բօն նէնրի վատիւնտէն
կէջլյօր խալք : Զանն էտէրսին վիճուտիմիդէ պիր խաֆիֆ-
լիք , տէրունիմիդէ պիր թաղէ հայաթ կէլմիշ խալ : Նէպա-
թաթ տահա թաղէ վէ կէշիլ , իզլիմ տահա պէրրադ վէ
սէրն տիւնեա տահա կէնճ վէ Լիէրին , տաղար տահա նէ-
ճիպ վէ ճէլիլ ինտանլար տահա պէյադ , վէ ճէմիլ կէօրիւն-
մէյէ պաշլատը : Պրիկաէն պաշլայըդ , Սիէր , Սիօն , Մար-
թիկնի , Սէնթ Մօրիս սէն կէչէրէք ժինէվ կէօլիւնիւն շարգ
զըյըսընա կէլալիք վէ կէօլիւն չէմալ զըյըսը սըրա Մօնթ
Բէյ վէ վէյվէյաէն կէջլիպ Լօզանա կէթիլալիք :



Լ Օ Ջ Ա Ն

Լօզան ժինէվ կէօլիւ զըյըսընտա տաղըն պէյրիւնտէ
եափըմըշ պիր չէնր օլուպ պինալար , սուլուն զըյըսընտան



Լ Օ Ջ Ա Ն

պաշլայըպ թա պուլութլարա գատար եիւքսէմէքաէ
տիր : Ճատտէլէր աշաղըտան եօդարը Փարզը տէրէ-

ձէվապ վէրտի մուխաթը պըմ : Լաքին նի՛շխն աչըզ տէյիւղ տէտիյիմտէ , «Պու կիւն կիրակի տիր» ձէվապընը ալտըմ : Կիրակի՞ մի . . . նէ՛ աճալիպ պիր տիւնեայա կէլմիշիմ , կիրակիսի օլան պիր մէմէքէթտէ խտիմ : Նէ՛ պէօյիւք ֆարգ , Ալի տաղլարընտան էօթէտէ Կիրակիյէ բասթ կէլմէմիշ օլտուղուստան Կիրակիյի ունութմուշ խտիմ : Օ կիւն Կիրակի օլտուղունուն ֆարգընտա տէյիւ խտիմ : Իթալիա Կիրակիլէրինին պաշգա կիւնլէրտէն ֆարգը կօգ խտի : Հէր թարաֆ աչըզ , հէր հէր գալապաչըզ , հէր նօզթատա հարաքէթ վէ մէշղուլիյէթ օլուր խտի , պուրատա սիւքիւթ , ասուտէ , բահաթ աիլէլէրին էլլէրինտէ քիթապ՝ քիլիսէյէ կիտիպ , էվլէրէ ալտէթ էյլէմէսինտէն կախօտ օլ կիւղէլ փարքլարտա , ճտտտէլէրտէ սօլաշմասընտան պաշգա պիր շէյ կէօրմէզ սին : Պիր պինա էօսիւնէ կէլտիմ «Խրիսթիյան կէնճէր չիրքէթի» կաղըմոշ խտի պիր հէնիլիք տահա , կանընտա պիր գափու իւզէրինտէ «Իշկիսիզ լօզանիթա , գրաաթխանէ , թէճէմմիւ մահալի» կաղըլը , պու փէք թօհաֆ : Էվրօփատա հանկը լօզանթայա կիտէրտէն կարսօսուն իւք սօրտուղու շէյ նէ կէյէճէքսին տէյիւ , նէ իշէճէքսին տիր վէ շայէտ օլ սըճազ էօյլէն վաղթընտա շարապ իսթէմէմ տէր իսէն , ասէթա քիւֆր էթմիշսին կիպի էիւղիւնէ պաղարլար , մութլագա հիշ տէյիւ կարըմ օզգա շարապ իշմէլիսին , կախօտ փարառընը վէրմէլիսին : Պուրատա իսէ , կէմէք , պիլլօր կիպի սու , դաղէթա՞քիթապ : Իշէրիտէ խուսուսի մէմուրլար կէնճէր վար տըր քէ իսթէտիյին մալիւմաթը վէրիւրէր վէ էլլէրինտէն կէլէն մուալէնէթի տիրիզ էթմէղէր :

Իթալիա կօրղունլուղունտան , օլ սըճազ վէ դահմէթլի հալալարտան , օլ թանթանա վէ փաթըրթըլարտան սօնրա , նէ խօշ պիր թէպէտաիւլաթ խտի : Ջանն էտէրսին քի ճէննէթէ կիրմիշ խտիմ : Լյէր ճէննէթ գալապաչըզ օլմայըպ պէօյլէ ասուտէ իսէ :

Լօզան տարիւլֆիւնուշար մահալի տիր : Օրաաա հուգուգա , թիճարէթէ վէ թէպապէթէ ախտ մէքթէպլէր վէ

ճէլէրտէ հափըմը՝ օլտուղունտան՝ պիրինտէն սուրուպ հիւզլէրճէ այագ աչաղըտա ախէր պիր ճատտէյի սէյր էտէր-սին վէ արալարտա պիր թագըմ տէրէլէր մէվճուտ օլտուղունտան սօգաղար ճէսիմ քէօփրիւլէր իլէ պիրլէմիշ տիրէր : Շէօյլէքի ինսան՝ պիր մահալտէն տիկէրինէ կիթմէք իշիւն հա պէօյլէք պիր քէօփրիւնիւն իւզէրինտէն հա տա թա աչաղըտա ալթընտան կէլմէք մէճպուրիյէթինտէ տիր : Էն թէփէսինտէ պիր դալա վէ պէօյլէք պիր քէլիտէ վար տըր , քի սթասիյօնտան օրայա թունէլ իշինտէն տիշլի էլէքթրիք արապալարը իլէ չըգըլըպ էնիլիյօր : Պու էնիշլի չըգըլը , աէրէ վէ տաղտան իպարէթ չէհրին հէր թարափը էլէքթրիք թրամվայար իլէ պիրլէպիրիւմիշ տիր : 40 պին նուֆուղտան իպարէթ պիր չէհր , պու բընթըմը , պու տար էլ ֆինունլարը , պու հօլլարը , պու ճէսիմ քէօփրիւլէրի , պու թունէլլէրի , պու միլլէթ պաղչէլէրինի նասըլ հափմը , նասըլ մէյտանա կէթիրմիշ , պիր տիւրլիւ տնլայամստըմ : Պու գոսսապատա գաչ քէօփրիւ վար պիլմէմ , ֆագաթ պազըլար տէրէնին պիր գաչ պին այագ հօգարըսընտան հափըմը՝ օլուպ իքի դարչը ճատտէլէրի պիր պիրինէ բապթ էտիյօր խիլէր : Պու քէօփրիւլէրտէն պիր թանէսի պիղիմ մէմլէքէթին հիշ պիր թարափընտա օլմատըղը կիպի հափըլմասընա տա իւմիւտիւմ հօդ տըր :

Խայալ էտինիզ , պիր ճատտէտէ տուրուպ աչաղըտա էվլէրին տամլարընը , դարչըտա այինէ կիպի ժինէվ կէօյլիւնիւ , հօգարըտա աղաճլար արասընտա պուլլութլարա հիւքսէլէն սարայարը , շարօյարը , էօթէտէ Ալի տաղլարընը սէյր էտիյօր խտիմ : Սէրին , բահաթ , թէմիզ , մունթադամ պիր չէհրէ , պիր հաղըղա կէլմիշ խտիմ : Հօթէլտէ պիրաղ բահաթ էտիպ սօգաղա դօշտում : Հէր թարափ գափալը , չարչըլար իսսիզ , սօգաղարտա թէմիզ կիյինմիշ էհալիտէն պաչգա պիր չէլ հօդ խտի : Օլ տէրէճէ քի չարչըյը պուլամատըմ գաննըլէ սօլաչտըղտան սօնրա պիրինէ «Չարչը նէօրէտէ» տէյու սուալ էթտիմ «Չարչը պուրասը տըր ,» տէյու

խոսուսի էվլէրտէ թալիմլանէլէր վար տըր : Տիւնեանըն հէր թարաֆընտան կէնճէլէր , գըղլար վէ ողլանլար օրայա իրսալ օլունուպ թալիմ օլունուրլար : Հավասը պէրրագ , իգլիմի սէրին , մէնզարէսի խօշ , ախլադի քիւրբէ ի հավասը թէմիզ սաղլամ պիր կէր տիր : Տօղրուսու Լօղան Ատանա-տան զիյատէ խօշումա կէլտի . չու ֆարդ իլէ քի պուրատա սէմայա տօղրու կիւքսէլէն թօղլարա , գօզա դապուդու տիւմէնլէրինէ , սօղաղլարտաքի կարմ արչըն չամուրլարա , կէչիլ պաթաղլարա , սըթմատան սարարմը սիմալարա , հէր 10 աւըմտա պիր թէսատիւֆ էտիլէն կէօղիւ սագաթլարա , օլ չէչիտ չէչիտ դարնավալ կիպի էլպիտէլէրէ ըասթ կէլմէ-տիմ : Շէհրին տաղ պէօյրիւնտէ կափըլմը օլմասը տա պիր չօդ չէշրէրիմիդէ պէնդէր խտի , ամմա մութլագա կօլլարը ճիւլարտան կէնիլ վէ տահա թէմիզ խտիլէր վէ չէշրտէ չա-մաչըր եըյգանաըղընը իմա էտէճէք ին պինլէրճէ փարչա-րէնկեարէնկ էշկալարըն էվլէր էօնիւնէ ասըլուպ պիր սէր-կի ի ումումի թէշքիլ էթտիյինի տէ կէօրմէտիմ : Պուրատա իյիճէ ըահաթ էտիպ միւսնսըղճա վէ ինկիլիդճէ դաղէթա-լարը օգուչարագ չիմտիքի տիւնեատան մալիւմաթ ալտըմ : Արնավուտուդ իսկան էյլէմիլ , ասքէրին պիր դըսմը ճիւլարա իլթիհագ էյլէմիլ , սատէ Իթթիհատտան կափմա Մէճլիս ի Մէպուտան տաղըտըլմը , կէնճ թիւրքլէր իդթիտարտան տիւչիւպ կէրինէ իիթլյար թիւրքլէր կէչմիլ խտի : Ույգու-տան ուչանըր կիպի ուչանըպ պազտըմ քի՝ Չէզարլար , Գօնսթանթինլէր , Շարլըմանլար , ասընտա տէյիլ , Թալէաթ-լար , Ճավլիտլէր , Քիսամիլլէր ասընտա կաչայօր իմիլ իմ , հաթթա մէրիտ փաչա տա Լօղանտա իմիլ :

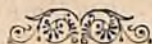
Պուրատա ըահաթ էտիպ կէզտիմ , սէյր էյլէտիմ վէ ժինէվէ տօղրու հարաքէթ էյլէտիմ : Արթըզ կօլտա հէր քէս իլէ դօնուչույօր վէ տիւնեա իլէ թէմաստա խտիմ : Վաղօնտա պիր ասքէր վար խտի վէ Իսվէչէրանըն ասքէրիք նիզամ-լարընը թարիֆ էյլէտի : Օրատա հէր ատէմ ասքէր իմիլ վէ հէր քէս փիյատէ իսէ , սէնէտէ 15 կիւն , սիվարի 40

կիւն , թօփճու 60 կիւն , էվլինի իշինի պրազըր թալիմ օլ-
մաղա կիտէր իմիշ : Թամ պիր ասքէր կիպի չատըրտա եա-
թար , օրատա քէս հէր թալիմէ դօշար , աչըդ տաղլարտա դա-



ՆՕՐԱՆԸՆ ՌԻՄՈՒՄԻ ՄԷՆՁԱՐԷՍԻ

Ար , իսթիհեամլար եափար իմիշ վէ միւտտէթի խիթամ
պրւտուդտա թիւֆէնկինի ալըպ էվլինէ կէլիր վէ իշինէ տէ-
վամ էտէր իմիշ : Շէօյլէ քի լիւզիւմսիւզ դէմանտա հիւքիւ-
մէթ ասքէր պէսլէմէք քիւլֆէթինտէն աղատէ օլուպ , էհալի
տէ իշ սանաաթ վէ թիճարէթինտէն կէրի դալմազ , վէ
տաիմի սուրէթտէ թիւֆէնկի , չանթատը վէ հէր պիր լէվա-
դիմաթը հաղըր ասքէր պուլունմադտա իմիշ : Եօլումուզ եինէ
կէօլիւն դըյըսընտան տօլաշմադտա իտի վէ տաիմի պաղչէլէր ,
չիչէքլէր , ուֆադ չիֆթլիքլէր վէ քէօլքլէր արասընտան
կէչիպ՝ 3 սաաթ սօնրա ժինէվէ , իսվէչէրանըն տաշա տօղ-
րուսու տիւնեանըն էն չիրին չէհրինէ վասըլ օլտուպ :



Ժինէվ հագգընտա սէօյլէր եա հաղար իքէն, պինլէրճէ
«կիւղէլ» լուղէթի չէշիտլէրինտէն հանընա թօփլայըսլ, պիր
տիւղլյէ իսթիմալ էյլէմէքլիք լաղըմ տըր, հինէ տէ ինսան լու-
ղէթ գըթլըղը իչինէ տիւլէր վէ շաշըրըր: Կիւղէլ... ճէ-
լիլ... խօշ... լաթիֆ... պունլար հիչ լուղէթլէր տիր-
լէր:

Շէհր՝ Ալի տաղլարը օրթասընտա, հիւալ չէքլինտէ օ-
լան ժինէվ կէօլիւնիւն պիր ուճունտա, Բօն ըրմաղընըն
կէօլտէն չըգըսլ ճէրէհանա պաշլասըղը քէօշէտէ վէ հէման
քէնտինէ արգատաշ օլմադ իւղրէ Սըվէ Նէհրլինին տէ կէլիսլ
դարըշտըղը մահալտէ հափըլմըշ տըր: Շէհր լուղէթլինի իս-
թիմալ էտիյօրըմ, չիւնքի պաշդա լուղէթ պուլամատըմ:
Հագիգաթ ը հալտէ պաղչէլի, շատրէվանլը, քէօշքլիւ պիր
սէրայ տըր, պիր հալը տըր: Սէնէլէրտէն պէրու շաիրլէրին
չիրինտէ, էտիպլէրին էսէրինտէ, մաի կէօլ, մաի Բօն հագ-
գընտա, օգուր, թէրէննիւմլէրտէ ալինլէր իտիմ, դանն է-
տէր իտիմ քի, պունլար անճագ խայալի վէ իսթիարի տիր:
Հագիգաթէն մաի, ամմա կիւղէլ մաի, աշաղըտա կէօլիւն
ուճունտան չըգըսլ խըղ իլէ ազան Բօն ըրմաղընըն մաի վէ
տիպլինտէքի ուֆագ դումլար կէօրիւնէճէք տէրէճէտէ պիւ-
լօր կիւլի թէմիղ սուլարը, հօդարըտա պէրրագ, մաի պիր
հալա, էթրաֆտա դօյու հէշիլ տաղլար վէ օրմանլար՝ շու
կիւղէլ կուսթիօլու, չէքլի պլինալար, աղաճլը հօլլար, պաղ-
չէլէր, փարզլար իլէ միւղէյլէն չէհրէ ատէլթա պիր խայալի
հալ վէրմէքտէ տիր: Պունլարա միւնդամօ օլարագ կէօլիւն
ուճունտա, վէ չէհրի օրթասընտան իքիյէ թագսիմ էտէն
Նէհրլին իւղէրինտէ տթըլմըշ օլան միւթէատաիտ քէօփրիւլէ-

քին հելադէթի, քեզալիք չու կէօլուն իշինտէ վէ հէհրին աղղընտաքի ուֆագ ատալարու կաիրլմըչ օլան քէօփրիւէր վէ ատալարըն իւղէրինտէքի աղաճլըդ, չիչէքլիքլէր վէ ֆիսքիյէլէր պիր չէհրէ հիւսն վէրմէղ տէ հէ՝ օլուր :

Պիր տէ կէճէլէյն չըզըդ պաղընըդ : Խայալ էտինիդ քի, պու ճիւմէ կօլար, քէօփրիւէր, գըջլար, սէրայլար, հօթէլէր, պաղչէլէր, պինլէր օն պինլէրճէ էլէքթրիգ գիյալարը իլէ փարլամադտա վէ պու գիյալարըն հէր պիրի՝ օլ պիլլօրի սույարըն ուֆագ տալղալարը իւղէրինտէն միլիօնլարճա քէրրէ աքա էթմէքտէ վէ հէր թարաֆտա մուսիգի վէ թէրէհնիւմ սէտալարը իշիտիլմէքտէ, վէ կէօլուն եէթիշտիյի եէրէ գատար պու բէնկեարէնք նուրլար իշինտէ դարդ օլմուչ օլարադ ինտանլար չէվդ ու չէթարէթ իլէ եիւղիւղ կէզմէքտէ տիր, ինսան պուսու կէօրտիւքճէ, Պին պիր կէճէ մէնդարէլէրինի սէյր էտիյօր կիպի պիր հալ հիսս էտիյօր :

Կէօլուն գըջըսընտա վէ չէհրին հէր թարաֆընտա էհալիյէ օթուրուպ էյլէնմէք վէ կէզմէք իշին կէնիչ մէյտանլար պրաղըլըպ պաղչէլէր կաիրլմըչ վէ պաղըլարընտա պէլէտիյէ թարաֆընտան մուսիգաթաղըմը կէլիպ՝ աղչամ իւղէրի թա կէճէնին պիր վաղթընա գատար չալմադտա տըր : Հէր թարաֆտա չատրէվանլար օլտուղու կիպի, պու մահալլարըն պիրինտէ կէնիչ պիր չիչէքլիք կաթաղը օրթատընտա 30—40 եէրտէն սուլար հալայա ֆըզըրըդ՝ քէմէրլէր, գաֆէսլէր թէչքիլ էտէրէք տէօքիւլմէքտէ, վալիտէ էվլատըյյա, գէվճ գէվճէսիլլէ, կէնճլէր քէնտի սէվկիւլիւլէրի վէ հէմչիթէլէրի իլէ, տօսթլար պիրպիրի իլէ էթրաֆընտա օթուրուպ էյլէնմէքտէ, զանն էտէրսին տիւնտտա հիչ պիր գաղղու վէ տիւչիւսնէճէք չէյլէրի գալմամըչ կիպի էօմրիւն սէֆատընը չըգարմադտա տըրլար : Նէ սիյասիյաթ, նէ գըրղըն հիքեայէլէրի, նէ իղթիչաչ, նէ ճէմիլլէթ տէրտի, նէ մուհարէպէ, նէ գրիզ, նէ գօրղու, հէր չէյտէն արի, սատէ, թէմիզ պիր հայաթ : Պուսնլարը կէօրտիւքճէ քէյֆ տէյիլ տօղրուսու հատէտ վէ տէրտ իլէ տօլույօր իտիմ :

պիրինէ ասպայը հազար, պէրէքէթ վէրսին հանկըսընա
հանըստա պէօյիւք պիր շէյ զայս էթմէդ, չիւքի արաւա-
րընտա փէք աշ ֆարգ վար տըր :

Ես թապկաթլարը . . . Իւնսիւյէթփէրվէր, ինսանա հա-
ղըն, էճնէպիյէ հարաւմա հաղըր, ալ էլ ումում նամուսլու
վէ միւսթադիսի ինսանլար տըրլար : Իթալիատան կէչիպ պու-
րայա կէլմէք ազ պիր ֆարգ տէյիլ տիր : Նափօլիտէ հօ-
թէլտէ էշկամտան պիրինի ունութատում (պու էշկա ունութ-
մադ նաորլ իտէ չօդտան պէրի իւլֆէթիմ տիր), մէքթուպ
հաղաւմ, փօթա իւճըրէթի իչիւն փուլ դօյուպ հօլլատըմ
փօլիս միւսիւրիւնէ հաղաւմ, փուլլար մասրաֆլար տա
իւսթէ կիթտի . Ա՜հ օ Նափօլի Զօդ տէյէճէքլէրիմ
վար : Պիր կիւն օ Վէսուվ տաղը լութֆ էտէր, օրայը ա-
զաճըզ պիր թէմիդէր տէյու իւմիտ էտէրիմ : Վիդթօր էմ-
մանուէլէ տէ պիր հաղաւմաղըմ, պապալըմ ֆաիտէ չըպար
մը : Ֆադաթ պուրատա Լօզանտա պիր էշկա ունութատում,
տէրհալ փօսթա իլէ հօլլատըլար :

Պուրատա աիլէ էօմրիւ կէօրիւրսիւն : Գուճաղարընտա,
հանլարընտա պիր դաշ չօճուղլու դատընլար կէօրմէք փէք
ումումի պիր շէյ տիր : Փէտէրլէր, վալիտէլէր չօճուգ արա-
պասը սիւրէրէք կէղէրլէր : Պու մէֆրէթ տաղլարտան դա-
յալարտան էքմէք չըգարմադ տէյիլ դէնկին օլույօրլար : Կէ-
չիմլէրի պաշլըճա սաաթճըլըզ վէ միւսթիւնէրաթ հալիմադ,
սիւսթիւլիւք, չօքօլաթ վէ էմսալի շէյլէր տիր, լաքին տա-
հա դիյատէ էճնէպիլէրտէն կէլէն պիր դաշ միլիօն լիրա
մէմլէքէթի իհկա էտիյօր : Պուրատա կէզտիյին վաղթ հէր
էշկա լիտանլար իշիտիրսին : Բուտլար, Ինկիլիդէր, Ֆրան-
սըզլար, Ամէրիգալըլար, Իթալիանլար պուրայա գօշուպ
կէլիլլէր վէ փարալար աղըտըրլար : Պիւթիւն վաղթ սիւ-
չիւնիւյօրըմ քի, Իսթանպօլ, Պրուսա վէ հէվալիսինտէ
վէ մէմլէքէթիմիլին տիկէր թարաֆլարընտա նէ՛ գատար
մէվլիլէր վար քի՝ պուճալըլ իմար էտիպ ինթիզամա դօ-
յապիլմէք վէ պէօյլէ էմիյէթ վէ սուհուլէթ վէրէպիլմէք

Սատէ տաղլարտան , տէրէլէրտէն կէօլ վէ նէհրլէրտէն իսլարէթ օլան շու ուֆադ մէմլէքէթ նա՞սըլ օլուպ տա պու դատար մամուր օլապիլիյօր : Նա՞սըլ պու դատար քէօփ-րիւլէր , առաւար , եօլլար , տար էլ ֆինուհլար , միւղէխա-նէլէր , շրմէնտըֆէրլէր , թուհէլլէր հափապիլիյօր • պու նէ՛ թէմիլլիք , պու նէ՛ ահէնիլ , պու նէ՛ ինթիզամ , պու նէ՛ հիւրրիւյէթ :

Էհալիյէ պաղընդդ , դանն էտէրսին հավանըն պէրրադ-լըդը եիւղլէրինէ աքս էթմիշ , ճիւմէսի սաֆ , պէյադ պէնդ-լի , դանն էտէրսին շու կէօլլին վէ Բօն նէհրինին սուլարընըն



Թ Ի Ն Է Վ

մախի կէօղլէրինէ աքս էթմիշ , քեաֆֆէսի մախի կէօղլիւ , շու սէրպէսթ , ֆիթուրսուդ հայաթըն նէթիճէսի օլարադ ճիւմէսի պօյլու էնտամլը , ֆամիլեա հայաթը վէ ումումի թալիմ ու թէրալիյէ նէթիճէսի օլարադ՝ քեաֆֆէսի նա-ղիք վէ հաղըջդլը , սաղլամ պիր իլլիմ նէթիճէսի օլա-րադ ճիւմէսի դըրմըղը հանաղլը , դումրալ սալը , չէօյլէ պիր չէհրին իչինտէ պէօյլէ պիր էհալի կէօրմէք եմին է-տէրիմ քի , Սնատօլուհուհն պօղ չէօլլէրինտէ ոըթմա վուր-դուհու էհալիյի կէօրմէքտէն տահա ղիյատէ խօշմա կէլտի : Պիլմէմ քի պուրատա օրթա պօյտան պիր իրատէթէ մալիք օլան պիր կէնճ նա՞սըլ թէէհիւլ էտէպիլիր , չիւնքի պիր դը-լը պէյէնիպ դարար էտէնէ դատար , մութլաղա պազդա

նէ՛ աղիմ պէրէքէթ օլուր : Տահաւը վար • Խովիկէրու տաէ-
թա տինհատա ալիր մէքթէպ վաղիֆէսի իֆա էսիյօր :
Տինհանըն հէր թարաֆընտան սուրայա կէնճէր վէ դըզ-
լար հօլլայըպ թալիմ էթտիրիյօրլար : Պիր խուսուսի աիլէ
մէքթէսի կէօրաիւմ : Շիգալիօտան , Նիւ Եօրրտան , Պրա-
զիլտէն , Ինկիլթէրրատան , Բուսիատան , Իսթանպօլտան
զըզլար վար իտի , այնի զէմանտա աիլէ հայաթը էօյրէն-
մէքտէ վէ թալիմ ու թէրպիյէ օլունմազտա իտիլէր :

Ժինէվի թէրք էթմէզտէն էվլէլ ճնուն թարիխի էնէմ-
միյէթի վէ իսլահը մէզնէպէ օլան ալազասը հազգընտա
սէօյլէմէք իսթէրիմ : Պու չէհր թա պիրինճի աօրտան պէ-
րու թարիխճէ մալիւմ օլմուշ տըր : Իլք. ասրլարտա կեահ
Ֆրանքլարըն , կեահ Ալմանլարըն էլինէ կէչմիշ , պիր վա-
զըթ Պուրէանաիանըն վաիթալիթը հալինտէ դալմըշ , կեահ
տա Սալօյ տուզալարը էլինէ աիւշմէւշ տիր : Պու հապալա-
յըշ վէ իեթիլաֆլար արասընտա իսլահը մէզնէպ մէսէլէսի
մէյտանա կէլմիշ : 1536տա Գալվին Փարիզտէն ֆիրար էտիպ
սուրայո կէլմիշ , վէ քէնտիսի էհլ ի իմ ի իլահիյոնտան
օլուպ , պու կէնի թալիմի կանի Փրօթէսթանլըզը դուվ-
վէթլի սուրէթտէ վազ էթմէյէ սաչլամըշ , վէ ազ վաղթատ
կէրէք քիլիսա վէ կէրէք հիւքիւմէթ իւզէրինէ աղիմ թէէ-
սիր գազանմըշ տըր : 1838տէ մէմլէքէթտէն սիւրկիւն է-
տիլմիշ իսէ տէ , 3 սէնէ սօնրա ալտէթ էտիպ՝ տահա պէօ-
յիւք դուվվէթ քէսպ էյլէմիշ • քէնտիւին մանթըղի միւթա-
լատթը վէ պէլադաթը , վէ այնի զէմանտէ քէնտի թալի-
մինի ճիտտէն թաղիպ էյլէմէսի՝ քէնտինէ պէօյիւք նուֆուս
դազանաըմըշ , օլ տէրէճէ քի , քէնտիսի տալի իչի Տէս-
փօթլուզ տէրէճէսինէ կէօթիւրիւպ , պու թալիմաթը հար-
ֆիյէն դապուլ էթմէյէնլէրի սիւրկիւն էթմէք վէ իտամա
հիւքմ էթտիրմէք կիպի մուսմէլէտէ սուլունմուշ : 1540տա
Գասթէլիօ իսմինտէ իւմ ի իլահիյոնտան պիրի՝ Թազտիր
թալիմինէ ինանմաաըզը իչիւն սիւրկիւն էտիլմիշ , Միքայէլ
Մէրվէթիւս իսմինտէ պիր տօղթօր Թէսլիս թալիմինէ մու-

խալիֆ պիր թահրիրաթ եազարզը իջին խաւմա հիւքմ օւլունմուշ աըր : 1559տա Գալվին ժինէվ տարէլփինունունը թէէսիս էթմիշ վէ ճիսան սօնրա պուրասը փրօթէսթանլըզլն պաչլէմ իւմ ի իւահի մէրքէզի օլմուշ աըր : 17նճի աորտա Սաւօյ հիւքմտարլարը հէր նէ գատար ժինէվի թէքրար էլտէ էթմէյէ չալըմըչլար իտէ տէ , հէր թարաֆտան փրօթէսթան փրէնսլէր պուրայը իսլահ օլմուշ քիլիսէնին մէրքէզի տէյու մուհաֆաղա էյլէմիչլէր :

Գալվին սօղաղընաս նօ . 11տէ Գալվինին վէֆաթընա գատար սոքին օլտուղու խանէնին եերինի կէօթէրաիլէր :

18ինճի աորտա մէղհէպի Ֆըրդալար , աուղատէկեան վէ էհալի թէֆրիդալարը զուհուր էտիպ , պիր չօղ զանլար տէօքիւլմէսինէ սէպէպ օլմուշ վէ ժան-ժաղ Բուսնուն թահրիրաթլարը պու թէֆրիդայը տահա զէյատէ թէչտիտ էյլէմիշ իտէ տէ , փարիզ տարէլփինունու վէ Վօլթէրլն միւստիսէլէսի իլէ պու էսէրլէր իհրազ էտիլմիշ տիր :

1798տէ ժինէվ Ֆրանսըզլար էլինէ կէչմիշ իտէ տէ , 1814տէ 22ինճի զանրօն հալինտէ թէքրարէն Իսվիէէրայա իւհադ էտիլմիշ , վէ 1847տէն պէրու չիմտիքի Տեօգրաթիֆ ճիւմհուրիլէթ չէքլինի ալմըշ վէ տիւնհատա էն մուսթաղամ պիր ճիւմհուրիլէթ հալինտէ տէվամ էթմէչտէ տիր :

Էլպէթ Գաթէտրալը (ուլու քիլիսէյի) աախի կէգտիմ : Նէհրին սօլ թարաֆը իւզէրինտէ էն հիւքսէք նօղթատա 10ընճը աորտա եափըմըշ պիր քիլիսէ տիր , լաքին Իթալիատաքի քիլիսէլէրի կէօրտիւքտէն սօնրա պէօյլէ պօշ եէրէ կիրմէյի տտէմին կէօնլիւ իսթէմէյօր : Գօճա պէօլիւք պինա , ամմա չըսլադ փրօթէսթան քիլիսէսի տիր : Պիր թարաֆտա 1638տէ չէհիտ էտիլմիշ օլան Ֆրանսըզ փրօթէսթանլարընտան Տիւք շէնրինին մէղարը վէ իւզէրինտէ 4 արսլան իւզէրինտէ զօնուլմուշ դարա թաշ միւճէստէմի վար , մինպէրին ալթընտա պիր գօլթուգ սանտալեատը վար քի՝ Գալվինին օթուրտուղու քիւրսիւ իմիշ , Բէմէրլէր , ամուտլար կիւզէլ , փէնճէրէլէր՝ բէնքլի ճամլար իլէ թէգեին օլուն-

մուշ : Պագաթ նե փախալար վար , նե Մասօննալար , նե տէ
պին պիր թապիրլէր սանէմլէր վար : Նէրէտէ ու պինլէրճէ
օղղա կիւմիւշտէն փափաղլար , նէրէտէ ու Բաֆայէլլէր , օ մօ-
ղայիքլէր , օրմանլար կիպի տմուտլար , հաթթա Սը . Պեու-
րոտուն պիր փարմաղը հա Անդրէտըն քէմլիյի հա խաչըն
էնքոնէրի պիլէ հօղ . չափուճագ տօլաչըպ տըչարը չըգաըմ :
Շու արալըղ կէօղլում Սը . Պեարոս , Սը . Պօղես . Սը . Մար-
կոս քիլիսէլլէրի կիպի պինալարա ալըչտըղընտան պու չէչիա
քիլիմէ խօշումա կիթմէյօր : Հէման հաղընտա պուլունան
միւղէխանէյէ դօշտում : Նէ՛ր գատար մէմուուն օլտում : Ան-
լատըմ քի րէսսամլըղ սէնտաթը հալընըղ աղիպլէր , չէհիտ-
լէր չըղմագտան իպարէթ տէյիլ իմիշ : Պուրատա դայէթ
կէւզէլ րէսմլէր կէօրաթում , ամմա թինթէրօթթօնուն օլմա-
տըղը իչին փէք օ գատար պինլէրճէ լիբալար տէյմէղ ի-
միշ , փէք էսքի տէյիլ իմիշ , պէխ հօղ , կիւզէլ իալլէր :
Սուրէթլէրին իչինտէ պաղըլարը չոնլար իալլէր , Եաղ աղ-
չամը , Թիպիւր զըյըլարը , Լիւսիւրն կիօղիւ , Տաղլար իպիւրիւսեհ ,
Խաւսա փալիսեհ , Քիօյլիւ գարը , Գալլիլն կիօղիւ հաքալընսա ,
Ար փաղարը , Տիլիլն աղչամը , վէ դայրիւում : Պուրալարտան
մատա կէրէք իսլան ր մէղհէպէ խըղմէթ էտէնլէր վէ կէրէք
մէչնուր սիյաթիյունտան 250 գատար քիմսէլլէրին սուրէթլէ-
րի , պիր չօղ սանէմլէր , տօլտուրուլմուշ հայլսնաթ վէ
գաւչարըն նէվլէրի , վօսիլլէր , իւմ ի թապաղաթ ր արղ
վէ մաաշնիյաթիա ախա նումուէնլէր վէ էսէրլէր իյէ հէր
թաքաֆ տօլու իաթ :

Քիւթիւպիսանէտէ 150 պին ճիլտ քիթապ վար տըր :
Պաղը էլ հաղըսը էսքի էսէրլէր ճամլար արղաւընտա կէօս-
թէրիլիյօր . պուրալըն արաւընտա Յնճը աքոտա փափիրօս
իւղէրլիմէ հաղըմը , Սը . Օղոսաթինոսուն թահրիրաթլարըն-
տան վար իաթ : Պիր տէ էսքի պիր մատա իւղէրինտէ հրան-
սըղճա պիր քիթապ ր չէրիֆ վար իաթ քի , 1588տէ ժինէվ
չէնրի թարաֆընտան ու վաղըթ Ֆրանտա դրալը Գիւնճիւ
Հէնրիյէ վէրլիմէք իչին հաղըմը իտէ տէ , միւչարիլէյ՛

Փրօթէսթանըղը դադուէլ էթմէտիյի իջին անա վէրլմէմիշ ,
զաւմը : Գափաղը կիւղէլ գըրմըղը տէրիտէն օլուպ իւղէ-
րինտէ Պրանսա արմասը նազէ օլունմուշ տըր :

Բօն նէհրինին իըրմէթի հալլնըղ չէհրի թադսիմ է-
աիպ , անա կիւղէլիք վէրէրէք ազըպ կիթմէք տէյիլ , ա-
ղիմ իշ տաիի կէօրիւյօր : Էն աշաղը քէօփրիւնիւն սօլ թա-
րաֆընտա պիր մաքինա վար արր քի , մէֆրէթ չարիւարը
տադիգէտէ 25 տէֆա տէվր էաիպ , չէհրէ սու թէվզի էթ-
աիքտէն մատա , ֆապրիգալարըն իսթիմալը իջին 6,000
պարիլիր գուվլէթի հասըլ էաիյօր : Նէհրին պիր ազ աշա-
ղըսընտա պէօլլէճէ 12 պին պարէլիր գուվլէթի վէրէն պիր
ֆապրիգա տահա վար տըր : Ժինէվ պունլար իլէ տէ իք-
թիֆա էթմէմիշ . տիւնէտնըն հէր թարաֆընտաքի էհալլիյի
վէ ճէպլէրինտէքի փարալարը պուրայա չէքմէք իջին հէր
վասըթալը իսթիմալ էյլէմիշ տիր : Կէօլիւն վէ նէհրին գըյը-
լարընտաքի հօթէլլէրին , պինալարըն , թէրասա , պաղէշ ,
թասամ հէյէճէք , չայ վէ պիրա իլէճէք մահալլէրին հիւն
վէ տէպտէպէսի , աղչամ օլտուգտա պուրասա , հանան
պինլէրճէ էլէքթրիգ զիյալարը , թէրասալարտա , սալօն-
լարտա կէպինէն , սօն մօտա էլպիտէ կիլինմիշ էհլի սէր-
վէթ գատընլարըն վէ էֆէնտիլէրին թէգէինաթը , տիւք-
քեանլարտա տիզիլի միւճէվհէրաթ վէ էշեանըն փար-
լազըղը էօյլէ պիր թէճրիպէ տիր քի , ճէպինտէ վա-
րտալ օլանը մութլադա ճէլպ էյլէր : Ճէպի խաֆիֆ օլանլարը
իտէ , պիր գանաթիէ իւղէրինէ օթուրուպ հա պուտալա պու-
տալա պադմադա , հա դազէթա օլուամադա , վէ հաիսթա ա-
յազլարը թադաթտան տիւշէնէ գատար աշաղը հօղարը հիւ-
րիւմէյէ մէճպուր էտէր :

Գիւրսալ տէնիլէն մահալա տա կիթաիմ : Պիր թէաթրօ
վէ օյուն մահալի տիր : Պինլէրճէ էհալի օրատա մէվճուտ օլուպ
հէր լիսան գուլաղընա իլիշիր : Թէաթրօ տաիլէսինտէ 150
գատար գըզլար , էրքէքլէր կեահ մուզլիա իլէ թէրլէնիւմ
էտիպ օյնամադտա , կեահ տա գըզլար թազըմ թազըմ ,

մախ , մէնէֆչէ , ալթունի , մօր , զըրմըզը , կէօզլէր դամաշ-
աըրան րէնքլէրտէ իփէք կլյլնմիշ՝ էլէքթրիզ զիյալարը իչինտէ
չէքլէր հաիմագտա , դանատըռ ուչուչան մէլէքլէրի , րէն-
կեարէնիլ քէփէնէքլէրի թաղլիա էյլէմէքտէ խիլէր մէնզարէ-
լէր տախի թէպէտտիւլ էտիպ կեօնակէօն չիչէքլէքլէր , չիմէն-
լիքլէր կէօսթէրմէքտէ խիլէր : էլէքթրիզ , զիյալարը-
նը րէնկեարէնք ճամլարտան կէչիրիւզ հագիգի օլտուզունա
ինանըլմաղ մէնզարէլէր կէօսթէրիյօրլար :

Պու տաիրէնին պիր պէօյիւք սալօնունտա դումար օյ-
նանըլջօր խախ : Օլ չօգտան վաւթընը իչիթտիյիմիզ Մօնթէ
Գարլօ դումարը : Տէչիրմի պիր մատա իւզէրինտէ պիր թաղըմ
չուզուրլար ետիրըմը , հէր չուզուրտա պիր րապամ վար վէ
հէր պիրի ֆարզըր րէնքտէ տիր : Եանընտա պաչգա մասալար-
տա տախի պու րազամլարը վէ րէնքլէրի կէօսթէրէն միւրէպ-
պտալար վար , հէր քէս փարապընը պունլարտան պիրինէ
զօտուզտան սօնրա պիր առէմ կիւլլէյի եուվարլայօր , կիւլլէ
եուվարլանըպ հանկը չուզուրտա տուրուր իսէ՝ օ րապամ
վէ րէնք իւզէրինէ փարապընը զօյան 5 միսլի ալլջօր . դա-
ւանլարընը իսէ դաղինօճու էլինտէքի պիր չէքէճէք չափա իլէ
թօփլայօր : Նէ՝ փարալար զայպ օլուջօր խախ : Պու մասանըն
պաչընտա նէ՝ դատար օճագլար սէօյիւնմիւշ , նէ՝ էօմրլէր
պլիթմիշ , նէ՝ դատարլար ինթիշար էթմիշ տիր : էրքէքլէր , դա-
տընլար , զըզլար հէր քէս օյնայօր խախ : Պիր Յիրանըզ զը-
զընա տիզդաթ էթտիմ , պիր սաաթ ալէտաէվամ փարա
վէրտի , տիւքէնտիքճէ կիթաի եինէ կէթիրտի՝ էնճամ վաղ
կէչտի : Պիր Ինկիլիզ կէնճ 5 ֆրանք զօյուպ դադանտը ,
պունա սանտալեա կէթիրիպ օթուրտուն տէյու նէ դատար
չապալատըլար՝ կէնճ սափուչաու , էնճամ եարըմ սաաթ
սօնրա պիր դատըն իլէ թէքրարէն կէլիպ օթուրտու , նէթի-
ճէսինի պիլմէմ :

Լինա Փարք տէնիլէն պիր պաղչէ վար աըր : Նիւ
Եօրգտա տա վար : Պուրատա հէր հէր կէյիքլէր , գուչլար՝
մայմունլար , ճէյրանլար , այը պալըզլարը , կէօնակէօն հայ-

վանաթ վէ էյլէնճէլէր վար : Պիր ուֆադ չըմէնտըֆէր վար խաթի , իւզէրինէ օթուրուպ կիւքսէքլէրէ չըզըօրսըն , վէ օրատան խըզ իլէ կեան 40-50 արչըն աչաղը քնէր , կեան օ խըզ իլէ հօդարը չըգարսըն : Եիւքսէք պիր թէփէտէ պիր դայըդ տէրունինէ օթուրուրսուն վէ պիր մէյյալ սաթն իւզէրինտէն դայըղը պրադտըղլարընտա , խըզ իլէ 50 — 60 արչըն էնիպ սուլուն իչինէ տիւչտիւլիւնտէ քէյֆ էտէրսին , վէ հախօտ պէօյլւք պիր սաթն իւզէրինտէ պիր ուֆադ սանտըզ իչինէ օթուրուրսուն վէ օ սաթն տէնիզ կիպի տալդալանմադա պաչլար , սէն իսէ էօթէ պէրի սիւրիւքլէնիրսին , հախօտ իւզէրինտէ էյրի պիւլլիւ օլուղլար օլան կիւքսէք պիր մաիլ սաթնըն հօդարը պաչընտա սէնի պիր աչըդ սանտըզ իչինէ դօյուպ պու օլուղըն իչինտէն պրադըրլար , աչաղը տօդրու տէօնէրէք ֆըրլանարադ տիւչէր կիտէրսին : Գու քէյֆլէրտէն պիրինի սընատըմ , պիր տահա սընամադ արզոււմ դալմատը , զիրա կիւքէյիմ դօփուպ աղղըմա կէլտի : Ադաճլարըն ալթընտա զիյալար իչինտէ զարդ օլուպ , չու պաղըրչարադ ուչուչան , հուվարլանան էնալիյէ սէյը էթմէք տահա զիյատէ ուսուլումա կէլտի :

Ժինէվ հալընըզ քէյֆ իչին տէյիլ՝ թալիւմ ու թէրպիյէ իչին տախի էնալի ճէզպ էթմէքտէ տիր : Թըպպ վէ հուդուպ տարիւլֆիւնտընարը , թիճարէթ մէքթիւլէրի դայէթ մունթադամ օլաուգու կիպի մէճճանէն տիր , պու սէպէպտէն ֆրանսըզ , Ալման , էրմէնի , Բուս , Թիւրք , Բոււմ , հէր միլլէթտէն թալէպէլէր իլէ տօլու տրր :

Ժինէվտէն միւֆարադաթ էաիպ կէօլլէն իւզէրինտէ սէյհահաթ էտէրէք Շամիէրիյէ կիթտիւմ :

Ժինէվ կէօլլէ Պայըրըն , վօլթէր , Բուսօ , Ալէքսանտըր Տիււմա կիպի չաիրլէրին վէ էտիպլէրին դալէմինի իչղալ էյլէմիչ , ումոււմ տիւնհանըն դէնկիւլէրինի վէ էնալի դէվլլէրինի քէնտինէ ճէզպ էյլէմիչ օլան պիր կիւզէլլիք տիր : Թապիւթ պուրատա կէօք հաղութ կիպի մաի պիր հալուզ հափըպ՝ էթրաֆընը չէփ չէվրէ տաղլար իլէ իհաթա էյլէմիչ ,

ըրդըմըդ, պէօյլէճէ թանթը թէէմինաթտա օլտա խտի: Է-
վիմիդի հազմառաւար, դարտաչըմըդը էօլտիւրմէսէլէր, գը-
զըմըդը դաչըրմասաւար, ինէյիմիզի աչըրմասաւար, տէյու-
տիւչիւնտիւրճէ չու ճէննէթ պիր մանպէսէ վէ չու սիրուը-
լար պէնիմ իչիւն պիր տէրտ վէ քէտէրէ թէհաւվիւլ էտի-
յօր խտի: Պու միւլահաղաւար իլէ վափօրուն իւզէրինտէ
պիր դանէփատա թիւրուպ տալտըրմը իքէն, պաչըմ իւ-
զէրինտէն, «Պարունդ քալ Հա՛յ եփ» տէյու պիր սէտա կէլտի:
Օլտաղում հէրտէն նասըլ սըչրասըմ պիլմէմ, հաւատա
պիր դաչ թաղա տէօնտիւքտէն սօնրա հէրէ տիւչտիւմ
վէ կէօյլէրիմի գալտըրըպ դարչըմտա սիյահ կէօյլիւ, սիյահ
գաչըլ, ուզուն պօյլու, օրթա վիճուտու, էսմէր պէնզլի
պիր կէնճ գատըն տուրտուղունու կէօրտիւմ, պէրէքէթ
վէրսին վափօրուն գըլըսընա փէք հաղըն տէյիլ խտիմ,
հօդա փէք ինթիմալէն չու կէօլիւն իչինտէ էսվապը պիր
պանիօ հափաճաղ խտիմ: Էլպէթ տէ քէնտիմի պուլուր
պուլմաղ, «Այո» տէյու նիտա էթտիմ: Գատըն կիւլէրէք հա-
նընտաքի արգասաչընա տէօնիւպ էրմէնիճէ լիտանընտա,
«Կէօրտիւնիւզ մի թախմինիմ տօղրու չըգմատը մը», տէտի:
Պուրատա չու էճնէպիլէր գալապալըդը արասընտա պիր
էրմէնի կէօրմէք, օլ պինլէրճէ թաթըլը վէ աճը հիսսիյաթ-
լար ույանարրան, չօդտան պէրու հասրէթինտէ օլտու-
ղում լիտանը, միլլէթիմին լիտանընը իչիթմէք, օ տա
պիր դատընտան իչիթմէք, էլպէթտէ օրատա էն սօն մէմուլ
էթտիյիմ վէ էն չօդ արղու էյլէտիյիմ պիր շէյ խտի: Հալ-
պուքի դարչըմտա իքի թանէ միլլէթտաչըմ վէ տօթիւմ
տուրույօր խտի: Իքինճիտի տաթի սիյահ կէօյլիւ, տահա
դաթի, տահա պէյաղ, տահա ուզուն պօյլու խտի: Տօթ տէ-
տիմ չիւնքի օ սանիյէտէ 10 սէնէլիք տօթ օլմուչ ի-
տիք, վէ «Տիկին նէտէն թանրտընըլ» տէյու սուալ էյ-
լէտիմ:

«Ա՛», չօդ գօլայ տէյիլ մի, սիմանըդտան, էթրաֆա պա-
ղընըդ, պիլէ պէնդէր քիմսէ վա՞ր մը, պու էսմէրլիք, պու

առաջարկն իւզերինն՝ չամ, սէրվի, քէսթանէ օրմանլարը իլէ դափլարպօ՝ առաջարկն զարլարընտան էրկյիպ կէլէն թաթլը պէրբադ սուլարը պիր թարաֆտան իլէերկյէ ալըպ տիկէր թարաֆտան իխրաճ էթմէք իլին իքի ուճունտա պիրէր նէնր հախօտ դանայ պրադմըլ տըր: Կէօլին իւզէրինտէ նէր թարաֆա հիւզիւպ կիտէն ուֆադ թէմիզ վափօրլարտան պիրինէ աթլայըպ գըլը սըրա կիթմէքտէ իտիք: Վափօրուն իւզէրինտէ՝ արզալարընտա առքէր չանթար կիպի պիր չանթա սարըլը, աչազլարընտա տիզ չօրապը վէ խաֆիֆ դօնտուրա, էլլէրինտէ Ալի ասառը տէնիլէն ուզուն պիր տէյնէք, պաշլարընտա կէլիլի կիւզէլ պիր դասքէթ զօնուլմուշ պիր չօզ կէնճ գըզլար վէ օղլանլար սօլու խալէր: Պունլար տիւնհանրն նէր թարաֆընտան կէլիպ իսթիլէրտա հաչա օլարադ. հօլճուլուզ էտէն՝ առաջարա թըրմանըպ քէօյտէն քէօյէ կէզէն սէյհաճլար իտիլէր: 16—18 հաչընտա գըզլար էլլէրինտէ տէյնէք վէ չանթա իլէ պու տաղլար տէրէլէրտէ, քէօյէրտէ, դառապալարտա, կէճէ կիւնտիւզ սօլաչըպ կէզէրլէր վէ իսթէտիքլէրի հէրտէ ուլուլուպ սօնրա հօլլարընտ տէվամ էտէրլէր: Հէր հէրտէ հօթէլ, նէր տաղտա նէր քէօյտէ միւսաֆիրխանէլէր, նէր թարաֆտա էմնիյէթ վէ մուհաֆազա, նէր ասըմտա սուհուլէթ վէ մուսալէնէթ կէօրիւրլէր: Պու էլի սօփալը նաղիք դառնլարըն վէ կէնճէրին ինէլիլիզճէ, Ալամանճա, Բուճա, Ֆրանսըզճա սէօյէյէրէք կիւլիւպ սըլրաաըզլարընը կէօրմէք վէ նէր պիրինին կէզմիշ օլարդլարը առաջարկն, հօլլարըն հիքհաչէլէրինի տինլէմէք ինսանը մէսուտ վէ միւթէնայիր էտիյօր խաի: Պիւթիւն վազթտա պիզիմ մէմէքէթի տիւլիւնիւպ, նէլլ գէման պիզիմ առաջարտա, տէրէլէրտէ, վաաիլէրտէ պէօյէ պիր էմնիյէթ, պէօյէ պիր ասայիլ թէզարրուր էտէճէք, տէյու ահ էլլէմէքտէ խաիմ: Տաղլարտան վաղ կէչաիք, պարի չէրլէրտէ էն դալապալըզը մահալլէլէրտէ, էվլէրիմիզ, խանէլէրիմիզ տէրսունինտէ էմին օլտա խաիք: Ճանըմըզ, մալըմըզ,

սիյահ կէօղէր, սիյահ դալըն դաչար, սաչար, պու պըյըդ սադգալ, պու տէրա չէքմիշ, պուրիւշմիւշ ախար պաչգա միլլէթաէ պուլունուր մը: Հիշ պիր շէյաէն թանըմա- սամ չու հաչայան, ֆէրրահ ալէմ իչինաէ պիր քէօղէ- տէ օթուրուպ տիւլանմէնիդաէն անլայա պիլիր խաիմ,» ճէվապ վէրտի դաաւըն: Պու իքի դաաւըն պիր աղ էվվէլ կէօղիւմէ իլիշմիշ վէ շարգը օլտուգլարընա չիւպնէ էթմիշ խաիմ իսէ տէ՝ սէօյլէտիքլէրի լիսանը պիր շէյէ պէնդէտէ- մէյիպ սաօլւնմուշ խաիմ: Պու սէպէպաէն «Էվվէթ հաղգը- նըդ վար, պէն սաիւի սիդի պէնդէթաիմ, ֆադաթ պաչգա պիր լիսան սէօյլէյօր խաիմիդ անլայամաաւըմ» տէաիմ:

«Պիլ կիւրճիւ լիսանը սէօյլէյօր խաիք, Բուսահայ իզ, Պադուսան իզ» տէյու ճէվապ վէրտի:

Պիր աղ գօնուչտուղտան սօնրա, էօյլէ թաամը չանը չալընտըընտան իւլիւմիւղ պիլլիքաէ պիր մասա էթրաֆը- նա օթուրուպ՝ եէյիպ իշմէյէ վէ գօնուչմաղա պաչլաաղգ: Պուսլարաւան պիրիսի Պադուսա պիր սօղթօրուն վէ օլ պի- րիսի պիր թիւճճարըն դարըսը խաիլէր: Ձէվճէրի մէշղուլ օլտուղունտան քէնտիլէրի հալընըդ օլարաղ Իսվիչէրատա կէզմէյէ վէ թէպաիլ ի հալա էթմէյէ կէլմիշ խաիլէր:

Պէօյլէ սէրին հալաաա չու կիւղէլ մէնդարէլէր օրթա- սընտա, թաամ էթմէք իչին մասալար պաչընտա օթուր- մուշ, կիւլիւպ սէօյլէմէքաէ վէ քէյֆաէն պաչգա պիր շէյ տիւլանմէմէքաէ օլան պու չէն չաթըր դալապալըգ իչինաէ էմին իմ քի անճաղ պիլ խթիսնա թէշքիլ էտիյօր խաիք, զիրա խթէր խթէմէղ միւքիւլէմէմիդ Թիւրքիա էր- մէնիլէրինին աշվալի իւղէրինէ ճէրէյան էթմէյէ պաչլաաղ վէ երին օլ մահուտ հիքիւլէլէր վէ վաղըալար օրթայա տէօքիւլաիւ: Ոլ տէրէճէ քի էթրաֆըմըգտա կէչիպ տէօ- նէնլէրի կէօրմէշ օլտուգ: Բէֆիդէլէրիմ պիւթիւն դուլ- վէթլէրի իլէ, «Նիչին հէի էրմէնիլէր Գալգասիայա հիճրէթ էթմէյօրլար» տէյու խաաիա էտիյօրլար խաի: Բուսիա հաղ- ղընտը սահա ֆէնա տիւլանտիւլիւմիդիւ սէօյլէտիյիմաէ՝

թէաճճիւպ էտիպ, օրատա հիւրրիւլէթ ի շախսիյէ, էմնիլէթ, ատալէթ վէ մոնթաղամ պիր հիւքիւմէթ վար խաիլինի, քիմաէյէ թէարրուգ օլունմաաղընը վէ էրմէնիլէրին Գալ- գասիատա ֆէվգ էլ տաէ րահաթ, միւթէրաղը վէ զէնիլին օլտուգլարընը պահա էտէրէք, օ իլիթտիյիմիդ շէյլէրին ան- ճաղ գօմիթէլէրէ վէ իսթիլալ թէշէպալիւլէրինէ դարչը օլ- տուղունու սէօյլէտիլէր: Անլէրաէն պիրի ֆէվգ էլ տաէ պիր թէնսուր իլէ՝ «Էվվէթ չօդ րահաթ խաիք, ֆաղաթ պիդիմ Դաշնակցախալար Բուսիա հիւքիւմէթլինի օլ տէրէճէ չիւպնէ- լէնտիւրտիլէր քի, օլ Թաթար էրմէնի մէսէլէլէրինի պաչըմը- դա չըգարտըլար վէ օլ դատար գանլար տէօքիւլաիւ: Քեաշքի սալթ պիդէ աիա միլլի մէսաիլ իլէ օղրաշմըշ օլա- լար խաի երինէ պու տէրէճէ օլմաղ խաի, լաքին ումում Սօսիալիզմ վէ ինդիւսալ մէսէլէլէրինէ էլ աթտըղա- ընտան՝ Բուսիա հիւքիւմէթլի զիյատէ էնէմմիլէթ վէրտի վէ ճիւմէմիդ դահմէթ չէքաիլ» տէաի: «Գալգասիատա պէօյլէ մահալլէր հօօգ մը նիլիւն պուրայա դատար կէլաիլիլ» տէյու սուալ էյլէտիմ: Ճէվապէն, «Էվվէթ վար տըր, հէմ փէք կիւղէլ եէրլէր վար, լաքին ֆալիչէրա դատար ուճուգ վէ պուրա դատար սուհուլէթլի տէյիլ տիր» տէտիլէր: Կէօլէ նաղըր Ինկիլթէրրա հօթէլինտէ կիւնտէ 10 ֆրանք իլէ հէր պիր մէսարիֆլէրինին թէալիյէ օլունսուղունու, վէ պու կիւղէլլիք իլէ պէօյլէ ուճուղունու Բուսիատա օլմա- տըղընը սէօյլէտիլէր: Էլ հասըլ սիյասի, ֆէնի, իղթիսա- տի վէ իճթիմաի մէսէլէլէր հաղընտա գօնուչտուգ, վէ պիւթիւն վաղթաա դալէթ կիւքաէք թալիմ կէօրմիւշ, կիւքաէք ֆիքրիլ դաաընլար դարչսընտա պուլունտուղու- մու հիսո էտիյօր խաիմ: Բուսիա վէ Բուս էրմէնիլէրի հաղ- ղընտա պիր թասալվուր թէշքիլ էթմէգտէն էվվէլ, Գալ- գասիայա կիտիպ, էրմէնի միլիօնէրլէրինի կէօրմէք, մու- հարրիլէրինին միւլէլիֆլէրինին էսէրլէրինի օղումաղ, դի- րատալլարընը սէյր էյլէմէք լաղըմ տըր: Օլ գէման Ման- թաչիանլար, Նալպանիւնլար, Ահարոնիւնլար, Սյվաղ-

ովսեփէլէր, Մէլիգօֆլար, Շիրվանդատէլէր, Արէլեանկար տիյա-
րը իշխն տահա էյի պիր մալիւմաթըմըղ օլուր: Վէ օրատա
Արարատըն պու թարաֆընտան տահա զիյատէ խնտան հաշամա-
ղա մէյտան օլտուղունու տէրք էտէրէք պու դատընկարա
հաղղ վէրիրիղ:

Վափօրումուղ Լօղան, Վէվէյ, Մօնթրէօյ, դառապալա-
րընա վէ տահա պիր չօդ գըյը քէօյլէրինէ օղրայըպ կէզմէք-
տէ վէ հէր պիրինտէ էհալի կիրիպ չըգմագտա իտի:



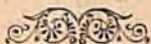
Մ Օ Ն Թ Ր Է Օ Յ

Պու քէօյլէրին հէր պիրի էն կիւզէլ պիր շէհրի հասէա
էթարիէճէք տէրէճէտէ կիւզէլ իտիլէր: Հէր պիրինտէ էնլի
ուղուն ըընթըմլար, իւզէրլէրի սըրա սըրա աղաճլար իւէ
չաթըլմըչ սէյրանհեհաշլար, վէ ատէթա սուրէթ կիպլի շէքլ
շէքլ հափըլմըչ միւթէատտիտ հօթէլլէր վար իտի: Բէֆիգէ-
լէրիմ Մօնթրէօյ չըգըպ օրայա հաղըն եիւքսէք պիր Սէ-
հաթօրիյումա կիթարիլէր: Օրասը տաղլարըն պաշընտա հա-
փըլմըչ թէքտէն պիր պինա իմիշ քի ասապի քիմսէլէր
օրայա կիտիպ հաղընըղ պիր օտատա օթուրուր, քիմ-
սէ իւէ գօնուշմաղ վէ պալղօնտա պաղչէտէ կէղէր, հիշ պիր
շէյ օղումաղ, հալընըղ իըղմէթճիլէր իւէ ալաղա էտէր, հէ-

մէյրնի եէր, սույունու իշէր իմիշ վէ պէօյէճէ սընըրլարը բա-
հաթ էյլէր, չիֆա պուլուրլար իմիշ: Պու թէտալի հիշ ուսուլու-
մա կէլէն թէտալիլէրտէն տէյիլ իտի, ծնլար նազլ էտիյօր
իքէն սընըրլարըմ խասթա օլույօր իտի: Պիլմէմ պէնի օլ
Սէնաթօրիյումա պիր զաշ կիւն զօյսալար մութլագա փէն-
ճէրէտէն ֆիրար էտիպ տօղրու պաշգա պիր միւէսէսէտէ
կէօղիւմիւ աշար իտիմ: Եիւնէ տէ պու զաւալլըլար պիլմէմ
հանկը սէրսէմ տօղթօրուն թաւթիյէսի իլէ կիւնտէ պիր լի-
րա վէրիպ օրատա գալմաղա կիտիյօրլար իտի, իւմիտ էտէ-
րիմ թիմարխանէյէ օղրամատան էվէրիւնէ ղէվճէրիւնին եա-
նընա եէթիշալիէր: Ալլահ սէլամէթ վէրսիս:

Վիլնէօվէ չըզըպ՝ չըմէնտըֆէր իլէ կիւզէլ Բօն վատի-
սինտէն ճէնուպա տօղրու եօլճուլուգ էտէրէք՝ 2 սաաթ սօն-
րա Մօնթէյ տէնիլէն մահալէ կէլտիք: Պուրատա չըմէնտը-
ֆէրտէն էնիպ էլէքթրիք վահօնլարընա բաքիպէն դարպա
տօղրու պիրաղ կիթտիքտէն սօնրա, տաղլարա թըրմանմա-
յա պաշլատըգ: Էթրաֆրմըզ քէսթանէ օրմանլարը, պաղլար
վէ պաղչէլէր իլէ մուհաթ օլուպ՝ պիր թարաֆտա թէքմիլ
Բօն վատիսինի, գարչտա վէ եանտա կիւքսէք գարլը
տաղլարը սէյր էտիյօր իտիք: Պիւտիյիմիղ վահօնլար տիշ-
լէրիւնի եէրտէքի տէմիրին տիշլէրիւնէ կէչիրէրէք եըլան կի-
պի եօղարը սիւրիւնտիւքճէ հավա տահա խաֆիֆ՝ տահա
թաղէ, մէնղարէ իսէ տահա ճէլիլ վէ վասի պիր հալ քէսպ
էթմէքտէ իտի: Էնճամ օլ զօճա Ալի տաղլարը պէօյրիւնտէ
Շամփէրի տէնիլէն կիւզէլ պիր քէօյէ կէլտիք: Պուրա-
սը իտիլէրանըն կայլա մահալի իմիշ: Իսվիէրա քէնտիսի
տիւնեանըն կայլասը օլտուղու հալտէ պուրասը տա իսվի-
էրանըն կայլասը իմիշ: Պուրատա պաղչէ վէ օրմանլար ի-
չինտէ պիր թաղըմ թէք թէք քէօշքէր ետիլլմըշ, եէր
եէր Լառն քիւնըս օյտուլարը մահալէրի թանղէմ օլունմըշ,
Խնկիլիղ, Ալաման, Իտիլէրալը վէ սաիր ալիլէր կէլիպ օ-
րատա եաղ կէչիրմէքտէ իտիլէր: Օ աղչամ պիր տօսթու-
մըն խանէսինէ տալէթ օլունիսուշ իտիմ վէ ոօֆրատա օ-
թուրան զըզլարտան պիրի թիւրքիալը օլտուղուսուս անլար

կէօրմէք նիյէթինտէ օլտուղումու պէյան էտիպ թէէխիր էյ-
լէտիմ: Գարչըստ ուչըումուղ պիր թէփէյէ չըգտըմ վէ ա-
ճէլէ էնմէյէրէք քէօյէ կէլտիմ: Պու քէօյտէ Յրանսըղ վէ
Խնկիլիղ փրօթէսթան մէքթէպլէրի վէ կէճէ ճէմիյէթլէրի
տախի վար տըր: Իքի կէճէ րահաթ պիր ուչգու ուչուչուպ
օրատան միւֆարաղաթ էյլէտիմ: Օլ կիւղէլ տաղլար, դալ-
պիմտէ Թօլքէթ Չէմպըրա իչին միւէլլիմ պիր խաթըրէ օ-
լաճաղ տըր:



ԱԼՓ ՏԱՂԼԱՐԸՆՏԱ



Երթէսի կիւնիւ պուղար վէ պուլուլթար ալէմինտէ սէյհա-
հաթ էթմէք իւղրէ հօլա չըգըպ՝ Բօն վատիսինին կիւղէլ
Կէչիլլիքլէրի վէ չալարը արասընտան կէչէրէք, վիսպ սէ-
նիլէն դասապայա վասըլ օլտուղ վէ անտէն տէրին պիր տէրէ-
նին իչինտէն տաղլար արասընտան հօգարը տօղրու իլէրիլէ-
մէյէ պաչլատըգ: Շմէնսըլֆէրիմիղ տէրէնին հանլարընտան,
մէֆրէթ տաղլարըն պէօյրիւնտէն, դայալարըն արասընտան
թըրմանարաղ, կեստա պիր 80—100 մէթրօ քէօիրիւլէր
իւղէրինտէն, տէրէնին սաղընա սօլունա կէչէրէք վէ չօդ
Կէրտէ թունէլէր իչինտէն սիվիլէրէք հօգարը հօգարը կիթ-
մէքտէ, պիղ իտէ աշաղըտա չաղլայան սուլարը, հօգարըտա
աղ սաչը, միւնթէրէմ պաչը տաղլարը սէյր էյլէմէքտէ ի-
տիք: Նէ՝ սուհուլէթ, նէ՝ ինթիղամ... Տահա պիր դաչ այ
էվլէլ պիլլիմ մէմլէքէթտէ Տօրօս տաղլարընը կէչմէք ի-

անլամազ քենտիտի տէ Իսթանպօլտա պուլունմուշ Խալիկնի զիքը էյլէտի , անլատըմ քի կէշէն սէնէ Նորատունկեան է-
ֆէնախնին չօնուղլարընա միւրէպոլյէլիք էյլէր Խմիշ : Պու
խանէ խուսուտի պիր մէքթէպ օլուպ սօֆրատա , ճէնուպի վէ
Շէմալի Ամէրիգատան , Ֆրանսատան , Իսկիլթէրրատան , Բու-
սիատան կէլմիշ 15 գըզլար վար Խաի քի օրատա թալիմ
օլմագտա Խաիլէր , վէ եազ թաթիլի միւնատէպէթի իլէ
Նիւ Շաթէլտէն պուրայա կէլմիշ Խաիլէր :

Պուրատա գըզլար պաշլարընա գըրմըլը մէնտիլ կիպի
պիր չէյ սարըպ , ալաղլարընա գալըն պիր գօնուրա կիյէ-
րէք , Խաֆիֆ պիր էլպիտէ վէ էլլէրինտէ պիր առա իլէ
տաղլարա թըրմանըյօրլար : Տաղլարըն թէփէսինտէքի գար-
լար վէ պէյրլէրինտէքի ինձէ տէրէլէրտէն չաղլայարագ է-
նէն միւթէատտիտ ճէնտէլլէր , քէօյիւն օրթատընտան ազան
պէրրագ սօղուգ սուլար , օրմանլար , էյլէնձէլէր , կէզմէք
կէրլէրի , աթ վէ մէրքէպ սէյեաշաթլարը , օյունլար , ինսա-
նը զէնկին օլուպ տաիմա պուրայա եալլայա կէլմէյէ արզու
էթաիրիյօր Խաի : Պսւրատա Ատանա միսիօնէրի Տր . Չէմ-
պըրսըն պիրիճիք օղլունուն հուվարլանըպ տիւշտիւյիւ ուշ-
րունու կէօրտիւմ , քէօյիւն հէման գարչըսընտա աըր : Քի-
յիւն քիլիտէսինին հալլուսունտա մէզարընը տա զիյարէթ
էյլէտիմ : Պուրատա չու սաքին , տէրտ վէ էլլէմաէն արի մա-
հալտէ արգատաշը իլէ հաթմըշ վէ պաշը իւզէրինտէ լաթիֆ
պիր սէրվի ազաճը պէքլէմէքտէ , օլ մէֆրէթ ուշրուն գա-
յա իտէ էպէտի պիր ապիտէ կիպի իւզէրլէրինտէ րէքզ օ-
լունմուշ տուրույօր Խաի :

Պու տաղլարտան պազը ճէսիմ գար փարչալարը տիւշիւպ
աշաղըտա օրմանլարը վէ էվլէրի տիւզլէր կէշէր Խմիշ վէ օ-
րալարտա կէզէն ինսանլարը տա ալըպ աշաղր կէթիւրիւր
Խմիշ : Պէօյլէճէ քէօյիւն տիւզլէնմիշ աղաճուղ պիր թարա-
ֆընը կէօթէրտիլէր վէ գըլաղուզլար կէլիպ 2 լիրա վերիւ-
սէմ պէնի օլ ուշրունլարա չըզարաճաղլարընը թէքլիֆ էյ-
լէտէլէր , ֆազաթ Իսկիլէրտիւն պաշգա թարաֆլարընը տա

չիւն կիւնէրճէ արապանն իչինտէ չէքտիյիմիդ մէշադգաթ-
լարը , օ հօլլարըն մահգա կէչիլմէմէք իչիւն հափրլմըշ
հալլէրինի տէրխաթր էյլէտիմ : Պէրապէրիմիդճէ պիր էվրօ-
փալը դատըն վար իտի . ադշամա դատար կէճէ հաթաճաղը-
մըզ հօթէլի վէ օտալարը սիւալ էտիյօր իտի : կէճէ քեաֆ-
ֆէմիդ տաղ պէօյրիւնտէ , կիւպրէլէր , ախօրլար արասըն-
տա , չամուրտան հափրլմըշ պիր դուլիպէյէ կիրտիյիմիդտէ՝
մէրգումէնին , հաթադ օտասը նէրէ՞ տէյու սուալլարը խաթ-
րըմա կէլտի : Զաւալլը պիլմէյօր իտի քի հէտի քիշի պիր
օտայա կիրէճէք իտիք : Պուսլարըն քեաֆֆէսինէ բաղի օլ-
տու , փիրէլէր վէ թախթա քէհլէլէլի քէնտինէ զահմէթ
վէրմիշլէր իտիյինի սէօյլէյօր իտի : Պէօյլէ ուֆադ չէյլէր
իչիւն ույգու ույումամըշ : Պուրատա իսէ , պու կէչիլմէզ է-
պէտի ուչրումլար արասընտա ատէթա պիր չէհր թրամվա-
յընտա կիպի բահաթ , ասուտէ , հէր քէս կիւլիւս սէօյլէյէ-
րէք , չըպուղունու իչիպ քէյֆ էտէրէք կիթմէքտէ իտիք
վէ շու տաղ գօվուչարընտա հէր ատըմտա էն մոնթաղամ
հօթէլլէրէ թէսատիւֆ էտիյօր իտիք : Պիղլիմ մէմլէքէթտէ
ղարուրի օլան , թիճարէթ , փօսթա , թէայյիւշ , ասքէր վէ էր-
զադ իչիւն էլղէմ օլան հօլլար՝ կէչիլմէզ պիր հալտէ , պու-
րատա իսէ սալթ քէյֆ իչիւն լաղըմ օլան շու կէչիտլէր , էն
մոնթաղամ ճատտէլէր հալինտէ իտիլէր : Պիրի 500 սէնէլիք
պիր իմիէրաթօրլուդ , օլ պիրի կէնճ , քիւչիւք , ֆաղիր պիր
ճիւմհուրիյէթ . պիրի հաղըր հէյէն , պուլտուղու իլէ դա-
նաաթ էտէն , իմար իչիւն պիր թաշ գօմայան , տէտէլէրինին
տէտէլէրինին պիլտիյի հափտըղը իլէ դանաաթ էտէն թէն-
պէլ , միրաս հէտի . տիլէրի տաղտան թաշտան էքմէյինի
չըգարան , գայալարա թըրմանըպ պիր ալումճ . հէրլէրի իմար
էտէն , թապիլաթըն կիւղէլլիյինէ օն դաթ սիւս վէրիպ թէ-
րադգը էտէն , թէշէպպիւս ի չախսի իլէ մէյտանա կէլէն
պիր դաւմ : Պիրի նէհրլէրի , վատիլէրի , օրմանլարը , մահ-
սուլաթը , միլիօնլարճա տէօնիւմ արաղիլէրի , չէչիտ չէչիտ
իգլիմլէրի իլէ աճ , չըպլադ , աթիլ , ճահիլ գալմըշ . օլ պիրի

չու տաղ արալարընտա հայաթ, սերվէթ վէ գուվվէթ քէսպ էյլէմիշ: Պիրի պինլէրճէ սաաթլըգ մէսաֆէտէ խիւտանա- պիթ միլիօնլարճա օդգա չայըրլարը պարի թօփլատա կէչինէ- պիլիը իքէն թէրք էյլէմիշ, օլ պիրի տաղըն պիրաղ տիւղ եերինտէ չայըր եէթիշտիրիպ պերպէրին սաչ գըրփտըղը կիպի գըրփարագ, տէմէթ տէմէթ թօփլայըպ ինէք եէթիշտիրէ- րէք տիւնհայա սիւտ հօլլամագտա, զէնկին օլմագտա սըր: էլհասըլ պիրի 12նճի ասըտա, օլ պիրի 20նճի ասըտա հա- չայօր:

Սէնթ Նիգօլա տէնիլէն պիր քէօյէ կէլտիք: Վահօնտա պիր Սլաման արգատաչըմ վար իտի: Անըն իլէ պերապէր պու քէօյտէ կէճէլէյիպ՝ սապահլայըն Զէրմաթա կիթմէյէ գարար վէրտիք: Միւմաիլէյն իրի պաչը, իրի գարընը, ի- րի պաճագը, իրի էլլի, իրի սագալը պիրի օլուպ՝ պա- չընըն իւղէրի սաչ ճիհէթիլէ ֆագիրլէնմիշ իսէ տէ, սարը սագգալը տէօչիւնիւ գապլայաճագ գատար էնիլէլմիշ իտի: Անճագ չըպուղու չէքտիյի վագըթ լագըրտըսը տու- րուր, պաչգա վագըթ սէօյլէր իտի: Նէլէ՞ր սէօյլէր իտի... Հէր շէյ. Սլամանճա, ինկիլիգճէ, Յրանսըղճա գարընըղը պիր լիսան. իչինտէ պիր չօդ եաիլար վէ փէք չօդ շեօնլէր (կիւղէլ) օլան լագըրտը գալապալըղը, թամմ պէնիմ պիլ- տիյիմ վէ իսթէտիյիմ պիր լիսան իտի: Նասըլ իսէ փէք չօդ սուսասըր վէ հէր սուսասըղընտա պիր օդգա արփա սույու իչէր իտի: Օլ սէպէստէն հէր եաի տէտիյինտէ պիր աթ էօքսիւրիւյօր զանն էտէր իտիմ: Իքիմիլի պիր օտայա գօյմագ իսթէտիլէր, պու պօղաղտան կէճէ պիլէ սէպէր չըգաճաղընը տիւշիւնտիւյիւմ իչիւն այրը վէ ուղաղճա պիր օտա իսթէտիմ: Օ աղչամ սօֆրայա օթուրաուդ, րէֆիդիմ աղ գալտը հօթէլէ գըթլըգ կէթիրէճէք իտի: Հէր վարչայը հութտուգտան սօնրա պիր գատէն պիրա իլէ պօղաղընը երչգայօր իտի: Պիլլօր կիպի պուղլարըն սույու, թագէ, սէ- րին հալա, սալօնտա կիւլլուպ սէօյլէյիպ թէրէննիւմ էտէն- լէր, տաղլարըն գարլարը արասընտան էսիպ կէլէն րիւղ-

կհարլար, տօլմալարըն, փիլալլարըն, դատայըֆլարըն հէփ սիլսիլէլէրինի կէօղլամ էօնիւնէ տիգտիլէր: Օ նիյէթ իլէ եէ-տիւմ վէ պիր չօղ գօնուշտուգտան սօնրա ուլգուշա հաթ-տըմ: Գաչ սաաթ հաթմըշըմ պիլմէմ, պիր չան սէտասը տըր պաչլատը, օրատա քիլիսէլէր վար իմիշ, սապահըն սաաթ 41/ ընտա չան չալարլար իմիշ: Ահ պու չանլար... Ալփ տաղլարընա դատար ինսանլարը իզաճ էսէպիլիյօրլար իսէ՝ գօրգարըմ ճէննէթտէ պիլէ պուշլարտան գուրթուլամայա-ճաղըզ: Չանլարըն նէ դատար ճան գուրթարմաղա խըղմէթի օլտուղոշուտ պիլմէմ, ամմա չօղ տա կիւնահ սէպէպի օլ-տուղոշուտ պիլտիլիւմ իչիւն իւմիտ էտէրիւմ ճիւմլէ ֆասըզ-լար իլէ պէրապէր ճէհէննէմէ իրսալ օլուշուրլար: Քիլիսէ ինսանլարը իսլահ էյլէր, ամմտ քէնտի հիշ իսլահ օլմաղ: 5 ասը էվլէլ քիլիսէնին ինսանլարըն դաֆասընա 2,000 օղ-դալըզ պիր չան իլէ վուրմասընը անլարըմ, լաքին չիւմտի հէր համմալըն պէլինտէ, հէր քէսին էվլինտէ սաաթ վար ի-քէն, 10 էվլի քէօյտէ, հախօտ սըզ չէհրլէրտէ աղչամլարա դատար ինսան պաչլարընը չան իլէ էղմէք, քիլիսէնին նէ դատար թէրադըր էթտիլինի կէօսթէրիւ: Թիւրքիատա օ-թուրտուղում խանէնին թամմ դարչսընտա չան գուլէսի վար իտի, ահ՝ նէլէր չէքտիւմ, չանսըզ սաաթ կէչիրմէտիւմ: Հէլէ օլ ճէնաղէ չանլարը... Շէհրին հէր նէրէսինտէ, հէրքի-մին պիր չօճուղու, պապասը, դարըսը, ինէյի հա քէչիսի վէֆաթ էթսէ, հաթթա պիր չօճուղ տիւնհաչա օղրամատան ախրէթէ սափուշա, թէալլիւղաթը նէօլպէթ իլէ օլ չանըն իփինէ հափըշըպ աղչամա դատար տէօյմէքտէ օլուրլար ի-տի: Տիւլիւն հաֆթալարը, կէլին էվտէն չըդարքէն, քիլի-սէյէ կիտէրքէն, քիլիսէտէն չըդարքէն չան, իսլամ իրիս-թիյան պիւթիւն էհալիլի կիւնահ իչինտէ հիւղտիւրիւր: Շա-յէա օլ կիւնիւ 5 — 10 տիւլիւն օլուր իտէ, էյվահ, մէմլէ-քէթի պրաղըպ դաչմալը իտի: Փրօթէսթանթ քիլիսէլէրի տահա չէչիտինի չըդարմըշ տըրլար: Սապահ խըղմէթինտէ պիր չան, հաղըր օլմաղ էլպիսէ կիլինմէք իչիւն, 80 — 100

տէֆատան էքսիք օլմամագ շարթըլլա , տիկէր չան խըղմէթ պաշլար իքէն , իքիշէր չան կէնճլէր տուասընա , գատընլար ճէմիյէթինէ վէ պաշգա շիրքէթլէրէ , իքի չան՝ ազչամ վաղընա , պիր չան ազչամ տուասընա չալընըրվէ ճէնէննէմէ պիր չօգ զանտիտալար հաղըրլանըր : Պիզ ֆէնա սէսլի միւէզլինլէրէ մըրըլտանըրըզ , լաքին պու չանլարըն հանընտա ռնլարըն սէսի պիւլպիւլ նաղմէսի տիր : Միւպարէք րահաթ կիւնլէրի պիր չամաթա , պիր հէնկեամէ իլէ կէշէր : Պիր կիւն տիվան ը հարպ րէիսի , փափա , կաթոզիկոս հա Պատուելի օլուր իսէմ՝ շու մէֆրէթ գուլէլէր վէ չանլար մասրաֆընա սաաթը օլմայանլարա պիրէր սաաթ ալըրըմ , պաղիսինի քիթապ , զաղէթա վէ մէքթէպէ սարֆ էսէրիմ , չան հէրինէ տէ յամիւղլարը ասարըմ :

Տօսթոււմ Ալաման պու չանտան խապէրտար տէյիլ իտի , չէօյլէ քի պէնիմ ճանըմը խէլաա էթմէյէ ֆաիտէսի օլմառըը կիպի Ալամանա տախի ֆաիտէսի օլմատը : Ֆազաթ գահվէ ալթը չանը թէէսիրինի պիր անտէ իճրա էյլէտի վէ օտասընտան գօշուպ սօֆրա պաշընա օթուրմասը պիր օլտու : Գահվէ ալթըտան սօնրա սուալ էտիպ անլաաըզ քի՝ պուրատան Զէրմաթա դատար պիր գաշ սաաթլըզ հօլ իմիշ վէ հայա երիւրէրէք կիթմէյէ գարար վէրտիք : Ալի սէյ-հանլարը օլտուղումոնզ աշիքեար օլսուն իշին՝ էլլէրիմիզէ պիրէր ասա ալըպ , արգամըզա պիրէր ուֆագ չանթա սարարագ հօլա աիւշտիւք : Տէրէտէն չաղլայան սուլարըն սէտասընա տօսթոււմուն Ալամանճասը գարըշարագ , կեահտա պիր սուսուղլուղունու իգնա էթմէք իւզրէ րաաթ կէլտիյիմիզ րէսթօրանթլարա օղրայարագ վէ թէսատուիֆ էյլէտիյիմիզ էլի սօփալը միւսիւլէր վէ մատմուաղէլլէր իլէ գօնուլշարագ , տէրէնին գըյըսը սըրա՝ կեահ սաղտան կեահ սօլտան , կեահ քէօփրիւ կեահ թիւնէլլէրտէն հօգարը թըրմանմագտա խաիք : Պաղէն տօսթոււմ արգասընը պիր դայայա տայայըպ օթուրուր վէ այաղլարընը գալտըրըպ պաշգա պիր գայա իւղէրինէ գօր խաի : Պու պիշիմ օթուրարագ հօրըուն-

լուղու տէֆ օլուր խմիչ : Պիրազ Լօղարըտա պիր պուզ նէհ-
րինին ալթ ուճուհու կէօրտիւք քի պիր դաչ հիւզ ալադ
հիւքսէքլիյինտէ պիր ճամտան տիվար խտի : Էյէր Սբ •
Պետրոս քիլիսէսի պու տիվարըն ալթընտա Լաիլմըն օլսա
պուզուհ Լօղարըսընտա օթուրան ինսան ֆէսինի գուպ-
պէնին թէփէսինէ դօյմադ իչիւն հինէ 100 ալադ էյիլմէսի
իճապ էտէր խտի : Զանն էտէրսին գօճա պիր նէհր ադար
լքէն օրա կէլտիյինտէ նալեհանէն ճամ քէսիլմիչ : Պաղէն
տաղըն պէօյրիւնտէ աչըլմըն պիր Լօլտան կիտիյօր խտիք քի
անճադ պիր փարմադլըդ իլէ մուհաֆազա օլունմուչ վէ ա-
չաղըսը հիւզլէրճէ ալադ ուչրում խտի • Եօլտա Ալամանըն
գարչըսընա տա քէնտի կիպի պիրի բասթ կէլսէ էնինէ
տուրուր վէ տաղ թարաֆը մէվգիլինի իհրադ էտէր խտի :
Նասըլ իսէ պէօյլէ հէրլէրտէ տաղ թարաֆընը զիյատէ սէ-
վիյօր : Պիր դաչ սաաթ կիթտիքտէն սօնրա պիր Լօգուչ
սահա չըգըրըմըդտա , գալքըմըդա օլ Ալիյարըն փէտէրի ,
տաղլարըն իմփէրաթօրու տիքիլտի , Մաֆէրհօրն :

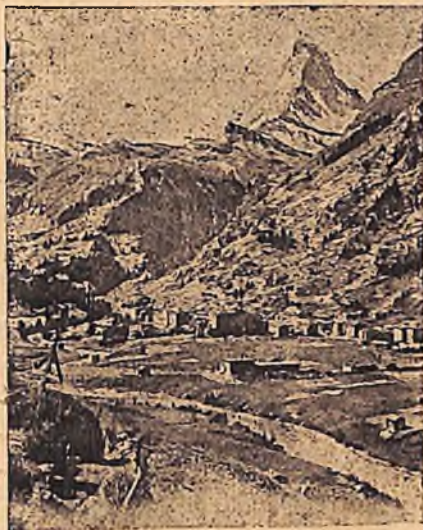
Կէօրիւր կէօրմէղ հէր իքիմիղ տէ «Մաթէր հօրն» տէյու
նիտա էյլէտիք , զիրա անը կէօրիւպ տէ թանրմամադ միւմ-
քինսիղ խտի : Նէ գատար տէֆալար թասվիրինի խարիթա-
սընը , փանօրամտընը կէօրմիւչ , հազդընտա օգումուչ վէ
օլ հաչմէթի խալալ էյլէմիչ խտիմ իլթի պուրասա գարչըմտա
տուրուր խտի՝ Տիւնեատան 10000 ալադ հիւքսէք պիրթապան
իւզէրինէ դօնուլմուչ , 5000 ալադ հիւքսէքլիյինտէ պիր հէյ-
քէլ , պիր սանէմ , պիր մախրութ , պիր գայա փարչասը
տըր քի ուճու պուլուլթլարտան Լօղարը չըգըպ սէմա-
վաթա Լէթիլիյօր վէ թէփէսի պիր աղ սօլա տօղրու էյիլմիչ տիր :
Զանն էտէրսին Ալի տաղլարընը քէչֆ էյլէմէք իւզրէ պու ուչ-
րումլարտա թէլէֆ ի հալաթ էտէնլէրին զիքրինի էպէտի
գըլմադ իւզրէ , 2 միլ թապան իւզէրինէ դօնուլմուչ պիր միլ
հիւքսէքլիյինտէ պիր ապիտէ խտի :

Նէ աճայիպ պիր մէվգի , նէ պէօյիւք պիր հուգուր ,
օրթատա , պաչը պէյադ թաճ իլէ թաճլանմըչ պուլթէմքինլի
իմփէրաթօր , էթրաֆընտա պէյադ խիլաթ կիյինիպ ինթի-
րամէ տիղլիմիչ Լապլէրլէր , պօյուհլարընը իհաթա էտէն ճէ-
սիմ էլմաս կէրասնլըզլար վէ ալադլարը ալթընտան չըգըպ

դայալարտան դայալարա տէօքիւլէն ճէնտէլլէրին մուզիդա վէ թէրէննիւմլէրի, պուրատա խալիդին հուզուրուը հիսս էթտիրիյօր իտիլէր. ինսան քէնտի աճղընը, թապիւթըն ազամէթինի վէ անըն Միմարընըն հաշմէթինի կէօրիւյօր իտի: էօյլէ պիր միւզախանէյէ, էօյլէ պիր կալիւրիյէ սէյր էտիյօր իտի.ք քի, հէր թարաֆտա օլ պէօյիւք ուսթատըն էլլէրինին էսէրլէրի ասըլմըլ իտի: Պուշլար Ռաֆայէլլէրին, Անճէլօլարըն էսէրլէրինտէն նէ դատար ալի վէ նէ դատար ճէլլի իտիլէր:

Ջ Է Ր Մ Ա Թ

Օլ կիւնիւ էօյլէտէն 3 սաաթ սօնրա Ջէրմաթա եէթիւտիք: Պուրատը 1500 սէքէնէսի օլան պիր քէօյ տիր քի պու



պէօյիւք տաղ էթէյինտէ վէ վիսսի տէրէսի իւզէրինտէ օլմատը. կիւզէլ մէվդիի վէ մէնզարէսի ճիհէթիլլէ իսվիչէրա Կօլճուլարը իչիւն Մօն Պլան էթէյինտէ Շամօնի քէօյիւ կիպի մէշհուր պիր մահալ օլմուշ արը: Պուրատա պիր քիլիսէ հալլուսընտա Ալի տաղընտա թէլէֆ օլմուշ ինկիլիդլէրին մէզարը վար տըր վէ պիր միւզէխանէ վար տըր քի, օրատա պու ատէմլէրին Կատիկիւարլարը վէ տաղլարըն պէօյիւք փանօրամատը դօնուլմըլ տըր: Պուրատա պիր չօգ սէյ-

Ջ Է Ր Մ Ա Թ

ճահլարա թէսատտիւֆ էյլէտիք. Պաղըլար աճայիպ չէքլլէր-

տէ կիյնմիչ օլարագ տաղլարա թըրմանմաղա հաղըրլանմադտա , նիչէլէրի իսէ պուղլար ալէմինտէն ալտէթ էտիպ պաշարընտան կէչէն հիքեայէլէրի սէօյլէմէքտէ իտիլէր : Պաղըլարը հօգարըտա դարլար իչինտէ կիճէյի կէչիրմիչլէր , պաղըլարը հօլլարընը դայպ էթմիչլէր վէ դայէթ փարլագ վուգուաթ կէչիրմիչ իտիլէր : Պունլարը տինլէտիքճէ իճրա-աթ վէ չէօհրէթ արգուսու տէրունիմիղտէն դայնայըպ՝ պիղ տախի պէօյլէճէ թըրմաղա դարար վէրտիք վէ պու պէօյլէք թէչէպպիւս իչիւն նէլէր լաղըմ իտիյինի սուալ էյլէտիք :

Էվվէլ էմրտէ այաղընտա գալըն դօնտուրալար օլուպ թապանլարընտա սիվրի էնքսէրլէր օլաճագ քի պուգտա դայմայասըն : Էլինտէ գուվվէթլի պիր ասա օլմալը քի կէրէ սափլայըպ տայանասըն , էյէր դըրըլըր հա դայար իսէ , աշաղը հուվարլանմաղ վար : Էլինտէ պիր տէ պալթա օլաճագ քի պուգ իւղէրինտէ այագ կէրլէրի աչասըն , չայէտ այաղըն դայարսա Իսվիչէրանըն պաչդա պիր սթառիյօնունա կիտէր իմիչ սին վէ պիլէթսիղ տէյու սէնի տըշարը չըգարմաղլար իմիչ : Պէրապէր պիր տէ մէրտիլէն օլաճագ քի պաղը ուչրունա չըգմագ իչիւն դուլլանաճագսըն , հօգ իսէ սա-աթլարճա տօլաշըպ գարնըն աճըղմաղ թէհլիքէսի վար իմիչ : Պունտան մատա պիր դաչ կիւղ այաղ ուղոնիւղոնտա պիր իփ օլաճագ իմիչ քի պաղը էնիլմէղ ուչրումլարտա օլ իփի պէլինէ պաղլայաճագլար վէ սէնի աշաղը սարգըտաճագլար : Նէ՞ քէյֆլի չէյ . . . Պաչդա պիր իփին ուճունտա պիր տէմիր չէսկէլ օլաճագ քի կիւքսէք ուչրումլարա աթըպ կէչիրէճէքսին , վէ իփի թութուպ հօգարը թըրմանաճագսըն . վէ խաթընտա թութաճագսըն քի՝ չէսկէլին ուճու դայարղընտա կիտէճէյին կէր կինէ Իսվիչէրա տախիլինտէ օլաճագ , չէօյլէ քի հուսուսու կէչէր իքէն կէօմրիւք դահմէթի օլմայաճագ տըր : Պու տա փէք ալա , . . . Պաչդա պիր իփ տահա օլաճագ քի հէփ արգատաշլար պէլլէրինէ պաղլայըպ պիր տիղի օլաճագլար , չէօյլէքի պիրինին այաղը դայար իսէ օլ պիրլէրինէ ասըլըպ դալսըն վէ հուվարլանմասըն , չայէտ

մոռութիւնդա կիթմէյէ իսրար էտէր իսէ , եա իփի դըրսըն սա-
վուչսուն , եատա արդատաչլարը պէրապէր կէօթիւրսիւն :
Պու փէք ուսուցումա կէլտի , հէման Ալամանըն իւզէրինէ
պազտըմ վէ տիւչիւնտիւմ քի իփին հոգարըսընա օնու
պաղլայայըմ վէ ալթ պաչտա պէն տուրայըմ , չէօյէքի դօր-
դուսուղ այաղըմ գայսըն : Յադաթ սօնրա տիւչիւնտիւմ քի ,
եա Ալամանըն այաղը գայըպտա հոգարը պաչա տօղրու կի-
տէճէք եէրտէ աչաղը պաչա տօղրու կիթմէյէ նիյէթլէնիւր
իսէ , եախօտ պէրապէր եօլա չըգար տա պիր պիրիմիդէ չար-
փըլըր իսէք , եախօտ պէն եօլտա պիր եէրէ թագըլըր տա
Ալաման եօլուչա տէվամ էթմէյէ ինատ էտէր իսէ , վէ
պու ատէմի հօլուչտան տէօնմէյէ իգնա էտէմէղ իսէմ ,
եախօտ կիտէճէյիմիդ եէրէ պէն քէնսիւնտէն էվվէլ եէ-
թիչիւր տէ Ալաման սօնրատան աճէլէ իլէ կանըմա կէլիւր
իսէ . . .

Տահասը վար . հիւզիւնտէ իփէք պիր էօրթիւ օլաճագ
քի գար ֆուրթունատընտան պուրնուն եա դուչաղըն տաղ-
տա պիր եէրտէ դալմասըն : Կէօղիւնտէ սիյա՛ն կէօղլիւք օ-
լաճագ քի կէօղլէրին գարտան քէօր օլմասըն : Դալըն ֆա-
նէլալար կիյինէճէքսին : Պէրապէր պաթանեա , եէյէճէք ,
դութու էթլէրի , չարապ , դօնեադ , պիր դաչ դըլաղուղ ,
համմալ օլաճագ վէ քեաֆֆէսի պիր իփէ պաղլանաճագ :
Տօղրուսու չու թարիֆլէրի տինլէտիքճէ՝ պիր աղ տիւչիւն-
մէյէ գարար վէրտիք : Պէն տիւչիւնտիւմ քի հոգարը կիտէ-
ճէք եէրտէ աչաղը տօղրու կիտէր իսէմ , աճէպա պիր թա-
նըմատըղըմ եէրէ կէլիւր տէ եօլուչաչըրը՞ր մըլըմ , Ալաման ի-
սէ իփի դօփարըպ կիտէճէյի եէրտէ պիրա օլուպ օլմատըղընը
սօրտու , պաղէն պուլուչմատըղընը սէօյլէտիքլէրինտէ օ
տախի թէրէտտիւտ կէօթէրտի : Եյվա՛ն , պիր աղ էվվէլքի
պիգտէ կէօրիւլէն չէճաաթ վէ արգուլար սէօյիւնմէյէ պաչ-
լամըչ իտի վէ հարպտա պօղուլմուչ ասքէր կիպի պիր հէյէթ
քէսպ էյլէտիք : Ալաման էմնէտի , պէն տէ պիր աղ խասթա
օլտուղում խաթրըմա կէլտի : Օտամբըա կիտիպ պու մէսէ-

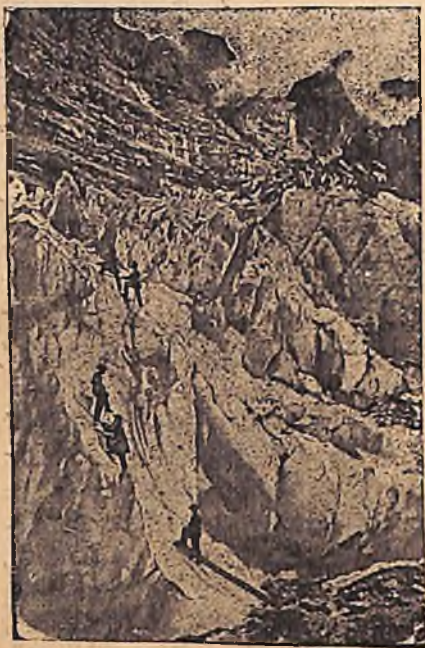
տիւշտիւմ, սօլ թարաֆըմ կէրէ կէլտի, էլպիսէլէրիւմ պիր
դայայա թաղըլըպ խըզը էքսիլթտիլէր. պիր իքի տէֆա
տահա տիւշիւպ պիր պէօյիւճէք դայայա թաղըլտըմ օրատա
դալտըմ: Անճադ 10 այագ էօթէտէ 800 այագ տէրինլիյինտէ
պիր ուչրում վար իտի: Քէնտիմի դապթ էթմէք իշիւն պիր
էլիւմ իլէ դայայը թութմագտա՝ օլ պիր էլիւմ իլէ պաշըմ-
տան ֆըշըլըրան դանը դապթ էթմէք իշիւն հարամա պաս-
մագտա իտիւմ, Պաշդա կէրլէրիմտէն տախի դան ադդօր ի-
տի: Էնճամ պիր ալուճ գար ալըպ պաշըմտաքի հարայա
պաստըմ վէ օ անտէ պայըլմըշըմ: Կէօզիւմիւ աշտըլըմտա
ադշտմ օլմուշ իտի: Օ կիճէ հալաշ հալաշ թըրմանարագ
Պրէյլէ կէթիշտիւմ:»

Պու հիքհայէյի օգուտուգտան սօնրա հօլտան կէլմիշ
օլտուղում վէ ուշգուսուղուղում խաթրմա տիւշտիւ, հա-
թաղա ուղանտըմ վէ կէօզիւմիւ աշտըմ քի սապահ օլմուշ:
Հէման թագէ դուլվէթ վէ չէճապթ իլէ մէմլու օլարագ
արգատաշըմըն հանքնա գօշտում: Միւմաիլէյհիւղիւմտէ պէօ-
յիւք պիր հարպա կիթմէք իւզրէ օլան պիր ճէնէրալըն հալընը
միւշահատէ էյլէտիյինտէ, «Աէօյլէ, չափուգ սէօյլէ» տէ-
տի:

«Էլվլէթ, գարար վէրտիւմ, տաղա չըգաճաղըդ» ճէվա-
պընը վէրտիյիմտէ, Ալաման աղըմտան չիւպհէ էտիպ իւ-
րիմէ պագմագտա իքէն, սաաթ Տտէ հօգարը կիտէն թրէնէ
օթուրաճաղըմըղը խապէր վէրտիւմ, վէ փէք քէյֆի պիր
դահվէ ալթը էյլէտիւք:

Պիրագտան 10-12 սէնէ էվվէլ հափըլմըշ օլան պու էլէքթրիք
չըմէնտըֆէրի իշինէ օթուրուսլ իփսիդ, պալթասըղ օլարագ
հօգարը պուլուլթլարա, Մաթէրհօրնուճ չահանի հուղուրու-
չըգմագտա իտիւք: 3-4 վալիօնտան իպարէթ քիւչիւճէք
թրէյնիմիդ՝ հըլան կիպի ուչրումլար էթրաֆընտան, դայա-
լար ալթընտան, տէրէ քէնարլարընտան, թունէլ իշլէրին-
տէն կէչէրէք չըգտըգճա վէ աշաղըտա պինլէրճէ այագ տէ-
րին տէրլէրի, հօգարըտա պինլէրճէ այագ կիւքսէք տաղ-

լէյի պիր աղ տահա մէջդ էթմէյէ դարար վէրտիք: Օտատա քիթապլարը չէվիրիր իքէն Լօրտ Տուկլասըն հիքեայէսինէ րասթ կէտիմ:



ԱԼՓ ՏԱՂԼԱՐԸՆԱ ԹԵՐՄԱՆՄԱԳ

Թատը տիմաղընտա գաւմըջ օլմալը քի Մր. Հուկմիբըր ախէր տէֆա կինէ չըգմըջ: Պու տէֆա տա չէօյլէ նազլ էտիյօր. «Պիր ուչըռմուռն քէօչէսինտէն կէչմէքտէ խտիմ այաղըմ գայտը: 10—12 այագ տիւշտիւմ, օրատա պիր գայայա չարփըըպ աչաղը սօղըռու հուվարլանմաղա պաչատըմ, հէր սըչըրամագտա պուղտան պուղա, գայատան գայայա տահա չիտտէթ իլէ չարփըմաղտա խտիմ: Պէօյլէճէ 10—12 սըչըրայըչտա 200 այագ գատար հօլ ալտըմ, սօն սըչըրայըչտա հաւլատա չէվլրիլպ տէրէնիլն պիր Թարաֆընտան օլ պիր Թարաֆընա

Պու դաթ 4 Խնկիլիդ իլէ պէրապէր, 3 տէ դըլաղուդ ալարագ պիր պիրինէ իփ իլէ պաղլանմըջ օլտուղլարը հալտէ պու տաղա հանի Մաթէրհօրնա Թըրմանըյօր իմիչէր: Արգատաչլարընտան Մր. Հատօնուռն այաղը գայմըջ վէ 4 Թանէսինի տէ պէրապէր ալըպ 4,000 այագ հէրտէն տիւշմիւշլէր: Մր. Հուկմիբըր իլէ գըլաղուդլարտան պիրի, իփ գըրըլսըղը սէպէպտէն պէրապէր կիթմէմիւշլէր: Օլ պիրլէրին ճէսէտի պուլունմուշ, լաքին Լօրտ Տուկլասըն ճէսէտի չիմտիյէ գատար պուլունամամըջ: Պու հօլճուլուղուն

լարը սէյր էյլէտիքճէ՝ Ալաման, Ա՛խ մայն Կօր, (Եա Ալլա-հըմ) տէմէքտէն պաշդա պիր շէյ տէմէյօր իտի : Եօգարըտա Բայֆէլպէրկ տէնիլէն մահալէ վէ Գօրնըր Կրաթ տէնիլէն նօգթայա դատար կիթտիք վէ կէօղիւմիւղ էօնիւնէ աշըլան փանօրամա անճագ սէմա մախլուգաթընըն Խօգարըտան սէյր էտէպիլէճէյի փանօրամա իտի : Գարշըմըդտա օլ էպէտի դայա Մաթէրնօրն, Խանընտա Մօնթ Բօղա վէ օլ պիր տաղ-լար : քեաֆֆէսի պէյաղ, թէմիղ օլուպ իւղէրլէրի էլմաա վէ ինճուլու մանթօլար իլէ էօրթիւլմիւշ վէ արալարը կէօնալէօն շէքլլէրտէ պիլլօր նէհրլէր իլէ թէգիին էտիւմիշ իտի : Իւ-ղէրլէրինի իհաթա էտէն պուլութլար կեահտա պիր դաիլ օլուպ տահա պիր ճէլալ իլէ կէօրիւնմէքտէ, զանն էտէրսին արա սըրա օլ նաղիք նիդապլարընը պիր թարաֆ էտիպ աշու կէօղէր իլէ պիղէ տօղրու պաղմաղտա իաիլէր : Մութլա-դա իսպիդ պուշլարը քէնտինէ էն Խաղըն Խէրաէ վաղէտիպ, անլէրէ իմթիյաղլար իհսան էյլէմիշ տիր : Շէմա թուլու էյլէ-տիլինտէ իլք տէֆա անլէրի սէլամլար վէ տիւնհալը թէրք էտիպ գուլմէթ իշինտէ թէրք էթտիլինտէ՝ սօն տէֆա պուշ-լարա վէտա էյլէր վէ ալթուն տուտաղլարը իլէ անլէրի թագպիլ էյլէր :

Պուրայա չըգմագ էօմրիւմտէ արղու էյլէտիլիմ էն պէօ-յիւք իմթիյաղլարաան իտի : Համտ օլսուն քի ասրըմըղըն միւճիղաթը սայէսինտէ էլէքթրիք դանատլարը իլէ րա-հաթ, սէլիմ հէր քէս իլէ Խօգարը չըգըպ պօյնոււմ գըրըլ-մաղտան կէղէ պիլիյօր իտիմ :

Պուղ նէհրլէրինին էն պէօյիլիւ Գօրնըր Կլալիլէր տէ-նիլէն տիր քի, պուշտան մատա 6 թանէ տահա վար արը : Հէման քիթապա սարըրըպ պու տաղլարըն, նէհրլէրին իամ-լէրինի անլամաղա վէ հաղղարընտա օգուլմաղա պաշլատըղ : 0 անտէ անլատըմ քի պուշլար տաիի ատի նէհրլէր կիպի նէհրլէր տիր վէ ռուար կիպի աղըպ կիաէրլէր : Շու ֆարգ իլէ քի սլու նէհրլէր գաթը օլտուղունտան դայըգ քիւրէք օլմայարագ, վէ էսլապըն ըսլանմայարագ իւղէրինտէ օթու-

րապիւիւրսին: Նասըլ իսէ հէր պէօյլէ շէյտէն պիր քեար, Վէ իսթիֆատէ չըդարմադ իսթէրլմ վէ այնի գէմանտա թէպտիլաթը սէվէրլմ: Խաթըրմա կէլտի քի, կիտէր իքէն շու պուզ նէհրի թարիդի իլէ կիթսէք հէմ չմէնտըֆէր վա-
րասընտան դուրթուլուրուզ, հէմ նէհրլն իւզէրինտէ կիտիպ



Պ Ո Ւ Ջ Ն Է Հ Ր Ի

մէնի մէնդարէլէր կէօրիւրիւզ, նէհր տէ պիդի ալըր աշադը կէօթիւրլւր: Պու քէշֆիյաթըմը արդատաշըմա խապէր վէր-
տիմ: Օլ ուֆադ էլլէրի իլէ օմուզլարըմա վուրուպ «պրաւօ» տէտիքտէն սօնրա ազլըմը պէյէնտիյնի անլաթաը վէ Խաթ
Խաթէ տէյիպ Կլաշիյէր իւզէրինտէ Խօշուլուզա դարար վէր-
տիք: Օլ ազլամը Բայֆէլպէրկ հօթէլինտէ կէլիրտիք: Տէ-
նիդ սաթշընտան 12,000 այագ Խօդարըտա վէ էպէտի դար
հուսուտուռնտան էօթէտէ իտիք: Սալօնտա օթուրան էհա-
լինին միւքեալէմէլէրինի, չազալարընը վէ քէյֆլէրինի թա-
րիֆ էտէմէմ: Ալամանըն գաչ դատէհ պիրա Խուվարլատը-
ղընը տա հիսապ էտէմէտիմ: Ազ դալսը քի մադսէտիմիդի
վէ քէշֆիյաթըմըդը ազղընտան դաշըրաճագ իտի: Հէր տէ-
ֆասընտա կէօզ էտիպ թէշլիքէտէն սազընաըրտըմ, զիրա
էյէր պու թարիդ օլ պիր սէյկահլարընտա խաթըրնա կէլսէ,
քեաֆֆէսի պուզ նէհրլնին իւզէրինէ դօշարլար վէ Խիւք

աղըրլաչսըղընտան նէհր աղըր հարաքէթ էտէր , Եօլուժուղ-
տան դալըրըդ տէյու գօրգույօր իտիմ : Սապահլայըն էրքէն
գալգըպ չէմսին տօղմասընը սէյր էյլէմէք իլլին պօրու չա-
լըպ պիլի ուչանտըրաճագլարընը խապէր վէրտիլէր վէ
տալարըմըգա չէքիլտիք :

Էրթէսի կիւն տիգգաթլէ օդուչուպ պագտըմ քի նէհրին
օրթասը տահա չափուդ հարէքէթ էտէր , քէնարլարը աղըր
կէլիր իմիլ : Իմտի էշեամըղը քէնարա գօյուպ պիղ օրթայա
պլինմէյէ գարար էյլէտիք , լաքին նէհր էփէյլի աչաղըտա
օլտուղոնտան օրայա նասըլ կիտէճէք իտիք : Խայլըճա
տիւչիննիւպ ճնա տախի պիր չարէ պուլտում վէ տէրհալ
արգատաչըմա խապէր վէրտիմ : Եանի պիր չէմսիյէ աչըպ
ուճոնտան թութաճագ վէ աչաղը աթլտյաճագ իտիք : Շէմ-
սիյէյի Ալմանա թագտիմ էյլէտիմ : Էլպէթտէ նէղաքէթ իղ-
թիղասը տալմա ախէրլէրէ իքրամ էթմէյի սէվէրիմ : Ֆա-
ղաթ թէչէքքիւր էտէրիմ տէյիպ իմթինա էյլէտի : Չօդ գօր
էյլէտիմ , մէմէքէթի դարըսը չօճուղլարը խաթըրնա կէլտի ,
պիլմէմ նէ իլլին չու իքրամը խօր կէօրտիւ : Պէն տէ պա-
ղը սէպէպլէրտէն տօլայը պու չէմսիյէ ուսուլունը սընամա-
տըմ : Պպիրաղ տօլաչըպ պիր Եօլ պուլարագ , նէհրին իւ-
ղէրինէ վասըլ օլտուդ վէ էշեալարը Եէրլէշտիրիպ պիղ տա-
խի օթուրտուդ քի կէչիպ կիտէր իքէն էթրաֆ մէնղարէլէրի
սէյր էտէլիմ : Խայլըճա պէքլէտիք , Մ . Հէրման 8 չըպուդ
իչտի , էթրաֆա պագտըմ քի Եինէ օլտուղուժուղ Եէրտէ իղ :
Պու քէչֆիմի խապէր վէրտիյիմտէ կէօղլիւլինիւ թագըպ
էթրաֆը կէօղտէն կէչիրտի վէ Եաի տէյու թաստըդ էթտի :
Սէպէպլինի սօրտում իսէ տիւլլինիպ տաչընտըգտան վէ նէհ-
րին հէր թարաֆընը պիր մուայթէնէ էթտիքաէն սօնրա ,
«մութլագա պիր Եէրէ թագըլմըչ Եիւրիւլէմէյօր» տէյու ճէվապ
վէրտի : Էնճամ պիրէր աղաճ քէսիպ իքի թարաֆլը աղաճ
իլէ գալտըրմաղա գարար վէրտիք : Էփէյի չապալատըդ օլ-
մատը , չու ալամէթ փարչայը զըմըլտաթամատըդ : Պլրինճի
Եէրտէ , նէրէտէն թագըլմըչ իտիլինի պիլմէյօր իտիք , սա-

նիէն էնի 2000 պոյու 40000, դալնըղը տա պիր դաչ հիւգ մէթրօ պիր պուզ փարչասը էփէյի աղըր օլույօր, գուզվէթիմիդ հէթիչմէտի: Մր. Հէրման էթրաֆը մուայէնէ էյլէր իքէն աման, «կէմիմիդ տէլինմիչ սու ալըյօր», տէյու նիտա էյլէտի նասըլ գօրդտուղումու թարիֆ էտէմէմ, դօշուպ կիթտիմ, հագիգաթէն պէօյիւք պիր շուղուր իչի սու տօլմուչ իտի: էլիմիդտէքի ասալար իլէ հօգլատըդ քի տիպի տէլիք տէյիլ, անճագ նէհր տաղտան պիր պէօյիւք թաշը սիւրիւքլէյիպ կէթիրմիչ վէ կիւնէչին հէրարէթինտէն թաշ դըղըպ էթրաֆընտաքի վէ ալթընտաքի պուզու էրիթմիչ վէ քէնտինէ պիր շուղուր հափմըչ օլարագ օլ պէրրագ սույուն իչինտէ տուրույօր իտի: Թէքրարէն իւմիտ վէ ճէսարէթ քէսպ էտիպ պիլաֆիթուր հօճուլուղումուղա տէվամ էթմէյէ դարար վէրտիք, իսյըլ տահա պէքլէտիք: Տօթում էսնէմէյէ պաշատը վէ ույուլարագ հօլա կիթմէյի թէքլիֆ էյլէտի իսէ տէ իթիրագ էթտիմ, չիւնքի հօլտա իքի թարաֆըն մէնդարէլէրինտէն մահրում օլմագ իսթէմէդ իտիմ, վէ գօրդտում քի Ձէրմաթա հէթիչտիյիմիդտէ ույանամայըպ կէչիպ կիտէրիդ: Էնճամ նէ վագթ հէթիչէճէյիմիդի անլամագ իւղըն ճէսվէլէ պագմագ իչիւն քիթասըլ աշտըմ, տիգգաթլէ օղում տում քի՝ պուզ նէհրլէրի կիւնտէ պիր փարմագ հօլ ալըրլար իմիչ, տէմէք քի այտա 3 փարմագ: Կիտէճէյիմիդ հէրի հիսապ էտիպ զարպ թագսիմ էտէր իքէն, անլատըդ քի՝ 500 սէնէտէն Ձէրմաթա հէթիչյօրուղ, հանի 2412 սէնէսի Օգօստոս այընտա օրատա օլաճաղըդ: Տօղրուսու պիրագ կէճէ դալըյօր իտիք, վէ հօլտա շայէտ հէմէք էքսիլսէ նէ հափաճաղըդ տէյու տիւչիւնիւր իքէն, Մր. Հէրման թիւթիւնիւ տախի աղ դալմըչ իտիյինի վէ պու հօճուլուղա քեհաֆի օլմայաճաղընը զիքը էտինճէ, հինէ սթասիյօնա կիտիպ էլէքթրիք վաղօնլարը իլէ պիր իքի սաաթտա աշաղը էնմէյէ դարար դըլտըդ: Թիւրքիատա դաթըր հօլճուլուղլարը աղըր օլույօր, տէվէճիլէրիմիդ փօթթանըն խապէրինի չաիուզ հէթիչտիւմէյօր, սըղըր արապալարը Անա-

տօլու չըմէնտըֆէրիմիզին կէլէճէյի սաաթը չափուք կէլիպ խապէր վերմէյօր, թէլէկրաֆըմըդ արապալարտան էվվէլճէ կիտիպ տօսթլարըմըդ խապէրտար էթմէյօր, տէյու շէքվա էտէր իտիք, լաքին շու պուզ նէհրի օնլարա դաթ դաթ տուա օգութուա: Պիզլիմ թէլէկրաֆլար պուզ նէհրինին եա-
նընտա աստթա եըլտըրըմ կիպի օլտու, չիւն հիչ տէյիլ Իդ-
միրտէն Մէրսինէ 30 կիւնտէն եթթիչէպիլիր:

Պու վազըա պաշըմըդա կէլտիքստէն սօնրա պուզ նէհրի հազընտա էյիճէ մէշգ էթմէյէ պաշլատըգ: Պունլար տօն-
մուշըրմադլար տըր քի $1\frac{1}{2}$ միլ էնինտէ, 5—6 միլ պօյոնտա
վէ 500 այադ գալընըդընտա պիր պուզ փարչասը տըր:
օլ էյրի պիւրիւ տէրէնին իչինտէ քէնտի ազըրըգլարը իլէ
դայըպ աշաղը տօդրու էնէր իքէն, թապանը աստթա պիր
սըյըրըդ իլէ կիպի սըյըրըպ իքի եանլարընա կէլէն քէօչէ-
լէրի, դայալարը, աղաճլարը, ուչրումլարը տիւղէյիպ կի-
տիյօրլար: Պաղըսը կիւնտէ պիր, պազըսը 2—3—3 փարմադ
գատար հօլ ալապիլիյօր իմիշ, պիզ էն ազըրընա բասթ կէլ-
միշիզ: Նէհրին իւզէրի տիւզ տէյիլ տիր: Ատէթա սու կիպի
տալդալը տըր վէ եէր եէր պու գօճա փարչա գըրըլըպ պէօ-
յիւք չաթլադլար մէյտանա կէթիրմիշ տիր քի, պու չաթ-
լադլարտան պիրինին իչինէ դայըպ տիւշէնէր շու իքի ճամ
տիւլարլար արասընտա իսթէտիքլէրի գատար աշա-
ղը կիտէպիլիլիլէր, ամմա հօդարը կէլմէյէ արթըգ տիւշիւն-
մէզլէր իմիշ: Պու էնիշ եաղա թէսատտիւֆ էտէրսէ դայէթ
սէրին օլուր իմիշ վէ էնէր իքէն հիչ պիր եէրէ թազըլմադ
գօրգուսը հօգ իմիշ:

Նազլ օլունույօր քի պիր թազըմ սէյեահլար կէղէր ի-
քէն անէրտէն պիրի պու չաթլադլարտան պիրինէ տիւշ-
միւշ: Բէֆիզլէրի պունու պուլմադ իչիւն ախէր պիրինին
պէլինէ իի պաղլայըպ պու պուզ կիրտապը իչինէ էնտիր-
միւյէր: 80 այադ էնտիքտէն սօնրա հօլ թէպտիլ օլմուշ վէ
պիր եանա սափըպ թէքրար էնմիշ, 80 այադ տահա աշա-
ղըա հօլուն թէքրար թէպտիլ օլունտուղունու կէօրիւպ

արդատաշարժնա քէնտինի կէրի չէքսինլէր տէյու իշարէթ վէրմիշ իտէ տէ անլամայըս տահա . աշաղը քնտիրմիշլէրէ քնճամ գուվլէթլիճէ չէքիս սիւքէրէք անլատապիլմիշ վէ կիւճ պէլա չէքիս գուրթարա պիլմիշլէր : Օլ պիւրի պուլունմամըշ :

Պուզ նէշրլէրի , օլ պիւրլէր կիպլի սատէճէ գում , թօիրազ , չաղը կէթիրմէքլէ իքթիֆա էթմէզլէր : Գայալարը , տաղ քէօշլէրինի , մէֆրէթ թաշարը վէ պէտէնլէրի էօնլէրինէ գաթըս կա իւզլէրլէրինէ ալարազ սիւրիւս կէօթիւրիւրլէր վէ աշաղըտա էրիտիքլէրի մահալտէ գանթարլարճա էրղըս պրաղըրլար վէ պէօյլէճէ ըրմաղըն տէլթասը կիպլի գայալըզ վէ թաշըգտան տէլթա թէշքիլ էտէրլէր : Պունլարըն ալթընտա սու ագընթըլարը օլուս օրայա թէսատիֆ էտէն իրի թաշար պուզ պէտէնի իլէ դէմինին արասընտա գալարազ սույուն իըզը իլէ չէվրիլէ չէվրիլէ քէնտիլէրէ կիւզէլ տիւզ չուդուրար կափըյօրլար : Պունլար տէյիրմէն թաշը կիպլի տէօնէր իքէն չըգարտըզլարը սէսալարը պուզ գալըն օլմազսա իշիտէպիլի իտիք : Պու պուզլարտան պիւրէր փարչա գօփարապիլսէք , տիւնէանըն պէօյլէք չէշրլէրինի գապլայա պիլիլիլ , չէօյլէ քի իսթանպօլ իւզէրլինտէ դօյաուղդումուզ փարչա 7 թէփէլէր իւզէրլինտէ սուրուր իքէն Պօղազ իշինտէն ատէթա թունէլ կիպլի կէչիս տէօնէպիլիլիլ : Մօն Պլանտան կէլէն փարչալար օլուղլարը կէրտէն չիմաի 500 — 1,000 ալազ աշաղըտա պուլունմագտա տըրլար : Պունլար պուզ քէրպանը իլէ սէնէտէ 40 ալազ հօլ կէլմիշլէր տէյու ֆարղ էթսէք չիմաիքի դօնագ կէրլէրինէ կէթիլմէք իշիւն 20 պին , կախօտ աղալի օն պին սէնէ հօլճուլուզ էթմիշ օլմալը տըրլար : Օնտան էվլէլ քէնտի էվլէրլինտէ նէ գատար գալմըշլար վէ չու մէվլիլէրլինէ կէթիլէլի դաչ սէնէ օլմուշ պունու հիսապ էտէմէտիմ : Մր . չէրմանա սօրտում , օմուղլարընը սիւքիս չըպուղունու չէքմէքտէն պաշգա ճէվաս վէրմէտի : Պուզ փարչալարը պաղէն հօլտա անա պէտէնտէն գօփուս սիւրաթլէ դօշար-

լար իմիշ : 1721տէ Իսլանտա ատասընտա պէօյլէ պիր փար-
չաճըդ դօփուսպ՝ պիր դաչ սաաթ իշինտէ 10 միլ եէր գայ-
տըգտան սօնրա՝ էօնիւնէ կէլէն գայա վէ դօփուգլարը եի-
թիւէյիպ տէնիղէ տիւչմիւշ վէ տէնիղ իշինտէ 7 միլ եէր
թութմուշ : Ալթ թարաֆընըն 600 այադ գըսմը սույուն
իշինտէ օլուսպ՝ պիր իւչիւնճիւսիւ տըշարտա դալմըշ : Պու
փարչա կէչտիյի եէրաէ ատէթա սըյըրլղը իւէ սըյըրլմըշ
կիպի պիր օլուդ աչմըշ վէ տէրիատա թութտուղու եէր
սէպէպինտէն տէնիղ եիւքսէլիպ դարայը պասմըշ : Լիմօնաթա
դատէհինէ աթըլմըշ պուղ փարչասը կիպի , տէնիղի տաչըր-
մըշ տըր : Իշթէ պու փարչալար տըրլար քի դութպ սէմթ-
լէրինտէքի տաղլար արասընտան գայըպ տէնիղէ տիւշէրէք՝
եիւղէ եիւղէ թա աչաղըլարա , վափօրլարըն հօլու իւղէրինէ
դատար կէլիյօրլար : Եագընտա Թիքանիֆ վափօրունուն
չարփըլտըղը պուղլար պու փարչալարըն գըրընթըլարը հա-
խօտ տէօքիւնթիւլէրի խիլէր : Պէրէքէթ վէրսին՝ Ալի տաղ-
լարը պունլարըն էօնիւնէ օմուղունու տայայըպ Ադ տէնիղէ
պրագմայօր , հօդ իսէ Ադ տէնիղտէ տախի այաղըմըղա աօլաչըր
կէղէրլէր խի :

Ինսան նէլէ՛ր էօյրէնիյօր : Էվվէլա պուղ նէհըլէրինին
հարաքէթ էթտիյինէ քիմսէ ինանմաղ խի : Շիմտի կիւնիւ-
նիւ սէնէսինի հիսապ էտիյօրլար : Պունա միսալ օլմագ իւղ-
րէ պիր վաղըա դիքր օլունույօր : 1820տէ իքի ինկիլիզ ,
պիր Բուս , պէրապէրլէրինճէ 3 թանէ գըլաղուղ օլարագ
տաղա չըդմըլար : Օրատա կէղէր իքէն պիր դար պէտէնի
իւղէրլէրինէ տիւչիւս պունլարը պիր պէօյիւք պուղ չաթ-
լաղը իշինէ աթմըշ : Պունլարտան պիրիսի արգասընտաքի
պէօյիւք պարօմէթրօ վէ օլ պիրի ասասը սայէսինտէ դուր-
թուլմուշ : պարօմէթրօ վէ ասա չաթլաղըն էնինէ թէսաաիւֆ
էտիպ դալմըշ պունլար տա իւղէրինէ ասըլա դալմըլար , օլ պիր-
լէր դայպ օլմուշլար : Պիր դաչ սէնէ սօնրա Տը Ֆօրպղ նամ էհլ
ի իւմ ի թապագաթ ք արդ կէլիպ՝ նէհըն հարաքէթինի հի-
սապ էտէրէք՝ 40 սէնէ սօնրա աչաղը եէթիչէճէքլէրինի

սէօյլէմիշ : 1861 Օգոս. 12տէ , նէհրին աշաղըտա երկախի
 եէրտէ հաղիգաթէն պիր թաղըմ ինսան ճէսէտի էսէրլէրի ,
 եէլէք , դժնտուրա , շափդա , Ալի ասասը փարչասը , պիր
 ֆէնէր վէ սաիր էչեա պուլունմուշ : Օլ վաղթ գուրթուլմուշ
 օլան գըրլաղուղ հալա պէր հայաթ օլուպ 73 եաշընտա խմիշ
 վէ կէլիպ պու փարչալարըն սահիպլինի թանըմը : Միւմա-
 իլէյհ պու պաղիլէլէրի պիրէր պիրէր մուպէնէ էտիպ , «էվ-
 վէթ , պու սաչ Պալմաթըն տըր , չիւնքի սարը սաչլը իտի ,
 պու տա ծնուն շափգասը տըր , փիէր Գարիէր սիյահ սաչլը
 իտի , օլ սէպէպտէն շու պաչ ծնուն օլմալը տըր վէ պու
 իսէ պաշընտաքի քիւրք շափգա տըր ,» տէմիշ վէ պուղ ի-
 չինտէ չիւրիւմէմիշ թաղէ դալմըշ օլան պիր էլի թուլթուպ եիւ-
 ղիւլիւնտէն թանըյարադ , «Պու տախի տօսթում Պալմաթըն
 էլի տիր , խաթըրմտան կէչմէղ իտի քի պու տիւնեալը թէրք
 էթմէղտէն տօսթումուն էլինի թէքրար սըգապիլէճէ-
 յիմ ,» տէյէրէք իշթիյաղլէ էօփմիւշ տիր : Նէ՛ աճայիպ
 պիր մէնղարէ օլմուշ օլմալը : Պու իքի էլլէր հարըմ ասը
 էվվէլ պիր պիրինի թուլթար իքէն՝ հէր իքիսի տէ թաղէ ,
 պէյաղ վէ եումշաղ իտիլէր : Շիմտի պիրի գէմանըն թէէսիրի
 իլէ դարարմը , պիւրիւշմիւշ վէ գուրումուշ , օլ պիրի իսէ
 40 սէնէ էվվէլ օլտուղու հալտէ դալմըշ իտի : Պուղլար օլ
 ճէնաղէլէրին էթլէրինի օլտուղու կիպի հըֆղ էյլէմիշլէր ի-
 տի : Պիրինին իւղէրլինտէն գէման կէչմիշ , օլ պիրինտէ գէ-
 ման տուրմուշ իտի : Պէօյլէճէ փարչա փարչա օլարադ օլ
 պիչարէլէր թաղէ , թապիլի բէնքտէ պուլունմուշլար վէ
 էլպիսէլէրինտէն խալլըսը տախի էրիմէքտէ օլան պուղլարըն
 արասընտան դուհուր էյլէմիշ իտի : Պու կիպի էսէրլէր վէ
 փարչալար տիդգաթ իլէ սաղլանըպ սէյահալարա կէօսթէրի-
 լիյօր : Իօլիւմտէն պիլէ իսթիֆատէ էտիյօրլար :

Ձէրմաթտա մէղարիսթանըն ուֆաղլըղը տիդգաթըմը
 ճէլպ էյլէտի : Իսվիլէրա թէքմիլէն տաղ վէ դայալըդ օլուպ՝
 իւղէրի եուֆգա թօփրադտան տէրի իլէ գապլը տըր :
 Պու թօփրադ իսէ , դարըշ գարըշ էքիպ չայըր վէ սէպղէ եէ-

Թիշտիրմէք իշին լաղըմ արը : Օլ սէպէպտէն տիրիւէր էօ-
լիւլէր իշին չօդ հէր վէրմէյօրլար : Պունուն չարէսինի պաշ-
դա հօլ իլէ պուլմուշլար , հանի էօլիւլէր մէզարը նէօվպէթ
իլէ գուլանըյօրլար : Սիւէտէն պիրի վէֆաթ էտիպ 5-10 սէնէ
պիր մէզարտա հաթըյօր , սօնրա մէզար օ խանէտէն պաշդա
պիրինէ լաղըմ օլուր իսէ՝ էվիէլքինի չըդարըպ քիլիսէսինտէ
ալթընտա օլան պիր մաղաշայա գօյօրլար վէ հէրինէ
օղլու հա դարընը կէլիպ հաթըյօր , իքիսի իւշիւ պիր հէրէ
կիրիպ սըզըմայօրլար : Պէօյլէճէ Զէրմաթ քիլիսէսինտէ մէ-
զար նէօվպէթինի կէշիրմիշ երիւլէրճէ ինսանլար հաթմադ-
տա տըրլար : Պու թէրթիպ չօդ խօշումա կէլտի , պիլիմ
շէհրլէրտէ մէզարըլըլար նէ դատար հէր թութույօր , նէ
դատար դըյմէթլի արալի թաթիլ օլտուդտան մատա շէհրլէր
իշինտէ փէք Ֆէնտ պիր չիրքինլիք տիր : Հէր քէս մէզարտա
շու տիւնհանըն դաշմէթլէրինտէն պէշ ճս սէնէ րահաթ էթ-
տիրքտէն սօնրա՝ պէօյլէ պիր հէրտէ պիրլիքտէ պուլունսալար
հէմ ճանլարը սըզըլմաշ , հէմ տէ եէվմի գըլամտա տախի
պիրլիքտէ դալըըպ կիտէճէքլէրի հէրէ կխտէրլէր :

Պիշարէ էօլիւլէրին վէ չիֆթճիլէրին հալընը կէօրաիւքճէ
պիլիմ միլիօնլարճա տէօնիւմ խալի արաղիլէր խաթըրմա
կէլիր իտի : Պուրատա 90 տէրէճէ հօդուշ իւղէրինտէքի
պիր ալուճ թարլայը գէր էտիպ տէ նաֆադա չըդարմադա
չալըլըյօրլար վէ նիշէլէրի չիֆթլիյինտէն աշաղը հուվարլա-
նըպ պին այագ աշաղըլարտա փարա փարչա օլուր իմիշ :



ԼՍԻՔ ԳԱՊԼԵԶԱԼԱՐԸ



Իսվիլէրայա կիտիպ տէ Մօն Պլան տաղընը կէօրմէզ-
տէն կէլմէք էլպէթ խաթրըմօտան կէլմէզ խաի: Մօն Պլան
Ալփլարըն տխէր եիւքսէք պիր զիրվէսի օլուպ Մաթէր
Հօրնուն պիրատէրի խսէ տէ՝ անտէն 1000 այադ տահա հօ-



ԳԱՊԼԵԶԱ ՄԵՆԶԱՐԷՍԻ

դարը սրչբամը, ևանի 16000 այադ եիւքսէզլիյինտէ վէ
ձրանսա հուտուտընտա սըր: Պուրայա կիթմէք իչին հօլա
չըղըպ թէքրար Վիսպ տէրէսինտէն կէլէրէք՝ հօլտա Լիւք
տէնիլէն մահալէ կէլաիք: Պուրասը տէրէ իչինտէ պիր դաստաղա
օլուպ դասղըճալարը ճիհէթիլլէ մէշհուր սըր: Պու դասղը-
ճալար չիշմանլարը դաիֆլէթմէք իչին ֆաիտէլի խմիշ, վէ

տիւննւանըն հէր թարաֆընաան 80—100 օդալըշ մալլար օրայա կէլիս հէր կիւն 4—5 սաաթ թուրշու կիսի պու սուլարըն իշինտէ գալարադ ինճէլիօրլար իմիշ : Պանեօ մահալինէ կիրատիք , սուլոն իշինտէ Լէվիաթան կիսի պիր թադըմ ինսանլար , տահա տօղրուսու եադ ֆըշըլարը եիւզիւս պուրմադտա իտիլէր : Սուլոն իւզէրինտէ թախթա մասալար դօնուլմուշ օլուսլ՝ օնլարըն իւզէրինտէ պաղըսը թամմ էթմէքտէ , պաղըլարը սաթրանճ օյնամադտա իտիլէր : Պոնլարըն պաշլարընը սուտան տըշարըտա կէօրտիւքճէ Ատանա ըրմաղընտա կէօրտիւլիւմ մէնդարէլէր խաթրմա կէլիօր իտի : Ալաման սօլոնուս սուլա կիրատի , իւզէրինտէ պիր չօդ ֆաղլա եադ վար իմիշ : Պէն տախի կիրտիւմ , լաքին օ եաղլարտան պիրաղընը ալապիմէք իւմիւսիւ իլէ , եինէ տէ՝նէ Ալամանա նէ պանա ֆաիտէսի օլմատը , նէ թարթը իլէ կիրատիք իսէ օ թարթը իլէ չըգտըդ :

(1) ագլամ հօթէլտէ կէօրտիւլիւմ պիր մէնդարէլի ասլա ունուտամամ : Սօֆրատա օթուրուր իքէն պիր կէնճ գատըն կէլիս սօֆրայա օթուրտու : Էօմրիւմտէ պէօյլէ պէօյիք պիր գատըն կէօրմէմիշ իտիւմ , ճիւմէմիղին տիղզաթը անա ճէլս օլոնտու : Էօյլէ պիր պօյ վէ էնտամը վար իտի քի շայէտ պիր իմիլէրաթօրիչա ինթիխապ էթմէմ պու գատընը ինթիխապ էտէր իտիւմ : Գատընլարըն Մաթէր Հօրնը , Մօն Պլանը իտի : Հէփիմիլս կանընտա ատէթա պէպէք կիսի կէօրիւնիւօր իտիք : Ալաղա գաղգմաղա ութանտըմ , ինսան պէօյլէ իրի օլո՛ւրմը իմիշ վէ պէօյլէ ուֆադ օլո՛ւրմու իմիշ , աէյու տիւշիւնտիւմ : Սիմաքընա պադտըմ դայէթ կիւզէլ իտի , օլ պօյ վէ էնտամա կէօրէ սիմաքը վէ կէօղէրի վար իտի : Էվվէլա դայէթ չիշման վէ չիրքին իմիշ , 4 ալ տըր կիւնտէ 5 սաաթ պու սուտա եաթըրըլա եաթըրըլա , 20 օդա դայս էյլէմիշ վէ պիշիմէ կէլիլի իտի : Պուրատան էօթէ Կօլճուլուղուլմուլ թամմ պիր տաղ Կօլճուլուղու իտի : Բօն նէնրի գըյըսընտան վատիլէրտէն տաղլարտան , աէրէլէրտէն , թունէլլէրտէն կէչիսլ՝ եիւքսէք ուշրուլար օրմանլար պաղլար պաղլէլէր արատընտան կէշէր

Իճէն հիս էթտիյիմ հալլէրի թարիֆ էտիպ անլաթմազտան
աճիղ իմ: Պիղճէ սաքին օլմագ տէյիլ հաթթա օրալարա
կիթմէք պիլէ նագասպիլ տէյու Փարզ էթտիյիմիղ մէվիլլէր
ճիւմլէսի մէսքիւն, հէր թարաֆը չէն, հէր պիր արչըն եէ-
րի տիգգաթ վէ իհթիմամ ալթընտա իաի: Պէօյլէճէ կիտէ-
րէք Արճէնթիէր տէնիլէն մահալէ հարըմ սաաթ գալա պիր
մէսաֆէտէ օլ գօճա իմիլէրաթօր Մօն Պլան դարչըմըզա տի-
քիլտի: Օրթատա քէնտիտի աղամէթ իլէ օթուրմուչ էթրա-
ֆընտա հալլէրանը իտէ սաֆպէսթէ ի իհթիրամ օլմագտա
իտիլէր, պիր աղ իլէրիտէ Արճէնթիէրէ վէ անտէն Շամօ-
նիյէ վասրլ օլտուդ:

Զէրմաթ քէօյիլ Մաթէր Հօրնա չըղմագ իչիւն մէրքէզ
վէ մէվլըրֆ օլտուղու կիպի Շամօնի տախի Մօն Պլան իչիւն



ՇԱՄՕՆԻ ՎԷ ՄՕՆ ՊԼԱՆ

պէօյլէ տիր, վէ իսվիլէրա իչինտէ սէյեահլար իչիւն էն
մէչհուր մահալլէրտէն պիրի տիր: Շամօնի Ֆրանտա տախի-
լինտէ օլուպ՝ Արվա բրմաղընըն իքի զըյըսընտա, սաղլարըն
օրթասընտա, կիւղէլ, չէն, ուֆագ, պիր քէօյ տիր: Պու-
րատա պիր մէյտանտա Ալի տաղլարընա իլք չըզան Տը Սօ-
նիւր վէ Պաշմարըն զիքրինէ պիր ապիտէ բէքզ օլուհմուչ վէ

քիւչիւճէք մէղարիսթանընտա Ալի տաղարը գուրպանլարը-
 նըն մէղարլարը վար տըր : Պու քիւչիւճէք քէօյիւն սօգադ-
 արընտաքի շէնլիք վէ քէյֆի թարիֆ էտէմէմ : Հէր քէս
 տաղ էլպիսէլէրի կիյինմիշ , առալարը , թօրպալարը իլէ տօ-
 լաշըպ՝ շու կիւզէլ միւզէյէն տիւքքեանլարտան զիքրիյէթ
 իչիւն դարթլար վէ ուֆադ հէտիյէլէր ալմագտա , պիր թա-
 դըմլարը տա հօլլար իւզէրինտէ գօնուլմուշ մասալար պա-
 շընտա օթուրուպ հէյիպ իչմէքտէ խտիլէր : Հօթէլիմիզին
 պալգօնու տէրէյէ նազըր օլտուղոշնտան՝ չաղլայան սուլա-
 րըն մուսիգասընը տինէյիլ օթուրուր իքէն կէօղլէրիմի
 դալարըրպ Մօն Պլանա պադտըմ վէ պու դատար հաշմէթ-
 լու պէօյիւք պիր վարըղըն պէնի հուզուրոշնա շու գատար
 հազըն կէթիւրաիյինէ թէաճճիւպ էյլէտիմ : Տիւնհատան 16
 պին այադ հօդարը չըգմը՝ մաղրուր վէ միւֆթէխիր պաշընը
 թա սէմավթա գալտըրըպ՝ պէյադ պաշընը շէմսին ալ-
 թուն փէրթէվլէրի իլէ թաճլամը պէլինէ էլմաա գուշագլար
 սարըպ , պուլուլթլարը այադլարընա էօրթիւ էյլէմիշ օլան
 շու ադամէթ՝ նոտըլ օլուպ տա պիզէ պու դատար հազըն-
 լըգ կէօսթէրաիյինէ՝ հաթթա ինսան տէնիլէն շու ուֆադ
 շէլլէրին թա թէփէսինէ գատար թըրմանարադ քէնտինէ
 թաճիլլիք վէրմէսինէ միսաատէ էթտիյինի անլայտմատըմ :
 Տիւնհատա հիչ պիր հէրտէ հիչ պիր տաղ ինսանա պու
 դատար հազըն օլմամը վէ ինսանլար հիչ պիրինէ պէօյլէ-
 ճէ թագարրուպ էթմէյէ ճէսարէթ էտէմէմիշ տիրլէր : Ազ-
 շամ օլտու պիզ զուլմէթ իլէ մուհաթ խտիք , ամմա Մօն
 Պլան հալա շէմ իլէ սարըշմըլ օլարադ մուհապպէթ էյլէ-
 մէքտէ խտի , պիզ զէմիհտէ կէճէ իչինտէ խտիք , հօդարտա
 իսէ սէմայա մախտուս պիր կիւնաթիւզ վար խտի : Էնճամ
 շէմա ալթուն տուտադլարը իլէ սօն պիւսէլէրինի թագտիմ
 էյլէյիլ վէտա էյլէտիքտէն սօնրա՝ մահիթապ հէթիլիպ ա-
 նը կիւմիւշ թէլլէր իլէ իհաթա էյլէտի : Օ նէ՝ տէպաշպէլ
 նէ՝ ադամէթ , նէ՝ ճէլալ , նէ՝ էթաֆէթ խտի : Ճիւմլէմիզ սիւ-
 քիւթ վէ ինթիրա՝ իլէ տուրուպ պադմագտա խտիք , վէ

պիրպիրիմիդէ , « Սուս օլունուզ ձիւմէյէ Գատիրին սիմասը-
նըն փէրթէվէրի աքս էտկօր , » տէմէքտէ խտիք :

Երինէ տէ տէհրլէրճէ ինսան ալաղը պատմամըշ վէ տէհրլէրճէ
պատմայաճադ օլան շու մահալ , ասրըն միւճիզաթլարը սա-
յէսինտէ ատէթա պիր ճատտէ վէ հօլա թէհաւվիւլ էյլէմիշ
խտի : Նաղիք գատընլար վէ չիք էֆէնտիլէր հէր թարաֆ-
տան կէլիւլ էլէքթրիք զկշալարը իլէ միւնէվվէր սօղաղլար-
տա , էպէտի գարլարտան ազան սուլարըն սէտասընա չաղը
վէ թէրէննիւմ սէտալարընը գարըշտըրարադ կէզմէքտէ
վէ չօղլարը տաղա թըրմանմադ իշին հաղըրլանմադտա ի-
տիլէր :

Պուրատա հէր չէյ դանուն թահթընա վաղ էտիլմիշ տիր :
Պիր մէրքէզի ի խտրէ վար տըր քի տաշա չըզմադ իշին
օրատան րուխտաթ ալընմալը վէ գըլաղուզ , համմալ , հէր չէյ
օրատան իճար օլունմալը տըր : Պունլարըն ձիւմէսինի թէր-
թիւլ էյլէմէք օլ մէրքէզին իշի տիր : Պիր գըլաղուզ Ծ լիրա ,
պիր համալ Չ լիրա տըր : Հանկըսընըն հէօվպէթի իտէ ծըր
ալապիլիրսին վէ հէր պիր լէվաղիմաթընը պէրապէր ալա-
ճաղսըն : Էնճամ Մօն Պլանա չըգըպ պօյնուն գըրըլմաղտան
վէ հանըլը պիր թարաֆա կիթմէզտէն կէրի կէլիր իտէն՝ պու-
մէրքէզտէն պիր տէ տիպլօճա վէրիլէր : Վէ գօյնունա գօյնալ
մէմլէքէթինէ կէլիր տօսթլարընա կէօսթէրիրսին վէ պէօ-
յիւք ատէմ օլուպ իֆթիլասր իլէ կէզէրսին : Հէր քէս սէ-
նի փարմադ իլէ կէօսթէրիր : Ալաման տօսթոււմ իլէ պիզ
պու իմթիյաղտան մահրոււմ օլաճադ տէյիլ խտիք , քէնտի-
միդէ պիր չէքէ տիւզէն վէրիւլ հաղըրլանմադ իւզրէ օ ադ-
շամ պիր ույզուշա կաթարդ :

Սապահլայըն մըիւլը դօնտուրայը ալաղըմըզա չէքիւլ ,
ատալարը էլիմիդէ ալտըք վէ գըլաղուզլարը , համմալլարը ,
իլիլէրի , մէրտիվէնլէրի , գաթըրլարը , եիւքլէրի , կարալա-
րըմըզը սարաճադ իլաճ վէ փամուղլարը , իւզէրիմիդէ օգու-
յաճադ փափաղլարը , թէճկէրէ , թապուլթ , աշճը , պիրաճը ,
վէ ճէնաղէ արապալարընը թէտարիք էտիւլ , հօլա չըզմաղա

հազարլանմըն ի ճէն , սօգաղըն օրթասընտա դօնուլմուշ պէօ-
յիււք կիւղէլ պիր տուրպլին կէօղլումէ իլիշտի վէ պու թա-
րիդ իլէ հանի տուրպլին իլէ Մօն Պլանա չըգմադ խաթրըմա
կէլտի : Պու Ֆիքրիմի Մր . Հէրմանա սէօյլէտիմ իսէ ագլը-
մը օլ դատար պէյէնտի քի պօյնումա սարըլըպ իքի էլլէրի
իլէ արդամը վուրարադ , «էրմէնիլէր արասընտա պէօյլէ
ազըլը ատէմլէր օլտուղու իչին օ միլլէթ թէպրիքէ
շայան տըր ,» տէտի : Պաչըմը էլլէրինտէն դուրթարըպ
րահաթլաչըր րահաթլաչմադ՝ թէքմիլ տաղլարը կէ-
զիպ կէլմէք իչին տիւրպլինճի իլէ պիրէր ֆրանզա փա-
ղարըզ էտիպ տուրպլինին էօնիւնէ օթուրտուդ վէ չափուճադ
պիզի էվվէլճէ կիթմիշ օլան զաֆիլէյէ կէթիշտիմէսինի
տուրպլինճիյէ էֆր էյլէտիք , չիւնքի պէօյլէ թէհլիքէլի կէր-
լէրտէ հալընըզ նէթմէք իսթէմէյօր իտիք : Տուրպլինճի հօլ-
ճուլուղումուդ տուրպլին իլէ օլտուղունը , օթուրտուղու-
մուդ սանապլիանըն կէնի վէ սաղլամ օլտուղունու , վէ
չէհլին իչինտէ ճատտէ իւղէրինտէ օլ դատար թէհլիքէ օլ-
մասըղընը խապէր վէրտի իսէ տէ , պիզ կինէ վաթանա
կիթմէք իսթէտիյիմիզի , օրատա չօլուդ չօճուդ սահլպի օլ-
տուղումըր վէ պաչըմըզ թէմամ օլարադ տլտէթ էթմէք
իսթէտիյիմիզի խապէր վէրտիք , օլ սէպէպտէն պու դալապա-
լըզ իլէ ճիւմլէ մուհիմամը պէրապէր կէօթիւրէճէյիմիզէ
խարար էյլէտիք : Անտէն ճիւմլէ չէճատթ վէ քիւսթախլը-
ղըմըզը թօփլայըպ վասիյէթիմիզի հաղտըզ վէ սօն պիր նա-
ղար իլէ տիւնհայա վէտա էյլէտիքտէն սօնրա հօլա չըգտըզ :
Պիր աղ կիթտիքտէն սօնրա պուդ սահրալարը իչինէ տիւշ-
տիւք էօյլէ հօղուչլար թրմանմադտա , էօյլէ տէրէլէր կէչ-
մէքտէ , վէ էօյլէ ուչրումլարա թէստտիւֆ էյլէմէքտէ ի-
տիք քի պիր արա ճէսարէթիմիզ կէվէլիպ կէրի տէնմէյէ
նիյէթ էտիյօր իտիք : Ս անտէ Ալամանըն սէտասը դուլաղը-
մա կէլտի վէ պիրպիրիմիզէ ճէսարէթ վէրէրէք հօլումուդա
կիթտիք : Պիրաղ տահա հօգարըտա 12 քիչիտէն իպարէթ պիր
զաֆիլէյէ րասթ կէլտիք քի 3իւ գըզ իտի : Պունլար պիր
իփէ տիզլիմիշ օլարադ այրը այրը հիւրիւմէքտէ իտիլէր : Ա-

յապարհները դաւարընդ գոյառուղւարհներ , տէօնիւս թէքէլլիւմ
էթտիքլէրինի , կեանտա պիր շիշտէն պիր շէյ իշտիքլէրինի ,
կիւլտիւքլէրինի , օթուրտուղւարհներ քեաֆֆէսինի կէօրիւ-
յօր խաիք : Հէման հանըմըգտա խաիլէր , պիղ քէնտիլէրէ
սէօյլէյօր խաիք , նասըլ իսէ ճէվապ վէրմէյօրլար խաի : Պիղ
տախի հօգարը հօգարը թըրմանըպ հէր պիր կիւճլիւքլէրի
Ֆէթհէտէրէք հօգարըյա եէթիշտիք : Պուրասա կէօղիւ-
միւղ էօնիւնէ աչըլան մէնղարէյի նասըլ թարիֆէտէյիմ :
Ալի աղլարը թէքմիլ տիղիլէրի իլէ , ճաթէր Հօրնլար , Պօ-
թէ Հօրնլար , Կիւլէք պօղաղը , փօփօղաթափէթըլ , Հիմա-
լայա , Ալէմ տաղը , Չըպուղ Ապուս օվաղը , Հայմանա , Քէ-
շիշ տաղը , Արարտս հէփ կէօղիւմիւղիւն էօնիւնտէ խաիլէր :
Կլասիյէր տը Պօտասան վէ անըն հալըրուլարը տա տաղ-
լարըն արասընտա կէօրիւնմէքտէ խաիլէր : Ալէմ այաղը-
մըղ ալթընտա , պիղ իսէ կէօքլէրտէ սէմայա պիր ա-
սըմըղ պիր եէրտէ խաիք : Օ էմնատէ թամմ տաղըն թէ-
փէսինէ եէթիշտիշ խաիք : Ալաման տօթթում էօյլէ պիր աշ-
գա կէլտի քի շտիպասընը չըգարըպ , հուրա՜ տէյու պա-
ղըրտը : Կէօղիւմիւ գալարընդ պաղարմ քի սօղաղըն օրթա-
սընտա օթուրմուչըղ վէ մահալէ չօճուղարը պաշըմըգա
թօփլանմըլ խաի : Արգատաչըմա վուրարապ «Նէ՞ հափը-
յօրսուն , պուտալա կիպի նէ՞ պաղըրըյօրսուն ,» տէտիյիմ-
տէ , օ տախի կէօղիւնիւ առըրպինտէն գալարըր վէ պէօյ-
լէճէ պիր սանիյէտէ պինլէրճէ այաղ իրթիֆատան աչաղը
էնմիշ խաիք , վէ սաղ սէլիմ Շամօնիտէ խաիք : Պիրպիրիմի-
ղէ սարըլըպ թէպրիք էյլէտիքտէն սօնրա՜ տէրհալ մէրքէղէ
զօշուպ տիպլօմալարըմըղը իսթէտիք , լաքին իսթինա էյլէ-
տիլէր , հաթթա պիր թանէ աէ մէմլէքէթտէ վալիտէմ ի-
չիւն սաթուն ալաճապ խաիմ . օնու տա վէրմէտիլէր : Պիղ
թա թէփէյէ չըղմըլ խտիյիմիղի խտաիա էտիպ օրասա կէօր-
տիւյիւմիւղ շէյլէրի պիրէր պիրէր խապէր վէրտիք : Վալի-
տէմին իսթիյար օլուպ թա պուրայա գատար կէլէմէտիյինի
վէ տիպլօմասըլ թէրք ի տիւնեա էթմէսի պէօյլէք պիր մէ-

յուսիսէն ռաճաղընը խապէր վերտիմ, օլմատը կինէ պա-
շնր սալլայը պ իմթինա էյլէտի: Զիյատէ իարար էյլէտիք,
պաղըրմաղա չաղըրմաղա վէ պիր չէյ սէօյլէմէյէ պաշլատը:
Նէ սէօյլէտիլինի Այամանա սօրտում, «Բհաչքի Շամօնիտէ
պիր տէ թիմարխանէ ռսա» տէյօր, տէտի: Օ զաթըն պու
արզուսունու փէք մուհիդդ պուլտում, պէնճէ Շամօնիտէ
պու գատար հօթէլլէր կափմադտան խէ ատամ ազըլլը պիր
թիմարխանէ կափալար տահա միւնասիպ օլուր իտի:

Նէ տէհէթլու հիքեայէլէր նաղլ էտիյօրլար: Սըր ճօրճ
խամինտէ պիր ինկիլիդ, կանընտա պիրատէրի վէ պիր պաշ-
գասը օլարադ հօդարը չըգմըլլար: Պունլար պուլլար իւլէ-
րինտէ թըրմանըք իքէն աշաղըտան պէօյլէ տուրպին իլէ սէյր
էտիյօրլար իմիշ, էնճամ թա հօդարըյա էվրօփանըն էն
կիւքսէք ուճունա գատար չըգմըլլար վէ էնմէք իւզրէ իքէն
իւլիւ պիրտէն կէօդտէն նիհան օլմուշ վէ պիր տէ 2000 ա-
յադ աշաղըտա գարարթըլարը կէօրիւնմիւշ: Հէր քէս պուն-
լար արթըդ գրմըլտանմայաճադ տէյու պէքլէր իքէն՝ իքիւի
սօղըրուլուպ օլ պիր իւլիւնճիւ իւզէրինէ էյլլմիւշլէր վէ խայ-
լը սօնրա: Օնու օրատա թէրք էտիպ աշաղը կէլմիւշլէր: Էօլէն
Սըր ճօրճուն պիրատէրի իմիշ: Սըր ճօրճ 24 սաաթտան պէ-
րու սաղլարտա թըրմանմադտա օլտուղու հալտէ թէքրար
ատէմլէր ալըպ հօդարը կիթմիւշ վէ պիրատէրինին ճէսէտի-
նի էնտիրիպ տէֆն էթտիրմիւշ: Ախէր պիր տէֆա 11 քիշի
հօդարը կիթմիւշլէր վէ պիր գար ֆութունասընա թութու-
լուպ՝ հօլ իդ կէօրիւնմէզ օլմուշ, պիր հաֆթա սօնրա ան-
ճադ ինսանլար հօդարը չըգապիլմիւշլէր վէ պաղմըլլար քի օն
թանէտի պէշէր տէշէր պիրպիլլէրինէ սարըլմըշ օլարադ վէֆաթ
էթմիւշլէր, օնպիրինճի ապա պուլունմամըշ: Պունլար աճ վէ
սուսուզ օլարադ օրատա պիր հաֆթա էղիյէթլէր իլէ թէ-
լէֆ օլմուշլար: Պիրիտի կանընտաքի տէֆթէրտէ հէր կիւն
պաղը սէօղլէր հաղմըշ վէ պէշինճի կիւնիւ չու սէօղլէր հա-
զըլը իմիւշ: «Արըդ եկյէնէֆ գաշնասը, սայսանսազ քաղէրիւ
սե գաշնասը, այազարըն գաքեն սօնուշ սր: Կիւսընըգա էյի

մուգայիս օր, սև վիկիլում, պու սօն սեօգլերիս սիր, սեւսաւ կիօրիւշիւրիւզ, Այլսն անարսարգ»:

Մօն Պլան թէփէսինէ չըգմադ ֆէնա պիր շէյ տէյիւ, ֆա-
դաթ պէն տուրպին թարիպինի տաճա մուվաֆըդ պուլ-
տում, հէմ չափուդ, հէմ տէ իտարէլի: Եինէ տէ տօսթ-
լարլմաան պաղըլարը արդու էյլէրլէր իսէ վէ կէրլտէ
չօծուզլարը իչիւն էփէյի թէտարիք կէօրմիւշլէր իսէ հէման
պուլուրտունլար:



Տիւր չըմէնաըֆէր Մօն Պլանը տախի եազալամըշ տըր:
Վաւօնուն պիրինէ օթուրուպ չըպուզլարը թէլլէնտիրէրէք
թա կլասիէր տը Պօսսօն տէնիլէն պսւզ նէհրինէ դասար
կիթաիք: Օրատա պուզտա դայմամադ իչիւն վէրտիքլէրի
այագ դասլարընը ալըպ էթրաֆը կէդտիք, սէյր էյէտիք,
պաղը ուչրուսլարըն իւզէրինտէն կէչտիք, լաքին էթրա-
ֆընաա պիր նէվ սիփէր դօնուլմուշ իտի: Պու եօզարրտա
եէր եէր կիւզէլ հօթէլլէր եափըլմըշ տըր քի ինսան իսթէ-
տիյի կիպի եէր իչէր րահաթ էյլէր: Օլ կիւնիւ Մօն Պլանա
վէտա էյլէյիպ Շամօնիյէ կէլտիք, պէօյլէճէ պիր կիւն թէք-
րար կէօրմէք իւմիւտիւ իլէ պու դօճա Ալփտան միւֆարա-
դաթ էյլէտիք:

Էրթէսի սասան չէմալա, Իսվիչէրանըն վաթիսթը օ-
լան Պէրն չէրինէ տօղրու հարաքէթ էյլէտիք: Պիր դաչ
սաաթ սօնրա ժինէվ կէօլլանին գըյըսընտա Վիլնէօվէ վա-
սըլ օլուպ կէօլլան գըյըսը սըրա կիթմէքտէ խաիք: Մօնթ-
րէօյ, Վէվէյ տէնիլէն քէօլլէրտէ չըգըպ կէզարիմ: Պունլարըն
հէր պիրինտէքի կէօլ գըյըսընտա հափըմըլ ըընթըմլարըն,
կիւղէլլիյինի թարիֆ էտէմէմ: Նարըմ սաաթ պօյունտա վէ
30 մէթրօ էնինտէ պու գօրտօնլար նա՞սըլ, նէ՞ մասրաֆ
իլէ հափըմըլ, կէօլէ նաղըր պու մութանթան հօթէլլէր նէ՞
դէման ինչա օլունմուշ պիլմէմ: Պունլարա քէօյ տէմէյէ
նա՞սըլ լիսան թութար անլամամ: Պիղ քէօյ տէյինճէ, վասի
պիր չէօլ իչինտէ՝ աղաճսըղ, սուսուղ, պինասըղ, կիւպրէ իլէ
տօլու մահալլէր, սըղըրլար, մէրքէպլէր վէ պիր թաղըմ քիր-
լի, քէօր, հալըն ալագ, կիւնէչտէն հանմըլ ինսանլար չօճուղ-
լար անլարըղ: Պունրատա իսէ ըէսմլէքտէ կէօրտիւյիւմիւղ
խայալի մէնղարէլլէրի սէյր էտիյօր խաիմ:

Իսվիչէրատա ճարի օլան պիր ուսուլու խապէր վէրսէք
պէլքի գարիյունտան պաղըլարը ֆիքըլէրինտէ սաղլամագ
արդու էտէրլէր: Օրայա եթիչտիյինտէ՝ Յիւնճիւ ոընըֆ ի-
չիւն 2 լիւրա, Չնճի իչիւն 3 լիւրա վէրիպ պիր չմէնտըֆէր
պիլէթի ալըսըն: Պու պիլէթ իլէ 15 կիւն Իսվիչէրանըն
հէր թարաֆընտա չմէնտըֆէր վէ վափօր իլէ հօլճուլուղ է-
աէպիլիրսին, քիմսէ պիր փարա թալէպ էյլէմէղ: Իսթէ-
տիյին եէրտէ չըղ կէղ, իսթէտիյին եէրտէ թէքրարէն պի-
նիպ կիթ: Կէճէ կիւնտիւղ, չէմալա ճէնուպա տուրմայարագ
վէ վախօնտան, վափօրտան չըգմայարագ հօլճուլուղ էյլէ, պու

պիլէթ քիֆայէթ էտէր: Պու հօլ իլէ էճնէպիլէրի սէյհա-
հաթա վէ մէմլէքէթին հէր թարաֆընա կիթմէյէ թէչվիգ
էտիյօրլար վէ պիչարէ հօլճուլար պիլէթ փարասընտան գա-
զանալըմ, գափուչա գատար պինէլիմ տէյու, մէմլէքէթին
հէր թարաֆընա, հօթէլլէրէ, լօգանթալարա, տիւքքեհան-
լարա, արապալարա, տաղլարա, քէօլլէրէ փարա սաչըյօր-
լար: Պունլարըն սայէսինտէ մէմլէքէթ կէչինիյօր:

Օլ կիւնիւ Պէրն չէրինէ վասըլ օլտուլմ վէ չէմա դու-
րուպ էթմէք իւղրէ իքէն չէմալի Ալի տաղլարը իւղէրինտէ-
քի ճէլլի մէնղարէյի սէյր էյլէտիմ:



Պունրատա կէօլ հօղ իսէ տէ, Արա նէհրի չէհրին պիր
թարաֆընտան կիրիպ էօթէ թարաֆընա կէչտիքտէն սօնրա
փէչիման օլմուշ կիրիպ հէման պիր գալիս թէչքիլ էտէրէք
ալտէթ էտիպ՝ չէհրի պիր տահա իքիյէ թաղսիմ էտիյօր:
Պէօլլէճէ Արա նէհրի վասըլթասըլա իքի քէրրէտէ՝ իւչ գըսմա
թաղսիմ օլունան չու չէհր, էմասսըղ պիր կիւղէլլիք իրաէ
էտիյօր: Թօհաֆըլ չու տըր քի, չէհր եիւքսէքտէ իքէն՝ նէհր
պիր դաչ եիւղ ալագ տէրին պիր տէրէ իչինտէն եըլան գա-
վի տօլաչմադտա տըր վէ պիր սօղադտան տիկէրինէ կէչմէք ի-

չիւն պու տէրէ իւզէրինտէ մէքրէթ տէմիր քէօփրիւէր հա-
փըլմըչ տըր : Եօգարըտան քէօփրիւտէն տուրուպ պագտը-
ղընտա՝ նէհր ատէթա մաի իփէք չէրիտ կիպի փարպօր վէ
տէրէնին իքի թարաֆընտաքի եէչլւ աղաճլըղլար վէ պաղ-
չէլէր , նէհրին գըյըսընտան հօգարը տօղրու տիղլլմիչ օլան
վիլլալար , շու թատվիրէ պաչգա պիր հիւան վէրմէքտէ
տիրլէր : Օ նէ՝ կիւզէլլիք , օ նէ՝ թաղէլլիք , օ նէ՝ թատվիր
տիր : Նէհրին իւզէրինտէքի վափօրլար ատէթա օյունճագ
վափօրլարը կիպի , ինսանլար իտէ պիրէր ուֆագ գուչլար
կիպի կէօրիւնիւյօրլար վէ եիւրիւյէ եիւրիւյէ օլ ինճէ չէ-
րիտին իւզէրինտէքի մէսաֆէյի պիթրիւմէյօրլար խաի Օլ կիւ-
նիւ պիր դաչ եիւզ կէնճէլէր աչաղը ըրմագըն քէնարընտա
չլմէնլիքտէ փոք-պօլ օյնայօր խաիլէր : Ճիւմէսի չըպլագ
օլուպ անճագ պիր պանիօ տօնու իլէ վիւճուտլէրինին օրթա
գըսմընը սէթը էթմիչ խաիլէր : Աէրպէսթ գօշմագ վէ ճիւմ-
նաաթիք իչիւն նէ ալա պիր ուսուլ տըր : Պու վիւսաթտա
պիր քէմէր իւզէրինէ հաիըլմըչ քէօփրիւէր , հիչ պիր եէր-
տէ կէօրմէտիմ : Օրթա քէմէրին էնի 400 այագտան ֆաղլա
օլուպ 200 այագ եիւքսէքլիքտէ տուրույօր խաի : Իւզէրին-
տէն թրամվայ վէ արապալար կէչտիքճէ ատէթա հայլան-
մաղա պաչլատը վէ դայր ի իսթիյարի օլարագ էօթէ պաչա
սաչլուչտում , կէօյա տիւչիւյօր իմիչ տէ քէնտիմի գուր-
թարմըչ օլտում :

Պէրն իսվիչէրա ճիւմհուրլիյէթինին մէրքէղլի հախօտ
փաթաթիթը օլաուղու կիպի՝ պէյն էտ աիւվէլ փօսթա իթ-
թիհատընըն մէրքէղլի տախի սուրատա տըր : Ճատտէլէր
ղայէթ մոնթթագամ վէ հէր թարաֆտա քէսթանէ աղաճ-
լարը իլէ թէղեին էտիլմիչ վէ հէր սօգադտա կիւզէլ պէր-
ւագ սու չէչմէլէրի վար տըր : Շէհրին էսքի սօգաղլարըն-
տա իքի թարաֆըլը ամուտլար վէ քէմէրլէր վար տըր քի՝
պու ամուտլարտան իչէրիսի 5-6 մէթրօ էնինտէ իւզէրի
գափալը հայա հօլլարը տըր վէ տահա իչէրիտէ տիւք-
քեանլար տըրլէր : Պուրայը կէզէր իքէն քէնտիմի իսթան-

սյուլն գալիադճրլար պաշը չարչըլարընտա զանն էյլէտիմ : էհալիսի էքսէրիյէթլէ Փրօթէսթանթ օլուպ՝ լօգանթատա գարչըմտա օթուրան կէնճին կէօղլէրինի գափայըպ տուա էթտիքտէն սօնրա թաամա պաշլամասը էվրօփատա իլք կէօրտիլլիւմ պիր վագըա իտի :

Թապիի մէսլուսան տաիրէսինէ կիտիպ ավամ վէ այան տաիրէլիրինի կէգտիմ : Պուրասը նէհրին գըյըսընտա զայէթ չիք վէ չիրին պիր պինա տըր : Գուպպէնին ալթընտաքի բէսմլէր իթալիատա կէօրտիլլիւմ չէչիտտէն բէսմլէր տէյիլ իտի : Զըրասթ , տէմիրճիլիք , մարանկէօղլիւք , համալլըդ գայըգճըլըդ վէ իփլիք էյիրմէյէ այիտ ալէթլէր վէ մէնգա-րէլէր թաավիրի իտիլէր : Գուպպէնին էթրաֆընտա իսվիլէ-րանըն 22 Գանթօնլարընըն (էյալէթլէրինին) իսմլէրի եաղը-մըլ իտի : Պու գատար քիւլիւք մէմլէքէթտէ պիլէ պու գանթօնլարըն քէնտի քէնտիլէրինէ խուսուսի իտարէլէրի վար տըր : Վիլայէթլէրին պիր գըսմը Ալամանճա , պիր գըսմը ֆիրանսըգճա սէօյլէրլէր վէ պիր պիրլէրինին ումուր ը տա-խիլիյէսինէ միւտախէլէ էթմէզլէր , ամմա ումում մէմլէքէ-թէ միւթէալլըդ մէսէլէլէր իլիւն Պէրնտէ իթթիհատ էտէրլէր : Պիլմէմ նէ իլիւն պիրլիմ հիւքիւմէթի գօրգու վէ տէհչէթէ սալտըրան պու ատէմ է մէրքէզիյէթ ուսուլու էվրօփատա հէր եէրտէ ճարի տիր վէ քէպֆֆէսի մէմուռն վէ չիւքրան տըր-լար : Իւմիտ էտէրիմ զի պիր կիւն Ամէրիգանըն , ինկիլթէ-րանըն , Ալամանիւնըն , Ավսթրիանըն , իսվիլէրանըն թէճ-րիպէ էթտիյի չու ուսուլու տա թէճրիպէ էյլէր վէ գօրգույու աթլատըր իգ :

Լաքին պու սյըլար նէ օլույօր : Նէ թարաֆա կիթսէմ պիր այը բէսմի , պիր այը հէյքէլի , տիւքքեանլարտա ա-ղաճտան օյմա սյըլար , փարլամէնթօ պրինսոընտա այը սա-նէմլէրի , էլ հատըլ հէր թարաֆ այը քէսիլտի : Նէհրին գը-յըսընտա աշադրտա պիր մահալէ կիթտիք , պիր խայլը ա-յըլար պէլէտիյէ թարաֆընտան պէսլէնմէքտէ , եէյիպ իլիպ եաթմագտա տըրլար : Սուալ էտիպ անլատըմ քի այը պու

չէհրին ալամէթ ի ֆարիգէսի իմիշ, ծնսւ պիր նէվ ուզուր
թութմուշար: Վէնէտիքտէ արսլան եւր թութմուշ իսէ Սր.
Մարկօսըն սայէսինտէ տիր, լաքլն այըլարըն պու գատար
իթիպարա չըգմասընը անլամատըմ: Բէօփէքլէրին տախի
պուրատա փէք ֆաիտէլի իտիյի կէօրիւլիւյօր, ֆազաթ այը-
լարտա նէ ֆազիլէթ վար պիլմէմ: Բէօփէքլէր սօգազլար-
տա սէպղէ արապալարը չէքիյօր վէ սէպղէճի դափուլարըն
էօնիւնտէ տուրուպ ալը վէրիշ էտէր իքէն՝ քէօփէք դօշու-
նըն իչինտէ եաթըպ րահաթլանըյօր: Պիր քէօյլիւ կէօրաիւմ
քի արապա աղըրճա օյտուղընտան պիր թարաֆա տա գա-
րըսընը դօշմուշ խաի: Գարընըն պու կիպի պիր վազիֆէ իլէ
տէ միւքէլէֆ օլտուղունը պիլմէյօր խաիմ: Պիզիմ քէօյլիւ-
լէրին արապասը օլմատըղընտան չայէտ մէրքէպի տէ օլմադ
իսէ՝ դարըլարա օտուճն երւքլէթտիքլէրինի պիլիր խաիմ, պու
արապա ուսուլու տահա խտարէլի օլմալը տըր: Միւզախա-
նէլէրի՝ էսքի պէհատըրլարըն զըրհլարը, էսքի սիւահլար,
թօփլար, դըլըճլար, հայ օգլար, Չին փութլարը, Պուտտա-
լար, մուսնալար, էսքի էլպիսէլէր, էսքի քիթապլար,
թօփրագ գապլար վէ պաղը էլ իշի խալըլար իլէ տօլու
տըր, վէ չէհրտէ փէք չօգ իփէք մամուլաթը վէ ֆապրի-
գալար վար տըր:

Ուլու քիլիսէյէ տախի կիթտիմ, դայէթ պէօյիւք պիր
օրխանօսը վար տըր: Պիլմէմ պօյու էնի նէ դատար իմիշ,
քիլիսէնին թէփէսինի դապթ էյլէմիշ խաի, Կիթտիյիմ վազթ
մէչհուր պիր էհլ ի մուսիգի, զլախիֆ (ֆէննի մագամլար)
չալըյօր խաի: Ահ օ զլախիֆ, դայէթ կիւզէլ վէ մարիֆէթլի
պիր չէյ իմիշ, օ մագամլարը չալմագ հէր տանաաթքիարըն
իշի տէյիլ իմիշ: Պիր կիւն տէվէլէրին սընըրընա մալիք օլ-
սամ տա՝ տինլէյէ պիլսէմ, հիշ տէյիլ ինոանլարտան մահ-
ճուպ օլմամագ իշիւն անը մէտհ էտէր խաիմ: Խայալ է-
տինիդ քի սաչլարը տաղըլմըշ, կէօղլէրի պիչիմտին չըգմըշ,
պիր թիմարխանէ դաչընը, չէօյլէ մէֆրէթ պիր օրկանըն
պաշնա օթուրուպ, թութարըղը կիպի օրոյա պուրայա

սըչրայարագ 10—15 փերտէյի պիրտէն պասար, փարմագ-
լարընըն հէթիչմէտիյի հէրլէրէ պուրնուռու վուրուր, վէ օլ
մէֆրէթ պօրուլաբտան հիյպէթլու սէսլէր չըգարըր իքէն՝
ինսան պու աֆէթէ նասըլ թէհամմիւլ էտէպիլիր: Պիւթիւն
իշիթտիյիմ, պիր թագըմ կէօք կիւրիւլթիւլէրի, սէվէ, աթ
քէտի, մէրքէպ պաղըրըչլարը, տաւլուլ դուրնա, պօրու,
վափօր սէտալարը իլէ քէօյլիւ արապալարը ճայըրթըսը ի-
տի: Պուռլար հէփ պիր պիրինէ գարւչըր իսէ պուռնտան նէ
սուրէթլէ ինսան թէլէզզիւզ էյլէր, տիւլիւնիւնիւզ: Քիլիսէ-
յի էյի կէզէմէյիպ նէհրին գըյըսընա աօղըու ֆիրար էյլէտիմ:
Պէնիմ իլէ պէրապէր մաղուպէն ֆիրար էտէնլէր փէք չօգ
իտիլէր: Մր. Հէրման գահրէմտնանէ պիր մուգավէմէթ
կէօսթէրտի, պիր գաչ դայէթ չէճի գահրէմանլար տահա
տայանըպ ֆիրար էթմէմիչլէր: Մէմուլ էտէրիմ քի պիր կիւն
պու գըլսիֆ չալանլարա վէ ժամկոչլարա ճէնոսպի գուլթալտա
պիր հէր թախսիս օլուռնաճագ վէ պէշէրիյէթ պու աֆէթ-
լէրտէն գուրթուլաճագ տըր:



Է Ն Թ Ի Ր Է Ա Ք Ի Ն

Պերնտեն չեմալի Ալի տաղլարը մենզարեկերինի սեյր է-
տերէք Էնթրըլաքընա միւթէվէճճիհ օլտուգ: Էվվէլա Թուն
կէօլինէ դատար չմէնտըֆէր իլէ եօլճուլուգ էալիս՝ Շէրց-
լէկընտա վափօրա նազլ օլունտուգ վէ շարգա սօզըրու կէօլ



Է Ն Թ Ի Ր Լ Ա Ք Է Ն

սօյունա կիթմէյէ պաչլատըգ: Պիլմէմ նէ սէպէպտէն Ժի-
նէվ կէօլիւ փարլազ մաի պիր րէնքտէ իքէն՝ Իսվիչէրանըն
չեմալի կէօլլէրի՝ կիւղէլ եէչիլ պիր րէնք ալմըչ տըրլար:
Էթրաֆտաքի եէչիլ տաղլար Թա սուլարըն իւղէրլինէ գա-
տար շու եէչիլ հալուղու աղաճլար վէ նէպաթաթ իլէ Ի-
հաթէ էյլէմիչ խաիլէր: Էթրաֆտա եիւքսէք ուչըրմլար
կէօյէ սօշըրու Էլլըսէլիսլ՝ անտէն տիւմէն իչլնտէ նապէտիտ

օլմագտա վէ թա հօգարըտա դարչը թէփէլէր մուալլագտա տուրան ասալար կիպի կէօրիւնմէքտէ խիլէր: Տաղլարըն, օրմանլարըն արասընտաքի ճէնտէլլէր, շալէլէր իսէ՝ ատէ-
թա պիր սիւտ նէհրի կիպի էյրի պիւյրիւ աշաղը սօղորու սաղըլըպ էնտիքտէն սօնրա՝ տիք պիր ուչըրումտան քէօփիւ-
րէրէք կէօլէ տէօքիւլիւր իքէն սուլուն թօզլարը շէմսին փէրթէվլէրինտէ բէնկկարէնք գալսը գուգահլար թէշքիլ
էյլէմէքտէ խիլէր: Կէօլիւն պօյու 11 միլ, էնի 2 միլ գա-
տար օլտուղունտան՝ վափօրըմըղ կիհա սաղ, կիհա սօլ գը-
յըտաքի գասապալարա օղրատըգճա, պիր չօգ սէյկահլար
կիրիպ չըգմագտա խիլէր: Պու գասապալարտան պաչը-
ճալարը՝ Օպէրհօֆէն, Շփից վէ Մէրինկէն խիլէր: Պիգ իսէ
կէօլիւն իւղէրինտէ կիտէր իքէն իքի գըյըտա կիտէն շմէն-
տըֆէրլէրի վէ պաղը եէրտէ տաղլարա սօղորու երլան կիպի
էյիլիպ պիւքիւլէրէք սիւրիւնէն էլէքթրիգ գաթարլարընը
վէ գըյըտա հայա օլարապ, հա օթօմօպիլ, արապա վէ վէ-
օսիէթ իլէ կիտէն սէյկահլարը կէօրէ պիլիյօր խիլք: Պու
մինվալ իւղլէ իքի սաաթ գատար կիթտիքտէն սօնրա իքի
թարաֆտան տաղլար օլ գատար պիր պիրինէ գալուշտու-
լար քի արթըգ վափօրումուղ գարայա չարփաճագ զանն
էյլէտիմ: Էնճամ էօյլէ տար պիր գանալա կիրտիք քի վա-
փօրտան հէման հէման գըյըյա աթլայապիլի խիմ: Պու
գանալ Պրիէնց կէօլիւնտէն չըգըպ թուն կէօլիւնէ ագան
Արա նէհրի իմիշ, քի պու գանալըն իչինտէն 15 տա-
գիգէ տահա կիտէրէք էնթըրլաքընա վասըլ օլտուգ:

Էնթըրլաքըն կիօղլէր արասը տէմէք տիր, զիրա գարպ-
տա թուն կէօլիւ վէ չարգտա Պրիէնց կէօլիւ պիր պիրինէ
հաղըն կէլիպ՝ արատա պիր սաաթըղ պիր մէսաֆէ պրապ-
մըլլար վէ պու մէսաֆէ տէ պիր ըրմագ իլէ, տահա սօղ-
րուսու պիր գանալ իլէ Էքտիկէրիլէ ալագա էթմէքտէ
տիրլէր: Իշթէ պու փարչա իւղէրինտէ շէհր Էափըլմըլ վէ
նէհր անըն իչինտէն կէլիյօր: Լաքին նէ կիւղէլ, նէ չիրին,
նէ ճալիպ պիր մահալ: Շէմալտան վէ ճէնուպտան տաղ-

լար, շարգտան վէ զարպտան կէօլէր պուրատա ել էլէ վէ-
րիպ օրթալարընտա պիր պաղչէ պրագմըլար վէ պու պաղ-
չէյի կէօլէր սուլարը իլէ, տաղլար լաթիֆ բիւզէկարլարը
իլէ իհկա էյլէմէքտէ տիրլէր: Պուրասը թապիաթըն հէփ
հիւսնէրինին մահալը միւլագաթը տըր, էնթըրլաքըն իսէ
քեաֆֆէսինին օրթասընտա օթուրմուշ ճիւմէսի իլէ մու-
հապպէթ էթմէքտէ տիր: Պու. նօղթա թապիաթըն պիր
սէրկի ի ումումիսի, իսվիչէրանըն մօտէլի տիր: Խալիդ էլ-
լէրինին էն կիւղէլ իչէրինտէն թօփլայըպ պուրատա պիր
միւղէխանէ աչմըլ տըր: Տաղլար, տէրէլէր, Միւստի, կէօլ,



Մ Ի Լ Լ Ի Է Լ Պ Ի Ս Է

ճէնտէլ, նէհր, պաղչէ, օրման, քեաֆֆէսի պու նօղթատա
ճէմ օլմուշ տըր: Իլթէ էնթըրլաքըն պունտան իպարէթ
տիր: Լաքին ինսանի հիւնէր վէ մէղագ տախի թապիաթ
իլէ բէգապէթէ չըգմըլ տըր: Պուրատաքի հօթէլլէրին, պի-
նալարըն, ճաատէլլէրին, պաղչէլլէրին, քէյֆ մահալլէրինին
կիւղէլլիյի, պալգօնլար, թէրասալար, քէօլքլէր ինսանը
միւթէհայիր էյլէր: էնթըրլաքըն չէհր տէյիլ թէնէղղիւհ
հէրի տիղ, քէյֆ մահալի տիր:

Պու հօթէլլէրտէն պիրինէ կիրտիպ օտտամա մախսուս

օլան թէրասատա պիր դօլթուգ սանտալիասընա ուղանտլմ վէ քէնտիմի ատէթա թէնէղղլւհէ չըգմըլ պիր փրէնս զանն էյլէտիմ : Հօթէլին խըղմէթճիլէրի միլլի իովիէրա էլպիսէսի կիյինմիշ գըղլար խալէր : Պու էլպիսէլէր պիրէր ֆիսթան , պէլտէն հօգարը պէյաղ պիր կէօքս լիւք վէ անըն իւղէրինտէ չէփքէնէ պէնդէր րէնկեսարինք դայթանլար վէ չէրիալէր իլէ իշլէնմիշ պիր տէմիր դօլփարան , վէ պէլլէրինտէ թօհաֆ պիր դուշադտան իպարէթ տիր : Պաշլարը տախի իսլիլէրիա քէյլլիւլէրինէ մագսուս ուֆադ պիր դալփադ իլէ էօրթիւշմիւշ տիր : Նէ՛ թէմիզ , նէ՛ կիւղէլ , նէ՛ եագըշըղլը , նէ՛ պիր լէթաֆէթ վէ նէղաքէթ իլէ խըղմէթ էյլէրլէր : Օլ խաֆիֆ այաղլարընըն սէսի պիլէ չըգմաղ : Թըպզը պիղիմ մէմլէքէթտէքի կարսօնլար կիպի : Մատա պաշընա օթուրուպ գաշըգ սափը իլէ դատէհլէրէ վէ էլին իլէ մասայա վուրուպ 5-10 տէֆա կարսօն , տէյու պաղըրտըղտան վէ դըյամէթլէր դօլփարտըղտան սօնրա , փիս էօնլիւք թագընմըլ , փիս էլլի , փիս դօգուլու , հայտուստ սուրամլը պիր հէրիֆ տիր գարշընա տիքիլիր վէ « Հայտէ չափուգ սէյլէ հօգսա պէյնիլնի փաթլատըրըմ » կիպի թէհատատաիզ պիր վաղիյէթլէ պաշըն իւղէրինէ սուրուպ , աղզընտան պիր սէօղ չըղար չըգմաղ , « Գարնը կարըզ պիհի . . » « Իմաւ պայըշը , կարըշը . . » տէյու պաղըրտըղը կիպի օլտուղուն եէրտէն պիր գաշ արշըն հօգարը սըշրարսըն վէ կարսօն նապէտիտ օլուր , սէն իսէ չաթալ էլինտէ գարնը կարըշ , իւնաւ պայըշըշյա միւնթաղըր օլուրսուն : Տօղրուսու իսլիլէրա կարսօնլարը ինսանըն իշթահընա պիլէ թէէսիր էալյօր :

Պալգօնտան պագտըղըմտա սէրէ իշլինտէն գարշտա Ալփիարըն տիէր պիր փատիշահընը , պէյաղ խիւաթ վէ միւճէվէր թաճ կիյինմիշ օլարադ գարշմտա սուրույօր կէօրտիւմ : Օլ մէշհուր եունկֆրաու տէնիլէն տաղ օրթատա վէ էթրաֆրնտա փրէնսլէր կիպի օլ պիրտաղլար տիղիմիշ խալէր : Պու 14000 այադ եիւքսէքլիյնտէքի մէֆրէթ պէտէնէ նէտէն եունկֆրաու (կէնճ գատըն) իսմի վէրմիշլէր անլայամատըմ : Սահիհ տիր քի չէմսին փէրթէվլէրի օլ գարլար վէ պուղլար

իւզէրինտէն աքս էյլէտիքճէ ինսանա պիր հիսսի նէղաքէթ իլհագ էտիյօր վէ օլ փաք պէյաղ էօրթիւ ալթընտա պիր նաղիք գատըն մէմուլ էտէպիլիրսին : Ճազաթ 14000 այադ հիւքսէքլիյինսէ 10,000 այադ գալընլըղընտա պիր կէնճ գատըն խայալ էթմէք պիրաղ ուլմայօր : Ինսան տահա ղիյատէ պիր աղամէթ , ղաիլ օլմագլըգ , վէ էպէտիյէթ հուղուրը հիսս էտիյօր : Պիր պէօյիւք բուհ՝ կիպի քիմ պիլիր նէ դատար տէհրլէրտէն պէրու օրատա տուրուպ միլիօնլարճա ինսանլար սիլսիլէսինէ սիւքիւթ պիր թարղտա նաղար էյլէմիլ վէ տահա միլիօնլարճա սէնէ էյլէյէճէք տիր :

Պաղչէնին օրթասընտա տիվարլարը ճամտան ետիլըմը պիր սալօնտա թաամ էտիպ պաղչէյէ չըղտըմ վէ չիէք-

լէրին արասընտա ուղոն պիր սանտալիա իւզէրինէ աւղանըպ պու շաիրանէ մէվղիյի միւթալաա էյլէմէքտէ իտիմ : Աղաճլարըն արասընտա ախէր սէյեահլար տախի ուֆագ փարթիլէր թէչքիլ էթմիլ օլուպ՝ անլամատըղըմ լիսանլարտա դօնուչուպ կիլլմէքտէ իտիլէր : Պու մէսհուր վէ միւթէխայիլ հալտա իքէն պիրաղ էօթէտէ աղաճլարըն արասընտան , «Մայ» Աւաֆսի Ափերուլ , տէյու էրմէնի՝ ճէ թէրէնիւմ էտէն պիր գըղ սէտաուր դուլաղըմա կէթիշտիւ սանիյէտէ սանտալիատան նասըլ սըլ- ԵՌԻՆԿԵՐԱՌԻ ՇՄԷՆԵԹԵՐԻ



րաաըղըմը, նելէր հիսս էյլէտիյիմի, նիճէ օլ սէտանըն կէլ-
տիյի թարաֆա հիւճմ էյլէտիյիմի թարիֆ էթմէքտէն սարֆը
նազար էտէճէյիմ: Մութլագա հազընսա պիր փօլիս օլսա
փարմաղըմա տէմիրի թազըպ մէրքէղէ կէօթիւրիւր իտի:
Ջավալը գըզ հիւճմիւմիւ կէօրիւր կէօրմէղ ֆիրարէ թէչէպ-
պիւս էյլէտի իսէտէ չէվիրմէ հարաքէթիյլէ հօլունու գաթ
էյլէյիպ փարօլայը վէրտիմ, Հայ օլտուղըմու իլան էյլէտիմ
վէ օլ սանիյէտէ սուհի պայրաղընը թարաֆէյն ըէֆ էյլէտիք:
Պու տէֆա զարչըմտաքի սարը սաչը, սարը գաչը, սարը
քիփրիքլի, աչըզ եէչիլ կէօղլիւ, եիւղիւ պէնէքլի պիր գըզ
իտի, եինէ տէ կիւղէլ իտի, չիւնքի էրմէնիճէ գօնուչույօր
իտի: Պէնի ալըպ արգտտաչլարընա կէօթիւրաիւ, պու իւչ
գըզլար տախի Րուսիատան կէլմիչ օլուպ Րուսճա գօնուչու-
յօրլար իտի: Շու հալլէրի կէօրաիւքճէ՝ Րուս էրմէնիլէրի-
նին թիւրքիա էրմէնիլէրինտէն կէօյա տահա ֆէնա հալտէ
օլտուղու թէվաթուրլարընը պիւսպիւթիւն ֆիքրիմտէն աթ-
մաղա մէճպուր օլտում: Արթըզ էնթէրլաքըն պէնիմ իչիւն
վաթան օլմուչ իտի վէ Մր. Հէրման իլէ կէօրիւչմէյէ տէ չօզ
վագթըմ հօզ իտի:



Արա նէհրինին գրյըսընտա իքի թարաֆընտա աղաճ-
լըգլար արասընտա վէ չիմէնիքլէրտէ կէզտիք վէ նէհրէ
տէ գանաաթ էթմէյիպ եէր եէր աչմըչ օլտուգլարը գանալ-
լարը , քէօիրիւլէրի կէօրէրէք Վէնէտիքի տէր խաթր էյլէ-
տիք : Ադչամ օլտուգլտա Գուլըսալ տէնիլէն օլ պաղչէ տէ-
րունինտէքի գաղինօ , չալղը վէ օյուն մահալինէ կիտիպ
չատրէվանլար էթրաֆընտա քէյֆ էյլէտիք : Թէքմիլ գասա-
պա պիր թէնէզղլւն եէրի , թէքմիլ էհալի փիֆնիֆէ չըգմըչ
օլան էյլրօփալըլար գալապալըղը իտի : Միրաս կէտիլէր ի-
չիւն նէ կիւղէլ պիր մէրքէզ տիր :

Պիլա չիւպհէ էրթէսի կիւնիւ Եունիֆրաու տաղընա
կիթմէք թէճրիպէսինէ տայանամաարդ : Պուրայա իւք տէֆա
1811տէ չըգըլմըչ , ծնտան սօնրա 1856յա գատար պիր գաչ
թըրմանան օլմուչ վէ չիմտի եինէ եիւրիւյէրէք չըղաճագ հօլ-
լար վէ վասըթալար մէվճուտ տըր : 100 ֆրանզ վէրիպ
պիր գըլագուզ ալարագ օրա կիտէնլէր էքսիք տէյիլ տիր :
Փաղաթ 1905տէն պէրու հօգարըյա պիր էլէքթրիգ դաթա-
րը տա կիտիպ կէլմէքտէ օլտուղունտան՝ պիղ 3 ֆրանք
վէրիպ պու հօլտա կիթմէյէ գարար վէրտիք : Օլ կիւնիւ
հալա կիւղէլ օլտուղունտան հօթէլ արգատաչլարըմըղտան
ճիւմլէսի րէֆագաթ էթտիլէր : Թրէյնիմիղ էն աղը 100տէ
25 պիր հօգուչ թըրմանըպ հօգարըլտրա չըգտըղճա՝ էթրաֆ
թէքմիլ տաղլարը , աչաղը Լաութըրպրունըն վատիսինի ,
չէմալի Իսիլչէրայը , Թուն , Պրիէնց կէօլլէրինի վէ անլէրին
արասընտա օթուրմուչ օլան էնթըրլաքընը սէյր էտիյօր ի-
տիք : Կեանտա պիր թունէլլէր կէչմէքտէ վէ հէր պիր մէվ-
գիտէ կիւղէլ հօթէլլէր կէօրմէքտէ իտիք : Պու հօթէլլէր
տաղլար պէօյրիւնտէ հափըլմըչ վէ պաղըլարընտա դայատան
թէրասալար վար տըր քի , հօլճուլար օրատա օթուրուպ
էթրաֆը սէյր էտէրէք պիրա իչմէքտէ իտիլէր : Այկըր նամ
պուղ նէհրինի , օլ դօճա պուղ պէտէնլէրինի , պուղտան հա-
փըլմըչ սունի պէօյիւք մաղարայը վէ պուղլարըն ալթըն-
տան չըգան սու ագընթըլարընը սէյր էյլէտիք : Պուրատան

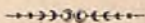
Թա հօգարը պուղլարըն իւղէրինէ թէլ իւղէրինտէ ասըլը
պիր վակօն իչինէ օթուրուպ չըգըլըյօր : Պիր վակօն իփ իլէ
հօգարը չէքիլիր իքէն՝ ակէր պիր վակօն աչաղը էնիյօր :



Ա Ս Մ Ա Շ Մ Է Ն Տ Ը Յ Է Ի

Շու վակօնուն իչինտէ օթուրուպ կէօյէ սօղրու կիթմէք
տիւչիւնտիւք իտէ տէ՝ կէրէք արգատաչըմըն , կէրէք պէնիմ
կիւնահլարըմըղ խաթրըմըղա տիւչտիւ վէ պու դատար ա-
ղըրըղ իլէ իփ իւղէրինտէ պու սէմա հօլճուլուղունու թէէ-
խիր էտիպ՝ իլէրիտէ գանատլար իլէ կիթմէյէ դարար վէր-
տիք : Գարիյուն թասվիրտէ շու հօլճուլուղուն ուսուլունու

ԷՆԹՐՐԱՔՐՆՏԱՆ ԼԻԻՍԼՐՆԷ



Պու սէյահաթըմըզտա էվլէլա Արա նէհրի իշինտէ ու-
ֆադ պիր վափօր իլէ կիտիալ՝ Պրիէնց կէօլինէ կէլտիք:
Պու տախի իսլիհէրանըն էն կիւղէլ կէօլէրինտէն պիրի օ-



ԷՆԹՐՐԱՔՐՆՏԱ ՆԷՂԻ ՔԷՆԱՐԷ

Ըցւալ պօյու՝ 2 սաաթ , էնի հարըմ սաաթ հէշիլ պիր հալուզ
տըր : Կէօլին սադ թարաֆընտա պիր ազ կիթտիքտէն սօն-
րա Կայփպախ տէնիլէն ճէնտէլին տէօքիւլտիլիւ հէրէ կէլ-
տիք վէ վափօրտան չըզըպ հինէ ֆիւնիֆիւղէր տէնիլէն է-
լէքթրիդ արապալարը իլէ՝ ճէնտէլին հօգարըսընա գատար
չըգարդ : Սուլար թա տաղըն թէփէսինտէն պէրու ուչ-
րումլարտան վէ դայալարտան տէօքիւլտիլիւ էնտիքճէ աաէ-
թա գար թօղու կիպի պիր հալ քէսպ էտիյօր վէ սույուն
դէրբէլէրի , չէմսին զիյալարընտա ալայիմ ի սէմա բէնքլէրի

կէօրիւպ պոռպուրասպիլիւրէր՝ պէրապէրլէրինճէ կիւնահ ֆիւ-
լահն կիպի թէնպէլիտ ալմամագ չարթըյլա : Պու թէլ շմէն-
աըֆէրինի կէօրաիւքճէ՝ տիւշիւնտիւմ քի քիմ պիլիւր ին-
սանլար պիր կիւն դամէրէ տէ պիր իփ աթըպ օրայա տախի
պիլէթ քէսէճէքլէր տիր . . . :

Օլտուղումուղ հէրտէ մէնդարէ օլ դատար ճալիպ իտի
քի քէյֆէ կէլիպ էրմէնիճէ թէրէննիւմէր էյլէտիք : Մր .
Հէրման տա իշթահա կէլիպ Ալամանճա թէրէննիւմ էթմէյէ
պաշլատը : Իքի դօճաման էլլէրինի օլ հիյպէթլի դարնը իւ-
ղէրինէ դօյուպ պատուրգճա՝ պօղաղընտան վափօր պօրուսու
կիպի սէսլէր չըդըյօր իտի : Սէսինին տահա տէրին վէ
թաթլը չըդմատը իչիւն շու պուղ չաթլագլարընըն պիրինին
իչինէ էնիպ սէօյլէմէտինի թէքլիֆ էյլէտիք իսէ տէ՝ աշա-
ղըսը պիր աղ սօղուդ վէ սըգընթըլը օլուր տէյու իթիրաղ
էյլէտի : Օլ կիւնիւ դայէթ քէյֆլի պիր կիւն կէշիւրիպ հօ-
թէլիմիղէ ափտէթ էյլէտիք վէ հարր կէճէյէ դատար հի-
քեայէլէրիմիղի պիթիրէմէտիք :



կէօսթէրիյօրլար : Կիճէ օլտուգտա ճէնտէլ՝ պօյոունա էլէք-
թրիք զիյալարը իլէ թէնվիր էալիլպ էն ճալիպ պիր մէն-
զարէ թէչքիլ էտէր իմիշ : Սուլար տաղտան աշաղը կէօլէ
հէթիչէնէ դասար 7 հէրտէ ուչրոմլարտան տէօքիլիւյօր ,
էթրաֆը իսէ թէքմիլ օրմանլըգտան իպարէթ տիր : Ճէն-



ՊԱՅՅՈՒՆ ՃԷՆՏԵԼԻ

տէլին իւզէրինտէ հէր
հէր լքէօփրիւլէր աթըլ-
մըշ վէ պաղը հէրտէ ճէն-
տէլին շարգասընա դայա-
նըն իչինէ հօլլար եափը
մըշ իտի : Տօրայա կիտիպ
էօնիւմտէն հէյպէթլի կիւ-
րիւլթիւլէր իլէ տէօքիւլ-
մէքտէ օլան սու պէտէ-
նինի սէյր էյլէտիմ վէ
օրմանըն աղաճլարընըն
արասընտաքի դանափէ-
լէրտէն պիրփնէ օթու-
րուպ՝ չու պուղ կիպի
սուլարը կէօրտիւքճէ չիշ
քէպապլարը վէ մայէ-
թինտէ պիր չօգ շէյլէր
կէօգիւմին գարչըսընա

տիզիլտիլէր : Ավտէթտէ հայա օլարադ օլ կիւզէլ զիկ-
զակ հօլլարտան էնտիմ վէ վափօրա պինիպ Պրիէնց տէնիլէն
դասապայա հէթիլտիք :

Պուրասը 2600 էնալիսի օլան կիւզէլ պիր դասապա տըր
վէ աղաճ օյմա իշլէրի իչինս պիր պէօյլէք Ֆապրիդա վար տըր :
Լաքին նէ՝ աճայիպ իշլէր , աղաճտան պէօյլէ կիւզէլ բէսմլէր
օյուլապիլիր տէյու տիւշիւնմէզ իտիմ : Ինսանլար , դուչլար ,
գուգու սաաթլարը , հայլանլար , չիչէքլէր , աղաճլար , կէօ-
նա կէօն շէքիլլէրտէ օյուլմուշ իտի : Էնչօգ կէօրտիւլիւմ այը
բէսմլէրի իտիլէր : Պունլար տախի այըյը ուղուր թու թուլար

կէօրիւնիւյօր , հանկը տիւքքեանա , հանկը ֆապրիգայա պադսան այը , իրի , ուֆագ , օթուրան , տուրան այը բէսմէրի վար իտի :

Էօյլէտէն պիր պուչուդ սաաթ սօնրա Պրիէնցտէն թըրէյնէ լաքիպ օլուպ կէօլիւն գըյըսընտան շարգա տօղրու հօլ ալտըդտան սօնրա Մէնիկըն դասապասընա կէլտիք , վէ օրատան Պրիւնիկ կէչիտինի կէչմէք իչիւն , ախէր տիչլի թըրէյնէ նադլ էտիպ հաւաշ հաւաշ տաղա թըրմանմաղա պաշլատըդ : Թրէյնիմիդ տաղըն պէօյրիւնտէն երլան կիպի էյիլիպ պիւքիւլէրէք կեան ուչրոււլարտան , կեան տաղտան պէրրու չաղլայըպ կէլէն ճէնտէլլէր իւղէրինտէքի քէօիւրիւլէրտէն , օրմանլար արասընտան , մէֆրէթ աղաճլար ալթըն-



ՊՐԻԻՆԻԿ ԱԷԶԻՏԻ

տան կէլէրէք կիւքսէլտիքճէ մէնդարէ վասի վէ ճէլիլ օլմագտա իտի : Աշաղըտա Պրիէնց կէօլիւնիւ վէ էթրաֆ վատիյի . Արա նէհրինի , ինթըրլաքըն չէհրինի , գորչըտա տաղլարը , ճէնտէլլէրի եչիլլէր արասընտա պէյադ տիւյմէլէրէ կիպի քէօչքլէրի վէ հէման հանըմըդտա հապանի չիլէքլէր իլէ տէօչէնմիչ չիմէնդարլարը սէյր էտիյօր իտիք : Պիւթիւն օլ վաստի ասէթա պիր պէօյիւք իսարիթա կիպի կէօրիւնիւյօր իտի :

Ի քի սաաթ սօնրա աշաղը վատիտէն պազտըղըմըզտա
կէօղլէրիմիդի դամաշտըրան իրթիֆաա, թա տաղըն թէ-
փէսինէ եէթիշմիշ իտիք, վէ Մէրըրինիլըն սթասիյօնընա վա-
սըլ օլտուգ : Պուրատա փօսթախանէ, տիւքքեհանլար, հօթէլլէր
վար իտի, իւզիւմ վէ սաիր մէյվէլէր սաթան քէօյլիւ գա-
րըլարը սթասիյօնա տիգիլմիշ իտիլէր : Սէրին, լաթիֆ, խա-
ֆիֆ պիր հաւլա տախի էսմէքտէ իտի : Պուրատա պէն իւ-
զիւմ եէմէք թէքլիֆ էյլէտիւմ, Մր. Հէրման պիրա իշմէք
թարաֆտարը իտի, էնճա՛մ իթթիֆադ էյլէյիւյ հէր իքի-
սինի տէ իճրա էթմէյէ մէճպուր օլտուգ վէ մուխալէֆէթ
տէֆ օլտու : Պուրալար Կիյյօմ թէլին մահալէրի իմիշ վէ ա-
ղաճտան բէսմինի կայը օդու իլէ հէր թարաֆտա կէօրէպի-
լիրսին : Սանթա Գլօղ պապանըն տախի մահալը պուրալարա
կազըն իմիշ : Պու աղիդ տիւնեանըն չօճուղլարընըն տօսթու
տէյու թանըլմըշ, ֆադաթ քէնտիսի 50 կաշընտա իքէն 10
թանէ չօճուղլարընը պրազըպ պու տաղլարա չէքիլմիշ, վէ
օնտան պէրու տա պիւթիւն վազիֆէսի էվին պաճալարընտան
էնիպ ախէրլէրին չօճուղուենու սէվինտիւրմէք տիր :

Մէյրինիլընտան էօթէ կօլումուղ արթըգ աշաղը տօղրու
իտի, թունէլլէրտէն տէրէլէրտէն քէօփրիւլէրտէն վէ ուշ-
րումու կէչիտէրտէն էնիպ Լիւսէրն կէօլիւ գըյըսընա կէլ-
տիք վէ թամմ սույուն քէնարընտան տօլաշարադ Լիւցէրն
չէհրինէ վասըլ օլտըղ :



Լ Ի Ի Ց Է Ր Ն



Պուրատա իւր քէշֆ էթտիյիմ չէյ, չէհրին վէ կէօլիւն
կիւղէլիյի իչիւն տէնիլէնլէրին միւպալաղա օլմատըղը խտի :
Պու չէհր տախի ժինէվ կիպի Բէօս նէհրլինին կէօլաէն չը-
գոպ պաչլատըղը քէօչէաէ հափրլմըչ աըր : Ախէր սէօզ իլէ
չէհր հէմ կէօլիւն հէմ տախի նէհրին իքի գըյըսը իւղէ-
րինաէ հափրլմըչ աըր : Կէրէք կէօլիւն վէ կէրէք նէհ-



Լ Ի Ի Ց Է Ր Ն

րին սուլարը աչըզ հէշիլ րէնկտէ օլուպ՝ նէհր խըզ իլէ ա-
ղըյօր վէ իւղէրինաէ միւթէատախա քէօփրիւլէր վար աըր :
Պու քէօփրիւլէրաէն իքիտի աղաճտան հափրլմըչ վէ զպէթ էս-
քի օլուպ իւղէրի չարչու կիպի գափանմըչ վէ տիւլարլարնտա
միւզախանէ կիպի պիր թաղըմ էլ իչի թաուլլիլէր ասըլմըչ

տըր : Կէօլիւն գըյըսընտա էնլի կիւղէլ պուլվարլար վար տըր քի իքի սըրա քէսթանէ աղաճլարը իլէ թէղեին օլունմուշ տըր : Պու աղաճլարըն դալընլըղը եիւքսէքլլլի հէփ պիր սանթրիմտէ օլուպ տալ վէ եափրադլարը պիր գութրսա տաիրէ թէչքիլ էթմիշ վէ ատէթտ հան հանա գօնուլմուշ շէմսիյէլէր կիպլի պուլվարա վէ արալարընտա գօնուլմուշ գանէփալարա քէօլկէ էյլէմէքտէ տիրլէր : Պու պուլվարլարտան սօնրա կէօլէ նաղըր հօթէլլէր վէ էօնլէրինտէ պաղչէլէր վար տըր . տէյէպիլիրիմ քի տիւնհատա էն կիւղէլ հօթէլլէր պուրատա տըր : Ագչամ օլտուդտա պու պուլվարլարտաքի պաղչէլէրտէ չալղըլար չալընըպ էհալի կէօլիւն գըյըսընտա կէղինէրէք հախօտ գանէփալարտա օթուրարադ քէյֆ էտէրլէր վէ մէսուտ օլուրլար : Սաղտա վէ սօլտա փիլաթօս վէ Րիկի տաղլարը , դարչտա իսէ ժուրա վէ չիմալի Ալփ տաղլարը տէվլէր կիպլի կէօլիւ իհաթա էյլէմիշ տիրլէր :

Կէօլէ նաղըր պիր հօթէլէ միւսաֆիր օլուպ աղչամ թաամընտան սօնրա օտամըղըն պօլգօնընտան էթրաֆը սէյր էյլէտիք , հէր թարաֆ էլէքթրիք զլյալարը իչինտէ եիւղմէքտէ վէ թէքմիլ քիւրքէ ի հալա մուսիգա իլէ տօլմուշ , էհալի իսէ պու նուրլար , ահէնկլէր , աղաճլար , կէօլ վէ նէհր արասընտա , տօլաշմագտա իտիլէր : Կէօղլէրիմի դալտըրըպ եօղարը սէմայա պադտըմ , օ ագչամ օրատա տախի թէնվիրաթ վար իտի : Սէմատա տախի երլտըղլարտան պաչգա էլէքթրիք զլյալարը կէօնալէօն տիղլիլէր վէ շէքլլէր իլէ հանըպ փարլամագտա իտիլէր : Պու մէնղարէ հէր պիր իւմիւտիւմին խայալըմըն ֆէվդիինտէ իտի , հէման աշաղը գօշուպ շու կէօքտէքի շէնլլլին սէպէպլինի սօրտոււմ վէ աճէպա օրայա կիտէճէք հօլ վար մը տէյու թանգիդ էյլէտիւմ , անլատըմ քի , օրասը սէմա տէյիլ փլաթօս վէ Րիկի տաղլարընըն թէփէսի իմիշ վէ հէր կիճէ օրատա էլէքթրիքլէր հաղըպ պէօյլէ կիւղէլ մէնղարէլէր կէօսթէրիւլէր իմիշ վէ օրայա կիթմէք իչիւն չըմէնտըֆէր տախի վար իմիշ :

Էրթէսի սապահ իւք իշիմիդ Լիւցիոն Արսլանը տէնիլէն ապիտէյի կէօրմէյէ կիթմէք իտի : Պու ապիտէ Լիւցէրնին պիր թարաֆընտա ամուտի ուչըում պիր գայա իւղէրինտէ



Ն Ի Ռ Յ Է Ր Ն Ա Ր Ս Լ Ա Ն Ը

օյուլմուշ պէօյիւք պիր արսլան րէսմի տիր քի՝ 1792 Օգոս. 10տա, իւք՝ Պրանսա ինգըլապընտա Թիւրքիյէրի սէրայընա հիւճմ էաիպ, Պրանսա Գրալը 16 ընճը Լուիյի վէ խանէտանընը դաթլ էտէն էհալիյէ գարչը դրալը մուհաֆազայա սայ էտէքէն ճիւմէսի թէլէֆ օլմուշ օլան Իսվիլէրալը մուհաֆըզ ասքէրլէրինին զիքրի իշիւն եափըլմըշ սըր : Արսլան էօլմէք իւղրէ պիր վաղիյէթտէ եաթըյօր, պէօյրիւնտէ գըրըդ պիր մըղըրադ սափլանմըշ վէ հալա փէնչէսի ալթընտա՝ իւղէրի Պրանսըդ արմասընը հավի պիր գալգանը թուլթուսլ մուհաֆազայա չալըչըյօր : Արսլան գայանըն իլինտէ պիր դօվուշտա եաթըյօր, էթրաֆ գայանըն իւղէրի նէպաթաթ իլէ իհաթա օլունմուշ վէ գայանըն ֆարղըլ ետըլէրինտէն պէրրադ սուլար աքըսլ ուչըումուն ալթընտաքի պիր ուֆադ կէօլէ տէօքիւլմէքտէ, կէօլիւն էթրաֆը իտէ աղաճըդ վէ չիմէնիւք տիր : Պէօյլէ մանատար պէօյլէ միւլէսսիր պիր մէնդարէ պաշգա ետրտէ կէօրմէմիշ իտիմ : Յաղարա . . . գայա . . . օր-

ման... քէօլիէ... թամմ արսւանըն պոռլունաճաղը վէ էօլ-
մէք իլիւն հաթաճաղը պիր մահալ տըր : էլպէթ սօդադ օր-
թաքնտա ամուտ իւզէրինտէքի արսւան սանէմէրինտէն
տահա չօդ թապիլի իտի վէ կէօղլէրի նիմ դափալը օլարադ
պաշընըն վէ գօլլարընըն վաղիյէթի՝ թամմ պիր արսւանըն
հախօտ դահրէմանըն վէֆաթընը իմա էտիյօր իտի : Քէօլիէ
տէ պիր չօդ սէյհահլար իլէ օթուրուպ արսւանա պադտըդ-
ճա Ֆրանսա ինդըլապը վազըլալարը կէօղլումիւն էճնիւնէ
կէլտի : 16 ընճը Լուի շէհիտ օլտուղու իլիւն թարիխ օնա
միւնսիւֆանէ պոռլունուր , հաղիպաթէն տէ էյի Էիւրէքլի ,
վէ հիւսնի նիյէթ սահիպի պիր ատէմ իտի , ամմա պիր փա-
տիշահ տէյիլ իտի վէ իճապը հալինտէ պիր հիւքմտար , գա-
տըն Էիւրէյինի պէր թարաֆ էտիպ ազլ վէ պասիրէթ իլէ
մուսամէլէ էթմէլի էտիյինի պիլմէզ իտի : Պու սէպէպտէն
ուսուրը հիւքիւմէթի հէրճ ու մէրճ էյլէտի , պիր փարմա-
ղըն կանդրէն օլտուղունը կէօրիւր կէօրմէզ օնու քէսիւպ
տթմադլըղը տիւշիւնմէզ իտի : Կանկրէն տիգէ Էթիլտիքաէ
փարմաղը քէսմէյի էմր էյլէր իտի , Փադաթ հիւ պիր իշէ
հարամազ իտի : Պու հալինէ գրալիչա Մարի Անթուանէթին
ահմադճա հալլէրի տախի միւնդամ օլարադ հէր իշէ հարար
ատէմէրի հիւքիւմէթտէն թէպիտ էյլէտի վէ Ֆրանսա ին-
դիլապընը թէվլիտ էյլէտի : Ալլահ բազի օլտուն , Տիւնհա օ
ինդըլապա չօդ միննէթտար տըր , օլ սէպէպտէն 16 ընճը
Լուիյէ վէ Մարի Անթուանէթէ միննէթտար տըր :

Գօմիւնիտթլէր գուսուրդան պիր թարգատ Թիւիլլէրի
սէրալընա հիւճմ էտէր իքէն հալա գրալ պու Իսփիչէրալը
մուհաֆըզլարընա Ֆրանսըզ գանը տէօրմէմէք իւզրէ էմր
վէրմիշ տիր : Պու պիշարէլէր քէնտիլլէրի էօրմէյինճէ գրա-
լա քիմսէյի սօգոմնաւըրմամըշլար : Էյլէր Լուի 16 ընճը Էերինէ
պիր Նափօլէօն օլսա իտի շիմտի Լուցէրն ասրլանը Էերինէ
Փարիզաէ տահա պէօյիւք պիր Գօմիւնիտթ մէզարը օլուր ի-
տի : Վար օլսունլար տիւնհա քէնտի հիւքրիւյէթ վէ թէ-
րադգըսը իլիւն պէօյէ իտարէսիլլէրէ՝ Լուիլլէրէ միննէթտար

տըր : Միլլէթլէրին վէ տիւնհանըն պախթընը թալին էտէն
դահրէմանլար տէյիլ պէօյլէ իտարէսիղլէր տիր քի հէր լէյի
ալթ իւթ էտիպ էյիսինի օրթայա կէթիրիրլէր :

Հէման եազընտա Պուզ ցեհրի պաղցեսի տէնիլէն մահալա
կիթտիք : Պուրասը դատիմ ասըլարտա , քիմ պիլիր հէ դա-



ՊՈՒՋ ՆԷՂԻՒ ՊԱՂՁԵՍԻ

տար պինդըճէ սէնէ էվվէլ , պիր պուզ հէհրինին կէշտիլի
մէճրատը եախօա օլուզու խիշ : Ատրար կէշէրէք իւզէրի
պաշգա թօիրադ իլէ գապլանմըշ վէ 30-40 սէնէ էվվէլ թէ-
սատիւֆի օլարագ քէշֆ օլունուպ աչըլմըշ տըր : Պուզ պէ-
տէնինին սըլըրլու կէշտիլի տէրէ աէյիրմիլէնիպ տիւզլէնմիշ
վէ ալթընտան ազան սուլարըն չէվիրէ չէվիրէ աէյիրմիլէ-
տիլի մէֆրէթ թաշար , քէնտիլէրի իչլն աշընտըրլուպ աչ-
տըզլարը չուզուրըն իչինտէ էլան սուրույօրլար : Պու հէ-
վալիտէ պու հուվարլուպ թաշաըըն ճինսինտէն պուլունմա-
տըղը իչլն գօլայճա հիսապ օլունապիլիյօր քի թա Բօն վա-
տիսինտէն կէթիրիլմիշ տիրլէր վէ քիմ պիլիր պու հօլճու-
լուզլարը դաշ պինդէր սէնէ սիւրմիւշ տիր : Պուրատա տիւն-
հանըն էն էսքի թարիսինի սէյր էյլէյօր իտիք : Պու պուզ
պէտէնի պուրատա աղըր աղըր սիւրիւնիւր իքէն քիմ պի-
լիր չիմտիքի տաղլարըն հէ գատարը տէրէ վէ աէրէլէրին

նէ գատարը տաղար խտիւէր : Պիր եւրտէ սունի պիր սու աղբնթըսը իւէ պու թաշարըն նիճէ չէվրկտիյինի կէօս-
թէրկյօրլար խտի : Պու թաշարտան պաղըսը 20 աշադ գուլթ-
ընտա տըր վէ աշտըղլարը չուգուրլար էլպէթ տահա էնլի
վէ վասի տիրլէր :

Էլպէթ պիզիմ իւէ պիր չօդ սէյեսհլար տախի կէզմէք-
տէ խտիւէր վէ հէր քէսին տօլաշըպ պիր գափուտան իչէրի
կիրաթլէրինի կէօրտիւմ : Պէն տախի կիրտիմ վէ 10 քիշի
քէնտիմիդի գարանլըդ պիր մահալտէ պուլտուդ : Օ սանի-
յէտէ էլէքթրիք զիյալարը աշըլըր աշըմադ պաղտըմ քի էթ-
րաֆըմըգտա երիւղլէրճէ՝ տէյէպիլիրիմ պինլէրճէ ինսանլար
տուրույօր խտի :

Տօգրուսու պիր տաքիդէ իչին շաշըրտըմ . ֆադաթ
տիգգաթլէ պաղտըմչի էթրաֆտաքիլէրին արասընտա պէ-
րապէր իչէրի կիրէնլէր վար , վէ հէր պիրի 20-30 թանէ օլա-
րադ վար տըր : Որ . Հէրմանտան 30 թանէ վար խտի : Տահա
թօհաֆը պէն քէնտիմ տէ օլ գալապալըղըն արասընտա ի-
տիմ , ամմա դայէթ չօղալմըշ խտիմ : Նէ՝ ալա շէյ , ինսան
պէօյլէ 40-50 թանէ հէտէքլի օլտա , գօրդուսուդ խասթա
օլուր , գօրդուսուդ միւֆլիս օլուր վէ էօլլար : Պիրի տիւն-
հատա իչէ հարամադ եա մուզիր օլտուգտա օլ պիրինի իչէ
հարատըր խտի : Պիրադ իլէրի հէւրիւտիւք ճիւմլէմիդ տէ
պիր տիվարա չարփըլըպ գալտըդ , օլ իչէրիտէքիլէր տէ չար-
փըլմըշլար խտի քի տուրտուլար : Պիր դաշ թարաֆա չար-
փըլըպ տէօնտիւքտէն սօնրա՝ պիր եօլ պուլսուպ իլէրիլէ-
տիք վէ դօփիալարըմըդ տախի պէրապէր կէլիյօրլար խտի :
Գատընլար պաղըրը , երքէքլէր կիւլէր , էնճամ մէսէլէյի
թէմամէն անյայըպ՝ արթըդ էյլէնմէյէ պաշլատըդ : Կիրտի-
յիմիդ Լափիխրիանթօս տէնիլէն մահալ իմիշ . . . : Պիր
թաղըմ էյրի պիւյրիւ սօլաշըպ տէօնէն վէ քէլէպ կիպի
պիւքիւլէն հօլլար իմիշ վէ հէր թարաֆ տիվարլար աշինէ-
տէն հափըլմըշ վէ պու աշինէլէր ֆարզլը սաթհլարտա գօ-
նուլմուշ , շէօյլէքի օլ կէօրտիւյիւմիւդ ֆարզլը թարաֆ վէ
սաթհլարտան աքս էտէն սուրէթլէրիմիդ իմիշ : Պիր տէֆա
տօլաշըդ եօլլարա տիւշտիւնմիւ , արթըդ կէրի կէլտիյին հէրի

պուլուպ չըգմագ դապիլ տէյիլ : Պու արալըգլարտա պապը
եէրլէրտէ պիր իքի մումտան հաիլըմըլ արապ օթուրթ-
մուչլար , չու գալապալըգա 50-100 թանէ տէ արապ գա-
ըըլտըգտան սօնրա փէք քէյֆլի պիր մէնդարէ օլույօր : Գըզ-
լարտան պիրի արապը էօփմիւշ , օ անտէ 40-50 գըզ՝ արապ
էօփմիւյօր խի : Ֆադաթ հանկըսը ասըլ արապը էօփէն գըզ՝
հանկըսը հագիդի արապ պէլլի տէյիլ խի : Պէօյլէ տօլաչըր
իքէն օլ գալապալըղըն քեաֆֆէսի պիր առանսէօր իշինէ
կիրաիլէր , պէն եէթիշէնէ գատար ասանսէօր չըզըպ կիթ-
տի , վէ չու եէր ալթընտա արապլար իլէ հալընըզ գալտըմ :
Պէրէքէթ վէրսին գօփիյալարըմ պէնի հալընըզ պրագմատը
լար : Պիր գաչ տագիդէ աուըտուժ օրասը խօշուժա կէլմէ-
տի , տըչարը չըգմագ իւզրէ պիր հօլ պուլապիլի՞րմիյիմ
տէյու եիւրիւտիւքճէ չարիըլտըմ : Իքի էլլէրիմի ուղատըպ
չարիըլա չարիըլա տօլաչտըմ , նէ թարաֆտան կիթսէմ ,
եիինէ օլ Արապլարըն հանընա կէլլիօր խիմ : Պիր եէրտէ
պագտըմ քի տիկէր պիր քիմսէլէր տահա կէլլիօր , ծնլար
տախի էլլէրինի ուղաթմըլ հօղլայարագ հօլ պուլմայա
չալըչըրօրար խի վէ քեաֆֆէսի աչնի ատէմ խի : Պիր
պիրիմիդլին էլլինի պուլատուղուժուղտա չու ամանսըզ մահալ-
տէ իքի տօսթ պիր գաչ հիւզ էլլէր իլէ պիր պիրիմիդի սէ-
լամլայօր խիք : Պիր իալը տահա էլ էլէ սէրսէրի տօլաչ-
տըգ , էնճամ գըլաղուղ կէլիպ պիդի առանսէօրէ կէօթիւր-
տիւ : Պիր գաթ հօղարըտա տահա աճայիպ պիր մահալէ
կէլտիք , գիրա գըլաղուղ չափագտընը գալտըրըր գալտըր-
մագ , հէր թարաֆտան պիհիսապ գալապալըգ չափգալա-
րընը գալտըրտըլար , քեաֆֆէսի աչնի ատէմ խի : Պու-
րատան տըչարը չըգաղըմըլտա , աօղրուսու ատէթա մէս-
րուր օլտում :

Օլ կիւնիւ հալատա պիր թէյյարէնին՝ գուշ կիպի գա-
նատլարընը չարիարագ սէսլէր չըգարըպ կէօլիւն իւզէրին-
տէ տօլաչտըղընը վէ գարչտա պիր եէրէ էնտիյինի կէօր-
տիւմ : Օրատա պիր մէրքէզ օլտուղունու հիսապ էտիպ կիթ-
տիմ վէ հագիդաթէն թէյկարէ օրատա օթուրույօր խի :
Ատէթա գուշ կիպի իքի գանաալարը վէ պիր գուչրուղու
վար : Գանաալարը վէ գուչրուղու 4էր արըն պօյունտա

տըր : Պաշը հէրինտէ , տէօնէրէք վաւորը երթէլէյէն էյրի
զանաալը չարի կիպի պիր չարի վար քի՝ հաւատա խըզ
իլէ տէօնէրէք կէմլիյի իլէրի սիւրիւյօր վէ արգաաաքի
գուլըուդ տիւմէն հալինտէ աշաղը հօգարը , հանտան հանա
հարաքէթ էթարիլէրէք , թէյնարէ իսթէնիլտիյի թարաֆա
չէվրիլիւ , էնտիրիլիւ գալաըըըըյօր : Այազլար հէրինէ
իքի ուֆագ թէքէրլէք վար քի՝ իլք տէֆա հարաքէթ էթ-
տիյինտէ պիր խալը մէսաֆէ հէրտէ պու թէքէրլէքլէր իւ-
ղէրինտէ սիւրիւնիւլ կիթտիքտէն սօնրա՝ հաւաշ հաւաշ
հիւքսէլիյօր : «20 ֆրանզ հաւլուէն վէրիւ իսէն հարըմ սաաթ
պլինիւ կէղէպիլիրսին» տէտիլէր : Պուշու հաւաճաղ գատար
աշմագ պուլուէնս՝ ար մը տէյու տիւշիւնիւլ տուրուր իքէն՝
16-17 հաշնտա պիր գրզ կէլիւ 5 ֆրանսըզ լիրասը հաւլուէնը
վէրտի վէ թէյնարէնին օրթասընտա թէյնարէճինին էօնիւն-
տէ ուֆագ պիր արալըգտա , հանի գուշուէն պէլի իւղէրին-
տէ օթուրտու , վէ պիր գաշ տաղիլգէ սօնրա ուշուլ կիթմիշ
իտիլէր : Եարըմ սաաթ գատար կէօլիւն վէ տաղլարըն իւ-
ղէրինտէ տօլաշուլ կէղտիքտէն սօնրա ալտէթ էտիւլ աշաղը
էնտիլէր : Գրզ՝ 5 ֆրանք տա թէյնարէճիյէ պախշիշ վէրիւ
սալուշտու : Էյեր պէնիւմ գըղըմ օլտա իտի , քէնտինէ պաղը
չէյլէր անլաթտըրըր իտիւմ , վէ պէյնինէ էյի հէրլէշտիւրէճէք
վասըթալար իլէ անլատըր իտիւմ :



ՐԻԿԻ ՔՈՒԼՄ



Իսվիչերոս տաղլարը արասընտա քէնաի պաշընա , եալընըդ տուրուպ էն միւթէնէվվի վէ էն ճէյիլ պիր մէնզարէյէ սէյր էտէն տաղ՝ Րիկի Քուլմ տըր : Լիւցէրնաէն պաշընը զալտըրաըղընտա հէման թէփէտէ տուրույոր կիպի պիր մէվգիլի :



ՐԻԿԻ ՀՕՔԷԼԻ

Օլուպ 6,000 այադ իրթիֆաընտա ատէթա սունի պիր թէփէ կիպի կէօրիւնիւր , եինէ տէ 2 սաաթլըդ պիր չէվրէսի վար տըր : Պիթթապի օրայա տախի թըրմանըպ չու կիւղէլ տիյարը չէփ չէվրէ սէյր էթմէյէ դարար վէրտիք վէ վափօրա բաքիպէն Լիւցէրն կէօլիւնիւն էթէ թարաֆընտա Վիցնալ տէնիլէն չէհրէ վաաըլ օլուպ՝ օրատան տաղա չըշան էլէքթրիք թըէյնինէ օթուրաուդ : Պու տաղ թըէյնլէրի Իսվիչէ-

րատա ատէթա պիղիմ մէմէքէթտէքի մանտա արապալարը
դատար ումումի իսէլէր տէ՝ ճնտան էփէյի ֆարգլը ճիհէթ-
լէրի վար տըր : Խոսուսուսա՝ ումումէն 4 այադտա պիր հիւք-
սէլիր իքէն՝ պաղէն սահա ամուտի օլարադ չըդարար :
Լօգօմօթիվ՝ դանն էտէրսին թէփէսի իւղէրի դօնուլմուշ օլուպ՝
տախմա էն աշաղըտա դալըյօր , շէօյլէ քի հօգարը չըդար-
քէն հիթէլէյօր , աշաղը էնէրքէն վահօնլարըն էօնիւնէ տա-
յանըյօր քի աշաղը տիւշմէսինլէր : Տէմիրլէր 3 սըրա օլուպ
օրթա տէմիրտէ տիչլէր վար վէ օրթա թէքէրլէքաէքի
տիչլէր օնլարա կէչէրէք հօգարը հօգարը թըրմանըյօր : Մր .
Հէրման իլէ պիւթիւն վաղըթ տիւշլանիւյօր խաիք քի՝ պու
տիչլէրտէն պիրիսի դըրըլսա , հախօտ թէքէրլէք դայսա ,
աճէպա կէրի սթասիյօնա դա՞ աաղիդէտէն հիտէրիւ , հա-
խօտ կէրի տէօնտիւշիւմիւդ իչիւն պիլէթ խթէրլէ՞ր մի ,
աշաղըտա հինէ պուլուշաճա՞դ մըլըդ : Պու խոսուսուլարը
թաշդիդ էթմէք իչիւն էյիլիպ թէքէրլէրին ալթընա պադ-
տըմ քի վախօնը դապթ էտէն սատէ օլ տիչլէր տէյիլ տիր ,
իլլա թէքէրլէրին իքի հանընտա էլ կիպի տէմիրլէր վար
տըր վէ՝ օնլար հէրտէքի տէմիրի իքի հանտան դապըրայօր-
լար : Շէօյլէ քի հօգարը հէթիշէէյիմիդէ էմին օլապիլիրիդ :
Վահօնլար էթրաֆլարը աչըդ վէ էյրի աուրսւյօրլար իսէ
տէ՝ օթուրաճադ հէրլէրի հօգուշա ույտուրուլմուշ օլտու-
ղուշտան ինսան սօղրու օթուրապիլիյօր : Պու սէպէպաէն
էթրաֆտա պուլունան ճիւմէ էչիւ , աղաճլար վէ ֆիտան-
լար էյիլմիշ վէ րիւղկիարտան հաթմըշ կիպի կէօրիւնիւյօր-
լար , չիւնքի ինսան քէնտի վաղիյէթիւնի սօղրու ֆարդ է-
տիպ օլ պիրլէրի էյրի դանն էտիյօր : Թօհաֆը չու սըր քի
ինսան խապէրի օլմայարադ տախմա արդայա սօղրու չէօ-
քիւյօր քի թրէյն քէնտի աղըրըղընտան աշաղը տիւշմէսին :
Պու ինթիյաթըմըղըն նէ դատար ֆախտէսի օլտու պիլմէմ ,
լաքին հապայա սօղրու հիւքսէլտիքճէ , կեահտա պիր տա-
ղըն քէօշէսինի տէօնիւպ հիւղլէրճէ այադ տէրին պիր ուշ-
րում իւղէրլինտէն կէչէր իքէն , վիճուտիմ տիքէն տիքէն

օլույօր իտի : Հէլէ օլ ուչրումլու եերլէրաէ տէրին պիր տէ-
րէ իւղէրինէ աթըլմըչ տէմիր քէօփրիւլէրի կէչէր իքէն՝
թէքմիլ կիւնահլարմըղ խաթըրմըղա կէլտի , սօնրա տիւղ
հէրէ կէլտիյիմիդտէ պադտըղ քի նաֆիլէ հէրաէ տէր խաթը
էթմիլիդ Եօդարը չըդտըղճա նէ աճայիւ պիր թէպէտտիւլ օ-
լույօր իտի : Պաչլարընը պուլութլարա տայայըպ տիւլին-
մէքտէ օլան տաղլար՝ կիթտիքճէ աղամէթ քէսպ էտիպ ,
կէօլլէր պիր հալուղ հալինի իզհար էթմէքտէ , զըյըտաքի
չէհրլէր պիրէր ուֆադ քէօյ կիպի , իւղէրլէրինտէքի վա-
փօրլար պիրէր օյունճադ կիպի , հէլքէն վէ դայըդլար պի-
րէր պէօճէք կիպի կէօրինմէքտէ վէ օլ պիր գուլաճ մէ-
սաֆէյի սիւրինիւպ պիթիւրէմէյօր իտիլէր : Պու մինվալ
իւղրէ պիր պուլուղ սաաթ Եօլճուլուղ էտիպ թա Եօդարըյա
վառըլ օլտուղ վէ գուլարըն Եախօտ թէյիարէ Եօլճուլարը-
նըն կէօրտիւլիւ կիպի աչաղըյը վէ էթրաֆը սէյր էտիյօր
իտիք :



ՅԱՂ ՅՕՆՈՒ

Րիկի տաղը՝ Լիւցերն վէ Յուկ կէօլլէրի արառընտան
Ճիւքսէլմիլ օլուպ՝, թէփէտէն պադտըղընտա 8 թանէ կէօլ
կէօրինիւր վէ պունլար հէչիլիքլէր արառընտա ատէթա

մաի պէօյիւնէն հալուողար չէքլինի ալըրլար: Շէմալտա Յուկի վէ էկէրի կէօլէրի, էլպիս տաղլարը վէ արալարընտա Յիւրիս չէհրինին պիր դըսմը, դարպտա հէման աշաղըտա Կիյյօմ Թէլին թէղքեար քիլիսէսի, Բիւննախթ գասապա- սը, Լիւցէրն չէհրի՝ պինալարը, ճաստէլէրի իլէ վէ Բէօսս հէհրի մաի պիր շէրիս կիպի, էօթէտէ Սէմիախ կէօլիւ վէ տահա էօթէտէ փիւլթօս տաղը վէ պիր հոնտա ճուրա տաղլարը, ճէնուպտա Էինէ Լիւցէրն, Ալփնախ, Սարնէն կէօլէրի, Պրիւնիք կէչլախ, Եունիֆրաու, Ուաթէրհօրն, Այլէր, Թիթլիս տաղլարը, Թա Սէն Կօթար իւղէրինէ դա- տար, շարգտա իսէ Բօղպէրի տաղլարը կէօղ էօնիւնաէ պիր Թասլիւր կիպի աշըլաը վէ միւղէխանէլէրտէ կէօրտիւյիւմիւղ փանօրամա կիպի պիր հիյէթ ալմըշ իտիլէր: Բօղպէրի տա- ղընին պիր փարչատըր դօփուպ աշաղը Էուվարլանմըշ վէ Լօհրց կէօլիւնիւ գըսմէն սօլտուրմուշ իտիլի մահալի տախի կէօթէրաիլէր: Ելնատըլ տիւնեանըն հիւ պիր նօղթադնտա պու գատար միւթէնէվիլի, պու գատար պէօյիւք, ճալիպ վէ ճէլիլ պիր մէնգարէ կէօրմէք գապիլ աէյիլ տիր: 130 սասթիլը պիր տաիրէ սէյր էտիյօր իտիլք:

Հօթէլէ կիթաիք. տիւնեանըն էն սէյմէ քիսլար էհա- լիսի իլէ՝ ալէլ իուսուս Ինկիլիղէր իլէ սօլու իտի: Վաղ- թըյա գօյուն սըղըր սիւրիւլէրինէ, կէյիք վէ ճէյրանլարա մէսքէն օյան վէ չօպանլարըն գալալ սէտտօրնտան պաշա պիր շէյ իշիթմէյէն շու տաղլար՝ դանն էտէրտին փարիղին եա Լօնտրանըն էն մօտա հօթէլէրի հալինէ կէլմիշ իտի վէ օրատա պիր հօթէլ Էափաճագ արսա պինլէրճէ լիրա գըյ- թինտէ իմիշ: Հալա սօղուգ օլուպ ատէթա գըշ կիպի օ- տալար գըգտըրըմըշ, հէր քէս պէօլիւք պէօլիւք օթուր- մագտա վէ չագալար ու շէնլիքէր էյլէյիպ՝ քէյֆ էթմէքտէ իտիլէր:

Բիկիտէ կէօրիւլէնէք էն ճէլիլ մէնդարէ կիւնէչին տօղ- մասը մէնդարէսի տիր: Օլ կէճէ տէրին պիր ույգուտա ի- քէն պիր հիյպէթլու պօրու սէտասը տըր պաշատը: Եա-

Թագտան տըշարը սըչրատըմ, էօյլէ սօղուգ վէ գարանլըգ իտի քի՝ կիւնէշ պէօյլէ պիչիմսիղ՝ գարանլըգ դէմանտա սօ- դաճաղընա՝ էօյլէն վաղթը սօղսա տա ինտան բահաթ բահաթ կիլինիպ սէյր էտէ պիլսէ տէյու ճիտտէն արղու էյլէտիմ: Օմուղումա պիր գըրմըղը պաթանիա աթըպ սալօնա չըգ- տըմ, հէր քէս էլինէ կէչաիլի շէյի օմուղալըպ տըշարը ֆըրլամըշ իտի: Հէրման տախի չըգմըշ իտի: Կիւնէչին պու միւննասիպէթսիղլիլինի Ալաման արղատաշըմա տա սէօյլէ- տիմ, օ տախի Թաստիպ էյլէտի վէ հէր քէս հօթէլտէն տը- շարը ֆըրլալըպ տաղըն իւղէրինտէ գուրուլմուշ Թախթա տօղրու գօշմագտա իքէն՝ պիղ իշէրիտէ դաշըպ պիր փէն- ճէրէտէն շէմին նասըլ տօղատղըրու մու՝ բըրղըլէ սէյր էթմէյէ գարար վէրաիք: Պիր խալը պէքէտիք, Լաքին կիւնէշ չըգմատը: Էօմրիւմտէ պէօյլէ թէնպէլ կիւնէշ կէօր- մէմիշ իտիմ: Հէրման մութլաղա պիր սէրէ Թագըլմըշ օլ- մալը տէյու դանն էտիյօր իքէն՝ մէսէլէյի անլատըք քի աղ- շամ պաթտըղը կէրէ տօղրու պագըրյօր իմիլիպ: Հէման դա- փուտան ֆըրլալըպ օ գըյաֆէթ իլէ գօշաուգ վէ Թախթըն իւղէրինտէն սէյր էթմէյէ պաշլատըգ: Եվմէլա պաշըլըն պիր պէյաղըրգ Էրլաղլարըն վարլաղլըրըն սօլտուրմագա պաշ- լատը, անտէն Ալփ տաղլարը Էալաշ Էալաշ աթմուն Էալ- աըլ իլէ պօշանըպ Թէփէլէր պիրէր պիրէր կիւլ կիպի գօյու փէնպէ պիր բէնք ալտըլար, աղ սօնրա աշաղըտա վատի- լէր, տէրէլէր, քէօլէր վէ օրմանլար իւղէրինտէն քէօլիլ ֆիրար էտիպ՝ ճիւմէսի աաէթա սիյահ պիր փէրտէ ալթըն- տան չըգար կիպի չըգըպ կէօրիւնմէյէ պաշլատըլար: Գու- րատա պիր Իթալիա միւղէխանէսինտէ տուրուպ էօյմիւշ պիր բէսսամըն Թօղլանմըշ, էսքիմիշ պիր էսէրինի աէյիլ, ճիւնա միւղէսինտէ տուրուպ օլ էպէտի Ուսթատըն սօլմաղ, էսքիմէղ, էպէտի էսէրինէ, էլլէրինին էն ալա իլինէ, տահա քէնաիսի իլէր իքէն, էլինտէքի ֆըրլա իլէ բէնքէրի վէրիպ հէր պիր Թէֆէրուաթընը այրը այրը Թէրսիմ էտէր իքէն սէյր էտիյօր իտիք: Տա Վինչինին քիրի Թասլիլինէ հայ-

րան օլան ինսան պուրատա էլպէթ տիղ իւղէրինէ կէլիպ սէճտէ էթմէմէք էտէմէղ : Աճայիպ տէյիլ տիր քի ասլ իւս-
լիդի կէօրմէյէն ինսանլար՝ անըն ճէլալինին պու իղհարընա ,
կիւնէնէ իպատէթ էտէրէր իմիշ :

Աղ սօնրա՝ պէյաղ իօիէք պիր փէրտէ կէլիպ շու մէն-
զարէյի սէթր էյլէտի : Զանն էտէրսին պու հուզուրա հա-
ղըմայան վաղիյէթ վէ գըյաֆէթիմիդի թէվպիս իչիւն թա-
պիաթ շու փէրտէյի չէքիյօր իտի : Էթրաֆըմա պաղտըմ՝
ատէթա պիր դարհավալ ալայը կիպի պիր դալապալըդ օր-
թասընտա տուրույօր իտիմ : Հէր քէս գըրմըզը , սարը ,
մաի հաթագ էօրթիւլէրինէ պիւրիւնմիւշ , սալլարը տաղըլ-
մըշ , գատընլար պիւս պիւթիւն պիչիմտէն չըգմըշ պիր հալ-
տէ իտիլէր վէ հիչ պիրիմիդին օլ պիրինէ տէյէճէք հէրի
հօդ իտի : Հօթէլէ ալաէթ էյլէտիք լաքին էօմրտէ հէքթա
օլան վէ ասլա ունուտուլմայան պիր խաթըրէ իլէ ալտէթ
էյլէտիք :

Լիւցէրն էթրաֆընտա չըղըլապիլէն տաղ հալընըդ Րիկի
տէյիլ տիր : Սաղ թարաֆտա Պիղատոս տաղը վար տըր քի
տահա հիւքսէք վէ մէնզարէսի տահա վասի օլուպ օրայա
տախի շմէնտըֆէր իլէ չըգիլըր : Պու տաղըն հաղզընտա
պաղը չէյլէր իչիթտիյիմիդտէն՝ Լիւցէրնտէ պիր տուրպին
արգասընտա օթուրուպ՝ օ տաղը ղիյարէթ էթմէյէ գարար
վէրտիք վէ թա 7,000 ալադ հօգարըտա ուչըրուլարը , տէ-
րէլէրի , միւրալարը կէղիպ հօթէլէ կիթտիք վէ պալգօնընտա
տուրուպ հէր թարաֆը սէյր էյլէտիք : Օլ գատար հիւքսէյէ
չըգմըշ իքէն փալթօ պիլէ կիյինմէտիք , չիւնքի Լիւցէրնտէ
փէք խօշ պիր հալա վար իտի : Նաղլ օլուուլօր քի Դրիս-
տոսոււն գէմանընտա Եհհուտիսթան վալիսի Պիղատոս՝ Րօ-
մատա հապս օլոււնմուշ վէ ինթիհար էթմիշ : Ժէսէտինի
թիպէր ըրմաղընա աթմըչլար , օնտան սօնրա Րօմատա թու-
ֆան վէ ֆուրթուհա էքսիք օլմամըշ , էնճամ ճէսէտինի
պուլարապ՝ կէօթիւրիւպ Րօն հէհրինէ աթմըչլար , պուրատա
տախի գըյամէթլէր զօփմուշ , հէհր թուղհան էթմիշ , ֆուր-

Թոռնա դասըրդա տէվտմ էթմիչ : Օրտան չըղարըպ Ժինէվ
կէօլիւնէ աթմըչլար , եինէ բահաթ տուրմամըչ , էնճամ կէ-
թիրիպ պու տաղըն պաչընտա պիր կէօլէ պրադմըչլար : Օ
վադթտան պէրու պու տաղտա ֆուրթոռնա , պուլուլթ , դա-
սըրդա էքսիք օլմադ իմիչ վէ հօղարը չըգմաղա տա քիմնէ
ճէսարէթ էտէմէդ իմիչ : Անգ Ուրբաթ կիւնիւ չօպանլար
քէնտինի դըրմըղը խիլաթ կիյլինմիչ օլարադ՝ դայատան պիր
քիւրսիւ իւղէրինտէ օթուրմաղտա կէօրիւրլէր իմիչ : Շիմաի
ինսանլար Պիղատոստան դօրչմայըպ կիտիյօրլար , ֆադաթ
հալա ֆուրթոռնա վէ պուլուլթլար տա էքսիք օլմայօր :
Մուլթլադա Պիղատոս պիր քէօչէտէ կիլլէնմիչ աիր : Նէ՝
դատար չիւքը էթտիմ քի պիղիմ մէմլէքէթտէ դատըլարը
պէօյլէ տէնիղէ աթմադ ատէթի հօգ աըր , հօգսա թէքմիլ
մէմլէքէթ թուֆանտան պաթար , չիմտիյէ էսէրի դալմադ
իտի :

Պէօյլէճէ Լիւյէրն վէ ճիվարրնտաքի սէֆէրիմիդ տէ
խիթամա կէլտի , Յիւրիսէ կիտիյօրլմ :



էսասլարընը վաղ է-
տէր իմիշ : Սաքին օլ-
տուղու էվի տախի
կէօսթէրաիէր : Էշա-
լիսի սայքի քեամիլէն
Փրօթէսթանի օլուպ
Գիթապը Շէրիֆ իւք
տէֆա պուրատա ին-
կիլիզէյէ թէրճիւմէ
օլունճուշ տըր : 1799
տա Ֆրանսըզլար իլէ
Բուսլար արասընտա,
օլան պէօյիւք մուհա-
րէպէ՝ պուրատա վու-
գու պուլմուշ վէ ֆը-
րանսըզ ճէնէրալը Մա-
սէնա 37,000 տաքէր
իլէ Բուսլարա 13,000
թէլէֆաթ վէրիպ ան-
լէրի մաղլուպ էթմիշ
տիր :

Յիւրիկ իտլիզէրա-
նըն իշ մահալի օլուպ՝
պուրատա փէք չօզ
իփէք, փամուգ վէ
տէմիր Ֆասպրիպալարը
վար տըր : Տիւնհանըն
հէր թարաֆընա էմ-
թաա եօլլատըզը կի-
պի իտլիզէրա վէ ի-
թալիա կէօլլէրինտէ

իլէյէն վափօրլար տախի պուրատա իմալ օլունըպ փարչա
փարչա կէօթիւրիւլլէյօր : Վիւթիւպլանէսինտէ 150,000



Յ Ո Ւ Ր Ի Ս

Յ Ո Ւ Ր Ե Ն



Րիկիտէն շմէնտըֆէր իլէ էնիպ 2 ստաթ դատար սէյ-
 հահաթտան սօնրա Յիւրիխէ կէլտիք: Իսվիչէրանըն 190,000
 էհալիսի օլան էն պէօյիւք շէհրինէ վէ կիւզէլ լուզէթինին
 պիր մանասը օլսա՝ էն կիւզէլէրինտէն պիրինէ կէլմիշ ի-
 տիք: Եինէ օլ տաղլար արասընտա, պէրրադ, Էէշիլ պիր
 կէօլ դըյըսընտա Էափըլմըշ վէ շէհրին իշինտէն Լէմմաթ վէ
 Սիշլ իսմինտէ իքի նէհր կէչէրէք՝ անը ֆարդը դըսմլարա
 թադսիմ էտիյօր: Կէօլիւն գըյըլարընտա պադապիլտիյին
 Էէրէ դատար էվէր վէ պաղչէլէր տիդիլմիշ վէ պու դատար
 դալապալըդը պիր շէհր պաղչէլէր իշինտէ դարդ օլմուշ ի-
 տի: Պուրասը Ալամանիա իլէ Իթալիանըն վէ Պրանտա իլէ
 Բուսիանըն օրթասընտա պիր մէվգիտէ պուլուռնուզուռնտան
 թարիխտէ փէք չօդ վաղըսալարըն շահիտի օլմուշ վէ էնճամ
 պիր չօդ մուհարէպէ վէ չապալայըչտան սօնրա 13Իւնճիւ
 ասրտա Իսվիչէրա Ֆիսիքաւիյօնընա տախիլ օլմուշ տըր: Իս-
 լահ ը մէզնէպ ֆուրթուռալարընտա պուրասը՝ Իթալիատան,
 Պրանտատան վէ Ինկիլթէրրատա գրալիչա Մէյրինին էլին-
 տէն դաշանլարա մահալ ը իլթիճա օլմուշ վէ պու ֆիրարի-
 լէր պաչըճա իւլէմա վէ փրօֆէսօրյար օլտուղուռնտան՝ պու-
 րատա չալըչպ պարէֆինուռնլարա վէ էմր ի թալիմէ Էար-
 տըմ էյլէմիշէր: Զուինկլինին ասըլ վալ էյլէտիյի վէ Էա-
 շատըղը մահալ պուրատա տըր: Նէհրին գըյըսընտա վաղ
 էյլէտիյի քիլիսէյի կէօսթէրտիլէր, գուլէլէրինին պիրի իւ-
 ղէրինտէ Շարլըմանըն պաչընտա թաճ օլարադ սանէմի վար
 տըր: Զուինկլի քիլիսէնին իսլահը վէ ախադըն թէհդիպի

ճիշտ քիթապ վար վէ պունլարըն արասընտա իւր միւսլիհ-
լէրին էլ հազըսը 100 դատար էվրադ վար տըր: Պուրատա-
քի թըպպիյէ, յօլիքիքիքի, իւմ ի Իլահի վէ սաիր շիւպէլէր-
տէքի տար էլֆինուէլար մէհնուր օլուպ, անլէրին քիւ-
թիւպիսանէլէրի, ուլում ը թապիիյէյէ աիտ նումուէլէրի վէ
միւղէխանէլէրի զայէթ մունթազամ տըր: Շէհրին միւղէխա-
նէսինտէ ասը ը հազըրըն սօն իսթիրալարընը կէօսթէրէն
մաքինալարը, իւմ ի հիքմէթ, նիճում, թապազաթ ը արդ,
քիմեա վէ սաիրէյէ աիտ ալէթլէրի սէյր էյլէտիմ: Մանդու-
մէ ի շէմսիյէյի քեաֆիքեսի տէվր էտէր իքէն, մատէն օճադ-
լարընտաքի մաքինալար իշլէր իքէն, տուրպինլէրէ, էլէք-
թրիք ալէթլէրինէ, տէմիր օճադլարընա, հադլիյէ իճատա-
լընա սէյր էյլէտիմ: Նէ՛ ալա իտի, արթըզ 20նճի ասըն
սօն կիւնլէրինտէ հաշայօր իտիմ: Կէօլիւն դըյըսընա հազըն
Թառն-Հօր տէնիլէն պինսուա դօնսէր օլույօր իտի, կիտիպ
տինլէտիմ: Պինանըն կիւղէլիյի, էհալինին բուշէնլիյի, մու-
ղիդանըն ալալըզը փէք խօշումա կէլտի: Պու դօճա, պէօ-
յիւք չէհրտէ նէ դատար պաղչէլէր վէ թէնէզզիւհ եհրլէրի
պրազմըշար, խուսուտա նէպաթաթ պաղչէսինտէ ատէթա
փրէնսէս սէրայընտա կէզիյօրըմ կիպի հիսս էթտիմ: Իսվի-
չէրա նէհրլէրինին խըզ իլէ ազմասը օ մէմլէքէթէ պէօյիւք
գուվլէթ մէնսպը օլմուշ, թէքմիլ մաքինա, ֆապրիզա վէ
թէնվիրաթ իշլէրինի ծնլարա կէօրտիւրիւյօրլար վէ պաշդա
եհրտէ կէօրիւլէն քէօմիւր տիւմէնլէրի պու չէհրլէրտէ հօգ
տըր: Պիզիմ ըրմազլար խըզ իլէ ազմադ տէյիլ հա, գօլու
օլսա տա կէլիպ ֆապրիզամըզը տէօնտէրսէ կինէ բահաթ
պրազըրըզ:

Սօգադտա կիտէր իքէն պիր եհրտէ «Թիւրֆիա հաւնալը»
տէյու հազըլը կէօրտիւմ, սապը էտէմէյիպ հէման իշլէրի
գօշտում: Մէմլէքէթ խաթըրէլէրի նէ՛ գըյմէթլի տիր,
«Թիւրքիա ճէնէննէմի տէսէլէր իշլէրի գօշարսըն, Թիւրքիա
քէօփէյի տէյու պիրինի կէօսթէրսէլէր պօյնուհա սարըլըր-
սըն: Հադիզաթէն պիր ճէնէննէմէ կիրմիշ իտիմ, ատէթա

պիր դադարն իշխնաէ փիչիրիր կիպի էվվէլա պէնի փիչիրաւ-
լէր, սօնրա իւղէրիմէ պիր սըճադ պուղու տըր, ախմէն
տիր սալալըրտըլար: Կէօղլէրիմ կէօրմէղ օլտու վէ նէֆէս
ալամաղ օլտում: Իւղէրիմէ թուլումալա իլէ սըճադ սուլար,
սօղուգ սուլար ֆըզըրթալար, չազըն ֆարէ կիպի նէրէյէ
դաճաճաղըմը շալըրտըմ: Պուճուն իամինէ «Տիվան ք հարպ
իչքէնճէլէրի» տէյէճէք եէրտէ թիւրքիա համամը տէյօրլար:
Նէ՞ օլուր, պիր մէմլէքէթին պիր շէյինի թաղլիթ էտէր ի-
քէն կէլիպ պիր կէօրսէլէր, պարի պէնղէթսէլէր, էօյլէճէ
լինսանլարը պու ճէֆայա կիրիֆթար էթմէսէլէր: Նէ՛ չարէ,
պիղիմ համամլար տա ճուլարա ֆարղլը սուրէթտէ կէօրիւ-
լիւյօր: Պուճու անլամաղ իշխն Մարգ. թուէյնին թիւրքիա-
տա համամա կիթմէսի հիքեայէսինի իղթիպաս էտէճէյիմ:
Միւմաիլէյհ շէօյլէ նաղլ էտիյօր:

«Շարդ սէյեհանթթարը հիքեայէլէրինտէն նէ դասար
իֆղալ օլունմուշ իտիյիմ խաթըմա կէլաիքճէ, էլիմտէն
կէլսէ օլ հիքեայէլէրի կաղանլարը փիչիրիպ կէյէճէյիմ: Ալ-
նէլէրտէն պէրու թիւրքիա համամլարը հաղղընտա օղուր վէ
րույասըյլէ կաշար իտիմ: Իւմիտ վէ խայալ էտէր իտիմ քի
պիր կիւն օրայա կիտիպ մէրմէր հալուղլար իշխնաէ կա-
թաճաղըմ, Շարդըն պահարաթ վէ խօշ կաղարըյլէ տօլու
հալայը թէնէֆֆիւս էսէճէյիմ: Անտէն պիր թաղըմ աճա-
յիպ հէյէթտէ խատէմէլէր կէլիպ վիճուտիմի սանաաթ իլէ
օլալայաճաղլար, մասսաթ էտիպ կուճատաճաղլար վէ բուհ-
լար կիպի փուլար իշխնաէ կէօրիւնիւպ նապէտիտ օլաճաղ-
լար: Շահանի օտալարտա փրէնսլէրէ լայըդ սէրլի սէտիր-
լէր վէ քէօլքլէր իւղէրինտէ՝ կուճադ փահալը դումաշլար
իշինէ կէօմիւլիւպ՝ խաաըմլար պէնի կէլփաղէլէր, սուլարըն
վէ շատրէվանլարըն մուսիլի սէտասը նէննի չալար իքէն՝
կէօրիւնմէղ մէնպալարտան կէլէն թաթլը դօդուլարտան,
նարկիլէ վէ գահվէնին քէյֆինտէն սէրմէսթ օլուպ ույդու-
յա տալաճաղըմ: Իշթէ ֆիքրիմտէքի թասվիր պու իտի:
Թիւրքիայա կէլիպ հաղիդաթը կէօրաիւմ, քեաքի կէօրմէյէ
իտիմ:

տի, լաքին օլ օղուսուղում գօղուլար տէյիլ խտի, պաշգա
պիր գօղուլար խտի Պու գօվուչարտան պիրինտէ սօյոռնուում,
պէլումէ բէնկի պէլլիսիղ պիր փաշալրա սարըս օմուղումա
պիր մասա էօրթիւսիւ տոտըլար: Էօնիւմէ պիր չիֆթ ու-
ֆադ իքի այսղը գանէփայա պէնդէր աղաճտան պիր չէյէր
գօտուլար, իւղէրինտէ դայիշտէն հալգա վար խտի քի այա-
ղըմը թուլմադ իչիւն իմիշ: Այսղըմ հօմէրօ 14 օլմատը-
ղընտան օլ դայիշ վազիֆէսինի իֆա էտէմէտի: Պիր դաշ ա-
տըմ օլ դայիսդ, հաշ, փարչալը տէօշէմէտէ հիւրիւտիւմ
վէ իւք տիդդաթըմը ճէլպ էտէն չէյ իքի այսղըլարմ: օլտու:
Պու վադսա հիշ պիր թէաճիւսկ հա թէլաշ հուսուլէ կէթիր-
մէտի. սնդաշըլան համամըն օլ մասսաթ վէ հեւմշաթմադ
մուամէլաթը ճիւմէսինտէն օլմալը խտի: Պիլա շիւպհէ պա-
շըմըն վէ վիճուտիմին հէրէ կէլէն դըմըն էյիճէ հոււմշամըշ
խտի: Տօղրուլուս թէքրար հէօրիւմէյէ չալըշարմ, լաքին ա-
յսղըմը դալտըրըս աթմադճա պու այսղըմտա աալը օլան
չէյէր սալլանըս էն միւնասիպէթսիղ հէրէրէ թէսաուիֆ
էյէյէրէք հա տա այսղըմըն հան թարաֆընա տէօնէրէք
թօփուղումը չըդարբջօր խտիէր: Նէ՛ չարէ, պու տա Շարգ
դէվլէրինտէն օլտուղու իչիւն քէյֆինի չըդարմալը ինիւմ:
Իչէրիտէ ախէր գօվուչու, պէօլկէլի պիր հապսիսանէյէ
կէլտիք. տահա մուղալլամ, տահա հէյպէթլու, տահա չըպ-
լադ վէ սըճադ: Օրթատա հաշ սըճադ թաշար իւղէրինէ
պիր փաշալրա սէրիս պէնի իւղէրինտէ օթուրթատուար:
Պուրատա գօղուլար տահա գուվլէթլի ամմա Արապիսթան
պահարաթը տէյիլ խտիէր: Պիր տէ պէլինէ քիրլի պէղ սար-
մըշ պիր սքէլէթօն՝ էլինտէ իչի սու տօլու պիր չիշէ կէթիր-
տի, թէփէսինտէքի դապըն իչինտէ թիւթիւն վէ իւղէրինէ
աթէշ գօնուլմուշ վէ հանընտա պիր հարտա ուղոռնլուղոռն-
տա պիր սօրու վար խտի: Կէօրիւր կէօրմէղ սնդալըմ քի
օլ մէշհուր թիւրք քէյֆի տիր. հարկիլէ տիր: Պու պիր
փարչա քէյֆէ պէնդէտի տէյու տիւչիւնիւս պօրուչա սարըլ-
տըմ վէ պիր հէֆէս չէքտիւմ, քիֆայէթ էթտի. Թիւթիւն՝

Գափուտան իւր կիրտիյիմիւ կէր կէնիւ պիր անսար օւլուպ՝ թապան փարչա մէրմէրլէր իւէ տէօչէլի, էթրաֆը իսէ արթ պաղլամադ իչիւն օլտուղսւ կիպի պիր թաղըմ պէօլ-կէլէրէ թաղսիմ օլունմուշ խաի: Պու դօվուչլար ատի հասըր իւէ տէօչէնմիւ օլուպ՝ իւղէրլէրինտէ իչի օթ տօլտուրուլմուշ թէլիս մէթրէսլէր վար խաի: Պու օթ սէտիլլէրին փիտլիյի շէօյլէ տուրսուն, իւղէրլէրինտէ 300 սէնէտէն պէրու օթուրուպ



Թ Ի Ի Բ Բ Ի Ա Հ Ա Մ Ա Մ Ը

դալգանլարըն իղլերի մէվճուտ խաի: էթրաֆտա Շարգա արտ չաիրանէ հիւ պիր մէզադ հա թէղէինաթ օլմայըպ՝ չըպլապ, նէմուք, մուզալլամ, միւլէլլիմ պիր մահալ խաի: Միւլէստէսէտէ խըղմէթ էտէնլէրտէ խէ հիւ պիր բօմանթիք հալ օլմատըզտան մատա, տճ կէօղլէրի, քէմիք վիճուալէրի, էսմէր սարը բէնքլէրի մէզար ֆիրարիլէրինի անսըրը-յօր խաի: էվլէթ, պուրնումա պիր թաղըմ դօղուլար կէլ-

միտէմին , ճիշդէրէրմին վէ վիճուտիմին հէր թարաֆընա
հիւճմ էտիպ տօլտու : Վէսուվ տաղը կիպի լիաթլատըմ , ի-
չինտէն թութուչմուշ էվ կիպի հէր թարաֆըմտան տիւման
չըզմաղա պաչլատը : Թիւթիւնիւն պէրպաալըղը չէօյլէ տուր-
սուն , պօրունուն տղընտաքի թուճ իւղէրինաէ պին թանէ
խմանսըղըն աղընըն դօդուսու վար խտի :

Պուրատա պէնի էյիճէ դըղտըրադտան սօնրա պաչլա
պիր ֆուրունա , տահա սըճադ , փուսլու պիր օտայա կէօ-
թիւրաիւլէր , նէ տէնչէթլի սըճադ : Թաշ իւղէրինէ օթուրաում
վէ շէրիֆ էլինէ սէրթ տէօրիւ կիպի պիր թօրպա թաղըս
վիճուտիմի սըյըմաղա պաչլատը : Քէնտի սըյըրադճա ֆէնա
ֆէնա դօզմաղա պաչլատըմ . Հալիմին քէսպի վէխամէթ
էթտիլինի սնլատըմ , աթըղ թէաֆֆիւն էթմիշ օլուպ հալա
տախի սըճադ վէ զիյատէ տայանտաղ օլտուղումտան չա-
փուճադ տէֆն օլունմադլըղըմ լաղըմ խալինի սէօյլէյիպ հէման
տօսթլարըմը չաղըրմառընը րիճա էյլէտիմ : Սէօղլումէ էհէմ-
միլէթ պիլէ վէրմէյիպ , եինէ դաղըմաղա սէվամ էյլէտի : Սնլա-
տըմ քի պէնի խթէտիլի հօմէրօյա կէթիրէնէ դատար սըյը-
րաճադ : Թօրպայը պաաըպ սիւրաիւքճէ իւղէրիմտէն փար-
չալարըմ մադարօնի կիպի եուլարլանըպ չըդըյօր խտի :
Պունլար քիր օլամաղ խտի , չիւնքի փէք պէյադ խտիլէր : Պէօյ-
լէճէ դապուղըմը սօյմաղա չալըտըղընը կէօրտիւլումտէ տիւ-
չիւնտիւմ քի , պու իշ ուղուն սիւրէճէք վէ թէքլիֆ էյլէտիմ
քի պէն օրատա պէքլէէյիմ վէ քէնտի կիտիպ պիր մարան-
կօղ րէնտէսի կէթիրտին , թէզիլէ սըյըրսըն : Օլմատը եինէ
իչինէ տէվամ էթտի :

Պիրաղտան պիր պաղըր դապ իչինտէ պիր պէյադ աթ
դույրուղու կէթիրտի վէ սապօնա սիւրիւպ խայլը քէօիւք
եալիտըգտան սօնրա , օ քէօփիւքլէրի պէնի սաղընտըրմա-
յարադ աղըմա , կէօղլէրիմէ վէ հէր թարաֆըմա տօլտուր-
տու վէ սափուչուպ կիթտի : Օրատա պէքլէմէքտէն օսանըպ
դալդտըմ վէ աբայըպ պուլատում քի հայաուտ էօթէտէ պիր
տիւար տիպինէ տայանմըշ ույույօր : Ույարըպ կէթիրտիմ վէ

Թէւիէմտէն աչաղը զայնար տէրէճէսինտէ սուլար տէօքիւս
խղէրիմէ պէյաղ չարչափ վէ պաշըմա պէյաղ պիր սարըզ
սարտը : Անտէն պէնի տըշարը կէթիրիպ Թավուզ էվի կիպի
զաֆէսլի պիր քիւմէստէ ու օթտան սէաիր իւղէրինէ վաղ
էյլէտի : Պուրատա ուղանըպ ու րաիշալարա վէ մուսիգայա
միւնթաղըր օլտոււմ , կէլմէտիլէր : Պիր տէ ուֆազ պիր ֆին-
ճան իչինտէ գահվէ կէթիրտիլէր : Տէշըլէրտէն պէրու չիլլէրտէ
կաղըլան ու մէշուր Թիւրք գահվէսի խոի վէ պիր սօն իւմիտ
տէյու պուշա սարըլտըմ : Պու խայալ աա հէր իլէ հէքսան
օլտու , զիրա աճը , Թաթսըզ , գօգուսուզ պիր իչլի խոի :
Պունտան տաշա ֆասըզ վէ տաշա հերետիկոս պիր շէյ իչ-
մէմիշ խոիմ : Տիպինտէ կարըմ փարմազ չամուրու վար իմիշ ,
պօղաղըմըն պիր քէօշէսինէ կիաիպ հէրլէշտի վէ էօքսիւրէ ,
էօքսիւրէ քէմիլըլէրիմ սէօքիւլտիւ : Իշթէ Թիւրքիա համամը
հազդընտա Թէճրիպէմ պու տըր : Անտէն քէյֆ չըզարան
տիւնհատա հէր շէյտէն քէյֆ չըզարապիլիր : »



Ո Փ Ք Ր Ա



Էրթէսի կիւնիւ Յուրիստէն մուֆարադաթ էյլէյիպ Իսթանպուլ միւթէվէճճիհ օլտոււմ : Դալպիւմ մահդուն խոի , զիրա սէյեահաթլարըմըն էն քէյֆլիսինէ վէ մէմլէքէթլէրին էն ճալիպինէ վէտա էտիյօր խոիւմ : Էօմրիւմիւն ճիւմլէ խաթըրէլէրի արասընտա Իսվիլէրատա կէչիրտիյիւմ կիւնլէր էն րուշէն վէ էն մէսուտ սահիֆէլէր թէչքիլ էտէճէքլէր , վէ պիր կիւն հինէ կիտիպ Իսվիլէրայը կէօրիւր խէմ՝ սէվկիւլիւ պիր տօսթ կիպի թէլազզը էտէճէյիւմ :

Օլ կիւնիւ Ալամանիանըն Միւնիիս չէհրինէ , օլ պիրալար տիւնհասընա կէլտիք : Վաղըթ կէճէ կարըսընա հազըն օլուպ հաղմուր հաղմադտա խոի : Աթասիօն էթրաֆընտա ճիւմլէ հօթէլլէրէ սուալ էտիպ հաթաճադ հէր պուլսումատըդ : Տօսթոււմ շէրման հաղմուրուն ալթընտա հօթէլաէն հօթէլէ կէզմէքաէն խէ պիրա իլմէյի թէրճիհ էտիպ օ վազիֆէյի պանա պրադտը : Էնճամ փէք ուզազլարտա պիրէր օտա պուլուպ կէճէյի կէչիրտիք վէ էրթէսի կիւնիւ պիր պիրիմիլտէն ալըլյաըդ : Ախրէթտէ կէօրիւլմէք իւզըրէ պիր պիրիմիլդէ դարթլար վէ աորէսլէր վէրտիք , սնլատըդ քիօրատա տախի այնի մահալտէ պաւլունաճազըդ :

Վիէննայա կէլտիւմ , օլ վասի , մունթազամ ճատտէլէրի , Թունա գըրլարընը , միւղէխանէլէրինի , սէրայը վէ մէշհուր Սբ . Սահիաննուս քիլիսէսինի կէզտիւմ , վէ Պուտափէշթ վէ Պէլլերատ թարիդիլլէ Սօֆիայա կէլտիւմ : Պուրատը հէնի պիր մէմլէքէթին հէնի փաթախթը աէնիլմէյէ շայան պիր չէհր օլմուշ տըր : Շարզըն մէտէնի պիր չէհրինտէ Ի-

տիւմ: Ճատտելէր տօղրու վէ մուշթազամ, սօգաղլարտա է-
լէքթրիք թրաֆիայլարը իչլէյօր: Գահվէլէր, հէմէքլէր պի-
ղիմ մէզադ իւզրէ, հէր թարաֆտա պիր չօդ էրմէնիլէր վէ
թիւրքճէ սէօյլէյէնիլէր: Լաքին եինէ սիյասիյաթ իչինէ տիւշ-
տիւմ: Էհալի հէյէճմանտա, նիւմայիլէր, միթինիլէր հափ-
մազտա, Գօչմնա, Իշթիպ հատիտէլէրի էհալիյի ղէլէհանա կէ-
թիրմիշ իտի Իսթանպօլտա Մէճլիս ի Մէպուստան տաղըտըմըշ,
Բուսէլի հէրճ ու մէրճ իչինտէ: Պիրտէն պիրէ հէր չէյ թէպ-
տիլ օլուպ Շարդ տիւնեանընտա հաշմադա պաշլատըմ:
Իւք իչիմ փասափօրթըմը դայտ էթտիրմէք իչինն Օսմանլը
դօնսօլաթօսընը արայըպ պուլմադ օլտու: 10 սադիղէ դա-
փույու չալտըմ, էնճամ դօնսօլօս պէյ պաշընը փէնճէրէտէն
ուղատըպ նէ իսթէտիյիմի սօրտու: Աշադրտան հօդարը պիր
փաթա չէքիպ տէրաիմի անլաթտըմ: Օ կիւն վազթը օլմա-
տըզընը սէօյլէյիպ չէքլտի: «Պէյ էֆէնտի... հօրճու իմ...
լութֆէն... դայտ էտինիդ... բիճա էտէրիմ...» ֆիլան կի-
պի պիր թադրմ ապտալվարի իսթիլլահար իլէ դափու էօ-
նիւնաէ սիւրիւնտիւմ՝ օլմատը, չարէ պուլտմատըմ: Պուրա-
տա, չու միւճէտտէտ վէ հիւրը մէմլէքէթ օրթտընտա
քէյֆի պիր հիւքիւմէթին միւքին պիր թէպաաը օլտուզը-
մը հիսս էյլէտիւմ: Իքի կիւն կէզիպ տօլաշտըմ: Հէր տիլտէ
հիւքիւմէթին ատալէթի, Իսլամ, Խրիսթիյան, Պուլղար,
Էրմէնի հէր քէս իլէ միւստալաթ իւզրէ մուամէլէսի, հէր
թարաֆտա էմնիյէթ վէ առայիշ օլտուզու հիքհայէլէրինի
իչիթտիւմ: Պիր Իսլամ կէօրտիւմ, քէնտի տիւքքեանտա
մէշղու իքէն 300 դօյտուտ տաղտա հայըմադտա իտիլինի,
մահքէմէլէրին սիւրաթը մուամէլէլէրինի նազլ էյլէտի: Է-
հալի միլլէթ պաղէլէլէրինտէ փօմիլուսլարտա քէյֆ ի մա-
յէշա տօլաշմադտա վէ քէյֆ էթմէքտէ իտիլէր: Սօֆիանըն
թամմ օրթտընտա, էն միւթէպէր պիր նօզթաաընտա, 4
մուհիւմ ճատտէլէրին պիր պիրինի դաթ էյլէտիյի հէրտէ,
ուլու քիլիտէյէ վէ սարայա հազըն պիր նօզթատա պէօյիւք
պիր ճամի կէօրտիւմ քի հէյէթ ի ասլիյէսիյլէ տուրույօր ի-

տի . հիւքիւմէթ օրայը ճատտէ վէ մէյտան հափմադ իսթէ-
յիպ 400 պին ֆրանք վէրմիշ , լաքին միւսլիւմանլար րազի
օլմամըչլար : Դարչըսընտա , եինէ օ մէրքէզտէ պէօյիւք ,
կիւզէլ պիր պինա կէօրտիւմ , Նէհուտիւէրին Սինաիօկը իմիշ :
Պուրալարտա իպատէթիւանէ հազմադ ուսուլու ճարի տէյիւ
տիր կէօրիւնիւյօր , հօզսա փարասըզ տա հօլա դաթապիլիւր-
լէր իտի : Նինէ տէ Մաքէտօնիա մէսէլէսի իչիւն հէր ֆէրտ
թիւրքիայա դարչը պիր հիտս ի ատավէթ վէ ինթիգամ իլէ
տօլմուշ իտի : Պէն տախի իքի կիւն չալըչամ , թէզքէրէյի
դայտ էթտիրէմէտիյիմտէն տօլայը օլ դօնսօլօս պիր ազ չէ-
նէսի թութ ուլսա տէյու տիւշիւնտիւմ :



Է Տ Ի Ր Ն Է

Սօֆիստտան հարաքէթ էտիպ ճէնուպա տօղրու չէն վէ մա իուր պիր արադի իչինտէն , պաղլար , պաղչէլէր , աղաճար , կիւլիւսթան արասընտան կէչէրէք , Օսմանլը հուտուտունա կէլտիմ : Մուսթաֆա փաշասա՝ Սօֆիստա դօնսօլօսըմըզ թէլքէրէմի դայա էթմէտիյի իչին ճէզա ինադատիյի վէրիպ մէմլէքէթիմիդ արադիսինէ տախիլ օլտում : Ատալէթ պէօյլէ մաթիուպ էյլէտիյի կիպի՝ հիւքիւմէթէ պու թարիդ , եանի դօնսօլօսու տէյիլ Խօյճուլու ճէզալանարըմադ սահա դօլայ օլտուդու իչին մէսրուր օլտում : Էլվիթ , մէմլէքէթէ կէլմիշ իտիմ , ճէզատան պիլմէսէմ պիլէ էթրաֆըմտաքի դուրու , խալի , էօլիւ արադիտէն քիրլի փէմիւրտէ քէօյլիւլէրտէն , վիճուտի 72 քէօչէլի ինէքլէրտէն , Հազրէթ ի Խպրահիմին կիւնիւնտէքի ճըզըրթըլը մանտա արապալարընտան , Յէր օդալըդ դուշաղլարտան անլայապիլիր իտիմ : Նէ գատար արդու էյլէտիմ քի իլլէթլէրին սարի օլտուդու կիպի , չու իմար էթմէք խասսիյէթի տէ սարի օլսա տա պիլիմ թարաֆա տա պուպաշա իտի :

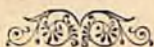
Էտիրնէ սթասիյօնունա կէլտիմ : Էվրօփատա չու մուհիմմ վիլայէթ մէրքէլիմիդի կէօրմէդտէն կէլմէք էտէմէտիմ : Հէման արապայա աթլայըպ պէնի չէհրին էն կիւղէլ մէրքէզինէ , էն մութանթան չարչուսընա կէօթիւրմէսինի արապաճըյա թէնպիհ էթտիմ : Արապաճը պէնի պիր սաաթ գատար թաչարըն իւղէրինտէ սիւրիւքլէտիքտէն սօնրա չէհրին գըլըսընա կէլիպ Մէրիճ նէհրի քէօփրիւսիւնիւ կէչտիք , Էտիրնէտէ իտիք : Իւք կէօրտիւլիւմ չէյլէր , տէմիրճի , սէմէր-

ճի, սապանճը, հասըրճը, պաղգալ վէ տէսթիճի տիւքքեան-
լարը, խասթալըդտան դալգմըչ պարկիրլէր, մէրքէպլէր,
ուշուղ, չիրքին քէօփէքլէր, թալուգլար, փաշափալար
թաղընմըչ, քիր իլէ դապլանմըչ չօճուգլար, մէլիլ, մահզուն
ինսանլար սիւրիւսիւ խաի: Պիրաղ սօնրա արապաճը տուր-
տու վէ աչաղը էնմէքլիյիմի իսթար էյլէտի: Եթրաֆա
պաղտըմ վէ փաղարլըղըմըղ չէնրին էն փարլաղ հէրինէ դա-
տար օլտուղունու, պուրասը էնէճէք հէր օլմատըղընը խա-
տիա էտիպ օթուրտում: Արապաճը օ մահալ պուրասը ի-
տիյինի վէ տահա պունտան միւքէմմէլ հէր օլմատըղընը
պէյան էտիպ փարալարը իսթէտի: պիր դալգա տըր պաշ-
լատը: Էննիհայէ պիր թաղըմ հէրլիլէր կէլիպ տալամըղը
տինլէտիլէր վէ պէնի մահքիւմ էտիպ արապաճըյա հաղգ
վէրաիլէր: Աչաղը էնտիմ, էնկին քիւմէս կիպի տիւքքեան-
լար, չէօքմիւչ էսքի թախթա քէօչքլէր, պիչիմօնիզ, տար
սօգաղլար իչինտէ սէրսէրի տօլաչմաղա պաշլատըմ: Բիւղ-
կեար հէր աագիգէտէ սօգաղըն կիւպրէ իլէ դարըչըզ թօ-
ղունտան ալըպ կէօղլէրիւմ, պուրնոււմ, գուլաղըմ իչինէ
հէրլէշտիրտիքճէ պատ նիւմա կիպի տէօրթ թարաֆա
չէվրիլմէքտէ վէ օ եանա պու եանա սալտըրմադտա
խաիմ: Պիր էֆէնտի պուլուպ, «Պու մէմլէքէթտէ սիւսիւրիլէ
վա՞ր ձը», տէյու սօրտում: «Վար արը» ճէվապընը վէրինճէ
սէվլինիպ «Նէյէ՞ գուլլանըրսընըդ տէտիյիմաէ, «Չօրպա եա-
փարըզ», տէյու ճէվապ վէրտի: Աճըղըմ խաթրըմա տիւշտիւ,
ընթթօրանթ արատըմ: Օլ մէշուր Սուլթան Սէլիմ ճամի-
սինէ վէ տէվտիր ի սաքէրիյէյէ եաղըն աչճը տիւքքեանլա-
րընը կէօսթէրաիլէր վէ պաշգա օլմատըղընը պէյան էյլէտի-
լէր: Իչէրի կիրիպ սօգաղա տէյր էտէրէք վէ սօգաղըն թօղ-
լարը կէմէքլէրին իւղէրինէ էքիլիւր իքէն պիր թատմ էթտիմ:
Օրատան աօլաչըպ Առաջնորդ Դուրեան Ծ. Վարդապետի
պուլտում վէ Ետիրնէ հաղընտանէ տիւշիւնտիւյիւմիւ քէն-
տիլնէ խապէր վէրիպ սթասիյօնա կէլտիմ:

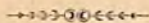
Օլ կիճէ եարը կէճէտէն իւչ սաաթ ոսնրա պիրտէն պի-

բէ տէնչէթ իշինտէ ուշանալամ, զանն էտէրսին պիր
թաղբմ հայտուտար զարեօլամըն այաղլարընտան թուլմ-
մուշ խըղ իւէ սալլայըպ պէնի աշաղը տիւշիւրմէյէ
չալըջըյօրլար իտի: Տօղրուլտուս քի թէքմիլ հօթէլ
չէտիտէն սալլանմադտա, դէմինին իշինտէն տէնչէթլի
սէսլէր կէլմէքտէ վէ ճամլար դըրըլըպ տիւնհա պիր
պիրինէ կէլմէքտէ իտի: Գափուտան ֆըրլայըպ մէրաի-
վէնլէրտէն գօշար իքէն՝ էօնիւմէ գուճաղըն տա չօճուգ-
թուլմմուշ պիր գաաըն թէսատիւֆ էյլէտի, դաաըն մէրաի-
վէնէ տիւշմիւշ հարաքէթ էտէմէյօր իտի: Չօճուգու էլիմէ
կէլիշի կիւղէլ թաղբպ՝ տէօքիւլէն ճաշլարըն, սըվալարըն
արաշընտան սօղադա հէթիշտիմ, դէլդէլէ տէ աուրաու-
էօմրիւմտէ պէօյլէ թէրպիյէսիզ դէմին կէօրմէմիշ իտիմ:
Ջէլդէլէնին տուրտուղուհա մէմնուհն օլտոււմ, չիւնքի ինսան
ուշգուտա պու չէշիտ սալլանմադտան իօշլանմայօր, տիկէր
թարաֆտան տա ճանըմ սըզըլտը, զիրա գարը կէլիպ չօ-
ճուգու էլիմտէն ալաը: Ջէլդէլէ տէվամ էթմէ պու չօճուգ
պանա քէլէփիր դալաճադ իտի: Ինսան պէօյլէ սըրալարտա
տաիմա քիարընը տիւշիւնմէլի տիր:

Արթըգ էտիրնէյի կէօրմէք իսթէմէմ, նէ վազթ, սիւ-
փիւրկէյի չօրպա հափճադտան պաշգա պիր մադսէտէ գուլլա-
նըրլար իսէ, օլ կիւղէլ նէհրին հանընտան սէմէքճիլէրի, սա-
պանճըլարը դալաըրըրլար, էթրաֆա պիր ազ աղաճ տիքէր-
լէր, ըրլըլիւարա տա՝ սօղադտան հադալաաղըղընը կէօղլիւմէ
տէփօղլիթ էթմէսի այըպ իտիյինի անլաաըրլար, դէմինէ տէ
իւղէրինտէ միւսաֆիր հաթար իքէն պէօյլէ տալլանըպ օյ-
նամադ թէրպիյէսիզլիք օլտուղուհու սէօյլէրլէր իսէ, օլ
դէման կիտէր պիր տաճա կէօրիւրիւմ: Հէման օ սաաթտա
թրէյնէ պինիպ Աթանպօլա տօղրու հարաքէթ էյլէտիմ: Եօլ-
տա կէլիրքէն օ սալլանըշտա Չանադդալէտէն պէրու պիր
չօգ քէօյ վէ դաաապալարըն խարապ օլտուղուհու իշիթտիմ:



Ի Ս Ք Ա Ն Պ Օ Լ



Փախկախթըմըդ օլան իսթանպօլ, Էվրօփա չէհրլէրին-
տէքի պիր չօդ սէնաի իմթիյաղլարտան մահրում իսէ տէ՝
էն մուհիմմ, էն մէրքէղի, թապիի կիւղէլլիքատէ էն կէքթա
վէ էն զիյատէ ճալիպ ի մէրադ պիր չէհր ար տէյէպլիլրիդ :
Խնսան Փարիզտէ սալթ Փարիզի, Պէրլինտէ սալթ Ալամա-
նիայը սէյր էյլէր, պուրատա իսէ պիւթիւն թապիաթը վէ
թէքմիլ պէչէրիյէթի թամաշա էյլէր : Պուրասը իւմմիւ
տիւննա աըր : Ճիհանըն սէրիլի ի ումուսիսի վէ տիւնեանըն
փանայիրի տիր : Պուրատա գարա իլէ ատա, տէնիլ իլէ
քէօրֆէզ, կէօլ իլէ նէհր, տաղ իլէ վատի կան կանա աուր-
տուդու կիլի՝ Ասիա իլէ Էվրօփա էլ էլէ թութմուշ օլա-
րադ կէօլ էօնիւնտէ տիրլէր : Թարիխ, թապիաթ, մէ-
տէնիյէթ, պէտէվիյէթ, հիւրրիյէթ, էսարէթ, էտեան,
ադվամ, 20նձը վէ 10ընձը ասըլար պուրատա թէմէրքիւզ
էթմիշ տիրլէր : Պաշդա կէրտէ խնսան նէրէտէ, հանիլը մէմ-
լէքէթտէ օլտուզուսու պիլիր, պուրայա կիրէն քէնալինի
ճիհան միւղէսինտէ կա գարնալալ ալէմինտէ զանն էյլէր :
Արնալուտ վէ Չէրքէզ, Քիւրտ վէ Արապ, Թիւրք վէ Ին-
կիլիզ, Էրմէնի վէ Րում պիր պիրինէ գարըմըշ, քիւլահ-
լար, չապգալար, տէգօլթէլէր, Ֆէրաճէլէր, նիզաալար,
գօրսէլէր, չալվարլար, թիւնիքլէր, պօնծուրլար, ապալար
էթրաֆը աօլտուրմուշ աըրլար : Պիր կէրտէ իշ վէ թիճարէթ
իշիւն գօշուշմադտա օլան Ֆիրէնքլէր գալապալըղընը, էօ-
թէտէ հասըր իւղէրինէ կան կէլիպ նարկիլէսինի չէքիյաթի-
մէքտէ օլան մէսուտ հաճի պապալարը, պէրիտէ կըլտըրըմ

կիպի ուշուշմագտա օլան օթօմօպլլէրի, էօթէտէ նէննի
չալարադ սիւրբիւնէն ճամուզ արապալարընը, պիր թարաֆ-
տա էլէքթրիք զիյալարը իլէ շաշալանմը՝ պինլէրճէ լիւրա-
լըդ էշկալարը շամիլ մաղապալարը, միւրթէֆի ափարթման-
լարը, տիկէր թարաֆտա քէմէրլի, դարանլըդ պէտէսթէն
տէրունինտէ՝ քիւմէսլէր կիպի տէլիքլէրտէ մինաէր իւզէ-
րինէ գուրուլմուշ՝ տիւքքիանճը Մանկառար աղալարը կէօ-
րիւրսին։ Պիր թարաֆ գըյըյը էն մութանթան սէրայլար,
էն չիրին քէօչքլէր, եալլլար վէ մէրնում Չրաղանլար թէզ-
կին էյլէր, տիկէր զըյըյը էսքի թէնէքէ կա սանաղդ թախ-
թալարընտան չաթըմըզ գուլիպէլէր, ախօրլար թէրզիլ էյ-
լէր։ Էնլի, տօյրու, թէմիզ, տէօչէլի ճատտէլէրտէն չըզըպ՝
տար, տօլաշըք, քիրլի, չամուր կօլլարա կիրէրսին։ Ֆրան-
սըզըն պիթմէզ պօնժուրլարը, Ալամանըն Եան Եան կիւ-
րիւթիւլէրի, էրմէնինին ծօ ախպարլարը, Բուսճանըն անկ-
սըրմա էօքսիւրմէ սէտալարընա պէնդէր իօփ վէ սիլլէրի,
Թիւրքճէնին չիրին մուղիզա կիպի թէքէլլիւմիւ, Արապճա-
ճանըն վափօրտա իսթիֆրազ էտէնլէրին պօղաղարընտան
չըզան սէտալար կիպի քէլլիմէլէրի, Ինկիլիզճէնին չան սէտասը
կիպի ահէսկի, Բուսուս էպէտի ֆիսիլթիլէրի, Գասթանպօլ-
լունուն խօպիք տիլլէրի այնի վազթտա գուլաղընը սէլամ-
լար։ Շմէնտըֆէրլէրին, վափօրլարըն ախտիւքլէրի իլէ
մէրքէպլէրին ճընկըրադ սէտալարը, էն ալա օլէրալար իլէ
Չինկեանէլէրին տալուզ գուրնա հալալարը հալայը ինթի-
ղազ էթտիրի։ Չան գուլէլէրի իլէ մինարէլէր կան կանա
սէմայա սէր չէքէր։ Հէր ուսուլ, հէր մէզապ, հէր կէմէք,
հէր ալին, հէր դօսթիւմ, հէր լիսան պուրատա մէվճուտ
տըր։ Դարպ վէ Շարդ պուրատա պիր պիրինի տէր աղուշ
էտիպ թազպիլ էտէրլէր։ Իսթանպօլը կէօրէն տիւսհայը
կէօրմիւշ օլուր։

Իսթանպօլուն պաղը մուհիւմ մէվգիլէրինի կէզմէզտէն
էվվէլ ճուուն թարիխինի պիր աղ միւլթալաա էթմէք տէյէր։

Իսթանպօլըն թարիխի Քրիստոսաաճի 658 սէնէ էվվէլ-

տէն պաշլայօր : Օլ ղէմանտա պիր գապիլէ կէլիպ Սէրայ պուրնու իւղէրինաէ սաքին օլմուշլար : Չօդ կէշմէղաէն ճէր քէսին հասէտինի ճէլպ էտիպ , Թրաիլալլար , Պիթինիալլար , շէմալտան Կօլլար Երայա հիւճմ էթմիշէր , էնճամ շարգտան Աճէմ փատիշտը Տարիյօս կէլիպ անը զապթ էյլէտիքաէն սօնրա աթէշէ վէրմիշ : Մուախիւէրէն Եունանլարըն , Իսպարթալլարըն էլինէ կէշմիշ : Դրիստոստան 340



Ի Ս Թ Ա Ն Պ Ս Լ

սէնէ էվլէլ Մաքէտօնիանըն փատիշտը վէ Իսքէնտէր Ի Աղիմին փէտէրի միլիւզ անը մուհառէրէ էյլէմիշ , ուղոււն վազըթ չապալատըգտան սօնրա թուռէլլէր աչըպ պիր կէճէ շէնրէ հիւճմ էտէճէք Իքէն կէնի այ աօղմուշ վէ քէօիէքլէր հալլամադա պաշլամըշ , մուհաֆրը առքէրլէր հիլալըն Ըշըլընտա տիւշմէնի քէշֆ էտիպ շէնրի դուրթարմըշլար : Հիլալըն պու պէօլիւք ֆաիտէսինի թապտիր իչիւն օլ ղէման Պիզանս հիւքիւմէթի հիլալը քէնալիէրէ ալամէթ Իթթիիաղ էթմիշէր քի ծնդարտան տախի Թիւրքլէր ալմըշլար : Իսքէնտէր Ի Աղիմ Իսթանպուլու զապթ էյլէմիշ Իսէ տէ , ծնուն հիւքիւմէթի տաղըլտըգտան սօնրա կինէ շէնր Եունանլարա կէշմիշ : Էն սօնուտա Բօմալլար զապթ էյլէմիշէր : 332տէ

Գօնսթանթինն ի Ադրիմ՝ Բօմա հիւքիւմէթինին Շարգտա օլան արազիւէրինի տահա էյի զապթ վէ իտարէ էյլէմէք, Աճէմիսթանա վէ ոտար Ասիատաքի խասըմլարա դօլայ մուգազէմէթ էթմէք իչին՝ պուրասը տահա մէրքէղի վէ հազըն օլտուղունտան՝ պուրայը Շարգի իմիէրաթօրլուղուն փաթախթը էյլէմիշ: Շէհրին էթրաֆընտա սուր հափըլաճադ հէրի մըզրաղը իլէ չըզըպ պուրայը Սը. Մարիամա թախսիս էյլէմիշ: Շէհրի իմար էյլէյիպ փուլթանէլէրի բէֆ էթմիշ վէ չէհրքէնտի իամիյլէ Գօնսթանթինօփօլիս թէսմիյէ օլունմուշ: Գօսթանթինն իսթանպօլուն պանիսի վէ միւլէսսիսի օլուպ, իմիէրաթօրլուղուն հէր թարաֆընտան պուրայա սէնաաթ վէ սէրվէթ ճէմ էյլէմիշ վէ քէնտինին խալէֆլէրի տախի օլ իշի տէվամ էյլէմիշլէր: Պու վազթլարտա պիր չօգ էպնիյէլէր, սու հօլլարը, քիլիսէլէր, սուրլար ետիլըմը սըր: 553տէ Սլավլար հիւճմ էթմիշլէր իսէ տէ անը զապթ էտէմէմիշլէր. 626տա եինէ Աճէմլէր թա իսթանպօլ զափուլարընա տայանմըլար իսէ տէ, օլ վազթըն Հէրաքլիյօս իմփէրաթօրը անլէրի տէֆ էյլէմիշ: 668տէ Արապ փատիշահլարընտան Մօավիյէ՝ Նէղիտ իսմինտէ օղլունու ճէսիմ օրտուլար իլէ իսթանպօլ իւղէրինէ հօլլամը վէ մէրգում կէլիպ 7 սէնէ չէհրի մուհասէրէ էյլէմիշ իսէ տէ՝ Բումլար պիր թագըմ պօրուլար իչինտէն ալէվլէնի սէյհալ սալտըրըպ թուլթուլաուլարադ՝ անլէրի դօրգուլթմուլլար վէ տէֆ էյլէմիշլէր: 718տէ Արապլար թէքրար հիւճիւմ էյլէմիշլէր իսէ տէ, եինէ մուվաֆֆադ օլամամըլար: 8ինճի ասըն սօնունտա Պաղտատ խալիֆլէրինտէն Հարուն էլ Բաշիտ թա իւսկիւտարա դատար կէլիպ զապթ էյլէմիշ իսէ տէ՝ օլ վազթքի իմիէրաթօրիչա իրլինիտէն պիր չօգ խարաճ վէ հէտիյէլէր ալըպ կէրի չէքիւմիշ: 9ընճը 10ընճը ասըլարտա Պուլղարլար: Մաճարլար, վէ 4 տէֆա տա Բուսլար հիւճիւմ էյլէմիշլէր իսէ տէ, ծնլար տախի մէյուս օլմուլլար: 1096տա Սալիպիյուն պուրայա կէլիպ կիրմիշլէր վէ Ալէքսիյօս իմփէրաթօր կէրի չըգմազլար տէյու չօգ դօրգմուշ իսէ տէ, էն-

րինաէն կէչիպ Այա Սօֆիա տիվարընտա թա հօգարըյա
գանլը էլինի պասմըչ : Բուժլար հէր նէ դատար Ղարպ Խը-
րիսթիյանլարա , Լաթինլէրէ միւրաճաաթ էթմիլլէր իսէ տէ՝
Բուհ իւլ Գուսսուհն փէտէրտէն մի՝ հօգսա Օղուլտա՞ն մը
խուրուհ էթտիյի մէսէլէսինտէ օլան ֆարդլարը իչին մուա-
վէնէթ էթմէմիլլէր : Տիւլմէն խարիճտէ տիվարլարը հըզըպ
հիւճմ էտէր իքէն՝ հալա թասվիրլէրէ , իզօնալարա տուա
էտիպ մութլադա տիւլմէն կէլէմէզ իթիդատը իլէ օյալան-
մըլար տըր :

1571 տէնիզ մուհարէպէսի հանի Լէվանթօ մաղլուպիյէ-
թինտէն վէ ազ սօնրա Վիէննա դափուլարընտա մաղլու-
պիյէթտէն սօնրա Օսմանլը հիւքիւմէթի տախի թէտէննիյէ
պաշլամըչ իսէ տէ՝ Իսթանպօլ 500 սէնէտէն պէրու էլլէ-
րինտէ դալմըչ տըր : Պու միւտաէթ դարֆընտա դաշ տէֆա
Բուսիա հիւճմ էտիպ Իսթանպօլ դափուլարընա կէմիլ ,
Մըսըրտան Արասլար թէքմիլ մէմէքէթի իսթիլա էտիպ
Իսթանպօլու թէհտիտ էյլէմիլ , պիր գէման Նէնիչէրիլէր
հիւքիւմէթի հէրճ ու մէրճ էյլէմիլ , հիւքիւմէթ կիթտիքճէ
թէտէննի էտիպ րիշլէթ , սէֆահէթ , ճէհալէթ , գայտսըզ-
լըզ , խըրսըզլըզ , թէպսուսպ , իսթիպտատ անըն թէմէլինի
սարսմըչ իսէ տէ , պիւթիւն տիւնհանըն կէօզիւ պուրայա
տիքիլմիլ օլտուղուհտան , Սլավ , Լաթին , Անկիւ-Սադոն ,
Թէվթօն դուվլէթլէրի պիր պիրինէ դարը կէլէրէք օրթա-
տա Իսթանպօլու տուրտուրմուլ վէ տուրտուրաճազ տըր :

Ա Յ Ա Ս Օ Ֆ Ի Ա

Եյէր Թիւրքլէր հըֆզ էթմէյի պիւսէլէր իտի , էն չօզ վէ
էն մուհիւմ թարիխի էսէրլէրի Իսթանպօլտա կէօրիւր ի-
տիք : Շիմտի իսէ չու 500 սէնէլիք թախրիպաթ վէ իհմալ-
տան սօնրա դօր իլէ դալմըչ օլանլարը կէօրմէք իլէ իքթի-
ֆա էյլէմէլի իզ : 0 վազթըն Խըիսթիյան քիլիսէլէրինտէն
ճամիյէ թահլիլ էտիլմիլ օլանլարըն ալթը թանէսի էլան մէվ-
ճուտ տըր : 1. Այա Սօֆիա , 2. Քիւլյիւֆ Այա Սօֆիա , •
վազթըն Սը . Սէրկիտս քիլիսէսի , 3. Պին պիր տիրէյէ Կա-

ճամ օնլար տախի տէֆ օլուպ կիրմիչ: 1203տէ վէնէտիք-
 լիլէր անը զապթ էյլէյիպ՝ վէնէտիքէ փէք չօգ խաղինէլէր
 նազլ էթմիչլէր վէ շէնր 85 սէնէ պու լաթին հիւքմիւ ալ-
 թընտա դալմըչ, լաքին Բուժլար օլ վազթ վէնէտիքին բա-
 գիպի վէ խասըմը օլան ձէնօալըլարըն մուսվէնէթի իլէ Իս-
 թանպօլու կէրի զապթ էյլէմիչլէր վէ ձէնօալըլարա Ղալա-
 թա վէ Պէյ Օղլու թարաֆընտա ատէթա պիր միւսթէմլէքէ
 թէնէսիս էթմէյէ միւսաատէ էյլէմիչլէր: Պու վազթտա
 Բուժլար թէտէննի էտիպ զէվզ ու սէֆա, սու ի խթիմա-
 լաթ, սէֆահէթ, խտարէսիզլիք վէ առալէթսիզլիք իլէ պիր
 նէվ ասլզատէկիւան հիւքիւմէթի թէնէսիս էյլէմիչլէր: ձէնօ-
 ալըլար թէքէսսիւր էտիպ տախիլի միւնաղասլար վէ իթ-
 թիֆադսըզլըզ թէզայիւտ էյլէմիչ վէ հիւքիւմէթ էն պօղուզ
 պիր հալէ վասըլ օլմուչ: Օլ զէման թաղէ վէ տինճ օ-
 լան Օսմանլը օրսուսու պաշընտա Սուլթան Պայազիտ (երլ-
 տըրըմ) օլարազ Իսթանպօլը զապթ էթմէյէ թէշէպպիւս
 էյլէմիչ իսէ տէ՝ Թիմուրլէնկ Անասուլույա հիւճիւմ էյլէտի-
 յինտէն օլ թարաֆա գօշմուչլար վէ 1402տէ լնդարէ մուհա-
 րէպէսինտէ Սուլթան էսիր օլմուչ: Նարըմ ասր չապաղայըպ
 Պայազիտին օղլու Մուրատ պու Մօնկօլլարը տէֆ էյլէմէյէ
 մուվաֆֆադ օլտըգոտան սօնրա՝ Իսթանպօլա հիւճիւմ էյլէմիչ,
 լաքին պիր ահանամէ իլէ անը խարաճկիւզար պիր հալէ
 վաղ էտիպ՝ 30 սէնէ օլ ահանամէյէ սատըզ գալարտղ, Իս-
 թանպօլա սօգոճնամըչ: Սուլթան Մուրատըն վէֆաթըն-
 տան սօնրա օղլու Ֆաթիհ Սուլթան Մուհամմէտ ահանամէյի
 ֆիլանը տինլէմէյիպ՝ Էվրօփա վէ Ասիա թարաֆընտան անը
 մուհասէրէ էյլէմիչ: Իչէրիտէ Բուժլարտան վէ ձէնօալըլար-
 տան խարէթ իթթիֆադսըզ պիր օրտու, պօղուզ վէ թէ-
 տէննի էյլէմիչ պիր հիւքիւմէթ, իթիզատաթ ը պաթըլէ վէ
 ախլադսըզլըզ իլէ մէլլուֆ ճահիլ պիր էհալի օլտուղու
 հալտէ Սուլթան Մուհամմէտ 7 այ մուհասէրէ էյլէմիչ: Էն-
 ճամ 1453իւն պահարընտա զարպ թարաֆտա սուրուս պիր
 գըսմընը երգըպ շէնրէ կիրմիչ վէ աթը իլէ լաշէլէր իւզէ-

գըն Բեհնէիս փաշա անախի, քի Սբ. Անաստասիոս քիլիսէսի իտի, 4. Էտիրնէ դափուսը հանընտա Խայրիյէ անախի, քի մօզայիք իլէէր էլան մէշնուր տոր, 5. Զեյրէֆ անախի, հանի դատիմ Փանթաղլաթօր, 6. Միրախօր անախի, հանի Սբ. Յովհաննէս քիլիսէսի տիր: Պուշլարտան էլպէթ էն պէօյլւլիւ վէ էն մուհիմմի Այա Սօֆիա ճամիսի տիր:

Պու քիլիսէ 360 թարիսլէրինտէ Գօսթանթին թարաֆընտան հափըլմըզ վէ պիր դաշ տէֆա իխթիլալ վէ մուհալէպէլէրտէ հանըպ թէքրար հափըլտըգտան սօնրա՝ էնճամ չիմտիքի պինա 532 սէնէսինտէ Յուստինիանոս իմիէրաթօր թարաֆընտան ինչա օլուհմուշ վէ 1,400 հաշընտա տըր: Օլ դէման 100էր միւհէնտիս մայէթլէրինտէ հէր պիրի 100էր թանէ ամէլէ օլարագ հափմըշլար, վէ թախմինէն պիր միլիօն չիրա մասրաֆ օլմուշ: Յուստինիանոս պիր մէլէյին էմրի իլէ փլանընը թէրթիպ էթմիշ վէ չօդ վազթ ամէլէյէ իւճրէթ վէրմէտիքտէն մասա, հիւքիւմէթ մէմուրլարընըն մասշարընը տա վէրէմէզ իմիշ: Ղալիպա օ մէմուրլար տա խըրսըզլըզ իլէ կէչինիրլէր իմիշ: Պու հօլ իլէ պինա հօգարը քէմէրլէրէ հէթիշտիյինտէ արթըզ փարա զալմայըպ տուրուր իքէն՝ մէլէշ զաթըրլարա ալթուն հիւքլէյիպ պիր կէճէ կէթիրմիշ վէ պինա իթմամ օլմուշ: Շիմտի օ չէչիտ մէլէքլէր դալիպա զաթըրլարընը սիւրիւպ էվրօփայա հա Ամէրիգայա կիտիյօրլար:

Քիլիսէնին 9 դափուսու օլուպ՝ հէփի դափուլարտա խաշ ալամէթլէրի վար տըր: Պուշլարտան պիրի իւզէրինտէ պիր քիթապ օլուպ հօգարըսընտա կէօյէրճին չէքլի վէ իւզէրինտէ Գափուս պէն իմ, քիլիմէսի հաղըրմըշ տըր: Ճէնուպ դափուսան կիրաթլինտէ կէնիշ պիր տաիրէյէ կիրիլիւր քի թափան վէ տիվարլարը մօզայիք իլէէր իլէ զապլը տըր: Ճամինին իշէրիսի իքի սըրա ամուտլար իլէ 3 զըսմա թագափ օլուհմուշ օլուպ, օրթա զըսմը պիր թէմամ վէ իքի թանէ հարըմշար զուպպէլէր իլէ էօթթիւլմիւշ տիր: Պինանըն օրթա զըսմընըն պօյու 100 աաըմ, էնի 50 աաըմ աըր քի, պու 5,000 միւրէպպաա արշըն տէմէք օլուպ՝ 5,000

ատէմ սալթ պու օրթա գըսմընտա տուրապիլիր : Քիլիսէտէ ճէման 170 ամուտ մէվճուտ օլուպ՝ պունչար հէշիլ, գըրմըզը, պէյազ րէնկեսարէնք գըյմէթլի մէրմէրլէրտէն հափըլմըշ վէ հէր պիրի իֆէսոս, Պաալպէք վէ Մըսըր հէյքէլլէրինտէն կէթիլիլմիշ տիրլէր : Պունչարտան պազըլարը 20 արշըն պոյունտա պիր փարչա թաշլար տըրլար քի իքի ատէմ զուճագլատըզ հինէ տէ պիր արշըն հէր արթտը : Ալթ գաթ ամուտլար սիյա՝ տըր, իքինճի գաթ կալէրիտէ ալթըշար ամուտ վար հէշիլ թաշտան, իւշիւնճիւ գաթտաքի



Ա Յ Ա Ս Օ Ց Ի Ա

ամուտլար չիֆթէ վէ գըրմըզը րէնքտէ տիրլէր : Էն հօգարըտա իտէ նիմ տաիրէ իքի թարաֆ պէօյիւք փէնճէրէլէր վար տըր : Գուպպէնին գութրու 40 արշըն օլուպ հիւքսէքլիյի 60 արշըն տըր վէ 40 փէնճէրէսի վար տըր : Իւզէրինտէ տուրտուղու տյազլար 30ար արշըն հիւքսէք վէ հէր թարաֆը 10ար արշըն պիր միւրէպպաա ամուտ տըր : Օլ վազթ խուրան ալթուն, կիւմիւշ վէ ֆիլաիլի իւզէրինէ՝ ինճու վէ միւճէվհէր թաշլար իլէ հափըլմըշ օլուպ՝ 3 գափուլարընտան

պիրի կիւմիւշ օլ պիրլէրի ֆիլ տիշի , քէնրիւպա վէ սէր-
վիտէն մամուլ իմիշէր : Սոբան իւզէրինտէ պէօյիւք ալթուն
պիր իտւ , Կանլարտա 12 ալթուն ամուտլար , իւզէրլէրինտէ
12 րէսուլլարն թասվիրլէրի , պիր թարաֆտա փաթրիդէ
մախսուս պիր թախթ վէ էթրաֆընտա 7 քեսնինլէր իշին
թախթլար վար իմիշ : Շիմտի պունլարն հիշ պիրի Կօզ .
պիր մինպէր վար վէ պու մուազդամ պինայա կիրտիյինտէ
պիր պօչլուդ միւշահատէ էտէրսին : Օլ վազթ ճամի օլաճա-
ղընը հիսսպ էտիպ զըպլէյէ տօղրու Կափմաարըլլարընտան
պինա էյրի կէլմիշ վէ հէփ քիլիմլէր էյրիլիյինէ աուրույօր :
Դուպպէնին օրթատընտա փէտէր Ալլահն , թաւանտա ֆրիս-
տոսըն իմիէրաթօրը թաճլամասը , վաֆթիլ էտիճինին վէ
Սք . Մարիամըն մօղաիք թասվիրլէրի վէ դուպպէնին տէօրթ
քէօչէսինտէ սէրաֆիմլէր վար իմիշ , պունլար սօնրատան
սըվա վէ պատանա իլէ դապլանմըշ իսէ տէ՝ սէրաֆիմլէրին
շէքլի էլան կէօրիւլիւյօր : Պունյարըն Կէրինէ ալթուն Կա-
զըլար իլէ Ալլահ , Մուհամմէտ , Էօմէր , Ապուպէքիր վէ
Խալիֆլէրին իսմլէրի Կազըլմըշ տըր :

1848տէ ճէնուպ թարաֆտաքի թախթըն իշինտէ պիր
գափալը օտա քէշֆ օլունմուշ քի իսթանպօլա Թիւրքլէր
կիրտիյինտէ պիր փափաղ՝ քիլիսէնին մուդատտէս դապլա-
րընը ալըպ իշէրի կիրմիշ վէ պու ճամի թէքրարէն քիլիսէյէ
թահվիլ օլունճայա գատար օրատա պէքլէյէճէք իմիշ : Զէ-
վալլը Տէր Պապա չիմտիյէ մութլաղա գարնը չօզ աճըզմըշ
տըր : Պուրատա անթիգա հալինտէ հըֆը օլունան շէյլէր ա-
րասընտա , Մարմարատան կէթիթիլմիշ պէօյիւք պիր քիւփ ,
Հադրէթ ի Մուհամմէտին նամազ զըլտըզը սէճճատէ , Պէթ-
լէհէմտէն կէթիթիլմիշ պիր թաշ հաւուզ , քի Սք . Մարիամ
պունուն իշինտէ Քրիստոսուն էլպիսէլէրինի Կըյգար իմիշ ,
պիր տէ թէրլէյէն ամուտ վար տըր : Պու ամուտուն թէրին-
տէն փարմաղըն իլէ ալըպ սիւրիւնիւր իսէն տէրտլէրինտէն
չիֆա պուլուր իմիշսին : Պէնիմ պիր՝ տէրտիմ օլմատըղըն-
տան սընամատըմ :

Պուրատա իւք նամազ 1453 Մայիս պիրտէ ճիւմաս
կիւնիւ գրլլնմըշ : Ճաթիւն իսթանպուլա կիրտլյինտէ հնալի-
նին չօղու պուրայա իլթիմա էտիպ աղիղլէրէ տուա էթմէք-
տէ իմիչէր քի քէնտիւէրինի գուրթարսըն , հիչ պիրի կէլ-
մէմիշ : Ճաթիւն կէլիպ անլէրի պիր ազ գըլըճտան կէչիրմիշ ,
վէ ինսան լաշէլէրի իւզէրինի աթը իլէ թէփէլէյիպ կէչէրէք
քիլիսէյէ կիրմիշ , դանլը էլինի տիվարտա թա եօգարըյա
պասմըշ : Բում պաքիրէլէրի եօդարը թախթլարտան քէն-
տիլէրինի աշաղը աթըպ թէլէֆ օլմուչլար : Օլ վադթ թիւրք
վաթանտաշլարըմը քիլիսէ կազմագ ատէթինտէ տէյիլ ի-
միչէր կէօրիւնիւյօր , եօգսա դէմանըն շու կիւզէլ եատի-
կեարընը տա պու կիւն կէօրէմէզ իտիք : 1400 սէնէտէն
պէրու տրամլարըն էն մէշհուրլարընա սէյր էյլէմիշ օլան
շու իխթիյար շահիտ էնճամ թիւրքիա փարլամէնթինի
տախի սէյր էյլէտի , աղ սօնրա «Շէրիաթ իսթէրիզ» սէտա-
լարընա կանգօ վէրտի , տար ազաճլարընը միւշահատէ էյ-
լէտի , քիմ պիլիւր տահա նէ՝ գատար ասլար օրատա
օթուրուպ պու տիւնեանըն օյունլարընա սէյր էյլէյէճէք
տիր :

Պուրայա կազըն էսքի սէրայ թէփէսի վար տըր քի՝
գատլիմ Պիղանս իմիէրաթօրլարընըն սէրայլարընըն մագար-
ըր օլտուղու կիպի , պիր չօգ Օսմանլը փատիշահլարը տախի
պուրատա սաքին օլմուչլար տըր : Շիմտի պուրատա պու-
լունան տաիրէլէրին պիրլնտէ խըրգա ի շէրիֆ , փէյղամ-
պէրին գըլըճը , Ապու Պէքիրին սէճատէսի , հազրէթ ի Օ-
մարըն սարըղը , սիւահլարը վէ սանճադը շէրիֆ հըֆզ օ-
լունմուշ տըր : Պու հազրէթ ի Մուհամմէտին սանճաղը տըր
քի , օ չըգարըլըր իսէ թէքմիլ Միւսլիմանլար անըն ալ-
թընա ճէմ օլուպ մուգատտէս մուհարէսլէյէ դօյարլար : Պու-
րայը Օսմանլը փատիշահլարը հէր Բամաղանըն 15ինտէ գի-
յարէթ էտէրլէր : Ապտիւլ Համիտ պուրայա կէլմէք իյիւն
նէ գօրգուլար կէչիրիւր վէ նէ գատար քիմսէլէրի սլւրկիւն
էտէր իտի :

ինձու քիւմէլէրի , թէսպիհլէր գօնուլմուշ քի , հէր պիրի պինլէրճէ լիրա գըյմէթինտէ շէյլէր իտիլէր : Սուլթան Մահմուտուն պիր նարկիլէսինի կէօրաիւմ , էթրաֆընտա ուֆադալթունտան գըղ միւսճէսսէմ թասվիրլէրի վար , նարկիլէյի չէքտիքճէ պու գըղլար օյնար իմիշ :

Շօղարը գաթտա Սուլթան Ահմէտին թախթընը կէօրտիւք . ապանօղ , սանտալ , սէրվի աղաճլարընտան մամուլ , իւղէրի պաղա դապուղու , սէտէֆ , քէհրիւպա , ինձու վէրէնկիարէնք թաչլար իլէ իչլէնմիշ իտի : Թախթըն իւղէրինտէ հօգարըտան պիր ալթուն ղէնճիր ասըլմըշ , ուճունտա էլմա դատար պիր ալթուն եիւրէշ , օնուն ալթընտա պիր պսւղուդ փարմադ գալընլըղընտա հէշիլ թաշ ասըլը իտի : Պու փէք խօշումա կէլտի : Պու տաիրէտէ Սուլթան Մուրատըն Պաղատտը ֆէթիշ էթալիյինտէ կլիտիյի գըրօ վէ տէվէսինէ էօրթիւլէն էօրթիւ տախի գօնուլմուշ տըրս իւղէրլէրինտէ նօխուտ դատար ինձու թանէլէրի վէ պլիսապ միւսճէվճէրլէր վար իտի : Պուրատա ինկիլթէրրատան հէտիյէ օլունմուշ պիր սանտուղճէ վէ նափօլէօն թաքաֆընտան հէտիյէ օլունմուշ սատէ նէճէֆ թաչլարընտան մամուլ պիր ալիլօ վար տըր : Պու ասըլմըշ օլան ալիլօտան տօլայը օրատաքի մէմուր 10 միլիօն լիրա գըյմէթի վար տէյօր իտի , ֆազաթ ալիլօտա սղօնթօ էթմէք աստէթ օլտուղունտան մուխալէֆէթ էթմէտիմ վէ դօլայճա ուղաղլաշտըդ :

Իւչիւնճիւ տաիրէտէ Ֆաթիհտէն պաչլայարադ Սուլթան Մահմուտա դատար ճիւմէսինին պաչլարընըն գալուղու , իւղէրլէրինտէքի չէլէնլլէր , պլլէրլինին գամաուր , վէ էօրթիւնտիւքլէրի հարվսնիլէր տիղիլի իտի : Չէլէնքլէր վէ գամալարըն գապղէսի հէր բէնք դայէթ իրի միւսճէվճէր թաչլարտան իտիլէր : Պունլարըն գարչըսընա տուրտուղճա խայալ էյլէտիմ քի պու չէլէնքլէրի թաչլայն պաչլարըն վէ չու գապղէլէրի թուլթան էլլէրլին տիւնեա թաքիխինէ վէ միլլէթլէրին պախթընա նէ գատար թէէսիրի օլմուշ տըր : Տիւլիւնտիւմ քի պու հուղուրտան սուտուր էտէն պիր սէօղ օրտուլար գօշտուրուր , օն պինլէրին դանընը աղըտըր ,

ԽԱՋԻՆԷԻ ՄԻՆԼԻՅԷ

Ախէր պիր տաիրէտէ խաղինէ մահֆուզ տըր քի , Օսմանլը ֆաթիհլէրինին Պաղտատտան վիլէննայա , Ջին հուտուտունտան Ատրիաթիքէ գատար ֆէթհ էյլէտիքլէրի մէմալիքտէն կէթիրտիքլէրի զի գըյմէթ խաղինէլէրին պա- գիյէսի պուրատա տըր : Տիւնհանըն հիւ պիր նօգթասընտա պու գատար պիր մէսաֆէտէ պէօյլէ պէօյիւք պիր սէրվէթ ճէմ օլմամը տըր : Պուռլար թասվիր , միւճէսսէմ եա հէյ- քէլլէր տէյլլ , սատէ , էլմաս , ինճու , միւճէվհէր թաչլար , ալթուն վէ կիւմիւշ տիրլէր : Իչէրի կիրալյիմտէ իլք կէօր- տիւյիւմ շէյ տէօքմէ ալթունտան պիր թախթ իտի : Պու թախթ Շահ Իսմայիլին օլուպ , 1544տէ Սուլթան Սէլիմ Ա- ճէմլէրի ֆէթհ էյլէտիյինտէ օրատան ալըպ կէթիրմիւշ : Իւ- գէրի սատէ էլմաս , ինճու վէ միւճէվհէրաթ իլէ տէօշնմիւշ տիր : Պու կիպի մէֆրուշաթը գուլլանմադ միւթատըմ օլ- մատըղընտան գըյմէթինի քէշֆ էտէմէտիմ : Պու թախթըն արգասընտա , ճամ իչինտէ էրիք գատար պիր թաչ կէօր- տիւմ քի՝ տիւնհատա էն պէօյիւքլէրինտէն իմիւշ , ետնընտա գըրմըղը եադութ թաչընտան իրի իւզիւմ գատար պիր թաչ տուրույօր իտի : Պունտան մատա իւզէրի էլմաս թաչ- լար իլէ իչէնմիւշ պիր ալթուն պէշիք , մուրադտա ալթուն գապլար , իրի զիւմրիւթ , եէլիմ թաչլարը , միւհր թաչլարը , էլմասը սաաթլար , ալթուն լէկէն վէ ըպրըղլար , քէհրիւ- պա , ագըգ , կէօք եադութ թաչլարը իլէ հէր թարաֆ տօլ- տուրուլմուշ իտիլէր : Պունլարըն արասընտա տօլաչտըղճա քէնտիմի Պիւն պիր կիւնէ մասալլարընտաքի սէրալլարտա իմ գանն էյլէտիմ : Գարշտա Ապտիւ Ազիզին աթ իւզէ- րինտէ միւճէսսէմ թասվիրի , էթրաֆընտա ալթուն վէ էլ- մաս թաչլար իլէ իչէնմիւշ էսքի սիւահլար , զըրհլար , գը- լըճլար , պաչըղլար տիղիլի իտի : Պու գըրըճլարտան պիրի Գօսթանթինին գըրըճը իմիւշ , սափը իւզէրինտէ պիր փարչա իրի եէլիլ թաչ վար տըր քի , այրըճա գօնուլմուշ տըր : Սօլ թարաֆտա զի գըյմէթ տիվիթլէր , գալէմլէր , գաչըղլար ,

սէյր էյլէտիք: Սէրայըն Պալզօնլարընտա առւերուպ դարչը Սսիայա, տէնիղլէրէ վէ Պօղաղ իչի պօյունա նազար էյլէտիք: Օ էսնատէ պագտըմ քի պիր փարչա էթմէք, պանա շիմտի շու խաղինէլէրին հէփսինտէն գըյմէթլի տիր, գիրա գարնըմ աճըգմըչ իտի:

Պուրատա Սէրայ թէփէսինտէքի պաղլէտէ տարպխանէ վէ 20 սէնէտէն պերու փէյտա էտիրմիչ միւղէխանէ վար տըր: էլ լոփալըլար մէմլէքէթիմիղտէ նէ գատար գըյմէթլի էսէրլէր վաջ իտէ թաչըարգտան սօնրա՝ պաղի գալանլարտան եւնէ կիւղէլ պիր միւղէխանէ հափըլմըչ տըր: Պուրատա Բօմալըլարըն, Եոռնանլարըն գէմանրնտան պիր չօգ միւճէսսէմլէր, էսքի մէզարլար, թուճտան վէ թաչտան սանէմլէր, էսքի սիլաշլար, էլպիսէլէր, ֆաղֆուրիլէր, էսքի թօփրագ դապլար, մուսիալար, էսքի սիքքէլէր վաղ օլունմուչ տըր: Խուսուսա իսքէնտէր Ս. Ղիմին մէզարը վար տըր քի, պէօյիւք պիր մէրմէր թաչ իւղէրինտէ հէր թարաֆընտա՝ Ս. ճէմլէր վէ սաիր միլլէթլէր իլէ օլան մուհարէպլէրի կէօսթէրէն օյմա թատվիրլէր վար տըր: Եէնիլէրիլէրին թամմ գըյաֆէթլէրի վէ հէյէթլէրի իլէ օլան սուրէթլէրի տախի պուրալարտա պիր տաիրէտէ կէօրիւլէպիլիւր վէ ղայէթ տէհչէթլի պիր մէնզարէ տիր:

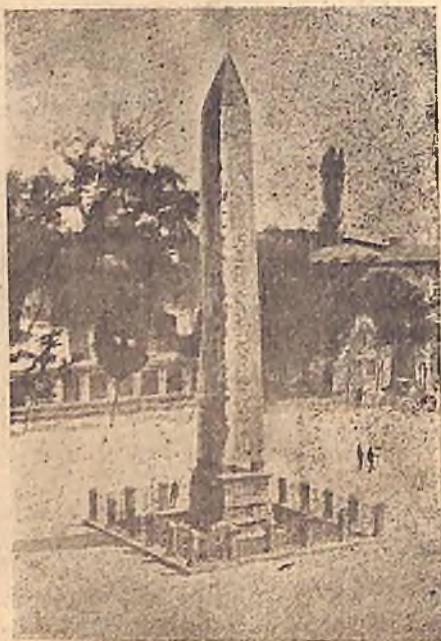
Իսթանպօլտա աթ մէյտանընտաքի տիքիլի թաչ Մըսըրտա Շէմա մապէտինտէն կէթիրիլմիչ տիր քի, Դրիստոստան 1750 սէնէ էվլէլ Հէլիօփօլիստէ գօնուլմուչ իմիչ: Պու թաչըն թապանը 21/2 արչըն միւրէպպաա, պօյու 21 արչըն տըր: Տիւնհատա անլամատըղըմ պիր շէյ վար իտէ՝ պու պիր փարչա թաչը Մըսըրտան հիճէ կէթիրտի քլէրի վէ գըյըտան Սթ մէյտանընա նա՞սըլ կէօթիւրտիւքլէրի վէ օրատա պու քիւրսիւնիւն իւղէրինէ նիճէ տիքէպիլտիքլէրի տիր: Պու մէյտանտա կէօրիւլէն ամուտ տիգդաթա չայան տըր: Պուրատա 21 այագ պօյունտա էթրաֆընա իւլատէտ պագըր երլան սարըլմըչ պիր ամուտ վար տըր քի, թէփէտէքի 3 պաչլարընը Ֆաթիհ Իսթանպօլա կիրտիյին:

չէնրլէրի խարապ էտէր, տաղլարը տիթրէտիր, տէրէլէրի ինլէտիր իտի: Հէր սանիյէ գաժուգլարըն ալթընտա օլ հիյպէթլու կէօղլէրի կէօրէճէյիմ կիպի զանն էտիյօր իտիմ: Սուլթան Սիւլէյման Գանուէնին չէլէնկինտէ 2 գըրմըզը հագութ, պիր հէշիլ հագութ, պիր տէ ֆըստըզ դատար ինճու վար իտի: Տէօրտիւնճիւ տաիրէտէ Սուլթան Մէճի-տին գըրմըզը հիւզիւյիւ, հէշիլ միւհրիւ վար տըր: Պիր գը-լըճ վէ պիր գամա վար տըր քի, Աճէմ Շահը Նասրէտտին՝ Սպտիւլ Համիտէ հէտիյէ էթմիշ վէ իւզէրլէրի թէքմիլ գըր-մըզը հագութ իլէ տէօլէնմիշ տիր: Զանն էտէրսին հէր ի-քիպինին տէ դանլը օլտուղունու իմա էտիյօր իտի: Պիր ճամ իլինտէ, էտիրնէ պէլէտիյէսինին Սուլթան Բէչատ է-ֆէնտիմիզէ հէտիյէ էյլէտիքլէրի կիւմիւլչտէն Սէլիմիյէ ճա-միսի մօտէլի վէ պիր տիվիթ թագըմը դօնուլմուշ տըր քի պիր էրմէնի ուսթատընըն էլ իշի օլտուղունտան պաիսի մէֆիսէրէթիմիզ տիր: Պունտան մատա թապագլարտա տօ-լու ինճուլար, զի գըլմէթ թաշլար, մուրասսա ֆինճանլար, զարֆլար, թէփսիլէր, ալթուն ըպըզլար հէր թարաֆը տօլտուրմուշ տըր, ֆագաթ խաղինէտէ էն գըլմէթլի չէյ՝ պէտէնի պիր փարչա պէյազ ինճուտան, պաշը սիյահ ին-ճուտան պիր ինսան չէքլի տիր: Ինճունուն պօյս: չէհատէթ փարմաղըմըն ուճ գըսմը դատար վար տըր վէ դայէթ նա-տիտէ իմիշ: Պէշինճի տաիրէտէ էն նատիտէ Աճէմ շալ-լարը, էսքի ալթուն թէլլի էլ իլլէրի, 13իւնճիւ ասըն Զին ֆաղֆուրիլէրի, ալթուն նարկիլլէր, քահարիւպա վէ պա-ղա դապուղունտան հափըլմըշ սանտուղէլէր, Գըրըմ իման-լարընտան կէլմիշ պիր թաճ, Պասրա էմիրինին գըլըճը, թուզրալար վէ պիր չօգ նատիտէ չէյլէր վար իտի: Պուրա-լարը կէզէրքէն հիքհայէլէրտէ «7 փատիշահըն խաղինէսի» սէօղիւ խաթրըմա կէլտի, պիզ պուրատա 27 փատիշահըն խաղինէսինի կէօրիւյօր իտիք:

Տըշարը չըզըպ Պաղտատ քէօլքիւնիւ, Մէճիտիյէ քէօլ-քիւնիւ, թախթ սալօնընը կէզիպ չահանի մէֆրուշաթլարը

տէ գըլըճը իլէ պիր-
տէն վուրուպ տիւշիւր-
միւշ : Շիմաի միւղէ-
խանէտէ տիր : Պունու
Գօսթանթին ի Աղիմ
Ափօլլօ փութխանէ-
սինտէն կէթիրիպ պու-
րայա տիքմիշ տիր :

Իսթանպօլուն ատա-
լարընը , պօղաղ իլը
քէօլէրինի , էսքի սուր-
լարընը , ճամիէրինի ,
սարայլարընը , գատիմ
սու Եօլլարընը կէզմէք
կիւնէր վէ հաֆթալա-
րա մախսուս տըր :
Թէէսիւֆ օլունուր քի
Օսմանլը սանաաթ վէ
մէզագրնը կէօսթէրէն
էն մէշհուր պինա , Չը-



ՅԻՔԻՂԻ ԹՈՒՇ

րաղան սարայը տիգղաթսըզլըդ սէպէպինտէն իհրադ էտիլ-
միշ տիր : Պու պինա Պօսթօր գըլըսընտա Էն մէշհուր
ֆէշն ի միմարի իւզըրէ Էափըլմըշ վէ իշերիսի , Թափանլար ,
տիվարլար , Թա մէրտիվէնլէրին ալթընա զատար զայէթ
ուֆագ սէտէֆքեարի իլլէր վէ նադչար իլէ պապլանմըշ
խաի : Տիւննանըն հիշ պիր Էէրինտէ պու զատար էմէք ,
սանաաթ վէ մատրաֆ իլէ Էափըլմըշ պինա կէօր-
մէմիշ խաիմ : Օրատա Մէպուսան իճթիմա էտէր իքէն
օրայը կէզմիշ խաիմ , վէ օլ պէօյիւք սալօնտա , Պօսթօրա
նազրր 8-10 արչըն Էիւքսէքլիյինտէ պիր փարչա ճամլը
փէնճէրէլէր էօնիւնտէ տուրուպ պիր Թարաֆտա Թապիա-
թըն , օլ պիր Թարաֆտա ինսանի սանաաթ վէ տէհանըն
հիւսնիւնիւ Թէմաչա էտիպ հայրան օլուր իքէն՝ մէպուսա-



ՄԷՐ ՀՈՒՄ ՁՐԱՂԱՆ ՍԷՐԱՅԷ

ըմբողջ տան պիրինին Անատոլոնոսն պիր քէօյինտէ օլտուղու կիպի օրթատա չալվարընըն պաղընը պաղլամապտա օլտուղունու կէօրտիւլլամտէ՝ Ալլահ պու պինայր աֆէթտէն էսիր-կէսին տէյու տուա էթմիշ իտիմ։ Օ սանիյէտէ էզրայիլ օլ-սամ օրատա կէզէնլէրտէն պաղըլարընըն եա ճանընը ալըր, եա տա, թէպտիլ ի հալա իչիւն Պուխարայա եօլլար իտիմ։ Շիմտի օ պինանըն եանմըշ տիւլարլարը տուրույօր։ Մէմլէ-քէթիմիդին խարապալար զիւմրէսինին իմիէրաթօրը հալինտէ Պօֆօր զըյըսընտա քիմ պիլիր սահա նէ դատար տուրաճադ սըր։

Իսթանպուլ կիւղէլ պիր չէշ տիր, մուհիմմ պիր մէվգի տիր, լաքին օ կիւղէլլիյի պօզմայըպ զիյատէ թալթիֆ վէ թէզեին էտէն էլլէրէ, վէ օ էշէմմիյէթինի թագտիր էտէն տիմաղլարա լիւնթաճ սըր։

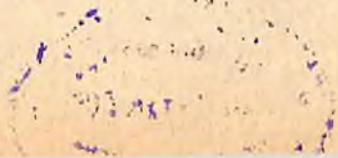
Գատիմ Բօմա հիւքիւմէթի փաթիթախթընը վէ ճէմալի-քինի կէզիպ Թիւրքիայա վէ փաթիթախթը Սթանպուլա ավ-տէթ էյլէտիյիմտէ պու իքի մուազզամ տէվլէթլէր արա-սընտաքի միւշապէշէթի տէրխաթըր էյլէտիմ։ Բօմա պիր պէօլիւք աշայիր իլէ պալլայըպ հարպ էտէ էտէ էթրաֆըն-

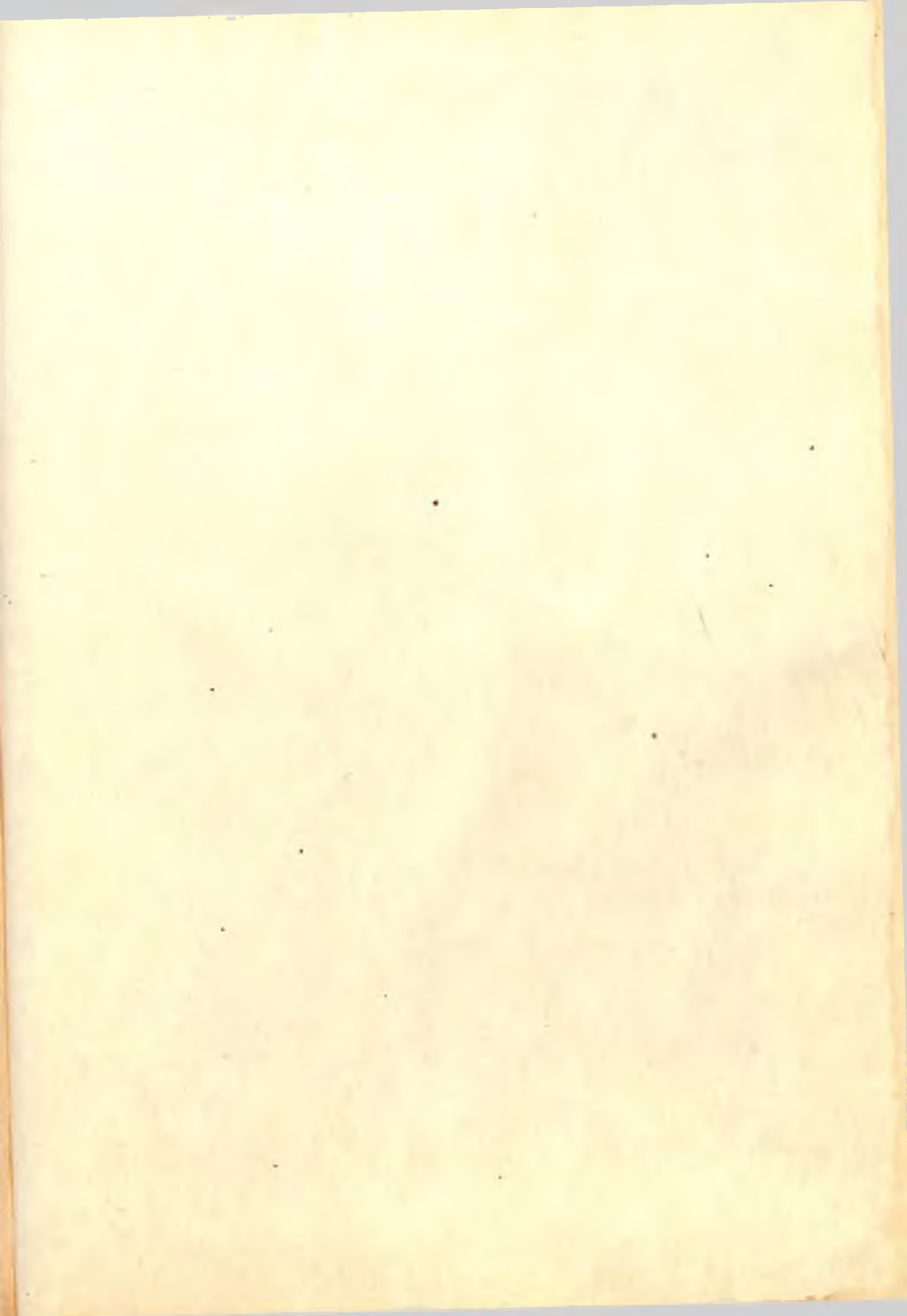
տաքի դաժմաբը հէտի թէսխիրինէ կէշիրէրէք ու վագթ մալլւմ ուն տինեայը դապթ էթմիշ իտի : Թիւրքլէր տախի պէօյլէ պաշայըպ հարպ իլէ պէօյլատիւլէր վէ մալլւմ տինեայը դապթ էյլէտիլէր Ռօմա իղթինամ իլէ կէշինիպ սանաաթ վէ թիճարէթի թահգիր էյլէտի , Թիւրքլէր տէ իղթինամ իշին թա էվրօփանըն իշէրիլէրինէ դատար կիտիպ օ եօլտա կէշինտիլէր վէ իղթինամ աղալտըգճա թէտէննի էյլէտիլէր : Ռօմալըլար տաիմա հարպ իշինաէ պուլուճուպ պաշգա ճիհէթլէրճէ թէրագղըյա վագթ պուլամատըլար , էնճամ եօրուլտուլար վէ ճահիլ գալըպ քէնտիլէրինի կէշինտիլմէյէ զայր ի մուգթէտիր օլտուլար : Թիւրքլէր տէ հիշ պիր վագթ սուհ ու ասայիշ իւղրէ հաշայըպ նէշվ ու նէմա պուլամատըլար , հօրուլուպ գալիք գալտըլար : Ռօմատա տինի թէասսիւպ պաշտա տուրտու , Թիւրքլէր տէ տինի պիր գուվվէթ օլմագտան ֆէրաղաթ էյլէմէտիլէր : Ռօմատա պէօյլւքլիւք , սէրվէթ , շէօհրէթ , հարպ վէ անըն մէյվէտի օլան իղթինամ իւղէրինէ միւլէսսէս իտի : Թիւրքլէր տախի ասքէրլիք վէ հարպը ուսուլ վէ իղթինամը մագսէտ իթթիիաղ էտիպ հիւպսի վաթան , միլլէթ , ալիէ տէնիլէն էյլէրի ճէնկեալէրլիք հիսսիյաթընա պօղտուլար : Պու հալին նէթիճէտի օլարադ Ռօմատա էնճամ ախլաղի թէտէննի , րէխալվէթ , սէֆահէթ , հասէտ վէ իթթիֆագսըղըգ պաշայըպ միլլէթ քէսպ ի դաաֆ էյլէտի վէ կիւն կիւնէ թէտէննի էյլէտի : Շիմտի Թիւրքիատա կէօրիւլէն հալ գանն էտէրսին օլ գատիմ Ռօմանըն թագլիթի եա տրամասը տըր : Մէմուրիյէթ մէճպուրիյէթի վէ թապասպուս սիյրէթի իմհա էյլէմիշ տիր : Իմտի Ռօմանըն էնճամընա թէմամէն վասըլ օլմամագ իշին պու կիւն Օսմանլըլար իւք ֆուրսաթ իլէ թէպտիլ ի մէտլէք էտիպ գատիմ Ռօմատան վէ հալը հաղըր էվրօփատան իպրէթ ալարագ չու միւպարէք վաթանը վէ ճէլիլ փաթիթաթը կիրտապտան խէլաս էյլէմէլի տիրէր : Իշթէ պու թէմէննիյաթ իլէ խաթմը քէլամ էյլէրիմ :



Ֆ Ի Ն Ր Ի Ս Թ

	Սահիճէ
Իտալացոյսան հարսէք	5
Արինա	8
Ագրօփօլիս	11
Արինա միւլէսի	21
Փարաւս վէ Գորճու	25
Պրինսիպի	30
Նափօլի	33
Փօմփէի	43
Վ.Եսուվ	48
Իրալիա առաւարք	25
Բօմա	56
Սբ. Պետրոս Բիլիսէսի	63
Թէքնէմանլար	76
Վարիգան	81
Գօլօսիյուս	92
Սբ. Պօղոս Բիլիսէսի	107
Բօմա մազարաւարք	110
Փանքէօն	113
Լաքէրանճա Սբ. Յովհաննէս Բիլիսէսի	119
Սանրա Մարիա Մանիօրա	121
Ֆլօրէնս	131
Փիզա	139
Ճէնօվա	143
Գրիսփօճօր Գօլօմպօս	146
Միլան	150
Միլան Գաքէրալլ	151
Միլանճա Սգալա Թէաքրօս	157
Գօմօ վէ Լէգգօ Լէօլլէի	163





	Սահիճէ:
Վէճէաիք	165
Սբ. Մարգոս Բիլիսէսի	172
Տօժար սէրայք	175
Լիսօ Ասասը	182
Իսովիչերա	185
Լօզան	187
ժիճէվ	192
Ալի աղլարբնաա	209
Ջէրմաթ	215
Պուզ ճէիւի սէյնահաթը	221
Լիւի գապլընալարը	229
Շամօնի	231
Մօն Պլան աղը	232
Պէրն	238
Էնթըրլաֆըն	244
Էունկճառու	250
Էնթըրլաֆընաան Լիւցէրնէ	251
Լիւցէրն	257
Բիկի Քուլմ	265
Յուրիս	272
Թիւրքիս համալը	275
Սօճիա	282
Էօրնէ	284
Իսթանպօլ	286
Այա Սօճիա	290
Խազիճէ Ի Միլլիչէ	295
Ջըրադան սէրայք	402



F 20

1840	100
1841	100
1842	100
1843	100
1844	100
1845	100
1846	100
1847	100
1848	100
1849	100
1850	100
1851	100
1852	100
1853	100
1854	100
1855	100
1856	100
1857	100
1858	100
1859	100
1860	100
1861	100
1862	100
1863	100
1864	100
1865	100
1866	100
1867	100
1868	100
1869	100
1870	100
1871	100
1872	100
1873	100
1874	100
1875	100
1876	100
1877	100
1878	100
1879	100
1880	100
1881	100
1882	100
1883	100
1884	100
1885	100
1886	100
1887	100
1888	100
1889	100
1890	100
1891	100
1892	100
1893	100
1894	100
1895	100
1896	100
1897	100
1898	100
1899	100
1900	100



ՀՀ Ազգային գրադարան



NL0542341

